

DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

75

-145

246

42

E. O. W.

21/-

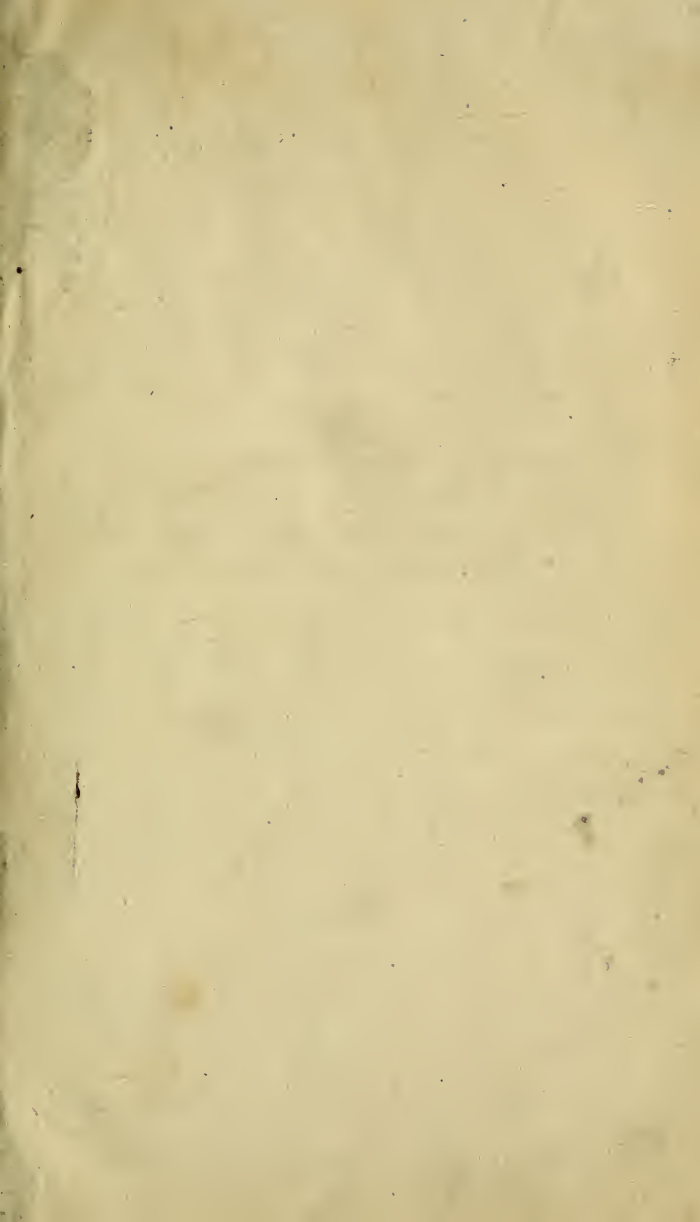
50

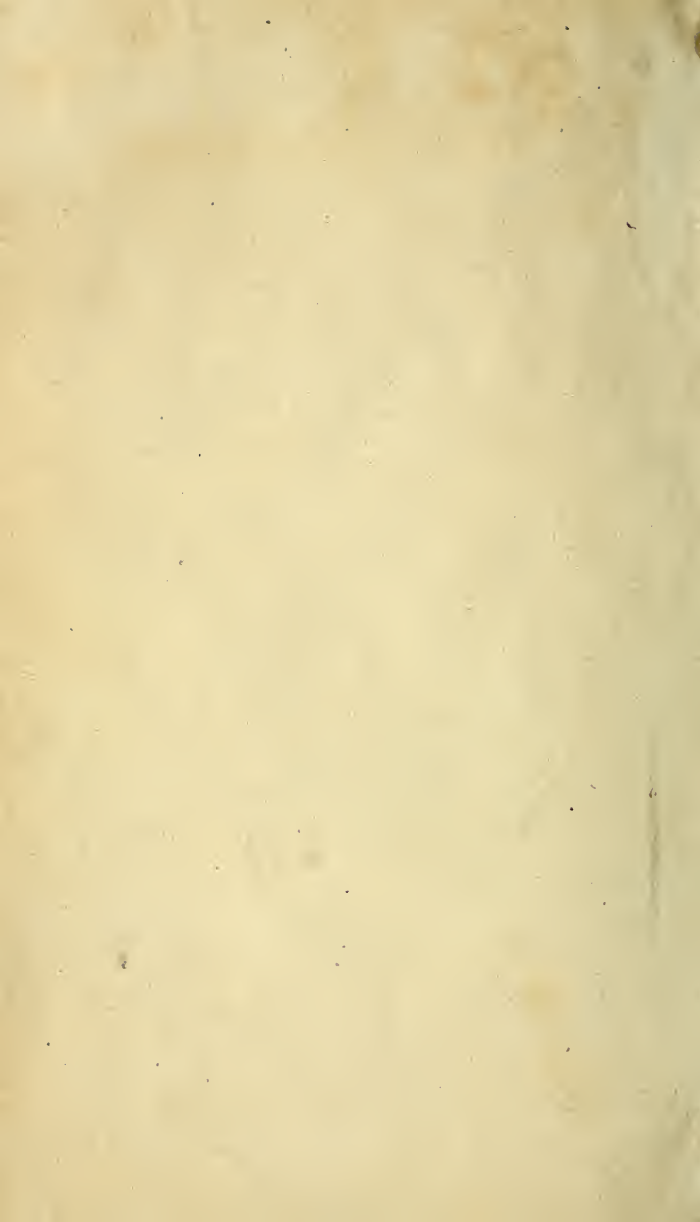
cod. p. p. emb.

P. 101 for

James Amos

170
—
225

ORPHEVS EVCHARISTICVS.

SIVE

DEVS ABSCONDITVS

humanitatis illecebris illustriores Mundi
partes ad se pertrahens, vltroneas
arcanæ maiestatis adoratrices.

B. Bla OPVS NOVVM

*In varias historicorum Emblematum ancis tabu-
lis incisorum centurias distinctum, quæ strictâ,
solutâque oratione explanantur, adiectis
Authorum fontibus ex quibus eruuntur.*

54. TOMVS PRIMVS. *f. 180 p. 200*
Primam centuriam complectens.

*Ego si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad mei-
psum. Ioannis cap. 12. 32.*

Authore P. AVGVSTINO CHESNEAV Viçtreensi
Communitatis Bituricensis Ordinis Eremitarum
sancti Augustini sacrae Theologiae Lectore.

lib. 7. p. 180

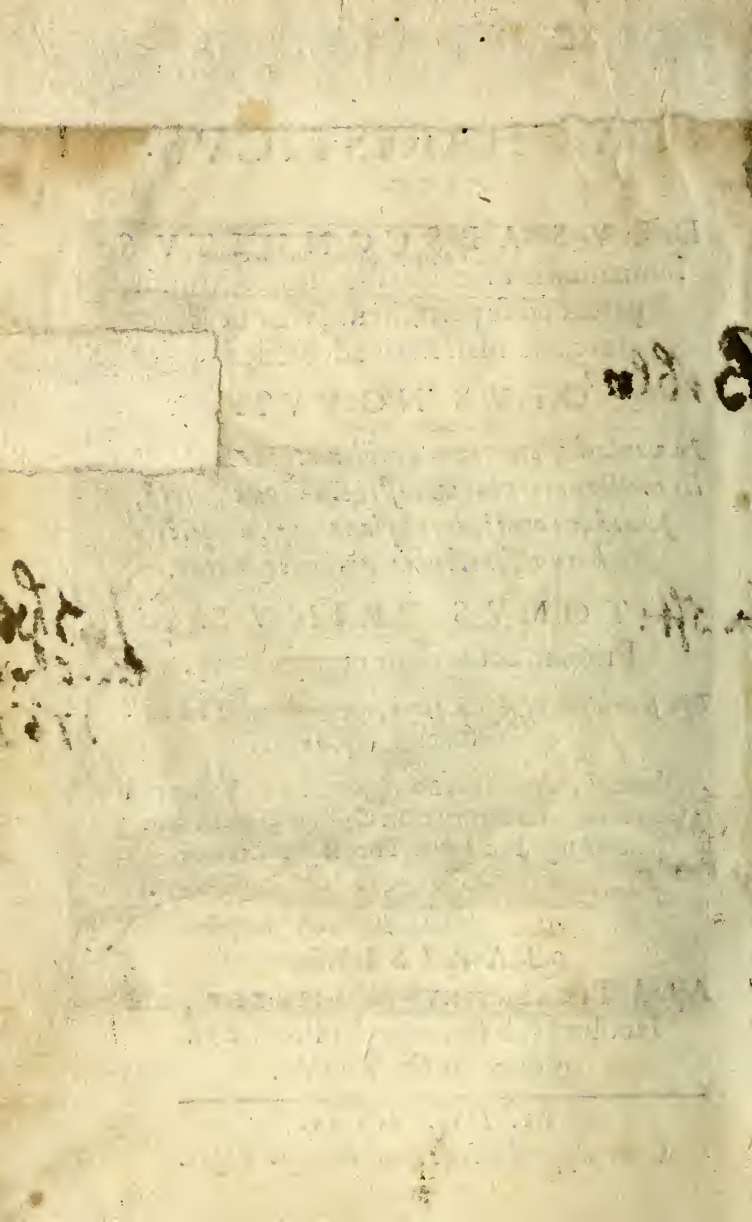
aud. filii. 1704.

PARISIIS,

Apud FLORENTINVM LAMBERT, viâ
Iacobæâ sub signo sancti Pauli, e re-
gione sancti Yuonis.

M. DC. LVII.

Cum Approbatione & Privilegio Regis.

Authore P. Augustino Chesneau
Augustiniano S. Th. Professore.

*Deus absconditus
Humanitatis illecebris illustriores mundi partes ad se
pertrahens utroneas arcanae maiestatis adoratrices.
opus novum
In plures emblematum historicorum centurias distinctum.
cum priuil. Regis Christ.

4/3/25

3 1/2

2 1/2

1 1/2

1 1/2

Tr. R.

761

05240

EMBLEMA PROOEMIALE.
IUSTINIANVS IMPER. CONTRACTAM IN
MENSA TOTIVS NATURÆ MAIESTATEM,
IN SANCTÆ SOPHIÆ TEMPLO, CHRISTO
CONSECRANS.

*Naturæ gloria in arctum,
Digna Deo.*

*Dieu n'a point d'offrande plus pure,
Qu'un abrégé de la Nature.*

Supplex ad aram magnifici reus
Voti Imperator, conspicuam dicat

Gemmis, metallis, atque lignis,
 Summâ animi pietate, mensam.
 Compendium orbis pro merito exigit
 A præpotenti numine suscipi:
 Contracta Natura venustas
 Luce micat speciosiori.

Hic margaritas aquoris Indici,
 Metalla, gemmas, lætæque aromata,
 Et quicquid in terra, mariue
 Rarius est, meliusue, cernas.
 Iustiniani se pietas nequit
 Præstantiori proderè munere:
 Nam mensa collectum coërcet
 Sole quod est sub utroque sparsum.

A P O D O S I S.

Coacta in arctum gloria totius
 Mundi, Sophiae siderei Patris
 Offeritur angusto libello,
 Dignum utinam tibi, Christe, munus.
 Flatus superni Pneumatis hoc opus
 Dudum inchoatum perficies, meum
 Si struthionis more, blando
 Intuitu foueas laborem.
 Tuum est quod aris offero, de tuâ
 Manu recepi, quicquid inest boni:
 Opella felix! si resultet
 Inde decus tibi, laus, honorque.
 Huc unde manant reflua flumina
 Gemmas & aurum fluctibus inuehunt;

*Suumque honorant profluente
Principium pretiosiori.*

*Quidni refundam quos mihi calitus
Infundis imbres? suscipe quod mea*

*Suspendit aris gratitudo,
Iure sacrum, tibi quod sacratum.*

F O N S. E M B L.

Iustinianus Imperator sacram men-
sam fecit, opus imitatione nullâ æquan-
dum : constabat verò auro , argento , om-
nisque generis lapidibus , lignis, metal-
lis , omnibusque rebus quas terra fert, mare,
& totus mundus: Ex omni materiâ pretio-
siora plura , viliora pauciora collegerat ; li-
quatisque his quæ fluunt , sicca illis immise-
rat , atque in formam mensæ absoluerat.
Itaque varium illud opus contuentibus stu-
porem conijciebat. In orbem hanc habuit
inscriptionem: *Tua de tuis tibi offerimus ser-
ui tui, Christe, Iustinianus & Theodora. Ea
tu propitius accipe, Fili Dei Verbum qui nostri
causâ carnem assumpsisti, & cruci affixus fuisti;
ac nos in tuâ rectâ fide conserua, & quam nobis
commisisti Rempub. eam ad tuam gloriam auge,
& tuere, intercedente S. Deiparâ Virgine Ma-
ria. Ita Baronius ex Cedreno ad annum
Christi 557.*

A üij

DEO ABSCONDITO,

Suis latebris illustriori,

GLORIÆ SOLIVM.

VERBO ABBREVIATO,

Suis angustiis augustiori,

GRATIÆ SANCTVARIVM,

IMMENSITATIS BREVIARIO,

Suâ contractione ampliori,

NATURÆ COMPENDIVM,

CAPACI VNIVERSITATIS PUNCTO,

Suâ magis indiuisione diuisibili,

PHILOSOPHIÆ CIRCVLVM,

IMMORTALI CHARITATIS VICTIMÆ,

Suis altaribus altiori,

ELOQVENTIÆ SERTVM,

AMORI SVO TRIUMPHANTI,

Suis triumphis humiliori,

POMPÆ FERCVLVM, ET

PANEGYRICVM.

D. C. D.

COacta in arctum naturæ maiestas, nul-
 lâ sui parte mirabilior est, tantò que
 videtur augustior, quantò augustior. Nec

indignum planè Deo illius conditore munus, nisi fortassis suum opus eximio displiceat artifici. Pij proinde imperatoris Iustiani vestigiis insistens, totius aspectabilis naturæ maiestatem pluribus huiusce operis voluminibus circumscriptam, tuis, Christe, prouolutus aris, totis præcordijs offero, & diuinorum operum admirabili compendio, Mundi compendium consecro. Enimvero cuinam potius erumpentes studiorum gemmas sacrarem, quàm gemmæ Sacramentorum? cui primos exilis ingenij fœtus dicarem, quàm ingenti ingeniorum genio: Cuinam aptius reciprocæ dilectionis hostiam, quàm adorabili charitatis victimæ, tum incruentè in epulo, tum cruentè in patibulo immolatæ, & amabili doloris & amoris aræ sisterem? Cui selectos ex amœnioribus aspectabilis naturæ floretis offerrem flosculos, quàm Iesu Nazareno, immarcescibili gratiæ flori, lilio conuallium, corollæ virginum? Cui demum æquius istud opusculum, pro culpæ remissione votum, pro gratiæ largitione Eucharisticum, pro gloriæ promissione sacrum appendere, quàm augustissimo Sacramento, tum culpæ tumulo, tum gratiæ cumulo, tum gloriæ thalamo?

2. Quum hoc qualecunque obseruantia

meæ pignus, tui (Deus abscondite) sacra-
 rii tholo, polo sacrationi suspendo, tuorum
 munerum numerum rependo; tuis dudum
 consecratus aris, tibi tua consecro, tuus ad
 aras. Inflexos reflecto ad solem radios, con-
 torta retorqueo amoris spicula, infusos re-
 fundo ad fontem latices, influentiam cælo,
 rorem auroræ, imbrem nebulæ, guttam flu-
 uio, fluuium oceano, atomum radio, reddo
 scintillam incendio. Tuus in homines amor,
 verè tuus, idest infinitus, quo tuos in finem
 dilexisti, dum sese sacramentalium angu-
 stiis specierum inexplicabiliter implicat,
 vires suas amplius explicat, suoque magis
 detegitur integumento, cælare se in hoc
 mysterio potest, non celare, dumque cor
 tuum lanceâ faucium ibidem clam rodit,
 flammæ latentis incendium palam prodit.
 Siquidem ex gloriosæ humanitatis oculis
 omnis suauitatis loculis, quibus insidens
 amor faculas iaculatur, per accidentium
 quibus inuolueris nubeculam, tot in nos
 innocua vibras amoris fulmina, tot scien-
 tiarum transpiras lumina, vt ad tanti cul-
 tum & admirationem Sacramenti specta-
 tores tuos vel inuitos inuites, ijsque vitæ
 perennis vehemens desiderium inspiret;
 cum Empyreï ardores redoleant hæc ful-
 mina, & alant ista tuis emissa luminibus lu-

mina, quibus clientes tuos illuminas, at sole felicior neminem vris, nisi amore illo, cuius igne consumi æterna felicitas, & felix est æternitas.

3. Maiestas, & amor tuo in pectore stabile sibi domicilium elegerunt; rarum spectaculum, & admirabile commercium; nec enim vtriusque extremi facilis affinitas, vbi non mediocriter detrahere solet dignitati benignitas. Amas, & sapiis, quia Deus es, cuius sapere simul & amare singulare priuilegium. Amans nec tamen amens, quod in amore nimio stupendum. Vt amans ardes igne charitatis, vt sapiens splendes luce maiestatis. Latet quidem velata maiestas, patet verò reuelata charitas: quod illa lateat numinis est potentia, quod hæc pateat, Dei hominis clementia. Quò illa opertior, hæc apertior, & de latebrâ claritatis, clarescit fulgetra charitatis. Vt fulmen intra nubis latera latitans crebra manifestant fulgura, sic numen Sacramentali obnubilatum nubilo, ab amoris incendio prodiens prodit fulgetra. Mirum quod tonantis potentia non infringatur amantis vehementia, olimque fœdifragæ primum in te fœdus inierint amor, & Maiestas, vbi semel cum humanitate pactum inuiolabile sancit Diuinitas. Si terribiliter fulguret Deitas, suauiter affulget

Humanitatis humanitas ; quantum illius exanimat gloria , tantum huius animat gratia ; illa veneranda , hæc amanda , utraque admiranda.

4. Amor meus è tuo depromptus , promptus est , ut eò refluat , vnde defluit : fontis sui puritatem redolet riuulus , cælum fragrat , haud cœnum ; purus est , non spurius , quia diuinus & tuus , cuius ea sit indoles nihil stolidum spirare , sed solidum , nihil futile , sed utile ; utpote non è terrenæ fucovantatis , sed ex æternæ foco veritatis derivatus. Amor iste pondus animæ , quò rapitur in te , extra se , magis ambiens esse vbi amat , quã vbi animat. Amat , ut amet amplius , amat quia prius amatur , amantem redamat. Quippe si magnanimis animis viuere , & amantem non redamare , amarè est viuere ; quantum magis Deum homines depereuntem non vicissim amare , perire est ? Perieram dubio procul ; nisi hac sorte periissem , ut miserè pereuntem misericorditer deperires , neque in æternum perirem , inter illustres crucis ignominias gloriosè perires , meique amore morereris. O indelebile trophæum charitatis ! ô summæ summam pietatis ! ô diuinæ potentia compendium ; ad impij Iudæ suspendium , ad Sathanæ dispendium , ad Ecclesiæ compendium , ad totius Numinis impen-

dium! Ecce triticeo contineris orbiculo orbis amplissimi conditor immensus, cuius amplitudini orbis angustus: totus in toto, totus in qualibet parte latitas, ut parte potitus, totum possideam, & quocunque diuerterim, ibi te obuium habeam, & amantis proriam in amplexus. Quidni igitur totus tuus sim, cum totus meus sis, & totum me capias, cum totum te pectoris gremio quotidie capiam? Neque tamen meo sic caperis pectore, nisi tuo prius caperis amore. Meo proinde iure lubenter, in tui gratiam, cedo, ut meus feliciter esse desinam, qui totus deinceps futurus sum tuus.

5. Imminente Passionis nocte, cruento doloris supplicio, prælusit incruentum amorum dislidium. In Christi pectore duo amores inuicem dimicabant; nec exile proponebatur triumphalibus athleticis sui prælij præmium; nisi quis fortasse parui Theandri corpus æstimet, quo nihil aut amabilius in terris, aut adorabilius in aris, aut admirabilius in astris. Ortum est è duarum, cum vnico sponso, fororum coniugio iurgium; dilectus vnicus vtramque vnice diligens, geminis amoribus grauis duelli extitit occasio; quibus in Iesuani cordis arenâ colluctantibus ambæ riuales adfuere, hinc Ecclesia militans, illinc triumphans,

suorum athletarum spectaturæ congressum, expectaturæ successum. Corpus Domini breui de morte triumphaturum, triumphantis amor exigebat; illud idem aduersus tormenta militaturum militantis amor æquiori sibi titulo vindicabat. Arguebat ille cælitum turmis restituendum esse cælestem planè Filium numinis; hic potiori iure deberi filijs hominum, Filium hominis. Instabat ille Redemptoris animam, ab ipsius conceptionis instanti, diuinæ consortem esse beatitudinis, stolâque immortalitatis indutam; Opponebat iste carnem ipsius vestitam humanæ trabeâ mortalitatis. Urgebat ille potiorem animæ, quàm carnis habendam esse rationem, hic e contrario carnem Domini vnicam esse litis materiem. Ambo itaque & pugnâ, & palmâ pares, ambo palmares, & triumphantes; fortassis vt hac ratione sibi prorsus æquarentur athletæ, vt quemadmodum Curix cælestis amor, de triumphante non erubuerat fieri militans, vt ita cum pari configeret; ita & eius æmulus de militante fieret triumphans, ne honorum titulis antagonistæ cederet. Proinde vtrumque coronare Agonothetæ Christo visum est æquius, & conuenientius.

6. Litis huius eò difficilior decisio, quo solius sponsi dirimenda erat arbitrio. Quid

enim rivalibus tam ardenti studio pretiosum corpus ambientibus, vnde quaque pronuntiaret acceptum? Par vnicuique ius in corpus coniugis, par in vtramque propensio iudicis. Quis implexum huiusmodi nodum dissolueret, nisi antea Christum ipsum solueret? Quis inter duorum pondera amorum, hinc inde inclinantium miraculosè libratus, polum inter & solum, diu persisteret in æquilibrio? Quis denique sponsus sponis zelotypis eiusdemque thalami confortibus, consortis vt plurimum impatientibus, simul abundè faceret, nisi ius faciens duobus animæ suæ dimidijs, dimidium quoque sui corporis cuique decerneret? Nichilominus sequester industrius, subortâ huiusmodi inter vtramque Ecclesiam, alteram adhuc pugnantem in castris, alteram iam regnantem in astris, de suo corpore lite, vt pote & natura terreno, & gloriâ cælesti, ita illud arte mirabili, subtilique sententiâ cum cælo soloque diuisit, vt indiuisum obtineret Ecclesia militans, indiuisum possideret & triumphans. Nimirum vtriusque sponsus, indiuisus in qualibet Sacramenti parte, diuidi noluit in partes, qui vt partes a capite diuisas reuniret, clavis in cruce diuidi voluit, ad indiuiduam Dei & hominis vnionem. Quam dissimilis parenti

partus ! vulnus peperit sanitatem , numerus genuit vnitatem , & ex veri corporis diuisione nata est mystici corporis vnitatis , & indiuisio.

7. In sacrâ synaxi magnificentum animæ fidei instruxit epulum , in quo sponsam lilijs puriorem , humanitatis suæ virginali pascit lilio , inter purissima angelorum lilia , donec æternitatis serenus aspiret dies , & vmbre fidei inclinentur. Deus immortalis , quale conuiuium ! in quo conuiua tanto Spiritu diuino plenior , quanto Dei carne magis saginatus , inde spiritalis euadit , vnde carnalis ; vbi caro spiritui subijcitur , dum Dei carne spiritus hominis roboratur ; vbi Numinis arcani magnificentia suum & cordi & corpori pabulum eodem suggerit ferculo , & vtrique futuræ germen felicitatis , vnico inserit frustulo , quo vel integrum toti triumphanti Curie parari posset epulum. Vbi Golgothici amarities absynthij , in saporem transit obsonij , fellis poculum , in calicis condimentum , & dominicæ memoria mortis , in ambrosiam immortalitatis ; vbi sub vnus placentæ forbillo , Deus ipse tantus quantus est , in os hominis ingeritur , vt ardenti illius amore quadantenus digeratur. Quanta vis potentie Deum sic in escam immutantis , vt in os possit ingeri ! quantus feruor

feruor amoris, vt in os & pectus ingestus, possit digeri ! quanta vis potentiae, vt immensum, non vt quondam infantili corpusculo, sed panis contrahat orbiculo ! quanta vis amoris, vt totum angelorum nectar vini guttulâ, & infinitum beatorum epulum panis includat particulâ, adeo vt tantum insit epuli reliquiis, quantum integris epulis ! Deus magnus, nihil magnum ; Deus homo, mirum ; homo Deus, stupendum ; Deus in puncto, omnipotentiae miraculum ; Deus in cibo, gratiae prodigium ; vtrumque diuini amoris nostras in delicias ingeniosi ostentum. Vbi altor transit in alimentum, vt vicissim alumnus transmutetur in altorem. Quanta dignitas hominis, alumnus esse Numinis ! quanta dignatio Numinis, homini semetipsum exhibere, non vltorem quod meretur, sed altorem, quod immeretur ! Vbi gloriosa Seruatoris humanitas, et mater & nutrix, eodem pretiosi cruoris semine, quo nos veluti caesares, caeso lanceâ vtero concepit & peperit, lactat vulnerum mamillis pendulos, quatenus iis deinceps nutriamur, quibus constamus. Nimirum virginis Patris vnigenitus, fieri voluit Virginis Matris vnigenitus, vt esset in multis fratribus primogenitus, quibus in posterum omnia factus, vestitus foret

& victus, sui titulo maioratus; quo deinceps patre Deo, fratre Dei Filio, dapi-fero creatore, pincerna redemptore gloriantes, & à fraternâ nobilitate minimè degeneres, quem nunc inter sacramentalis nebulas latitantem reueremur altorem, inter fulgureas extremi iudicij nubes fulminantem non vereamur vltorem.

8. Sed & immortalis sponfus nuptias in Eucharistiâ celebrat, animamque sui cruoris murice fulgentem, pretiosi corporis annulo, sub arâ subarrhat. Par fortunatum, quod inuiolabilis nectit copula, iugisque coniugij iugo subigit virginei lex æterna contractus! Mirabiles plane nuptiæ! quibus verbum caro factum immaculatæ carnis contactu carnem nostram emaculat; quibus emissus è Paradiso reus homo, missus è Paradiso Deus homo indissolubili fædere copulantur; quibus hominem hæctenus profugum suus conditor dudum insequutus tandem assequitur, neue deinceps trahenti se subtrahat, quodammodo hominem Deum efficit, Deus homo. Nuptiæ amabiles, in quibus mirus artifex amor Deum & hominem tot sæculis hostiles, inuicemque pugnantes, suam in vstrinam coniectos, subtili arte arctè ita iungit, & commiscet; vt ex hostibus hostiam conflet

pacificam , quæ ancipiti consecratorij ser-
 monis diuisa gladio , diuisa reuniat , vnita
 conferuet. Vbi sponsus inter amantis vbera
 commoratur , vicissimque sponsa inter dile-
 cti vulnera conquiescens sibi moritur , ipsi-
 que oritur , seque in intima , per lateris
 scissuram , insinuans præcordia sensim in
 naturam diuinam ipsius infunditur , & cum
 humanâ pene confunditur , & opportunè
 importuna non solùm Dei absconditi glo-
 riosum vultum speculari audet , sed etiam
 osculari coniugalis amicitia fiduciâ. Vbi
 candor innocentia , cum rubore patientia ;
 nix carnis , cum purpurâ sanguinis , lilia
 cum rosis , cælum cum solo , summus cum
 imo , Deus cum limo , Christus cum humo
 connectuntur. Vbi demum anima nuptiali
 accubens epulo , vino virgines german-
 te sobriè ebria , Christi admota vulneribus ,
 imo potius vberibus cælesti succo vberibus
 affixa fugit cum ambroso cruore , lac Pa-
 radisæo rore sauius , & in ipsâ immortalis
 escæ saturitate esuriens , & beati nectaris
 ebrietate sitiens , quasi parum ei foret dile-
 cti carne saginari , & cruore madefieri , præ-
 sentium epularum pertæsa , quòd Agni fa-
 ciem sacramentali velatam nubilo nondum
 liceat clarè contemplari : (omnis enim in
 amore amara mora est , & dilata fere vt

ablata reputat amor violentus haud lentus) ad beatitudinis aspirat, suspiratque delicias, quas non ante sperare desinet, quàm spirare; quod earum famem simul cum dilecti carne comedat, sitimque cum sanguineo cratere combibat inexplibilis conuiuia.

9. Ad hoc nuptiale sacrum Musas nostras admittere non dedignaberis, sponse dilectissime; epithalamium concinunt, quid eas à thalamis remoueres? Virgines & ipsæ sunt: cur tibi virgini, Virginis filio, virginum lilio, liliatus virginum chorus displiceret? Humaniores sunt, quid nocerent, aut tuæ Humanitati humanissimæ viderentur importunæ? Ecquid opportunius in nuptiali virginum epulo, Musarum virginum nuptiali cantico? Nec, opinor, profanas omnino censebis, quæ licet è profanis ortæ, tuis se sacratissimis aris deuouerunt, vel hoc nomine sacræ, quòd tuo nomini consecratæ. Quidni igitur tibi forent amœnæ camœnæ, quarum hæc vnica sit ambitio variis modis, & odis, hymenæis tuis hymnos, & ante nuptialem thalamum epithalamium chordis concordibus concinere? Fateor illas hinc repelli adorabili secretæ Diuinitatis maiestate, scio tamen eas magis allici tuæ Humanitatis hu-

mānitate, & ineffabili illius affabilitate potentius ad effandum impelli, minusque terrifici tribunalis retrahi seueritate, quam blandi vultus attrahi serenitate.

10. Incruenti sacrificij planè victrix *victima*, quā triumphatus est hostis, vt ait Augustinus l. 9. confess. c. vltimo, & triumphale *Sacramentum*, quo, teste Eligio hom. 8. de Eucharistiā, *subiugatus est mundus*: in quo victor Dominus expolians Inferni principatus, palam triumphat illos in semetipso, quoniam ibidem clam triumphat de semetipso, & magnificentius ouat, quoniam ibi veterem hominem renouat nouus homo. Ab immolatā oue ouatio deriuata est; Christus autem agno typico comesto, propriæ humanitatis ouem, ritu incruento Agnus verus immolat, idem simul & sacerdos, & sacrificium, & altare, mox in crucis arā ritu cruento maētandus, instar ouis ad escam natæ, & ad mortem sacrificantis amoris destinā destinatæ. Quidni igitur abrogatis antiquæ legis sacrificiis, nouam legem inchoans, huius immolatione ouis ouare meritò censeatur? Ita est, ita est, in triumphali Eucharistiæ esledo triumphat Deus amans, & de Deo amor, idem triumphator, & triumphatus; nec tamen prius triumphans, quàm ab amore trium-

phatus. Vtrique vt vincere, ita vinci gloriosum est, cum tam victum immortalis ornent aureola, quam victorem immarcescibilis coronet laureola. Ibi diuinarum metavictoriarum, trophæorum apex, palmarum vertex, & coronarum coronis, quas omnes transcendere visus est, cum de seipso omnium victore magnifice triumphauit; haud aliter omnium victor futurus, nisi victor esset suiipsius, cui nihil à se vincendum superesset. Iure proinde inuictus, quod à semetipso victus, vt ita triumpharet de omnibus. Et quid mirum si nostris in sacrariis iam triumphet viuus, qui triumphato dæmone celebre trophæum erexit occisus, necemque necauit rediuuius? Si mortem cecidit, dum morte cecidit, & triumphis illustrius fatum reperit, dum periit; triumphalique tumulo sepultus, vltus est, hostium clade, hominum stragem: & dum peccatores redimit, peccatum peremit redemptor peremptus; quid nunc morte maclatâ, forte mutatâ gloriosus molietur Imperator, cælestis pompæ splendoribus augustus, & Empyreï ardoribus feliciter exustus? Si cruci semel affixus, cruci suæ cruces nostras affixit, suoque diuino parenti parens natus, gratis ab ingratis gnatis damnatus, damna primi Parentis Conditori suo minime paren-

tis scelere parata reparauit ; quid nunc sperare liceat ab eodem suorum iudice iudicum , & vindice , vulneribus quasi sideribus radiante , tam amabili probis , quàm horribili reprobis ? Si Mundi tyrannum vicit aræ reuincta victima , palmasque palmæ etiamnum clavis transfixæ , in Caluariæ campo de diuini cruoris irrigatione fertili messuere ; quas in triumphali Eucharistiæ circo laureas colliget humanæ libertatis inuictissimus assertor ?

II. Palma triumphis amica semper extitit , utpote stimulis aspera , nulli succumbens oneri , ideoque peridoneum arduarum victoriarum hieroglyphicum. Arduæ Christi victoriæ , & fertiles , quo palmæ similiores ; fœtæ sunt pugnae victoriis , victoriæ triumphis , & præmiis prælia sobolescunt. Incruenta Eucharistiæ victoria , cruentum Caluariæ triumphum peperit , nec expectatis pariendi vicibus , æquæuam sibi sobolem eodem fere die enixa est , potiori proinde iure sororem , quàm filiam. Certant secum Domini victoriæ victorioso cruore partæ ; in monte Sion calice pugnat , in Golgotha cruce expugnat , & triumphat ; utrobique diuinus cruor exundat , qui triumphalem segetem fœcundet. Victori obediunt omnia , etiam victrix omnium ipsa mors , quod

ipſe obedierit in omnibus , vſque ad mortem , mortem autem crucis , imò mortem lucis , mortem amoris , & mortem mortis. Sed dum tot victorias fœcuando obedientiæ ſinu enititur , partus dolores patitur , parère verè eſt parere , adeo vt dolores filij ſuo parenti parentis , parientis , imo parturientis dolores excedant. Et verò prius illum oportuit pati , quàm potiri , audere , quàm gaudere , conari , quàm coronari : prius oportuit palmę feriri ſtimulis , quàm frui dactylis , prius tempora rubefcere ſpinis , quàm virefcere laureis , prius lacerari ſentibus , quàm coronari floribus. Momentaneum crucis dedecus peperit æternum decus ; quot ſpinæ pungentes , totidem roſæ vngentes , quot capitis cicatrices , tot diadematis ſardonices ; quot funes doloris , totidem torques honoris ; quot vincula , tot monilia , quæ ſicut onerantur in Caluariâ dimicantem , ita viciffim ornantur in Euchariſtiâ micantem , vt ſimul eſſent instrumenta ſupplicij , & fercula triumphij. O quas alternantis fortunæ vices ! ô verè ſtupendam oneris , & honoris , infamiæ , famæque viciffitudinem ! ô bene mortalibus empras ſupplicij immortalitatis delicias !

12. Triumphantium habitus toga viuentis purpuræ imbuta ſanguine , aureis illuminata

stellulis, quam velaret amictus Lydius, vt Suetonius in Neronis, & Appianus in Scipionis triumpho referunt. Christus verò pretiosæ carnis, proprii succo cruoris intinctæ purpurâ, non aureis distinctâ stellulis, sed loreis discerptâ scuticis longè ornatior, quam Sacramentalium amictu specierum operit, ne ad fulgurantem illius fulgorem conuiuenti palpebrâ stupeant Eucharisticæ pompæ admiratores. Quis enim arcane scrutator maiestatis non opprimeretur à gloriâ, nisi intolerabiles gloriosi vultus radios interiecta accidentium nebula tantillum temperaret?

13. Triumphalis currus aureus erat, turris instar rotundus, quâ parte triumphatorem capiebat; vt scribit Zonaras in Camillo. Huic verò non absimiles aureæ nostræ pixides, veteresque illæ turriculæ argentæ, quibus olim in ipsis Ecclesiæ incunabulis, referente Gregorio Turonensi lib. de gloria martyrum in Polycarpo, dominici corporis seruabatur depositum. Turriculæ quidem, imo firmissima Christianorum aduersus tyrannorum rabiem propugnacula, omnibus Inferni machinis inexpugnabilia, ex quibus pendent mille clypei, omnis armatura fortium.

14. Triumphator quadrigis albis vehe-

batur in Capitolium, vt ibidem Ioui victi-
mam, victrice manu immolaret. Christus
quatuor gloriæ dotibus, veluti niueis qua-
drigis, Empyreï conscendit verticem, vt
Deo Patri laudis sacrificium offerat, nec
relictò paternæ solio dexteræ, stupendo
quotidiæ miraculo, ex astris in aras descen-
dit, ab aris vt astra conscendamus, cælum-
que diu feruentibus arietatum suspiriis vio-
lenti rapiamus, & penetremus.

15. Triumphalis olim Romæ porta Ca-
pena dicta est, ita noster Onuphrius Panui-
nus. Christo non alia fuit quàm lucis cæ-
na, & crucis pœna. Lucis cœna (sic Euha-
ristiam vocat Hesychius ho. 2. de Deiparâ)
crucis pœnam præcessit; ad crucem per-
uenit per Eucharisticum calicem, vnde no-
uam hausit alacritatem, quâ fortius gusta-
ret, & ebiberet passionis calicem. Incrue-
to calice prælium eminus auspicatus est,
cruento cominus absoluit. Cœna pompæ
triumphalis vestibulum; pœna sublimioris
gloriæ fastigium. At si vel in ipsis mortis
suppliciis exultauit, mortique victor inful-
tauit; quid nunc in gloriæ deliciis viuus
& triumphans agat, nec Seraphini ea-
rum quibus ardent flammaram cuspi-
de pro dignitate materiæ exarent, nec
Cherubini illarum quibus splendent scien-

tiarum satis claritate declarent.

16. Par olim triumphantis, & serui fortuna; quod annulum ferret ferreum, characterem utique seruitutis. Par etiam cum captiuo Domini mors, & vna fors; triumphat enim victricis captiuus charitatis, sacris altaribus, non annulo ferreo, sed triticeo alligatus circulo, ut splendidâ sui corporis seruitute captiuas hominum mentes in libertatem asserat; quasi non potuerit nos criminum eximere vinculis, nisi sacramentalium specierum compedibus hæreret compeditus. Cæterum ut nobilis, ita suavis est ea seruitus, quippe quæ magis teneatur, quàm teneat: quanquam enim nulla sit miserius seruitus quàm voluntaria, non potest nihilominus sua non amare, & exosculari vincula, quòd iis nostra gloriosè dissoluat. Ut enim Deo seruire, homini regnare est, ita homini seruire, ut ita loquar, ipsi Christo regnare est: siquidem in regno cælesti faciet electos discumbere, & transiens ministrabit illis. Tanti æstimat hominis libertatem, ut eam emat suæ pretio seruitutis. Deus ligatur, & seruit in aris, ut liber homo dominetur in astris.

17. Bullam præ se gerebat imperator triumphans plenam remediis, quæ aduersus inuidiam valentissima crederet, ut testa-

tur Macrobius l. 1. Saturn. c. 6. A deo sublimis est latèque diffusus Eucharistiæ splendor, ut stupente mente, linguâ in eius elogia elingui, in tantâ laudum messe infæcundâ facundiâ, admiratio omnem fere locum occupet, invidia perexiguum: quippe tot inter Sacramentalis pompæ spectatores, & admiratores, sola, ut videt, invidet liuida Sacramentariorum hæresis; utque ad smaragdinum fulgorem viperæ pupilla diffluere solet: sic ad ineffabilem huius mysterij gloriam, suo cæcata liuore tenebescit.

18. Hostiæ candidæ è grege egregiæ, vittis & infulis ornatae præ curru triumphali ducebantur ad solemne sacrificium, ut refert Liuius l. 34. in triumpho Flaminij. Christo doloris & amoris eximiæ victimæ, illius ictibus horridæ, huius ignibus torridæ, tot deuouentur ac destinantur hostiæ, quot olim hostes habuit; quibus hoc vnum in votis, vel præ dolore inter cruciatus coram tyrannis pro sanctissimi sacramenti gloriâ occumbere potius, quàm succumbere, vel amore incruentis ad aras procumbere. Illic enim non solùm immorari, sed etiam generosè immori gestiunt illustres victimæ, ibidemque victrici charitatis dexterâ, Agno immaculato, in odorem suauitatis immolari.

19. Currum triumphalem sequebantur insignes captiui, catenis onusti, tum ciues pileati, ducis operâ ex hostium carceribus eruti, vt scribunt Plutarchus in Paulo Aemilio, & Liuius l. 33. in triumpho Cornelij. Triumphantis Eucharistiæ vestigia frendentes lambunt dæmones inuiti secretæ Maiestatis adoratores, vincita, & victa carne cælesti, caro scelestâ, suoque nimium sensui, fallacique iudicio pertinaciter adhærentes hæretici, breui terribile subituri iudicium Dei; quòd intellectum captiuare renuerint in obsequium fidei, fidelique corde suscipere noluerint mysterium fidei. Sequitur & triumphantem Redemptorem gloriosa fidelium animarum captiuitas nobili seruitute libera, pretiosos nexus exofculans, & amabilibus vltro pedes intricans compedibus, quibus à criminum vinculis feliciter extricatur.

20. Triumphantem proximè comitantur gnati illius, & cognati; tum equites turmatim, & pedites, si Liuius credimus l. 45. in triumpho Lucij Anicij. Dominum in Sacramento triumphantem cætus angelici sequuntur; inflammati diuini cordis ardoribus Seraphini, in reciproci amoris rapiuntur extasim; iustitiæ solis radiis illuminati Cherubini inuestigabile mysterium

mirari malunt, quàm rimari; coram imperiali latentis Dei throno proni Throni maximum adorant in minimo, dominantium dominũ colunt Dominationes, eximias eius virtutes tremulæ verentur Virtutes, supremam potestatem prostrate Potestates agnoscunt, legitimo suo principi Principatus affurgunt, victori semper augusto acclamant Archangeli, Io triumphe canunt Angeli, Imperatorem optimum laudant vniuersi.

21. Nihilominus vberior nobis lætandi seges excrescit, quòd triumphatori & sanguine coniuncti simus, & eodem inuncti. Amor nempe Domini præcellens medicus, vt nos à scelerum leprâ mundaret, non de seruili, sed de regali diuinoque sanguine pretiosum confecit balneum, diuinisque nostra curauit vlcera vulneribus, crebrâque venarum sectione regem exhausit, vt seruis mederetur; quibus proinde vtilius & gloriosius fuit triumphatoris sanguine inungi, quàm eidem duntaxat sanguine coniungi. Triumphat Deus, fateor, at Deus homo, hominum redemptor, non Angelorum, nec angelicâ fortitudine, sed humanâ victor infirmitate, vnde nec immortalis eius spiritui, sed carni diuinitus adiudicata est pompa. Quidni igitur in Eucharistiæ triumpho præferamur angelis, quibus tantummodo con-

cessum est colere, quem comedimus, ad-
 rare quem conficimus, admirari quem tan-
 gimus, laudare quem amplectimur, desi-
 derare quo fruimur, speculari quem oscu-
 lamur? Quidni de illius cognatione glorie-
 mur qui se nobis concorporeum reddidit &
 consanguineum? Quique non dedignatus
 fieri suorum pincerna subditorum, propi-
 nato proprii cruoris calice, cælestium deli-
 ciarum sitim potius accendens, quàm ex-
 tinguens, vinolentiâ, amoris violentiam
 adauxit; quatenus sanguis ille regius diui-
 no fluens in corde, nostris pariter nataret
 in venis, & in cordibus ebulliret. Christus
 quidem panis angelorum nuncupatus est,
 quod iis exponatur colendus, sed æquiori
 iure panis filiorum, quod iis proponatur
 comedendus; nec angelum, sed homi-
 nem ad suæ diuinitatis affinitatem euexit.
 Siquidem Verbum caro factum, in carne
 aduersus carnem spiritui rebellem dimica-
 uit: caro tum pugnæ, tum victoriæ occa-
 sio, caro victrix, caro victima, caro victo-
 ribus esca, caro Verbo de carne trium-
 phanti pompa; vt quæ fuerat homini per-
 duelli virus, & serpenti seductori virtus,
 huic vice versâ fieret virus, & illi virtus,
 vbi primum carne se induit Dei virtus, vt
 esset hominum cibus viuus & verus. Nec

mirum si caro mollitiæ diffluens, quæ præcisâ cruce, fuerat virus, eiusdem crucis interpositione facta sit virtus : cùm è contra quantalibet hominis virtus, solius crucis præcisione, facile transeat in virus. Olim itaque caro firmis infirmitas extitit, nunc vero infirmis firmitas, olim volutabatur in cæno, nunc volitat in cælo, olim esca tartarei canis, nunc filiorum est panis non mittendus canibus. Sed quò nos transuorsum abripit magnificus triumphatoris comitatus ? ad rem redeamus.

22. Seruus præterea eodem cum triumphatore curru vehebatur antiquitus, qui coronam auream supra caput illius sustinens, his illum admoneret verbis : [*respice post te, & hominem memento te.*] Quin etiam ex curru aureo flagellum pendebat capitalis sententiæ reis destinatum, quo insolens pompæ fastus utcunque temperaretur, uti referunt Zonaras in Camillo, alijque scriptores. Nonne tibi, Iesu Christe, triumphator inuictissime, eadem tibi fors obtigit in hoc Sacramento ? siquidem in eodem cum Diuinitate solio, seruilibus quondam obnoxia flagris & scuticis sedet humanitas, inæstimabilis gloriæ diadema præferens, quæ hiantium adhuc ore cicatricum identidem inculcet : homines respice,

&

& hominem memento te ; nec in tanto maiestatis splendore miseros fratres despice, quorum non prius immemor esse potes quàm tui ipsius. Si te tibi fortasse subtrahit gloria , retrahat natura , iam nescius pati, disce compati , expertus miseriam , impertire misericordiam , nec felicem animum occupet nostræ infelicitatis obliuio, nec mores mutent honores , nec benignam indolem indolentia corrumpat.

23. Triumphantis insuper mos fuit suis munera militibus distribuere, regioque epulum instruere apparatu & luxu ; quòd eiusdem animi esse crederet , aciem instruere & cœnam, illam vt inimicos vinceret, hanc vt amicos deuinciret, teste Liuiol. 45. Non poterat hac in parte deesse Christi magnificentia ; vnde nobis, suæ mortis merito, gloriosæ fortis consortibus, triumphale conuiuium instruxit, idem ipse conuiuium, & conuiuia. Admirabilis mensa, vbi Dei caro in escam proposita, quâ saturi amplius esuriunt ! epulum diuinum, in quo sanguis Dei vinum, quo sobriè inebriati vehementius sitiunt ! singularis cœna, in quâ Dei vita viuificæ mortis condita memoriâ degustatur, datusque in esum Iesus reficit, quos infecit vetitæ arboris esus. Quàm dissimile vulgare conuiuium ! in hoc enim volucrum

cadauera , in isto Dei caro vera , cuius edulium non horrore sit , sed honore. In hoc palmaris ventriculus cœsis animantibus tumulus , in isto fidele pectus Christo immortalis thalamus. Hoc æquiori iure commortalitas , quàm conuiuium , ubi tot animantium vitæ pereunt : istud verè conuiuium ubi viuens Deus , viuus homo , hominum conuictor cum iis conuiuatur , ut vitam habeant , & abundantius habeant.

24. Enimuerò non tam electis suis secum in polo regnaturis conuiuium instruxit , quàm pro sui gloriâ nominis in solo pugnaturis , armamentarium aperuit : nec enim epuli deliciis fracti , sed cataphracti surgunt conuiuæ ; cibus illis clypeus est , quo ab hostium proteguntur incurfu , electorum frumentum , inimicorum tormentum , poculum iaculum , quo aduersarios impetant eminus , & cominus , & Leonis è tribu Iuda carne saturi , tartareo leoni occurrere audeant , leonibus flammis efflantibus terribiliores. Habet sua castra diuinus amor , militant amantes , indurescunt mollitie , roborantur deliciis , epulando pugnant , fulmigrant inter calices , tonant non inter nebulas , sed epulas : adeo ut in amoris castris idem fere sit tibias inflare & tubas , canticum canere & classicum , inuitare ad epu-

lum, & excitare ad bellum. Quòd dux militibus, rex subditis, Dominus famulis cibum esse gestierit, diuini ipsius erga nos amoris excessus est, & hic idem excessus diuini amoris cibus est, quippe qui non nutriatur nisi excessibus; breuique decedat necesse est, nisi iugiter excedat. Quid verò dicam de magnificis Triumphatoris nostri muneribus. Nonne beneficentiæ eius fons hæcenus inexhaustus, in hoc admirabili Sacramento, nimiam gratiarum profusione videtur exhaustus? quidni enim semetipsum exhausit, qui seipsum dando nobis omnia donauit? qui in vltimâ cœnâ, vnico pretiosi calicis haustu, semetipsum hauriendo, feliciter exhausit, vt & nos diuini vini gustatâ guttâ Deum sorbentes absorbeamur Diuinitatis oceano, cuius beatis fluctibus immergi, emergere, obrui, enatare est.

25. Tandem non postrema triumphalis pompæ portio prægmata, triumphique ferula, in quibus exsculptæ Victoris res præclarè gestæ, ciuitates captæ, classes exustæ, hostes attriti, expugnata castella, regiones, maria, portus, montes, saltus, feræ, flumina auro & argento efficta, vt obseruarunt Appianus in triumpho Scipionis, & Zonaras in Camillo. Tuæ ego adscriptus militiæ, Christe imperator, ante triumphalem Eu-

charistiæ currum exultans, tibi totius mundi
 triumphatori potentissimo, pægma vnicum,
 tuo impar honori, tanto ipse impar oneri
 præfero, mundum scilicet aspectabilem
 Mundo archetypo offero, amplissimum glo-
 riæ tuæ theatrum. Sed, ô quot in vnico pom-
 pæ ferculo sunt fercula! Aspice immensum
 cui feliciter imperas Empyreum, mortalium
 oculorum aciei prorsus inaccessum, solique
 beatæ immortalium spirituum aciei conces-
 sum. Specta deinde innumeris stellulis, uti
 flosculis cœlatos cœlos, geminaque hemis-
 phæria, ut fornices triumphales tuis tro-
 phæis conspicuos. Oculos in vnicum orbis
 oculum solum nempe solem defige, radianti
 intuitu hæc infima lustrantem & illustran-
 tem; Considera sidera primo in mobili im-
 mobilia; planetas nusquam à præstituto sibi
 tramite aberrantes, lunam vnam, in sui cursus
 inconstantiâ semper sibi constantem; stellas
 stillantes suas in hæc inferiora influentias,
 concordem elementorum discordiam, tor-
 rentes ignis sublunaris torrentes, nunc dis-
 currentis in faculas, nunc coruscantis in ful-
 getras, nunc horrescentis in cometas; viri-
 dem, Iridem arcum tuum triumphalem, pro-
 flua per agros flumina, in mare vnde fluunt
 reflua; Orbis exules insulas, tot volu-
 cres sui conditoris laudēs innumeris modis

modulantes , tot feras minimè feras , tot pisces dulces amari maris animas , tot humi serpentes serpentes , tot speciosas animantium species aliquale diuinæ speciei specimen præ se ferentes , tot perennes fontium scaturigines , tot arbores vt floribus & frondibus venustas , sic variis fructibus onustas , roris auidas & vnionibus grauidas Indici maris conchas , & innumera conchylia mutos omnipotentiaæ tuæ præcones , tot inæstimabiles gemmas , nunc rubescentes in achates , nunc ardentes in carbunculos , nunc ignescentes in pyropos , nunc virescentes in smaragdos , nunc vernantes in sapphiros , nunc scintillantes in carchedonios , nunc subrubentes in sardios , nunc rutilantes in topazios , nunc herbescentes in chrysoprasos , nunc nitentes in amethystos , nunc radiantes in adamantes , nunc candicantes in margaritas , nunc fulgurantes in opalos , & in iis contractam venustioris Naturæ maiestatem nullâ sui parte mirabiliorem , pretiosas Sabæorum messes , & orientis aromata ; denique selectas cœloque, saloque, soloque diuitias intuere : hæc enim omnia pompæ fercula tibi triumphanti ex animo præfero , & in huiusmodi eximiis creaturis , Dei utique non obscuris vestigiis , quædam Eucha-

risticæ gloriæ inuestigo vestigia , diuinitus impressa , diu suppressa , nunc feliciter expressa , tuæque beneficio lucis in lucem edita.

26. Tu rerum omnium magnes , cuius ad amplexum congeniti amoris inclinatæ pondere , instar ferri ferri gestiunt ; tu sphæra cuius centrum vbique , & sphærae centrum , in quo conualescere appetunt , tandiu inquietæ , quandiu excentricæ. Iis innatâ pronitate centrum repetentibus stimulos infigo , quò ferantur celerius , meque ipsum tandem vt postremum & exilius tui triumphii ferculum , tot illustribus præclarisque pægmatibus adiungo. Triumphalium rotarum orbitam sequor captiuus tuus , tui cruoris inæstimabili pretio redemptus , aureis spontaneæ seruitutis catenis tuæ maiestati semper augustæ deuinctissimus , gestiens inter illius triumphatoris recenseri captiuos , cuius vel triumphantes imperatores ambient esse captiui. Accedo potius vt epulo , quàm vt præco ; Immo ideo præco tuus , quia epulo & conuiuia ; quòd in Eucharistiæ conuiuio epulari sit eloqui , bibere sit differere , accumbere sit discurrere : nemo tuas in laudes aptior , quàm qui tuâ carne plenior , tuoque cruore madidior , semper enim vtrique avidius inhians,

vtriusque dulcedinem diserto gustu , fa-
 cundâque prædicat esurie ; cùm nullum
 videatur illustrius epuli præconium , quàm
 inexplebile illius desiderium. Re quidem
 angustum , sed amore augustum munus
 confecro : quid enim in amore tuo non
 augustum ? infimum , fateor , grati animi
 monumentum , plus forsan allaturum no-
 mini tuo fuliginis ; quàm fulgoris ; verùm
 & ad numinis adorationem re infimâ nihil
 aut pronius , aut promptius. Excelsus hu-
 milia , summus ima respicis , qui summis
 & imis affinis , reconciliasti ima summis.
 Si conuiuentem oculorum aciem perstrin-
 gat maiestas , tolerabilem illius splendo-
 rem faciet agnata summæ gloriæ humili-
 tas , quàm de tremendâ maiestate in hoc
 Sacramento Deus humilis triumphare vo-
 luisti. Nec ambigo quin , si diuinam , quâ
 rutilas , respicias claritatem , meum des-
 picias munusculum ; sin immensam quâ
 flagras charitatem , vt obseruantia pignus
 benignis oculis aspicias , & huic opusculo
 magis à te ornando , quàm te ornaturò ,
 adhuc partus præpedito fasciòlis , stru-
 thionis more , efficacibus aspectus radiis
 obstetriceris. Habes enim vt iustitiam quâ
 in superbos ignescas , ita & clementiam
 quâ subditis ignoscas , meoque amori mo-

rem gerens , velis nolis , ad audaciæ meæ veniam venias. Vnde , vt spero , & amantem agnosces , & vel amenti , nimisque audenti ignosces.

27. Porro quantum ex hoc mysterio colligere mihi licuit , non fugies emblematum meorum tenebras , qui quotidie vltro confugis ad sacrarum specierum latebras : sponte latitabis sub symbolorum inuolucris , qui libentissimè delitescis nostris in sacrariis. In aliis operibus tuis patet diuinitas , in isto etiam ipsa latet humanitas , vt qui secundum diuinam naturam patebas in gloriâ , secundum humanam in Caluariâ , secundum vtramque lateres in Eucharistiâ , opere proinde eò cæteris mirabiliore , quòd simul valeat & miram explicare artem , & nihilominus admirandum implicare artificem. Cuiuspiam infideli minus oculato videri posses sub sacramentali nube deficere ; Verùm nisi sic inter gloriæ nebulas deficeres , nec fideles animas reficeres , nec tot admiratores haberes ; sol enim nisi cùm deficit spectatores non habet : quamuis & huic astro super , nunquam tibi , nunquam Ecclesiæ cælo deficias , dum sub accidentium nubilo splendidam eclipsim affectas. Cæterum ô vnice cordis amor omnium creaturarum

amoribus dignissime , quas & in aras exal-
 tatus , non fecus ac Orpheus , latentis
 humanitatis lyrâ pertrahis vltroneas arca-
 nâ maiestatis adoratrices , per istud my-
 terium sapientiæ , bonitatis , & potentiæ
 miraculum , per istud indelebile doloris
 amorisque tui monumentum , vnum oro ,
 obtestor , obsecro , vt seruuli tui , à tene-
 ris vnguiculis , tuis aris deuoti votis aspi-
 rans , id agas tuis in fidelibus tanti sacra-
 menti , tum amore raptis , tum stupore
 correptis , vt mea hæc qualiscunque opel-
 la , omnibus titulis tua , sacratissimæ Eu-
 charistiæ , cuius gloriæ meis potissimum
 in studiis studeo , fidem adaugeat , fo-
 ueat pietatem , deuotionem accendat.
 Vt qui sacramentales inter nebulas velatâ
 Dei carne saginantur , inter cælestes epu-
 las reuelatâ aliquando numinis facie po-
 tiantur ; siue vt vtar eximiâ tui oratione
 clientis Dionysij c. 3. Ecclesiasticæ hie-
 rarchiæ : *Tu ô diuinissimum ac sacrosanctum*
Sacramentum , circumposita tibi symbolicè Ae-
nigmatum operimenta reuelans , liquidò nobis
manifesteris , mentalesque nostros obtutus sin-
gulari , & apertâ luce adimpleto.

PRÆFATIO GENERALIS TOTIVS OPERIS DE RATIONE INSTITVTI ET IDEA OPERIS.

I. *V M M A* operis commendatio, dines materia, ubi deest artis gloria, & artificis industria. Opus ordior sententiarum ornatu mediocre, venustate sermonis exile, materia tamen excellentiâ sublime; quid enim Eucharistiâ sublimius? ut proinde suâ materiâ, superetur opus. Verum ut cum Ennodio loquar in Natal. S. laur. Med. Nunquam pauper vena timetur ingenij, ubi diues est causa dicendi. Quis mendicam narrationem æstimet, quam vota locupletant? sæpe in facundiæ dotibus pauper inuenitur vena prædicantis, & è diuerso thesaurus cordis irradiat in egestate verborum. Diem laudare quis abnuat? attollere iolis radios quis metuat in qualibet nocte sermonum? Nimirum viro disertissimo potentior videtur cordis, quàm oris Rhetoricè, eloquentiora vota, quàm verba, melior vite, quàm lingue eruditio, pulchrioresque flores morum, quàm cincinni sermonum. Nec immeritò, os enim ori loquitur, cor cordi; vox aures ferit, at sensus intimos vehemens

affectus penetrat, atque peruadit. Oris igitur mei infantiam cordis facundia, verborum inopiam, votorum copia, & sermonis impolitiam, amoris vehementia excuset.

2. *Accedit ad materie dignitatem elegantia characterum, quibus in aliis voluminibus vix pulchriores, aut pretiosiores occurrent, quique amabilem Iesum paterna characterem hypostaseos (sicillum appellat Apostolus ad Hebr. c. 1. 3.) expressius adumbrent. Horum quippe characterum nonnulli tremulo splendore rutilant, ut stella; alij diuite fulgore conspicui, ut gemma; alij amoenissimâ varietate picturati, ut flores; alij multiplici luminis reflexione mirabiles, ut iris augustior cœli pompa, aliaque meteora; alij è liquidâ crystallo materiati, utlympidi fontes, amnesque aureas despurnantes arenas, & gemmas affatim ad ripam egerentes; alij natiuo colorum cultu intermicantes, ut volucres agrorum delicia, nemorum anima; alij grandiores ut cete, aliique pisces corporeâ mole stupendi; alij minores, ut insecta, reptilia, conchylia, in quibus etsi minimis, maxima radiat sapientia conditoris, magni in magnis, summi in minimis; alij rudiores & impoliti, sed eò venustiores, quò non artis, sed nature solius industriâ exarati, ut rugosi elephantes, iubati leones, ursi, panthera, aliaque id genus fere salinum & solitudinum illustrius ornamentum; alij recti, ut palma, cedri, cupressi; alij tortiles, ut vites, aliaque arbores fructibus incuruæ; alij molliter inflexi, ut lilia prono capite florentia; alij spirales, ut angues sinuosis voluminibus spectabiles; alij quadrati, ut varia lapidum, marmorumque species; alij angulares, ut gemma formâ sculpta sexangulâ ad splendoris ex angulorum repercussu incrementum; alij denique circulares & rotundi, ut uniones candentia maris Erythraei grana. En huiusce voluminis augusti characteres, quibus*

se Dei filius indelebilis Paternæ character substantia luculenter expressit. En elegantes literæ quibus Eucharistia gloria consignata est. Quid iis aut ad speciem pulchrius, aut ad amoenitatem iucundius, aut ad dignitatem præstantius?

3. *Nisi forte malueris tot eximias aspectabilis naturæ partes, totidem codicis Magni Antonij appellare paginas, in quibus summus rerum opifex sua specimen pulchritudinis sublestis depinxit lineamentis. Quippe teste S. Prospero epist. ad Demetriadem. Omnia elementa mundi, & vniuersæ creaturarum naturæ, hoc ipsâ sui exigunt specie, vt inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciantur, & in pulchritudine cœli & terræ quædam sunt paginæ ad omnium oculos semper patentes, & authorem suum nunquam tacentes, quarum protestatio doctrinam imitatur magistrorum, & eloquia scripturarum. Falsò igitur liber Zoar ab Hebrais doctoribus fabulosè conscriptus, mundum duntaxat è viginti duabus literis consurgere contendit, quarum tres tribus elementis, duodecim sequentes totidem Zodiaci signis, septem reliquas totidem planetarum orbibus accommodat. Imo verò tot è literis, quot creaturis, tot characteribus, quot sideribus, totidemque paginis coalescit, quot mixtis & elementis, in quibus eximia Eucharistice gloriæ symbola unicuique liceat admirari.*

4. *Hunc igitur amplissimum mihi selegi codicem, nonnulla peruolui folia, & eo quem in illis legebam cœlitus afflante, lecta intellexi: eligere, legere, & intelligere diuinitus mihi datum est; præ cæteris verò in grandibus literis Verbum abbreviatum, & in aperto codice legi numen opertum, insuper quod legeram intellexi, & quod multò præstantius est, sancti Spiritus afflatu quod intellexeram dilexi. Quin & ab huius studio voluminis exarsit*

animus ad illius lectionem codicis, quem beati legent, intelligent, & diligunt in æternitate; de quibus sic eleganter differit S. P. Augustinus l. 13. Conf. c. 15. Vident faciem tuam semper, Domine, & ibi legunt sine syllabis temporum, quid velit æterna voluntas tua. Legunt, eligunt, & diligunt, semper legunt, & nunquam præterit quod legunt: eligendo enim & diligendo legunt ipsam incommutabilitatem consilij tui; non claudetur codex eorum, nec pliabitur liber eorum, quia tu ipse illis hoc es, & es in æternum. Hæc de beatorum codice seraphicus spiritus prænaturè beatus. Sed interim donec explicetur nobis æternus ille reuelata Diuinitatis codex viatoribus complicatus, liceat in explicato mundi huius volumine Verbum Dei sacris inuolutum speciebus legere, nec solum inuisibilia Dei, sed & inuisibilem eius Humanitatem per ea que facta sunt intelligere, intellectam diligere, dilectam summis laudibus celebrare. Cælum quippe, ait S. Prosper l. 2. de vocatione gentium c. 4. & terra & mare, omnisque creatura quæ videri ac intelligi potest, ad hanc præcipuè disposita est generis humani vtilitatem, vt natura rationalis de contemplatione tot specierum, de experimentis tot bonorum, de perceptione tot munerum, ad cultum & dilectionem sui imbueretur auctoris.

5. *At unde mihi voluminis huius perlegendi cupido singularis, vt in eo prætermisissis aliis quamplurimis Creatoris attributis, solius Eucharistiæ virtutes luculentis exaratas elementis legerem, & inuestigarem, innato candore confitebor. Paucis ab hinc annis oblato Missæ sacrificio, cum hymnum ab Ecclesiâ gratiarum actioni destinatum, quem olim tres adolescentes Hebræi, inter rapidos fornacis Babylonica vortices illesi suo cecinere liberatori, Christo Domino tanti muneris largitori, & incruenti sacrificij*

institutori concinerem, inuitatis ad diuinam munificentiam
 preconium terrenis & cœlestibus; mihi subito talis incidit
 cogitatio, rem & Deo abscondito, & piis eius cultoribus
 non ingrati facturum me, si sanctos iuuenes emula-
 bundus, illustriores mundi partes ad Eucharistica thea-
 trum gloria conuocarem, & ad imperialem Conditoris sui
 thronum adducerem, ut spontaneas occultæ Maiestatis
 adoratrices. Siquidem memineram mundum alicubi à S.
 Augustino appellari Dei canticum numerosi dulce-
 dine concentus mentes titillans angelicas, surripiens hu-
 manas; ac proinde ad diuinarum laudum celebrationem
 posse non inconuenienter assumi. Cui quidem inspira-
 tioni haud dubiè diuina, eò libentius morem gessi, quò
 perlectis nonnullis historiae naturalis authoribus, creaturas
 quò volebam, ultrò euntes animaduerti, mirà quadam
 arcanae Christi humanitatis illecebrâ pellectas, frenisque
 potius egentes, quàm stimulis; quasi non minus Eucha-
 ristia magnes illarum foret, quàm centrum augustiorum
 fidei mysteriorum.

6. Quidni autem agnoscerent uiuentem in Eucharistiâ, quem agnouerunt morientem in Caluariâ? quidni colerent sedentem in solio, quem coluerunt pendentem in ligno? quidni venerarentur inter angelicas acies ineffabili claritate circumfusum, quem inter latrones adorarunt atroci laniatâ deformatum? quidni sol supplices radios ad illius inclinaret obsequium, qui lugubri velamine micantem vultum obtexit, ne mortiferas sui creatoris conuulsiones intueretur? quidni demum uniuersa natura, quæ patienti ac morienti compati ac commori visa est, nunc in angusto Sacramento uiuenti regnantique conregnaret? Eò maxime quòd eam potentius attrahere debeat suaue triumphantis illicium, quàm expirantis infame crudeleque supplicium. Propterea ut idoneum huic Libro titulum appingerem, quem Cassiodorus in proœmio varia-

rum, Operis indicem, causarum præconem, totius orationis breuissimam vocem, *eleganter appellat: placuit illum ex ipsis Saluatoris verbis desumere, & ex purissimis Euangelij fontibus haurire* Ioa. 12. 32. Et ego si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipsum, & *ex illustri Clementis Alexandrini testimonio in Protreptico, ubi Christum Orpheo saxa, volucres, feras, arbores lyra modulis pertrahenti comparat; quam quidem similitudinem fusius primo Emblemate ideali prosequimur. Sic igitur opus hoc nostrum inscribitur:*

ORPHEVS EŪCHARISTICVS, SIVE DEVS ABSCONDITVS IN ARAS EXALTATVS, HVMANITATIS ILLECEBRIS ILLVSTRIORES MVNDI PARTES AD SE PERTRAHENS VLTRONEAS ARCANÆ MAIESTATIS ADORATRICES. *Dixi in aras, ut cruentam Caluarie, & incruentam Eucharistie simul complecterer, in quas exaltatus à terrâ, verè omnia traxit ad seipsum.*

Neque enim, *inquit S. Athanasius lib. de Incarnatione Verbi,* vel ipsum mundum in silentio esse voluit; sed quod mirum est in morte, vel potius in trophæo de morte excitato, crucem intelligo, vniuersa rerum fabrica confitebatur eum qui in corpore apparebat, & supplicia patiebatur, non hominem simpliciter, sed Dei filium, ac saluatorem esse omnium. Nam & sol se auertebat, terra quatiebatur, disrumpebantur montes, omnes pauore contrahebantur. Hæc omnia eum qui in cruce erat Christum Deum esse declarabant, ac rerum naturam eius ancillam esse, pauore suo contestantem Domini præsentiam.

7. *Neque verò solum auctori suo in extremis agenti, magno doloris sensu natura condoluit, sed etiam qualibet mundi portio eundem in sanctissimo Sacramento præsentem hætenus agnouit. Cælum agnouit, cum in ipso*

stupenda consecrationis momento, innumeras angelorum acies ad imperatoris sui satellitium sepius destinavit, ut illuc immortales conuolarent aquilæ, ubi pretiosum corpus reperitur. Stella cognovit, cum sacrificantem Nicolaum Tolentinatem, & adorabilem victimam miraculoso fulgore collustravit. Ignis agnovit, cum in incendia proiec- tam ausu nefario sacratissimam hostiam supplici vortice lambere visus est, & innocentibus flammis illasam coronare. Aer agnovit, quum toties incruenti merito sacrificij, aut noxios imbres cohibuit, aut eosdem largius ad terræ arentis irrigationem effudit. Mare cognovit cum naufragantem Satyrum virtute sanctissimi Sacramenti quod in orario gerebat, ad littus incolumem perduxit, tumentesque procellas S. Birini Iesuanum corpus deferentis pedibus calcabiles exhibuit. Balena cognovit cum S. Maclouio sacrificare gestienti, de immani dorso, altare opportunum mediis in fluctibus erexit. Flumen agnovit, cum eiusdem contemptores diruti pontis ruinis obrutos ultricibus undis sepeliavit. Terra cognovit, cum vel sacrilegos dehiscens viuos absorbit, vel mortuos sinu suo recipere detrectavit. Lapis agnovit, quum cerâ mollior firmum manus sacrilegæ refugit contactum, quò citius tremendi profanator mysterij telluris hiatu deglutiretur. Aranea cognovit, cum os impurum & impudens sacramentarij, leihali tabo conspersit. Apes agnouere, cum Domino sub sacris speciebus delitescenti, thronum cereum & floridum in aluearis apice mirâ fabricarunt industriâ. Mulus famelicus agnovit, cum pabuli immemor, ad frumentum electorum venerabundus accurrit. Canes agnouere, cum proieccto sibi Angelorum pani parcentes, in impios Donatistas immanis auctores sacrilegij senierunt. Infernus agnovit, cum nimios ignis purgatorij ardores superfuso diuini calicis liquore sopiuit & extinxit, igneasque fidelium animarum compedes omnino dissoluit.

Dæmones

Dæmones agnouere, cum ad Exorcistarum sacram pixidem deferentium imperium, ex energumenis aufugere, protestati se dominici corporis præsentiam torqueri grauius & ustulari. Denique vniuersa natura Dei absconditi sensit & extimuit maiestatem; idque ut in nomine Iesu omne genu flectatur cælestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua consueatur, quia Dominus Iesus in gloriam est Dei Patris, & in Sacramento Altaris; atque ut ille patet comprehensoribus admirandus in astris, ita latet, adorandus viatoribus in aris, in quas Exaltatus, omnia pertrahit ad seipsum.

8. *At fortassis aliquis meum primam fronte damnabit institutum, quasi sacra profanis admisceam, dum eruta ex ethnicorum fontibus symbola ad rem omnium sacratissimam transfero. Verum meminerit, queso, me sanctorum insistere vestigiis, Clementis Alexandrini, Origenis, Lactantij, Hieronymi, Augustini, Basilij, Ambrosij, imo & Pauli Apostoli, qui ab Epimenide Poeta illud epistolæ ad Titum c. 1. Cretenfes semper mendaces, malæ bestie, ventres pigri; à Menandro, illud i. Corinth. 15. Corruptunt bonos mores colloquia praua, & ab Arato, illud Act. 17. Ipsius enim & genus sumus, mutualus est. Ecquis nesciat Hebræorum inauribus, armillis, & annulis aureis, profanisque Aegyptiorum exuviis sacratiora Tabernaculi vasa conflata fuisse; quin & Pantheon Agrippæ veri Numinis cultui à Bonifacio quarto S. Pontifice consecratum? quis ignoret Angliæ delubra ab Augustino monacho, hortatu Gregorij Magni sacris expiata ceremonijs, in angustiores basilicas transfisse? quin & hocce nostro seculo videmus profanas principum vestes ad altarium ornamenta deputari, quasi totidem de calcata mundi vanitate trophæa. Quasi verò non liceat Aegypti spolia in Sanctuary decorem conuertere? Nonne aspicimus,*

inquit August l. 2. de doctrinâ Christianâ paulò ante
 finem, quanto auro, & argento & veste suffarci-
 natus exierit de Aegypto Cyprianus doctor sua-
 uissimus, quanto Lactantius, quanto Victorinus,
 Optatus, Hilarius, (vt de viuis taceam) quanto
 innumerabiles Græci ? quod prior Dei famulus
 Moyfes fecerat, de quo scriptum est, quod eru-
 ditus fuerit omni sapientiâ Aegyptiorum ; qui-
 bus omnibus viris superstitiosa gentium con-
 suetudo, & maximè illis temporibus, cùm Chri-
 sti iugum decutiens Christianos persequebatur,
 disciplinas, quas vtilis habebat, nunquam com-
 modaret, si eas in vsum vnus Dei colendi, quo
 vanus idolorum cultus extingueretur, conuersum
 iri suspicaretur. Sed dederunt aurum, argentum
 & vestem suam exeunti populo Dei de Aegypto,
 nescientes quemadmodum illa quæ dabant, in
 Christi obsequium redderentur. *Profana certè anti-
 quitas captiua est mulier, sed eloquij venustate, & mem-
 brorum pulchritudine casto Israëlitæ amabilis, cui si iuxta
 legem Deuteron. c. 21. 12. abradat cesariem, ungues
 circumcidat, vestem captiuitatis auferat, nihil vetat
 illam assumi in sponsam, vt illustrandis fidei mysterijs
 inseruiat. Hoc salutare consilium Ionio fratri dabat elo-
 quens Paulinus Epist. ad Iouium : Tibi fatis sit ab
 illis (profanis scriptoribus) linguæ copiam, &
 oris ornatum, quasi quædam de hostilibus armis
 spolia cepisse, vt eorum nudus erroribus, vesti-
 tus eloquiis, fucum illum facundiæ plenis rebus
 accommodes, nec vacuum figmentorum, sed me-
 dullatum veritatis corpus exornans, non solis pla-
 citura auribus, sed & mentibus hominum profu-
 tura mediteris. Legendus omnino Basilius Magnus ho-
 mil. de utilitate capiendâ ex libris Gentilium, ubi inter*

alia hæc habet: Poëtis & oratoribus vtendum, vnde futura sit aliqua vtilitas quæ ad animæ faciat ædificationem; veluti plantis, quibus propria virtus fructu pulcherrimo scateret, folia nihilominus ramis coniuncta, quemdam ferunt ornatum; sic & anima cui præcellens veritas fructus est, non ab re tamen exteriori sapientiâ circumdatur, sicuti foliis vmbra fructui, ac aspectum non intemptium præbentibus. Moxque affert exemplum Moſis qui Aegyptiorum imbutus disciplinis, ad Dei contemplationem processit. Et infra illud idem argumentum eximiâ illustrat similitudine: velut apes non omnibus floribus similiter insidunt, neque ex eis ad quos accedunt omnia auferre conantur, sed quantum ipsis ad opus necessarium fuerit seligentes, reliquum dimittunt; nos etiam vt sobrij sapientesque, quantum congruum nobis, propinquumque veritati ex ipsis fuerit, persequamur, reliquum prætereamus.

9. *Tantorum itaque doctorum sequuntur consilium & exemplum, ex Ethnicorum fontibus illimes haurio latices, & ex probatis vetustis authoribus Eucharistica eruo symbola, superflua refeco, corticem negligo, medullam inquirō; neque quid perspicuitati, nitidique desit, opus in varia distinguo Emblemata, id est ingeniosa symbola, (sic definiit Caussinus) tum ex tabellâ, tum ex lemmate constantia, quibus sublatis abstrusioribus enigmatum inuolucris, sublimior aliquis sensus ad Eucharistiæ gloriam redundans pijs lectoribus liquidius aperitur. Emblemata verò in quatuor partes diuido, nimirum in epigraphem, tabellam, metrum, & prosam; duas verò posteriores subdivido; metrum quidem in symbolum, & apodosim, siue redditionem; prosam verò in fontem Emblematis, & eiusdem interpretationem. Metrum autem,*

ut spero, non erit naturalis historia studiosis iniucundum, utpote res naturales satis accuratè describens, nec prosa Eucharistica gloria præconibus inutilis, utpote sanctorum Patrum illuminata sententiis, historicis variegata floribus, multiplicisque suggerens non solum ad Eucharisticarum, sed & quarumlibet concionum ornatum similitudines; nec denique SS. Sacramenti cultoribus insuavis, utpote quæ tota illius honorem spiret, & amorem cultumque redoleat.

10. Quod spectat ad Emblematum symbolorumque commendationem, non opus est hîc plura dicere: unicum sufficiet S. P. Augustini testimonium, eorum dignitatem, fructum, incunditatem paucis perstringentis Epistola 119. Si quæ autem, inquit, figuræ similitudinum, non tantum de cælo, & sideribus, sed etiam de inferiori creaturâ ducantur, ad dispensationem Sacramentorum; eloquentia quædam est doctrinæ salutaris, mouendô affectui discentium accommodata, à visibilibus ad inuisibilia, à corporalibus ad spiritalia, à temporalibus ad æterna.

11. Stylo utor simplici, qui fundum suum referat, qui carnis Dominicæ dulcedinem aliquantulum sapiat, & Christi vilibus Sacramentalium specierum pannis involuti nuditatem exprimat: nisi quis floridum appellare velit, ubi flores, fluidum ubi fontes, gemmeum ubi gemmas describit, scilicet à materia qualitate, non ab artibus venustate. Dictione similiter utor perfacili, omnibusque peruiâ, & forte non aliâ possem uti, si vellem, neque vellem, si possem: nec enim exinanitam in hoc mysterio Dei maiestatem superba eloquentiæ pompa, nec humilem Iesum verborum addecent ampullæ. Nihilominus nolim existimes, ita rebus ipsis sermonem conuenire, quin sæpius in hanc Euripidis vocem meritò erumpere debeas: Hei hei! cur non res ipsæ inter homines

edunt vocem? *Ac proinde nihil habet stylus excellens, quàm quod à suo mutuatur argumento, venustatemque materies orationi conciliat, quàm oratio in aliis materie solet adferre. Attamen in Panegyrico liminari, fateor me paronomasiis studuisse, secutus hac in re Prophetarum diseritissimum Isayam qui cap. 25. 6. de conuiuio Eucharistico differens, stylo, uti res merebatur, floridiori, & elegantiori eximiam affectauit paronomasiam Diuini suauitati epuli bellissimè conuenientem. Sic enim scribit: Faciet Dominus in monte hoc conuiuium pinguium, conuiuium vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemiæ defœcata: Hebraicè, miste femanim, mistefemarim; femanim memuchaiim, femarim Mezukkakim: quàm paronomasiam latinus interpres exprimere non potuit.*

12. In primâ quidem huiusce primi voluminis editione, mihi mens erat fusioribus interpretationibus coniciones redolentibus cuiusuis Emblematis argumentum illustrare, illas tamen amicorum monitis morem gerens in aliam editionem distuli, tum ut studiose iuuentutis, cui in libris comparandis magni sumptus non adeo faciles, commodo consulerem, tum ut Typographi parcerem expensis, tum ut hunc primum tomum minus grauem quasi subsequentiū præcursorem præmitterem. Quia verò, Deo fauente, plures Emblematum Eucharisticorum centurias editurus sum; in qualibet præcipuas spectabilis nature partes ad arcani numinis solium sisto, ut eidem suo modo recens exhibeant obsequium, & ex iis symbola & emblemata eruo, seruato inter illas dignitatis ordine, ut lector pius per creaturarum gradus sensim ad Creatoris notitiam assurgat: sic enim amœna tot rerum distinctarum varietas maiorem pariet voluptatem, & suauiolem ingeret lectionis illecebram. Quoniam igitur homo verè microcosmus cæteris sensibilibus rebus longè præcellit, illis

quoque in sanctissimi Sacramenti Veneratione præire iure suo debuit : sequuntur aues , quadrupedes , pisces , serpentes , insecta , zoophyta , arbores , planta , flores , fructus ; subsequuntur inanimata , astra , meteora , montes , fontes , fluuij , gemmae & aromata. Placuit autem à natura contemplatione labores meos dudum Eucharistia consecratos auspiciari , tum ut ab infimis pedetentim ad altiora progrederer , tum ne quid è studiis meis vel humanioribus efflueret , quod ad suam non reflueret scaturiginem , & ad tanti mysterij gloriam minimè redundaret , cui me , meaque omnia , vitam & mortem , tempus & eternitatem iam pridem consecraui , destinaui , dicani : adeo ut non ab illo qui ab ortu ad occasum irrequietâ vertigine voluitur , ut Anaxagoras , sed ab immutabili iustitia sole Christo , Philosophandi initium sumens , me ad huius vnus speculationem , admirationem , & adorationem natum libentissimè profitear. Non is sum qui ullius inuidiam aut merear , aut verear , doctis disertisque viris planè inferior : si quis tamen suo me liuore non indignum iudicet , suoque inferiori inuidens & detrahens , sese quadantenus illi submittat , & hac ratione sibimetipsi detrahat incautus ; meminerit , obsecro , illius Pliniane sententiae : Disertus es ? tantò magis ne inuideris , nam qui inuidet , minor est. Denique siue plus , siue minus , siue idem præstas , lauda superiorem , inferiorem , vel parem : superiorem , quia nisi laudatus ille est , non potes ipse laudari : inferiorem , aut parem , quia pertinet ad tuam gloriam , quàm maximum videri , quem præcedis , vel exæquas. Sic ille Ethnicus omnino Christianè.

13. Hæc sunt (humanissime lector) de quibus in huius operis vestibulo te premonitum volui , quæ , ut opinor , equi bonique consules. Caterum quoniam in

*hac mortali vitâ, opus ab omni vitio defacatum mihi
 elemento puro videtur varius : purum enim bonum, non
 alibi quàm in Empyreo reperire est ; ibi verò mixta
 sunt omnia : siquidem quantumvis lucubrationes nostræ,
 & ab argumenti dignitate, ac sanctitate, & à finis
 commendentur honestate, semper tamen alicuius vitij
 facibus conuincuntur admixta : idcirco huius opella mee
 mixtum infelix, velim suas in partes ita resoluas, ut
 Deo optimo, maximo, bonorum omnium fonti, bo-
 num omne (si quòd occurrit) mihi verò malum omne,
 reo utique confuenti attribuas. Quia verò bonum ne-
 cessario fluxu sequitur gloria, ut malum ignominia :
 ne, queso, proprietates, ut ita loquar, suis ab essen-
 tiis abscindas, sed unicuique, quòd suum est, equâ
 iudicij lance decernens, Deo bonum, & eius appendi-
 cem gloriam, mihi malum, sequelamque illius ignomi-
 niam adscribe. Vale, & si placuerit, frueri.*

SELECTA QUÆDAM

SANCTORVM PATRVM

DE TESTIMONIO

CREATURARVM TESTIMONIA.

PRIMUM S. Chrysostomi in ps. 148.

Hoc sanctis in more positum, propter
 pium & gratum suum animum, ut cum
 Deo sint acturi gratias, accersant mul-
 tos laudationis socios, & hortentur ut
 pulchrum munus secum obeant. Hoc etiam fece-
 runt tres pueri, qui quando erant in fornace, om-

nem creaturam, ad laudibus celebrandum quòd acceperant beneficium, & hymnos Deo dicendos conuocarunt. Hoc ipsum facit quoque Dauid vtrumque mundum vocans supernum & infernum, sensibilem, & eum qui percipitur solâ intelligentiâ. Hoc etiam facit propheta Isaias, quando dicit: lætentur cœli, & exultet terra, quoniam misertus est Dominus populi sui. Vt qui enim soli non sufficiant ad Deum laudibus celebrandum, quoquo versùs obeunt, vt in dicendis hymnis socios accipiant. *Et rursus in Psal. 144.* Turpe enim fuerit, vt homo qui est compos rationis, & omnibus quæ videntur præstantior, sit creaturâ, in Dei laudibus inferior. Non solum autem turpe, verùm etiam absurdum: siquidem ipsa quotidie, atque adeo singulis horis emittit Domino glorificationem: cœli enim enarrant gloriam Dei, sol & luna, & varius astrorum chorus, & pulcherri-
mus ordo cæterorum omnium suum prædicat Opificem.

2. *Secundum S. P. Augustini in Psal. 144.* Deus gradibus quibusdam ordinauit, & ornauit creaturam, à terrâ vsque ad cœlum, à visibilibus ad inuisibilia, à mortalibus ad immortalia. Ista contextio creaturæ, ista ordinatissima pulchritudo ab imis ad summa conscendens, à summis ad ima descendens nusquam interrupta, sed dissimilibus temperata, tota laudat Deum. Quare ergo tota laudat Deum? quia cum eam consideras, & pulchram vides, tu in illâ laudas Deum. Vox quædam est mutæ terræ, species terræ. Nonne consideratâ pulchritudine mundi huius, tanquam vnâ voce, tibi species ipsa respondet, non me ego feci, sed Deus; ergo confiteantur tibi, Domine,

omnia opera tua, & sancti tui benedicant te, vt in confessione operum tuorum sancti tui te benedicant, ipsi sancti tui inspiciant creaturam confitentem, & illorum vocem audi benedicientem.

3. *Tertium S. Prosperi l. 2. de vocatione Gentium c. 4. ubi premens illa verba Pauli Act. 14.* Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens de cælo, dans pluuias, & tempora, *sic differit*: quòd est autem hoc testimonium, quòd semper Domino deseruiuit, & nunquam de eius bonitate, ac potestate conticuit, nisi ipsa totius mundi inenarrabilis pulchritudo, & inenarrabile beneficiorum eius diues & ordinata largitio, per quæ humanis cordibus, quædam æternæ legis tabulæ præbebantur, vt in paginis elementorum, ac voluminibus temporum, communis & publica diuinæ institutionis doctrina legeretur? cælum ergo, cunctaque cælestia, mare, & terra, & omnia quæ in eis sunt, consono speciei suæ ordinationisque concentu protestabantur gloriam Dei, & prædicatione perpetuâ maiestatem sui loquebantur Authoris.

4. *Quartum S. Bernardi c. 5. soliloq.* Te desideranti amabilia quidem tua occurrunt, & à cælo, & à terrâ, & ab omni creaturâ sè mihi vltro offerunt & ingerunt, in omnibus adorande & amabilis Domine, quæ quantò te manifestius & verius prædicant & approbant amabilem, tantò ardentius te mihi faciunt desiderabilem. Sed heu! non ad fruendi suauitatem perfectam, & gaudium, sed ad intentionis & defectus, non tamen sine aliquâ suauitate tormentum. Sicut enim mea non tibi perfecte placent oblata, nisi mecum; sic bonorum tuorum contemplatio reficit quidem nos dulciter, sed

non fatiat perfectè nisi tecum. Hæc est animæ meæ assidua exercitatio, hinc assiduè scabo, & scopo spiritum meum, & cum bonis & amabilibus tuis, quasi pedibus & manibus, & totis innitens viribus sursum tendo ad te, in te, summe amor, summum bonum. *Et sermone 8 in cœnâ Domini*: Deus sic vult amari, vt cunctæ res simul amentur cum ipso, & sic vult amari, vt nihil præter ipsum ametur. Omnis naturaliter creatura iure creationis ab illo est, & omnis creatura, in eo quòd est creatura, bona est. Debet ergo ad hoc diligì creatura, vt in ipsâ creator ametur, non ipsa per se, at per eum qui illam creauit. Diligendus ergo est creator in cunctis creaturis, & cunctæ per ipsum creaturæ, & sic cuncta diliguntur cum ipso, & tamen ipse solus diligitur.

Idem ser. 3. Pentecostes. Tria in magno huius mundi opere cogitare debemus, videlicet quid sit, quomodo sit, & ad quid sit constitutus. Et in esse quidem rerum inæstimabilis potentia commendatur, quòd tam multa, tam magna, tam multipliciter, tam magnificè sunt creata. Sanè in modo ipsa sapientia singularis elucet; quòd hæc quidem sursum, hæc verò deorsum; hæc in medio ordinatissimè sint locata. Si verò ad quid factus sit mediteris, occurrit tam utilis benignitas, tam benigna utilitas, quæ etiam ingrattissimos quosque multitudine & magnitudine beneficiorum possit obruere. Potentissimè siquidem ex nihilo omnia, sapientissimè pulchra, benignissimè vtilia sunt creata. Verumtamen & fuisse nouimus ab initio, & adhuc multos esse videmus in filiis hominum, qui in bonis inferioribus sensibilis mundi huius totâ sensuualitate depressi totos se dederunt his quæ facta sunt,

quonam modo, vel ad quid facta sunt negligentēs. Quid istos nisi carnales dicamus? paucissimos esse iam arbitror: legimus tamen nonnullos quandoque fuisse, quibus summum studium fuit, atque vnica sollicitudo modum & ordinem inuestigare factorum, adeo vt plerique non modò vtilitatem rerum perquirere dissimulauerint, sed & ipsas magnanimiter spreuerint, cibo minimo ac vilissimo contenti. Ipsi quidem sese Philosophos vocant, sed à nobis curiosi ac vani rectius appellantur. Vtrisque igitur successerunt viri prudentiores vtrisque, nimirum & quæ facta sunt, & quomodo facta sunt transilientes intenderunt aciem mentis, vt ad quid facta sunt viderent. Nec latuit eos quoniam omnia propter semetipsum fecit Deus, omnia propter suos. Aliter tamen propter se, aliter propter suos, in eo quippe quòd dicitur, omnia propter se, præueniens commendatur origo; in eo autem quod dicitur, omnia propter suos, magis exprimitur fructus sequens. Omnia fecit propter semetipsum, gratuita videlicet bonitate, omnia propter electos suos, pro eorum scilicet vtilitate, vt illa quidem efficiens causa sit, hæc finis. Hi sunt spirituales viri sic vtentes hoc mundo tanquam non vtentes, sed in simplicitate cordis sui quærentes Deum, ne illud quidem magnopere vestigantes, quonam modo mundialis hæc machina volueretur. Primi voluptate, secundi vanitate, tertij veritate impleri.

5. *Concludo illustri Aristotelis testimonio l. 1. de partibus animal. c. 5.* In iis etiam, inquit, quæ in animalium genere minus grata nostro occurrunt sensui, natura parens & author omnium, miras excitat voluptates hominibus qui intelligunt causas, atque ingenuè philosophantur. Absurdum enim nullaque

ratione probandum est, si imagines quidem rerum naturalium non sine delectatione propterea inspectamus, quòd ingenium vnà contemplamur, quòd illas condiderit, id est artem pingendi aut fingendi; rerum autem ipsarum, naturæ ingenio miraque solertiâ constitutarum contemplationem non magis persequamur atque exosculemur, modò causas perspicere valeamus. Quamobrem viliorum animalium disputationem perpensionemque quodam fastidio puerili spreuisse, molestéque tulisse dignum nequaquam est, cùm nulla res sit naturæ, in quâ non mirandum aliquid inditum habeatur. Et quod Heraclitum dixisse ferunt ad eos, qui cùm alloqui eum vellent, quòd forte in quadam casâ furnariâ caloris gratiâ sedentem vidissent, accedere temperarunt; ingredi enim eos fidenter iussit: quoniam, inquit, ne huic quidem loco dij desunt immortales; hoc idem in indagandâ quoque naturâ animantium faciendum est. Aggredi enim quæque sine pudore debemus, cùm in omnibus naturæ numen, & honestum pulchrumque insit ingenium. Quippe cùm naturæ operibus iunctum illud præcipuè sit, vbi nihil temerè viceque fortuitâ committatur, sed alicuius gratiâ omnia agantur: finis autem cuius gratiâ quicquam vel constat, vel conditum est, boni honestique obtinet rationem. *Sic ille verè natura genius.*

ORPHEVS

EVCHARISTICVS

PRIMUM EMBLEMA.

TOTIVS OPERIS IDEA
ORPHEVS ILLVSTRIORES NATVRÆ
PARTES LYRÆ MODVLIS PELLICENS.

*L'attraict de l'amour est si fort,
Quelles le suivent sans effort.*

1

O Rpheus ut primum vocales pollice nervos
Impulit, & dulces edidit ore sonos:

*Sidereï hæserunt abruptis motibus orbes ,
 Et solitum attenti deposuere melos.
 Confluxere simul fidibus plectæ canoris
 Astra , planetarum concomitante choro.
 Sol stetit harmonia mirâ dulcedine fixus ,
 Nec iubar efflantes acceleravit equos.
 Adfuit & Phœbe roseo suffusa rubore ;
 Ni pudor obstaret , basia mille daret.
 Adfuit & variis distincta coloribus iris ,
 Inflexoque arcu Vatis in ora ruit.
 Interclusa nigris siluere tonitrua nimbis ,
 Mugitusque lyre continuere modis.
 Nubila nectareos distillauere liquores ,
 Perfudit zephyrus rore liquente comam.
 Iurarunt elementa fidem , ventique frementes
 Ad plectri modulus composuere minas.
 Lenior erupit Siculis fornacibus ignis ,
 Præruptis cecidit mitior vnda iugis.
 Muta procellasos sedarunt equora fluctus ;
 Nilus iit tacitis per Catadupa vadis.
 Pennatas acies circumuolitare videres ,
 Alarumque hilares plaudere remigio.
 Cum Iouis armigero ludit secura palumbes ,
 Nec socium accipitrem blanda columba fugit.
 Treicium mirata melos philomela sub umbrâ
 Conticet , attentus gracculus ora tenet.
 Non tigridem formidat ouis , neque dama leanam ,
 Concordeisque lepus vellicat ore canes.
 Luxuriant per prata greges , lupus additus agnis
 Ad plectri modulus commouet arte pedes.
 Exercet panthera feris comitata choreas ;
 Has odor allectat , sed magis icæta chelys.
 Fœdera cum placidis sancit serpentibus ibis ,
 Patificusque elephas rhinocerotâ fricat.*

*Nulla leontophoni turbat formido leonem ,
 Nec crocodileus membra canina timor.
 Arrigit ad cantus aures immixta molossis
 Cerua , lubens gallum clune leana gerit.
 Sibila compefcit murena vipera coniux ,
 Fortius attractus suavis amore lyra.
 Cum platanis aurita venit de montibus ilex ,
 Et socias vites ulmus amica trahit.
 Parnassi celeres descendunt vertice lauri ,
 Lataque palladias linquit oliua domos.
 Impliciâ palme contexunt fronde coronam ,
 Orphea perpetuo myrthus honore tegit.
 Confusis salices ramis stipantur in orbem ,
 Mobile cedrorum construit ordo nemus.
 Sylua Sabaeorum pretiosos fundit odores ,
 Inciso uberius cortice thura fluunt.
 Attollunt immane caput de gurgite cete ,
 Mitigat Orphaum monstra marina melos.
 Delphines saliunt , lasciuaque littore iactant
 Corpora , phocarum grex spatia tur agris.
 Maturas tellus segetes profundit , & vuas ,
 Letus odoriferas explicat hortus opes.
 Innumera veniunt Eoo ex littore gemma ,
 Vatis ut affusâ luce coruscet apex.
 Quicquid in immenso coelorum clauditur orbe ,
 Bistonie sequitur fila canora chelys.*

A P O D O S I S.

*Omnia Christe trahis crucis exaltatus in aram ,
 Flebilibusque moues saxea corda modis.
 Tensa super lignum fidibus meliora canoris
 Membra , nouum superis exhibere melos.
 Corpus nempe tuum plectro resonantius omnia
 Allicit ; hanc seruat nobilis ara lyram.*

*Illâ animas rupes , & ferrea pectora mollis ,
 Deque lupis blandas efficit agnus oues.
 Non opus est stimulis , ad centrum sponte feruntur ;
 Dulce creaturis huc ab amore trahi.
 Hostiæ ut in puncto , sic panis in orbe teneris ;
 Finis inest puncto , principium orbe latet.
 Lineæ ab orbe fluunt , punctoque quiescere gaudent ,
 Punctus & orbis es ; hinc cuncta creata trahis.
 seu centrum repetant , in puncto Numen habebunt ;
 siue petant orbem , Numen in orbe tenent.
 Authorem natura suum quia sentit , adorat ;
 Numinis arcani gaudet amore rapi.*

F O N S.

ORpheum Musæ filium mollissimis fidibus rationis etiam expertes feras demulisse, omnes fabulosi testantur Scriptores, omnium fere pictorum colores loquuntur. Quare leo, & aper prope adsunt, Orpheum auscultant; & ceruus quidem, ac lepus minimè ab impetu leonis resiliunt, & quibuscumque in venatione terribilis hæc fera visa est, congregantur segnes ac remissi, cum ipso, ut apparet, feriente. Cæterum ne aues quidem inertes videris, non canoras tantùm, quibus suaves modulòs concinere saltibus mos est: quin etiam vide clamosum gracculum, & stridulam cornicem, & Iouis aquilam. Hæc quidem qualis est alarum librata remigiis, ut sponte suâ defixis oculis Orpheum spectat, nec se ad proximum lepusculum prædæ scilicet oblita conuertit. Hic porro constrictis maxillis (quæ ars est Orphei mulcentis) & lupi & agni, promiscuè attoniti saltatorium orbem versant. Maius porro quiddam animosus Pictor comminiscitur; nam arbores à radicibus auulsas ad auscultandum Orpheum ducit, atque

atque ipsi in orbem sistit. Pinus igitur & cupressus, & alnus & populus, hæc & aliæ quævis arbores confusis ramis tanquam confertis manibus Orpheum circundant, ac certè Theatrum ipsius gratiâ non sine exquisito quodam artificio circumcludunt. Cerne iam ut aues in ramis confideant, & Orpheus in umbrâ moduletur, ipsi quidem oculus mollitiæ simul atque igneâ solertiâ temperatus, Deoque plenus apparet, mente ad considerationem de natura Deorum semper intentâ. Forte etiamnum aliquid canit, ac supercilium quasi designaret carminum sensum, repente cum ipso mutatur ad motionum conuersiones. At pedum quidem læuus terræ nixus Cytharam sustinet incumbentem femori, dexter verò orditur modulos, pulsans soleâ pauimentum; manuum autem dextrâ plectrum firmiter tenens, extenditur supra fides incumbente digito, & palmâ introrsum nutante ac reflexâ, sinistra rectis ferit digitis fides. Ita Philostratus in Orpheo ex Translatione Cauffini l. II. eloquentiæ, descriptione 16. Nihil addo nisi versus Horatij in arte poëticâ fictionis huius causam complectentes:

Syluestres homines sacer interpretque Deorum

Cædibus, & victu fædo deterruit Orpheus;

Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosque leones.

INTERPRETATIO.

I. **E**X hoc Poëtarum figmento sublimiorem sensum eruit Clemens Alexandrinus initio orationis adhortatoriæ ad Gentes, ubi Christum Orpheo præferens, ait: *Solus quidem certè ex iis qui unquam fuerunt difficillimas feras homines mansuesecit; volucres quidem eos qui ex ipsis sunt leues, serpentes vero*

eos qui deceptores , & leones eos qui sunt animosi , & ad iram concitati ; sues autem eos qui sunt voluptati dediti ; lupos autem eos qui sunt rapaces : lapides autem & ligna sunt insipientes qui crediderunt lapidibus . Et infra : *Has ergo immanissimas feras , & tales lapides , ipse cœlestis cantus in mansuetos homines transformauit : eramus enim , eramus nos quoque aliquando insipientes , inobedientes , errantes , seruientes voluptatibus , & cupiditatibus variis , in malitiâ & inuidiâ degentes , odibiles , nos inuicem odio habentes : quando autem benignitas & humanitas apparuit Seruatoris nostri , non ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos , sed secundum misericordiam saluos nos fecit .* Nimirum Orpheus feras quidem lyræ modulis cicurauit , at efferatos hominum animos , à quibus discerptus fuit , mitigare non potuit , utpote feris ipsis immaniores : illos vero Iesus mysticus Orpheus cantu suo demulsiuit , & in umbrâ arboris crucis modulatus , omnia ad seipsum pertraxit . Archimedes aiunt iactare solitum quoduis onus pusillis moueri posse viribus , quin & suæ demonstrationis vi sibi fidentem , si alteram terram cui inniti posset haberet , hanc ad illam suis se machinis attracturum , ut refert Plutarchus in Marcello : verum quod inaniter iactabat hic Mathematicus , & verbo pollicitus , & opere exequutus est Christus : *Cum exaltatus fuero à terra , inquit , omnia traham ad meipsum ;* Ioa. 12. 32. Vbinam verò magis exaltatus , quàm vel in aram Eucharisticam , vel in arborem crucis , vnde omnia traxit humanitatis suæ chely , cuius tot canoræ fides , quot arteriæ , totque vocales nerui , quot artus & nerui super crucem extenti . Quidni enim humanitatem illam chelym esse dixerim ? eo planè sensu quo S. Ambrosius l. i. de Officiis c. 40. 7. Machabæos à tyranno dis-

cruciatos cytharam septem fidibus instructam appellat : his verbis : *Spectabat leta mater filiorum quot funera , tot trophæa , & morientium vocibus , plusquam psallentium cantibus delectabatur : pulcherrimam ventris sui cytharam in filiis suis cernens , & pietatis harmoniam omni lyre modulo dulciorem.*

2. Verùm vt olim nonnullus hanc organis musicis appinxerat epigrammè , *non percussa silent.* Ita mirabili Dominicæ humanitatis lyræ , eandem possem appingere , *non percussa silet* ; quippe quæ nisi verberibus , clavis & lanceâ pulsata quasi pectine fuisset , nusquam sonum edidisset in cruce mortaliū allectiuum. Vnde & hic cum magno Leone ser. 8. de passione exclamare licet : *O admirabilis potentia crucis ! ô ineffabilis gloria passionis ! in quâ tribunal Domini , & iudicium mundi , & potestas est crucifixi. Traxisti enim omnia ad te , & cum expandisses rota die manus tuas ad populum non credentem tibi , confitenda maiestatis tue sensum totus mundus accepit.* Diuinus itaque fidicen in crucis ymbrâ modulans omnia traxit ad seipsum. Ad eius concentum substiterunt cœlestes orbes ; sol quasi Christo cruci confixus stetit immotus ; deficiente iustitiæ sole luna de conditoris sui erubescens ignominiâ eclipsim passa est ; commixta luxerunt elementa , in lacrymas diffluxere silices , dissilierunt montes , è tumulis rediuiua prodire corpora , denique clauorum cuspidem ipsa quoque insensibilia senserunt ; latro quantumuis arbori suffixus ad nostrum fidicinem non pedibus accurrit , sed affectibus ; palantes discipuli cantus dulcedine reuocati sunt. Petrus audito cantu fleuit amarè ; Centurio dedit gloriam Deo , & crucifixum Dei filium esse protestatus est ; astans multitudo faxei pectoris duri-

tiem pugnis emolliuit ; immo & suos tortores, qui se traxerant ad mortem, membris in cruce extentis, quasi totidem canoris fidibus clauorum pectine percussis attraxit ad vitam. *Vide*, ait Clemens Alex. loco cit. *quantum potuerit nouum canticum, homines ex lapidibus, & homines fecit ex feris : hi autem qui plane erant ut mortui, qui eius, qui verè est vita, non erant participes, postquam cantici solum fuerunt auditores, reuixerunt.*

3. At quemadmodum ad Orphea non eodem modo creaturæ conuenisse finguntur ; sed reptasse serpentes, iuisse homines, cucurrisse feras, aduolasse volucres, raptas fuisse arbores : ita, inquit Venerabilis Galfridus in allegoriis Tilmanni, *trahit Christus, sed aliter, atque aliter, quem quidam sequuntur reptantes, euntes, currentes, volantes & rapti. Reptat pœnitentia, vadit obedientia, currit libera, & expedita perfectio, volat piæ deuotionis affectus, rapitur excessus sacrae contemplationis : in ceteris enim nonnulla liberi arbitrii cooperatio, in eiusmodi raptu tota solius gratiæ operatio est. Reptans Maria Magdalena trahatur dominicis prostrata vestigiis, nec minus erat mirabile intus trahere eam, quàm suscipere foris. Ambulabat communi gressu, sed inuitatus ad cursum tristitiæ præoccupatus est, qui mandata quidem seruauerat à iuuentute suâ, sed consilium perfectionis de relinquendis omnibus non admisit ; currebant alacres & expediti posito gibbo cameli, qui venditis omnibus pretia ante pedes Apostolorum in commune distribuenda ponebant ; volabant Apostoli, dum gaudentes ibant à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati ; raptus est Paulus, & audiuit quæ non licet homini loqui. Ita Galfridus. Vides quàm dispari ratione ad nostrum mysticum Orpheum confluxerint*

homines ? nempe licet idem sit fidicen , eadem diuinorum artuum fides super crucis plectrum extentæ , non idem tamen omnibus melos editur : tot distincti sunt moduli , quot diuersæ inspirationes , quibus ad Dei notitiam allectantur.

4. Orphei lyræ hoc Poëtæ miraculum affingunt , quòd innata ferarum dissidia suo modulamine composuerit , sancitoque pacis fœdere inimicas reconciliarit animantes. Quòd elegantibus versibus expresseit Claudianus in præfatione l. 2. de raptu Proserp. at quis non videat hoc figmento mirificè adumbratum quod Isayas de Messia prædixit c. 11. 6. *Habitabit lupus cum agno , & pardus cum hœdo accubabit ; vitulus & leo , & ovis simul morabuntur ; vitulus & ursus pascentur , & simul requiescent catuli eorum.* Quam prophetiam Sibylla Erythræa græcis versibus expressit quos refert Lactantius l. 7. Diuin. Instit. c. 24. qui sic latinè reddi possunt : *Tunc lupi cum agnis in montibus versabuntur , herbâque lynces pariter cum hœdis pascentur , ursi cum vitulis simul omnibusque pecoribus , carnivorus leo comedet paleas ad præsepia , cum infantibus dracones orbis dormient.* Nimirum amabilis Iesus discordes nationes quasi feras sibi hostiles humanitatis super lignum extentæ plectro mitigauit , & ad suauem fraternæ charitatis redegit concentum. Quin & angelos homini læsæ Dei maiestatis reo acriter infensos demulsit , & æterni vinculo fœderis constrinxit , si Theophylacto credimus : *Cruce* , inquit , *ad conditorem Christum adducit cœlestia , subterranea , terrestria , ab ortu solis usque ad occasum , ut non sint amplius duo creaturarum genera angeli , & filij hominum , quedam in cœlo , quedam in terrâ , quedam prope , quedam longè ; sed ut iam sint una creatura omnium qui*

in Christo renouati sunt. Cui accinit Nazianzenus his verbis:

*Quin etiam expandens sacrati corporis artus,
In fines orbis, mortale ex finibus orbis
Collegit genus, atque homines contraxit in unum,
Et mediis magna posuit Deitatis in vlnis,
Expurgans fœdas agnino sanguine sordes,
Ac scelus è medio tollens, quod clauserat astra.*

En vt dulcem ex angelo, & homine dissonantibus elicuerit harmoniam, ablatâ dissonantiæ causâ, scilicet peccato.

5. Mira quidem Dauidicæ virtus citharæ, vt pote quæ dæmonem à Saûle suo modulamine abigeret; vt habetur I. I. Reg. c. 16. Nihilominus nunquam à regis animo, magnum illum dæmonem inferni conditorem, dæmonumque parentem (peccatum intelligo) numerofo potuit expellere concentu. At, vt cum Stromatæo loquar loc. cit. *Non talis est meus cantor Christus; sed venit dissoluturus acerbam seruitutem demonum tyrannidem obtinentium, ad suaue autem & benignum religionis & pietatis in Deum iugum nos traducens, in cœlum rursus euocat eos qui humi abiecti sunt.* Tantò proinde diuinus noster fidicen Psalte regio & peritior & potentior, quantò suo modulamine nequiores spiritum profligauit, infernique tyrannum, hoc est, peccatum carnis suæ pléctro procul ab hominibus abegit, illudque suæ victoriæ instrumentum nostris altaribus, ad æternam rei memoriam, appendit.

6. Huc vsque vidimus nostrum Orphea mysticum à terrâ in cruentum altare exaltatum, & in arboris umbrâ modulantem, omnia ad seipsum attraxisse: restat vt eundem in incruentum elatum altare, & in sacramentalium umbrâ specie-

rum citharizantem admiremur, canoris humanitatis suæ fidibus homines sibi deuincientem. Fabulantur Poëtæ Orphei lyram tot miraculorum operaticem inter sidera relatam fuisse, & à singulis Musis, quarum laudes vates ille eximius cecinerat, nouem stellis insignitam. Quàm quidem constellationem ita graphicè describit Manilius l. i. Astronom. his verbis:

*Et lyra deductis in cœlum cornibus inter
Sidera conspicitur, quâ quondam ceperat Orpheus
Omne quod attigerat cantu, manesque per ipsos
Fecit iter, domuitque infernas carmine leges.
Huic cœlestis honos, similisque potentia causæ
Tunc sylvas, & saxa trahens, nunc sidera ducit,
Et rapit immensum mundi reuolubilis orbem.*

Fictitia quidem istius lyræ inter astra relatio: constat enim eam in templo, ad perpetuum Orphei monumentum, suspensam fuisse. Verùm facta Christi humanitas passionis insignita cicatricibus lyra est, quâ creaturas omnes ad se pertraxit: hanc autem tum in astris, tum in aris ipse collocauit; in astris quidem, vt è paternæ folio dexteræ suos per totum empyrei ambitum splendores spargeret, & in omnes beatorum acies diuinum iubar ad gloriæ incrementum eiacularetur. Quippe nouem stellis illustris, puta quatuor accidentalis gloriæ dotibus, & quinque splendidis manuum, pedum ac lateris cicatricibus, triumphantem aulam incomprehensibili fulgore collustrat. In aris verò eandem reposuit, nostrisque voluit asseruari in sacrariis, in suæ passionis memoriam, vnde per specierum nebulas, erumpentes, è plagis hiantibus, gratiæ & gloriæ inchoatæ radios vibraret, & militantem Ecclesiam illuminaret.

7. Iuxta Manilium lyra deductis in cœlum cornibus inter sidera conspicitur : etenim reuera huic instrumento musico quædam constat inesse cornua : ita & mystica Christi lyra cornua quædam ostentat, sed cornua copiæ, cornua fortitudinis, & inuictæ virtutis : *Cornua in manibus eius*, canit Habacuc c. 3. *4. ibi abscondita est fortitudo eius. Operuit cœlos gloria eius*, en lyra inter stellas relata, en Domini humanitas in cœli vertice residens, & hinc in omnes cœlites ineffabile gloriæ lumen decutiens. *Et laudis eius plena est terra*, en eadem lyra nostris appensa altaribus, militantis Ecclesiæ in eius laudes effusæ templum secretâ luce perfundens, & instar auroræ roseis radiis felicitatis æternæ meridiem præcurrens ; propterea subdit propheta : *Splendor eius ut lux erit, cornua in manibus eius*, idest in præpotentis Dei filij manibus emicat humanitas assumpta, tribus crucis affixa cornibus, tricornerque p̄inde citharam exprimens, quâ attingit à fine vsque ad finem fortiter, & allectat omnia suaviter. *Ibi abscondita est fortitudo eius*, i. in his cornibus sita est incarnati Verbi virtus & potestas præcipua. Quid enim illius humanitatis, aut ligno affixæ, aut in Sacramento absconditæ viribus oblectari queat ? quis mortalium vel collibus immobilior ad eius modulos non incuruetur, & istis cornibus non facile pertrahatur ? quibus, vt vtar verbis Iulij Firmici l. de mysteriis & erroribus profanarum religionum c. 21. *Omnia & subleuantur pariter, & continentur, & hominum vita bene nititur.* In his igitur mysticæ citharæ cornibus abscondita est fortitudo eius, vel vt legunt Septuaginta, posuit dilectionem robustam fortitudinis suæ ; quoniam amor ille quo prior dilexit nos, quasi fortis ma-

china, mortales ad ipsum redamandum adegit. Cornu fortitudinis exemit in Caluariâ, cornu dilectionis in Eucharistiâ, utrobique cornua copiarum, quia pretiosum sanguinem utrobique ad extremam usque guttulam copiosè profudit. Subdit Prophetâ: *Ante faciem eius ibit mors, & egredietur diabolus ante pedes eius.* Non sustinet diabolus huius citharæ modulos, psallente nostro Dauide nefarius au fugit spiritus; egreditur ante pedes eius, quia priusquam nostris in cordibus, in sacrâ synaxi recipiatur Dominus, iam virtute Sacramenti pœnitentiæ, & mors peccati & diabolus inde sese proripere, præsentem venturi numinis reueriti maiestatem. Tandem concludit Habacuc: *Sietit & mensus est terram; aspexit & dissoluit gentes, & contriti sunt montes sæculi: incuruati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis eius.* Quid ad rem nostram magis appositum? ecce enim ut suæ crucis cornibus, tribus manuum pedumque clavis, tribus mysticæ citharæ angulis, instar modulantis Orphei, terram omnem, montes, saxa, collesque suum ad melos incuruatos dulci violentiâ pertraxit; idque ab itineribus æternitatis eius. Quænam illa æternitatis itinera? duo præcipuè, Caluaria & Eucharistia; crux enim & Christo, & nobis strauit iter ad æternitatem; Eiusdem verò corpus gloriosum viam nobis aperit ad beatam immortalitatem, cuius ex Tridentino pignus est. Itaque per hæc æternitatis itinera, nationes omnes ad nostrum Orphea aduolarunt, raptæ chelys ipsius dulcedine. *Annon,* ait S. Bernardus ser. 10. in pf. *Qui habitat, Humiliatos iam cernere est colles mundi; dum sublimes quique atque potentes deuotâ subiectione, inclinantur ad Dominum, & eius vestigia adorant? nunquid non incur-*

uantur, cùm ab ipsâ suâ perniciosâ celsitudine vanitatis, & crudelitatis, ad humiles semitas conuertuntur misericordie & veritatis? Nec minus eleganter Augustinus l. 18. de Ciuit. c. 32. qui Septuaginta sequutus versionem, sic præmissum Prophetæ locum expendit: Stetit & terra commota est; quid est, nisi quòd stetit ad subueniendum, & terra commota est ad credendum? respexit & tabuerunt gentes, hoc est misertus est, & fecit populos pœnitentes: contriti sunt montes violentiâ, hoc est vim facientibus miraculis, elatorum contrita est superbia; defluerunt colles aternales, hoc est, humiliati sunt ad tempus, vt erigerentur in æternum.

8. De Orphei lyrâ supra cecinit Manilius, eam olim in terris auritas syluas, & saxa pertraxisse, nunc verò in cœlo cæteras inter constellationes coruscantem sidera ducere:

Tunc syluas, & saxa trabens, modo sidera ducit.
 Filij Dei flexanima chelys, quondam silices præ nimio dolore dissilientes, & saxis duriora Iudæorum sibi insultantium corda, in caluariâ pertraxit; nunc in altaribus sidera pertrahit, idest, angelos ex empyrei vertice in templa ad sui venerationem euocat, fidelés allicit ad mysteriorum participationem, piæque mentes sanctarum modulis inspirationum irretit, denique cœlestia simul, & terrena in vnum concinnat concentum; quodque magis admirere, Christianos harmonia dulcedine pellectos, excellentes efficit citharædos citharizantes in citharis suis; hoc est, collaudantes Deum ore, & opere, linguâ & dextrâ, voce & plectro; ita vt non sola vox sonet, sed & manus consonet, verbisque facta concordent. Et verò quidni arte citharisticâ excellerent, quos ipsemet Iesus citharædorum coryphæus edocet, monetque vt cru-

cem suam ferendo , de propriis membris , quasi toridem canoris fidibus super lignum extentis vocalem componant citharam , quæ tantò numerosiore diuinis auribus edat harmoniam , quantò magis eorum artus & nerui super crucem fuerint extensi. Verùm vt suauiores edant modulos , Christi lyram ab aris pendulam , sacram videlicet eius carnem frequenter accipiant , & quoties sese effertis abripi motibus senserint , adaptatas huius lyræ fides , viuæ fidei , synceræque deuotionis pollice pulsent , vt animus indignans modulamine mitigetur. Scribit Pindarus Iouis ferocientem aquilam , vbi Apollinæ lyræ sonos audiuit , prædæ , & fulminis oblitam , in placidum soporem confestim immersam fuisse : quin & fulmen ipsum cantus dulcedine temperatum , concidente paulatim flammæ ardore , elanguisse. Quid igitur mirum , si diuinæ huiusce lyræ placari possimus modulis , si quando indignatione commoueamur ? quin mirum si arreptum iamque libratum in proximos iniquæ vltionis fulmen languidum abiiciamus ? Appositè Philo libro quòd Deus sit immutabilis : *Si quis* , inquit , *lyra in modum animam musicâ arte coaptatam , non sonis acutis & grauibus , sed rerum inter se contrariarum scientia , & meliorum ex his delectu , neque intendat plus æquo , neque remittat , emollitâ virtutum , rerumque suapte naturâ honestarum harmoniâ , conseruans eam in eodem temperamento concinnè pulsandi psallendique ; id si quis pulchrè temperauerit , efficiet symphoniam longè optimam , que non in sonora vocis fractos tonos desinit , sed in laudata vite officia.* Vtinam diuinis auribus huiusmodi edamus symphoniam temperatis omnibus affectibus animi ; quod quidem faciliori negotio præstabi-

mus si nostris pendulam ex Aris dominicæ humanitatis lyram deuotionis pectine feriamus ; quandoquidem , *non percussa silet*. Illa nos incredibili lætitiâ perfundet , animi motus mitigabit , & ad Dei absconditi pedes suauiter attrahet opertæ maiestatis adoratores , apertæ charitatis admiratores , in illustriorum mundi creaturarum comitatu , quæ suum ad conditorem , *ultra veniunt* , quòd amore *trabantur*.

H V M A N A S A C R A .

SECUNDVM EMBLEMA.

AGNVS SPICIS TRITICEIS, FRVCTIFERISQ;
PALMITIBVS AD ARAM , A DIVINO AMORE
REVINCTVS.

*Ces noeuds ne seruiroient de rien ,
Si l'amour n'estoit mon lien .*

2

HEV quam debilibus constringitur hostia vinclis!
Erro, nihil prestat debile fortis amor.

Palmitibus, spicisque Dei suprema ligatur
 Maestas; ô qua vincula! qualis amans!
 Ecce reuincitur sacris altaribus Agnus,
 Nec libertatem grata catena rapit.
 Aras Sponte calit, Sponte est captiuus amoris;
 Ambit amans nexus, quos fabricauit amor.
 Quod mire e magis, licet ignibus ardeat intus,
 Depasquantque auida membra tenella faces,
 Aptaque materies ignis sit palmes, & arens
 Spica, tamen flammis inuiolata manet.
 Quis putet intactis cohibere incendia spicis,
 Palmiteque ardentes posse tenere rogos?
 Hec amor inuenit miracula, quemque polorum
 Haud immensa capit machina, cepit amor.
 En adducta manu victoris amoris ad aram
 Victima, leta mei rursus amore mori.
 Nexibus his utinam diuinis vinciar aris,
 Et Domini manicis, compedibusque premar!
 Spica mihi palmâ est pretiosior, vnaque lauro,
 Quae mihi dant Christi carne, cruore frui.

FONS EMBLEMATIS.

Vides hîc diuinum Amorem, agnum niue candidiorem, spiceis, pampineisque vinculis ad aram alligantem. Erutum est ex Scripturâ, Conciliis, ac Theologis hoc symbolum. Ex Scripturâ quidem, quia Ioan. 1. Christus appellatur. *Agnus Dei qui tollit peccata mundi.* Et c. 13. præcipuus Eucharistici operis artifex, non alius quàm amor diuinus memoratur: *Cùm dilexisset suos*, inquit Iesu amarius, *in finem dilexit eos*, idest, in Eucharistiæ institutione suâ erga nos infinitæ dilectionis exhibuit argumentum; & ad extremum vsque limitem amor eius peruenit, ultra deinceps progredi

impotens. Amor igitur agnum innocentem ad altare reuinxit. At quibus vinculis? spiceis, & pampineis, siue panis, & vini speciebus, quibus quasi quibusdam compedibus intricatur, ne transactâ consecratione ab aris auffugiat, quòd à Concilio Tridentino definitum est sess. 13. Can. 4. *Si quis dixerit, peractâ consecratione, in admirabili Eucharistia Sacramento non esse corpus, & sanguinem Christi, sed tantum in usu dum sumitur, non autem ante, vel post; & in hostiis seu particulis consecratis qua post communionem reseruantur, vel supersunt, non remanere verum Christi corpus, anathema sit.* Accedit communis doctrina Theologorum assidentium tandiu sub speciebus Christi corpus perseverare, quandiu manent integræ, & incorruptæ; cum enim sub iis loco panis substantiæ succedat, tandiu sub accidentibus illud remanere necessum est, quandiu substantia panis, si adesset, immaneret: hæc autem haud dubiè tandiu maneret, quandiu species integræ perseverarent. Vnde meritò inferunt corpus Domini, panisque species à se inuicem pendere, tum vt eo modo existant, tum vt gratiam animæ nutritiuam significant, & producant. Species quidem à domino pendere corpore, vt sine vllius fulcro substantiæ singulariter existant, gratiæque productionem attingant; quandoquidem nec à Deo ita conseruarentur, nec gratiam producerent, nisi adorabilem carnem præcipuum mentis alimentum suo ambitu complecterentur: Corpus verò vicissim à speciebus dependere, vt modo Sacramentali existat, id enim habet ratione specierum, quibus corruptis illicò sub iis esse desinit; quin etiam ab iisdem pendere, vt nutrimentalem gratiam significet & producat in ratione Sacramenti, siue signi sensibilis:

quippe nisi specierum beneficio in hoc mysterio non sentitur. En purissimi Emblematis fontes, in quo prius Christum ad aram sisto, quam illustriores mundi creaturas, vt spontaneas occultæ maiestatis adoratrices adducam.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **I**Næstimabilis margarita libertas, eoque pretiosior, quò rarior; non illa regum diademata illuminat, nec hæctenus suis eam opibus acquirere profani principes, illustria Ambitionis mancipia, & purpurei superbientis fortunæ captiui. An ignoras, inquiebat filio regiâ dignitate insolescenti rex Antigonus, regnum nostrum splendidam esse seruitutem? cui si accedat grauior vitiorum seruitus; quis eum regnare æstimet, qui tot titulis seruus est, qui tot agnoscit sceptrâ, quot scelera, tot oneratur compedibus, quot criminibus, totque tyrannis famulatur, quot vitiis? Pulchrè S. Augustinus l. 4. de Ciuit. c. 3. *Malus, inquit, etiamsi regnet, seruus est, nec vnus hominis, sed quod est grauius, tot dominorum, quot vitiorum.* Quam porrò libertatem sperent subditi, vbi seruiunt Domini? alij igitur aureis, alij ferreis catenis onerantur, pro variâ cuiusque sorte, vincti tamen omnes specioso torquentur supplicio. Enimverò cum omnis seruitus misera sit, nulla videtur infelicio, quàm voluntaria, quæ non tam teneat, quàm teneatur: stultum est enim compedes suas, vel aureas adamare, & ipsa vinculorum ambitio, vel amentis est, vel amantis, vel vtriusque.

2. Quæ cum ita sint, quis non stupeat ad primum huius tabellæ conspectum? quis non miretur Dominum Iesum sub agni specie voluntariâ seruitute captiuum, victimam spicceis, pampineisque nexibus

ad aram reuinctam, demum de Deo vltro feruiente triumphantem amorem? si dominantium Dominum feruulis premit necessitas, vbinam libertas? qua fronte iugum excutiet feruulus qui Dominum adorat in compedibus? Proh quanta in molli spicâ durities, & in fragili palmitate firmitas! vt vinciant inuincibilem, subiiciant omnipotentem, coerceant immensum, captiuentque vnicum captiuorum omnium redemptorem. Quis enim neget eum esse captiuum quem nimia erga homines charitas in sacrariorum ergastula compegit? an ille liber, qui sacerdotis voci obtemperat, qui ad illius nutum mouetur, qui modò subeat carceres, modò visitet infirmos, modò percurrat vrbium vicos, modò peccatorum ora subintret ac pectora, prout impellitur, atque agitur sacerdotis imperio? an eius seruitus dubia est, qui sponte tales nexus, catenasque patitur? Si vocatur ad custodiam, parendum; si postulatur ad aras, veniendum, si soluantur Sacramentalium specierum compedes, abeundum; Nimirum Agnus est iuxta Isidorum, ab agnoscendo dictus, quod matris vocem, inter promiscuos totius gregis numerosi balatus, agnoscat; sic & Christus vocem sacrificantis agnoscit, eidem obedit, & vbi verba consecratoria prolata sunt, in arâ consistit.

3. Dura sanè peccati seruitus, à quâ non potuit eximi homo reus, nisi feruisset homo Deus. Descendit è paternæ solio claritatis in nostræ carnis ergastulum liber Dominus, vt seruos redimeret, satisfecit ad summos iuris apices, redemptionis nostræ pretium persoluit, delictorum soluit vincula, demum hostis humani magnificus triumphator captiuam secum abduxit captiuitatem amabili seruitute liberam. Verùm nescio quo fato contigit

vt in nostræ assertionè libertatis , captiuorum redemptor redemptorum fieret captiuus , quasi illos è doloris vinculis eximere non posset , nisi seipsum amoris nexibus intricaret. Equidem amor Græcis ἔρως ἀπὸ τῆ ἔρπειν , idest , à neſtendo dicitur , quòd amantes strictiſſimè connectat. Vnde S. P. Augustinus: *Quid est amor , inquit , nisi quadam vita dno aliqua copulans , & quod scilicet amat , & quod amatur.* Tarquinius Superbus , si Eusebio Cæsariensi in suo Chronico credimus , excogitauit manicas , & compedes quibus torqueretur reus ; Inuenit dæmonis furor delictorum vincula , quibus excrucietur animus , commentus est numinis amor pretiosas catenas , quibus dum extricatur seruulus , intricaretur Dominus. At quænam redemptrices istæ catenæ , nisi species Eucharisticæ , quibus onustus liberator , ruptis scelerum nostrorum funibus suâ nos captiuitate assereret in libertatem ? quod enim incruenti virtute sacrificij nostrorum soluantur vincula delictorum , & docent vulgò Theologi , & eleganti illustrat similitudine S. Chrysoſt. ho. 21. in Acta Apost. *Vide , inquit , annuntiatum tunc Sacramentum horrendum quod pro mundo dedit seipsum Deus , cum illo miraculo tempeſtively memor est ille eorum qui peccarunt. Sicut enim quando regum trophæa statuuntur , tunc celebrantur quidem quicunque victoriæ socij fuerunt ; dimittuntur autem qui sunt in vinculis per illud tempus ; ubi autem transferretur hoc tempus , qui nihil assequutus est , nihil obtinet : ita sanè & hic trophæorum , & celebranda victoriæ tempus est. Quoties enim , inquit , manducabitis panem hunc , mortem Domini annuntiate.*

4. Fœcunda sunt ista Saluatoris mei vincula , forte quod è triticeis spicis , fructiferisque Palmitibus contexta , quibus nihil fœcundius. Sed quid aliud

pariant, quàm noua vincula, tum ea quibus viatores Eucharistiæ cultui mancipantur, tum inextricabiles beatæ illius necessitatis nodos, quibus comprehensores ad clarè visæ diuinitatis dilectionem adiguntur? Felix seruitus, & amabilis captiuitas! quàm alacriter vestros nexus exosculor! me me, ô Amor fortissime, tuæ candidatum seruitutis simul cum agno constringe; quid moraris? famulum cum Domino iisdem liga vinculis. Aræ captiuitatem cuiuslibet præfero libertati. Funes isti cadent mihi in præclaris; etenim hæreditas præclara est mihi. Dirupisti, Domine, tuis vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis, agnum utique sacramentalibus speciebus tuas ad aras alligatum. Cæterum liceat mihi mysticis quibus Agnus innocens ab amore constringitur, vinculis auream subnectere Chrysofomi de Pauli catenis sententiam. Hom. 8. in Ep. ad Ephes. *Si quis in Dominum insanit, & eius amore vritur, nouit vim vinculorum. Si quis mihi daret totum celum, aut illam catenam, ego illam præferrem. Si quis me apud superos collocaret cum Angelis, aut cum Christo ad aram reuincto, eligerem vincula; si quis me faceret vnum ex potestatibus que sunt circa celos, aut circa thronos, aut talem vinctum, potius optarem talis esse vinctus. Nihil est illâ catenâ beatius, nihilque Sacramentalium specierum compedi- bus gloriosius quibus Dominus ab amore constringitur. Quis hoc fecit, inquit S. Bernard. tract. de charitate c. 8. amor dignitatis nescius, dignatione diues, affectu potens, suasu efficax. Quid violentius triumphat de Deo amor, ut sciamus amoris fuisse quòd plenitudo effusa est, quòd altitudo adequata est, quòd singularitas associata est, addo, quòd diuinitas altaribus alligata est, etenim, non vincla tenerent, ni vinciret amor.*

TERTIVM EMBLEMA.
 ECCLESIA
 GENVENSIS
 AGNVM PASCHALEM SMARAGDINA
 GERENS, IN PAROPSIDE.

CERNIS ut in rutilâ viridi splendore smaragdo
 Agnum Paschalem Virgo venusta gerit.

Scilicet has Genuensis opes Ecclesia seruat ;
 Cui pro thesauro est vnica gemma satis.
 Hac voluit Dominus celebrare paropside Pascha ,
 Quod venere intactos pura smaragdus amat.
 Integra ut illesi signum est illustre pudoris ;
 Sic in frustra abiens corpora spurca fugit.

A P O D O S I S .

Si nitidum vas Agnus amat, gemmâque teneri
 Virgine diuini corporis umbra petit.
 Quàm puros res ipsa sinus, quàm munda requiret
 Pectora virgineo flore decora caro !
 Immortali inhias agno? de corde smaragdum
 Confice ; vas castum victima casta cupit.
 Quo mage Paschali celestis pranitet agnus ,
 Hung quoque vase capi splendidiore decet.

Idem aliis versibus.

Vides ut agnus vase smaragdino
 Gestit teneri, nempe smaragdinam
 Cordis requirit puritatem,
 Et Veneris saniem execratur.
 Hostis nefanda gemma libidinis
 Libenter ornat virgineas manus :
 Tactusque abhorrens impudicos,
 Fracta fugit digitum salacem.

A P O D O S I S .

Illatus agnus vase smaragdino
 Mysterium ingens signat Apostolis :
 Docetque qualis gloriosam
 Mundities deceat synaxim.
 Celestis horti fragrat odoribus ,
 Pasci ambit inter lilia virginum ;

Grauemque ab altari tremendo

Luxuria remouet mephitim.

Si talis umbra, qualis erit rei,

Viuenti & Agno debita puritas,

Cum Carne Christi virginali

spurca venus minimè coheret.

FONS EMBLEMATIS.

SMaragdinam Paropsidem inæstimabilis pretij, in quâ Christus Dominus agnum Paschalem cum discipulis in postremâ cœnâ comedisse creditur, summâ religione Genuensis asseruat Ecclesia, quam & diebus solemnioribus ingenti cum apparatu confluenti populo solet ostendere, prout à fide dignis viris oculatis testibus didici, vt Institutionis Eucharistiæ reficit memoriam, & maiorem fidelibus inspiret erga sanctissimum Sacramentum reuerentiam, & amorem. Nec vacat mysterio Seruatorem moriturum ad postremum Pascha celebrandum, quod ardenti desiderio desiderauerat, catinum smaragdinum selegisse, in quo agnum Paschalem illustriorem Eucharistiæ figuram cum Apostolis manducaret: quippe conuenit inter omnes smaragdum rerum venerearum, obscœnæque libidinis prorsus impatientem esse, vt etiam Albertus magnus asseuerare non dubitarit, cuidam Regi Hungariæ cum vxore, primâ nuptiarum nocte, rem habenti, smaragdum quam annulo gerebat in tres diuisam fuisse partes. Proinde palam creditum esse comperio, inquit, Franciscus Rucus l. 2. de gemmis c. 4. *ad castitatem non mediocrem hunc lapillum habere proprietatem.* Scribitque Pierius l. 41. c. 40. propterea Astronomos smaragdum Veneri cœlesti dedicasse,

& ad impetrandum eius numinis afflatum perquam idoneam esse profiteri. Nihil autem cælitus, subdit ibidem, non vndecunque purum, honestum & candidum mortalium animis, si Platoni, & veritati credimus, inspiratur. Hinc patet Emblematis Epigraphæ: *quanta rei, si tanta figura mundities.*

INTERPRETATIO.

1. **V**Nde potius ordiar, quàm ab eximio S. Petri Damiani testimonio l. i. Epist. 6. *Si Redemptor noster, inquit, tantopere dilexit floridi pudoris integritatem, ut non modò de virgineo utero nasceretur, sed etiam à nutritio virgine tractaretur; & hoc cum adhuc puerulus vagiret in cunis: à quibus nunc, obsecro, tractari vult corpus suum, cum iam immensus regnat in Cælis? Si mundis attingi manibus volebat in presepio positus; quantam corpori suo nunc vult adesse munditiam, iam in paterna maiestatis gloria sublimatus? Liceat eodem mihi modo argumentari: Si Paschalis agnus Smaragdinâ Paropside pretiosissimâ cuiusuis immunditiæ impatiente in Domini morituri mensam illatus est, quantumuis umbra dumtaxat, & figura foret Eucharistiæ, mox subsequetur sanctissimi Sacramenti institutione penitus abolenda: quanto magis Agnum Dei sine maculâ mundi sordes emaculantem pectore Smaragdinæ puritatis æmulo, & ab omni Veneris contagione secreto suscipere conuenit, maximè iam in cælis gloriosum, & in cælesti solymâ, cuius ipse lucerna est, ineffabili claritate circumfusum.*

2. Enimverò si regales in mensas cibi nonnisi aureis inferuntur catinis, & pro dapum excellentiâ, Paropsidum crescit nitor & mundities; quis, ut par est, sui pectoris catinum emundat Sacro-

sanctæ Christi humanitati capiendæ destinatum, qua, si diuinitatem excipias, quæ etiam in hoc epulo sumitur, nulla cælitibus lautior esca proponitur. Præuiam hanc animæ corporisque mundi-
 tiem fatis superque fidelibus inculcat summus ille calicum aureorum nitor, vt obseruauit S. Chry-
 sostomus hom. 3. in ep. ad Ephesios: *an non vides, inquit, vasa abluta a teo nitida & splendida? his longe mundiores nobis oportet esse animas, his sanctiores, & splendidiores, quare? quoniam illa propter nos fiunt talia.* Quasi aureum istud os ita cum Aristotele philosopharetur: propter quod vnumquodque tale, & illud magis tale; at propter animas altaris vasa mundantur, ergo decet animas longè iis esse mundiores. Quin & corda nostra in Eucharistiæ gratiam pœnitentiæ lauacro emaculantur; eò igitur nitidiora fieri congruit, quò purior est Domini caro, & defæcator eius sanguis. Quemadmodum enim ille sacerdos iure extremo afficeretur supplicio, viuusque combureretur, qui detestabili sacrilegio pretiosum Christi sanguinem in graueolentem matulam infunderet; ita qui sordido pectore venerèa sanie purulento corpus adorabile suscipit, æternæ gehennæ cruciatus procul dubio promeretur.

3. Propterea clamat Isaias c. 52. mundamini qui fertis vasa Domini, quænam illa vasa Domini? Num manus adorandæ hostiæ sanctificata contactu patenæ aureæ sacratiores? Num sacerdotis os toties diuino cruore impurpuratum, aureo calice sanctius? Num eiusdem pectus de Deo saginatum augusto sacrario nitidius? Hæc itaque sunt propriè vasa Domini, non mortua sed viua, Deique cruore quasi fragranti balsamo toties inuncta &

consecrata, quæ sacerdotes accuratissimè mundare
 dèbeant, vt summæ obsonij munditiei vasorum
 nitor vtcumque correspondeat. Hinc eos S. P. Au-
 gustinus l. de singularitate clericorum ijs hortatur
 verbis: *Considerate quale sit diuinis Sacramentis insi-
 stere; altari vacare debent, qui de altari viuunt, &
 talis conuenit cura sinceritatis Sacramentis, qualia sunt
 Sacramenta ipsa, quibus exhibent officia seruitutis, ne
 contra Deum offendant ipsa que tractant.* Quo qui-
 dem sermone planè fulgureo minus terrificum
 existimo tonitruui mugitum: quippe si talis conue-
 nit cura sinceritatis sacerdotibus, qualia sunt ipsa
 Sacramenta; quæ sanctitas animæ, quæ cordis in-
 nocentia, quæ pectoris, orisque puritas ijs suffi-
 ciat, quibus ex suo munere competit ingredi san-
 cta sanctorum, Christum omnis gratiæ fontem
 tangere, osculari, manducare? *quanta rei, si tanta
 figura mundities.*

EMBLEMA QVARTVM.
ADAMI, ET EVÆ
NVDITAS ARIETIS PELLE AB
IPSO CREATORE OPERTA.

Protoparens miserande, quid hac nudatus in umbrâ
Iustitiæ amissâ veste; pauore tremis?

*Num pudet auulsis solum velasse pudenda
 Frondibus? ad Dominum confuge, veste teget.*
*Iam maectauit oues, pellesque à corpore vulsit;
 His gelidos artus induet exuuis.*
*Quid trepidas? accede dolens de crimine, parces;
 Lapsus es? extoller; nudus es? ipse teget.*
*Infonem mulctare nefas, ut conscius inde
 Viuat; ouis moritur, pelle potitur Adam.*
*Nemoriatur homo, Christus morietur, eamque
 De lacera carnis vestiet exuuiio.*
*Mitis ouis cecidit dextrâ maectata Tonantis,
 Aptâ trementis Adâ pellere pelle gelu.*
*Golgotha in excelsâ cadet Agnus postmodo rupe,
 Qui scelerum frigus carne calente fuget.*
*Num mortale gelu est, quod nec demitiget agnus.
 Qui tegit immensas pectore, pelle faces?*

FONS EMBLEMATIS.

QVaritur cuius animantis essent pelles, quibus Deus tunicam pelliceam Adâ lapso; & peccatori fecit? sancta Hildegardis in Epistolâ ad Pralatos Moguntinenses, cum per illos diuinis fuisset interdicta, asserit fuisse ouis. Sic enim scribit: *Ouis præ aliis animalibus patiens, humilis, mansueta, & munda existit; unde etiam Deus pelliceas tunicas primis parentibus per inobedientiam à claritate quâ vestiti erant denudatis, pelles scilicet ouium pro veste tribuens, significationes ouis calliditati antiqui serpentis opposuit, & tali veste eos obtexit, ne nudi paradisum exirent. Ipse enim æternus Deus qui in scientiâ suâ æternaliter habuit tunicam, idest, humanitatem filij sui, ad cuius imaginem hominem fecit, quemadmodum Moyses ipsum ad imaginem Dei creatum esse testatur, hominem deceptum vocauit, & tali veste induit; in hoc*

ostendens Verbum, scilicet unicum filium suum sibi coeternum, ad requirendum & liberandum hominem, ex virgineâ naturâ humanitate induendum; vt in significatione ouis, patiens, mansuetus, humilis existeret, & absque omni maculâ ullius contagij mundus. Ioannes enim Baptista, & ceteri Propheta idem in Spiritu sancto intelligentes eum nomine agni & ouis sepissimè appellant: ipse namque est immaculatus agnus. Ita sancta Hildergardis premens hunc locum Genesis 3. 21. Fecit quoque Deus Ade, & uxori eius tunicas pelliceas.

INTERPRETATIO.

I. **N**ON absque mysterio Deus protoparentes originalis innocentie stolâ spoliatos, ouinis pelibus induit, vt eorum posteris innueret, ignominiosam animæ nuditatem non aliter, quam Agni diuini semel cruentè in cruce, pluries in altari incruentè mactati exuuio contegi posse; cuius corpus pretiosa vestis est, ad sponsæ venustiore ornatum. *Vestis*, vt obseruat S. P. Aug. ser. 15. de verbis Apost. *aliunde accipitur, non cum capillis nascitur: pecora, non homo, de suo vestiuntur.* Si de suo vestem iustitiæ non habet homo; à quo illam accipiet, nisi à Deo qui factus est homo, vt nudum hominem vestiret in cruce nudus homo? A quo nisi ab illo Agno mitissimo, cui flagellis excoriari placuit, vt propriis nos indueret exuuiis? vbi autem nos aptius induat, quàm in Eucharistico epulo, vbi suos conuictores nuptiali propriæ humanitatis stolâ contegit & exornat? *bona siquidem est stola caro Christi*, inquit, eleganter S. Ambros. lib. de Benedict. Patriarch. c. 4. *quæ omnium peccata operuit, omnium delicta suscepit, omnium errores texit; bona stola quæ vniuersos induit veste iucunditatis.*

2. Quicumque igitur huius agni carne saginatur, pretiosâ melote operitur, quam Eliæ pallio iure præfert S. Chrysoſt. hom. 2. ad pop. Antioch. ubi Dominum huic assimilans Prophetæ, qui curru igneo raptus in cœlum, melotem qua tegebatur, Elizæo pro maximâ hæreditate reliquit, probat omnes factis mysterijs imbutos longe excellentiorem vestem recipere: *Elias enim, ait, meloten discipulo reliquit; filius autem Dei ascendens suam nobis carnem dimisit: sed Elias quidem exutus; Christus autem & nobis reliquit, & ipsam habens ascendit.* Quo testimonio nihil ad rem nostram opportunius, cum Agni Eucharistici carnem, meloti, hoc est, lanatæ ouis pelli comparet: *μῆλον* enim Græcè, latinè ouis dicitur, ac proinde quisquis adorabili carne vescitur, inestimabili melote tunc adornatur, quasi rursus agnus ille *propriis fontem induat insons exuviis.*

EMBLEMA QVINTVM.
 LEÆNA SANCTO
 MACARIO
 CATVLORVM ILLVMINATORI AGNI
 PELLEM OFFERENS.

*Cette offrande ie luy destine,
 Pour mes petits qu'il illumine.*

5.

Quis pudor ingratis! feritatem gratia tangit,
 Condignamque refert grata leana vicem.

Affuso cæca soboli pro lumine grates

Soluit, & agninas consecrat exuias.

Fœta patens egros catulos, & lumine captos

Macarij supplex iecerat ante pedes.

Quem genibus flexis, mœstisque rugitibus orans,

Mouerat ut medicam suppedicaret opem.

Ille tenebroso prolis, matrisque misertus

Annuerat votis, reddideratque diem.

Officij memor illa viro pellem obtulit agni,

Dulce Leonina pignus amicitia.

A P O D O S I S.

Munus idem in sanctis offert Ecclesia templis,

Lumen ubi proli reddidit alma Trias.

Ille leana, cui est sponsus leo, dedicat agnum;

Lucis enim auctori lucida dona placent.

Exuias nescit pro luce reponere inanes;

Splendidius grates integer Agnusaget.

FONS EMBLEMATIS.

SANCTUS Macarius Antonij discipulus leana speluncam habuit cellulae suae vicinam: quadam autem die catulos suos cæcos ad illum producit bellua, & ante pedes eius ponit: at ille cum intellexisset pro cæcitate catulorum bestiam supplicare, rogauit Dominum vt eis redderet visum; quo recepto matrem sequentes redeunt ad speluncam. Et post ipsa cum catulis suis regrediens, pelles ouium lanatas plurimas, velut munus pro susceptâ gratiâ ad senem defert, morfu oris enectas, iisque ante fores eius depositis abscedit. Ita Ruffinus l. ii. hist. Eccles. c. 4. Addit Baronius to. 4. Annal. ad annum Christi 372. Melaniam iuniorem inter Romanas matronas nobi-

liffimam à sancto Athanasio donatam esse ouinâ pelle, quam dono acceperat à sancto Macario Abbate, oblata ipsi à leana in gratiarum actionem pro catulis cæcis ab ipso luci redditis.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **L**eanam mater Ecclesia: quidni enim leana dicitur sponsa Leonis de tribu Iuda? catuli cæci, peccatores, quos parens optima sacris offert altaribus incruenti virtute sacrificij diuinitus illuminandos; Macarius Leuncolorum illuminator, Christus; agnina pellis leoninæ gratitudinis monumentum, agnus Eucharisticus, quem Ecclesia in gratiarum actionem pro filiorum respicientiâ per sacerdotes immolat. quod enim Missæ Sacrificium cæcas mentes illuminet, quatenus ijs gratias excitantes à Deo impetrat, quibus peccati tenebræ dissipantur, & extinctus gratiæ sanctificantis fulgor sensim renascitur, docet Tridentina Synodus sess. 22. ubi asserit hoc sacrificio crimina & peccata etiam ingentia dimitti.

2. Christo igitur Ecclesia quasi leana præ dolore rugiens, filios uti cæcos leunculos in altari sæpius offert, ut per accidentium quibus inuoluitur nebulam illuminatricis gratiæ radios transfundat. Nec frustra; quot enim cæci accesserunt, & videntes recesserunt? Num cæcus leunculus Guillelmus dux Aquitanix, Leonini fautor schismatis? ipse tamen sacrificantis Bernardi precibus, & virtute sacrificij mox illuminatus ante sacratissimam hostiam corruit. At quale tandem Eucharistico, pro filiorum illustratione pia mater offeret? non aliud profecto, quam agnum Eucharisticum qui & beneficijs impetrandis, & gratijs agendis

per

per se sufficiat. Rectè siquidem dixit S. P. Aug. l. 1. contra aduers. legis c. 18. *Vnde Deo maiores gratie sunt agende, quam per Christum, quod faciunt fideles in Ecclesia sacrificio?* Non ingrata igitur Ecclesia agnum integrum viuum & immortalem in gratiarum actionem Deo illuminanti immolat *Sobolis pro lumine sacrum.*

EMBLEMA SEXTVM.
IOSEPH FRATRIBVS
SVIS TRITICVM SIMVL, ET ILLIVS
PRETIVM LARGIENS.

*Qui donne la chose, et le prix
D'un extreme amour est espris.*

A Nonam; pretiumque simul largiris Ioseph
Fratribus indignis? hoc iubet ultor amor.
Vendere iis nescis quorum liuore fuisti
Venditus, hand ultor, altor at esse cupis.

*Hanc amor exposcit vindictam ex hostibus unam,
Triticum ut immeritis det, pretiumque simul.*

A P O D O S I S.

*Frumentum pretiumque simul sic donat egenis
Fratribus, & gratis pane redemptor alit.
Gloria primogena est, non vendere fratribus escas;
Quae pretium excedunt quodlibet, ecquis emat?
Gratia frumenti pretium est, contritio cordis,
Copia virtutum, Christus id omne dedit.
Frumentum si vellet iis venundare, nemo
Solueret, hinc pretium donat, ut illud emant.
Nec tamen illud emant, pretium quia venditor offert;
Grates, qui gratis tritico aluntur, agunt.
scilicet hoc pretium est annona nobilis unum,
Reddita pascenti gloria tota Deo.*

FONS EMBLEMATIS.

Ioseph sanctissimus Patriarcha, vt c. 42. Gene-
sis legitur, iussit ministris suis, vt implerent
fratrum suorum faccos tritico, & reponerent pe-
cunias singulorum in facculis suis, datis supra ci-
bariis in viam, qui fecerunt ita. At illi portantes
frumenta in asinis suis, profecti sunt, apertoque
vnus sacco, vt daret iumento pabulum in diuerso-
rio, contemplatus pecuniam in ore facculi, dixit
fratribus suis: reddita est mihi pecunia, en ha-
betur in sacco. Et obstupefacti, turbatique mu-
tuò dixerunt: quidnam est hoc quod fecit nobis
Deus? *sic amor vindicat vt cum sancto Chrysologo*
loquar ser. de filio prodigo.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **S**anctus Augustinus ser. 81. de tempore vbi in-
ster Iosephum & Christum D. longum Paral-

lelum instituit, his concludit verbis: *Ioseph erogauit triticum, Christus erogare dignatus est Dei Verbum.* Adde frumentum electorum, quod indignis licet hominibus non solum fratricidij, sed & deicidij reis libetaliter elargitus est, ne fame confumerentur. De quò quidem frumento loquens Osee Propheta, ait: *conuertentur sedentes in umbrâ*, siue vt vertit Chaldeus Paraphrastes, *habitabunt in umbra Christi sui, viuent tritico*, siue vt legunt Septuaginta, *inebriabuntur tritico.* Quamuis enim nullus materiali tritico inebriari possit; Eucharistico tamen facile possunt inebriari sub umbrâ Christi quiescentes, quod eidem vinum germinans virgines siue diuinus cruor admisceatur, vt prouide saturari nequeant cælesti tritico, quin vino permixto pariter inebrientur.

2. Mira quidem Ioseph erga fratres charitas enituit, quòd eorundem inuidiâ Madianitis venditus, cum tantum scelus vlcisci posset, non solum ijs ignouit, sed & muneribus cumulauit, conuiuio magnifico excepit, & eorum odium pietatis lacrymis absterfit, quin & sufficientem annonam tritici gratis concessit. Quanquam enim in speciem illud vendere visus fuerit, pretium ab ijs exigendo, gratis tamen reapse dedit, qui pecuniam palàm acceptam clam in singulorum faccis ab œconomo reponi præcepit, vt triticum tantò magis æstimarent, quantò gratis illud accepissent. Sed aliquid amplius in sacra synaxi præstat Dominus, dum & cæleste frumentum, & illius pretium liberaliter impertitur, haud ignarus inæstimabilem hanc electorum annonam nullo posse comparari pretio, nisi quòd emptor à venditore gratis acceperit. Pretium autem præuias ad illius

susceptionem dispositiones intelligo, puta, fidem, spem, charitatem, cordis contritionem, gratiæ sanctificantis aliarumque virtutum ornatum, quæ cum gratuitò nobis eroget, quoniam natura nostra nimis egena est ad pretium huiusmodi persoluendum, relinquitur nobis non vendi triticum, sed donari. *Rem pretiumque magnificus largitur amor.*

EMBLEMA SEPTIMUM.
THEODOSIVS DIACONVS

POST MORTEM CONSTANTII
IMPERATORI FRATRICIDÆ CALICEM IN
SOMNIS PROPINANS.

*Puize ton supplice, mon frere,
Dans ce calice salutaire.*

ECquid id est? Constans gelido terrore tremiscit,
Conscius & sceleris nocte dieque furit.
Sæpius in somnis occisi fratris imago
Sævitiam exprobrans, membra pauore quatit.

Sanguine spumantem pateram, mi suscipe frater,
 Inquit, eo diram pelle liquore sitim.
 Fraternâ quid cade rubens haurire recusas?
 Ebibe vindicta poculum, & emorere.
 Non est ille calix, tibi quem porreximus olim;
 Quippe furoris is est, ille salutis erat.

A P O D O S I S.

Sacrilegus paribus furiis agitatus inhorret,
 Urget atrox nemesis, discruciatque reum.
 Nocte, dieque animum sceleris furialis imago
 Lancinat, & calicem porrigit, unde bibat.
 In somnis saepe ante oculos astare videtur
 Christus, & admoto tangere labra scypho.
 Hunc bibe, succlamat, iusti cratera furoris;
 Ora quid auertis? vi, deicida, bibes.
 Vindictam à superis pollutus crimine poscit,
 Voxque profunati sanguinis astra ferit.
 Ad feces hunc usque bibes, ut numinis irâ
 Ebrius, aternis ignibus ausa luas.
 Deliciis & suppliciis, vino atque veneno
 Plenus, alit iustos, sacrilegosque necat.

FONS EMBLEMATIS.

I. **E**X Baronio ad annum Christi 659. Constans
 Imperator, inquit, sceleribus scelera iungens, im-
 pulsus malorum demorum, fratrem suum Theodosium
 consecratum iam Diaconum nece abstulit, ita crudeliter
 fratricidium sacrilegio magis infamans. De nefando fa-
 cinore breuiter hac tantum ex Theophane Græcorum ha-
 bent Annales: Anno decimo octauo imperij Constans
 germanum suum fratrem Theodosium interfecit; quem
 quidem offensus ab eo antea, operâ Pauli Patriarchæ
 attonsum Diaconum consecrari voluisset; à quo mini-

strante idem Imperator, sancto Sanguinis poculo, in sacro-sanctis mysteriis, impertitus fuisset. Hæc verò subiicit Baronius: Haud impune patrauit: exigat enim fusus sanguis innocuus à Deo vindictam, ut omnibus vitæ diebus, instar Cain, conscientia stimulis agitatus profugus & vagus viueret super terram; eo infelicior, quod non, sicut ille, signum accepit à Domino, ne ab aliquo interficeretur: quippe qui Syracusis in balneo, à quodam Andrea Troili filio miserè occisus fuit. Sed tragedia exitum ex Cedreno accipe, in Græcorum Annalibus: Is ergo Theodosius à morte suâ, ipsi Constanti crebrò, per quietem, visus est, habitu diaconi, poculum sanguine plenum porrigens, atque dicens: Bibe frater. Ac si diceret, subiungit Baronius, inebriare fraterno sanguine, quem fudisti, tale decet propinare poculum sanguine plenum auida crudelitati. Explere cruore germani porrigentis; non ut olim in Ecclesiâ porrigebat, in tuarum redemptionem culparum, Sanguinem Christi; sed in ultionem paratum. Sume de manu, non sanguine Agni refectum poculum, quo percussor Angelus abigatur, sed qui ultorem excitet in te Deum. Accipe sanguinem victimæ, non quo sancitum est fœdus, sed quo tua est damnatio comparata. Porriga calicem non salutarem, sed irâ Dei poculum plenum, quod haurias necesse est. Meus ecce sanguis, qui tuum à Deo vindice suis vocibus exposcit. Eius visionis acerbitate victus Imperator Syracusas nauigio petijt, ubi à tyranno oppressus fuit. Hactenus Baronius. Adeo verum est illud Senecæ trage-di: sequitur scelestos ultor à tergo Deus.

Et illud Horatij: raro antecedentem scelestum

Deseruit pede pœna claudo.

INTERPRETATIO.

I. **I**Nter sacra Diaconorum ministeria, præcipuum illud & illustrius extitisse, ut Domini-

cum Calicem in Missæ sacrificio fidelibus ministrarent, constat, tum ex liturgiis SS. Iacobi, Basilij, & Chrystostomi, tum ex Cypriano lib. de lapsis, vbi referens quid, ipso sacrificante, paruulæ cuidam, quæ panem mero mixtum, de pereuntium immolatione sumpserat, acciderit, hæc habet: *Vbi verò solemnibus adimpletis, Calicem Diaconus offerre presentibus cœpit, & accipientibus ceteris, locus eius aduenit; faciem suam paruula, instinctu diuinæ maiestatis auertere, os labiis oburantibus premere Calicem recusare. Perstitit tamen Diaconus, & reluctanti licet, de Sacramento calicis infudit. Tunc sequitur singultus; & vomitus. In corpore atque ore violato Eucharistia permanere non potuit. Sanctificatus in Domini Sanguine potus de pollutis visceribus erupit: tanta est potestas Domini, tanta maiestas.* Tum ex his S. Laurentij verbis ad Sixtum Papam, apud Ambrosium l. i. offic. c. 41. *quid ergo in me displicuit, Pater? Num degenerem me probasti? experire certè, utrum ministrum idoneum elegeris, cui commisisti Dominici Sanguinis dispensationem? Cui consummandorum consortium Sacramentorum, huic consortium tui sanguinis negas?* Hoc igitur præcipuo Diaconorum ministerio in Ecclesiâ Constantinopolitanâ fungens Theodosius, sæpius fratri suo Constanti Imperatori Dominicum Calicem in sacrâ synaxi porrexerat.

2. Porro Calix Eucharisticus verè præclarus & peroptimus, ac cælestibus diffluis deliciis, non vinum effundit impiis, at venenum; quod iis non diuini amoris calix sit, sed furoris, de quo Isaias ad perduellem Ierusalem c. 51. *Bibisti de manu Domini Calicem iræ eius, vsque ad fundum Calicis soporis bibisti, & potasti vsque ad feces.* Vbi alludit ad Hebræorum morem, qui crucis supplicium subituris,

vinum aromatibus conditum propinabant, quod iudicium euerteret, & sensuum viuacitatem obtunderet. Quod Dominus sibi de more porrectum ebibere noluit, vt viuacior esset ad sensum doloris. Theodosius igitur Diaconus qui sapius ex officio fratri suo Constanti Imper. Dominicum sanguinem in sacrâ mensâ porrexerat, eidem fratri cidij reo, diuini furoris Calicem sapius in somnis propinabat, submonens, vt in criminis vltionem ad fæces vsque biberet. Bibe, frater, aiebat non pretiosi cruoris ambrosiam, sed furoris absynthium; non vinum germinans virgines, sed venenum ad insaniam adigens mundi sapientes; prægulta gehennæ imminentis amaritiam, & inebriare diuinæ vltionis toxico. Si perfidus Imperator fratrem in somnis sibi cratera propinantem adeo reueritus est: quo vultu, quo ve animo sacerdos sacrilegus Christum iudicem incredibili gloria & maiestate circumdatum, huilcas cicatrices ostentantem, tonantem, fulminantem, æternum anathema iaculantem, furoris implacabilis Calicem porrigentem sustinebit? Si nunc indignationem eius guttatim è Calice stillantem deglutire nequit, quo pacto spumantem vltione pateram & supra labra intumescentem, in die furoris Domini, ad fæces vsque hauriet? nec enim fæx eius est exinanita; bibent omnes peccatores terræ, quomodo fulguream vocem audiet, *tuum hinc bibe frater supplicium?*

EMBLEMA OCTAVVM.
 THEODORVS PAPA
 MONOTHELITARVM DAMNATIONI,
 DOMINICI CALICIS LIQVORE, SVB-
 SCRIBENS.

*Cruelle condemnation
 Du prix de leur redemption!*

8

Rarum atramenti genus olim ex murice factum est;
 Solius hoc leges scribere regis erat.
 Rarior encausto diuini stilla cruoris;
 Munit eâ summus sancta statuta Pater.

*Scribitur hereseos damnatio sanguine Christi,
Maximi id. encaustum Nobile Pontificis.
Exitium hereticis pretium est commune salutis,
Vendunturque lupi, quo redimuntur oues.*

A P O D O S I S.

*Flebile decretum proprio sic sanguine scribet
Christus, vt aeterno puniat igne reos.
Sanguis adorandus vindictum exposcet ab astris,
Sacrilégisque calix exitialis erit.
Quàm durum reprobis damnari hoc sanguine, cuius
Gutta vel vna probis causa salutis erit!*

FONS EMBLEMATIS.

PYRRHUS Patriarcha Constantinopolitanus Monothelita, cum Româ (ubi heresim abiurauerat) discessisset, & Rauennam peruenisset, vt canis ad vomitum suum reuersus est. Quo Papa Theodorus comperto, plenitudine conuocatâ Ecclesiæ, ad Sepulchrum verticis Apostolorum accessit, & diuino Calice expostulato, ex viuificato sanguine in atramentum stillauit, & ita propriâ manu depositionem Pyrrhi excommunicati facit. Ita Theophanes apud Baronium ad annum Christi 648. n. 15. qui addit: hanc excommunicationem Pyrrhi tunc per Theodorum Papam Romæ factam habent Annales: sed de sanguine Christi ex Calice distillato in atramentum, in signum maledictionis, & damnationis æternæ in ritibus sacris Ecclesiæ Romanæ, haud eiusmodi de his reperitur esse præscripta lex, vel factum ipsum aliquo alio, quod sciamus, declaratum exemplo. Huc referri possunt quæ scribit Pancirolus de Encausto: *Ex purpurâ, inquit, atramenti genus conficiebatur, quod En-*

caustum nominabatur, Hoc soli Imperatores priuilegiis & literis subscribendis utebantur, aliis omnibus sub pœnâ rebellionis id erat prohibitum, eos videlicet post publicationem bonorum omnium capitali non immeritò pœnâ plectendo, qui eo fuissent usi. Id ipsum & Nicetas lib. de vitâ Manuelis Imper. confirmat, dum ait, eum in ipso Imperij initio Constantinopolim misisse literas, rubro aureoque sigillo, & serico filo munitas, & concha, siue purpure sanguine pictas.

INTERPRETATIO.

I. **C**ONSTAT inæstimabilem Christi Sanguinem nostræ salutis esse pretium, *Quem*, vt cum Clemente 6. loquar, extrauag. vnigenitus, in arâ crucis immolatum, non guttam Sanguinis modicam (que tamen propter unionem ad Verbum, pro redemptione totius humani generis suffecisset) sed copiosè velut quoddam profluum noscitur effudisse. Hinc pretium magnum vocatur ab Apóstolo 1. Cor. 6. *empti estis pretio magno* & ab Aug. illius interprete: *Sanguine Christi comparati estis; agnoscatis pretium vestrum: illo quippe emit, qui pretiosum sanguinem fudit. Quî fit igitur, vt istud humanæ redemptionis pretium plerisque sit exitium, & ille cruor Dei pro debitoris, quo deleta est cautio hominis debitoris, pluribus grauioris sit causa damnationis? quî fit vt ille Christi Sanguis, melius, i. meliora postulans, quàm Abelis, non veniam, at vindictam aduersus impios exposcat? Nempe vt veros sui ipsius adoratores emaculat, ita sacrilegos profanatores condemnat; & vt scribit S. Bern. ep. 7. quasi tuba sanguis ille exaltat vocem suam; & si vocem eius tu non audis, audit eum ille de cuius latere manauit: quomodo namque propriam non audit, qui Abel Sanguinem audiebat? Suum ergo*

Sanguinem vindictam aduersus impios clamantem audit Dominus & exaudit, indeque Encaustum Imperiale conficit, quo lethali sententiæ in eisdem latæ subscribat.

Quem diuinæ iustitiæ rigorem satis Theodorus Papa declarauit, quum Pyrrhum hæreticum Monothelitam relapsum anathemate feriens, damnationis decretum, Dominici Sanguinis Encausto subsignauit. Quid enim durius, quàm redemptionis damnari pretio, ab eoque Calice mortem æternam haurire, vnde cæteri vitam hauriunt immortalem? Adeo vera est hæc Apostoli sententia. *Voluntariè peccantibus nobis iam non relinquitur pro peccatis hostia: terribilis autem quedam expectatio iudicij, & ignis emulatio, quæ consumptura est aduersarios.* Cum enim in nouâ lege nobis vnica supersit hostia criminum expiatrix; quisquis illius sanguinem pollutum duxerit, nulla ei superest, quâ diuinum furorem leniat; sed sola restat terribilis iudicij expectatio, & ignis æterni combustio, quæ sacrilegorum nequeat absumere substantiam, aut terminare pœnam, quod eorumdem nesciat delere culpam. Heu! caueamus, ne de pretioso sanguine summorum Pontificum vertex Dominus ferale conficiat Encaustum, quo nostræ capitali sententiæ subscribat: quo nihil ad dolorem acrius: nihil ad cruciatum atrocius, nihil ad desperationem potentius. *Res dura salutis damnari pretio.*

EMBLEMA NONVM.
 BETHLEHEM ADONIDIS
 IDOLO AB ADRIANO IMPERATORE
 PROFANATA.

*Non compatiuntur amores
 Virginis, et Veneris.*

*Venus, et la Vierge Marie,
 N'ont point d'amour qui se marie.*

9

Virginis, & Veneris non se patiuntur amores:
 Purus adest Iesus, spurcus Adonis abest.
 Cur igitur simulachra tui, Venus impia, amantis
 In Bethlehem video, & mixta profana sacris?

*Hoc opus est Adriane tuum : quis Adonidi eandem
Virgine cum Domino crederet esse domum ?*

A P O D O S I S.

*Ara piis Bethlehem est vini domus inclyta panis ;
Nascitur hic Iesus , possu vt esse cibus.
In Bethlehem idolum petulantis Adonidis infert ,
Qui sacra abhorrendis polluit illecebris.
Nempe à Christicolis colitur lasciuus Adonis ,
Quum Venere altaris contemeratur honos.
De Bethlehem panisue domo fecisse lupanar ,
Est scelus , eterno quod nec in igne luas.*

F O N S E M B L E M A T I S.

HAdrianus Imperator existimans se fidem Christianam, loci iniuriâ, perempturum, in loco passionis simulachrum Iouis consecrauit; & Bethlem Adonidis fano profanata est, vt quasi radix & fundamentum Ecclesiæ tolleretur, si in iis locis idola colerentur, in quibus Christus natus est, vt pateretur; passus est, vt resurgeret; surrexit, vt regnaret; iudicatus est, vt iudicaret. In Bethlem quoque vbi agnouerat bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, ibi principes hominum inficiati saluatorem Deum, infames hominum amores, mortesque coluerunt. Proditæ nouo fidere regis æterni cunabula, vbi supplices cum suis opibus adorauerunt Chaldæi, ibi barbaras libidines sacrauerunt Romani. Vbi natum Saluatorem cum exercitu Angelorum concinentes cælesti gaudio salutauerunt illustratâ nocte Pastores, ibi Veneris amasium mixtæ semiuiris planxere meretrices. Proh dolor! quæ pietas hominum hanc impietatem compensare poterit? vbi sacra nati Saluatoris

toris infantia vagiebat, illic Veneris lamenta fingentium lasciuis luctibus ritus vlulabat; & vbi Virgo peperit, adulteri colebantur. Mansit hoc sæculi prioris nefas in tempora nostris proxima Constantini. Ita difertè S. Paulinus epist. ii. ad Seuerum; ad quem hæc S. Hieronymus ep. 13. *Ab Adriani temporibus, usque ad Imperium Constantini per annos circiter octoginta Bethlehem nunc nostram, & augustissimum orbis locum lucus inumbrabat Thamus, id est Adonidis; & in specu vbi quondam Iesus paruulus vagyt, amasius Veneris plangebatur.*

INTERPRETATIO.

1. **Q**uid filio Virginis, cum amasio Veneris? quid præsepio Saluatoris, cum simulachro Adonidis? quid fonti puritatis, cum fomite libidinis? quid Angelis Natalem Dominicum hymno cælesti concelebrantibus, cum impudicis mulieribus lasciuæ adolescentis interitum lamentantibus? quid spelunçæ Bethlehem cælis sacratori, cum arâ Adonidis lupanaribus ipsi obscœniore? Num te pudet, Hadriane Imperator, sacra profanis immiscere, & Virginitatis sacrarium spurcis temerare sacrificiis? sed quid inuehor in principem ethnicum? cum idem sacrilegium in dies renouent plerique Christianorum? Nunquid præsepe Bethlemiticum altare nostrum incruentum, in quo panis ille viuus qui de cælo descendit, non Iudææ; sed Ecclesiæ Pastoribus colendus, nec orientis Regibus, sed occidentis Imperatoribus exponitur adorandus? Nunquid Bethlehem Ecclesia Catholica, in quâ iugiter apponitur panis Angelicus de purissimo Mariani cordis sanguine materiatus, & Spiritus sancti feruore in virginalis sinus clibano nouem

mensium interuallo concoctus, vt fieret hominum
cibus verus, & viuus?

2. Christus in Bethlehem nascitur infantulus; in
arâ renascitur quotidie vir perfectus. In Bethlehem
vagit pannis inuolutus; in arâ secretis inspiratio-
nibus erudit, & prædicat præceptor diuinus. In
Bethlehem non tam viuere, quàm mori incipit ho-
mo mortalis; in arâ nusquam moriturus resurgit;
& exoritur immortalis. In Bethlehem infantia
diffluit lacrymis; in arâ gloriæ rutilat fulgetris. In
Bethleem fasciis alligatur; in arâ Sacramentalium
specierum vinculis constringitur. In Bethlehem
multitudo cælestis exercitus concinit, Gloria in ex-
celsis; in arâ eundem hymnum cum Sacerdote ca-
nit turba populi fidelis. Nascentem in Bethlehem
ambabus vlnis excepit Virgo mater; renascentem
in arâ, & ore mandit, & pectore suscipit dignus
Presbyter. Quidni igitur ad aræ sacris onustæ conf-
pectum mixtis gaudio lacrymis, in eisdem, qui-
bus sancta Paula Romanarum nobilissima Bethle-
hem olim salutauit, voces erumpam? *Salue Bethle-
hem domus panis, in qua natus est ille panis, qui de
cælo descendit: Salue Ephrata regio uberrima, atque
fructifera, cuius fertilitas Deus est.* Quidni cum ea-
dem oculis fidei intueamur in altari, non infantem
pannis inuolutum, sed virum perfectum acciden-
tium velis inuolutum, non Magos, sed Christianos
principes ibidem Dominum adorantes, Pastores-
que Ecclesiæ summum animarum Pastorem reue-
rentes? quidni rursus cum eadem confidenter di-
camus: *Introibimus in tabernaculum eius, adorabimus
in loco ubi steterunt pedes eius: hæc requies mea, quia
Domini mei patria est; hîc habitabo, quoniam Saluator
elegit eam?* Vti refert S. Hieronymus in eius vitâ.

Quidni tandem cum mellifluo Bernardo aram aspicientes exclamemus: *O Bethlehem parua, sed iam magnificata à Domino! magnificauit te; qui factus est in te paruus ex magno. Quæ tibi ciuitas (si audeat) non inuideat pretiosum illud stabulum, & illius præsepis gloriam? in vniuersâ siquidem terrâ, iam celebre est nomen tuum, & beatam te dicunt omnes generationes; ubique gloriosâ dicuntur de te ciuitas Dei; ubique psallitur; quia homo natus est in eâ, & ipse fundauit eam Altissimus.* Sic ille ser. 1. in Vigiliâ Natiuit. Nunquid enim ara nostra parua, tam angustis circumscripta limitibus? sed tamen magna, quoniam à Deo abscondito magnificata, magnificat illam Christus, quoties in eâ de magno fit paruus: quis enim minor eo qui sponte delitescit in puncto, suis angustiis augustior, suis altaribus altior, suis latebris illustrior, suis vmbriis clarior? Nunquid in arâ quotidie renascitur Deus homo? Nunquid eam profundâ basi fundauit Altissimus, qui ibidem de altissimo quotidie fit humillimus?

3. Enimvero non solum ara nostra Bethlehem, idest domus Panis dicitur, quod, vt ait S. Gregorius ho. 8. in Euang. *Ille per materiam carnis ibidem appareat, qui electorum mentes internâ satietate reficit;* Sed etiam Ephrata meritò appellari potest, quo nomine prius vocabatur Betlehem, quod, referente Adrichomio in descriptione Terræ sanctæ, rerum omnium frumenti potissimum & vini copiâ abundet. Ephrata siquidem, interprete Hieronymo, duplicem habet sensum aræ nostræ summopere congruentem. Primùm enim interpretatur, fructifera: quis verò fructus vberior, quàm frumentum electorum, & vinum germinans virgines, quàm virginalis terræ fructus ille sublimis, quo Ecclesiâ

per omnes orbis plagas longè latèque diffusa pascitur iugiter, ac enutritur? Vnde opportunè dixit Hieronymus' commentario in Michæam: *Cuiusnam telluris fecunditas cum Bethlehem ubertate conferri potest? Cætera regiones frumentum ferunt, oleum, vinum; fructuumque copiam aliorum; at Bethlehem panem caliprotulit.* Secundò Ephrata interpretatur, furor: & significat, ait idem Doctor, Herodis insaniam, qui ibidem furens odio in Christum, propter eum omnes occidit infantes. Vtramque expositionem complectens Ambrosius enarratione prima in Michæam ita loquitur: *Bethlehem domus panis est; Ephrata domus furorem videntis. In Bethlehem natus est de Mariâ Christus; eadem autem Bethlehem, quæ Ephrata. In domo igitur furoris generatus est Christus: & ideo iam non domus furoris, sed domus panis, quia panem recepit eum, qui de cælo descendit. Domus autem furoris Ephrata, quia illic Herodes dum Christum requirit, perimi statuit infantulos.* Ita est, ita est, ara incruenta quæ dignè accedentibus Bethlehem est; i. domus panis; impiis & sacrilegis, Hadrianica impietate, idolum Adonidis in eâ erigentibus verè Ephrata est. i. domus furoris; quod ibi iusto furore succensus Dominus, in sui Corporis profanatores atrociter sæuiat, & æternis destinet cruciatibus. Concludo cum Petro Blesensi ser. 38. *Quicumque ad altare Domini accedit inquinatus luxuriâ; iuxta filium Virginis idolum ponit Veneris, atqui, non compatiuntur amores Virginis & Veneris.*

EMBLEMA DECIMVM.
 SPONGIA FELLEA
 CRUCIFIXI IN EVCHARISTICO CALICE,
 NON SINE MYSTERIO, RECONDITA.

*Meus omnis ab isto
 Felle Sapor .*

*Je tire toute ma Saueur
 Du fiel qu'a gousté le Saueur .*

10

Divinum cratera tumens cur spongia felle
 Implet? amarescens exulet inde liquor.
 Nil nisi nectareum pretiosi sanguinis haustus
 Spirat, amaritiam non amat iste calix.

H ij

Fallor, amat mortis diuina dilui aceto;

Crescit ab immixti fellis odore sapor.

Si sapis; hunc acri bibiturus dilue felle:

Crede mihi, arcano spongia melle madet.

Delicias à felle nouas sacer elicit haustus;

Ambrosiamque Dei fel morientis olet.

FONS EMBLEMATIS.

IN Plateâ quæ martyrium & Golgotha continuat, Exedra est, in quâ calix Domini scrinio-
lo reconditus per operculi foramen, tangi solet,
& osculari; qui argenteus calix hinc inde duas
habens ansulas sextarij Gallici mensuram capit;
in quo illa est spongia Domini potus administra.
Ita Venerabilis Beda lib. de locis sanctis c. 2. me-
minit Baronius ad annum Christi 34. to. 1. Annal.
numero 63.

INTERPRETATIO.

I. **S**Pongiam Dominici potus administram, quam
sibi Ierosolymis ostensam fuisse testatur, Ve-
nerabilis Beda, Romæ nunc summo honore in Ba-
siliçâ Lateranensi asseruari scribit Baronius ad an-
num Christi 34. num. 126. quam & ait ruborem
quemdam adhuc retinere, quem semel imbiberit,
quasi aliquando Domini sanguine tincta fuerit. Vn-
de coniicit madidam prius sanguine spongiam, at-
que pressam, aceto postea, & hyssopo superinfu-
sam (proh scelus!) sacratissimo Saluatoris ori à
militibus admotam. Nempe immanissimi tortores,
vt Domini cruciatus diutius protraherent, spon-
giam de industriâ parauerant, quam hiantibus ip-
sius plagis, ad sistendum manantis cruoris proflu-
uium, opportunè admouerent. Siquidem ea vis in-

est spongiæ, vt fluentem sanguinem cohibeat, si Plinio credimus l. 31. c. 11. scribenti veteres spongiâ conglutinassê vulnera, quam ob causam fauciatis in amphitheatro gladiatoribus continuò in hunc finem ministrabatur. Quem ad morem haud dubiè alludit Tertullianus l. de spectac. c. 25. his verbis: *Poterit & de misericordiâ moueri defixus in morsus urforum, & Spongias Retiariorum.* Quod Retiarij vulneribus in ipso conflictu acceptis illicò spongias admouere solerent. Sic igitur imbutam Dominico Sanguine spongiam presserunt carnifices, cum pendens Christus exclamasset: sitio, & aceto hyssopo condîto (cui etiam sistendi sanguinis vis indita est) madefactam, confestim arido ipsius ori admouerunt.

2. Hanc porro spongiam diuini cruoris murice purpuratam, & oris attactu, & pectoris eius anhelitu consecratam, non sine singulari mysterio, occultâque sancti Spiritus inspiratione Christiani veteres in Eucharistico Calice recondiderunt, vt tacitè posteris innuerent ambroseum huiusce Calicis saporem, & ineffabiles Eucharistiæ delicias non aliunde, quàm ex felleâ Dominicæ Passionis amaritudine promanare. Mira planè Eucharistiæ suauitatis cum mortis amaritie connexio: quid enim calicis deliciis, cum Crucis suppliciis? quid ambrosiæ, cum aceto? quid melli, cum felle? Neque tamen vlli Calicis delicias gustare licet, nisi Dominici fellis amaritiem prælibarit. Iussit quippe Dominus admirabile Sacramentum instituens, vt in amarissimæ mortis suæ memoriam nectareum sui cruoris Calicem hauriremus, & præuiâ fellis & aceti, quod in Cruce gustauit, mordacitate, illius ebibendi appetitum irritaremus,

3. Quis autem aut verbis edisserat, aut animo concipiat admirabiles Eucharistici crateris delicias, vbi dulcedo ipsamet quasi in proprio fonte degustatur, vt ait S. Thomas opusc. 57. quam ille solum plenissimè nouit qui expertus est, iuxta illud Psaltæ regij: *Gustate & videre quoniam suavis est Dominus*. Verum has delicias à felle Passionis inseparabiles fatis ostendit Doctor Angelicus, dum mortis memoriam simul cum huius Sacramenti suauitate coniungit: his verbis loco cit. *Suauitatem huius Sacramenti nullus dignè exprimere sufficit, per quod spiritalis dulcedo in suo fonte gustatur; & recolitur memoria illius, quam in suâ Passione Christus monstrauit excellentissima charitatis*. Ne quis Eucharistici Calicis suauitatem aliunde, quàm ex felle Passionis commemoratione promanare suspicaretur.

4. Eleganter de mensâ Eucharisticâ dixit S. Chrysológus ser. 1. *Mensa hæc nos alit virtutis cibo, salutis epulo, deliciis honestatis & gloriæ*. Quidni enim gloriæ delicias ab eo Calice hauriamus, vbi sanguis diuinus gloriæ splendoribus fulgurat, vbi Christus suas & nostras delicias inclusit. Quippe nullibi verius quàm in hoc salutis epulo dicere potuit, quod Prouerb. 8. 31. longè antea dixerat: *Delicie meæ esse cum filiis hominum*; quòd nullibi intimè magis nostris mentibus & corporibus vniatur: hic enim, vt cum Laurentio Iustiniano loquar ser. de Eucharistiâ, *Nobiscum habitat, de nobis letatur, vt suis nobiscum deliciis perfruatur: quemadmodum in sapientia volumine testatur, dicens: & delicia meæ esse cum filiis hominum: Non quidem vt suas à filiis hominum capret delicias, sed vt cum filiis hominum communicet proprias*. Nequaquam enim imprudenter arbitrandum est, quòd Deus ullam ab Angelis, seu hominibus lætitiæ percipiat

causam, cum eosdem spiritualibus, & aeternis faciat exuberare deliciis: Ipse etenim sibi ipsi gaudium est, beatitudo perennis, sempiterna essentialisque delicia. Verum ob precipuum, quem ad homines gerit, dilectionis affectum, illis impertiendo proprias, eorum suas asserit esse delicias. Huc usque sanctissimus protopatriarcha Venetus.

5. Verumtamen illi solum ineffabiles anticipatae gloriae delicias in hoc Sacramento prælibant, qui Dominicæ mortis memores, suauissimum hauriendo Calicem, felle madidam spongiam in ipso inclusam exugunt, & diuinæ Passionis amaritiam avidâ mente prægustant, ut præuia fellis molestia subsequenter acuat delectationem. bellè siquidem ait S. P. Aug. l. 8. Conf. c. 3. *Eas ipsas voluptates humane vite, etiam non inopinatis, & præter voluntatem irruentibus; sed institutis, & voluntariis molestiis homines acquirunt. Edendi & bibendi voluptas nulla est, nisi præcedat esuriendi, & sitiendi molestia; & ebriosi quedam salsuscula comedunt, quo fiat molestus ardor, quem dum extinguit potatio, fit delectatio. Vbique maior gaudium maiori molestiâ præceditur. Vis ergo Eucharistici Calicis inebriari deliciis? eas diuinæ mortis amaritie tempera, spongiam, felle imbutam, in Calice reconde: neque enim sapit, nisi felleus amaror mentem bibentis præimbuerit: *omnis ab isto felle sapor.**

EMBLEMA XI.
 SANCTVS LVCIANVS
 MARTYR, IN PROPRII PECTORIS ARA
 SACRIFICANS, MOX IPSE IMMOLANDVS.

*Idem ara, Sacerdos,
 Victimaeque.*

*Qui croiroit qu'un mesme peust estre,
 L'autel, la victime, et le prestre?*

11

Quis vidit unquam tale sacrum? parens
 Quis immolauit victimam? inedia,
 Sitique languens Lucianus
 Sacra facit manibus reuinctis.

*Extentus alto robore, corporis
 Compage laxâ, diuidit hostiam,
 Mactatque rompheâ superni
 Eloquij, ac prece prepotenti,
 Idem Sacerdos, araque, sanguinem
 Corpusque Christi consecrat, & suis
 offert adorandam synaxim
 Discipulis moribundus heros.
 Mysteriorum mensa quidem deest;
 At supplet aram martyr in clyti
 Pectus, cruentatis hiulcum
 Vulneribus, saniemque ructans.
 Adstans tremendo turba sacro facit
 Templum vel ipso sanctius aethere:
 Tali Sacerdos apparatu
 Nemo Deo prius immolarat,
 Mox ipse ad aram victima corruit,
 Cœlumque votis fortiter arietans,
 Ter Christianum se professus,
 Sydereos penetrat recessus.*

A P O D O S I S.

*Sic Christus olim se manibus ferens,
 Ara, & Sacerdos factus, & hostia,
 Litauit æterno Parenti
 Carne suâ, proprio & cruore,
 Hoc sauiantis fulmina numinis
 Sacro repressit: solus idoneus
 Dei furentis mitigare
 Iustitiam Deus immolatus.*

FONS EMBLEMATIS.

INuictissimus martyr Lucianus, & fide & pa-
 tientia consummatione illustris, in equaleo ex-

tensis pedibus manibusque reuinctus , inediâque pene consumptus totos quatuordecim dies , quod idolothytis vescti recusaret in carcere, circumstantes discipulos consolans : Ero , inquit , vobiscum , & diem festum Theophaniorum vobiscum celebrabo , recedam autem postridie. Cùm ergo aduenisset dies festus qui expectabatur , desiderabant quidem discipuli hanc vltimam à magistro consequi, mysterij celebrationem : videbatur autem esse dubium , quoniam modo mensam in carcerem inferrent , aut laterent impiorum oculos , cùm multi quidem , tunc partim adessent, partim autem accederent. Ille autem : mensa quidem , inquit , erit nobis hoc meum pectus , non vt arbitror , Deo futura minus honesta eâ , quæ fit ex inanimi materiâ; templum autem sanctum vos mihi eritis me omni ex parte circundantes. Cùm igitur omnes eos martyr fecisset in orbem consistere , vt inter se inuicem alter prope alterum stantes , eum tutò comprehenderent : iussit suo pectori imponi signa diuini sacrificij , postquam autem hæc fecissent , in cælum protinus sustulit obtutum , cùm iam vix posset extollere , precesque peregit consuetas. Deinde cùm plurima diuina esset effatus , & sacro titu omnia peregisset proposita , & ipse fuit particeps Sacramentorum , & transmisit ad eos qui aberant. Et hunc quidem diem transegit cum eis , vt erat pollicitus. Postridie autem cùm venissent quidam ab Imperatore visuri , an adhuc viueret (videbatur eis valde mirandum , quòd vitam huc vsque produxisset) postquam prope se stantes aspexit eos qui venerant , cùm se quantum poterat extendisset , & ter dixisset , sum Christianus , simul cum vltimâ voce emisit spiritum. Ita habent legitimâ eius acta apud Metaphra-

Item die septima Ianuarij, quæ laudat Baronius ad annum Christi 311. numeris 7. 8. & 9.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **C**Hristum Diuinitatis oleo perfusum, & indelebili vnionis hypostaticæ caractere signatum, verum esse Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech constat ex Apostolo ad Hebræos 7. quippe qui corpus & sanguinem suum panis & vini speciebus inuolutum Deo Patri obtulerit, in supremi ipsius dominij, propriæque seruitutis agnitionem, & placantem simul & placabilem hostiam, ancipiti consecratorij Verbi gladio mactauerit. *Nam quis magis Sacerdos Dei summi, inquit Cypria. ep. ad Cæcilium, quam D. N. I. Christus qui sacrificium Deo Patri obtulit, & obtulit hoc idem quod Melchisedech, i. panem & vinum, suam scilicet corpus & Sanguinem?* Hanc fidei veritatem hinc fusiùs probare non vacat. Sacerdos igitur est Christus, immo & victima, quippe qui vt homo semetipsum Deo in odorem suauitatis in incruento immolauit altari. Hinc Ambr. l. 3. de fide c. 5. *Idem sacerdos, idem & Hostia, & Sacerdotium tamen & sacrificium humane conditionis officium est.* Rationem reddit S. Aug. 10. de Ciuit. c. 2. his verbis, *Mediator effectus Dei & hominum homo Christus Iesus, cum in formâ Dei sacrificium cum Patre sumat, cum quo & vnus Deus est, tamen in formâ serui sacrificium esse maluit quàm sumere, ne vel hac occasione quisquam existimaret, cuilibet sacrificandum esse creaturæ. Per hoc & Sacerdos est, ipse offerens & oblatio, cuius rei Sacramentum quotidianum esse voluit Ecclesie Sacrificium.*

2. Quanam autem ratione fuerit etiam altare, idem in Psal. 33. expendens id quod de Dauide scribitur 1. Reg. 21. ferebatur in manibus suis, ait. *Quo-*

modo intelligatur in ipſo David ſecundum literam non inuenimus ; in Chriſto autem inuenimus : ferebatur enim in manibus ſuis , quando commendans corpus ſuum , ait : hoc eſt Corpus meum : ferebat enim illud in manibus ſuis. Vnde infero Chriſtum Corpus ſuum quaſi victimam , ferentem altaris vice functum fuiſſe. Sanè ſi ſecundum Iſidorum l. 5. orig. c. 14. altare dictum eſt quaſi alta ara ; quid altius Chriſto , cuius magnificentia ſuper cœlos eleuata eſt ? has autem tres Sacerdotis , altaris & hoſtiæ functiones in vnâ Chriſti perſonâ connexas viuacius exprimere mihi non licuit , quàm S. Luciani martyrio , qui de circumſtantibus diſcipulis quaſi de viuis lapidibus Deo templum extruens , de proprio pectore altare erigens , ſeſe Hoſtiam amore flagrantem obtulit , in cuius proinde Sacrificio , tres Sacerdotis , altaris & Hoſtiæ conditiones vnâ concurrunt.

3. Hunc Sacerdotem , æmulabundus Chriſtianus allaboret , vt ſuper cordis amore flagrantis aram ſancti Spiritus vnctione conſecratam , ſeipſum iugiter in holocaultum offerat , feruidæ orationis ſuffitum exhalet , corporiſque ſui macerationem , vt Hoſtiam viuentem ; immolet , quatenus ſimul eſſe mereatur , Sacerdos , ara , & victimâ. *Quid enim , inquit S. Leo ſer. 3. in ſuæ aſſumptionis anniuerſario , tam Sacerdotale eſt , quàm vouere Domino conſcientiam puram , & immaculatas pietatis Hoſtias de Altari cordis offerre ? Et quod eſt altare holocaulti , addit S. Gregorius hom. 22. in Ezechielem , niſi mens bene viuentium , qui peccatorum ſuorum memores , lacrymis ſe lauant , carnem per abſtinentiam macerant , ubi ex mœrore compunctionis ignis ardet , & caro conſumitur ?* En quâ ratione iuſti queant eſſe , tum Sacerdotes , tum altare holocaulti , immo & Hoſtiæ

viuentes. Etenim qui membra sua mortificant, verba sunt Origenis l. 9. in ep. ad Rom. *Hostiam viuentem rationabiliter offerunt, & legem sacrificiorum qua in Leuitico est, secundum spiritalem intelligentiam complent: si superbiam vincunt, immolant vitulum; si iracundiam superant, arietem; si libidinem, hircum; si vagos & lubricos cogitationum resecant volatus, columbas & turtures. Felix, cui datum est, vt hac ratione sit Idem ara, sacerdos, victimaque.*

EMBLEMA XII.
 VELVM VIRGINALE
 SANCTÆ AGATHÆ, AETNÆVM
 COHIBENS INCENDIVM.

*Ce feu fuit aux puissants obstacles,
 De ces voyles pleins de miracles.*

12

Aspice, ut erumpens Aetnae fornacibus ignis
 Florentes liquido sulphure inundet agros.
 Aspice vastatas flagranti flumine vites,
 Fœdatum piceo turbine cerne diem.

Qui

*Quis tanta occurrat stragi, montisque tonantis
 Audeat impauido culmen adire gradu.
 Aduolat vrbs Catanensis atrocibus obuia flammis,
 Obiicit & rapidis tenuia vela rogis.
 Quod mirere, Agatha cedunt incendia velo;
 Martyris Aetnaeus numen adorat apex.*

A P O D O S I S.

*Aetna caro est, stygio succensa libidinis igne,
 Cuius edax ardor pectus & ossa vorat.
 Illius immanes furias sacra vela coercent,
 Virgo quibus Iesus, virgo Triasque latent.
 Prima Trias virgo, virgo est de Virgine natus:
 Quidni his virginibus cederet una Venus?
 Si venas malus inflat amor, si pectus adurit;
 His animum velis obtege, victor eris.*

FONS EMBLEMATIS.

SVrius & Franciscus Haræus qui vitas sanctorum
 Sex Surio accuratè collegit; die quinta Februa-
 rij S. Agathæ natali consecratâ, hæc habet: *Pa-
 ganorum multitudo fugiens aliquando ad Sepul-
 chrum S. Agathæ virginis, tulerunt velum eius con-
 tra ignem, ut comprobaret Dominus quod à peri-
 culis Aetnæ incendij, meritis beatæ Agathæ mar-
 tyris sue eos liberaret.*) Huius miraculi meminit
 Vincentius in speculo Histor. l. 6. c. 45. fusius id re-
 fert Ribadeneira in vitâ eiusdem Martyris. Illud-
 que insinuat S. Damafus Papa in hymno eiusdem
 Virginis:

*Ethnica turba rogam metuens,
 Huius & ipsa meretur opem
 Quos fidei titulus decorat,
 His venerem magis ipsa premat.*

Sic Aetnam Strabo l. 6. Geographiæ pagina mihi 189. describit: loca superiora montis huius tum nuda, tum cinerosa sunt, & per hyemem niuibus ferta. Ipsa verò montis cacumina multas suscipiunt mutationes, vescentibus incendiis; nunc quidem vnum in craterem collabente igne, nunc diuiso effluente, nunc igniti emittuntur riui, nunc flammæ fumosæue fuligines, nunc exhalat lapides. Necessè namque est meatus ipsos subteraneos cum his pariter accedentibus variari. In summitate campus planissimus, cineroso inclusus supercilio, cuius in medio cinerosus cernitur tumulus, supra tumulum recta in sublime consurgit nebula. Hactenus Strabo. Sed ad rem nostram aptius Iustinus l. 4. perennis huius incendiij causas inuestigans, ait: Ipsa terra tenuis est ac fragilis, & cauernis quibusdam ac fistulis ita penetrabilis, vt ventorum tota ferme flatibus pateat; nec non & ignibus generandis nutriendisque soli ipsius naturalis vis: quippe intrinsecus strarum sulphure, & bitumine traditur; quæ res facit, vt spiritu cum igne inter interiora luctante frequenter, & compluribus locis, nunc flammam, nunc vaporem, nunc fumum eructet. Inde denique Aetnæ montis per tot sæcula durat incendium, & vbi acrior per spiramenta cauernarum ventus incubuit, arenarum moles egeruntur. Vndis ipsis alitur incendium: Neque enim in tam angustis terminis aliter durare tot sæculis tantus ignis potuisset, nisi & hûmoris aleretur nutrimentis. Vndæ igitur sorbentis ætus voragine collifæ, Aetnæ montis perpetuos ignes faciunt: nam aquarum ille concursus raptum secum spiritum in imum fundum trahit, atque ibi suffocatum tandiu tenet, donec per spiramenta terræ diffu-

us, nutrimenta ignis incendat. Sic ille.

INTERPRETATIO.

1. **N** Vllum aptius libidinis hominem interius & exterius fœtido ardore confumentis Hieroglyphicum, quàm sulphureum Athaëi montis incendium. *Quid enim est aliud sulphur, inquit, S. Greg. l. 14. mor. c. 10. nisi fomentum ignis? verumtamen sic ignem nutrit, ut fœtorem grauiſſimum exhalet. Re- Etè igitur in Sulphure peccatum carnis accipitur, quod dum peruersis cogitationibus quasi quibusdam fœtoribus mentem replet, æterna incendia præparat; & dum fœtoris sui nebulam in mente reproba dilatat, contra eam, flammis subsequentibus, quasi nutrimenta subministrat. Quod enim per sulphur fœtor carnis signetur, ipsa sacri elo- quii testatur Historia, quæ contra Sodomam pluiffe sulphur & ignem Dominum narrat, qui cum carnis eius scelera pu- nire decreuisset, in ipsâ qualitate ultionis, notauit ma- culam criminis: sulphur quippe fœtorem habet, ignis ardorem. Qui itaque ad peruersa desideria ex carnis fœ- tore arserant, dignum fuit ut igne ac sulphure perirent. Equidem vt Aetnæ solum bituminosum ventorum flatibus permeabile generandis nutriendisquè igni- bus peridoneum est, ita caro nostra tenuis ac fra- gilis, interno peccati succensa fomite, facile flante nequissimo spiritu exardescit in libidinem, & infamis luxuriæ mephitim exhalat.*

2. Quem verò potentiolem obicem grassanti intus incendio homo fœtido ardore cinereſcens op- ponat, quàm virginale Dominicæ carnis velum, quo diuinæ gloria maiestatis nostris attemperatur aspectibus, ad cuius splendorem mortalis oculus coniueret, nisi interpositum humanitatis & Sa- cramentalium speciem velum emicantia gloriæ

fuletra ret underet? Velum illud est Virginis & martyris, vtpote quod non solum adorandam Triadem, quæ ex Gregorio Nazian. *Prima virgo est.* sed & ipsam Christi humanitatem, quæ simul martyr & virgo est, obuelat. Hoc velum aduersus libidinis incendium frequenter opponere didicerat S. Alexius, cuius ope inuiolabilem, inter innumera Veneris incentiua, seruauit integritatem. Nimirum Eucharistiæ velo obumbratus, inter coniugalis amoris tædas miraculosè frigescebat. *Sedat enim Eucharistia scruientem membrorum legem,* ex S. Cyrillo Alex. l. 4. in Ioan. c. 17. & vt ait Ambros. ser. 19. in Psal. 118. expendens illud Threnorum 4. 20. *In umbra tua viuemus in gentibus: Umbra tua caro fuit, quæ nostrarum æstus refrigerauit cupiditatum, quæ compescuit insolentiam vitiorum quæ restinxit ignes libidinum, quæ auaritiæ diuersarumque passionum incendia temperauit. Scilicet, Sacris cedunt incendia velis.*

EMBLEMA XIII.

S. HENRICVS IMPERATOR

GLOBVM AVREVM IMPERII INSIGNE, DE MANV
SVMMI PONTIFICIS SYSCIPIENS.

*Minimo capit orbis in orbe
Imperium.*

*Il recoit l'Empire du monde,
Caché sous cette forme ronde.*

13

Imperij ne vides fulgens insigne, globumque
Cuius inest apici crux adamante nitens?
Spherica forma notat commissas orbis habenas;
Numinis intactam crux pretiosa fidem.

I iij

*Hæc merito gemmis rutilo supereminet orbi ;
 Nempe triumphali est terra subacta cruce.
 Quadruplici circum radiantibus ordine gemmas,
 Ornamenta animo principe digna puta.
 Casari inungendo pomum hoc Pater optimus offert,
 Orbis & Imperium tradit in orbiculo.*

A P O D O S I S.

*Aureus ille Globus summi est insigne Monarchæ ;
 Triticeï sed enim est clarior orbis honor.
 Ille notat regnum fluxum, terrestre, caducum ;
 Iste dat æterni regna beata poli.
 Ille ornat regem, vitis, heu ! sepe subactum ;
 Edomitæ reges motibus iste facit.
 Ille notat Dominum ; Dominum sed continet iste ;
 Ille quidem Reges ; sed facit iste Deos.
 Ille crucis signum gemmato in vertice præfert ;
 Iste cruci fixum fert hominem, atque Deum,
 O mirum ! minimo panis datur orbis in orbe
 Imperium, toto dignius empyreo.*

FONS EMBLEMATIS.

BARONIUS tom. II. Annalium ad annum Christi 1013. de Sancti Henrici Imperatoris inauguratione hæc refert ex Glabro: Anno Dominicæ Incarnationis 1013. licet insigne Imperiale diuersis speciebus prius figuratum fuisset, venerabili tamen Papæ Benedicto Sedis Apostolicæ visum est admodum intellectuali specie, qui idem insigne præcepit fabricari quasi aureum pomum, atque circumdari per quadrum pretiosissimis quibusque gemmis, ac desuper auream crucem inferi. Erat autem instar speciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate circumstiteret per-

hibetur; vt dum illud respiceret terreni princeps Imperij, foret ei documentum, non aliter debere imperare, vel militare in mundo, quàm vt dignus haberetur viuificæ crucis tueri vexillo. In ipso etiam diuersarum gemmarum decoramine, videlicet Imperij culmen plurimarum virtutum speciebus exornari oportere. Cumque postmodum prædictus Papa Imperatori Henrico huiusmodi Imperij insigne; in conspectu totius Romanæ plebis, tradidisset; suscipiens illud hilariter, circumspectoque eo (vt erat vir sagacissimus) dixit: Optime Pater, istud facere decreuisti nostræ portendendo regimen Monarchiæ, qualiter sese moderari debeat, cautius prædocuisti. Deinde manu gerens illud auri pomum subiunxit: Nullis melius hoc præfens donum possidere, ac cernere congruit, quàm illis qui pompis mundi calcatis, crucem expeditius sequantur Saluatoris. Qui protinus misit illud ad Cluniacense Monasterium Galliarum.

INTERPRETATIO.

I. **Q** Vis nisi iniquus rerum æstimator Globum Imperialem Eucharistico præponat orbiculo? si enim ille aureus erat, quis nesciat Corpus Domini prorsus aureum esse; auro vtique cœlestis Solymæ vitro pellucidior, quod in ipso refulgeat, & auri claritas, & vitri puritas, & beatifica charitas, quæ Apoc. 3. dicitur. *Aurum ignitum & probatum.* Appositè Chrysoft. ho. 45. in Ioan. *Quemadmodum, inquit, si quis liquefacto auro manum vel linguam iniiciat, quam primum deauratur; ita apertè immersa sanguine Christi aurea redditur.* Si Globus Imperialis quadruplici gemmarum ordine rutilat;

quidni & Corpus Domini, tot radians sardonici-
 bus, quot cicatricibus, præcipuè verò quatuor
 beatitudinis dotibus, impassibilitate, subtilitate,
 agilitate, & claritate; siue quatuor naturæ, gratiæ,
 gloriæ, & vnionis hypostaticæ gradibus insigni-
 tum. Si Globo Imperiali crux adamantina super-
 minet; in Eucharistiâ apicem tenet Crucis Passio-
 nisque memoria fidelibus altâ mente recolenda. Si
 Globus aureus transitoriû denotat Imperium; Eu-
 charisticus orbiculus æternæ felicitatis Symbolum
 est, quo non modo cœleste Imperium, sed & ipsum
 met cœli possidemus Imperatorem; cuius coronæ &
 naturæ confortes, non Reges modo, sed etiam Dii
 meritò nominemur. Pomum aureum intus va-
 cuum, quo terreni vanitas Imperij designatur;
 orbis autem Eucharisticus intus plenus & omnino
 solidus, quo perpetua regni cœlestis stabilitas in-
 dicatur: quid enim humanitate Christi plenus,
 in qua in habitat plenitudo Diuinitatis? quid diui-
 na Verbi hypostasi stabilius? quid demum totâ Tri-
 nitate durabilius? Globus aureus Imperatorem de-
 notat, non efficit; orbis Eucharisticus Imperatores
 inaugurat, dum vitiorum cæterarumque cupidi-
 tatum nos reddit triumphatores. Tandem, vt pa-
 rallelum fluuiam, Globus Imperialis solam Crucis
 imaginem in apice præfert; orbis verò triticeus
 ipsummet Dominum Crucifixum, & hunc non in
 extremis agentem, non mortuum, sed rediuuium
 & immortalem ostentat.

2. Verùm vt nulli principi Imperialia conferri so-
 lent insignia, nisi prius Romanorum Rex creatus
 fuerit, quod olim fiebat ab Archiepiscopo Mediola-
 nensi Nouum Romanorum Regem pallio, armis

lis, annulo, ſceptroque induente, eiusque capiti ferreum Diadema, Chriſti patientis clauo inſignitum imponente; quo ritu Carolum Magnum Mo- doetiæ fuiſſe coronatum vetuſtiſſimi tradunt annales; ita nefas Chriſtiano aureum Eucharistiæ Globum porrigere in Imperij inſigne, niſi prius carne, mundo, dæmone perdomitis, extinctisque rebellio- nis internæ facibus ſeſe ſui ipſius regem eſſe, & cupiditatum Dominum oſtenderit: nec enim panis Eucharisticus ſapit aut delicias præbet niſi ſolis Regibus. Et quemadmodum Romanorum Rex, antequam pomum aureum præcipuum Imperij inſigne de manu ſummi Pontificis acciperet, coronâ ferreâ redimiri ſolebat, cui S. Helena vnum è clavis Dominicis olim inferi curauit: Vnde, vt re- fert Bſouius in ſuo Romano Pontifice c. 44. cum ea corona ferrea, Caroli quinti Cæſaris capiti Bononiæ ſolemni ritu imponeretur, ſubito percuſſa horrore concio obriguit, ad aſpectum ferri per diuina Chriſti membra olim adacti; ac tanquam manantia innoxio ſanguine trophæa Crucis, & Chriſtus ipſe, totaque facies acerbiffimæ mortis ante oculos obuereſcitur, à coronati Cæſaris aſpectu ad violentos içtus, diuiniſque lanienam corporis animum aduertit, profundâ Paſſionis meditatione. Ita priuſquam nobis Eucharistiæ conferatur orbiculus, Dominicæ Paſſionis meminiffe conuenit, ac velutiſ clavis Chriſti configi, cum triumphali ipſius epulo cenſeantur indigni, qui non ante fuerint ipſius clavis Cruci confixi. Totus igitur nobis ad ſacram ſynaxim accedenti- bus ille figatur in corde, qui pro nobis totus fixus eſt in cruce, viciffimque toti figamur in

illius cruce , vt ipse totus nostro figatur in corde , à profundâ Passionis eius meditatione , spiritale Imperium auspicemur , clauoque quasi diademate corda nostra coronemus ; tunc enim merebimur , & diuini cruoris inungi Balsamo , & aureum de manu Sacerdotis , Eucharistiæ pomum , & *Minimo capere orbis in orbe Imperium*. Imo ipsummet Imperatorem Christum.

EMBLEMA XIV.

ANTIOCHVS REX, DATIS
HOSTIIS IVDÆOS AD DEDI-
TIONEM ADIGENS.

Non hostis, at hostia vincit.

*L'hostie, et non l'hostilité
Triomphe de leur liberté.*

14

Dum frustra Antiochus Solymæ ferit ariete turres,
Ciuesque inuictos obsidione premit.
Illuxit festina dies celeberrima genti:
Multa deest sacris victima danda focus.

Rex pius inducias vltro concessit, & vrbi
Agmina taurorum, largaque thura dedit.
 Magnifica indomitas domuerunt munera turmas,
Quasque furor nequirit vincere, vicit amor.
 Quippe pium facinus Solyma admirata libenter
Paruit eximio religione duci.
 Pugnandi genus ecce nouum, bellumque stupendum;
Quos non arma domant, missa holocausta domant.

A P O D O S I S.

Hactenus indomitum frustra oppugnauerat orbem,
Diluuiio, flammis, sulphure, cede, Deus.
 Vna rebellantem domat Eucharistica mundum
Victima, victorem reddit & illa Deum,
 Est ballista potens pietas, amor ariete quouis
Fortior; hec animos machina sola quatit.
 Nec mirum si sancta Deo nos de dere cogit
Hostia, quâ se homini dedit ipse Deus.

F O N S E M B L E M A T I S.

EX Iosepho l. 13. Antiquitatum: Antiocho, qui Religiosus nuncupatus est, Ierofolymam obsidente, & acriter oppugnante, licet conatu irrito, ob incredibilem obsessorum ciuium fortitudinem, & murorum ac propugnaculorum firmitatem machinis bellicis inconcussam: quum dies festus tabernaculorum illuxisset, Hyrcanus Iudæorum princeps septem dierum inducias occasione festi solemnibus à rege postulauit: quas ille non solum vltro concessit, votisque tam piis annuit, sed etiam victimas, taurosque auratis cornibus adornatos, magnamque aromatatum vim in vasis aureis & argenteis, ad portas vsque vrbs, cum solemnibus pompâ deduci iussit. quod sacrificium susceperunt

adductum, qui ante portas stabant, & ad templum adduxerunt. Ipse autem traditâ Sacerdotibus hostiâ, & amplissimâ militibus annonâ in castrâ re-diiit. Regis clementiam & religionem admirati Iudæi, festo peracto, depositis armis vltro se in il-lius fidem dederunt. Quippe Hyrcanus laudans eius modestiam, & animaduertens studium ipsius erga Deum, petiuit ab eo vt patriam eis conuer-sationem restitueret; qui ad omnem pietatem flexus, legatis id concessit, & obsidionem soluens dis-cessit.

INTERPRETATIO.

1. **S**ententiosè Seneca l. i. de Clementiâ *Nullum, S*inquit, *ornamentum principis fastigio dignius, pul-chriusque est, quàm illa corona ob ciues seruatos, non ho-stilia arma detracta victis, non currus barbarorum san-guine cruenti, non parta bello spolia. Hac diuina po-tentia est gregatim, ac publicè seruare, multos autem occidere & indiscretos, incendij ac ruinae potentia est.* Id altâ mente reposuerat Antiochus rex, qui reli-giosus dictus est, dum memorabili pietatis, & clementiæ exemplo, maluit Iudæos, humanitate sibi deuincire, quàm armorum vi vincere, & sub-iugare, ac de eorum potius cordibus, quam de vr-bibus triumphare. Hoc illustrius præstitit, Rex re-gum Dei filius, ab assumptæ humanitatis instanti, non solum homo, sed & humanior factus erga ho-mines. Quippe cum in veteri testamento mortales perduelles læsæque diuinæ maiestatis reos, diluuiio, sulphureis imbribus, incendiis, bello, fame, peste, cædibus, ad spontaneam deditionem adigere vix potuisset, maluit deinceps amore quàm furore pu-gnare, & illustriorem triumphis omnibus victo-

riam magnificâ sui Corporis Hostiâ reportare. Mirum equidem est, ac stupendum, quot olim machinis cordis humani propugnaculum oppugnarit, vt veluti ruinosâ muri laceri labe tandem intus irrumperet. Etenim hostilem exercitum æmula-bundus, qui vbi fulmineis glandibus muros rebellis cuiuspiam ciuitatis euertere nequit, flumini urbem alluenti moles ingentes obiicere assolet; diuque frementes vndas, quasi carcere coercere, vt rupto demum aggerè vehementius irruentes, muros euertant, aut ciues fatali vortice submergant. Primam hanc obsidendi viam tentauit, immisso Cataclysmo; sed irrito conatu: perstistit enim suo in facinore homo peritax, diluuij licet fluctibus propemodum obrutus & submersus. Iterum humani cordis arcem nouis concutit machinis Deus exercituum, & vltionum Dominus, sulphureosque imbres quasi ignitas glandes, fulmineosque globos in infamem pentapolim vltrice dexterâ iaculatur: sed frustra-neo rursus impetu. Durius quippe ipsi adamanti-bus cor humanum nec flammis colliquefieri, nec ardentis sulphuris torrente potuit vnquam emolli-ri. Quid hîc agat aut moliatur Dei filius? circumspicit animo quâ sit in perduelles impressionem facturus; collatis omnibus cælestis exercitus copiis inuadit & oppugnat; plurimas Chiliades, Angelorum gladio cædit, bello, peste, fameque diuexat, neque tamen tam validâ oppugnantium impressio-ne, arce potitur. Tandem diuturnioris obsidionis pertæsus, carnis humanæ trabeâ indutus, armorum vi indomitos, blanditiis flectere nititur, fidem ten-tat; ad deditonem hortatur, iamque imminente Paschalis solemnitatis die, magnifico apparatu se-metipsum immolans, victricem Proprij Corporis

hostiam, ignito probatoque diuinæ charitatis auro fulgidam, perduellibus dono mittit, in indelebile Regiæ clementiæ monumentum. Cum ecce, ô subitanam & insperatam planè rerum mutationem! iniuncti hæctenus perduelles, excellentis adeo victimæ munere plecti, vltro se obsidentis Theandri potestati permittunt, & inexpugnabilem sui cordis arcem spontaneâ tradunt deditione.

2. O verè victricem Corporis Christi victimam tantæ victoriæ parentem! ô planè triumphalem Hostiam hostilibus copiis potentiolem. Nimirum bellè & appositè cecinit olim Ouïdus:

*Victima quæ dextrâ cecidit victrice vocatur,
Hostibus à domitis Hostia nomen habet.*

Gloriosum proinde victimæ nomen non mereretur Eucharistia, nisi victrici Domini de Humano corde triumphantis dexterâ mactaretur, nec hostia diceretur, nisi hostiles copias antea subiugasset. Ea sane victoria hæc videtur illustrior, quò sine Hostium cade parta, eoque palma pulchrior quò solius victoris cruorè irrigata est; & vel hoc vno Iesuanæ humanitatis opere, secretam ipsius diuinitatem mundus agnoscere potuit: diuinum enim opus est, quos possis fulmine conterere, eorum beneuolentiam ambire, & ad synceri amoris Sacrificium vel inuitos inuitare.

Nam cum vincamur ab omni

Munere, sola Deos æquat clementia nobis;

Vt egregiè cecinit! Claudianus.

3. Christus igitur non solum, vt olim Antiochus obsessis Iudæis, magnificentissimum destinauit holocaustum, verùm ipsemet fieri voluit holocaustum, & solemnis victima: *Pro nobis victor & victima*, inquit opportunè S. P. Aug. l. 10. Conf. c.

ultimo, & ideo victor, quia victima; pro nobis Sacerdos & sacrificium, & ideo Sacerdos, quia sacrificium. Reuera idè victor, quia victima; quod Eucharisticæ victimæ partas de perduelli homine victorias. Neque enim vnquam ita magnificè deditam humani cordis arcem intrasset victor; nisi priùs amor de victore fecisset victricem victimam, & hostiam hostium domitricem, mundique triumphatricem, vt ideo S. Eligius hom. 8. Eucharistiam appellet, *Sacramentum quo subiugatus est mundus*. Cui accinens Aug. l. 12. contra Faustum c. 28. ait. *Ipse mihi Christus in Ioseph inuenitur, qui persecuentibus, & vendentibus fratribus in Aegypto, post labores honoratur. Didicimus enim labores Christi in orbe gentium, quem significabat Aegyptus, & nunc videmus honorem Christi in eodem orbe terrarum, erogatione sui frumenti, sibi omnia subiugantis. Quid est enim erogatione sui frumenti sibi omnia subiugate, nisi triticeâ victimâ de hominibus triumphare; o bene nuncupatam ab hostibus domitis Hostiam! o semper victricem victimam! Non hostis, at Hostia vincit.*

HUMANA PROFANA. EMBLEMA XV.

THESPIENSIS ATHLETA, ANTE
PVGNAM, AMORI SACRIFICANS.

*Pugnae præludit amoris
Victimâ.*

*Avant le combat il s'anime,
Offrant a l'amour sa victime.*

25

VNde cupidineis athleta aduoluitur aris?
Imbellisne regit bella cruenta puer?
Bellorum Bellona faces accendit, & armis
Præsidet, at strages puppulus odit Amor.

*Bellum est Martis opus, Martem bellator adoret,
Hunc meritò, in pugna limine, sacra decent.*

*Quid iuuat Athletas tenero succumbe e Amori?
Mollis molle colat numen Amoris amans.*

*Erro, suos habet athletas; sua castra Cupido;
Prelia miscet amor, pugnat & omnis amans.*

*Certamen si firmet amor, victoria certa est;
Ampla trophaeorum crescit amore seges.*

*Quem palma non urget amor; sternetur ab hoste,
Dulce decorumque est laudis amore mori.*

*Pugnam igitur moderatur amor, sine numine cuius
Visum est Thespiadis praelium inire nefas.*

A P O D O S I S.

*Ante crucis durum certamen Christus amori
Immolat, ipse simul victima; mysta, sacrum.*

Victima vitrici dextrâ victoris amoris

Corruit, & dulcis nempe tyrannus amor.

*Est dolor, est & amor Dominum qui mactat ad aras,
Sacrum orditur amor, prosequiturque dolor.*

Sanguineæ pugna ni prælusisset amoris

Hostia, non adeo laurea certa foret.

FONS EMBLEMATIS.

Volaterranus lib. 32. Philologiae c. 5. hæc refert ex Athenæo: *Thespienses Erotidia celebrabant, sicuti Olympia Lacedemonij, & ante pugnam Amori sacrificabant, ac si in amore certantium, & certâ amicitia, victoria consisteret.* Cretenses in præliis optimos, ac pulcherrimos amore deuinctos fecerant, ac per eos annua sacra fiebant. Apud Athenienses sacra cohors appellata ex amatis & amantibus consistebat, in qua summa erat fiducia, vt tradit Alexius; quasi armis etiam ipse amor præsideret.

INTERPRETATIO.

i. **N**on possum non admirari Thespiensium Athletarum morem, vt in arenam descensuri, Amori potius, quàm alteri numini bellorum præfidi thus adolerent, & hostias immolarent: Prudentius enim agere viderentur, si Bellonæ, vel Marti armorum numinibus, iuxta cæterarum gentium ritum, ante certamen litarent. Quid enim imbelli puero cum armis, & gladiis? Quid amori, cum furore bellico; quid aureis cupidinis sagittis, cum ferreis hastis & iaculis? quid demum amoris blanditiis, cum cædibus affine est? Nihilominus re maturius expensâ, Thespienses hac in parte cæteris gentibus sapientiores existimo, quod amoris victimâ pugnæ cruentæ præluderent, & Cupidini potius quàm Marti sacrificarent: Amor n. reliquos affectus suo motu versat & rapit, vt primum mobile cælos inferiores, & ab eo tum audacia in periculis, tum fortitudo in aduersis, tum furor Martius in bellis, tum spes victoriæ in cõflictu, cæteraque id genus tanquam à proprio fonte dimanant. Quis porro, sine animi alacritate, sine martiali feruore, sine spe victoriæ manus cum hoste conferat? Quis in acie miles animosè decertet, nisi vincendi libidine, vel amore gloriæ, vel spoliatorum cupidine succensus? Neque verò adeo à Castris, & militiæ laboribus abhorret amor, vt plerique sibi fingunt; quin potius Ouidio teste l. 2. de arte amandi:

Militiæ species amor est, discedite segnes;

Non sunt hæc timidis signa tuenda viris.

Nox & hyems, longaque viæ, sæuique labores,

Mollibus his castris, & dolor omnis inest.

*Sape ferēs imbrem celesti nube solutum ,
Frigidus in nudâ saepe iacebis humo.*

Idemque l. 3. Amorum.

*Quis nisi vel miles , vel amans , & frigora noctis
Et denso mixtas perferet imbre niues?*

Quæ omnia de honesto amore dicta volumus.

Amor igitur iure armorum præses censerī potest , cui proinde meritò litari oporteat , in certaminis limine , ab iis quos victoriæ spes animat , & gloriæ cupido vehementius inflamat ; his etenim indubitata videtur victoriā qui sub amoris vexillo stipendia merentur ; quoniam auctore Virgilio

Omnia vincit amor.

2. Solemnem hunc Thespīensium morem Christus Dominus sequutus est ; siquidem arduum & difficile cruentæ Passiōnis aggressurus certamen , quo , vt loquitur Apostolus 2. Coloss. 2. *Expoliāns Principatus , & potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso*, Crucisque lanceā cui ipsemet affixus dæmonem erat transfixurus, in Caluariæ campo dimicaturus ; quasi suorum oblitus attributorum , ingentisque virtutis , ac generositatis immemor , soli amorī incruentam proprii Corporis Hostiam immolauit ; vt & salutis nostræ , & propriæ gloriæ amore succensus alacriter hostile Iudæorum penetraret agmen , crucem fortiter ferret , cruciatus vinceret , Tartareas potestates triumpharet , demum spoliis onustus , ac victoriis inclytus suo sepeliretur triumpho. Quippe vt cum magno Basilio loquar hom. 22. *Diabolus in eo crucifixus est , quem se crucifixurum , & in eo mortuum , quem morte se extinguerum sperauerat : & Clauī Christi , inquit S. Leo ser. 10. de Passiōne , perpetuus diabolum fixere vulneribus , & sanctorum pœna membrorum , inimicarum fuit interfectio potestatum.* Itaque cum po-

tentissimo inuictoque hactenus hoste pugnaturus ,
 cruento conflictui , incruentâ prælufit amoris ho-
 stiâ , ex quâ nouam animi fortitudinem , & spirita-
 lem alacritatem in ipsâ acie mutuaretur.

3. Nimirum bellatrix Eucharistia Christianorum
 præliis aduersus dæmones initis præsidet , pugnan-
 tes roborat , trepidantes firmat , nobilesque gê-
 nerositatis aculeos infigit. Eam ob rem à d. p. Au-
 gustino *annona præliantium* emphaticè nuncupa-
 tur to. 8. in Ps. 143. v. 3. *Qui hanc annonam*, inquit,
dedit pugnantibus , quid seruat victoribus ? ego sum, inquit,
panis viuus qui de cælo descendi. Hæc est annona præ-
liantium de horreis inuenta Dominicis. Cur autem an-
 nona præliantium dicta est ? nisi quia præliantes
 sub Christo milites , in acie non solum inuictos ,
 sed & inuincibiles facit. Hinc non absque mysterio
 Isaias de Eucharistico conuiuio Propheticè lo-
 quens , illius apparatus magnificum non Deo vt pa-
 cis principi , sed vt Domino exercituum signanter
 attribuit : Isay. 25. 6. *Faciet Dominus exercituum in*
monte hoc conuiuium pinguium medullatorum , vinde-
mia defœcata. Quorsum istud , nisi vt nobis insinuet
 Eucharistiam Christianorum præsidere certamini-
 bus , in eâque Christum sese non pacis principem ,
 sed armorum , dominumque exercituum ostentare ;
 quasi hac bellatrice amoris victimâ , conflictum
 auspiceretur , hostes fundat , victoriam referat , &
 triumphum ? Proptereâ idem Propheta c. 30. 32.
 adiecit. *In bellis præcipuis expugnabit eos* ; vel vt ad
 rem præsentem opportunius ex Hebræo legit Fore-
 rius : *in sacrificiis expugnabit eos* ; quoniam Eucha-
 ristia crucisque duplici sacrificio , de potentissimis
 hostibus gloriosè triumphauit. Cur autem , nisi
 quia in vtroque sacrificio Amori immolauit ? cuius

virtuti nihil omnino resistere potest; cuius ardori nihil arduum occurrit; quòd, teste Augustino ser. 9. de Verbis Domini; *omnia seua prorsus facilia & prope nulla efficiat.* Et tract. 48. in Ioan. *Non recusatur labor, ubi adest amor; quoniam qui amat, non laborat. Omnis labor non amantibus grauis est, amanti. bus leuis. Si tot labores cum auaris portat cupiditas, nobiscum Charitas non portat?* Meritò igitur in monte Sion amori litauit Dominus, vt amor feruidus labores imminueret, cruciatus mitigaret, crucis pondus alleuaret, pugnantem sese corroboraret, victorem denique coronaret. Nos quoque quoties Dæmonis, mundi, carnisue tentationibus vehementius oppugnamur, Redemptorem amulabundi, Eucharisticâ victimâ, pugnam auspicemur, vt triumphalis amoris victimæ virtute victores, amori diuino trophæa nostra consecremus. Nullus enim in acie succumbit, qui Domini sequutus exemplum. *Pugna preludit amoris victimâ.*

EMBLEMA XVI.
 SCELETVS AEGYPTIO-
 RVM MENSIS INFERRI
 SOLITVS.

Lethi epulare memor.

*Prenés ce sumptueux repas,
 Mais souvenés vous du trepas.*

16

Nil epulis cum morte, fouent conuiuia vitam:
 Quid facit has inter mortis imago dapes?
 Aegypti morem agnosco, sceletique superbis
 Illati mensis triste ministerium.

K iijj

*Exequiis epulas affines, pocula bustis,
 Contiguosque thoris indicat esse rogos.
 Lethi epulare memor, nam saepe paropside fertur
 Parca sepulchrales oculuisse faces.*

A P O D O S I S.

*Mensa sacerdotum diuina mortis imago est;
 Nectareo regitur passio amara cibo.
 Verbi etenim gladio seunctus corpore sanguis,
 Non vitæ speciem, sed mage mortis habet.
 Nos impassibiles Crucifixi passio reddit,
 Vitam immortalem mortis imago parit.
 Conuiuio Domino, cui mors est mente reposta:
 Viuere vis? mortis numinis esto memor.*

FONS EMBLEMATIS.

Circumferebatur apud Aegyptios, inter pocula, Scleretus, hoc est, corporis ossæa duntaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis, Isis, vt aiunt, alumni, quem annis innocentibus immaturâ morte fata præripuerunt. Ita Herodotus l. II. Petronius in satyrico meminit huius moris, versusque adfert in hoc spectaculo cantari solitos:

*Eheu nos miseros! quam totus homuncio nil est!
 Sic erimus cuncti, postquam nos auferet orcus.
 Ergo viuamus, dum licet esse bene.*

Quibus accinunt illi epulones apud Isaiam c. 22. 13. *Comedamus & bibamus; cras enim moriemur.* dementes qui de mortis appropinquatione rectè sentientes, circa præparationem ad mortem adeo turpiter errarent, verè non cras morituri, sed potius, ob istam in re mortis hæresim, hodie mortui, vinoque sepulti.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **N**ihil hoc sapienti Aegyptiorum more laudabilius, quem sequutus est Christus mortalium sapientissimus, dum amarissimæ mortis suæ memoriam, quasi quemdam Sceletum, in Eucharisticam mensam intulit, dicens: *Hoc facite in meam commemorationem; quotiescumque enim*, ait Apostolus 1. Cor. 11. *manducabitis panem hunc, & Calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis.* Unde infero strictissimam conuiuium inter & mortem intercedere affinitatem, & analogiam; aliàs incarnata sapientia nusquam Eucharisticum epulum, in suæ mortis recordationem, instituit. Quamquam enim in Sacramentorum institutione quælibet signa etiam à re significatâ prorsus aliena assumere potuerit; quia tamen omnia suauiter disponere assolet, signa semper rebus significatis summè consentanea selegit, quò facilius in earum notitiam, ex Symbolorum intuitu, duceremur. Hinc baptisma cum interiori mentis ablutione, confirmationis vnctio, cum interno robore, panis & vini species, cum spiritali animæ refectione, cætera denique Sacramenta cum rebus quas denotant singularem habent analogiam; vt propterea audacter scripserit S. Augustinus ep. 23. ad Bonifacium: *Si Sacramenta quamdam similitudinem earum rerum, quarum Sacramenta sunt, non haberent, omnino Sacramenta non essent.* At Eucharisticum epulum, in Iesuanæ mortis Sacramentum, diuinitus institutum est, ac proinde specialem habet cum morte similitudinem.

2. Re vera penitus epuli naturam introspectienti mihi, omnibus sui partibus mortem ipsam re-

dolere visum est; nec enim fit panis ex tritico, nisi prius moriatur granum, quod viuebat in culmo: vt fiat vinum ex botro, moritur acinus, quem vitis animabat; vt instruantur fercula, variæ animantium species, aues, pisces & feræ perimuntur, quarum cadauera nonnunquam sanie fluida, auidis conuiuis apponuntur, adeo vt quis aptius æquiusque epulum nuncupare possit commortalitatem, quàm conuiuium, vbi tot innocentes vitæ palmari ventriculo in dies immolantur; vt idcirco iure Seneca mortis accelerationem potissimum conuiuiis, tot cæsarum animantium cadaueribus instructis, adscribat, his verbis: *Quidquid auium volitat, quidquid piscium natat, quicquid ferarum discurret, nostris sepelitur ventribus; quere nunc cur subito moriamur, quia nempe mortibus viuimus.* Istudne est conuiuari & conuiuere? an potius tot cæsis animantibus commori, quorum mortibus non tam viuimus, quàm morimur. Equidem nihil opus est Ægyptiorum Sceletis ad mortis memoriam conuiuis refricandam, cum tot sint in mensâ mortis symbola, quot fercula, totque sceleti inter dapes circumferantur, quot auium ferarumque cadauera apponuntur. Est & alia ratio cur epulum idoneum videatur mortis Symbolum, quod nusquam mensæ soleamus accumbere, nisi iam aliquâ nostri parte mortui: Nunquid enim ea substantiæ pars emortua censenda est, quæ cum prius animata viuensque existeret, calore natiuo sensim assumpta est? omnino. At epulæ in hunc finem potissimum institutæ sunt, vt radicalis humidi dispendia resarcirent, depastamque corporis portionem cum quodam scenore restituerent. Ex parte igitur mortui epulamur, quorum pars prius animata, natui

caloris actione, interiit. Huc accedit quod facilis sit ab epulo ad tumulum transitus : epulantes enim filij Iob in domo fratris primogeniti, illius repentino casu obruuntur. Et multi alij inter epulas interierunt : adeo verum est illud Ambrosij l. de Elia & ieiunio c. 14. *Rogas ad iucunditatem ? cogis ad mortem ; inuitas ad prandium ? efferre vis ad sepulchrum ; cibos promittis ? tormenta irrogas ; vina pratendis ? venena suffundis.*

3. Quæ cum ita sint, non admirari non possum sapientiam Saluatoris, dum epulum Eucharisticum tam idoneum suæ mortis Symbolum elegit : qua in re idem præstitit quod olim Creator in paradiso terrestri, qui cum homini de suauioribus huius horti fructibus opiparum instruxisset epulum, tot inter magnifica fercula Sceletum circumtulit, mortisque terrorem his verbis incussit : Gen. 2. 17. *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas ; in quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris, vt mortis memoria originalem innocentiam, eiusque appendicem immortalitatem conseruaret. Ita Christus suis conuiujs mortis suæ memoriam, vt beatæ immortalitatis obstetricem maximè commendauit, vt dum bene mori, ipsius mortem meditando discerent, per mortis memoriam sibi vitam parerent immortalem. Quisquis igitur ad immortalitatem aspiras, sacræ mensæ accumbens. Lethi epulare memor.*

EMBLEMA XVII.
 VIR MACEDO OLIM
 PRIUS APRICIDA, QUAM
 CONVIVA.

Difficilis spumantis apri venatio, qualem
 Nutrit in umbrosis Attica terra iugis.
 Lex tamen à Grecis longos servata per annos,
 Precipit hanc iaculis exagitare feram.

*Nec cuiquam licuit solemnem accumbere mensam,
 Ni prius unum extra rete necasset aprum.
 Condimentum epuli labor arduus, emptam cruore
 Dulcius esca sapit: Cede, deinde sede.*

A P O D O S I S.

*Nulli fas Domini regali accumbere mensam,
 Ni prius immanem vi superarit aprum.
 Hic aper aut scelus, aut vitium est, quem gratia victrix,
 Concritique potest cadere cordis amor.
 Cœlesti dignos epulo victoria reddit:
 Nec nisi victores regia mensa capit.
 Quisquis in hoc epulo, superum cum rege, sedere
 Ambis, aprum sceleris cœde, deinde sede,*

F O N S E M B L E M A T I S.

Refert Athenæus l. 7. de philosopharum c. 11. Macedones in more habuisse, ut nullus discumberet inter conuiuas, nisi prius aprum extra retia interfecisset: tunc enim licebat illi in conuiuio sedere. Hanc autem feram eleganter depingit Apuleius lib. 8. de Asino aureo: Ad feruidos discufonosque canum latratus, aper immanis atque inuisitatus exurgit, toris callosæ cutis obesus, pilis inhorrentibus, corio squallidus, fetis insurgentibus, spinæ hispidus, dentibus attritu sonanti spumeus, oculis flammeus, aspectu minaci, impetu sæuo, feruentis oris, totus fulmineus.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **P**riscum hunc morem Catholica pro viribus obseruat Ecclesia, neminem famosi criminis, & maximè vulgatæ libidinis reum diuinæ mensæ sinens accumbere, nisi præuiæ pœnitentiæ

venabulo aprum illum animæ vineam deuantem transfixerit ; remittit publicos peccatores , admittit pœnitentes infernalis apri spoliis onustos. Et meritò , quippe si ab idolorum sacrificiis , eorumque participatione scortatores olim arcebantur , vt testatur Libanius to. 2. ora. 35. his verbis : *Non licet iis qui scortati fuerint participare sacris* : Multo minus licebit sacrilegiis Sacerdotibus , recentis adhuc luxuriæ mephitim exhalantibus , Sacrosanctis veri numinis participare mysteriis , ne fulgureo latentis maiestatis anhelitu perimantur. Enimvero vt venatori sudore madido dulcius sapiunt epulæ , ita pœnitenti lacrymis perfuso Eucharisticum conuiuium ; quasi diuturnus labor , quo acriter aduersus vitia prauosque mores depugnauit , esuriem acuerit , diuinæque carnis saporem adauxerit ; quemadmodum & peccatrix anima , quam Christus diu venatus , tandem victricis gratiæ iaculo confixit , suauior ipsimet esca est , & lautior Angelorum cibus. Quis enim ineffabiles delicias pro dignitate explicet , quibus perfunditur pœnitens , dum fletu quasi sudore diffluus , occiso illius vitij , quo infestabatur , apro , ad cœlestes admittitur epulas , præ diuturnâ esurie panis Angelici auidissimus , pretiosique Calicis sitientissimus ? Quam merentiori iure , degustatis huius epuli ferculis exclamare potest , quam olim Artaxerxes , in fugâ hordeaceo pane , & aridis ficis pastus : *Dij boni , cuiusmodi voluptatis hætenus inexpertus fui ? Nempe suauius sapere solent esurienti , diuturnisque laboribus exhausto.* Proinde cibum illum eximium præuiæ contritionis pretio comparare studeamus , nec accipiamus gratis , sed acquiramus , Esau detestantes socordiam , qui , teste

S. Laurentio Iustiniano tract. de sobrietate c. 3. *Ideo primatus amisit benedictionem ; quia maluit cibum accipere , quàm acquirere.* Apostoli siquidem sententia est : *qui non vult operari , non manducet :* ex qua S. Augustinus to. 3. l. de opere Monachorum c. 1. iuffert , *Nos absque labore , periculose à Domino alimentata sumere.* Vnde eiusdem Apostoli sequentes exemplum , quem gratis panem suum manducasse nusquam contigit , panem supersubstantialem gratis accipere caueamus : ne eundem periculose comedamus. *Neque enim otiose dictum est homini , ait opportunè S. Ambr. in Lucam , quod nulli aliorum animantium : in sudore vultus tui vesceris pane tuo ; his enim animalibus quæ naturâ irrationabilia sunt , iussu Dei , terra patulum ministrare præcepta est : soli autem homini , ut rationale quod accepit exerceat , vita cursus in labore præscribitur.* Ut inde colligamus diuinum panem in nostri vultus sudore comedendum esse , nullique peccatori Eucharisticis epulis accumbere licere , nisi quem arduus pœnitentiæ labor dudum exercuerit. Eapropter Eucharistia , singulari quadam emphasi , sacris in codicibus , præda nominatur , ut optimè doctissimus Muisius inter recentiores aduertit , in illud Ps. 110. *Escam dedit timentibus se.* Obseruat enim in fonte Hebræo reperiri particulam Thereph. quæ prædam potius , quàm escam significat , ut inde nobis insinuetur carnem Dominicam quasi ferinam prædam , præuio labore consequendam esse , maxime verò grauioris sceleris quasi immanis apri Eucharisticam segetem vastantis venatione.

2. Cæterum quod spectat ad apri venationem , hæc ad rem nostram , ex Gesnero in apro , obseruauit ; primùm fuscâ & villosâ veste vtendum esse ,

quo mysticè innuitur ad moderandos libidinis motus aspero corpus nostrum macerandum esse cilicio, iuxta illud Dauidis : *ego autem cum mihi molesti essent , induebar cilicio.* Castitas enim , inquit , Chrysostomus hom. 30. in Psalm. *sine comitibus suis , ieiunio videlicet , & temperantiâ , cito labascit , quod si his quasi adminiculis roborata fuerit , perfacile coronabitur.* Secundum , venatorem nisi primo ictu lethale vulnus apro inflixerit , de vita periclitari , nisi forte aut arborem conscendat , aut humiliori locò soli planitiem amplexus , totis membris se premat ; quod fera nequeat recuruis dentibus nisi sublimem & elatum attingere. Quo tacitè admonemur nos de salute periclitari , nisi impuræ suggestioni dæmonis statim initio totis viribus obluçtemur ; quod ex eâ oriatur cogitatio , ex cogitatione affectio , ex affectione delectatio , ex delectatione consensus , ex consensu operatio , ex operatione consuetudo , ex consuetudine obduratio , ex obduratione desperatio , ex desperatione peccati deffensio , ex defensione gloriatio , ex gloriatione damnatio. Si tamen obscœnæ tentationi imbecillis anima succubuit , duplex adhuc ei suppetit remedium , vel vt crucis arborem illico conscendat , carnem in deliciis enutritam eidem affigendo , timoris & pœnitentiæ clavis ; vel vt coram Deo exinanita suam infirmitatem humiliter agnoscat , & priorem superbiam , luxuriæ admixtæ flagello , castigatam detestetur. Impuritas enim fastus flagellum est , ex mente S. P. Augustini ser. 57. super Mathæum : *Audeo dicere , superbis continentibus expedire cadere , vt in eo ipso in quo se extollunt , humilientur.* Quid enim prod. est cui est continentia , si dominetur superbia ? Sanè vt in humi prostratos

stratos nihil potest libidinis aper. ita in elatos nimioque fastu turgidos acriter insurgit, quos tandiu vexat, & exagitat; donec innatæ imbecillitatis memores, sub potenti Dei manu humilientur, gratiæque subsidium sibi necessarium implorent. Verissimè siquidem dixit Cassianus in collatione Abbatis Moysis, *Tandiu spiritu fornicationis animant necesse esse impugnari, donec se bellum gerere supra vires agnoscat, nec labore vel studio propriam victoriam obtinere se posse, nisi Dei fuerit auxilio & protectione suffulta.*

3. Demum vt apud Macedonas, nulli in conuiuio licebat accumbere, nisi prius aprum extra retia percussisset; ita nunc nulli Christiano in sacrâ mensâ discumbere conceditur, nisi prius mortalis sceleris, & maximè libidinis aprum pœnitentiæ iaculo transfixerit; cùm omnes impudicos à virginali suo epulo virgo Iesus longè arceat. *Sciendum enim est, ait eleganter B. Algerus l. I. de Sacramento altaris c. 22. quia agnum Dei siue maculâ, qui Virginis est Filius luxuriosi, sumunt periculosius; quia cùm in Sacramento Christo vniri debeamus conformitate Passionis & munditiæ, nihil sic aduersatur passioni crucis, vt voluptas, nihil sic munditiæ, vt fœditas, nihil sic eius vnioni, vt fornicariæ societatis vnitas. Igitur ô Christiane, si forte libidinis apro infestaris, illum prius percutere satage, quàm ad Virginalem altaris mensam præsumas accedere. Cade, deinde sede.*

EMBLEMA XVIII.
AGNVS TANAGRÆORVM
VRBIS EXCVBITOR, ET
CVSTOS CREDITVS.

Quid inuenis Veneris domitor, vultuque decorus
Agnum, urbis circum moenia, gestat ouans?
Debitis hic nimium custos, speculator inanis;
Belliger imbellem despicit hostis ouem.

Fallor, is armipotens Tanagraos proteget agnus:

Suadet id orta grani religione fides.

A P O D O S I S.

Excubat ante fores animæ Eucharisticus Agnus,

His munire sinum conuenit excubiis.

Christicola veteres hunc circumferre solebant,

Et vallare sacro corpore cordis opes.

Dum licuit, nares, oculos, auresque, suasque

Illius attractu sanctificare manus:

Dira tyrannorum rabies dum sauiit, Agnus

Iste Leoninis restitit impetibus.

Clara tulit claros, Agno custode, triumphos:

Virgo triumphauit virgine tella Deo.

Tutus ab hoste manet, cui belliger excubat Agnus:

Numine nemo potest excubitore capi.

F O N S E M B L E M A T I S.

TAnagræi cum qui cæteris puberibus formâ præstare videtur, festo die Mercurij, eligunt, vt agnum humeris portans muros vrbis lustret. Hoc enim existimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & simili ratione à Mercurio vsurpatum. Ita Pausanias in Bœoticis pagina mihi. 294.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **N**Emini dubium est lapsum hominem, quasi ruinosam urbem hostium insidiis & intestinis seditionibus obnoxiam, ac captiuitatis periculo proximam, diuinâ iugiter indigere protectione, Angelorum excubiis, gratiarum præsidio, valloque Sacramentorum, ne dæmon iterum per laceri muri hiatum irrumpens omnia deuastet. Quæ porro custodia firmior quam ipse Agnus

Eucharisticus, quo carnis sopitur rebellio, quo mundus cum suis terroribus, erroribus & amoribus vincitur, quo diabolus irruptionem moliens longius arcetur? qui quidem vbi cordis arcem istius agni munitam excubiis senserit, & os nostrum quasi ciuitatis ianuam diuino cruore illitum & intinctum perspexerit, de illius expugnatione desperans protinus obsidionem soluit. Cuius rei typum in agno Paschali licet inspicere, cuius sanguinis illitus Angelum exterminatorem procul abegit, vt eleganter prosequutus est Chrysostrumus hom. ad Neophytos tom. 5. *Vis, inquit, huius Sanguinis audire virtutem? redeamus ad eius exemplum, & priorem typum recordemur. In Aegypto, nocte mediâ, Aegyptiis Deus plagam decimam minabatur, vt eorum primogenita deperirent, quia primogenitum eius populum detinebant. Sed ne amata plebs Iudeorum vnâ cum illis periclitaretur, quia vnus locus continebat vniuersos, remedium discretionis inuentum est, proinde exemplum mirabile, vt discas in veritate virtutem, ira diuina indignationis sperabatur, & mortifer domus singulas circuibat. Quid igitur Moses? occidite, inquit, agnum anniculum, & sanguine eius linite ianuas. Quid agis Moses? sanguis ouis rationabilem hominem liberare consuevit? valde, inquit, non eo quod sanguis est, sed quia Dominici sanguinis per eum demonstratur exemplum. Nam sicut regnantium statuae qua sine ratione sunt & sermone, nonnunquam ad se confugientibus hominibus animâ atque ratione decoratis subuenire consueuerunt, non quia sunt aere confecta, sed quia retinent imaginem principalem; ita & sanguis ille qui irrationalis fuit, animos habentes homines liberauit, non quia sanguis fuit, sed quia huius sanguinis ostendebat aduentum. Et tunc Angelus ille vastator cum linitos postes atque*

aditus peruideret, transiicit gressus, & non est ausus intrare. Nunc ergo si uiderit inimicus, non postibus impostum sanguinem typi, sed fidelium in ore lucentem sanguinem veritatis Christi, templi postibus dedicatum, multò magis se subtrahit. Si enim Angelus cessit exemplo, quantò magis terrebitur inimicus, si ipsam perspexerit veritatem? Hactenus aureum os planè aureè. Nempe pro foribus Hebræorum Paschalis agnus excubans in sui cruoris illitu, vrbes eorum à vastatoris Angeli Romphæâ exemit, quòd Agnum immaculatum Christum præfiguraret: quantò magis igitur ille idem agnus viuus & gloriosus pro foribus animarum nostrarum, non unicâ duntaxat sui parte, videlicet sanguine, sed & corpore & animâ, & totâ diuinitate excubias noctu diuque agens, tartareas Potestates à cordis arce poterit arcere, vt iis non solum inexpugnabilis, verùm & inaccessibilis videatur.

2. Non ignoro quod Nicocli Regi scribit Iocrates, nullum tutius esse quam virtutum satellitium, illudque Plinij, in suo Panegyrico. *Fidelissimam Principis custodiam esse ipsius innocentiam, arcem inaccessam, inexpugnabile munimentum, munimento non egere: frustra se terrore succingere, qui septus charitate non fuerit.* Verùm nisi virtutum nostrarum satellitio, & innocentix custodiæ præsideat Agnus Eucharisticus, tandem continuis dæmonis incurribus fatigatæ quilibet virtutes nutabunt primùm, mox leuiter quasi per exigua interualla nictabunt, & obdormiscent, denique clausis graui sceleris somno luminibus omnino sopientur, vt in cordis arcem omni custodiâ destitutam aduersarius facile irrumpat. Procurent itaque sibi reges exquisitam

corporis sui custodiam, fidissimosque ac fortissimos *σωματοφύλακας* grandi mercede conducant: ego verò non alium aduersus inferorum castra custodem ambio, quàm Agnum inuictissimum, quo propugnante nulla me dæmonis, mundi, carnisve tentatio queat expugnare, de quo idem merentiori iure dici possit, quod olim de Casare scripsit Seneca l. de breuitate vitæ, *Omniū domos illius vigilia defendit, omnium otium illius labor, omnium delicias illius industria, omnium vacationem illius occupatio.* Neque tamen quia Christus nobis inuigilat, ideo stertendum est, quin imò passim in Euangelio vigilare & orare nos admonet, ne tentationi succumbamus, quòd spiritus quidem promptus sit, caro autem infirma. Quid enim æquius, quàm vt miles propriæ salutis inuigilet, qui suum Imperatorem pro se iugiter excubantem videt? Eapropter nos velut inermes, inter inimicas acies dux noster constituit, vt earum metu, sublatâ resistendi fiduciâ, aduersus torporem & somnum depugnemus. Sicut olim Paulum Aemilium fecisse memini, qui in bello contra Persem suscepto, prudenter instituit, vt milites sine armis vigilias agerent, vt præ instantis inimici formidine, ademptâ reluctandi fiduciâ, contra somnum dimicarent. Excubat igitur Agnus Eucharisticus, vt nos excubias agere doceat, inuigilat nobis vt nos ipsi vigilemus; ne criminis aliquando graui sopore obruti, à peruigili dæmone incauti opprimamur. Bellè S. Bernardus ser. 11. in Pf. 90. *Quid nos soli nobis non adsumus? quid soli negligimus nos ipsos? an ideo dissimulandum nobis, quia undique subuenitur nobis? Imò verò propterea studiosius vigilandum: Neque enim tam magna pro nobis in caelo*

pariter & in terrâ sollicitudo gereretur, si non magna nobis incumbere necessitas videretur; non tam multiplex nobis custodia, nisi ob multiplices insidias poneretur.

3. Felices igitur, ac circumquaque tutissimi, quibus diuinus ille Agnus iugiter excubat! quâ enim ratione improuisos occuparet inimicus, quibus peruigil arcani numinis oculus inuigilat? quamobrem Christiani veteres cum agnum Eucharisticum à Sacerdote porrectum siue manibus lotis, siue Dominicalibus suis reuerenter acciperent, eundem fronti, oculis, auribus, naribus, labiis, & pectori admouere consueuerant; ut sacri Corporis contactu, quasi firmissimâ custodiâ sese præmunirent aduersus hostium incursus. Verum abrogatâ hac consuetudine, ob maiorem sanctissimi Sacramenti reuerentiam, cum iam à Sacerdotibus mysticus ille agnus non amplius in manus fidelium, ut antea, sed in os immitteretur; S. Cyrillus Hierosol. Catechesi 5. mystagogicâ communicantes hortatur, ut recentes à communionem digito tangant labia contactu Corporis & Sanguinis Domini sanctificata, ac deinde eodem digito, quasi transfusâ prioris contactus virtute, oculos, frontem, labia, pectus atque membra sanctificent; quod nihil aliud est, meo quidem iudicio, quàm agnum circumterre ad firmiorem trepidantis animæ custodiam. Ad rem facit quod in vitâ sanctæ Claræ narratur, nempe Saracenis Monasterium, cui s. virgo præerat, inuadere conantibus, ægra se ad portam adferri voluit, vnâque vas in quo sanctissimum Sacramentum erat inclusum, ibique orauit in hunc modum: Ne tradas, Domine, bestiis ani-

mas confitentes tibi, & custodi famulas tuas, quas pretioso sanguine redemisti. In cuius oratione ea vox audita est, Ego vos semper custodiam. Saraceni autem partim se fugæ mandarunt, partim qui murum ascenderant, capti oculis præcipites ceciderunt. Usque adeo verum est, nullam animam posse ab hoste intercipi huius agni custodiâ præmunitam.

Felix quam victima vallat.

EMBLEMA XIX.
EXERCITVS OLIM OVE
CANDIDA LVSTRARI
SOLITVS.

Lustratæ acies hac victimâ ouabunt.

*Les troupes nettes de leur crime,
Triomphent par cette victime.*

19

A Spice ut instructas ter circum ducta phalanges,
Purgatrix scelerum candida lustrat ouis.
Cæsa deinde cadat fumantes Martis ad aras,
Placeturque pio sanguine Bellipotens.

*Nempe olim pugnare nefas, nisi victima mitis
Immiti caderet sacrificata Deo.*

SYNOPODODOSIS.

*Armorum Deus ambit ouem, desiderat agnum,
Ordire à sacris præliâ iusta iubet.
Christicolæ acies innoxia victima lustrat,
Carne suâ saturos roborat illa duces.
Hereticos domat imparibus Montfortius armis;
Certa, Dei armatum corpore palma manet.
Sacra triumphales parit Eucharistia lauros;
Hostia si pugnet, vincit ouatque fides.*

FONS EMBLEMATIS.

Lustrari exercitum nisi oue, & tauris qui puri
essent, non erat fas; qui postquam, ter cir-
cum instructas acies ducti erant, præcedente pom-
pâ, & gressu composito Marti immolabantur. Ita
Alexander ab Alexand. l. 5. cap. 27. Si exercitus,
inquit, esset lustrandus, is instructus oue & tauro in
campo Martio lustrabatur, armatosque milites pedes,
equitesque lauro coronatos rem diuinam, & lustrale sa-
crificium facere oportebat sub diuo. In quo id magnope-
re seruatur, ut qui hostias ducunt, eligantur bonis no-
minibus; inde certa omina, & felices successus toto exer-
citus captautes.

INTERPRETATIO.

1. **L**ustrare interdum idem esse ac expiare vulgo
docent Grammatici. Hinc illud Virgilij l. 6.
Aeneidos:

*Idem ter socios purâ circumtulit undâ,
Spargens rore leui & ramo felicitis oliuæ
Lustrauitque viros.*

Idest, expiavit socios Miseni funere pollutos. Simile quid Moysen egisse legimus Exod. 24. in faciundo Israëlitici populi cum Deo fœdere: tulit enim dimidiam partem sanguinis holocaustorum, & misit in crateras, partem autem residuam fudit super altare, tanquam diuinus fecialis ad percutiendum fœdus cœlitus destinatus. Deinde verò sanguinem ipsi crateribus contentum, resperfit in populum, utriusque aquâ permixtum, tum ut liquidior & sparsibilis fieret, & ad numerosæ plebis lustrationem idoneus, tum ut viuacius Calicis Eucharistici liquorem exprimeret; cui modicum aquæ, ex Ecclesiæ præcepto, permiscetur. Quem quidem lustrationis ritum fufius explicans Apostolus ad Hebr. 9. 19. ait: *Accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cum aquâ, & lanâ coccineâ & hyssopo, ipsum quoque librum & omnem populum asperfit.* Non vsus ad id felicis oliuæ ramo, ut Ethnici veteres, sed hyssopi fasciculo, lanâque purpureâ fluidi sanguinis bibulâ, quæ Christi carnem innocentia candore niueam, sed demum proprio cruore impurpuratam denotaret. Ac si populus Israël cum Domino fœdus iiciens, moxque contra Chananæos dimicaturus, ascclerum maculis expiari, lustrarique non potuerit, nisi iis quæ sacram Eucharistiam, pretiosamque Domini carnem & sanguinem adumbrarent.

2. Enimverò quemadmodum olim instructæ acies, ouis candidæ ter circumductæ à Sacerdotibus, Martique dehinc immolatæ cruore in ipsos milites resperfo lustrabantur, felicem sibi pugnae futuræ spondentes exitum, si ab impolluto Sacerdote lustralis Hostia mactaretur: ita apud Christianos principes vsus inualuit, ut exercitus suos non prius in certaminis campum aduersus infideles

producerent, quam oblato Missæ Sacrificio, milites iam exomologesi lustratos, sacrâ synaxi, & agni Eucharistici sanguine roborassent. Ita planè se gessit Romani dux exercitus Mascezil manus cum tyranno Gildone conferturus, vti refert Paulus Orosius l. 1. c. 36. Ipsum à B. Ambrosio in somnis admonitum, post noctem orationibus, hymnisque peruigilem, *Ab ipsis celestium Sacramentorum mysteriis in hostem circumfusum processisse, ac signiferum accepto vulnere manu debilem coegisse primum inclinare vexillum, quo viso, reliquæ cohortes deditonem iam fieri priorum existimantes, certatim sese ad Mascezilem signis tradidere conuersis.* Quam victoriam Claudianus etli ethnicus non profanis suis numinibus, sed Deo singulari, cuius corpore & sanguine Mascezil & exercitus eius prius expiatus fuerat, adscribit, ita concinens:

*Quo, precor, hac effecta Deo? robusta vetusque
Tempore tam paruo potuit dementia vinci.*

Mascezil's piū exemplum sequutus Ramirus rex Oueti, cum sui primo prælio victi Saracenis terga præbuisſent, die ſequenti, à S. Iacobo monitus vt exercitum Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramentis lustratum in hostes produceret; præcedente eodem Apostolo vexillifero, septuaginta barbarorum millia cæcidit, vt legitur in Chron. Hispan: l. 13. c. 52. & ex Tudensi refert Baron. ad annum Christi 844. Id attendens S. Henricus primus Imperator, Sacratissima Eucharistiâ, ante prælium communire solebat exercitum; expiatione prius factâ delictorum, & ita lustrato oue candidâ exercitu victoriam semper retulit, teste Bonfinio de rebus Hungaricis decad. 2. l. 1. Quid hîc memorem inuictissimi Herois Simonis Montifortij Comit' victorias de

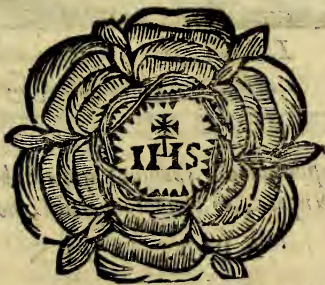
numerofis Albiensium hæreticorum copiis, parua manu militum sacra communione præmunitorum reportatas? adeo vt octingenti duntaxat equites, & mille pedites Catholici, de centum mille hæreticis Eucharistiæ virtute triumpharent. Nimirum hæc mystica ouis ouationem parit, & victrix victima victores efficit sui participes.

3. At, inquires, quid Agno huic innocenti, cum bello, cum exercitu, cum hostium strage? Imò vero magna illi cum armis connexio, quippe qui hastenus de hostilibus inferni copiis suo cruore triumphum retulerit, vnde & Christianis aciebus non mediocres in pugnae limine, generositatis infigit aculeos, tacitoque inspirationum balatu potentius, quam tubæ sonitu, infidelium turmas exterreret, quod olim in agno Paschali præfiguratum fuisse memini, quem à die decima primi mensis, ad decimam quartam Hebræi in Ægypto commorantes idcirco seruare iussi sunt, vt frequentibus balatibus, quasi quibusdam tubæ clangoribus, eosdem ad mox ineundum cum Ægyptiis certamen excitarer. Sic enim sentit Rupertus l. 2. Comment. in Exod. c. 3. expendens illa verba Exodi c. 12. *Et seruabitis eum vsque ad 14. diem mensis huius. Cur, inquit, vt quid tandiu ante tolletis, tanto tempore seruaturi? Videlicet vt dum ille præsto est, causa quoque eius corda vestra sollicitet, ne sitis immemores, vel imparati, quia transeundum est; dum ille tot ante diebus de profectioe paranda vos admonet: quoties enim ille balatum emittit, toties quasi tubæ sonitu exituras castrorum acies excitet.* Vnde idem Doctor rursus enucleans hæc verba Exodi c. 12. 17. *Observabitis azyma: in eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terrâ Ægypti:* eximiè notat, signanter à Deo potius dictum esse: educam exercitum vestrum, quam

populum vestrum, vt inde colligerent mirificam Agni Paschalis cum exercitu & præliis connexionem, cuius esu corroborati, non graui veterno torperent, sed potius aduersus inimicos strenuè decertarent. Sic ille l. 2. in Exod. c. 15. *Signanter dicit, Exercitum vestrum, videlicet quia non ad otia & ludicra eximus de terrâ Aegypti, de dono antiquæ seruitutis, sed ad pugnandum aduersus principes & potestates, aduersus huius mundi rectores tenebrarum harum.*

4. Nimirum velut otiosus videtur in militum pectoribus Agnus Eucharisticus, & sub ipsâ Sacramentalium specierum togâ, pacem potius spirare, quàm bellum; verùm hoc eius otium summopere negotiosum est & operosum, cuique Christiani duces tot illustres de Turcis, Saracenis, hæreticis, aliisque infidelibus victorias iure referre debeant acceptas. Idem enim in ipsâ acie & conflictu præstare mihi videtur, ac Moyse, qui cum Iosue aduersus Amalecitas in æquatâ acie pugnante, otiosus in monte federet, eleuatis tamen in cælum manibus iuorum animos erigebat vt vincerent, vt legimus Exod. 17. 11. *Cumque leuaret Moyses manus vincebat Israel.* Quam populi victoriam supplicis potius otio Prophetæ, quàm exercitus studio partam admirans Ambrosius l. 3. Offic. c. 1. eleganter ait: *Moyse cum otiosus staret, præliabatur; nec solum præliabatur, sed etiam de hostibus quos non contigerat, triumphabat. Adeo otiosus, vt manus eius alij sustinerent, nec minus, quàm ceteri, negotiosus, qui otiosis manibus expugnabat hostem, quem non poterat vincere qui dimicabat.* Simili fere ratione Agnus diuinus in piorum militum pectore conclusus, quamuis imbellis & otiosus videatur, pugnat nihilominus, & inimicas acies occultâ virtute pro-

sternit. Vnde meritò in has voces prorumpere licet
 Exod, 17. n. 16. *Manus solij Domini contra Ama-*
lec; Id est manus Iesuanæ humanitatis, quæ diuini-
 tatis thronus & solium est, contra hostes, vt le-
 gunt 70. *In manu occultâ pugnat Dominus contra Ama-*
lec, quod secretâ virtute Deus absconditus de no-
 stris hostibus triumphet. Eapropter Eucharistia pa-
 nis fortium dicitur, quòd Christianis militibus ad-
 uersus infidelium acies incredibilem fortitudinem
 inspiret, debiles roboret, desides animet, nutan-
 tem denique victoriam confirmet. Cuius rei typum
 habemus eximium eodem lib. Exod. 16. vbi popu-
 lus Israëliticus prius legitur manna, cælestique
 pane præmunitus, quàm ab Amalecitis ad pugnam
 prouocatus: vt hinc intelligeremus Christianos
 exercitus prius manna Eucharistico, sacraque
 communionem refici debere, quàm cum hoste ma-
 nus conferere, sic enim pugnare, triumphare est,
 quòd victrix altaris victima victores efficiat,
 quos carne sua saginat. Adeo vera est Emblematis
 Epigraphe *Lustrata acies hac victimâ ouabunt.*

EMBLEMA XX.
 SPONSVS IPSO NVPTIA-
 RVM DIE VELAMINE
 OB NVPTVS.

C*ur caput obrubit Sponsus? quia nubere gestit:
 Nuptia, ab obrupto vertice, nomen habent.*

APODOSIS.

*Nube Sacramenti Christus se obrubit, amice
 Possit ut amplexu liberiore frui.*

*Ipsè Deus Christi caput est, nisi nuberet illud,
 Non animæ eximius nubere posset amans.
 Maiestas oculorum aciem perstringeret ingens;
 Gloriæ ab inmisso fulgure caca foret.
 Opportuna igitur specierum candida nubes,
 Quæ dat huic sponsi corpore & ore frui.*

FONS EMBLEMATIS.

AB aliquibus gentibus vsurpatum est, vt vittâ purpuræâ candido distinctâ, aut veste versicolori, sicut apud Latinos vsus erat, noua nupta, sponsusque amiciantur, vel caput obnubant; vt veteribus mos erat, vnde nuptiæ. Hinc apud Spartanos in more fuit, vt virgines innuptæ, & quæ nullo coniugij fœdere iunctæ essent, facie inuelatâ & apertâ, nuptæ verò nisi velatâ parte oris, & operto capite foras non prodirent. Alexander ab Alex. l. 2. Genial. dierum c. 5.

INTERPRETATIO.

1. **N**uptiæ à nubendo dictæ sunt, quod noua nupta dum viro traderetur, præ pudore caput obuoluere, & velaminis nube vultum obnubere soleret. Hinc S. Isidorus l. 9. Etymol. c. 8. *Nuptæ, inquit, dictæ, quod vultus suos velent; translatum nomen à nubibus, quibus tegitur cœlum. Unde & nuptiæ dicuntur, quod ibi primum nubentium capita velentur: obnubere enim cooperire est.* Christus incomparabilis fidelis animæ sponsus, vt nuptias in altari cum ea celebret, nuptiali ritu, non solum gloriosam faciem Seraphicis spiritibus adorabilem, sed & totam humanitatem libenter Sacramentalium nube specierum obnupsit, ne imbecillum mentis aciem diuinitatis suæ fulgetris & mortales oculos intole-

rabili vultus fulgore perstringeret. Easdem porro rationes, quæ veteres ad caput operiendum induxere, Dominum ad velum Sacramentale suscipiendum permouisse autumo. Duas solùm hîc profero quarum prima extitit pudor & verecundia virginalis. Hinc apud Daniele *m. c. 13.* legimus castissimam Susannam in balneo pudicum corpus velo cooperuisse, & idcirco à flagitiosus senibus eius pudicitia insidiantibus reteri iussam, vt illius aspectu suam libidinem vtcunque explerent. Sic enim habet sacer textus : *Iniqui illi iusserunt vt discooperiretur (erat enim cooperta) vt vel sic satiarentur decore eius.* Simili virginei pudoris ratione permotum Saluatorem crediderim, dum sese Sacramentalibus velis operuit. Pudet enim illum impudentiæ nostræ, quoties videt sacrilegos pudendis criminibus conspurcatis ad sacram synaxim impudenter accedere. Siquidem intolerabilis impudentiæ nemo non arguat asseclam, qui sub ipsis Imperatoris oculis, Imperatrici vim inferre audeat. Quod olim Assuerum regem ipsi Aman his minacibus verbis exprobrasse memini: *Etiã reginam vult opprimere in domo meâ me prasente.* Mortalium igitur impudentissimus ille sit necesse est, qui recenti libidine pollutus augustam Verbi diuini sponsam humanitatem frædis audeat attrectare manibus, & execrabili sacrilegio conspurcare. Quod in vltimâ cœnâ impudenter executus est Iudas Proditor, & quotidie plerique Sacerdotes impudici perfidiæ ipsius æmuli moluntur; vt propterea minimè mirum videri debeat, si præ pudore sese castissimus sponsus in Sacramento velauerit, vtpote qui de sacrilegorum inuerecundiâ planè verecundetur & erubescat.

2. Postremam rationem, que ad huiusce Emblematis interpretationem maximè facit, ex illo loco Genesis c. 24. 65. eruo, vbi narratur Rebeccam Isaac nupturam, ad primum illius aspectum & occursum, confestim præ virginali verecundiâ pallio vultum operuisse: sic enim habetur: *Rebecca conspecto Isaac tollens citò pallium suum, operuit se.* Vbi pro Latinâ voce *Pallium*. Hebræa vox Saiph significat muliebri velamen, siue lineum, siue sericum, quo mulieres Arabicæ caput & faciem solent operire; de quarum more laudabili, ita differit Tertull. l. de velandis virginibus, easdem ad caput velandum adhortans: *Iudicabunt vos Arabie fœmina ethnica, quæ non caput, sed faciem quoque ita totum tegunt, ut vno oculo liberato contentæ sint dimidiam frui lucem, potius quàm totam faciem prostituere.* Rebecca igitur Arabicarum more virginum, sponsi sui Isaac primo fruitura complexu, velo sericeo, præ pudore, faciem operuit; quasi non ei liceret nubere, nisi virginali velo prius obnuberetur. Christus itaque nuptialis huius ritus obseruator sese Sacramentali velo obnupsit animæ; fideli nupturus, nec enim aliter sponsa meticulosa, in sacrâ synaxi ad illius auderet aspirare complexus & oscula; ne quamprimum ad incomprehensibilem diuini vultus gloriam, noctuæ instar intenebresceret, & præ timore examinis ad tantæ maiestatis corrueret occursum. Quam quidem rationem eleganter & fusè prosequitur S. Laur. Iustinianus l. de casto connubio c. 24. his verbis: *Quis nisi suaderet Dominus, diuina ausus esset sumere Sacramenta? Moses sanctus, cum oues pasceret in deserto, vocem Dei vocantis illum de rubo audire non potuit, nisi calceamenta, quæ in pedibus habebat, extraheret. Populus quoque Hebrao-*

rum, monti in quo Deus loquebatur, propter fulgura & tonitrua quæ sentiebat, appropinquare ausus non est. Sed & Elias Propheta, cum Deum in sibilo aura tenuis audisset, exterritus pallio suo vultum operuit. Vnde ergo nunc tanta est in Ecclesiâ Dei fiducia, ut diuina maiestas essentialiter præsens sit; & intrepido ad illam accedat animo, non solum iustus, verum etiam peccator & iniustus? Nam etsi sub visibili lateat specie Verbum, & impassibilis sit illius caro, certissimum tamen est quod declinat in manus hominum, & ab ijs manducatur. Nam Verbi sunt verba illa dicentis, Qui manducat meam carnem & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in eo. Hac itaque fiducia non de meritis prouenit manducantium, sed ex ineffabili bonitate Verbi sic volentis. Taliter namque se in Sacramento hoc voluit exhibere hominibus, ut formâ opertus visibili non videretur, ut à fidelibus præsens esse non dubitaretur, ut seposito seruili timore, ardentius sumeretur: Si enim qualis est humanis intueri voluisset aspectibus, nullus esset qui Dominicum auderet manducare corpus. Prudentissimo igitur Dei Verbum usum esse consilio perspicuè claret, ut se corporaliter daret hominibus, & tamen accidentibus velatum, quatenus ex præsentia nosceretur charitas, & per operimentum visibilis formæ, humana ad ipsum accedere auderet infirmitas. Dignum quippe fuit, ut institutio hæc Sacramentalis potius ad charitatis promotionem, quàm timoris ordinaretur fidelium. Hactenus sanctissimus Patriarcha.

3. Immortalis itaque sponsus in nuptiali altaris thalamo animæ fideli copulandus, velis specierum radiantem vultum obnupsit, ut illa, timore deposito, confidentius in eius proueret amplexus; quam proinde uti dilectissimam Dei absconditi sponsam his verbis blandissimè compellat S. Ber-

nardus ser. 2. in Dominicam secundam post Epiphaniæ octauam: *Vnde tibi, ô humana anima, unde tibi hoc? unde tibi tam inestimabilis gloria, ut eius sponsa merearis esse, in quem desiderant angeli ipsi prospicere. Vnde tibi hoc, ut ipse sit sponsus tuus, cuius pulchritudinem Sol & Luna mirantur? Quid retribues Domino pro omnibus quæ retribuit tibi, ut sis socia mensæ socia regni, socia denique thalami, ut introducat rex in cubiculum suum? Iam enim desponsata es illi, iam nuptiarum prandium celebratur, nam cœna quidem in celo, & in æternâ aulâ paratur. Audacter igitur in eius amplexus inuola, quippe ut tibi nuberet vltro se Sacramenti velis obnuptit quo fiduciam augeret, Ut nubat sese obnubit.*

A V E S
 E M B L E M A X X I .
 P H O E N I X R E D I V I V V S
 P R I S T I N I C O R P O R I S R E L I Q V I A S
 O R E C O N G L O B A N S .

Le reste de mon corps sacré
 Est en ce globe resserré.

21

Morte triumphatâ, quicquid de corpore restat.
 In feretro Phoenix conglobat ore pio,

A P O D O S I S.

*Vnde senex audit, vel in ipso flore iuventa,
Christus, & in lacrymas poëne solutus abii?*

Vnde gena pallent? rugis cur vultus aratur?

Membra tremunt longis attenuata malis?

*Scilicet innocuum consumpsit inedia corpus,
secretusque dolor, continuusque labor.*

*Ipsè tamen proprio quicquid de corpore restat,
Panis in orbe, epulans conglobat ore pio.*

*Contractos artus macie, iugique labore,
Arctius in modico pane coëgit amor.*

FONS EMBLEMATIS.

A Iunt Heliopolitani Phœnicem ex Arabiâ proficiscentem, in templum Solis gestare patrem myrrhâ obuolutum, & in eo templo humare. Sic autem gestare; primùm ex myrrhâ ouum componere, quantum ipse ferre possit, deinde ferendo illud experiri. Hoc expertum ita demum ouum exenterare, atque in illud parentem inferre, & quâ parte ouum exinaniuit, patremque intulit, eam partem aliâ myrrhâ induere, & cum tantum- dum pondetis imposito parente effectum sit, obstructo rursus foramine, baiulare illud in templum Solis. Ita Herodotus l. 2. quem sequutus Lactantius in suo poëmate de phœnice sic canit:

Ast ubi primauâ coëpit florere iuuentâ,

Euolat ad primas iam reditura domos.

Ante tamen proprio quicquid de corpore restat,

Ossaque, vel cineres, exuniasque suas,

Vnguine balsameo, myrrhâque & thure soluto

Condit, & in formam conglobat ore pio.

INTERPRETATIO.

I. **P**Rætermiffis pluribus huius auis proprietatibus, quæ mirificè Domino sub Eucharisticis speciebus delitescenti conueniunt; huic vni præsertim immorabor, quod, vt suprâ cecinit suo in poëmate Lactantius, prioris corporis reliquias, ouo myrrhæo includat, ac pio ore conglobet. Quid autem aliud egit Christus Eucharistiam instituens? Nonne sacratissimi Corporis inediâ, fame, siti, itineribus, vigiliis, curis, laboribus, ac ærumnis pœne consumpti reliquias, ore pio conglobauit, dum easdem in orbiculari consecrati panis formâ, verbi consecratorij virtute, conclusit? Equidem Corpus Domini assiduis laboribus fractum fuisse, adeo vt Iudæis quinquagenarius, cum 33. esset annorum, videretur, obseruarunt nonnulli interpretes in hunc Ioa. locum c. 8. 57. *Dixerunt ergo Iudæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?* Vnde arbitror ipsum, non solum ob iudicij maturitatem, morum grauitatem, senilemque vultus maiestatem, vt vult Euthymius; sed potius ob ieiunia, vigilias, itinera, laboresque diuturnos, in diuini prædicatione verbi, iugiter exantlatos, in ipso iuuentutis flore, senio prope modum confectum apparuisse. Quis enim nesciat quantam carni maciem longa ieiunia, noctesque insomnes adferant? Christus autem ieiunauit 40. diebus, & 40. noctibus in vastâ solitudine, iis destitutus commodis quæ nusquam auibus, aut vulpibus defuere. Quæ de re conqueri videtur in Euan-gelio: *Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet ubi reclinet caput suum.* De eodem alibi scribitur, *quod erat pernoctans in*

oratione Dei, eundemque Ioannes c. 4. de immodico itinere fatigatum, ac super oram putei sedentem meridiano tempore repræsentat: Iesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. Quæ verba mysteriis grauida enucleans Augustus tract. 15. in Ioan. ita loquitur: Iam incipiunt mysteria; Non enim frustra fatigatur Iesus virtus Dei: non enim frustra fatigatur, per quem fatigati recreantur, quo deserente fatigamur, quo presente firmamur, & infra: fortitudo Christi te creauit, infirmitas Christi te recreauit. Nutrit ergo ipse infirmus infirmos tanquam gallina pullos suos; huic enim se similem fecit. Videtis, fratres, quemadmodum gallina infirmetur cum pullis suis; nulla aliâ auis quòd sit mater agnoscitur; videmus nidificare passeret, hirundines, ciconias, columbas, quos nisi quando in nidis videmus, parentes esse non cognoscimus: gallina verò sic infirmatur in pullis suis, ut etiam si ipsi pulli non sequantur, filios non videas, matrem tamen intelligas; ita fit alis demissis, plumis hispida, voce rauca, omnibus membris demissa & abiecta. Ut enim idem ait in Psal. 58. Conc. 1. Raucescit ei vox, fit hispidum totum corpus, demittuntur ala, laxantur pluma, & vides circa pullos nescio quid agrotum, & ea est materiam charitas, qua inuenitur infirmitas. Sic ergo prosequitur idem Doctor tract. 15. in Ioan. Infirmus Iesus fatigatur ab itinere; uer ipsius est caro pro nobis assumpta, ideo fatigatus ab itinere, quid est aliud quam fatigatus in carne. Hactenus S. Augustinus.

2. Liquet igitur ex iis omnibus Corpus Dominicum, antequam sudore cruento, in Oliueti monte, difflueret, verberibus laniaretur, spinis & clauis transfigeretur; iam præcedentibus vigiliis, ieiuniis, laboribus & ærumnis fractum, ac pene consumptum fuisse, ut propterea audacter dixerim

ipsum sui corporis reliquias in Eucharistiæ Sacramento conclusisse, ac quidquid de iuuenili corpore restabat, ibidem ore pio conglobasse. Quid enim est ore pio Corporis conglobare residuum, nisi corpus tot laboribus attenuatum & exhaustum, exiguâ rotundi panis coarctare particulâ? atque id quidem ore pio executus est, dum verbis consecratorijs è diuino ipsius ore procedentibus sacratissimum corpus seorsim à sanguine quantum est ex vi verborum, sub speciebus panis inclusit, idest formis Sacramentalibus, quæ, iuxta veterem Ecclesiæ ritum, non nisi rotundæ fieri solent, vt hæc hostiæ rotunditas viuacius Dei latentis æternitatem exprimat principio ac fine carentem, vt existimat S. Vincentius Ferrerius ser. in cœnâ Domini. Conglobatur ergo Corpus Dominicum, dum formæ Sacramentalis orbe coerchetur, adeo vt extra illius peripheriam nullatenus sese extendat. Quodque hîc planè stupendum occurrit, cum in Sacramento modo illo extensiuo careat; quem habet in cælo, totam tamen quantitatem, figuramque, vt ita loquar, intrinsecam in naturali partium dispositione consistentem retinet, absque vllâ membrorum commixtione, aut confusione: quippe licet omnes corporis pares, sub quâlibet orbicularis hostiæ reperiantur particulâ, suum tamen inter se ordinem, suam vnionem, suamque intrinsecam dispositionem seruant à loci commensione prorsus independentem. O miraculum! Christus in Hostiæ triticeæ orbiculo. *Quicquid de corpore restat conglobat ore pio.*

EMBLEMA XXII.
APVS INDICA, IN SINVOSO
MARITI DORSO, OVA SVA PARIENS,
FOVENS, ET EXCLVDENS.

Nidus mihi corpus amantis.

*Je bastis mon nid Seurement
Dans le corps de mon cher amant.*

22

E Oe regionis honos Apus Indica, caeli
Gloria, deliciis quam paradus alit.
Par aquila longo pennarum syrmate splendet,
Crispatnsque auri luce coruscat apex.

Cyaneus mentum color imbuat iridis instar,
Rufaque transmissum temperat umbra iubar.
Nescia curuari natiuum circinat orbem
Ala; placet radians penna, sed ordo magis.
Angelicis cognata choris cœlestia spirat,
Affinisque polo spernit inane solum.
Rore fames, & rore sitis sedantur eodem,
Reliquiis superum cœlica viuit auis.
Sollicitet si casta venus, prolisque cupido,
Et vocet ad thalamos inuiolatus hymen:
Mas enitenti socie sinuamina dorsi
Subdit, ubi pullis molle cubile struat.
Incubat his coniux incurui fornice ventris:
sic pater & mater pignora chara fouent.
Neue maritales Euri violentia nexus
Soluat, adherentes fune reuincit amor.
Par fortunatum! stabili quod fœdere nectit
Impollutus hymen, binaque fila ligant.

A P O D O S I S.

par mira Iesus apodi, quem firmiter aris
Et vini & panis symbola bina ligant.
Nil terrestre sapit, cœlestia spirat, iisque
Gaudet ali, puro nectare viuit apus.
Excipit ille animas sinuosi vulnere cordis,
Multa ubi virtutis tutius oua fouent.
Neue sacros rumpat vehemens tentatio nexus,
Carne, cruore sibi castus adunat amans.
Fortunate apodes! puri quas stringit amoris
Copula, queis sponsi nobile pectus biat.
Glorie anhelantes epulis, dum fercula sperant
Integra, relliquiis se patiuntur ali.
At quales he relliquia, quibus abdita celi
Gaza, quibus deitas clauditur, atque Trias!

*Nidificate apodes in hinc corpore, plures
Fecit ibi nidos vulneris author amor.*

FONS EMBLEMATIS.

Apus indica, si Gesnero, aliisque recentioribus scriptoribus credimus, nascitur in Moluccis insulis, coturnici corporis magnitudine similis, aquilam alis extensis propemodum adæquat; pennæ, à primâ cervicis vertebrâ ad rostri usque initium, coloris sunt lutei; auri purissimi modo insigniter splendentes, quæ mentum contingunt ex cyaneo mirè virides, alæ colore fusco inter rufum & nigrum fulgentes, quæ naturaliter vno & eodem modo consistunt in orbem digestæ, tanquam cuti infixæ spicula. Terram viua numquam tangit, caret enim pedibus, quiescit in excelsâ arbore aliquando geminis filis ramo implicata: cibus ei nullus præter rorem cœli, qui simul sit cibus & potus. Interiora si spectes, inane nihil reperias, verum continuâ pinguedine auiculam totam expletam videns. Reges Marmin in Moluccis insulis, paucis ab hinc annis, immortales animas esse credere cœperunt, haud alio argumento ducti, quàm quòd istam auiculam numquam terræ insidere animadverterent, quam proinde, in paradiso animarum sede, ortam esse facile sibi persuaserunt. Masculi dorsum sinuatur intus, fœmina vero cauum ventrem obtinet, ut sic vtraque cavitæ possit facilius ovis incubare. Masculo inhaerent in caudâ duo fila, quibus fœmineam ovis incubantem sibi firmiter alligat, ne vento aut tempestate disturbetur. Plura vide apud Gesnerum in Manucodiata siue apode Indica.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **A**ltare amanti, desideranti, suspiranti animæ verè nidus est, vbi à circumuolitantibus inferni vulturibus secura conquiescit, neque tamen omnino tuta videretur, nisi instar Indicæ apòdis in hiulco diuini sponsi corpore nidulans, in patulis eiusdem cicatricibus bonorum operum oua pareret, foueret & excluderet, & meritorum pullos enutrit. Hinc existimo Dei filium sese nostræ fœno carnis induisse, vt in eo mollius teneri virtutum nostrarum fœtus quiescerent & plumescerent, & commodius alerentur. Omnis enim caro fœnum est, teste Isaia, ex quo fidelis anima, more turturis mollem sibi sternat nidulum, vbi pullos suos reponat. Id sanè voluit, & his elegantibus verbis expressit S. P. Aug. in Psalm. 83. *Propter infirmitatem pullorum turturis, dignatus est Dominus præbere tibi vnde nidum faceres; indutus est enim fœno carnis, vt ad te veniret. in istâ fide pone pullos tuos, in isto nido operare opera tua. Qui enim sunt nidi, vel quis est nidus? sequitur statim: altaria tua, Domine virtutum.* Christus itaque fideli animæ quasi meditabundæ turturi, & locum nidi & materiem eius coniugali curâ prouidet, altare vtique vt nidi locum, carnis verò fœnum, vt materiem, ne de sponsi sui erga se prouidentiâ & sollicitudine conqueratur. In vnico quidem maritalis dorsi sinuamine quasi nidulo, oua parit & excludit, implumesque pullos fouet apud Indica: at in Dominico corpore tot foramina nidulationi idonea sponsa reperit, quot vulnera. *In his, vt cum mellifluo Bernardo loquar serm. 61. in Cant. passer inuenit sibi domum, & turtur nidum vbi reponat pullos suos; in his se columba tutatur,*

& circumuolitantem intrepida intuetur accipitrem, & intra. Vbi tuta firmaque infirmis securitas & requies, nisi in vulneribus Saluatoris?

2. S. Augustinus Manual. c. 21. quiddam sublimius & excellentius audet: siquidem quasi parum animæ foret in manuum pedumue cicatricibus à Domini corde ac visceribus longius diffitis nidulari; in ipsismet diuinæ misericordiæ visceribus nidum struere & conquiescere præsumit: *Patent, inquit, mihi viscera per vulnera; quicquid ex me mihi deest, usurpo mihi ex visceribus Domini mei: quoniam misericordiâ affluunt, nec desunt foramina per que affluant. Per foramina corporis, patent mihi arcana cordis, patet magnum pietatis Sacramentum, patent viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto. Vulnera Iesu plena sunt misericordiâ, plena pietate, dulcedine, & charitate; per has rimas licet mihi gustare quàm suavis est Dominus, quoniam reuera suavis & mitis, & multæ misericordiæ est omnibus eum inuocantibus in veritate, omnibus inquirentibus, & maxime diligentibus. Copiosa mihi redemptio est in his vulneribus, magna multitudo dulcedinis, plenitudo gratiæ, & perfectio virtutum. Maris apodis dorsum quidem sinuatur intus, verum ad intimas vsque cordis ipsius partes concauitas illa fouendis fœtibus idonea minime pertingit. Quo fit vt non possim non suspicere miram immortalis sponsi dignationem, qui non solum manuum pedumue foramina sponsiæ patere voluerit, sed & amantissimi cordis sinum aperuerit, vt in eodem sponsali fiduciâ nidularetur. Idcirco vt obseruauit Aug. tract. 120. in Ioan. Vigilanti verbo Euangelista usus est, vt non diceret, vnus militum lanceâ latus eius percussit, aut vulnerauit, aut quid aliud; sed aperuit,*

ut illic quodammodo vitæ ostium panderetur, unde sacramenta Ecclesiæ manauerunt, sine quibus ad vitam, quæ vera vita est, non intratur. Ille sanguis in remissionem fusus est peccatorum, aqua illa salutare temperat poculum. hæc & lauacrum præstat, & potum. Nimirum sancta mater Ecclesia, quasi apus fœcunda à terrenis secreta sordibus, in hiulco sponsi latere, imò in ipsius intimo corde suos parit & excludit fœtus quasi totidem à cœso vtero Cæsares, diuini cruoris purissimo conceptos semine, & aquâ de latere deciduâ mundatos. Vnde ibidem Augustinus plagam lateris militari lanceâ inflictam, huic ostio comparat, quod olim Noë in arcæ latere facere iussus est, per quod ingrederentur animantes diluuii non peritura, idest, animæ ab æternæ damnationis gurgite præseruanda.

3. Felices igitur animæ, fortunatæque apodes! quibus non solummodo concessum est in sinuoso coniugis dorso nidulari, sed & intima ipsius subire præcordia, diuinique amoris in Iesuano corde quasi folio residentis immortalibus enutrirî deliciis. *Ad hoc enim, verba sunt S. Bernardi de Passione cap. 3. perforatum est latus, ut nobis patefiat introitus: ad hoc vulneratum est cor, ut in illo ab exterioribus perturbationibus absoluti habitare possimus. Accedamus ergo, & exultabimus & letabimur in illo memores cordis tui, Domine. O quàm bonum, & quàm iucundum habitare in corde hoc! Nidus mihi corpus amantis.*

EMBLEMA XXIII.

AQVILA MVRVLTAS,
VNICO CARNIS FRVSTO GEMMIS
GRAVIDO, LOCVPLETANS.

Ditando inopi Sat portio carnis.

*Dans cette chair son indigence
Trouuë des biens en abondance.*

23

PRæcipiti conualle latent adamantes eoi,
Quo solis aquilis est penetrare datum.
Plurima in hanc Indus viscosæ frustula carnis
Porricit, unde auda pelliciantur aues.

N

*Carni inhians aquila huc volitat candore refulgens,
 Quæ grauidum gemmis eleuet illicium.
 Huius opi debentur opes in carne reperta:
 Ni ditaret auis, num foret Indus inops?*

A P O D O S I S.

*Quæ volucris candore nitens? an hypostasis alti
 Numinis? illicium? num pretiosa caro?
 Illicio rutili virtutum adamantes adherent;
 Possidet immensas carne potitus opes.
 Gaza sed hæc omnis diuino est debita Verbo;
 Ni foret illud homo; Numquid egeret homo?
 Carnem igitur sumendo homines ditauit egenos,
 Vtpote cui celi totus adheret honor.
 Cum modico liceat carnis discescere frusto,
 Consciens est magni criminis omnis inops.
 Quis facilem spernat thesaurum? est turpis egestas,
 Quam cum possit inops pellere, sponte tenet.*

FONS EMBLEMATIS.

MVrfulitæ Indi nonnunquam adamantes in montibus magnâ reperiunt copiâ, idque hunc modum. Morantur in montibus illis aquilæ albæ, quæ vescuntur serpentibus; homines autem qui per montes discurrent, & per prærupta saxa, & præcipitia montium, ad conualles peruenire non possunt, Proiciunt in illas frustra recentium carniæ, videntibus aquilis: Et hæc deinceps. ab aquilâ sublatâ nonnullos habent adamantes adherentes, quos homines hoc ingenio venantur aduertunt quò auis sublatam portet carnis portionem, & accurrentes abigunt aquilam, & lapillos carni adherentes colligunt. Quod si aquilæ in valle proiectam comederint carnem, aduertunt lapi-

dum scrutatores locum vbi aquila noctu dormit & egesta stercore discutientes; eliciunt adamantes; si quos cum carne deuorauit. Ita Paulus Venetus apud Nierembergium lib. 10. nat. Histor. cap. 79.

INTERPRETATIO.

I. **M**eritò diuina sapientia antequàm Prouerb. 9.5. immolaret victimas suas, misceret vinum, & mensam proponeret, hominesque ad regale suum epulum iis verbis inuitaret: *Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis*: Ne qua de magnifico illius apparatu subesse posset dubitatio, ista pramissit cap. 8. 18. *Mecum sunt diuitiæ & gloria, opes superbae, & iustitia: melior est enim fructus meus auro, & lapide pretioso*. Vt hinc conuiuæ colligerent ipsam in Eucharistico conuiuio suas omnes diuitias sumptuosius ostentare, carnemque suam esculentis margaritis grauidam iis apponere; quo possint vnico locupletari forbillo. Lego quidem apud Plinium l. 9. c. 35. Clodium histrionem primum Romæ liquefactos vniones obforbuisse, vt experiretur in gloriâ palati quid saperent margaritæ: atque vt mirè placere, ne solus hoc sciret, singulos vniones conuiuus absorbendos dedisse. Christus vero rex gloriæ quo suam magis magnificentiam fidelibus ostendet, inæstimabiles virtutum omnium margaritas & adamantes suæ carni adherentes in Eucharistico ferculo iisdem apponit, vt affatim ditati, de pristinâ deinceps egestate minimè conquerantur. Enim verò diuitiarum nomine sacris in codicibus Iesuanum corpus intelligi, docet inter alios Hugo Cardinalis in c. 6. Ioan. vbi illud Iob. 20. ad rem Eucharisticam fle-

Etens : diuitias quas deuorauerat euomet , ita loquitur : *Diuitias id est Corpus Christi , quas deuorauerat euomet ; quia non vult Dominus manere in sentinâ diaboli.* Iure quidem, quòd in Christi corpore omnium lateant thesauri virtutum , gemmæ gratiarum , gazæque omnes Ierusalem cælestis , ex lapidibus pretiosis extractæ. Appositè S. Bernardus ser. 61. in cant. Christum sic alloquitur : *In te, Domine, quid nisi pietatis thesauri, diuitia bonitatis? he. in foraminibus petra reposita mihi. Quàm magna multitudo dulcedinis tue in illis; operæ quidem, sed in his qui pereunt. Ad quid enim sanctum detur carnibus, vel margarite porcis?* Ita est, diuinæ pietatis thesauri in adorabili Domini carne delitescunt, gratiarum adamantes cruentis eius cicatricibus adherent, vt idcirco nullus eâ in sacrâ synayi saginetur, quin illicò locupleteretur.

2. Sententiosè Concilium Trid. de Eucharistiæ institutione differens sess. 13. c. 2. hæc verba protulit, *Saluator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo diuitias sui erga homines amoris velut effudit.* Christianus igitur diuinæ carnis sumptione nullo labore ditescit, qui diuitias omnes numinis incredibili profusione in hoc mysterio congestas vnico frustulo absorbet. Quis enim inopem dicere audeat, quem regem regnumque cælorum intra se continere constat? fateor equidem cum Apostolo Rom. 14. regnum Dei non esse escam & potum, quibus hæc mortalis vita sustentatur, verum diuini corporis esum, & sanguinis potum regnum Dei esse audacter asseuero. Id enim his verbis difertè asserit S. Paulinus Epist. 9. *Christus idem est panis, & regnum est, quo nos saginamur.* Re vera quicquid in regno cælorum pulchrius, opu-

lentius, & augustius resplendet, id omne vnico
 Dominicæ carnis terculo conclusum conuiuia Eu-
 charisticus obsorbet, tantò proinde ditior, quan-
 tò epulo sumptuosior. Deus in cælo sanctis splendi-
 dum de propriâ substantiâ instruit epulum, illosque
 eodem, quo semetipsum, pascit alimento, clarâ vide-
 licet suæ visione essentix. Idem in altari nos eâdem
 carne, eodemque sanguine, quo semel ipse pastus
 est, identidem reficit, ad delicias beatitudinis æ-
 mulas. Et vero Paradisi gloriam, quæ in amplissi-
 mis Empyreï spatiis explicatur, specierum Sacra-
 mentalium angustis implicari, satis apertè defi-
 niuit Trid. Synodus sess. 13. c. 3. Cum enim præmi-
 sisset, Corpus Christi sub specie panis, & sangui-
 nem sub vini specie, vi verborum reperiri, subiun-
 xit. *Ipsam autem Corpus sub specie vini, & sangui-
 nem sub specie panis, animaque sub utrâque, vi na-
 turalis illius connexionis, quâ partes Christi qui iam
 ex mortuis surrexit non amplius moriturus, inter se co-
 pulantur; diuinitas porro propter admirabilem eius cum
 corpore & animâ hypostaticam unionem.* Quod autem
 de diuinitate decernit Synodus, idem de totâ Tri-
 nitate, pari fidei certitudine tenendum est: vbi
 enim Dei filius, ibi & Pater & Spiritus sanctus;
 quod in summâ diuinarum hypostaseon cum naturâ
 identitate nulla fingi possit, aut excoGITARI diuisio.
*Sicut enim in catenâ, inquit magnus Basilius ep. 43.
 qui vnus annuli summitatem apprehendit, hoc ipso si-
 mul & alterum insertum attrahit; ita & si quis verè
 Filium apprehenderit, habebit utrinque hinc Patrem il-
 lius, hinc Spiritum sanctum vnâ compactum.* Itaque
 sub modicâ hostiæ particulâ tota deitas atque Tri-
 nitas delitescit, vt fidelis eâ refectus, pari facilita-
 te locupletetur, quâ vescitur & epulatur. Nec tan-

tum admiror Empyreum diuinitatis immensitate repleri, quantum omnes ipsius thesauros, ærarium omnipotentia, omnem æternæ gloriæ censum, & inestimabiles beatitatis delicias & opes, panis fructo, vinique guttulâ coerceri: adeo vt militans Ecclesia mirabilius, vtilius, & amantius id omne teneat, quod foror eius triumphans possidet clarius, iucundius & magnificentius. Illa in vmbra, hæc in luce; sed vmbriticæ fidei meritum germen luminis gloriæ, defectum claritatis abundè compensat.

3. Quid humanitate Christi pretiosius? quid eius animâ Deo fruente gloriosius? quid eiusdem corpore quatuor gloriæ vestito dotibus illustrius? quid demum homine Deo opulentius? Nonne tres felicis animæ dotes, Dei nempe visio, amor, & fruitio, totidem sunt inestimabiles gemmæ, quibus ornata illa adorabilis Verbi sponsa adstat à dextris Paterni solij quasi regina in vestitu deaurato charitatis, circumdata varietate virtutum? Nonne claritas, impassibilitas, agilitas & subtilitas, totidem sunt adamantes ineffabilis fulgoris, quibus sacratissima humanitas ad beatorum admirationem adornatur. Hæc dispersarum per omnes creaturas pulchritudinum centrum, & accessoriæ cælitum gloriæ coronis, ac suavis consummatio, serenissimi vultus aspectu sanctorum recreat ac beat oculos & erumpente sacris è cicatricibus iubare, triumphantem aulam collustrat, ad immensum felicitatis incrementum: Vt sic totum hominem feliciter Deus homo, animam quidem diuinitatis suæ intuitu, Corpus autem gloriôsæ carnis aspectu. Porrò illa eadem humanitas quæ in cælorum apice, Angelis & hominibus miros gloriæ fulgores affundit; specierum Sacramentalium inuoluta

nebulis , nostra sacraria secretâ luce perfundit ,
Nostramque in hac vitâ mortali beatitudinem præ-
maturè inchoans , mentes fidelium splendore gra-
tiarum illuminat , ardore charitatis inflammat ,
coruscantibus virtutum gemmis exornat , denique
vnico consecratæ hostiæ frustulo , nos omnibus pa-
radisi gazis locupletat : vt in sacrâ synaxi , quæ fu-
turæ gloriæ pignus est , quodammodo regnum cœ-
lorum , anticipatâ mercede , possideamus . Quis vel
mortalium pauperrimus , 'non facile ditescat eo
frustulo hostiæ tot gratiarum gemmis referto ? quis
inops malit egestate consumi , quam locupletari ?
Ditando inopi sat portio carnis.

EMBLEMA XXIV.
 ASTUR PATREM SENIO
 CONFECTVM SELECTIS ALENS
 CARNIBVS.

*Mon fils, de cette nourriture
 Soutient ma mourante nature .*

24

Astur adest hebes, atque tremens, exanguis, & orbis
 Lumine, quem morbis longa senecta grauat.
 Infelix quid agat, dumis immobilis herens?
 Vnde, quibusue cibis eximet ille famem?

*Damna senectutis proles pietate resarcit,
 Nutrit & effatum carne, cruore senem.
 Perdicem si sorte fuit venata, reseruat;
 Ingerit & lectas patris in ora dapes.
 Stillantem excipiens à cade recente cruorem,
 Novit eo patriam pellerè rore sitim.
 Sic sobolis pia cura senem sustentat, alitque:
 Quam vitam accepit, reddit amore pari.*

A P O D O S I S.

*Infirmus post crimen Adam, trepidusque sub umbra
 Arboris, orbatu lumine, nudus, inops.
 Posterì huic similes aeterno funere digni,
 Quis rapuit fidei culpa paterna iubar.
 Humanos sedenim miseratus, Christe, labores,
 Carne famescentes, ut pius astur, alis.
 Filius es miserandi hominis, lapsuque parentem
 Erigis, & misero fers alimenta seni.
 Nunquid Ada florens, & fortunata senectus,
 Quam rosea vestit flore iuventa Dei?
 Nempe senex ager nusquam inuenescere posset,
 Ni iuuenili aleret carne, cruore Deus.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Refert Cauffinus l. 6. Polyhistoris symbolici c. 28. ex Alberto magno, aucupes aliquot, dum astures venarentur, in densam arboribus syluam penetrasse. Illic, ait, eminus prospiciunt asturem auem in stipite defixam, & prope immobilem: tum demirati cur non ex cæterarum volucrum ingenio, ad hominum præsentiam, euolaret, comperiunt esse cæcam, grauique senio hebetatam. Interim dum frondibus inumbrati, iuxta arborem, sedent in insidiis, duo alij astures iuniores onusti præ-

dâ & carnibus veniunt , quas minutatim concisas in os canæ illius volucris ingerunt. Credibile est sobolem fuisse , quæ insigni pietatis exemplo *Θεοπρόητα* parenti redderet. Porrò Alberti hæc sunt verba : *Aucupes fide digni , in superiori parte Germaniæ quæ Sueuia superior nuncupatur , narrauerunt nobis se aliquando ingressos in penitissimum sylvæ locum , ut caperent astures , inuenisse ibi asturem magnum etate valde prouectâ , & præ senio fere canum , in cuiusdam arboris ramo : & cum paulatim ipsis accedentibus non fugeret , tandem cœcum propter senium deprehendisse. Itaque latentes obseruare voluisse undênâ viueret ; vidisseque paulò post duos astures iuniores , qui carnes minutatim discerptas , ex prædâ allatas , ei administra-
rint.*

INTERPRETATIO.

I. **A** Sturem graui confectum senio , cœcum & immobilem , in hacce tabellâ , mentis oculo contemplans , natiuum hominis lapsi & veteris Adæ symbolum mihi videre videor , cuius lamentabilem casum ita graphicè depingit S. Dionysius l. de Eccles. Hierarch. c. 3. *Naturam humanam ab initio diuinis bonis imprudentiâ suâ spoliatam , vita passionibus obnoxia , & tetra mortis exitus excipit : quippe perniciosa ista veri boni desertio , sacraque in Paradiso legis prauaricatio , eum qui blandè mulcentibus , & infestis aduersarij fraudibus illectus vitale iugum excusserat , propensionibus suis quæ diuinis bonis aduersantur dimisit ; unde miserè eternitatem cum mortalitate commutauit , & qui originem à corruptibili generatione acceperat , ad interitum origini suæ consentaneum iure meritò properauit , nec non à vitâ diuinâ , quæ ipsum ad supera surrigebat , dilapsus , & ad extrema contra-*

ria iam præceptus datus, variis perturbationibus obnoxiam nactus est immutationem. Homo itaque diuinæ imaginis indelebili charactere signatus, angelis non multum inferior, Paradisi dominus, princeps animantium, legitimus orbis Monarcha, iustitiæ originalis indutus purpurâ, & beatæ immortalitatis diademate redimitus, vbi serpentis suasionem diuinam affectavit æqualitatem, & viuificæ legis sibi à conditore impositæ nobile iugum excussit, in tantam illico calamitatem decidit, vt feris, quibus antea dominabatur, miserabilior, regiam maiestatem ignominiosæ seruituri commutavit. Siquidem instar Asturis nostri in stipite defixi, ex lapsu factus est immobilis in opacâ Paradisi syluâ, cuius densis ramis pudendum facinus incassum occultare conatus est, adeo vt necesse fuerit conditorem, ipsum in nemoris opacitate trementem & fici stipiti, cuius foliis inumbabatur, immobiliter affixum conuenire. Insuper ex lapsu factus est debilis & cæcus: quidni enim debilis, qui iuxta S. Ambr. l. 7. in Luc. *Sauciatus fuit in naturalibus, & spoliatus gratuitis?* Non quòd liberum amiserit arbitrium, sed quòd originalis iustitia quâ excidit, naturam animæque facultates perficeret; quæ proinde illius amissione, periculosè sauciatae sunt. Quidni & cæcus, qui cum omnium diuinarum, naturaliumque scientiarum splendore collustraretur, illis, excacante delicto, miserè orbatus, posteros quoque suos iisdem ignorantia tenebris inuoluit? quidni & senio confectus; qui cum immortalis esset beneficio conditoris, possetque sibi ipsi esse, aut conseruator immortalitatis, in iustitiâ stando, aut author mortalitatis, à iustitiâ excidendo; fructum vetitum comedendo

confenuit, quoniam ad morrem properate cœpit: iuxta Dei sententiam: *in quacunq̄ die comederis, morte morieris.* Id est morti obnoxius eris, ac fencturis incommodis illius præcursoribus. Primus igitur Adam asturi nostro symbolico immobili, debili, cæco, senioque graui per omnia cum suis posteris similis. Nunc Adæ secundi, siue iunioris asturis escam viuificam in os senis ingerentis insignem pietatem admiremur.

2. S. Dionysius l. de Eccles. Hierarch. c. 3. vbi lacrymabilem hominis lapsum descripsit, Dei in eo erigendo misericordiam his verbis exprimit: *Nostrum verò statum è diuerso clementer immutauit: Nam mentis quidem nostre obscuritatem beato diuinoque lumine repleuit, deformitatemque nostram Deiformibus ornamentis illustrauit, animi autem domicilium, cum perfectâ salute essentia, natureque nostre, que ferme collapsa erat, foedissimis quibusque passionibus, & inquinamentis noxiis liberauit, monstratâ nobis diuina vite normâ, per quam ad sacras eius similitudine, quoad eius fieri potest euehamur.* Mox explicans quâ ratione, per Eucharistiam, homini lapsò diuina similitudo restituta sit, ita prosequitur: *Enimvero quomodo nobis diuina ista imitatio aliter obueniat, nisi tam præstantium memoria beneficiorum Dei, Sacerdotalibus prædicationibus atque mysteriis iugiter innouetur?* Quibus autem mysteriis, nisi Eucharistiæ, & passionis, quibus amissa per peccatum restituitur, tum anime sanctitas, tum corporis immortalitas? Hinc Doctor Angelicus 1. p. q. 97. a. 1. vbi de protoparentis immortalitate disseruit, hæc aurea verba subiungit: *Quamuis post peccatum Adam per pœnitentiam recuperauerit gratiam Dei, quantum ad remissionem culpa, non tamen quantum ad amissa*

immortalitatis effectum : hæc enim referuabatur Christo per quem nature defectus in melius reparandus erat. Ita est , vni Christo , referuabatur hic labor , hæc gloria , vt carnis suæ immortalitatis alimoniâ , nos in beatiorem illâ , quâ peccatum excidimus immortalitatem restitueret. Hic ille est astur iunior senis filius , & ab Adamo descendens , non quidem secundum viam feminalem , sed corpulentam duntaxat substantiam , vt vtat scholæ terminis , qui incredibili erga veterem hominem pietate permotus carnem propriam minutatim concisam , id est , sub minimis hostiæ consecratæ particulis inclusam famelico , infirmo , moribundo comedendam apposuit. Sententiosè Valerius Max. l. 5. c. 4. Cætera virtutes admirationis tantummodo multum , pietas verò etiam amoris plurimum meretur : (maxime verò pietas iuuenis filij , in parentem senio confectum) & admirabilis & amabilis plurimum ; quòd diligere parentes prima sit nature lex ; propagatæ felicibus auspiciis soboli cœlitus inscripta , quæ efficit , vt & genuisse iuuet , & gignere libeat , cum quale premium rependerint Parentibus liberi , tale & à liberis suis meritiò possint expectare. Mirâ igitur pietate Christus iunior veteris hominis senectutem in posteris in dies magis ingrauescentem subleuaturus , nos carne propriâ viuidâ , iuuenem , floridâ , saginare decreuit , vt infirmos roboraret , cecos illuminaret , agros sanaret , senescentes pristino iuuentæ vigore renouaret.

3. Quapropter appositè Rupertus l. 12. de victoriâ Verbi c. 12. Vitalem Eucharistiæ cibum fructui mortifero , quem primus homo gustauit , hisce verbis opponit : *Cum non viderent nisi pomum quantumlibet suauem , & visu pulchrum , crediderunt in illo*

esse Diuinitatis effectum, crediderunt diabolo dicenti, si comederitis, eritis sicut dii. Contra cibum illum qui cibus fuit mortis, distante ratione iustitia, dari oportebat cibum alium qui esset cibus vitæ, à similitudine, ut scilicet inesse illi mens crederet, quod oculus non videret, crederet esse cibum & potum veraciter communicandæ Diuinitatis. Per hanc fidem sibi Deus ab homine satisfactum esse indicat, dum non minus sibi credit, quam diabolo crediderat. Idemque enucleans illud Apocal. 2. 7. *Vincenti dabo edere de ligno vitæ quod est in Paradiso Dei mei*; Christum huic vitali ligno eleganter assimilat, cuius esu perditam recuperamus immortalitatem; sic enim differit: *Christus lignum vitæ est, cuius & in cælesti paradiso visione, & in præsentis Ecclesiæ, corpore sanctæ reficiuntur anime. Illud materiale lignum vitæ hominem morte animæ, scilicet peccato iam mortuum non viuificasset, sed carnem viuere faceret in æternum, quod infelicissimum esset: mortuus quippe in animâ, si corpore viueret homo in æternum, esset æternaliter miser, ut sunt demones: hoc autem lignum vitæ, quod est Christus, dum nos corpore & sanguine reficit, iam nunc resuscitat animam à morte peccati, & carnem nostram in nouissimo die resuscitabit.* Hunc ergo fructum viuificû beatæ germen immortalitatis, Iesus vti iunior astur homini veteribus vitiis innutrito, fameſcenti, senescenti, fatiſcenti porrigit, etque cum ingenti scœnore restituit, quod fructus vetiti comestione olim amisit. *Aderat homini in Paradiso, inquit Augustinus lib. 14. de Ciuit. cibus ne esuriret, potus ne sitiret, lignum autem vitæ ne senectus eum dissolueret*: Nunc autem in Ecclesiæ paradiso adest eidem homini Christi Corpus ne esuriant, diuinus cruor ne sitiat, lignum

denique vitæ videlicet integer Dominus, ne mortalis culpæ senectus eundem dissoluat. O planè fortunatam primi hominis senectutem, quæ iuuenili Dei carne reflorescit! ô beatum senem qui filij pietate nutritus iuuenescit & renouatur! *Reninit Prole cibante senex.*

EMBLEMA XXV.
ACCIPITER, ESU
COLUMBÆ VINO POTÆ, AD
PRÆDAM ANIMANDVS.

Hæc esca acuet melioris amorem,

*Ce mets allume dans son cœur
Le desir d'un autre meilleur.*

25

Ignauum accipitrem Præda succendit amore
Magnanimumque facit pota columbia mero.
Illius in fauces ubi vinum fuderit auceps,
Concoquere illud anem nocte sequente sinat.

Sic

*Sic animos acuet fragranti imbuta liquore;
Maximo ut in prædas impete prædo ruat.*

A P O D O S I S.

*Mentibus electis deitas seruetur in escam;
Numinis intuitu est nostra leuanda fames.
Vastum cor hominis terra non orbe repletur:
Sola sacris deitas implet hypostasibus.
Nempe triangulus est cor nullo implebilis orbe;
Implet id una Trias; quippe triangulus est.
Sæpe tamen præda languescit amabilis ardor,
Nec studium est Triados luce & amore frui.
Mystica ob id summo descendit ab axe columba;
Possit ut ad superas nos animare dapes.
Suauius ut sapiat caro, nectâr sanguinis hausit,
Quod reliquæ vitæ tempore coxit amor.
O mihi si mitis contingat carne columbe
Perfrui, ad æternas totus hiabo dapes.
Diuinaque avidus prædæ, dum corpore Christi
Pascor, inardescam viuere mente Dei.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Accipitrem aduersus prædam animabis, & ut aues magnas aggrediatur efficies hoc pacto; escam quâ tẽpore venationis vtitur vino madefacito, aut si astur sit, aceto, & magnitudine amygdali dato. Quum vis ut volet, da ei tres offulas carnis vino madentes, aut pullo columbæ vinum rostro infundes, deinde facies eum volare, donec vinum in carnem eius distribuatur, eâ autem tuam pasces in aucupio. Ita Tardiuus in lib. de aucupito.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **V**T agni Hieroglyphico, sic columbæ simbolo Christum D. conuenienter adumbrari

ex eo liquet, quod teste S. Bernardo ser. 1. de Epiph. *Nihil melius agno conueniat, quàm columba. Quod agnus in animalibus, hoc columba in auibus est; summa utriusque innocentia, summa mansuetudo, summa simplicitas. Quid enim sic alienum ab omni malitiâ, sicut agnus & columba: nocere cuiquam nesciunt, ledere non nouerunt.* In eisdem ergo de causis quibus agnus, sic & columba Christi congruum censetur esse symbolum, potissimum verò Domini in Sacramento delitescentis. Magna siquidem columbæ cum Eucharistiâ connexio, ut idcirco S. Basilii ipsam in columbâ aureâ super sanctam mensam suspensâ seruari iusserit, quæ & miraculosè moueri consueuerat, cum ipse sacrificans sancta eleuaret, uti in eius vitâ refert Amphilo-chius. Christus igitur mitis, simplex & innocens columba, p̄tidie quam in crucis altari, pro salute nostrâ, mactaretur, generoso proprii cruoris vino inebriari voluit, ut caro ipsius tali madens ambrosiâ, eoque nectare odoratorior, fideles, quoties eadem saginantur, ad prædæ cœlestis, id est, intuendæ diuinitatis amorem vehementius excitaret. Nec enim diuini corporis esu fames nostra plenissimè sedatur, nec pretiosi calicis haustu sitis nostra prorsus extinguitur, imo verò gloriæ desiderium, & cœlestium epularum esuries potentius prouocatur; *Quasi dicat, ait S. Bern. c. 6. de Scalâ claustrali: ecce parum gustastis, quàm suavis sum & dulcis, sed si vultis plenè saturari hac dulcedine, currite post me in odorem unguentorum meorum, habentes sursum corda, ubi ego sum in dexterâ Dei patris. Ibi videbitis me, non per speculum & in enigmate, sed facie ad faciem, & plenè gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.* Gloriosa quidem seruatoris humanitas Sacramen-

talibus velis operta utcumque suspirantis animæ desiderium explet, quoad tamen nostris subtrahitur oculis ineffabilis eius gloria, tandiu *intra nos gemimus, diuinæ faciei reuelationem, & adoptionem filiorum Dei expectantes redemptionem corporis nostri: hoc scientes, quia quoad sumus in hoc corpore, peregrinamur à Domino.* Et hinc oriuntur feruida cælestis patriæ desideria, hinc intuendæ diuinitatis insatiabilis cupiditas, hinc suspiria & gemitus quibus desideratam Patriam à longè salutamus.

2. Non sum nescius authorem sermonis in Cœnâ Domini, apud Cyprianum, ita de exuberante Eucharistiæ suauitate differere, ut eadem omne desiderium nostrum extinguere satis insinuet, his verbis: *Qui manducat ex hoc pane ultra non esurit; qui bibit, ultra non sitit: quoniam mysterij huius sic sufficit gratia, sic reficit intelligentia, ut cuiusque tanta rei innotuerit plenitudo omnis consummationis sine inuento, Christi baiulus ipsum ferat in pectore, ipsum gerat in mente.* Aio nihilominus illam gratiarum plenitudinem ab altaris fonte profluentem, magis cælestium bonorum esuriam acuire, quàm explere: saginabatur enim quotidie diuinâ carne Doctor Angelicus, & tamen inexplebili gloriæ cupiditate succensus, excellentiorisque prædæ auidus, in has voces etiamnum recenti pretiosi Calicis haustu madidus erumpebat: *Iesu quem velatum nunc aspicio, oro fiat illud quod tam sitio, ut te reuelatâ cernens facie, visu sim beatus tuæ gloriæ.* Nec mirum si mortalis hic Angelus velato potitus Domino, reuelatâ eiusdem facie beari tantopere gestiebat, quandoquidem immortales Angeli in æternitate felices, quantumuis æterni Patris faciem intueantur, in eandem tamen prospicere, teste D. Petro I. ep. c. I. desiderent,

etſi aliunde diuinæ gloriæ manifeſtatione ſatietur, iuxta illud Pſaltæ regij: *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Quod beatorum ſpirituum deſiderium, plenum requie, vacuum anxietate mirabiliter edifferit Gregorius Magnus l. 18. mor. c. penultimo, his verbis: *Deum Angeli & vident, & videre deſiderant, & ſitiunt intueri, & intuentur. ſi enim ſic videre deſiderant, ut effectu ſui deſiderij minime perfruantur, deſiderium ſine fructu anxietatem habet, & anxietas pœnam; beati verò Angeli ab omni pœnâ anxietatis longè ſunt; quia nunquam ſimul pœna, & beatitudo conueniunt. Rurſum cum eos dicimus Dei viſione ſatiari, quia & Pſalmiſta ait: ſatiabor dum manifeſtabitur gloria tua, conſiderandum nobis eſt, quoniam ſatietaſ ſolet ſaſtidium ſubſequi. Ut ergo rectè ſibi utraque conueniant: dicat veritas quia ſemper vident; dicat prædicator egregius quia ſemper videre deſiderant. Ne enim ſit in deſiderio anxietas, deſiderantes ſatiantur; ne autem ſit in ſatietaſte ſaſtidium, ſatiati deſiderant. Et deſiderant igitur ſine labore, quia deſiderium ſatietaſ comitatur; & ſatiantur ſine ſaſtidio, quia ipſa ſatietaſ ex deſiderio ſemper accenditur. Ex quibus ita concludit: Sic quoque & nos erimus quando ad ipſum fontem vitæ venerimus; erit nobis delectabiliter impreſſa ſimul ſitis, atque ſatietaſ: ſed longè abeſt ab iſtâ ſiti neceſſitas, longè à ſatietaſte ſaſtidium, quia & ſitientes ſatiabimur, & ſatiati ſitiemus. Hactenus S. Pontifex. Pari ergo ratione fideles in ſacrâ ſynaxi & Dominicâ carne ſaturantur, & diuino Calice inebriantur, & nihilominus Chriſti corpore ſaturi fameſcunt, & eiufdem cruore inebriati adhuc ſitiunt, quoniam reuelatæ diuinitatis eſuriem iſta proritat ſatietaſ, & fontis vitæ ſitim ardentioſem prætioſi Calicis hauſtus, & iſta ebrietas accendit.*

3. Fateor pretiosi Calicis haustum, ac castificam ebrietatem, carnalium illecebrarum nauseam parere, & obliuionem inducere; verum eodem instanti perennis gloriæ memoriam refricat, & celestium deliciarum sitim violenter accendit, vt mundi fallaces obscœnasque voluptates obliti, ad nuptiale agni epulum totis præcordiis hiemus. Sic enim asserit author ser. in Cœnâ Domini: *Quàm præclarus est Calix iste! quàm religiosa huius potus ebrietas! per quam excedimus Deo, & qua retro sunt obliti, ad anteriora extendimur, non habentes sensum huius mundi.* Sanè cum in instruendo regali Eucharistiæ conuiuio suas opes diuitiasque magnificus Seruatoris amor insumpserit, nec necessitati solum, sed & deliciis nostris incredibili profusione prouiderit, terrenarum rerum auiditatem penitus extinguit: Adeo vt anima Deo abscondito satura, cum Dauide dicat Psal.72. *Quid mihi est in celo, & à te quid volui super terram?* Id est, interprete Augustino; *Cogitans & astuans in cogitatione cuiusdam rei ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, non dicit, illud aut istud mihi est in celo: sed quid mihi est in celo? quid est illud quod habeo in celo? quantum est, quale est, quid est? & cum non transit quod habeo in celo, à te quid volui super terram? seruas mihi tu in celo diuitias immortales teipsum.* Nihil igitur Sacramento satura deinceps super terram appetit, sed aliquid appetit in celo: nisi enim aliquid appeteret in celo, non diceret, quid mihi est in celo? & illud aliquid clara Dei visio est, Deum enim intueri desiderat absque velamento, quem excepit in Sacramento. Vnde hoc? nisi quia fidei vmbri inexplebilis mentis humanæ capacitas, gloriæ lumine collustrari concupiscit, &

reuelatâ Dei facie fatiari. Pulchrè Paschasius I. de Corpore Domini, c. 20. *Longè excelsius ac præminentius vita illa, qua abscondita est cum Deo, quâ conformes illi configurati sumus, illo saginatur cibo & potu, quem de scripturis & de altari accipimus, & transuehit nos ad spiritualia, ut ibi exinde viuamus, ubi vita nostra seruetur æterna.* Quippe Eucharistiæ communiõ quædam æternæ beatitudinis prælibatio est, quæ nos ad vltiora prouehit, & ad sublimiorem gloriam, cuius illa pignus est, sperandam inflammat. Quotquot enim viuâ Christi carne calidoque ipsius sanguine nutrimur, quasi totidem accipitres columbæ vino potæ carnibus pasti Prædæ excellentioris desiderio succensi ad diuiniora reuelatæ diuinitatis fercula hiamus; quasi ea quæ nobis in altari porrigitur esca; non tam famem fedet, quàm excitet, & irritatâ melioris esurie, nos expansis desideriorum alis ad Empyreï verticem eleuet, ut ibi in reuelatam Christi diuinitatem & humanitatem famelicarum auium instar, irruamus. *Hæc esca acuet melioris amorem.*

EMBLEMA XXVI.
 FALCO EAMDEM AVEM
 ITERVM CAPIENS FIT
 AVDACIOR.

*Resumptio prædæ
 Magnanimat.*

*L'ardeur pour vne proye exquize
 Se redouble par^{la}reprize.*

26

Eiusdem falconem animat repetitio prædæ,
 Quum licuit profugamprehendere rursus avem.
 A P O D O S I S.

*Inuictas fortesque animas repetita synaxis
 Cudit, & eiusdem sumptio crebra cibi.*

O iij

Non satis est gustasse semel mysteria Christi,

Crescit ob innumeras vis animusque vices.

Magnum hominem magnūque frequens communio numen

Porrigit : ergo hominem magnanimare potest.

FONS EMBLEMATIS.

Avdacior reddetur falco, si sapius aues viuas accipiat, & comprimat, & sapius euadentes, per solertiam falconarij, ab vnguibus eius aues iterum capiat, & solus per se dimittatur vincere aues. Ita Albertus Magnus l. 23. de animalibus, & Gefnerus.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **S**I Falconem eiusdem auis, falconarij solertia, ex ipsius falculis euadentis repetita captio, ad grandiores volucres impetendas animosiores reddit: multò magis Sacrosanctæ Christi humanitatis quasi sublimipetæ volucris iterata sumptio, Christianis nobiles generositatis infiget aculeos, & ad eiusdem prædæ, sæpe sapius, ad sacrarum consumptionem specierum, è pectoribus abeuntis frequentem prehensionem animabit. Hinc primitiux Ecclesiæ fideles quotidianâ huius cælestis prædæ capturâ adeo roboratos legimus, vt sese vltro tyrannis excruciantos offerrent, sæuientemque mundum, cum suis minis, terroribus & illecebris generosè superarent. Cum enim pressurarum immane pondus sibi incumbere sentirent, non melioribus armis, efficacioribusque munimentis sese ad spiritale certamen animari arbitrabantur, quam frequenti sacræ synaxeos esu, & crebro diuini cruoris haustu. Eapropter S. Cyprianus ep 56. Thibaritanos ad martyrium adhortans, id iis præ

cæteris inculcat, vt attentè considerent, se quotidie mysteria Christi sumere, ne assiduis persecutionibus fatigati deficerent, & in ipso certamine succumbentes interirent. *Gravior, inquit, nunc & ferocior pugna imminet, ad quam fide incorruptâ, & virtute robustâ parare se debent milites Christi, considerantes idcirco se quotidie Calicem Sanguinis Christi bibere, vt possint & ipsi propter Christum sanguinem fundere.* Vt enim eleganter ait S. Hieronymus ep. 22. ad Eustochium; *Hæc est sola digna retributio, cum sanguis sanguine compensatur, & redempti cruore Christi, pro redemptore libenter occumbimus.* Proinde quisquis difficillimis illis nascentis Ecclesiæ temporibus dicere cum Apostolo poterat, *quotidie morior*, quotidie etiam se diuino præmunire viatico studebat, ne in viâ salebrosâ & arduâ deficeret, pretiosumque sapius hauriebat Calicem, vt alacrius proprium sanguinem Dominico permixtum, inter vngularum laniatus profunderet. Nimirum Dei carne saginatus, Dei cruore madidus, imo Deo ipso plenus, firmiter in acie stabat, fortius confligebat, gloriosius superabat; haud ignarus se sub oculis præsentis Domini dimicare, qui non solum militem suum spectaret pugnantem, sed & ipse in eo luctaretur, ipse congrederetur, ipse in certamine vinceret, ipse in milite victore triumpharet, ipse eundem coronando coronaretur.

2. Hæc igitur ratio potissimum pristinam permouit Ecclesiam, vt filios quotidiano Eucharistiæ vsu præmuniret, vt qui tot inter pressuras, tyrannorumque persecuciones quotidie de vita periclitarentur, quotidie sacrâ communione roborarentur, cumque metu persecutorum eorum bonis & sanguini inhiantium, non liceret singulis diebus

Missas in locis abditis celebrare, ne numeroso conuentu semetipfos inquirentibus proderent satellitibus, peracto sacrificio, illiusque participes effecti, domum acceptas à Sacerdote consecratæ hostiæ particulas, deferebant, summâque reuerentiâ in arcis mundissimis asseruabant, quas singulis diebus mane ieiuni fumerent, ne si eo die coram tyranno sisterentur, necessario munimine fraudarentur. Ad quem morem haud dubiè adludit Tertullianus l. 2. ad vxorem c. 3. his verbis secundas ei nuptias dissuadens: *Non sciet maritus, quid secretò ante omnem cibum gustes; & si sciuerit, panem non illum credis esse qui dicitur, videlicet Eucharisticum, cuius buccellam summo mane ieiuna gustare consueuerat.* Quin & S. Gregorius Nazianzenus Orat. funebri de S. Gorgonia sorore suâ refert, ipsam in secretiori conclauì super altare iugiter Eucharistiam adseruasse, quam quotidie veneraretur, eiusque virtute ab ingenti ægitudine diuinitus liberatam fuisse. Quam quidem consuetudinem redditâ Ecclesiæ pace, quo magis tanti Sacramenti reuerentiæ consuleretur, abrogatam fuisse constat ex Concilio Cæsaraugustano c. 3. hoc Canone: *Eucharistiæ gratiam si quis probatur acceptam non consumpsisse in Ecclesiâ, anathema sit in perpetuum.*

3. Et verò quotidianum Eucharistiæ vsum persecutionis tempore, Christianis omnibus dimicaturis adeo necessarium censuerunt sancti Patres, vt etiam lapsis ipsis: qui tamen à primo lapsus sui die, pœnitentiã agere, lamentari, ac Dominum deprecari non destiterant, vltro libenterque concederent communionem, quâ ad imminens prælium potenter armarentur. Id enim ab Africanâ

Synodo sapienti consilio statutum fuisse scribit Cyprianus ad Cornelium Papam, his verbis: *At vero nunc non infirmis, sed fortibus pax necessaria est, nec morientibus, sed uiuentibus communicatio à nobis danda est, ut quos excitamus & hortamur ad praelium, non inermes & nudos relinquamus, sed protectione Corporis & sanguinis Christi muniamus. Et cum ad hoc fiat Eucharistia, ut possit accipientibus esse tutela, quos tutos esse contra aduersarium volumus, munimento Domini saturitatis armemus. Nam quomodo docemus aut prouocamus eos in confessione nominis sanguinem suum fundere, si eis militaturis Christi sanguinem denegamus? aut quo modo ad martyrij poculum idoneos facimus, si non eos prius ad bibendum, in Ecclesiâ Dei poculum Domini iure communicationis admittimus? Quoniam igitur in quotidiano vite discrimine versabantur tam lapsi pœnitentes, quàm iusti stantes, pari iure quotidianâ eos omnes communionem firmari, & quasi falcones nobiles iteratâ cœlestis huiusce prædæ prehensione sepius animari oportebat. Etenim Resumptio trada magnanimat.*

EMBLEMA XXVII.
 TINNUNCULI CORPVS
 OCCVLTVM, COLVMBAS SEDEM
 MVTARE PROHIBENS.

*L'aymable corps que l'on me cache
 M'est vne douce, et forte attache.*

29

Seruat ab hostili tinnunculus ungue columbas;
 Ha quoque custodem mutuo amore colunt.
 Corpus amant nido impositum, nec, odore retenta,
 Usquam illa sedes deseruere suas.

A P O D O S I S.

*Ara columbarum sedes, Tinnunculus illic
 Iesulus illasas demone seruat aues.
 sub sacris latitans speciebus amabile corpus,
 Sancta piâs animas linquere templa vetat.
 Affixas aris retinet fragrantia carnis:
 Nec mirum, angelicos pertrahit illa choros.*

F O N S E M B L E M A T I S.

A Vis quæ Latinè tinnunculus, Gallicè, Cerce-
 relle vocatur, cum columbis habenda est,
 deffendit enim illas, terretque accipitres naturali
 potentiâ, in tantum vt visum vocemque eius fu-
 giant. Hac de causâ præcipuus columbis amor eo-
 rum, feruntque, si in quatuor angulis detodian-
 tur in ollis nouis oblitis, non mutare sedem co-
 lumbas, Ita Plinius l. 10. c. 37. Cui subscribit Co-
 lumella his verbis: Genus accipitris tinnunculum
 vocant rustici, qui fere in edificiis nidos facit.
 Eius pulli singulis fictilibus ollis conduntur, stipa-
 tisque opercula superponuntur, & gypso lita vasa
 in angulis columbarij suspenduntur: quæ res aui-
 bus amorem loci sic conciliat, ne vîquam dese-
 rant.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **Q** Vidni atam Eucharisticam columbarium
 appellem, vbi fideles animæ quasi simpli-
 ces columbæ identidem bonorum operum oua pa-
 riunt, fouent, & excludunt? quippe si turris vbi
 nidulantur huiusmodi volucres columbarium vul-
 go dicitur; cur ara similem nomenclaturam non
 mereatur, vbi suavis & mitis Seruatoris humani-

tas, velut innocens columba, sibi stabilem sedem elegit, vbi in turribus argenteis, imò & in columbis aureis olim asseruari solebat, vbi demum aliquando mirabiles columbæ niue candidiores, & ipso sole splendidiores sanctis Sacerdotibus immaculatam hostiam offerentibus celeri volatu cælo delapsæ apparuerunt. Quòd enim in turriculis argenteis S. Sacramentum adseruari solet testis est Gregorius Turonensis l. de gloriâ martyrum c. 86. quòd item in columbis aureis super aras pendulis includeretur probat Card. Baronius ad annum Christi 57. num. 152. tum ex actis S. Basilij quæ Amphilocho nomine inscripta habentur, tum ex libello supplici quem Clerus & Monachi Antiocheni quintæ Synodo Constantinopolitanæ obtulerunt, grauitè conquerentes, columbas aureas & argenteas super altaria suspensas, ab impio Seuero hæretico fuisse sublatas. Quibus columbis insculpi debuit illud S. Paulini Dystichon epist. 12. ad Seuerum:

*His locus est veneranda penus quâ conditur, & quâ
Promitur alma sacri pompa ministerij.*

Quòd demum nonnunquam miraculosæ columbæ cælitus in aras delapsæ sint, author est inter alios S. Bernardus in vitâ S. Malachix, Quo quidem sacrificante, & orante horâ sacrificij, eâ quidem sanctitate & puritate cordis, quâ solitus erat, astante Diacono visa est columba intrare per fenestram in claritate magnâ: eâ sacerdos perfunditur totus, eâ subobscurior basilica tota refulget. Columba verò aliquandiu circumuolitans tandem residet super crucem ante faciem sacerdotis. Obstupuit Diaconus, & pauens tum pro luminis, tum pro volucris nouitate, quod illa sit rara auis in terrâ, cecidit super faciem suam, & vix palpitans

seſe erigere auſus eſt, vel quando officij ſui neceſſitas poſtulauit. Haſtenus S. Abbas, vbi obſeruo quòd cum eò tempore non amplius in columbis aures, vt antea, Euchariftia ſeruaretur, ſed ſub cruce de more altari impoſitâ, vt conſtat ex Conc. Turonenſi 2. Can. 3. decernente, vt Corpus Domini in altari, non in armatio, ſed ſub crucis titulo componatur; cœleſtis illa columba ſuper crucem infra quam venerabile Sacramentum latebat, infederit. ara igitur columbarium meritò dicitur, vt pote cœleſtium ſedes columbarum.

2. Quidni Dominum Ieſum ſanctarum animarum protectorem, cum tinnunculo naturali potentiâ rapaces aues exterrente, in tantum vt viſum vocemque eius fugiant, componere liceat? quandoquidem nec viſum, nec vocem eius terrificam inferni ſuſtineant accipitres, ſed quamprimùm à columbinis quibus inhiabant animabus abſcedant. Quod enim ad ſanctiſſimæ hoſtiæ conſpectum contremiſcant, & ex ipſis energumenis exire præcipiti fugâ cogantur, innumeris euincitur exemplis, quæ hic recensere longum foret. Vis ſcire quantum & ad eius vocem contremiſcant? Audi quid Dominus B. Birgittæ l. reuelationum c. 58. reuelauerit his verbis: *Sicut ex vno verbo quod dixi, ego ſum, corruerunt hoſtes mei corporaliter in terram; ſic dicto verbo meo videlicet, Hoc eſt Corpus meum, fugiunt demones à tentando animas offerentium, nec auferent redire ad eos cum tantâ audaciâ, ſi affectus peccandi non ſequeretur.* Columbarium igitur altare eſt, tinnunculus Ieſus, dæmones accipitres, columbæ animæ fideles. Iam verò quo pacto, ſecretum myſtici huius tinnunculi corpus, columbas in altaris cultu fixas ſtabilesque retineat, ne aliò diuagentur, nobis

considerandum est. Mirabilis planè Dominici corporis vis & potentia , vt cordis humani auferat instabilitatem ; funestamque à bono honesto in delectabile mobilitatem , illudque in incommutabilis boni prosecutione defigat. Non satiant sæculi honores , diuitiæ , voluptates , cor istis vanis & inanibus aliquandiu occupari potest , impleri omninò non potest ; nec iis adimitur natia ipsius mobilitas , quoniam fluxa sunt caduca & instabilia , in quibus nihil figi potest aut stabiliri. Non , inquam , iis vaga fugaxque voluntas detinetur , quòd eorum acquisitio laboris , possessio timoris , amissio verò plena sit doloris , plusque suo desiderio crucient , quam possessione delectent. Veraciter proinde dicit August. l. i. Conf. c. i. *Fecisti nos , Domine , ad te , & inquietum est cor nostrum , donec requiescat in te : & rursus alibi , omnis copia qua Deus meus non est , mihi egestas est.* Quemadmodum enim gnomon nauticus semper inquietus est , donec rectà septentrionem aspiciat , ita cor humanum quòdam diuinitatis sensu tactum , continuo motu voluitur , donec in suo centro Deoque conquiescat. Hinc illud S. Bernardi celebre effatum ser. 18. in Cant. *Nihil est in rebus humanis quod possit replere creaturam factam ad imaginem Dei , nisi charitas Deus qui maior est illà :* Quoniam vt idem ait l. 5. de Confid. *Ipsè est summa beatitudo creans mentem ad se participandum , viuificans ad sentiendum , afficiens ad appetendum , dilatans ad capiendum , implens ad felicitatem , circumdans ad securitatem.*

3. Quapropter cum in augustissimo Sacramento Christus ipse verus Deus & homo , & tota Verbi diuinitas corpori ipsius hypostaticè copulata delitescat , imò & felici comitatu tota Trinitas ibidem reperiat ,

reperiatur , piisque animabus iuge exhibeat epulum diuinâ dignum magnificentiâ , quo & fames qualibet expleri , & sitis possit extinguï , cum in vnico frustulo totas prægustent beatæ immortalitatis delicias: nihil profecto mirum, si pristinæ fugacitatis & inconstantix, immemores , in aræ columbario stabile sibi figant domicilium, & adorandæ carnis illecebris irretitæ ibidem iugiter immorentur; quasi quibusdam vinculis alligatæ. Ecquid enim iterum per creaturas vanis inhiando vagarentur ipso met potitæ creatore inexhausto essentiarum pelago Ecquid adhuc inanem mundi gloriolam aucuparentur , Dei maiestate plenæ , Dei gloriosa humanitate satiata? Apposite S. P. Augustinus l. de spiritu & animâ c. 54. hominem totius diuinitatis capacem quâ solâ possit impleri , hiantem nihilominus ad terrena , quæ eundem inflare possunt , non implere, his verbis compellat : *Quid ergo per multa vagaris , homuncio , querendo bona anime tue , & corporis tui ? ama vnum bonum in quo sunt omnia bona , & sufficit ; desidera simplex bonum quod est omne bonum , & satis est.* Reuera nimis auidus foret , cuius auiditati Deus ipse , & omnis plenitudo diuinitatis in Christi corpore inhabitans non sufficeret, cuius fami sitique sedandæ ; Dei caro sanguisque totus non satis esset. *Quid ergo vagaris , o anima , honoribus , voluptatibus , opibus inhiando , non hæc sunt alimenta spiritus solâ deitate saginandi ? fluant fluxa , cadant caduca , euanescant vana , pereant peritura , transeant transitura inhære solidis & æternis , sacris adhære altaribus , vt pharmaco immortalitatis natiuæ cordis instabilitati medearis. Habes hic vnde fatieris , habes vnde replearis , habes in hoc columbario potentissimum illicium quo*

stabilis & fixa in Dei cultu detinearis , ne foras deinceps diuageris : quod est istud illicium fugacium columbarum ? secretum mystici tinnunculi corpus, ad quod nihil mirum si certatim aduolent animæ, quando & cælestes aquilæ, angelos intelligo, ipsius odore & fragrantia pellectæ illuc conuolent, iuxta illud : *Vbi erit corpus, illuc congregabuntur & aquila.* Huic firmiter adhære corpori, cuius odor suauissimus volaticas fugacesque animas in Dei absconditi amore stabilit, cuius estus frequentior sacris mysteriis inseparabiliter alligat, ne huc illucque vagentur instabiles, vt veraciter possis dicere. *Secreto hîc figor amici corpore.*

EMBLEMA XXVIII.

ALCION NIDVLO CLAVSA
HYEME ELEMENTA TRAN-
QVILLANS.

Ex latebris coelumque, solumque serenat

*Dans ce petit nid qui l'enserre,
Il calme le ciel, et la terre.*

28

Foecundi dulces uteri passura dolores
Alcione in scopulis, littoribusque gemit.
Quam nidi perfecit opus, parit oua, fouetque,
Chara procellosis pignora credit aquis.

P ij

*Alitis iratum fiducia mitigat æquor,
 Vt teneram sobolem lenior vnda vehat.
 Alcionis cunas Zephyri clementius adflant;
 Temperies hyemis tempore verna redit.
 Fortunata nimis ! cui subijcit Aeolus austros,
 Quâ nascente feri detumet ira maris.
 Cui seruit natura stupens, blanditur & aër,
 Cuius amore silet quicquid in orbe fremit.*

A P O D O S I S.

*Iudaici dum seuit hyems liuoris, & instat
 Dira procella insons obruitura caput.
 Christus ut alcione spicis & palmite nidum
 Texit, & angustâ corpus in ade locat.
 Nec mora, flammati placatur numinis ira,
 Hostiles fugiunt tartari in antra Noti.
 Cuncta serenantur, missusque fauonius astris
 Frigida clementi flamine corda fouet.
 Innocua alcione specierum abscondita nido
 Temperiem cælo reddidit atque solo.
 Summa repugnabant imis, affinis utrisque
 Pane latens summis vnyt ima Deus.*

FONS EMBLEMATIS.

ALcione, quàm Plutarchus lib. de Solertiâ animalium sapientissimum diuinissimumque marinorum omnium animal appellat, cuique nec lusciniæ circa musicæ studium, nec hirundines circa amorem filiorum, nec columbas circa mariti amorem, nec apes circa industriam conferendas asserit, auis marina est, non multo amplior passere, colore tum caruleo, tum viridi, tum etiam leuiter purpureo insignis; videlicet non particulatim colore ita distincta, sed ex indiscreto variè refulgens

corpore toto, & alis, & collo, rostrum ſubuiride longū & tenue, ſic eam deſcribit Ariſtoteles. Mirà porro ſolertiâ nidificat, *ſpinas enim*, verba ſunt Aeliani l. 9. de anim. c. 17. *Partim reſctas, obliquas partim, ut mulieres ad textrinam erudita, ſubtegmīni ſtamen intertextit, & rotundum paulatim ſed oblongum & ſinuolum nidum, inſtar nauicula cuiuſdam, efficit, perfectum in mare deſert, ubi fluitans ab incurſitantibus undis opus probatur; tum partes, quas aqua incidens oſtendit non firmas eſſe, reſarcit, os verò nidi non planè conſpicuum, & alijs omnibus inaccessum ſolam illam ſuſcipere poteſt, neque per idipſum quicquam ex mari intrò influere poteſt, adeo ſubtiliter conſtructum eſt. Ibidem undis circumlata alcion pullos nutrit.* Cur verò mare non intret in nidum alcionis, rationem adfert Albertus M. quod introitus eius fiat ex materiâ per aquam intumeſcente, inſtar ſpongiæ, & tumore ſuo, claudente viam, ne aqua ingredi poſſit, quæ tamen materia ab aue ingreſſurâ comprimitur, & aquam exudans aditum illi præbet. Cæterum faterur Ariſtoteles ambigi ex quam materiâ nidus componatur; Plinius vnde conſingatur non inueniri: alij enim ex ſpinis aculeatis conſingi volunt; alij (quod ad rem Euchariſticam maximè facit) ex ſpicis ſegetum, & vitium palmitibus, quam poſterioſententiam Alciatus Embl. 178. & ibidem Minos eius interpres amplectuntur; & his verſibus prior expreſſit:

Grandibus ex ſpicis tenues intexæ corollas,

Quas circum alterno palmite vitis eat.

His compta alciones tranquilli in marmoris undâ

Nidificant, pullos inuolucresque fouent.

Porro alcionem videre rariffimum eſt, nec niſi vergiliarum occaſu circa brumam, naue aliquando

circumuolatâ statim in suas latebras abeuntem, ait Plinius. Mirum sanè est pariente circa solstitium hybernum hac volucre: maria ventosque quiescere ad incolume puerperium, vt testis est Aelianus l. i. c. 36. Audiendus Aristoteles: *Alcion*, inquit; *circa brumam parere solita est: quamobrem quoties bruma serena existit, dies alcionei appellantur Septem ante brumam, & septem à brumâ, vt Simonides quoque suo carmine tradidit. Septem primis diebus nidum conficere auem hanc fertur, reliquis septem parere, educareque pullos.* Hactenus Philosophus. Concludo piis & elegantibus Basilij vetbis hom. 8. in hexam. *Alcion auis est que mare accolit, que cum sit in maris littore parere solita, deponit oua in arenâ, & mediâ hyeme nidum componit, quo maximè tempore ventorum impetu mare tempestuosum est. Sed tum venti se remittunt, compescitur mare, cum alcion septem diebus incubat, excludit enim pullos totidem, qui cum cibum appetunt, septem alios ad pullorum incrementum minutissimo animali Deus elargitur. Omnes itaque qui se mari committunt, id obseruant, eosque dies alcionios nominant. Que tibi concessa sunt à diuinâ prouidentiâ, cuius etiam vis elucescit in ijs animalibus que rationis expertia sunt, vt te commonefacerent ad ea petenda à Deo que tibi ad salutem conferrent. Quidnam enim quaso, vel quod fidem alioquin excedat, non est tuâ paratum causâ, qui ad Dei factus sis imaginem, cum propter eam tam minutam auem vastum illud ac terrificum mare sedetur, & hyeme mediâ Dei iussu coëreatur?*

INTERPRETATIO.

I. **Q** Vos turbines, quales procellas, quantas in cælo terraque tempestates peccatum

excitauerit, non opus est hîc fusius prosequi: quis enim nesciat coortam illam in cælo Æmphyreo flante vehementius ambitionis aquilone tempestatem, quæ plurimas Angelorum myriades, quasi totidem naues pretiosis gratiarum mercibus onustas obruerit, & infernali gurgite submerferit nunquam emerfuras? quis ignoret qualem in Terrestri Paradiso violentus dæmonis afflatus procellam commouerit, quæ funestis originalis noxæ fluctibus vniuersum genus humanum inuoluerit, mortalesque dehinc omnes diluuiio scelerum vindice absorbuerit octo duntaxat exceptis, in communi omnium gentium naufragio enatantibus, vitæque fruentibus inopinata? furebat nimirum aduersus perduelles homines implacabilis vltionum Dominus, & intumescens in cælum vsque iustissimi furoris vndas attollebat, quibus infelicis Adæ iactata posteritas in auernale barathrum præceps ruebat, nisi misericors Dei filius quasi pacifica Alcion in Eucharisticarum specierum nidulo delitescens, sopitis turbinibus, tot sæculis desideratam cælo soloque temperiem reddidisset, in se reconcilians ima summis, duplici vtique sui cruoris effusione, alterâ in altari crucis, alterâ in Sacramento altaris. Quod enim in ipso naufragij periculo plerosque nautas olim egisse legimus, vt oleum in læuientis Oceani fluctus copiosè profunderent, quo rabiem eius mitigarent, id præstitisse visus est mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, dum balsamino proprii sanguinis oliuo, procellosum, vt ita loquar, Diuinitatis placauit oceanum; pacificans per sanguinem suum, vt apostolicis verbis vtar, siue quæ in cælis sunt, siue quæ in terris, idest hominem in terrâ degentem cum Deo in cæ-

lorum apice regnante reconcilians. Egit quippe *Christus*, inquit Augustinus l. 10 de Ciuit. c. 22. & *assumpsit hominem sine peccato, ut in ipso Sacerdote ac sacrificio fieret remissio peccatorum, id est, per mediatorem Dei & hominum hominem Christum Iesum, per quem factâ purgatione peccatorum reconciliamur Deo. Non enim nisi peccatis homines separantur à Deo, quorum in hac vitâ non fit nostrâ virtute, sed diuinâ miseratione purgatio.*

2. Ethnici vt irata sibi maris numina conciliarent, in ipsa nauigij prorâ stantes, Neptuno, zephyris, tempestatique pecudes immolare consueuerant, earumque exta simul cum vino in fluctus porricere, prout testatur Virgilius l. 5. Aeneidos vbi de Aeneæ sacrificio, agnâque tempestati mactata differens ita cecinit:

Ipse caput tonsa foliis euinctus oliuæ

Stans procul in prorâ pateram tenet, extaque salsos

Porricit in fluctus, ac vina liquentia fundit.

Christus autem vt sæuientem diuinitatis oceanum fatale naufragium mortalibus interminantem compesceret, niueam innocentis humanitatis ouem Deo Patri primum incruentè, tum cruentè obtulit atque mactauit, & in scelerum nostrorum, quæ procellam excitarant, expiationem non vinum, sed inæstimabilis pretij sanguinem vini speciebus inuolutum copiosissimè profudit; haud ignarus non aliter coortam sedari posse tempestatem. Cuius rei typum nobis eximium historia Ionæ c. 1. suggerit: suborta quippe ingenti tempestate, nauique periclitante, cum trepidi nauæ vasa plurima in mare proiecissent, nusquam intumescere destitit, donec miserum Prophetam cui veluti prædæ auidius inhiabat, absorpisset: tunc enim stetit à fetuore

suo, & ad pristinam rediit tranquillitatem; quoniam, vt subtiliter in hunc locum, ait S. Hieronymus *inuenerat quem querebat*. Simili ratione quantumuis olim Patriarchæ, sacerdotesque Aaronici innumerabiles immolarent hostias, vt feruidum diuini furoris mitigarent oceanum, nihilo fecius sæuiebat, donec ipse Christus, vnica subortæ tempestatis occasio, placantem simul & placabilem propriæ humanitatis obtulit hostiam: appositè loco cit. Hieronymus: *Si consideremus*, inquit, *ante Passionem Christi, errores mundi, & diuersorum dogmatum flatus contrarios, & nauiculam, totumque humanum genus, idest creaturam Domini periclitantem; & post passionem eius tranquillitatem fidei, & orbis pacem, & secura omnia, & conuersionem ad Deum; videbimus quomodo post præcipitationem Iona steterit mare à feruore suo*. Et sanè æquitati congruum videbatur, vt ipsemet Dei Filius qui vtriusque procellæ quæ paradisum tum cælestem, tum terrestrem concussit, quæque tum desertores angelos damnationis surgite demersit, tum homines, æterni periculo naufragij exposuit, innocens extiterat occasio, idem quoque fieret pristinæ tranquillitatis restitutor. Nemini verò dubium esse potest, quin affectata filij Dei similitudo, quasi violentus turbo, tum perduelles angelos irreparabili naufragio inuoluerit, tum ipsos cum suis posteris protoparentes è felici originalis innocentie statu, velut ex aurea nauigij puppe excussos, in omnium calamitatum mare præcipitauerit. Siquidem dixit Angelorum antesignanus lucifer: *Similis ero Altissimo*. Idemque superbiæ virus protoparentibus nostris his verbis Geneseos 3. inspirauit, *eritis sicut dij*. Proindeque decebat, vt vnde tempestatis occasio,

inde temperies oriretur. Hoc argumentū subtiliter & profundè prosequitur Bernardus ser. I. de Aduentu Dei, Filium hæc secum loquentem inducens: *Ecce occasione mei creaturas suas pater amittit; altitudinem meam primus Angelus affectauit, & populum qui sibi crederet habuit; sed continuo Patris zelus grauius vindicauit in illum, percutiens eum pariter cum omnibus suis plagâ incurabili, castigatione crudeli. Scientiam quoque quæ nihilominus mea est surripere voluit homo, & ne illi quidem misertus est. Duas tantum fecerat nobiles creaturas rationis participes, capaces beatitudinis Angelum videlicet, atque hominem, sed ecce propter me Angelos perdidit vultos, homines vniuersos. Ergo ut sciant quia & ego diligo Patrem, per me recipiat, quos quodammodo propter me amisisse videtur. (attende Lector ad sequentia.) Si propter me tempestas hæc orta est; ait Ionas c. I. tollite me, & mittite in mare. Omnes inuident mihi; ecce venio, & talem eis exhibeo memetipsum, ut quisquis inuidere voluerit, quisquis gestierit imitari, fiat ei emulatio ista in bonum. Idemque sermone in Cæna Domini adludens ad tempestatem à Iona placatam, ait de Christo: Qui pro nobis per huius vite pelagus ad Patriam de exilio transferendis; rapacibus pyratis naulum proprie mortis exoluit. Ut igitur sola Ionæ Prophetæ proiectio feruidum potuit mitigare pelagus, ita sola Filij Dei Persona humanarum fluctibus miseriarum Alcionis instar innatans turgidos diuinæ vltionis fluctus æquauit, pacificans per sanguinem suum, siue quæ in cælis, siue quæ in terris, hoc est terrigenas homines cum Deo cælicola reconcilians: quæ prior est huius Apostolicæ sententiæ expositio.*

3. Aliam porrò profert in hunc Pauli locum Hieronymus: *Pacificans siue qua in cælis, siue qua in*

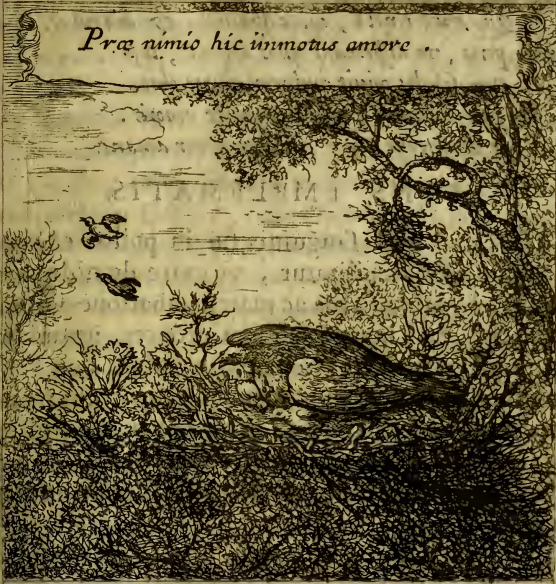
*terris , id est , inquit , reconcilians terrena caelestibus ,
 qua ab eis per contrarietatem vite fuerant separata , ho-
 mines utique mortales immortalibus Angelis di-
 uinae gloriae zelatoribus praecipuis , nobisque ob
 perduellionis crimen infensissimis . Quam poste-
 riorem expositionem cum Theodoro libens am-
 plectitur Chrysostomus his verbis : *Vis scire , quan-
 tum Angelorum esset in nos odium , & quomodo nobis
 semper aduersarentur ? mittuntur ad supplicium aduersus
 Israëlitas , aduersus David , aduersus Sodomitas , ad-
 uersus vallem luctus ; sed non nunc , sed è contra in ter-
 rà caneant valde latantes . Nimirum ubi Dei Filius
 quasi mitis Alcion in Bethleemici nido praesepij
 iacuit , beati Angeli hactenus hominibus hostiles
 & infensi , confestim quasi inito foedere , cecinerunt
 vnanimes : *Gloria in altissimis Deo , & in terrâ pax
 hominibus bonae voluntatis .* Et circa solstitium hyber-
 num quo natus est Princeps pacis , Alcionij dies or-
 bi terrarum illuxerunt , quibus homines & Angeli
 velut colluctantes inuicem venti quieuerunt . Hanc
 autem Angelorum & hominum reconciliationem
 die Natiuitatis Dominicae feliciter inchoatam sa-
 cra ipsius humanitas velut Alcion Sacramentali
 clausa nidulo gloriosè consummauit , quod Eucha-
 ristia nobis Angelos deuinxerit , utpote diuini
 cruoris merito nobiscum communicantes . Pulchrè
 quidem id in Alcione miratur Ambrosius Hexaem ,
 l. 5. c. 13. *Illam fouendis partibus id temporis habere de-
 putatum , quando maximè insurgit mare littoribus , ve-
 hementiorque fluctus alliditur , quò magis repentina pla-
 ciditatis solemnitate aus huius eluceret gratia . Namque
 ubi undosum fuerit mare , positus ovis subito mitescit ,
 & omnes cadunt ventorum procella , flatusque aurarum
 quiescunt , ac placidum ventis stat mare , donec ona fo-***

neat Alcion sua. Christus autem hanc autem amulabundus, ingruente sæuissima passionis suæ tempestate, quum Iudaicæ perfidiæ procellosum mare vehementius fureret, Sacramentalium Symbolorum nidulum ingressus, repentinam attulit temperiem, terrena cælestibus conciliauit, hominem Deo & Angelis reuinit, quo magis inopinatâ nuiusmodi serenitate, diuini Sacramenti in conciliandis hostibus virtus & efficacia eluceret. *Si igitur, vt cum eodem Ambrosio prosequar, auis minuscula contemplatione & insurgit mare, & repente comprimitur, atque aspera hyemis inter ingruentes procellas tempestatesque ventorum detergit cali nubila, fluctusque componit elementis omnibus subiò infusa tranquillitas:* Quidni anima tentationum iactata fluctibus subitam placiditatem mysticæ nostræ Alcionis intuitu speret, ac sibi certissimè polliceatur? quandoquidem sacre communionis dies verè sint illi dies Alcionij indubiæ serenitatis, quibus nullus procellæ motus in eam præualere possit quod Christus ipse sinu susceptus, ex Sacramentalis nidi latebrâ calumque solumque serenet.

EMBLEMA XXIX.
 PELECANVS PRÆ
 SANGVINIS EFFVSIONE NIDO SE
 MOVERE IMPOTENS

Præ nimio hic immotus amore

*Le sang que mon amour distille
 En ce lieu me tient immobile.*

29

Dic mihi cur nido Pelecanæ immobilis hæres?
 Præ nimiaque cibum debilitate fugis?
 Prolix amor nimius vires exhaust, & illic
 Sanguinis ex fluxu languida membra tenet.

*Sanguine ut exanimés fœtus animantur, eodem
Exanimor : Vitam dat cruor atque necem.*

A P O D O S I S.

*Sub sacris specièbus inest immobile Christi
Corpus ; ibi nimio languet amore Deus,
Sanguinis immensas absumpsit copia vires.
Quo crux tincta , calix spumat , & ara rubet.
sponte perit , ne dispereant quos deperit , ipso
Quo soboles viuit vulnere, mater obit.
Ni langueret amans , vis elangueret amoris ,
Et moreretur amor , ni moreretur amans.*

FONS EMBLEMATIS.

Pelecanus post sanguinis sui in pullos effusionem adeo debilitatur , vt exire de nido non valeat , & pulli pro sua ac matris cibaione volare cogantur. Sed horum quidam propter ignauiam aut impietatem in matrem , exire nolunt : quidam autem seipfos quidem pascunt , sed matrem penitus negligunt. Mater vbi conualuerit pios filios nutrit , impios verò abiicit. Ita Author lib. de natura rerum & Albertus M. apud Gesnerum in Pelecano.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **O**pportunè S. Augustinus expendens illud Psal. 101. *Similis factus sum pelicano solitudinis* , ita differit : *Pelecanus nascitur in solitudinibus , maxinè Nili fluminis in Aegypto. Dicuntur hæ aues tanquam colaphis rostrorum occidere paruulos filios suos , eosdemque in nido occisos à se lugere per triduum. Postremò dicunt matrem seipsam grauiter vulnerare , & sanguinem suum super filios fundere , quo illi superfusi*

reniiscunt. Fortasse hoc verum, fortasse hoc falsum sit. Tamen si verum est, quemadmodum illi congruat qui nos viuificauit sanguine suo, videte. Congruit illi quod matris caro viuificat sanguine suo filios suos? satis congruit. Habet enim paternam auctoritatem, habet maternum affectum, sicut Paulus, & pater est, & mater est, non per seipsum, sed per Euangelium: Pater ubi dicit: etsi habeatis multos pedagogos in Christo, sed non multos patres: in Christo enim Iesu per Euangelium ego vos genui. mater autem, ubi ait: filioli mei quos iterum parturio donec Christus formetur in vobis. Habet ergo hac auis, si verè ita est, magnam similitudinem carnis Christi, cuius sanguine viuificati sumus. Sed quomodo congruat Christo, quod ipsa occidit filios suos? an & illi non congruit, ego occidam, & ego viuificabo; ego percutiam, & ego sanabo? an verò Saulus persecutor moreretur, nisi de coelo percuteretur? aut praedicator excitaretur, nisi illius sanguine viuificaretur? Augustino subscribit Bruno Carthus. Sed aliam rationem profert cur Pelecanus occidat pullos, quòd ipsi prius illum in facie percutiant. At S. Hieronymus in epistolâ ad Præsidium docet filios eius non ab ipso, sed à serpente occidi, quos deinde sua latera percutiens, & sanguinem in eos excutiens resuscitet. Idcirco S. Epiphanius Physiologi c. 8. hanc auem φιλόπικνον, Id est, amantem prolis appellat, aitque matrem pullos fouendo & complectendo, nimis sauciare osculis, ac eorum latera perforare: patrem verò dolore tactum, latus deinde proprium terebrare & sanguine in eos superfuso suscitare. Non praetermittam quod Agellius in Psal. 101. refert ex Maximo scriptore Græco, Pelecanum aduersus serpentem qui pullis eius inhiat, nidum in sublimi construere, ac vndique sepire:

hostem verò parte qua ventus adflât , virus iis insufflare , quo pereant. Pelecanum vbi mortuos videt , nubem spectare , & in altum volare : alisque latera percutere , quoad sanguis diffluat ; quem vbi per nubem instillarit , pullosque perfuderit , illos demum excitari. aitque pullos esse protoparentes , nidum sublimem paradifum , serpentem diabolum , cuius viru inspirato perierunt, Christum vti Pelecanum præ nimîâ in nos charitate crucem ascendisse , percussoque latere exanimes suo cruore suscitasse , ac per roridam Spiritus sancti nubem , (adderem ego , per Sacramentalium specierum nebulam) sanguinem suum & vitam instillare.

2. Aequiori sanè titulo Christum *φιλότεκνον* & pelecano prolis amantiorem dixerò : quippe si hæc volucris pullorum vulneribus proprio cruore medetur , id agit , vt quas , secundum Augustinum , iis plagas inflixit , easdem pariter curet sanguinis illitu. Christus verò nostrorum vulnera scelerum , quæ nobis ipsis infliximus , vltro sanauit , nec latus duntaxat suum vt Pelecanus , sed totum corpus , spinis , clavis , verberibus aperiri voluit , nec aliquot solum modo stillas , sed totum sanguinem in exanimes animas effudit : neque id semel duntaxat in cruce , sed infinities in Sacramento Eucharistiæ , vbi eum iugiter quasi salubre balsamum extillat ; iuxta illud Ambrosij ferm. 5. in Psalm. 118. *Vulnus est quod Christus excepit , sed unguentum est , quod effudit.* At quis ipsius lateri vulnus ex quo vitales riuuli promanarunt , inflixit ? nimius erga exanimes filios amor , & incomprehenfibilis charitas. Quis sanguinem è venis in nostrorum vlcerum remedium extraxit ? *Amor* , inquit Bernardus

dus ser. 64. in Cant. *Dignitatis nescius, dignatione di-
 ues, affectu potens, suasu efficax. Quid violentius? trium-
 phat de Deo amor, ut scias amoris esse quod plenitudo effu-
 sa est. Quæ plenitudo? plenitudo sanguinis, pleni-
 tudo unguenti, plenitudo medicinæ mortuos susci-
 tantis. Nimirum, si D. Aug. l. manualis c. 24. Deus
 amore venit ad homines, & in homines (quod ad
 Eucharistiam attinet) & factus est homo amore in-
 visibilis, seruis suis factus est visibilis, amore vulnera-
 tus est propter delicta nostra. Ut ex amoris vulneribus
 Pharmaca fluerent immortalitatis, quin ut exani-
 mes filios sui profluuiò cruoris animaret, amor
 idem suasu efficax omnino persuasit. Ut iis asserit
 verbis Bernardus ser. 4. de Nat. Domini: *Filius Dei
 altissimi iubetur occidi, ut vulneribus meis pretioso san-
 guinis illius balsamo medeatur. Agnosce, homo, quam
 graua sunt vulnera, pro quibus necesse est D. Christum
 vulnerari: Si non essent hac ad mortem, & mortem
 sempiternam, numquam pro eorum remedio Dei filius
 moreretur. Quoniam igitur serpens pestifero nos ad
 mortem fauciauerat afflatu, amabilis pelecanus
 ad mortem fauciatu est, ut nostra suis curaret vul-
 nera vulneribus, & interemptos sui cruoris un-
 ctione suscitaret. Lubet proinde cum eodem mel-
 lifluo doctore in has voces prorumpere ser. de qua-
 druplici debito: O quam indebita miseratio, quam
 gratuita dilectio, quam inopinata dignatio, quam stu-
 penda dulcedo, quam inuicta mansuetudo! regem glo-
 riæ pro despiciatissimo vernaculo, inò vermiculo crucifi-
 gi! quis audiuit unquam tale? aut quis vidit huic si-
 mile? vix enim pro iusto quis moritur; ipse verò pro
 iniustis & inimicis mortuus est.**

3. Ex numiâ cruoris in faucios seminecesque filios

Q

effusione, sequitur in Pelecano languor, & infirmitas, vt nido deinceps euolare nequeat: quasi vehemens erga sobolem amor vires cum sanguine penitus exhauriens, eundem nido immobilem affixerit, vti ex Alberto M. in Emblematis fonte retulimus. Christus pridie quam pateretur adorabile Sacramentum instituens, corpus suum nimio erga nos amore languidum, laboribus, ærumis, ieiuniis & doloribus attritum, quin & Sacramentali totius sanguinis profusione prorsus exhaustum in sacrarum nido specierum reposuit ex se quidem immobile, nec nisi ad symbolici nidi motum à Sacerdote mobile. Hæret hîc igitur Pelecanus immobilis quòd more amantium rem amatam deperuntium amore langueat. Sicut enim carnalis amor prædominans corpori sensim languorem inducit, quòd ex illius excessu sequatur humorum intemperies diu noctuque discrucians, & phantasiæ notabilis inquietudo, quæ tum ad cibum, tum ad somnum amantem ineptum efficit; ita sanè spiritualis amor, vbi vehemens & extaticus est, illicò redundat in corpus, partisque sensitiuæ vires exhaurit, quod appetitus superior inferiorem rapiat: Ex quâ redundantia promanat harmoniæ naturalis grauis alteratio, vt patet in iis qui rapiuntur in extasim, ad quam totius languor corporis, vbi ad se redierint, consequitur. Vnde Danielis c. 9. Prophetam post visionem elanguisse & emarcuisse legimus; Ezechielem eadem de causâ c. 44. in faciem suam cecidisse quasi exanimem; & Isaiam cap. 21. conturbatum fuisse cum vidisset, & cor eius emarcuisse. Noster itaque Pelecanus nimio erga homines amore succensus dum in Apostolos viuificum

sanguinem è cratere profundit , in Sacramentali
 nidulo languidus hæsit & immobilis , nobiscum
 ibidem ad consummationem vsque sæculi commo-
 raturus , cum Canticorum sponsâ succlamans: *Ful-
 cite me floribus , stipate me malis , quia amore lan-
 guo*; id est virtutum Christianarum fulcite me flo-
 ribus , vt filios intuear florere virtutibus , quos an-
 tea marcescere vitijs vidi & indolui , stipate me
 sanctorum operum fragrantibus malis , quia vio-
 lentiori charitate languesco : sumptâ metaphorâ à
 floribus , pomisque odoriferis quibus deliquium
 ex amoris vehementiâ patientes non mediocriter
 subleuantur. Porrò languorem huiusmodi ex ama-
 tæ rei dilatione suboriri doctè inter alios docet S.
 Bernardus ser. 51. in Cant. his verbis : *Cum presto
 est quod amatur , viget amor , languet cum abest , quod
 non est aliud quàm tadium quoddam impatientis desi-
 derij , quo necesse est affici mentem vehementer aman-
 tis , absente quem amat , dum totus in expectatione ,
 quantamlibet festinationem reputat tarditatem. Sub-
 stractio nempe rei quam amas , augmentatio desiderij
 est , & quod ardentius desideras , eo cares agrius.* Lan-
 guet igitur amore Christus in Sacramento , vt de-
 bilis Pelecanus in nido , quia quod ardentius amat,
 quod violentius desiderat , longius differtur , &
 quod vehementius sitit , eidem subtrahitur. Quid
 enim ibi desiderat nisi salutem animarum , pecca-
 torum pœnitentiam , pœnitentium iustitiam , iu-
 storum sanctitatem , sanctorum consummationem
 & gloriam? ad hæc totis præcordiis anhelat , & ar-
 dentius inhiat. Quoniam igitur ista diutius diffe-
 runtur , quod piis ipsius votis & inspirationibus ho-
 mines reluctantur , ideò in Sacramentali nidulo

languidus & immobilis, stupida & immobilia hominum corda mouere, fatagit ipse immotus, & incredibilem amoris vigorem suo languore piis inspirat animabus. Languet ibidem amans, sed quo magis languet, eo magis amor ipsius viget, & nisi nostrum amantissimus in Eucharistiâ langueret, nec amor in nostris cordibus arderet, nec dilectio vigeret: Verè siquidem poeta cecinit :

Si non languet amans, credite, languet amor.

Proinde si Dominum Iesum amare pigebat, nos modo præamantem, & amore languentem redamare non pigeat. Ipse quidem non amans duntaxat, sed & amor est, & solam à nobis amoris vicem exigit: quidni redamemus Amantem? quidni amemus amorem per se amabilem? quidni illius amore langueamus, qui nostrum amore in arâ languescit? quidni ego tibi, bone Iesu amor meus suauissime, cum tuæ matris amasio dicam: *Pro his ita sum amans te, quantum possum, sed est quod me plus mouet, plus urget, plus accendit, super omnia, inquam, reddit amabilem te mihi, Iesu bone, calix quem bibisti, opus nostre redemptionis. Hoc omnino amorem nostrum facile vindicat totum sibi; hoc est quod nostram deuotionem & blandius allicit, & iustius exigit, & arctius stringit, & afficit vehementius.* At quorsum ex Eucharistico Calice mihi Iesus amabilior, nisi quod ibi mei amore totum sanguinem pius Pelecanus effudit: quo meum scelus ablueret, vulnus curaret, & exanimem animam sua morte mysticâ sæpius animaret. Ad quem proinde hanc Angelici Doctoris orationem meritò dirigere liceat in rithmo Eucharistico.

Piè Pelecane Iesu Domine

Me immundum munda tuo sanguine,

Cuius vna stilla saluum facere

Totum mundum quit ab omni scelere.

Nec vereor, ne mihi se subtrahat, quando-
quidem exhaustis, vt ita loquar, repetito in dies
sanguinis effluxu viribus languidus, in Sacra-
mentalium nidulo specierum iaceat. *Nimio immo-
tus amore.*

EMBLEMA XXX.
 PAVXIS AVIS INDICA
 GEMMAM MIRABILEM ORE
 PROCREANS.

Meo thesaurus ab ore .

*Que cette bouche est glorieuse,
 Dou Naist la pierre pretieuz e .*

30

Gemmiparens volucris , cuius torcoide rostrum
 splendicat , eximium fundit ab ore iubar.
 Hinc reliquis auibus , quas procreat India , prestat ,
 Orbis & ipsa noui Nobile prodigium est.

A P O D O S I S.

*Christus Erythraeis corpus præstabile gemmis
 Ore sacro, instanti mortis agone parit.
 Quo splendore, quibus radiis diuina resu'scit
 Gemma! quod afflauit mentibus illa iubar!
 Quas in Apostolici feruentia corda senatus
 Aetherae flamma est eiaculata faces!
 Hâc equidem gemmâ, nec nobiliore niteret,
 Inclyta gestaret si diadema Trias.
 Dummodo eâ potiar, superûm vix curo coronas:
 Vnica cœlitibus præualet aureolis.
 Pauper es? ore Dei pendentem suscipe gemmam:
 Non eget, immensas qui tenet orbis opes.
 Hac Deitas, hac tota Trias, totusque theander
 Clauditur, illius munere diues eris.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Non est prætereunda, inquit Franciscus Her-
 nandes in suâ Indiarum historiâ à Nierem-
 bergio relatâ, auis illa ad regem Philippum secun-
 dum à Margaritâ insulâ missa. Erat in hac aue insi-
 gne ac peculiare tumorem quemdam radici rostri
 affigi, quâ parte erat tenuior, pici formâ, lapidis
 duritiâ & caruleo colore, qualis esse solet lapidis
 Cyanei, aut vocati Torcoidis.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **P**Auxim inter omnes Americæ volucres agna-
 tâ radici rostri torcoide celebrem & incly-
 tam in hacce tabellâ consideranti mihi, subitò ve-
 nit in mentem amabilis Iesus adorandam humani-
 ratem qualibet gemmâ pretiosiore ore suo pa-
 riens sub speciebus Eucharisticis, hoc est inestima-

bilem proprij corporis torcoidem , consecratoriis verbis ex ore diuino prodeuntibus quotidie reproducens in aris , ad Angelorum & hominum admirationem. Quis enim gemmarum princeps adamas , quis vnio , quæ torcois , huic gloriofæ carni comparari queat , quæ tota Deo delibuta , tota diuinæ hypostaseos affinitate deificata , triumphalem Empyreï curiam quatuor gloriæ dotibus illuminat , & sacraria nostra secretâ luce perfundit ? Mira quidem huic Indicæ volucris virtus à naturâ indita est , vt ex redundantîâ cibi purioris lapillum pretiosum rostro adhærentem procreare possit , qualem & conchis margaritiferis vim inesse constat , vt roris guttulas quibus aurorâ surgente nutriuntur , natiuo calore in vniones transmutent : at longè mirabilior Christi potentia , quâ bucellam panis , in propriæ carnis torcoidem innumeris gloriæ fulgetris radiantem stupendâ transsubstantiatione conuertat. Et verò si ea naturæ vis insit , vt alimoniam transformet in gemmam : *Quid dicemus* inquit , appositè S. Ambros. l. de iis qui initiantur *myster. c. 9. de ipsâ consecratione diuinâ , vbi ipsa verba Domini saluatoris operantur ? Nam sacramentum istud quod accipis , Christi sermone conficitur. Quod si tantum valuit sermo Elia , vt ignem de cælo deponeret , non valebit Christi sermo , vt species mutet elementorum ? De totius mundi operibus legisti : quia ipse dixit , & facta sunt , ipse mandauit , & creata sunt ; sermo ergo Christi qui potuit ex nihilo facere quod non erat , non potest ea que sunt in id mutare quod non erant ? non enim minus est nouas rebus dare , quam mutare naturas. Et infra : Ipse clamat D. Iesus , Hoc est Corpus meum , ante benedictionem verborum cælestium alia species nominatur , post consecrationem Corpus Christi significa-*

tur, ipse dicit sanguinem suum, ante consecrationem aliud dicitur, post consecrationem sanguis nuncupatur.

2. Habemus igitur inæstimabilis pretij torcoidem ex ore dominico prognatam, pretiosam videlicet ipsius carnem inenarrabili gloriâ circumfusam, consecratorio sermone, diuinitus in altari reproductam. Quòd enim illam Seruator consecrationis verbo substantialiter in Sacramento reproducat verius æstimant illustriores Theologi: quippe si rem extinctam potest iterum eandem numero producere, quòd eam semper in omnipotentie sinu contineat; cur Corpus suum in cœlis existens, nequeat in aris reproducere? nec enim illius potentia primâ ipsius in vtero virginali productione exhausta fuit & effœta; nec existentia quam eidem in cœlis impertitur, impedit quo minus eandem in Sacramento conferat. Siquidem in quolibet omnipotentia diuinæ sinu, innumera latent cuiusuis speciei indiuidua, & quodlibet indiuiduum infinities, vt possit illud idem numero quoties voluerit variis locis & temporibus procreare; aded vt etsi re ipsâ sit vnum, nihilominus vi stupendæ istius replicationis virtute multiplex censeatur, quod diuersis equipolleat indiuiduis, & rerum distinctarum obeat munia, siue dissita occupando spatia, siue contraria in iis operando, vel patiendo, siue demum in vno loco desinendo per conseruatiui subtractionem influxus, etsi in altero integrum & inuiolabile perseueret; vt ipsa Corpus Dominicum in Sacramento corruptis speciebus esse desinit, quamuis immutatum in cœlo persistat. Etenim admissâ substantiali huiusmodi Corporis reproductione

facilius intelligitur admirabilis illa Panis in illud conuersio, quam Tridentinum emphaticè transsubstantiationem appellat, cum substantifico diuinę potestatis influxu, sub accidentibus, ad modum substantiæ, sine tamen vllâ inhaesione collocetur; & aliunde nulla vis sanctorum Patrum testimoniis infertur, dum Christi Corpus à Sacerdotibus confici, fieri & creati consonanter scribunt, vt Tertull. l. 4. contra Marcion. Ambros. loco supra citato & Author ser. in Cœna Domini, denique Damascenus l. 4. de fide c. 14. In hac enim Sententia reapse conficitur & creatur consecratorio sermone concursu ita efficaci, vt si secundùm esse naturale in cœlo non existeret, virtute huius substantifici influxus in altari produceretur ex nihilo, ac proinde verissimè crearetur ad verborum prolationem. Ita disertè Author sermonis in Cœnâ Domini, qui præmissis consecrationis verbis, subdit: *Ante illa verba cibus ille communis tantum nutriendo corpori commodus erat, & vitæ corporalis subsidium ministrabat: sed ex quo à Domino dictum est: Hoc facite in meam commemorationem, hæc est caro mea, & hic est sanguis meus; quotiescunque his verbis, & hac fide actum est, panis ille substantialis & Calix benedictione solemni sacratus, ad totius hominis vitam salutemque proficit, simul medicamentum & holocaustum ad sanandas infirmitates, & purgandas iniquitates existens.* Vbi pretiosi corporis gemmam ore & sermone Domini reproductam satis euidenter agnoscit.

3. Neque verò solum ibi corpus quatuor gloriæ dotibus rutilum, solusque sanguis murice fulgidior ponitur, sed & animam Christi cum omni scientia-

rum, virtutumque ornatu, omnibusque, tum gratiæ, tum gloriæ dotibus insignita virtute eiusdem creativi concursus reproducitur, ne quid agnatæ ori Christi gemmæ desit ad splendorem & venustatem. Plurimum enim illius pretio, & mysterij huius dignitati detraheretur, si corpus inglorium, exangue & exanime ibidem reponeretur. Quôque huiusce incompatibilis gemmæ valor in infinitum excrescat, vnio hypostatica totius humanitatis cum Verbo, totam Deitatem, Trinitatemque secum aduehens, eodem omnipotentæ influxu pariter reproducitur; cui suum nitorem præcipuum mystica Eucharistiæ torcois potissimum debet. *Meo Thesaurus ab ore.*

EMBLEMA XXXI.
 AVIS PENNIPVLCHRA
 MALENS EMORI, QVAM
 POLLVI.

*Taymenois mieux perdre la vie,
 Que ma beauté me fust rouie.*

Pennarum volucris miro famosa nitore
 Sponte perit. spoliij ne violetur honos.
 Si visco extremam tantillum illeuerit alam,
 Integritatis amans se finit ipsa capi.

*Munditia præfert vel libertatis amorem :
Dulce decorumque est gloriæ amore mori.*

A P O D O S I S.

*sacrilegum quoties iniictus , Christe subintrat
Pectus , & in spurcas incidis ipse manus.
Si tibi spurcitia , tormentorumve daretur
Optio , præferres vincula , flagra , crucem.
Munditiæ cupidus quæuis extrema subires ,
Ne decor intereat quo caro munda nitet.
Inmarcescibilem peperit tibi prima nitorem
Passio , dura nimis probra , secunda parit.*

FONS EMBLEMATIS.

AVes pennipulchræ eam , naturâ duce , suarum
diuitiarum cognitionem habent , vt visco
tantillum hærentes sistant , neque contorqueantur ,
vt plumis suis nullo detrimento sint. Cuius pul-
chritudinis tantus est amor ; vt melius ducant capi
atque occidi , quam pennarum integritati , dum li-
bertati student , minimè parcere. Ita Hernandez in
Paralipomenis notationibus apud Nieremberg.
l. 10. c. 65.

I N T E R P R E T A T I O.

i. **Q**Valem munditiem exigit purissimus Agnus
Eucharisticus , quantumque vel à leuissimis
sordibus abhorreat nemo diuinius explicat , quàm
D. Dionysius c. 3. de Eccles. Hierarchia , vbi subti-
liter expendens , cur adstans altari Pontifex digi-
torum extremitates aquâ mundissimâ abluat , ita
scribit : *Adstans coram Symbolis sanctissimis Ponti-
fex aquâ manus abluit , unâ cum Sacerdotum ordine
venerando. Nam qui lotus est , vt eloquia testantur ,*

non opus habet aliâ , quàm summitatum seu extremitatum suarum lotionem , per quam utique supremam munditiam fiet , ut diuinissimo præditus habitu deiformitatis , dum ad sequentia quoque benignè procedit , liber futurus sit , & expeditus , quippe prorsus uniformis , & ad unum rursus unitiue conuersus , immaculatam simul & intemeratam suam faciet conuersionem , tanquam qui deiformitatis suæ plenitudinem & integritatem seruet. Nempe qui lotus est , scelerisque purus , non indiget nisi vel ut extremos digitos vel pedes lauet , id est ut minimas imperfectiorum labeculas , quæ pulueris instar animæ solent affectibus adhærere omnino eluat : Vnde Saluator Apostolorum pedes abluuit , antequam eos ad sui Corporis & Sanguinis communionem admitteret ; ideoque extremorum digitorum ablutio , quæ diuinis à Sacerdote præmittitur mysteriis , satis eidem insinuat extremis animæ phantasiis expiatum ac deiformitatis niueâ stolâ vestitum ad tremendum accedere debere sacrificium ; sic enim clarioribus Dei absconditi radiis afflabitur ; puriorique diuinæ charitatis flammâ succendetur. Enimverò si Sacerdotem consecraturum leuibus peccatorum venialiū fordibus emaculari deceat , quâ ratione mortali crimine conspurcatus ad altare præsumet accedere , & Virginalē Domini carnem Venereis violare ac contaminare (purcitiis? immaculato siquidem agno queruis pollutio ipsâ quam pro nobis pertulit morte longè grauior est , ad eò ut nisi gloriosi corporis obstaret immortalitas ; iterum emori mallet , quàm pestifero pollutæ mentis halitu coinquinari.

2. Et quidem prima ratio qua moueri potest ut sacratissimæ carnis conspurcationi mortem præferat , ea esse potest , quod passionis suæ merito pec-

catum abstulerit, suo cruore sordes nostras abluerit, & mortem nostram moriendo destruxerit, unde inuictissimo mortis triumphatori gloria & honor immortalis accessit. Sic enim Chrysostomus hom. 2. in Symbol. tom. 5. ubi quærens quæ passus sit Dominus, respondet: *Vt, quia nos in transgressione per Adam primum hominem mortui eramus, in patibulo crucifixi resuscitaremur.* Cui subscribens Ambrosius præfatione in Psal. 35. exclamat. *Beatum lignum Domini, quod omnium peccata crucifixit! beata caro Domini quæ victum omnibus ministravit!* Quidni igitur mors Christo sit optabilior, Sacramenti pollutione, ac communionem sacrilegâ, cum morte suâ peccatum omne deleuerit & extinxerit, quod ad nostram perniciem horribili sacrilegio reuiuere; quidni mors ei desiderabilior quæ gloriam peperit, quàm corporis inquinatio quæ ignominiam?

3. Secunda ratio est, quod per mortem suam Dominus nos mortales, non solum immortales, sed & deos effecerit. Non id fingo, sed à sanctis Patribus traditum profero. Quippe sapius à me laudatus Chrysostomus Hom. 6. de Feria 5. Passionis id disertis asserit verbis: *Quare displicet si Christus de sinu Patris, de deitatis secreto ad nostram seruitutem venit, ut nos suæ redderet libertati; nostram mortem suscepit, ut nos eius morte uiueremus? quandoquidem per despectum mortis mortales in Deos retulit, nos cœlestibus æstimans; & quomodo Deus Christum ad iniuriam vocat tantam, sic homines tantam tollit & extollit ad gloriam.* Suffragantur Nazianzenus orat. 40. in sanctum baptisma docens. *Ex uirgine Mariâ progressum totum hominem, eundem & Deum, pro toto homine laeso, ut totâ peccati condemnatione rescissâ tibi toti salutem afferat, impatibilem Diuinitate, pa-*

tibilem assumpta humanitatis ratione , tantùm hominem propter te effectum , quantum tu propter illum Deus effici- ceris. Nempe cùm Dei Filius propter nos factus ho- mo, seiunctâ crucis supplicio à corpore animâ, desit esse verus homo: homo tunc primum incœ- pit esse Deus, suscepto deformitatis habitu, qua- si nostra humanitas non posset ad diuinitatis eue- hi dignitatem nisi ipsa diuinitas mortis falce dis- solutam amitteret aliquatenus humanitatem. Opta- bilior proinde Redemptori illa mors, quæ mortales homines in Deos immortales transmutat, quam indigna communio quæ trifulco triplicis mortis iaculo sacrilegos transfodit & occidit, dum corpori & animæ mortem infert, & demum impœni- tentes æternæ mortis cruciatibus addicit.

4. Postremâ tandem ratio, vi cuius mors pol- lutioni præferenda esset, ea est, quod mediator Dei & hominum homo Christus Iesus suæ mortis meritò reconciliauerit ima summis, sui que cruo- ris glutine Deum homini copularit. Aperte Theo- phylactus orat. de adoratione Crucis: *Crux, in- quit, ad conditorem Christum adducit cœlestia, subter- ranea, & terrestria, ab ortu solis vsque ad occasum, ut non sint amplius duo creaturarum genera, Angeli & filij hominum, quedam in cœlo, quedam in terrâ, quedam prope, quedam longè, sed ut iam sint una creatura omnium qui in Christo renouati sunt.* Proinde nihil Domino pacis & vnitatis amatori eâ morte iucundius obtingere potuit, quæ Deum homini, terrenis superna reiunxit. Contra verò quid indig- nâ Sacramenti perceptione eidem regi pacifico potest esse detestabilius, quæ communionis spe- cie, soluit vnionem, animam à suo tum conditore, tum redemptore seiungit, ictum violat fœdus, cœlestibus

caelestibus Potestatibus bellum indicit, vt cum inferis paciscatur? ô malè prognatam ex communione diuisionē! ô monstrosum Sacramenti vnitatis partum! ô quam abfimilem suæ Parenti sobolem! Quid aliud spirat Eucharistia quàm pacem, concordiam, charitatem? quî fit igitur vt sacrilegus per dilectionis osculum, & pacis vinculum, inferat bellum? his itaque de causis nemo dubitet Agnum Eucharisticum adæo sui nitoris, ac integritatis studiosum esse, vt venereis sordibus gloriosam tot titulis mortem præponat; malitque rursus mori, si beatæ humanitatis sineret immortalitas, quàm sacrilegæ Communionis visco contaminari. *Illi grauior Pollutio morte.*

EMBLEMA XXXII.
 TVRDVS CHIAPPÆ PINVS
 ROSTRO PERFORANS GLANDESQVE
 INSERTAS COMEDENS.

*Il prend l'aliment qu'il souhaite,
 Dans la blessure qu'il a faite.*

32

Turdus ubi Pinum transfixit acumine rostri,
 Eruit inflicto pabula vulneribus.
 Devorat insertas terebrato in cortice glandes;
 Dulcius è plagis esca petita sapit.

A P O D O S I S.

Sacra Redemptoris deicide membra forarunt:

Hisce foraminibus nobilis esca latet.

Omnis homo deicide, suo quia funeris author

Crimine: sola Deum culpa necare potest.

E Cruce pendenti peccator adhæreat, olli

suggeret Angelicas plaga vel una dapes.

Transfixo cedunt regalia fercula cordi,

Suanior ambrosiâ est vulnere gutta fluens.

Consummatum epulum lateris dat vulnus hiulci,

Corde famem sedat, rore rubente sitim.

F O N S E M B L E M A T I S.

Genus turdorum Chiappam incolit quos vo-
cant passerres fabros, fructu quercino vescun-
tur, rostro perforant corticem pinuum, glandem
singulis foraminibus aptissimè accommodant, vt
manu ab Indis extrahi nequeat; sic omnem pi-
num ornatissimè cingunt glandibus incisus; mox
pedibus hærentes cortici, tundunt rostro glandem,
& suauiter vorant. Ita Nierembergiius l. 10. Natur.
histor. c. 66.

I N T E R P R E T A T I O.

2. **N**on oratoria quædam hyperbole, sed so-
lida fidei veritas est, omnes homines
Christicidij reos esse, ac Dominicæ mortis con-
scios; nullus est ex Adæ posteris, qui manus suas
non lauerit in sanguine Saluatoris, nullus qui vulne-
ribus inflictis, totum eius cruorem non effuderit,
nullus qui cum hostibus Iudæis non exclamauerit;
Crucifige, crucifige eum: Verissimè quippe de om-
nibus hominibus intelligi debet, quod de astanti-

bus turbis scriptum est: *Clamauerunt omnes, crucifigatur.* Etenim si per vnius hominis delictum, Apostolo teste, omnes mortui sunt, pro omnibus vtiq̄ue mortuis Christus non solum vulneratus, sed & mortuus est, qui non est mortuus, nisi pro mortuis: igitur quotquot originali noxâ mortui sunt, (omnes autem mortui sunt) deicidij conscij sunt, verbo dicam, omnes Christicidæ. Nemo proinde sibi falsò persuadeat solos carnifices clauos in Domini manus pedesque sacratissimos malleis adegisse, solumue Longinum lanceâ latus eius aperuisse, plagas huiusmodi omnes infliximus, quoniam ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra: tolle scelera, tollis & vulnera; nulla siquidem esset vulnerum necessitas si nulla foret hominum iniquitas, vt ideò planè necessarium Adæ peccatum Ecclesia censeat, quod Christi morte deleretur. Hoc præcipuus innocentis Domini tortor, deicida vnicus, verus Christicida, cum altâ voce profiteatur Pater se propter scelus papuli Filium percussisse plagâ mortali. Quod adeo in fidei principiis indubitatum est, vt Zachariæ 13. interrogatus Dominus: *Quid sunt plage iste in medio manuum tuarum?* Respondeat: *his plagatus sum in domo eorum qui diligebant me,* vel vt vertit Arabicus Alexandrinus: *Euererunt mihi de domo dilecti mei,* populi nimirum Israëlitici, quem præ reliquis gentibus diligebam, quique se præcipuum Messie cultorem venditabat. Quæ quidem circumstantia plagas ipsius non mediocriter acuit, quod longè grauius & atrocius videatur ab iis quos vnice diligis, quique te diligere profitentur, fauciari, & laniari. Amor enim, vbi in furorem transit, summopere crudelis est, vt

ex vino suauiori, si semel corruptum fuerit fit acetum acrius, & mordacius.

2. Verum vt turdi Chiappæ glandes factis foraminibus insertas suauissimè comedunt, & ex arborum, vt ita loquar, plagis alimenta eruunt maiori cum voluptate: sic fideles ex adorandis Iesuanæ humanitatis cicatricibus cœlestem depromunt alimoniam, & puppilorum instar in materna irruentium vbera, linguam sacris infigunt vulneribus, vnde simul cum cruore sugunt lac delectationis æternæ. Nisi enim è diuinis vulneribus animæ cibum eruerent, non diceret Augustinus Christum inter & matrem Virginem medius: *Hinc pascor à vulnere, hinc lactor ab ubere: positus in medio, quò me vertam nescio.* Nisi sacrosanctæ cicatrices promptuaria forent cibum & potum affatim suggerentia, ad famescentis Ecclesiæ saturitatem, non in iis sanctiores animæ stabile domicilium elegissent, vt elegerat sanctus Ariani Comes Elzearius iis ad Delphinam coniugem rescribens verbis, referentè Surio: *Si me videre cupis, quare me in vulnere lateris Christi: ibi enim habito, ibi me reperies, frustra alibi quasiura.* Manante igitur ex hiulco Christi corde, sanguine nutriebatur; nec enim tamdiu in eo vulnere degeret, nisi ibidem vnde pasceretur inueniret, ne defectu pabuli interiret. Et verò diuini cruoris ambrosiam, seu vinum germinans virgines ad sobriã fidelium ebrietatè fluere nullus ambigit; dubitari verò posset an etiam ex factis vulneribus frumentum electorum eruat ad satietatem? quidni autem ab iis liceat illud depromere? quandoquidem nisi peccatores supra Domini dorsum arassent, sæcundamque ipsius carnem scorpionum vomere fulcassent, Eucharisticum triticum, quò ad

immortalitatem alitur Ecclesia, non haberet. Ea-
 propter Christus de suis apud Dauidem differens
 vulneribus, nunc ait: *supra dorsum meum arauerunt*
peccatores; nunc: *Foderunt manus meas, & pedes*
meos, nouâ sanè & hactenus inusitatâ metaphorâ;
 sulcatur enim & aratur tellus, non corpus; fodi-
 tur ab aratore terra triticum receptura, non pedes
 & manus. Verùm non absque mysterio propriis
 agriculturæ terminis plagas sibi à peccatoribus in-
 flictas expressit, vt nos è cruentis humanitatis la-
 ceræ sulcis Eucharisticum pullulasse triticum, &
 ex vulnerum fossâ tellure auream altaris prodisse
 segetem edocerit; ne quis deinceps ambigeret co-
 piosissimam annonam è cicatricum promptuariis
 depromi.

3. Cùm igitur ex sacris vulneribus, quæ meis
 criminibus innocenti Domino intuli, frumentum
 & vinum annonamque copiosam depromere mihi
 liceat, quidni turdo Chiappæ ab angustis forami-
 nibus pabula eruenti similis censear? Quidni in
 latis cicatricibus fercula reperiam regiis lautiora?
Regia quippe, inquit, Bernardus ser. in Cœna Do-
 mini, *ibi sumuntur fercula, & accuratiori arte dili-*
gentius preparata, deliciosa multum ad saporem, soli-
da ad nutrimentum, efficacia verò ad medicinam. Pri-
imum itaque ferculum est obedientia filialis, habens hu-
militatem in corde, patientiam in ore, perseuerantiam
in bono opere; de quâ Christus dicit; Meus cibus est
ut faciam voluntatem eius qui misit me. Secundum
ferculum est paupertas spiritualis quam tria constituunt,
depositio rerum & contemptus, vilitas & abiectio sui
ipsius, abdicatio propriæ voluntatis in omnibus. Hanc
paupertatem Christus docuit verbo, consecrauit exemplo.
Tertium ferculum est mors Christi reuerenda, præ omni-

bus Sacramentis affectuosa : in hoc enim Sacramento pietas magis enituit , gratia plus refulsit , Charitas amplius radiauit. Hæc sunt eximia fercula , quibus anima in sacris sponſi deliteſcens vulneribus alitur ad immortalitatem. Vnde idem Doctore concludit: Tu itaque qui ſedes ad menſam diuitis , ferculis quæ præmiſimus appoſitis teipſum ſubiiciens , non negligenter , ſed diligenter attende quæ apponuntur tibi , & ſcito , quoniam talia oportet te preparare compatiendo , commoriendo , & conſepeliendo. Dignum eſt enim & tibi multum expedit , compari , commori , & conſepeliri paſſo , mortuo , ſepulto. Hoc eſt celeberrimum & regale conuiuium , in quo iuſti epulantur , & exultant in conſpectu Dei , & delectantur in lætitiâ. Hæc carptim ex mellifluo Doctore , quibus liquet in adorandis Chriſti vulneribus regale piis animabus inſtructum eſſe epulum , ex ſuauiſſimis virtutum omnium ferculis in quo Chriſtianus. Ab inſlictis depromit pabula Plagiſ.

EMBLEMA XXXIII.
 CORVVS PISCATOR
 LIGATO GVTTVRE PRÆDA SVA,
 FRVI IMPOTENS.

Corue quid infelix adeo piscando laboras ?
 Nec stomacho condis , quem rapis ore , cibum ?
 Scilicet ingluuiem constrictus fune , famescis ;
 Queque paras aliis , haud alimenta capis .

A P O D O S I S.

*Mortalis sceleris religatus fune sacerdos ,
 Condere corde nequit , quem capit ore , cibum .
 Caelestes epulas populo sermone potenti
 Praeparat , ipse fame discruciatuus obit .
 Vtilis externis sacra confectio carnis ,
 Proh dolor ! auctori est perniciofa suo .
 Nempe saginari constrictus crimine nescit ,
 Cordis ab arce fugat , quem trahit ore , Deum .
 Quam metuenda fames , hac implacabilis escâ ,
 Vnde Triumphalis viueret aula Poli !*

F O N S E M B L E M A T I S .

Habet rex Sinarum, in omnibus vrbibus iuxta flumina sitis, quaedam ædificia, in quorum singulis multi marini corui aluntur, quorum operâ piscatio peragitur, his mensibus quibus pisces suos foetus ediderunt. Eductos enim ex illis ædificiis coruos ad fluminum ripas transferunt, in quibus multas scaphas piscatorias, mediâ ex parte, aquâ plenas habent; quibus in orbem dispositis singulis singulos coruos adiudicant, hos deinde sub alis longo funiculo alligant, eorumque guttur siue ingluuiem alio funiculo adstringentes, ne pisces captos vorare queant, in aquam proiiciunt ad capiendos pisces: quod adeo auidè exequuntur, vt admirationem pariat. Nam magnâ celeritate sese mergentes, atque sub aquâ tantisper morantes, donec ingluuiem à rostro ad pectus vsque implere queant, deinde emergentes ad scaphas redeunt, in eas captos pisces reiciunt, illicò ad piscationem reuertentes. Ita Mendoza Augustinianus.

INTERPRETATIO.

I. **P**ER coruum piscatorem, constricto fune guttore, piscatione suâ frui impotentem, ac in tantâ piscium copiâ, quos ardenti studio captos in scapham egerit, miserè famescentem, Sacerdotem mortalis alicuius culpe vinculo ligatum adumbrari nemo non videt: qui licet plures in altari consecret hostias, fidelibus sacræ mensæ accumulentibus porrigendas; nihilominus tot inter alimenta cœlestia quæ numerosæ plebi nutriendæ sufficiunt, infelix esurit, quia sceleris admissi catenâ reuinctus, illis quas adstantibus præparat & porrigit, epulis minimè saturatur, vtpote prorsus incapax fructus ipsius Sacramenti. Verè siquidem dixit Author sermonis in Cœna Domini, apud Cyprianum: *Sacramenta quidem, quantum in se est, sine propriâ virtute esse non posse, nec villo modo diuinam se absentare maiestatem mysterijs: sed quamuis ab indignis se sumi, vel contingi sacramenta permittant, non possunt tamen spiritus esse participes, quorum infidelitas vel indignitas tantæ sanctitudini contradicit.* Quia verò gratiæ spiritualis nequeunt esse participes, propriâque indignitate tanti se fructu mysterij priuant, hinc inter Sacramentales epulas ante ora patatas, non regifico! duntaxat, sed diuino luxu fame discruciantur: Nempe culpa mortalis cuius sibi conscij sunt quasi

Furiarum maxima iuxta

Accubat, & manibus prohibet contingere mensam.

Virg. 6. Aeneid.

Sacerdos igitur tam indignus, quam dignus, Populo cœlestem parat alimoniam, nec enim nocet malus minister vbi bonus est Dominus, quamuis

fuo innodatus crimine , ieiunus inter epulas per-
 feueret. Non sum nefcius D. Thomam 3. p. q. 82. a.
 5. sibi hæc verba Hieronymi super Sophoniam ob-
 iicere: *Sacerdotes qui Eucharistia seruiunt, & Sanguinem populis diuidunt impiè agunt in Christi lege, putantes Eucharistiam peccantis verba conficere, non vitam.* Vbi non tam verbis Sacerdotis, quam vitæ eius ac sanctis moribus, vim Eucharistiæ conficiendæ videtur attribuere. Verum non id eo sensu dixit, quasi verba consecrationis ab impio Sacerdote prolata super symbola panis & vini, ex iis Corporis & Sanguinis Christi conficiendi non eamdem vim habeant, ac ea quæ à digno sanctoque proferuntur: sed quod etsi vterque verè Corpus Christi conficiat, illud nihilominus impio Eucharistia non est, hoc est, bona gratia, imò potius subtractio gratiæ, quod illud indignè conficiendo nouum admiserit sacrilegium gratiæ destructiuum.

2. Quemadmodum ergo coruus piscator, faucibus licet fune constrictis, proptereà piscari non desinit, & vastam implere captis piscibus ingluuiem, quos in scaphas egerit ad hominum nutritionem: quanquam iis ipse nutriri nequeat, fune, ne eos in stomachum traiciat & digerat, præpediente; ita pari ratione minister sacrilegus Eucharistiam verè conficit, & diuinissima adstantibus Christianis præparat fercula, quibus ad vitam immortalem aluntur, etsi scelere constrictus, iisdem nequeat saturari, vtpote quòd illa veræ pietatis ac reciproçæ dilectionis calore vitali digerere & concoquere non possit. Sacramentum quidem, non secus ac alij, tum ore, tum pectore suscipit: attamen non proprie comedere censetur, quia comedendo nullatenus satiatur. Quò spectat illud quòd Marci

3. 20. scribitur: *Et veniunt ad Dominum, & conuenit iterum turba, ita vt non possint neque panem manducare.* At quare non poterant manducare panem? videlicet quia turbâ comprimebantur. Quid verò comprimens turbâ designat, quâ fit vt in annonâ panisque copiâ fameſcant, niſi crimina quæ fauces animæ adeo conſtringunt, vt panem Eucharisticum deglutire non poſſit? Audi Hieronymum à D. Thoma in catenâ relatum, *Turba quæ impediunt panem manducare, peccata & vitia ſunt: quia qui manducat indigne iudicium ſibi manducat.* Quid ais, Doctor ſanctè? *Vitiorum, inquis, turbæ impediunt panem Eucharisticum manducare?* Vnde id probas? quia, ſubdis, *Qui manducat indignè, iudicium ſibi manducat?* Quid iſtud eſt? non manducant panem, quia manducant indignè? probas ergo eos non manducare, quia manducant? egregia reſponſio ad rem quam verſamur valde accommodata: quippe ſacrilegi ſclerum funibus innodati Panem Eucharisticum manducando propriè non manducant, quoniam indignè manducant, & quaſi corui piſcatores cibum quem capiunt, deuotionis feruenti ſtomacho digerere non poſſunt, inter alimenta famelici, quia ſcleris fune conſtricti.

3. Talis erat monachus ille Claraualleniſis, de quo l. 2. vitæ S. Bernardi c. 12. ita ſcribitur: *Agebatur quedam ſolemnitas præcipua, & frater aliquis quem ſanctus Abbas, pro ſecretâ culpâ altaris ſacri communionis ſuſpenderat, notari timens, & ruborem non ſuſtinens, ad manum eius cum cæteris nimium præſumptuoſus acceſſit. Intuitus autem eum, quoniam cauſa latens erat, repellere hominem noluit, ſed intimo corde orabat Deum, vt de tantâ præſumptione melius [aliquid ordinaret. Itaque ſumens homo Euchariftiam, non*

poterat ad interiora trajicere, & diu multumque conatus, cum nullo modo preualeret, anxius & tremebundus clausam ore seruabat. Expletâ denique horâ orationis sextâ, Patrem sanctum traxit in partem, cuius pedibus aduolutus, cum multis ei lacrymis quod patiebatur aperuit, & aperto ore, ipsam quoque Eucharistiam ostendebat. Increpans autem eum confitentem absoluit, & sine difficultate recepit Dominica Sacramenta. Quid ad rem nostram opportunius? verè siquidem Monachus iste censura vinculo in pœnam culpæ secretioris innodatus nunquam sacratissimam hostiam deglutire potuisset, nisi ab hoc absolutus vinculo fuisset, ac proinde infelix anima pane diuino destituta breui fame interiisset. Proindeque iure dicere poterat. *Inter pabula victus esurio.*

EMBLEMA XXXIV.
 ACCIPITER AVIS CAPTÆ
 CORPVS LANIANS , CORDE
 ABSTINET.

Corpus lanians haud corde potitur.

*C'est par ses iniustes efforts,
 Qu'il perd le cœur, prenant le corps.*

34

Abstinet accipiter laniatæ corde columba ,
 Corpore forte satur , corde recusat ali.
 APODOSIS.

*Simplici & innocuo Iesus vt corde columbam ,
 Impius accipitrem sic feritate refert.*

Mite licet corpus laniet , non corde fruatur :

Non nisi diuinus corde potitur amans.

Hunc tantum laniena manet , vel iniqua cruoris

Fusio ; nec dabitur cordis amore frui.

Corpore ali nihil est , nisi corde fruare ; vis ergo

Viueri corde Dei? uiue in amore Dei.

FONS EMBLEMATIS.

Accipiter auium quas ceperit cor nunquam edit; idque nonnulli in coturnice & turdo, alij in aliis obseruarunt. Ita Aristoteles, quem sequitur Ælianus l. 2. de Animal. c. 42. auditione accipi accipitres saepe numero contra aquilas & vultures pugnare, à cordibus tanquam sacro quodam initiatis se abstinere: Numquam enim auium corda tanquam religione quadam constrictos edere.

INTERPRETATIO.

Memini S. Zenonem Veronensem alicubi Dominum iis matrem Virginem alloquentem verbis inducere: *Excordasti me*, hoc est, meum mihi cor, ô mater, rapuisti. Siue per Domini cor, Spiritum sanctum intelligere voluerimus, Patris & Filij, cor & amorem reciprocum, quem ex flammeo vtriusque sinu, suum in gremium humilitatis & virginitalis illecebrâ virgo pertraxit, siue potius ipsiusmet filij singularem benevolentiam & amorem, quem sibi mater in æternum obstrinxit: cor enim sicuti sedes amoris est, ita pro amore passim vsurpatur. Virgo igitur amabilem filium excordasse dicitur, dum & Spiritum sanctum in sinum virginalem allexit, cuius purissimo ardore fecundata Deum conciperet, & ipsiusmet quem conce-

perat Dei fibimet cor & amorem comparauit. Pariratione Dominum in sacrâ synaxi Christianus excordat, qui reciprocâ dilectione succensus, cor & amorem ipsius sibi conciliat, quo veluti delicatiori ac planè diuino cibo nutriatur. Cum enim Eucharistiam veram cordium alimoniam fidei feruidoque corde suscipiat, Domini corpus edendo, ipsum excordat. Quod subtiliter obseruauit Augustinus expendens illud Psal. 21. 27. *Edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum qui requirunt eum, uiuent corda eorum in sæculum sæculi.* Cur Eucharistiam edunt pauperes, id est, mites & humiles corde, & edendo saturantur, & saturi laudant Dominum, & laudando iterum requirunt, quem comederunt, & à quo saturati sunt? cur demum (quod signanter Psaltes addidit) corda eorum Domini cordis sadipe saginata, uiuent in sæculum sæculi? Audi sanctissimi Doctoris responsum: *Nam cibus ille cordis est.* Si cordis duntaxat Eucharistia cibus est, igitur eâ solus ille saturatur, qui fidei suscipit corde. Ergo solus ille Salvatorem excordat, ac diuino ipsius corde pascitur, qui eiusdem amorem mutuo amore promeretur. Ergo vâcordes sacrilegi carnem ipsius laniando, corde non pascuntur, nec edendo saturantur, nec eorum corda viuunt in sæculum sæculi, quia carentes amore, carent & corde, ac proinde Eucharistiâ nutriri non possunt, quæ solius cibus est cordis, ex Augustino.

2. Ad summum itaque velut accipitres, amabile Christi corpus, scclerum vnguibus discerpunt; at diuino ipsius corde saturari nequeunt; quod solo cordis ore, id est, amore, manducari potest, os habent quo sacramagni carnem laniant, cor verò non habent, quo eamdem solius cordis alimoniam excipiant.

cipiant. Iusti autem & pauperes spiritu, quia nullo scelere corpus Domini discerpūt, ideo eiusdem corde non solum vescuntur, sed & saturantur, quod puro feruentique corde Eucharistiam cordium escam suscipiant. Nimirum cordi diuini amoris iaculo transfixo suum os inest, quo Iesu animum cor comedere possit. Quod est os cordis? aut hiulcum amoris vulnus, ad immortales glorię delicias auidius hians, aut potius amor castus & filialis, quo Deus propter se diligitur. Amore filiali quicumque Sacramentum suscipit, cordis ore comedit, amore porro filiali suscipit, qui Dominum eo modo diligit, quo diligere cupit. Deus verò cum nos diligit, non aliud vult quam se ipsum diligi: quippe qui ob aliud non diligit, nisi vt vicissim diligatur, sciens illos amore beatos esse, qui se filiali amore dilexerint. Accedant itaque cordati pauperes, cordis os aperiant, amore casto filialique diligant, ament, vt amplius ament, amantem redament; vt de iis veraciter dici possit. *Edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum qui requirunt eum, viuent corda eorum in sæculum sæculi.* Quidni enim eorum corda viuerent in sæculum sæculi, quæ nutriuntur & viuunt corde Domini viuentis in sæculum sæculi? quidni Eucharistia vita esset cordium, quæ ex Augustino cibus est cordium; cum iis viuamus quibus vescimur? Iustus igitur, quia non solo corporis ore, sed cordis ore, hoc est, amore Sacramentum suscipit, ideo purissimo Christi corde verè pascitur & viuunt. Sacrilegus è contra quia non corde, non cordis ore, non amore; sed ore duntaxat, Eucharistiam cordis escam excipit, *Domini Corpus lanians non corde potitur.*

EMBLEMA XXXV.
 AQVILA CYGNÆA, INTER
 ALPINAS NIVES, E NIGRA
 SENSIM CANDESCENS.

Suae sensim fit concolor esca.

*Elle prend insensiblement,
 La couleur de son aliment.*

35

Alpibus in summis, ubi nix hyberna perennat,
 Prae niuis intuitu nigra niuescit avis.
 Albor olorinus paulatim candidat alas:
 Hinc cygnæa aquila nomen, & omen habet.

*Sic in Hyperboreis coruus regionibus albet:
Tempore cui longo nix solet esse cibus.*

A P O D O S I S.

*Nix diuina caro est candentibus abdita velis,
Illius ex esu, si niger, albus eris.
Pura sibi similes alimonia reddit alumnos,
Et fit olor niueus, qui modo coruus erat.
Vis Domino fieri similis, candore niuali?
Crebrius altaris nix comedenda tibi.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Album genus aquilæ rarum est, inuenitur tamen aliquando in Alpibus, & rupibus, circa Rhenum, vt sæpe experti sumus. In Alpibus autem summis continuæ sunt niues. Est autem hæc aquila alba niuet candoris, magnitudine aquilæ germanæ. Ita Albertus M. qui etiam testatur se monedulas, propter frigus regionis, albas vidisse. Gylbertus Longolius affirmat nullam esse raritatem in Nouergiâ coruum album videre. Ipsi, ait Perrotus, apud Alphonsum Siciliae regem, dum Neapoli sub Calixto Pontifice essemus, vidimus coruum ei à Rege Britanniae missum, miro candore conspicuum. Consule Gesnerum in coruo lit. B. Testatur etiam B. Franciscus Salensis lepores Sabaudiae hyeme niue vescentes albescere, ac suæ sensim alimoniae concolores fieri. Vnde ad rem Eucharisticam eximiam eruit similitudinem.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **Q**vandoquidem Alpinæ Aquilæ, & Burgundiae Sabaudiaeque lepores niue victitantes sensim candescunt, suæque fiunt alimoniae conco-

lores; quòd ea vis insit alimentis iis quæ aluntur suas imprimere qualitates, vt patet in iis qui delicatioribus assueti epulis carnis sunt mollioris, cum è contrà qui panè duntaxat, vel cibis solidioribus aluntur, sensim indurescunt, ac validioris sint neruosiorisque corporis: quid mirum si diuinum Eucharistiæ alimentum planè diuinus efficiat, quos sustentat, & miram iis imprimat deiformitatem? Nouerat Dei Filius similitudinem inter amantes amoris esse conciliatricem & matrem; vnde cum nostrum amorem ambiret, nobis simillimus fieri voluit, vt nos deiformes, imo & deos homines faceret Deus homo. Initio quidem cum homo mutasset gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum, & qui prius originali iustitiâ conspicuus, de Deo in paradiso nutriebatur, mox inobedienciæ reatu in pecudem degenerans, fœno vt alimento conueniente pasceretur, Dei Filius factus est fœnum, vt vel sic de eo viueret, vt his edisserit verbis Bern. ser. 25. in Cant. *Mutauit homo gloriam Dei in similitudinem vituli comedentis fœnum: inde est quod panis Angelorum factus est fœnum, positum in præsèpio, appositum nobis tanquam iumentis. Ergo cibus hominum mutauit se in similitudinem pecoris, homine mutato in pecus.* Reuera fœnum factum est verbum, cum carô factum est. *Omnis enim caro fœnum est*, clamat Isaias: at si voluit fieri fœnum, vt pecuini hominis congruum esset pabulum: nouerat tamen vim inesse pabulo, vt tandem pastum in pascentem transmutaret: quod maximè in Eucharisticâ mensâ præstare solet, vbi non solum humanitatis suæ fœnum, sed & latentem sub fœno diuinitatem porrigit in cibum, vt homo de pecuino fiat planè di-

uinus. *Hæc est enim differentia*, inquit S. Th. 3. p. q. 73. a. 3. *inter alimentum spiritale, & corporale, quòd alimentum corporale conuertitur in substantiam eius qui nutritur, & ideo non potest homini valere ad vitæ conseruationem alimentum corporale, nisi realiter sumatur: sed alimentum spiritale conuertit hominem in seipsum, secundum illud quod Aug. dicit in lib. Confess. quòd quasi audiuit vocem Christi dicentem sibi: necti me mutabis in te sicut cibum carnis tue, sed tu mutaberis in me. Potest autem aliquis in Christum mutari, & etiam incorporari voto mentis. Ac proinde homo diuinâ carne pastus; imo & diuinitate saginatus, sensim in ipsum, quo vescitur, transmutatur alimentum.*

2. Huiusce conclusionis veritas è Paulino discursu euidenter eruitur: sic enim 1. Cor. 10. ratiocinatur: *Quæ immolant gentes, demoniis immolant, & non Deo. Nolo autem vos socios fieri demoniorum. Non potestis Calicem Domini bibere, & Calicem demoniorum. Cuius discursus vim his verbis egregiè complexus est Clemens Alex. Eorum enim qui seruantur, & eorum qui pereunt, separata sunt alimenta. Sed non est consentaneum, ut sint mensæ demoniorum participes, qui spiritali ac diuino nutrimento digni sunt habiti. Quasi sic argumentetur cum Apostolo: alia sunt electorum, alia reproborum alimenta, quamuis vtraque vim habeant illos qui aluntur in eorum quibus hæc ipsa alimenta offeruntur, mores conuertere. Porro electorum alimenta, videlicet Eucharistica, Deo viuo & vero offeruntur, ac proinde illos in Deum transmutandi singularem habent efficaciam. Alimenta verò reproborum dæmoniis offeruntur, adeoque qui idolothyta comedunt, dæmoniorum mores & indolem induunt. Ex quo consequitur*

Eucharistiam non solum Deo consecratam, sed Deo plenam, diuinos plane reddere, quos pascit. Id quidem dictum videretur arrogantius, nisi Doctorum humillimus Augustinus id prædocuisset. Expendens enim illud Psal. 84. salutare tuum da nobis, ita differit: *Iam quidem dedit nobis Christum suum, quia dicimus illi; panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et quis est panis noster, nisi ipse qui dixit, ego sum panis viuus qui de cælo descendi? dicamus illi, da nobis Christum tuum. Dedit nobis Christum suum. Dedit enim nobis Christum, sed hominem quem nouimus. Dedit hominem eum ipsum nobis, daturus est Deum, hominibus enim hominem dedit, qualis potest capi ab hominibus: dum enim Christum nullus hominum capere poterat, factus est hominibus homo: seruat se Deum diis. An forte arroganter dixi? reuera arroganter, nisi ipse dixisset: Ego dixi, dii estis, & filij Excelsi omnes. Seruat se quidem Deum diis in patriâ, Deum utique reuelatâ facie specularandum; sed in Eucharistico epulo gloriæ pignore deos interim efficit virtute alimenti diuinissimi, suos in altorem alumnos transmutantis.*

3. Ex dictis hætenus concludo, animam quæ prius Germanæ instar aquilæ, admissis nigrescebat criminibus, sensim frequenti Eucharisticæ niuis esu candescere, suæque fieri concolorem alimonix; quæ quidem excellentior ad dignam sanctissimi Sacramenti susceptionem censeretur dispositio, ut non versicolor, sed Christo planè concolor appareat, exactâ virtutum eius imitatione, si S. Ambrosio credimus l. 5. in Luc. cuius verba profero, quòd ex iis deprompta videatur nostri Emblematis Epigraphe: *In eandem igitur formam series conuenit Præceptorum, ne actus noui & veteris hominis*

miscemus ; cum ille exterior opera carnis operetur , & hic interior qui renascitur , non versicolore speciem veterum novorumque debeat habere gestorum ; sed concolor Christo , illum studio mentis imitari , cui renatus est in lauacro. Absint ergo de coloramentis velamina que displicent sponso , displicent enim ei qui vestem non habuerint nuptialem. Que porro vestis illa nuptialis est , nisi que sponsi niuæ stolæ concolor , accumbentes in nuptiali epulo conuiuas eidem exhibet per omnia conformes. Hanc autem induit qui virtute Sacramentalis vnionis , ipsi magis in dies assimilatur , ac instar aquilæ vel leporis , Alpini. Suae sensim fit concolor esca.

EMBLEMA XXXVI.
 CYNCHRAMVS COTVR-
 NICES AD OPTATAM REGIONEM
 DEDVCENS.

*Sedem vsque quietam ,
 Dux , fidusque comes .*

*Le ne les quitteray iamais ,
 Quelles ne soient en lieu de paix.*

36

T*riba coturnicum , Cynchrami tuta ducatu ,
 Per freta prosequitur , quod bene coepit , iter .
 It Glottis malefida comes , primoque labore
 Fraeta , priore gregem linquit in hospitio .*

*Non ita Cynchramus; donec sedem usque quietam
Duxerit, anteuolans corpore sternit iter.*

A P O D O S I S.

*Glottis nostra caro est anime malefida sodalis;
Cynchramo similis Numinis alma caro.*

Insidiosa tua fugias consortia carnis;

Quâ comite ad calos nemo peregit iter.

Illamanebit humi numerosis vermibus esca,

Solum & adstabis iudicis ante thronum.

Pro duce, si sapias, diuinam selige carnem;

Sitque tibi Iesus duxque comesque via.

Hoc duce deuenies calos, & amena vireta;

Hic ubi meta via est, nec peritura quies.

F O N S E M B L E M A T I S.

Cynchramus perseuerantior quàm Glottis, quæ nusquam plus vno die cum coturnicibus pergit, & in proximo hospitio eas deserit. At Cynchramus festinat etiam peruenire ad expetitas sibi terras; itaque noctu is eas excitat, admonetque itineris. Ita Plinius l. 10. c. 23. qui de Glottide sic scribit: Glottis prælongam exerit linguam, vnde ei nomen; hanc initio blanditâ peregrinatione auidè profectam, pœnitentia in volatu, cum labore scilicet subit; reuerti incomitatam piget, & sequi, nec vniquam plus vno die pergit, in proximo hospitio coturnices deserit.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **V**T Glottis laboris impatiens, susceptique pœnitens itineris, post vnius diei comitatum coturnices in proximo deserens hospitio, mundum exprimit, cuius ea est indoles barbara &

immitis, vt suos affeclas ex hac vitâ migrantes deferat, instar illius viri Amalecitæ, cuius meminit scriptura 1. Reg. 30. qui seruum Ægyptium morbo laborantem in viâ deferuit, omnibus remediis & alimentis destitutum, quasi certam mortis victimam: ita Cynchramus Glottide perseverantior noctu coturnices voce excitans, & itineris admonens, & ad expetitas terras cum iis peruenire festinans, Saluatoris fidelium animarum hinc in cælestem patriam commigrantium, fidissimi ducis & custodis, egregium mihi videtur hieroglyphicum. Fidelis ille amicus est electus ex millibus, & inter omnes seligendus, qui iuxta leges inuiolabilis amicitia nusquam suos clientes necessariis gratia subsidiis deserit, nisi prius extinctis sancti Spiritus inspirationibus ab iis deseratur; vtque in ipso patriæ cælestis itinere, exulibus ad Paradisi delicias anhelantibus, perseverantia donum, ne præ labore deficiant, impertitur: ita in eorundem comitatu inuictissime perseverat, donec ad optatas sedes perduxerit sanos, & incolumes. D. Bernardus de interiori domo c. 4. oppositos hinc mundi, illinc Christi mores considerans, ad priorem negligendum, & posteriorem eligendum. his hortatur verbis: *Cogita ergo in societate aliorum nunc positus, quia non poteris semper manere cum illis, & interim elige tibi socium illum, qui cum subtracta tibi fuerint hæc omnia, tibi fidem seruabit, qui dilectoribus suis fidem seruat, nec recedit in tempore angustia. Deus tuus ille est, quem eligere debes. & c. 5. Talem te prepara, vt tecum adsit Deus; sit in ore, sit in corde, semper tecum eat, tecum redeat, nec recedat à te. Nunquam ille te dimittet, nisi prior illum dimiseris.*

2. Christus igitur fidelem animam, è terrâ in

cælos transmigrantem , vt coturnices Cynchramus comitatur, subleuat, custodit, ne in itinere deficiant. Mundus verò fallax, perfidus & infidelis, non secus ac Glottis, asseclas suos ex hac vitâ migrantes deserit infernalium falcibus accipitrum sæuissimè laniandos. Nimirum, inquit Bernardus ep. 107. *mundus cum suis concupiscentiis transit, sed te prius dimittit, quam ipse pertransit. Quid te sine fide delectat amor mox finiendus?* Et paulò post exclamat. *O seculum nequam! quod solos tuos sic soles beare amicos, vt Dei facias inimicos, consequenter & indignos concilio beatorum. Planè enim qui amicus vult esse tuus, inimicus Dei constituitur. Amicus itaque mundi, excluditur à concilio amicorum Dei.* Non ita Christus Dominus, permanet in die necessitatis, amicus fidelis non solum vsque ad aras vbi nos pacificat, sed vsque ad mortem, & totam æternitatem, nec vsquam suos in angustiis deserit, nisi deseratur, vt secum viuant in æternum. Nullibi verò clarius inuiolabilis ipsius elucet fidelitas, quàm in Eucharistiæ Sacramento, verè Christianorum in Domini osculo morientium viatico, verè pharmaco immortalitatis. Nouit enim quàm arcta, quàm salebrofa ac difficilis via sit quæ ducit ad vitam; quandoquidem Math. 13. 14. admirabundus exclamat: *Quàm angusta porta, & arcta via est que ducit ad vitam! Et pauci sunt qui inueniunt eam!* Si arcta via est, præeunte duce nobis opus est qui viam sternat & aperiat: & si pauci illam inueniunt, comite nobis opus est qui nobis illam indicet. Cumque nihil magis viatorum animos à suspiciendo itinere absterreat, quam cibi potusque penuria; nisi nos pretiosi corporis viatico præmuniret, dubio procul in viâ deficeremus, desperantes cælestis patriæ

potiri deliciis, ad quas totis hiamus precordiis, & piorum desideriorum alis tendimus. Idcirco arduum iter aggredientibus dux & custos amantissimus, indefectibilem annonam suggerit, labentes crucis sue baculo sustinet, proprio corpore fatigatos subleuat, & veluti commodo vehiculo transfert ad Patriam, cui nostra peregrinatio suspirat. Eapropter Chrysostr. hom. de Oratione Dominicâ, duas illius petitiones expendens, hanc videlicet præcedentem. *Adueniat regnum tuum*, illam subsequenter: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, priorem de fine, id est, de regno cælesti, posteriorem de mediis ad finem conducentibus, pane videlicet Eucharistico intelligit, de quo sic loquitur: *De ipso comedimus, inde viuimus, inde pascimur, inde nutrimur, inde peruenimus, & tandem quotidie patriam quarimus: ne deficiat fides nostra, ne vires anime nostre in istâ arctâ & angustiâ viâ fatigata non perueniant ad patriam. Ergo, Domine, pascce nos quotidie pane isto cælesti.* At quorsum quotidie? nisi quia quotidie ad patriam pergimus, quotidie ex viâ fatigamur, quotidie nouæ difficultates occurrunt solis gratiæ viribus superabiles, quotidie diurno itineris labore vires exhauriuntur, solo Corporis diuini viatico refarciendæ: vnde necesse sit tandem in viâ deficere, nisi nos Iesus dux & custos fidissimus ad amœna Paradisi vireta perducatur.

3. Hinc acutissimè Hugo Cardinalis obseruauit in cap. II. Luc. inter septem orationis Dominicæ petitiones, quarum tres priores vitam æternam, tres posteriores vitam temporalem spectant, mediam interiacerè, quâ quotidiani & supersubstantialis Eucharistiæ panis subsidium exigitur; quod

Christus sub panis specie delitescens , sit vtriusque vitæ confinium , eibusque tam comprehensioribus , quàm viatoribus communis , illos diuinitatis suæ ac gloriosæ humanitatis aspectu fatians, hos eiusdem humanitatis esu reficiens : vnde medium inter vtramque vitam locum obtinere debuit , vt vel hinc innotesceret neminem hoc impertransito medio , à vitâ præsentī ad futuram , ab vno extremo ad aliud vnquam peruenire posse. Pij Cardinalis verba accipe: *Sunt distinctæ septem istæ petitiones secundum duas vitas , temporalem scilicet , & cœlestem. Tres primæ petitiones pertinent ad vitam cœlestem , tres vltimæ ad vitam temporalem: media, scilicet panem nostrum quotidianum &c. est communis , & quasi confinium vtrarumque (attende ad sequentia) confortans & dirigens transeuntem de vitâ temporali ad vitam cœlestem. Vides vt mysticus noster Cynchramus ducis fungatur officio , & dirigat transeuntes animas , de vitâ temporali ad cœlestem. Quapropter vbi Christus Eucharisticum epulum beatifico præambulum , suaue militantis Ecclesiæ cum triumphante glutinum instituit , sine morâ de patriæ cælestis epulo sermonem subtexit , vt innueret nobis peregrinis ac exulibus patriam repetentibus salutare esse viaticum : Math. 26. 29. *Dico autem vobis , non bibam amodo de hoc genimine vitis vsque in diem illum , cùm illud bibam vobiscum nouum in regno Patris mei.* Nimirum ex Eucharistico conuiuio facilis & breuis est ad cæleste transitus , vbi Deo clarè viso felices animæ fatiantur , quòd migrantes animas pretioso corpore sustentet. Fælices igitur animæ quas Christus , vt coturnices Cynchramus , in mortis agone ad iter cæleste excitat ,*

quibus viam monstrat vtiq̄ue sacri Corporis viatico præmunitis, quas ex hac vitâ migrantes nusquam deserit in proximo Purgatorij hospitio, immo potius inde illas eripit virtute incruentij sacrificij, vt ad Patriæ gaudia vel minimis emaculatas sordibus perducatur, *Sedem vsque quietam dux fidusque comes.*

EMBLEMA XXXVII.
 CORNIX PVLLOS SVOS
 IMPLVMES ALERE DE-
 TRECTANS.

Nudis alimenta recuso.

*Ie leur refuse l'aliment,
 Si je les voids sans ornement.*

37

Polis amans cornix, ecquid nutrire tenellam
 Abnuis? implumi pabula iure nego.
 Pluma ubi vestierit natiuo membra decore;
 Tunc & ego matris munus obibo libens.

A P O D O S I S.

*Non sibi difsimiles confuevit pascere Iesus,
 Crimina queis animæ surripuere decus.
 Ornamenta suis in alumnis exigit altor,
 Virtutesque, quibus conciliatur amor.
 Gratiâ adornatos ut carne & sanguine pascit,
 Gratiâ inornatis sic alimenta negat.*

FONS EMBLEMATIS.

Pillos suos, vt audio, non prius cornices folent pascere, quàm plumis vestiri incipient, vt & aliæ pleræque aues, quæ volaces magis, quàm pulueratrices sunt: hæ enim per se edunt, inquit Gesnerus in cornice, literâ C. Cur verò nudos pascere detrectent, rationem profert S. Gregorius Magnus in Moralibus lib. 30. c. 8. quòd nondum in illis per pennarum nigredinem sua similitudo videatur. Nempe similitudo est mater amoris.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **V**T Cornix pullis editis escam præbere dissimulat, inquit Greg. M. loco cit. priusquam plumescendo nigrescant, eosque inediâ affici patitur, quoad usque in illis per pennarum nigredinem sua similitudo videatur: Ita Christus animas virtutum ornatu destitutas, vtpote sibi planè dissimiles, Eucharisticis dapibus alere reuinit, donec nuptiali charitatis veste conspicuæ sibi magis ac magis assimilentur. Quî enim adorandæ participes fierent humanitatis, quæ nondum per gratiam factæ sunt consortes Diuinitatis? Audiendus Chrysostomus hom. 3. in c. 1. ad Ephes. *Mensa regia parata est, mense isti Angeli administrant: denique ipse rex adest, & tu adstas oscitanter?*

santer? *squallet sordibus vitiorum pallium anime tue, neque ulla istius rei absconſe cura eſt tibi? ſed pura eſt anima mea ſtola, inquires; igitur accumbe menſe, & eſto particeps Dominici corporis. Veni: quotidie rex, ut internuſat diſcumbentes, 1. ut cum eis ſermones miſceat familiariter; & tunc quidem in quorundam conſcientiam tacitus inſufurraſt: amici quomodo huc vos preſentatis non habentes veſtem nuptialem? Nec mirum ſi diuini præſes epuli tantam in diſcumbentibus exigat cordis munditiem, animæ nitorem, virtutum ornatum; quando Rex Babylonius iuuenes elegit modeſtos, & facie decoros, ut regali menſæ miniſtrarent.*

2. Nec eſt quod pannofus aliquis ſeſe excuſet, quod præ inopiâ nuptialem gratiæ ſtolam emere non potuerit, cum iis omnibus quos ad epulum Chriſtus inuitat, vltro eandem offerat, ut proinde è conuiuariuin numero iure ſit expungendus, qui nuptiali nudatus ornatu diſcubuit, non tam epulaturus, quàm damnandus. Ita diſertè Chryſ. hom. 21. ad pop. *Et tu ad nuptias vocatus ſpirituales, & prandia regalia, conſideres quam dignum ſit veſtimentum regale comparare. Verùm neque opus eſt comparare, ſed is qui te vocat, tibi dat gratis, ne paupertatem prætere vales: nuſquam enim venditur tale veſtimentum. Quorſum verò nuptiale veſtimentum minimè venditur? nonne præuis fidei, ſpei, pœnitentiæ & dilectionis actibus nuptialem charitatis ſtolam de congruo meremur? Non inficior. Veruntamen quia gratia excitans, quâ ad illos actus eliciendos impellimur, non meritis redditur, ſed gratis datur, ideò nec à peccatore nuptialis veſtis emitur, nec à Domino venditur, ſed gratis datur, vnde & adhuc gratia nominatur. At qui*

lacerâ fordidâque veste discubuit, nunquid opponere poterat, diuites ac pauperes, ac proinde nudos, & pannosos à ministris regiis ad epulum vocatos fuisse? minimè gentium: quoniam vt rectè ratiocinatur Origenes relatus à D. Thoma in catenâ ad hunc locum, quamuis pauperes & nudi vocati sint, non tamen vt fordidis regalibus epulis accumberent, sed vt exutis vitiorum pannis, Apostolicum adimplerent consilium Coloss. 3. 12. *Induite vos sicut electi Dei, sancti & dilecti viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam.* Hæc enim sunt nuptialia vestimenta. Vbi idem Doctor subtiliter obseruat, miserum hunc conuiuiam non idcirco à rege fuisse damnatum, quod impuris manibus regia fercula tetigisset, sed quòd inter comites candidatos, solus fordidus accubisset, antequam dapes à ministris inferrentur. Adeo graue facinus est sine nuptiali veste, ad altaris mensam accedere, vt vel ante Sacramenti susceptionem verè peccator censeatur reus damnationis æternæ. Audi Origenem: *Et idè rex ingreditur vt videat discumbentes, priusquam eis prandium apponatur, vt habentes nuptialia vestimenta retineat, & deiecit condemnetque contrarios.*

3. Vt igitur Cornix pullis implumibus alimenta subtrahit, quod nudi sint sibi dissimiles, ita Christus omnium gratiarum ac virtutum clarus insignibus, peccatores vitiis squallidos ab Eucharistico conuiuium longius arcet, quod similem in illis non videat ornatum, illamque animæ munditiem quæ sanctitas vulgo nuncupatur. Iuxta id quod olim antequam fideles ad sacram synaxim accederent, Diaconus inclamabat: *sancta sanctis.* Hoc est, inquit Chrysostr. hom. in illud ad Hebr. vo-

Nuntariè peccantibus nobis &c. Si quis sanctus non
 est, non accedito. Non omnis, ait, liber & expiatus,
 sed sanctus: sanctum enim non peccatorum modo libe-
 ratio facit, sed spiritus etiam presentia, bonorumque
 operum abundantia. Nolo enim vos à cœno liberari tan-
 tum, sed etiam albos esse ac pulchros. Ac proinde vir-
 tutum ornatu carentibus, veluti pullis illegitimis
 ac nudis alimenta recuso.

EMBLEMA XXXVIII.
TVRTVR VIDVA, PRÆ
COMPARIS DESIDERIO, AQVAM AD
POTVM TURBIDANS.

Præ luctu lymphida turbo.

*Le déplaisir de mon veſuage
M'oblige a troubler mon breuage.*

38

Cur vitreos, turtur, latices haurire recusas?
Cur tibi præ illimi turbida lymphæ sapit?
Orba maritali solamine lymphida turbo:
Non etenim viduam gaudia pura decent.

A P O D O S I S.

Sic anima , aeternum cui crimen ademit amantem,

Ingemat , & sortem nocte dieque fleat.

Altaris purum caueat contingere fontem :

Fletibus ante suis turbidet , inde bibat.

Pura fluentia anima possunt potare fideles :

Nescia adorandi fallere iura thori.

Purior haustus obest orbatis virgine sponso,

Si gemitu , & lacrymis mixta sit unda , iuuat.

Sanguineas lacrymas toto dat corpore sponsum ;

Cur oculis aqueas non rea sponsa daret ?

F O N S E M B L E M A T I S.

Illud scitu & admiratione dignum est , inquit Grapaldus , turturem viduam siccis truncis semper insidere , ac fluentia lymphida ad potum turbidare , ob nimium amissi confortis desiderium , Sic ille apud Gesnerum in turture. Idem ferè scribit S. Bernardus ser. 59. in Cant. his verbis : Turtur compare vno contenta est , quo amisso alterum iam non admittit , in hominibus numerositatem nuptiarum redarguens. Cernere enim est turturem tempore suæ viduitatis , sanctæ viduitatis opus strenuè exequentem ; videas vbique singularem , vbique gementem audias , nec vnquam in viridi ramo relidentem prospicies. Videatur Greg. M. in illud Cant. i. pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis.

I N T E R P R E T A T I O.

I. Turtur vidua lymphidos latices ad potum turbidans , præ comparis amissi desiderio , animæ poenitentis symbolum est , quæ præuiis la-

crymis purissimum altaris permiscet fontem; præ
 sponsi sibi per crimen erepti desiderio, ne Lympidi-
 or haustus mortem potius, quàm vitam adfer-
 rat. Lympidi quidem sunt omnes Saluatoris fon-
 tes; verum cæteris Eucharistiæ fons Lympidior,
 animæ peccatrici, cælestique sponso orbata, co-
 piosis turbibandus lacrymis, ne suam in crystal-
 lina illius superficie deformitatem agnoscens,
 inde potius se proripiat, quàm purissimos latices
 prælibare præsumat. Quod autem dixit Isaias:
Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris, de
 iis animabus dixit, quæ nullius sibi sceleris con-
 sciæ, sponsique iugiter fruentes amplexibus, pu-
 ram ex iis aquam in gaudio hauriunt, non verò
 de adulteris & infidelibus, ac proinde viduis,
 quæ non nisi gemebundæ; & illacrymantes tur-
 bidam fletibus aquam ebibunt. Nisi enim effusis
 lacrymis turbidarent, bibere non auderent, quod
 vitrei fontis speculum quantò Dei ibidem delites-
 centis pulchritudinem, tanto suam ipsis scedita-
 tem clarius repræsentet. Porrò vtriusque notitia
 non potest vberes non elicere lacrymas, quibus
 vultus sui maculas in pellucido fonte deprehen-
 sas eluant. Siquidem vt cum Aug. loquar in Psal.
 98. *In multis quantum nobis innotescit voluntas Dei,
 etiam reatus noster innotescit nobis; & quantò plus ille
 nobis innotescit, tantò plus imus in fletus & lacrymas.
 Videmus ergo quàm iustum sit, quod de nobis exigit
 Deus, in quantâ adhuc imperfectione iaceamus, & sit
 nobis quod dictum est: qui apponit scientiam, apponit
 & dolorem.* Vnde ne scelerum admissorum turpi-
 tudo, vultusque deformitas, quâ se sponsi com-
 plexibus & blanditiis indignas præstiterunt, ni-
 mium iis horrorem incutiat, & à sacro fonte

longius secedere persuadeat , operæpretium est, antequam bibant , lymphidos fletu plurimo turbare latices: sic enim vt minus sua illis in turbido latice apparebit deformitas , ita citius iisdem diuini fontis haustu gloriosa continget deformitas.

2. Equidem eliquatas amoris ardore de contrito corde lacrymas Eucharistiæ perceptioni præfundi debere satis indicauit Elias , dum 3. Reg. 17. viduam ligna colligentem his compellauit verbis? *Da mihi paululum aquæ in vase , vt bibam: cumque illa pergeret vt afferret , clamauit post tergum eius: Affer mihi, obsecro, buccellam panis in manu tuâ.*

Cur enim aquam prius postulauit, quam buccellam panis, Eucharistiæ figuram , nisi vt innueret Pœnitentiæ lacrymas sacræ communioni præmittendas esse ; quod orbatæ cœlesti sponso animæ illiusque præsentiam ardentissimè sitienti , sine præuio lacrymarum haustu non sapiat buccella panis Eucharistici. Æstuaus enim præferuore desiderij, & ardentius ad sponsi complexum anhelans, nisi prius suas lacrymas bibat, panem illum cœlestem deglutire non poterit, quin faucibus exulceratis , sitim magis ac magis accendat: Præuio proinde lacrymarum haustu quasi leni vehiculo in stomachum traiciendus est , vt ibidem fletu permixtus, facilius concoquatur, nostramque pariter famem ac sitim extinguat. Quò referri potest subtilis S. Chrystostomi obseruatio in hom. ad Neophytos , vbi notat ex Christi latere primum aquam exiisse, deinde sanguinem, his verbis: *Non ait Ioannes , exiuit sanguis & aqua , sed exiit aqua primum , & sanguis.* Cur ita , nisi vt Euangelista innueret aquam lacrymarum , Eucharistiæ per sanguinem adumbratæ , esse præfun-

dendam. Fauet hæc Chrysoſtomi annotatio quorundam recentiorum opinioni exiſtimantium aquam illam de ſciſſo pericardio promanſſe, quod cum prius lanceâ apertum fuerit, quam ipſum cor Domini, prius quàm cruor in cordis ſinu reſiduus, effluere debuit.

3. Neque durum videri debet, ſi Eccleſia ab infideli & peccatrice animâ, ad recuperandam ſponſi gratiam, eoſdem gemitus, eandemque lacrymarum vim præexigat, quam fidelis anima etiamnum latentis in Sacramento ſponſi perfruens amplexibus vltro profundit, dum ad intuitiuam vultus ipſius contemplationem ardentius aſpirat. Vis audire vocem turturis, & gemitus animæ reuelatâ ſponſi facie beari geſtientis, audi S. Bernardum ſer. 59. in Cant. *Quidni moneat mihi crebras lacrymas, & gemitus quodidianos Chriſti abſentia? Domine, ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Laboravi in gemitu meo, tu ſcis, ſed beatus qui dicere potuit: Lauabo per ſingulas noctes lectum meum lacrymis meis ſtratum meum, rigabo. Non ſolum autem mihi, ſed & his omnibus qui diligunt aduentum eius gemitus iſti comperti ſunt. Hoc quippe eſt quod ipſe aiebat: Nunquid poſſunt filij ſponſi lugere, quandiu cum illis eſt ſponſus? venient autem dies, cum auferetur ab eis ſponſus, & tunc lugebunt. Ac ſi diceret, & tunc vox turturis audietur. Ita eſt, Ieſu bone, venerunt dies illi: nam & ipſa creatura ingemiſcit, & parturit uſque adhuc, reuelationem filiorum Dei expectans. Non ſolum autem illa, ſed & nos ipſi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis noſtri; hoc ſcientes, quia quandiu ſumus in corpore hoc, peregrinamur à Domino. Nec vacui gemitus quibus è cælo tam miſericorditer reſpondetur: propter miſeriam inopum, &*

gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.
 Hæc mœsta vox animæ ad claram sponsi visionem anhelantis, hi gemitus castissimæ turturis, præ absentis comparis desiderio, fontis Eucharistici latices ad potum fletu yberrimo turbidantis. Quid igitur agendum animæ peccatrici & adulteræ, quæ suo se crimine, sponsi dilectione & blanditiis indignam præbuit? Nonne vberioribus & amarioribus lacrymis turbandus altaris fons purissimus, ne purior haustus noceat, vt absentis sponso veraciter nuntiare possit, *Præ luctu lym-
 pida turbo.*

EMBLEMA XXXIX.
 COLVMBÆ CRVOR, E VE-
 NA CORDI VICINIORI, AD OCULO-
 RVM MEDELAM EFFICACIOR.

Vim medicam vicinia cordis adauget.

*La medicinale vigueur
 Vient du voisinage du cœur.*

39

Sanguine suffusos oculos infusio curat,
 Sanguinis ablatum reddit & illa iubar.
 Venula ad hos usus est incidenda columba,
 Qua magis de cordis proximitate calet.

*Hoc melior, quo feruidius de vulnere manans
Bullit, in ingenti tota calore salus.*

A P O D O S I S.

*sanguini adorando vires vicinia cordis
Augeat, ubi immensus viuit & ardet amor.
Quo magis ferueret, fieretque potentius astu
Collyrium, leuatum transforat hasta latus.
Humanus transfigit amor præcordia Christi,
Feruidiore tumens sanguine vena fluit.
Ipse cruor bullit, quia cor illius origo
Flagrat amore hominum, flagrat amore Dei.
Depromit medicum flammato ex corde calorem,
Quo superum felix cætus, humusque calent.
Ut cæcis oculos aperiret sanguine Christus,
Ipsi oculos clausit vulneris auctor amor.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Columbarum, turturum, palumbium, perdicum sanguis, oculis cruore suffusis eximiè prodest, in columbis masculæ efficacior putant. Vena autem sub alâ ad hunc usum inciditur, quoniam suo calore, utpote cordi propinquior, vtilior est. super imponi oportet splenium è melle decoctum, lanamque succidam ex oleo & vino. Ita Plinius l. 29. c. 6.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **A**Duersus spiritalium oculorum caliginem, & animæ cæcitatem nullum efficacius collyrium pretioso sponsi sanguine agnoscit Ecclesia, quod à diuini cordis immenso charitatis ardore succensi vicinitate medicinalem efficaciam mutuatur. Huius collyri virtutem aperit S. Cypria-

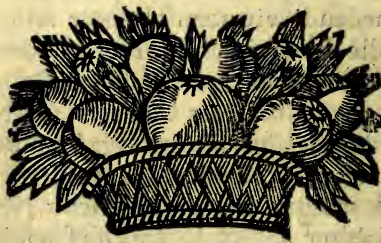
nus fer. in Cœnâ Domini, his verbis: *Nobis pro quibus sanguis Christi oblatuſ est in cruce, ipſe Chriſtus pincerna hoc porrexit poculum, & docuit, vt non tantum exterius hoc ſanguine liniremur, ſed & interius aſperſione omnipotentis in animâ muniremur, & penetrans omnia tanti medicamenti virtus, quicquid eſſet intus ibi durum effugaret, & renouaret, ſanaretque quicquid morbi carni, vel ſpiritu, veteris vitæ adlincerat corruptula.* Si ea ſit diuini Sanguinis virtus, vt morbis omnibus veteris vitæ corruptelâ contractis medeatur, cùm inter eos annumeranda veniat animæ cœcitas, haud dubiè diuini huiuſce liquoris illitu diſſipabitur.

2. Enimverò inter ſeptem Ieſuani cruoris effuſiones, quas Bern. tract. de Paſſione Domini à capite 34. ad 42. enumerat, nulla mihi videtur ad medelam efficacior, quam omnium poſtrema, vel ea quæ in vltimâ cœnâ facta eſt, quod ſanguis ille è diuino corde charitate flammato medicinalem calorem deprompſerit. Non inficior quamlibet illius guttulam à diuinâ Verbi hypotaſi infinitum valorem mutuari, nihilominus non incongruè dici poſteſt illum ſanguinem qui vel de corde aut præcordiis effluxit, vt feruidiorem, ita nobis ſalubriorem extitiſſe. Ille quidem quem in horto Gethſemani toto corpore ſudauit, ad medelam efficac, quod ſuam in corde ſcaturiginem quadantenus haberet, vt hiſ aſſerit verbis Bern. c. 37. cit. *Inſpice tribulationem mitiſſimi cordis quâ angebatur, cùm totum corpus ex omni parte ſanguineo ſudore manaret. Neque enim corpus extrinſecus tanto talique ſudore deflueret, ſi cor intrinſecus nullius doloris moleſtiâ frangeretur. contritum eſt cor meum in meipſo, ait Propheta. ſciſſo igitur corde interius, ſciſſa eſt & exterius pellis*

*nostri Salomonis , effusus est sudor sanguineus super terram. Verum ille mihi singularem medendi vim habuisse videtur , qui vel de venis cordi propinquo-ribus , vel de ipomet corde militari lanceâ transfixo profluxit , tum quia de corde vbi sedes amoris est , apertius emanavit , tum quia mirabilem illam , quæ in institutione sanctissimi Sacramenti pridie facta fuerat , feruentissimi cruoris effusionem adumbravit , vt vulgo docent SS. Patres : sic enim asserit S. Paulinus *1 ep. 30. Illa petra qua de latere lanceâ perforato , aquâ fluxit & sanguine , vt pariter nobis salutiferos funderet fontes , aquam gratiæ , & sanguinem Sacramenti , qui idem est & fons aquæ salutis , & pretium. Vbi per sanguinem Sacramenti illum intelligit , quem ex Eucharistico Calice Sacerdotes hauriunt.**

3. Nihilominus suaviorem ac efficaciorẽ præcæteris medendi virtutem obtinere mihi semper visus est ille Iesuani cordis cruor , quem non instantis mortis timor , vt in horto Gethsemani ; non militaris hasta , vt in Caluariâ violenter extraxit , sed solus isque nimius erga homines amor , non atrociter , sed amanter , sed suauiter ex sanis , viuidis , & integris præcordiis elicit. Nemo quidem inficiabitur defæcatorẽ esse sanguinem calicis , quàm crucis , vtpote qui solari radio purior sit , & nectare suauior , non carnificum equorumue pedibus proculcatus , non puluere permixtus , sed lympidus ; quique bibentibus minimum horroris incutiat , plurimum amoris. Reuerâ si columbinus cruor , quanto feruidior est , cordique vicinior , tanto ad oculorũ medelam censetur efficacior ; vbi nam excæcatæ mentes potentius inuenient collyrium , quàm in Eucharistico calice , præ nimio cha-

ritatis ardore, bullienti? satis enim cordis astuantis & inde sanguinis supra modum accensi feruorem his verbis expressit: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum antequam patiar.* I. feruentissimis votis optavi mei eruoris Calicem fumantem, bullientem, amore flammatum vobis ad potum, & ad medelam propinare. Cum igitur è corde Domini flammeâ charitate succenso feruidior effluerit, non potuit non esse efficacius cæteris collyrium; quandoquidem. *Vim medicam vicinia cordis adauget.*

EMBLEMA XL.

COTURNIX ÆSTIVI
FERVORIS AMANS PRIMA
PRUINA DISCEDIT.

Hospes solum in seruore fidelis.

*Je loge icy dans les ardeurs,
J'en sorts aux premieres froideurs.*

40

Flantebus huc zephyris, & vere repente coturnix
Aduenit, hinc illam prima pruina fugat.
*Hospes in aestiuo solum seruore fidelis,
Aestus ubi primum transiit, inde fugit.*

A P O D O S I S.

*Flante Paraclete, mentem inflammante superno
 Numine, amas nostros, Christe, subire sinus.
 Hinc & abis, cum feruor abit, feruoris amantem
 Criminis admissi prima pruina fugat.
 Quale gelu est istud, cui cedit naminis aestus!
 Quo penetrante animas, igneas alget amor.*

FONS EMBLEMATIS.

COturnices ad nos, vt audio, medio fere Aprili veniunt, & abeunt cum prima pruina ingruit; ita vt si pridie plurimæ apparuerint, & postridie pruina subsequatur, ne vna quidem reliqua amplius conspiciatur. Gesnerus in coturnice litt. C.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **D**. Bernardus ser. 2. in Cœnâ Domini expendens illud Cantic. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur*, eleganter ait: *Ibi enim est cor: (scilicet inter ubera) & ubi est cor, ibi est dilectio, & ubi dilectio, ibi dilecti mansio.* Quare dilecti mansio in corde? quia sedes amoris est in corde, vbi autem amor est, ibi & feruor est ab amore inseparabilis: vbi primum amor tepescit, amor esse desinit, quippe qui totus igneus viuere nequeat, nisi ferueat. Libenter igitur Dominus in corde feruido commoratur, inter deuotionis ardores hospes fidelissimus; etenim Deus noster, ignis consumens est, nec fieri potest, vt non ferueat cordis regio tantæ charitatis aestu torrida. Quippe si solum ipsius colloquium tantum in discipulorum cordibus excitauit ardorem, vt illius memores

memores ad inuicem dicerent : *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis , dum loqueretur nobis in viâ ?* Quantò magis ipsemet speciebus inuolutus Eucharisticis , sese in intima insinuans præcordia , sempiternis Empyreï ardoribus , & immensæ charitatis igne deuorante cor nostrum incendet , medullasque depopulabitur ? Nonne animæ dilecti cruore ebræ , amoris iaculo transfixæ , desolatoriis Eucharistiæ carbonibus inflammataæ , cum mellifluo Doctore hom. Feriæ 2. Pasch. libet exclamare : *O dulcis ardor , dulcis splendor , dulcis amor ! ardor confortans , splendor illuminans , amor inebrians ! quàm dulciter ardes , quàm mirabiliter splendes , quàm sufficienter totum cor hominis implet ! quis poterit habitare de nobis cum igne deuorante , cum ardoribus sempiternis ? cum iam non erit ignis in Sion , sed caminus in Ierusalem in splendoribus æternitatis.* Vbi S. Doctor ignem Sionis cum caelestis Solymæ camino componens , innuit ignitum huius vitæ feruorem , qui sempiternos patriæ parit ardores , ex monte Sion deriuari , i. ex sanctissimo Sacramento in eodem monte à Domino , pridie quàm pateretur , inter immensos charitatis æstus instituto. Vnde subdit : *Nonne cor nostrum tunc ardens erat in nobis* (fratres suos alloquitur) *cùm in claustro residentes meditaremur in silentio , quando secreto Deus erat in tabernaculo nostro ?* Nimirum vbi Christus in pectore susceptus est , ibi Deus in tabernaculo nostro requiescit , & hinc oritur non tepor , non frigus , sed ingens deuotionis feruor , & ignis in Sion succensus de flagranti cælestis Ierusalem camino exiliens ; quo capaciores reddimur habitandi cum atdoribus sempiternis.

2. Immenfa Dei maiestas angusto non capitur

habitaculo : cor nostrum angustum est , nec tanto idoneum hospiti , nisi dilatetur. Quomodo dilatatur? feruore deuotionis , æstu charitatis. Vt enim corpora hiberno gelu constricta , æstiuo calore dilatantur ; ita corda sceleris alicuius frigore contracta charitatis ardor ampliat , vt Christus dignius ibidem hospiteretur. quicumque igitur amore estuans , cum Psalmista dicere potest : *Viam mandatorum tuorum cucurri , cùm dilatasti cor meum* ; in corde suo diuinitus ampliato potest ostendere Domino , si non cœnaculum grande stratum vbi recumbat , saltem puluinar vbi caput reclinet. Animam proinde quæ diuino hospiti cordis præparat habitaculum , estu charitatis ampliari conuenit , & vt cum eodem Patre loquar ser. 27. in Cant. *Necesse est eam crescere & dilatari , vt sit capax Dei. Porro latitudo eius , dilectio eius ; sicut dicit Apostolus 2. Cor. 6. Dilatamini in charitate : nam etsi anima minimè , cùm sit spiritus , quantitatem corpoream accipiat , tamen confert illi gratia , quod negatum est à naturâ. Crescit quidem & extenditur , sed spiritualiter ; crescit non in substantiâ , sed in virtute ; crescit & in gloriâ , crescit etiam in templum sanctum Domino. At si latitudo animæ dilectio eius est , ergo amore dilatatur ; si amore , igitur & feruore , vt idoneum venienti Domino disponat hospitium , vt pote qui sit *Hospes solum in feruore fidelis*. O quanta illi animæ latitudo , quæ in dilectione stabilis tanti hospitis maiestatem & digna reperitur suscipere , & sufficiens capere , vt pote quæ nullo deinceps mortalis culpæ frigore constringatur ! Verum quoniam in hoc exilio , sensim deficiente deuotionis æstu , succedit delicti pruina , quâ cordis sedes constringitur ; hinc diuinus hospes angustioris impatiens domicilij à no-*

bis recedit, maximè si post æstiuos charitatis ardores, alicuius criminis pruina, flante Dæmonis aquilone, subsequatur.

3. Porro rationem fugæ discessusque Domini idem Doctor mellifluus ser. 3. de Ascensione Domini his adfert verbis: *Impleri visitationibus Domini animo non potest, quæ distractionibus subiacet, & quantò magis illis euacuabitur, tantò amplius istis implebitur, si multum, multum; si parum, parum; vel certè, si magis probas, numquam iste illis misceri poterunt in æternum, quia ubi vacua vasa non inuenit oleum, stare necesse est. Neque enim spiritus & caro, ignis & tepiditas, in uno domicilio commorantur, præsertim cùm tepiditas ipsi Domino soleat vomitum prouocare.* Nempe Christi humanitas in Sacramento ignitus carbo est, de diuinitatis ardore planè flammeus, contacta non solùm adurens, sed & vicina quæque potens inflammare. At non bene conueniunt carbo & glacies, ardor & algor; nec in vnico cordis sinu sese cõpatiuntur frigus iniquitatis, & flamma charitatis. Hinc Gilbertus ser. 6. in Cant. expendens illa verba sponsæ: *Quæsiui illum & non inueni*, eleganter ait: *Fratres, si sedulitas submouetur, desidia quando admittetur? Si non inuenit amor, quando inueniet tepor?* Sponsa dilectum quæsierat etiam calente studio, quia tamen non toto cordis affectu, nec toto charitatis feruore quæsierat, idcirco se non inuenisse conqueritur: anima verò iners, languida, tepida, forte etiam admissò crimine gelida sponsum in cordis hospitio reperire sperabit? absit. Vt enim coturnices nostris è regionibus primâ præuinâ fugari solent, ita Dominus è tepidi, gelidi ve cordis hospitio confestim recedit. *Hospes solum in feruore fidelis.*

EMBLEMA XLI.
 AQVILA SENEX , PETRÆ
 ATTRITV , CLAVSVM OS AD
 CIBVM APERIENS.

*Cibus attritio clausum
 Os aperit .*

*L'attrition fait l'ouverture
 Propre a prendre ma nourriture .*

41

MOs aquilæ est , rostri nimium cui crevit aduncus
 Mucro , nec ex raptâ vivere carne licet.
 Attritu lapidis clausum os aperire , ciboque
 Pellere , languerat qua moribunda , famem.

*Sic senio confecta, cibi virtute restoret,
Atque iuventutis gloria prima redit.*

A P O D O S I S.

*Petra mihi Iesus, attritio cordis ad illam
Sola potest sanctis os aperire cibus.
Obstruit os mortale nefas, attritio pandit,
Iuncta sacramento cor renouare potest.
Os humilis primum reseret confessio; clauso
Ore quis ad sacras posset hiare dapes?*

F O N S E M B L E M A T I S.

Dicitur aquila, cum senectute corporis pressa fuerit, immoderatione rostri crescentis, cibum capere non posse: pars enim rostri eius superior quæ supra partem inferiorem aduncatur, cum præ senectâ immoderatus creuerit, longitudo eius incrementi non finit eam os operire, vt sit aliquod interuallum inter inferiorem partem, & vncum superiorem. Nisi enim aliquod interuallum pateat, non habet morsus quasi forcipem, vnde velut tondeat quod transmittat in fauces. Crescente itaque superiore parte & nimis aduncatâ, non poterit os aperire & aliquid capere. Hoc ei facit vetustas. Pregrauatur languore senectutis, & inopiâ comedendi languescit nimis, vtraque re, ætate, & egestate accedente. Itaque modo quodam naturali in mensurâ reparandæ quasi iuventutis, aquila dicitur collidere & percutere ad petram ipsum quasi labium suum superius, quo nimis crescente, edendi aditus clauditur, atque ita conterendo illud ad petram excutit, & caret prioris rostri onere, quo cibus impediabatur. Accedit ad cibum, omnia reparantur; erit post se-

nectutem quasi iuuenis aquila ; redit vigor omnium membrorum, nitor plumarum, gubernacula pennarum, volat excelsa sicut ante, fit in eâ quædam resurrectio ; non ad immortalitatem reparatur, nos autem ad vitam æternam. Sed tamen propterea inde ducta est similitudo, vt quod nos impedit, petra nobis auferat. Non ergo præsumas de tuis viribus : firmitas petræ tibi excutit vetustatem, *Petra autem erat Christus*. In Christo renouabitur sicut aquilæ iuuentus nostra. Oblitus es comedere panem tuum ? creuit vetustas, os clausit, atteratur in petrâ. Non satiari modo, quia non est idonea anima tua ad solidum illum & magnum cibum, sed rostro clauso non est idonea; vetustas tibi os clausit; propterea petra data est, vbi vetustate contritâ, renouetur iuuentus tua, sicut aquilæ, vt possis manducare panem tuum illum qui ait : *Ego sum panis viuus qui de cælo descendi: renouabitur iuuentus tua, sicut aquila, tu satiaberis in bonis*. Hactenus S. P. August. enarratione in Psal. 102. ad illa verba : *Renouabitur vt aquila iuuentus mea*. Breuiter Aristoteles l. 9. de animal. c. 32. Senescentibus aquilis rostrum superius accrescit, incuruaturque subinde magis magisque, vt demum fame intereant.

INTERPRETATIO.

I. **N**Olo nunc celebrem illam ventilare questionem, an contritionis actus in Sacramento pœnitentiæ necessario requiratur, adeo vt attritio etiam illa quæ salutaris à Theologis appellatur, cum Sacramento non sufficiat ad animam à peccatis emaculandam ? satis mihi est doctrina Tridentinæ Synodi Sess. 14. c. 4. declarantis. *Illam*

contritionem imperfectam quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, non solum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem; verum etiam donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsus, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum mouentis, quo pœnitens adiutus viam sibi ad iustitiam parat. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit. Quam doctrinam definit Can. 5. eiusdem Sess. Ex quibus liquet attritionem illam salutarem quantumvis contritione inferiore, quippe quæ non sit admissi peccati detestatio, ut est offensa Dei super omnia dilecti, nihilominus viam ad iustitiam parare in Sacramento Pœnitentiæ, ac proinde os prioribus delictis obstructum, ad Eucharistiæ susceptionem aperire. Certè parum nouæ legis Sacramentorum supra illa veteris legis, dignitati consuleretur, si eadem omnino contritio, quæ ad Hebræos olim iustificandos exigebatur, à Christianis quoque ad gratiam obtinendam in Sacramento pœnitentiæ necessario requiretur. Cæterùm vltro fateor contritionem perfectam, quæ voto etiam soli Sacramenti connexa ad mortalis culpæ remissionem sufficit, longè nos excellentiori modo ad sacram communionem disporre, & os prioris vitæ vetustate clausum melius aperire.

2. Patet quidem semper os corporis, vel in inueteratis peccatoribus; verum os cordis, peccato mortali ita clauditur, ut adorandæ carnis prædam deinceps edere impotens anima periculosâ fame

& fenio conficiatur. Quanam autem viâ os aperietur? attritu ad petram? quænam illa petra cor durum atterens, & ad cibum aperiens? Christus, à quo non solum impetratur gratia, sed etiam gratiæ mater pœnitentia, quæ clausum os ad cibum Eucharisticum aperit, quo fames sedatur, senectus abigitur, pristinæ iuuentutis gloria renouatur. Os ille veraciter aperit, qui se simpliciter & humiliter accusat; os obstruit qui confitendo sese inaniter excusat, quod potius disfiteri est, quam confiteri. *Illud*, inquit Bernardus ser. 16. in Cant. *non confessio est, sed defensio, nec placat, sed prouocat; in animam etenim suam peccat qui se excusat, repellens proinde à se indulgentiæ medicinam, & sic vitam proprio sibi ore intercludens.* Quid est excusatione sibi proprio ore vitam intercludere, nisi defectu synceræ confessionis os obstruere, quo panem vitæ debuerat comedere? nec enim peccator à Domino panem viuum iure potest exigere, nisi prius illum sibi infensum studeat mitigare; cum non nisi mitigatus soleat alimenta concedere. Quomodo verò mitigabitur? culpæ confessione. Audi Tertull. l. de pœnit. *Satisfactio confessione disponitur, confessione pœnitentia nascitur, pœnitentiâ Deus mitigatur.* Mitigatus pœnitenti cœlestem alimoniam impertitur, ergo Pœnitentiâ, & attritione clausum os cordis ad Eucharisticas epulas referatur. Quippe cor contritum & humiliatum Deus non despicit, sed respicit, imo etiam semetipso, utpote vero & vñico cordis cibo reficit, & pascit. *Sanat contritos corde*, canit Psalterius regius, i. interprete Aug. *Sanat humiliatos corde, sanat confitentes, sanat seipsos punientes, in sese verum iudicium exercentes, ut possint esse illius misericordiam sentientes.* Quam misericordiam? Illam utique quâ

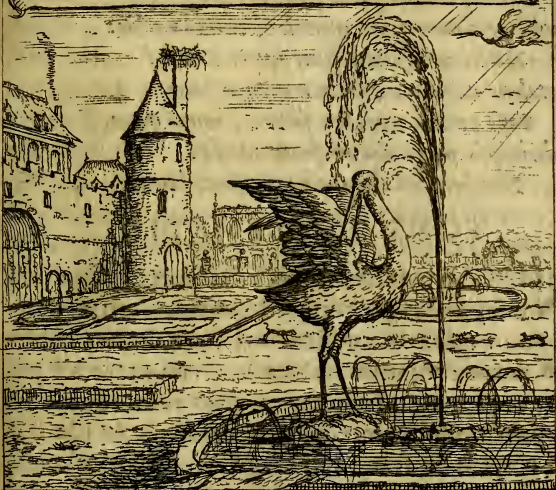
mouebatur qui dicebat : *Misereor super turbam , quia triduo sustinent me , nec habent quod manducent.* Triduo siquidem sustinent , qui contritione , confessione , & satisfactione ad Eucharisticum panem sese disponunt. Sentiunt ergo Dei misericordiam , dum prius suam sentientes miseriam , implorant cœlestem alimoniam , quam merentur per pœnitentiã.

3. Peccator proinde , priusquam accedat ad altare , meminerit placabile confessionis sacrificium offerre , contritique cordis victimam in aram inferre , vt sic ore vi confessionis aperto panem superessentialem mereatur comedere. Siquidem ex Lactantio in Epitome diuin. Institut. c. 6. *Ha sunt victima , hoc sacrificium placabile , hic verus est cultus , cum homo mentis suae pignora in aram Dei confert , summa illa maiestas hoc cultore letatur , hunc vt filium suscipit , quia donum immortalitatis impertitur.* videlicet Eucharistiam , quæ pharmacum immortalitatis dicitur , quam solus ille suscipere meretur , cuius os prioribus culpis obstructum , per attritum ad petram mysticam aperitur. Etenim Ambrosij celebris sententia est l. 2. de pœnit. *Evidentiſſimè Domini predicatione mandatum est , etiam prauissimi criminis reis , si ex toto corde , & manifestâ confessione peccati pœnitentiã gerant , Sacramenti caelestis refundendam gratiam.* Hinc subtiliter August. serm. 102. de Tempore , obseruat , pannosum illum Euangelij conuiuium , idcirco præsertim à rege damnatum , & à nuptiali conuiuium exclusum fuisse , quod cum mitius increparetur , *Amice , quomodo huc intraſti non habens vestem nuptialem?* Quæ verba internam inspirationem eum ad criminis confessionem excitantem exprimunt) ipse obmutuerit , & humili

culpæ confessione os aperire noluerit, quo se cælesti epulo reddidit indignum. Tunc enim solum cum obmutuit, & crimen silentio preffit, illum damnauit, magis utique propter confessionis neglectum, quam propter nuptialis stolæ defectum, quam obtinere potuisset confitendo delictum. Quemadmodum igitur seni aquilæ rostrum aduncum ad petram atterenti, & aperienti, *redit vigor membrorum, nitor plumarum, & fit in eâ quadam resurrectio*, vt superius in Emblematis fonte aiebat August. ita pœnitens vbi cor ad lapidem angularem atterendo, clausum os aperuit & iuuenilem Christi carnem comedit, illico iuuenescit & renouatur, tum Eucharistiæ, tum ipsius virtute pœnitentiæ, cuius vires admirans Chryfost. hom. de pœnit. exclamat. *O pœnitentia quæ peccatum Deo miserante remittis, & paradysum referas, quæ contritum sanat hominem, & tristem exhilaras, vitam de interitu reuocas, statum restauras, honorem renouas, fiduciam das, reformas vires, gratiamque abundantio- rem refundis.* Nonne hoc est, instar aquilæ renouari, im- mo & resurgere, cum non solum vires restauret, verum etiam vitam de interitu reuocet, os ad cibum viuum & immortalem aperiens. Nempe *cibus attritio clausum os aperit.*

EMBLEMA XLII.
 CICONIA ADVLTERA
 FONTE AD SCELVS CELANDVM
 ABVTENS.

Crimen male celat, fontis abusu.

*Elle cache son adultere,
 En abuzant de cett' eau claire.*

42

Siccine adulterium celare ciconia speras?
 Fœtida dum puris membra lauantur aquis.
 Illiciti tandem coitus prodèris odore,
 Atque mari pœnas dilaniata dabis.

A P O D O S I S.

Perfida sic vxor, diuini fontis abusu,
Occulit admissum coniugi adulterium.
Hei mihi! qui mores! quæ tempoꝛa! crimina Iesus
Palliet, & propriâ carne, cruore tegat?
Vela sacramenti, Veneris sint vela nefanda,
Subque Dei lateat virgine carne Venus?
Proh scelus inferni vix igne piabile! tegmen
Sacrilegi coitus sacra Synaxis erit?
Ecquid agis meretrix? mortalem crimina celas:
Nescis omniscium fonte latere Deum?
Mortalem vt lateas, immortalẽne latere
Posse putas? multum falleris, immo pates.
Proderis ipsa magis diuini fontis abusu:
Non bene in illimi crimina fonte latent.

FONS EMBLEMATIS.

NON dubium est ciconias castitatis sectatrices
 esse, fœdusque coniugij inuicem seruare. Fer-
 tur enim quòd in eminentiori loco domus cuius-
 dam par ciconiarum habitavit; vne mare ad pa-
 stum recedente, frequenter alius mas adueniens
 fœminam adulterino coitu polluebat. At illa sta-
 tim eminus in fonte se mergebat, sic scelus adul-
 terii per aquæ lauacrum delens, marem proprium
 deludebat. Huiuscemodi factum Dominus habita-
 tionis frequenter aduertit, & quadam die post ad-
 ulterium, eam à fonte ne lauaretur prohibuit. Nec
 mora, mas à pastu rediens, in suâ fœminâ scelus
 adulterij deprehendit, & in præsentia dissimulans
 abiit, reuersusque secundâ die maximam ciconia-
 rum multitudinem secum adduxit, quæ singulæ
 adulteram aggressæ miseram crudeli morte lan-

runt, hæc Author lib. de naturâ rerum apud Gesnerum in ciconiâ.

INTERPRETATIO.

I. **Q**uantò præ cæteris Saluatoris fontibus Eucharisticus limpidior est, tanto illius vsus sanctior, & abusus sceleratior ac damnabilior. Ciconiam domestico fonte abutentem ad adulterium celandum non diu pertulit mas offensus, sed totâ vi insurgens in pœnam, vbi primum illiciti coitus odorem deprehendit, numerosæ multitudini dilaniandam obtulit; quantò minus Christus Puritatis Eucharisticæ zelator præcipuus, nonnullas mulieres frequenti sacræ synaxeos abusu potius, quàm vsu, sua adulteria coniugum oculis occultantes, æternis cruciatibus addicet? qualis enim impudentia iisdem velis infandam Venerem occultare, quibus prima virginum Trinitas, & totius princeps virginitatis Christi humanitas, & Mariæ carnis virginalis portio, & totius fons puritatis operitur. Limpidior est fons Eucharisticus, quàm vt tot horribiles spurcicias occulat, fluidior illius latex, quàm vt tanta criminum ferat onera, sincerior Dei absconditi simplicitas, quàm vt istam diu patiatur hypocrisim. Quippe si teste Augnst. in Psal. 63. *Simulata innocentia non est innocentia, simulata equitas, non est equitas, sed duplex iniquitas; quia & iniquitas est, & simulatio*: Nonne triplex erit iniquitas, & adulterium commisisse, & pietatem simulare, & sacrilegâ communionem crimen occultare? si iuxta Hieronymum l. 7. in Isaiam sub finem, *in comparatione duorum malorum leuius malum est aperitè peccare, quàm simulare & fingere sanctitatem*: Quid de impudicâ muliere censen-

dum , quæ non solum sanctitatem simulat, sed & totius sanctitatis fontem execrabili simulatione conspurcat? Nonne cordium inspector , & renum scrutator Dominus in Sacramento delitescens, cuius oculis omnia nuda & aperta sunt, illam templum simulatâ pietate ingredientem iisdem potest compellare verbis, quibus olim vxorem Ieroboam Ahias Propheta 3. Reg. c. 14. *Ingredere vxor Ieroboam, quare aliam te esse simulas? ego autem missus sum ad te durus nuntius. Quidni enim durus ille sit nuntius, qui meretrici animæ à Deo suo fornicanti durissimum annuntiat iudicium; qui gehennam interminabilem, ardores sempiternos, & mortem æternam interminatur.*

2. Memini Gregorium Nazian. in funebri orat. Parris, hypocritam comparare meretrici, quæ, vt eius verbis vtar. *Sicut cum natiuâ pulchritudine destituta est, ad colores, pigmenta & fucos confugere solet; ita hypocrita cum specie solida perfectaque virtutis careat, adumbrationem quamdam pietatis externam simulat, quæ eorum oculos retinet, qui adumbratâ virtutis simulatione capiuntur.* At quæ damnabilior hypocrisis, quàm eorum participatione mysteriorum quibus tota sanctitas adumbratur, summam iniquitatem dissimulare, & sanctitatem fingere? Deus nec illuditur, nec fallitur; secretiores cordis recessus penetrat, ossium peruadit medullas, intimiores animæ sinus permeat, & occultiores cogitationes agnoscit, voluntatesque conceptas in ipsis adhuc clausi pectoris latebris intuetur: quæ igitur maior dementia, aut intolerabilior impudentia, quàm externâ pietatis simulatione scelera velle tegere, quæ sub illius luce clarescunt? Equidem vt cum Augustino loquar l. 83. quæstionum q. 53. *Sicut*

prope summa & diuina virtus est neminem decipere, sic vltimum vitium est quemlibet decipere. Maxime verò illum velle decipere, qui nec decipi potest, nec decipere, planè diabolicum est, & totâ numinis vltione dignissimum, quod summæ illius simplicitati nihil magis aduersetur, quàm hypocrisis, nihil ipsius sanctitati sit hostilius, simulatione sanctitatis. Sanè quoties impudica mulier, vt illicitos celet concubitus, ad, sacram synaxim accedit, toties viuum Dei corpus gloriosum, & sole splendidius cadauerosi pectoris sepulchro recondit. Propterea siquidem in Euangelio dealbatis sepulchris assimilantur hypocritæ, quòd sicut sepulchra marmorea foris quidem pulchra, intus autem vermibus scatentia sunt, & plane sepulchra; ita meretrix pietate luxuriam adumbrans, spectantium quidem oculis apparet pia, quamuis intus sit aperto sepulchro fœtidior, & coram Deo prorsus abominabilis. Hinc Iob. 13. dicitur. *Non veniet in conspectum Dei omnis hypocrita.* Quis etenim in conspectum Dei aliquando veniret, qui diuinis oculis fucum fecit, vt eum, si fieri posset, circumueniret? quomodo coram reuelatâ Dei maiestate in calis appareret, quæ coram occultâ ipsius Diuinitate toties in templis comparuit, vt eius sanctitatem sanctitatis simulatione contaminaret?

3. Quid tandem dicam de qualibet animâ à Deo sponso, mortalis sceleris admissione, fornicante? siquidem authore Bernardo ser. 4. super Salue regina, *Fornicatio alia est spiritus, alia corporis: spiritus fornicatio est, deserto Deo adherere diabolo.* Vnde Psal. 72. dicitur: *perdes omnes qui fornicantur abs te.* Et enim, vt addit Gillebertus ser. 35. in Cant. *Iure perditur quæ tam charas necessitudines perdit fornicando,*

nec ultra meretur hac blandimenta audire, ut vocetur soror, ut sponsa, ut hortus, & hortus conclusus, qui neminem nisi dilectum admittit. Dicam audacter, nullam fornicatricem animam, ad nuptialem dilecti thalamum in altari impudenter accedentem, impune recessisse. Exemplum è multis vnum proferam, à S. Cypriano lib. de lapsis allatum, de quadam muliere, quæ cum à Deo suo fornicata esset, fornicatione spiritus, quæ idolorum est seruitus, ad sacram communionem accedens, nec cibum, sed gladium sibi sumens, & velut quadam venena lethalia, inter fauces & pectus sanguinem admittens, angustæ animæ exæstuante concludi postmodum cœpit; & pressuram non iam persecutionis, sed delicti sui passa, palpitans & tremens concidit. Impunitum diu non fuit, nec occultum dissimulata conscientia crimen: quæ se felle rat hominem, Deum sensit ultorem. Nimirum ut Ciconia mas illicitum comparis coitum odore deprehendens, eam reliquis discerpendam obtulit, etsi fontis abusu scelus celare niteretur; ita Deus vindex infidelem animam atrociter punit, quoniam Eucharistici crimen malè celat fontis abusu.

EMBLEMA XLIII.

ARDEA PVLLOS NON
NVTRIENS, NISI SV'O CORPORI
ADHÆRENTES.

Non nisi adhærentes alo.

*S'ils ne me sont ioincts, c'est en vain
Qu'ils pensent appaizer leur faim.*

43

Non nisi adhærentes lateri cibac Ardea pullos,
Inceditque ferens hoc pietatis onus.
Tuta magis soboles, alis protecta parentis,
Erigit ad lectas rostrula hiulca dapes.

X

A P O D O S I S.

*Corpori adhaerentes & vero, & mystico alumnos
Pascis, at abscisis pabula, Christe, negas.*

*Jure quidem: nec enim diuinâ viuere mente,
Seiuncta a proprio corpore membra valent:*

*Non anima auulsos animat, mouet, & regit artus;
Abscindi à viuo corpore, nonne mori est?*

*Viuere vis Domini cœlesti spiritu? adhære
Corpori, adhaerentem gratia iugis alet.*

FONS EMBLEMATIS.

ARdea stellaris exclusos pullos mater sub alis
fouet, singulum singulâ, & sic pullis suo cor-
pori adhaerentibus incedit, prominentibus eorum
rostris cibum benignè inferens. Ita Physiologus
apud Gesnerum in Ardeâ stellari.

INTERPRETATIO.

I. **M**Ira quidem Ardeæ stellaris erga pullos
pietas, vt illos alis protegat, & suis la-
teribus intimè adhaerentes selectis dapibus enu-
triat, quas prominentibus inter alarum pennas ro-
stulis inferit: verum admirabilior omnino Christi
erga fideles Charitas, quos suo tum vero, tum
mystico corpori (quod est Ecclesia) firmiter adhae-
rentes, immortalibus Eucharistiæ pascat epulis;
ab utroque autem corpore separatos tanquam fœ-
tus degeneres inediâ consumi permittit. Enimve-
rò, quandoquidem ex Chrysolomo hom. 61. ad
pop. *Propterea Dominus corpus suum in nos contempe-
rauit, vt vnum quid efficiamur, tanquam corpus capi-
ti cooptatum: ardentè enim amantium hoc est.* Satis
inde liquet neminem ex cordis affectu suo corpo-

re pascere, nisi sibi per charitatis reciproce glutinum adhaerentem. Porro illa intima membrorum suo cum capite vnio, illa corporum nostrorum cum ipsius corpore singularis commixtio, non nisi eiusdem corporis participatione perfici docet idem Doctor hom. 45. in Ioan. *Vt non solum per dilectionem, sed reipsa in illam carnem conuertamur, per cibum id efficitur, quem nobis largitus est. Cum enim suum in nos amorem indicare vellet, per corpus suum se nobiscum commiscuit, & in unum nobiscum redegit, ut corpus cum capite vniretur.* Cur autem intimam illam membrorum cum suo corpore copulam desideret, hinc oriri autumo, quod ut ipsemet ait: *Caro non prodest quicquam: spiritus est qui viuificat.* Vult ergo nos suo viuificare spiritu, ac proinde prius suo corpori per charitatem adhaerere. *Vt Sacramentali gustu* (verba sunt Cypriani de Natiuitate Christi) *viuificis mysteriis inherentes una caro, & unus spiritus simus; dicente Apostolo: qui adhaeret Domino, unus spiritus est.* Porro Iesuano spiritu vegetari nequeunt membra ab ipsius corpore seiuncta, sed ea solum quae & capiti conformia, & sibi inuicem cohaerentia, conformia moribus, cohaerentia fide & amore. Suo quidem corpore Iudam proditorem pauit, sed inuitus, utpote sibi nullatenus charitate coherentem, At suo spiritu minime viuificauit, utpote membrum a suo corpore separatum. Vltro verò ceteros Apostolos suâ carne saginavit, utpote sibi charitate coherentes, suoque spiritu viuificauit, tanquam partes nobiles suo corpori coniunctas. Nisi enim virtute diuinæ communionis illis fuisset non solum vnitus, verum etiam, ut ita loquar, concarnatus & conuisceratus, dum ad horam ab iis in horto Gethsemani Patrem oratu-

rus abscellit, non ab Euangelista ab illis *auulsus* diceretur: auelli siquidem id tantummodò propriè dicitur, quod alteri tenaciter adhæret.

2. Hoc argumentum D. Augustinus præ cæteris Patribus eleganter prosequitur, cuius verba licet longiora, quia tamen huius Emblematis animæ summopere consentanea, profero: sic igitur tract. 27. in Ioan. differit: *Manemus in Christo, cum sumus membra eius: ut autem simus membra eius, unitas nos compaginat; ut compaginet unitas, quid facit nisi charitas? & charitas Dei unde? Apostolum interroga: Charitas Dei, inquit, diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis. Ergo spiritus est qui viuificat, spiritus enim facit viuia membra; nec viuia membra spiritus facit, nisi que in corpore quod vegetat ipse spiritus inuenerit. Vnde sic concludit tract. 26. in Ioan. Fiant fideles Corpus Christi, si volunt viuere de spiritu Christi. De spiritu Christi non viuunt, nisi Corpus Christi. Vis ergo & tu viuere de corpore Christi? in corpore esto Christi. Inde est quod exponens nobis Apostolus hunc panem: unus panis, inquit, unum corpus multi sumus. O Sacramentum pietatis! ô signum unitatis! ô vinculum charitatis! qui vult viuere, habet ubi viuat, habet unde viuat. Accedat, credat, incorporetur, ut viuificetur. Non abhorreat à compage membrorum, non sit putre membrum quod refecari mereatur; non sit distortum, de quo erubescatur; sit pulchrum, sit aptum, sit sanum: hereat corpori, viuat Deo de Deo.*

3. Quæres quid sit Dominico corpori adhærerere, & in illius membris computari? Respondet S. Bernardus l. de vitâ solit. ad fratres de Monte Dei *Quandiu in eo manes per amorem, & ipse in te per sanctitatis & iustitiæ operationem, in eius corpore, & membris eius computaris.* Et quid est Christianum

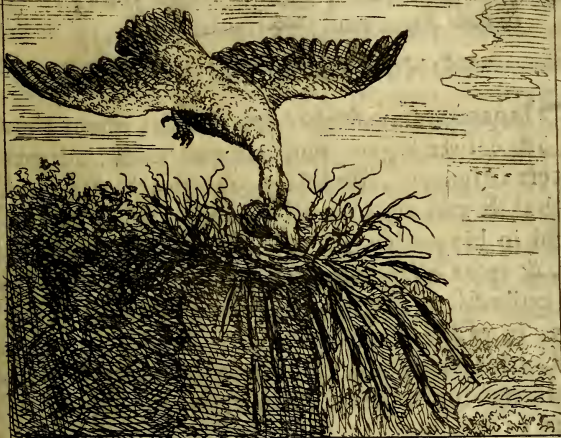
Domino adhærentem ab eodem pasci? nisi corpus eius spiritaliter manducare, passionem ipsius recolendo, & patientiam imitando? Eundem Patrem audi ser. 2. in Cœnâ Domini. *Nouit quicumque rectè sapit, quantum Christiana pietati expediat, Dei seruum deceat, sacrosanctæ Passionis ipsius fidelius recollere beneficia, ad fruendum suauiter in conscientiâ, ad recondendum plenius per imitationem in memoriâ, quod est spiritaliter manducare corpus Domini, & Sanguinem eius bibere, ob amorem & reuerentiam eius, qui credentibus in se præcepit dicens; hoc facite in meam commemorationem.* Quisquis proinde in Christo manet per amorem, ab eodem libentissimè pascitur, quoniam aptus est, vt diuino spiritu viuificetur; quoniam sacrosancto corpori tanquam uiuum, pulchrum & sanum membrum charitate copulatur. At delicatiori ac succulentiori cibo alitur, qui non qualecunque membrum istius corporis, sed pars præcipua & nobilis, immo cor ipsum appellari promeretur. Vos estis corpus Christi, & membra de membro, inquit Apostolus, quæ uerba enucleans Gillebertus ser. 21. in Cant. appositè succlamat: *Felix planè quodcunque membrum capitis huius; sed qui cor est eius, de præcipuis est. Et uide si non cor eius, qui quodam in ventre secretorum Dei foueatur, in vitali affectionum calore, in medio meditationum: de corde enim cogitationes, non operationes exeunt.* Iure ergo cor est, qui in medio spiritalium locatus est cogitationum, in pinguedine gratiarum, in quodam ventre ueritatis, in utero sapientiæ. Felix quodcunque Dominici corporis membrum; quod unumquodque cum aliis cohæreat, & quamuis ob diuersa gratiarum munera non eundem cum aliis actum habeat, vnitas tamen interior, & vnani-

mitas ipsam quoque multipliciter colligat, & charitatis glutino constringit. At longè felicius, qui feruentissimæ charitatis affectu cor huiusce corporis esse meruit. Sed quaecunque sit membrum, modo corpori adhaereat, eius substantiâ nutrietur, quoniam Dominus membra sua & spiritu vegetat, & substantiâ nutrit; si verò non adhaereat, non nutrietur: quia fideles suos, sicut Ardea pullos, *non nisi adherentes pascit.*

EMBLEMA XLIV.
 CINNAMOMVS CARNIS
 COMPORTATÆ PONDERI IMPAREM
 NIDVM SVBRVENS.

Grandis sua perdit pondere prædæ.

*Le poids excessif de la proye
 Luy rauit les biens, et la voye.*

44

Imprudens quid agis volucris? quid grandia carnis
 Pondera comportas, unde cubile graues?
 Hostiles attende dolos; te carnibus Indus
 Decipit, ut nidum pondere in ima trahant.

X iij

*Niduli aromaticas desiderat ille ruinas,
Et pretiosa tuæ cinnama tigna domus.*

A P O D O S I S.

sape leuem cordis Christi caro pondere nidum

Subruit; est oneri sapius impar homo.

Ni domus interior solidis sit fulta columnis,

Tignaue virtutum firma catena liget.

Corruet ingenti diuinæ pondere carnis:

Est firmanda prius, post oneranda cibus.

si concussa tremat mortalis pondere culpa;

Hanc illata Dei diruet ipsa caro.

Culpa igitur quicumque grauem se pondere sentit,

Grande Sacramenti ferre timebit onus.

FONS EMBLEMATIS.

CInnamomum Arabes mirabilius, quam thus & casiam legunt: nam aut quo modo, aut qua in terrâ gignatur, illud nequeunt dicere, nisi quod probabili ratione vtuntur, quod quidam volunt gigni in his regionibus, vbi Dionysius educatus est, & ipsas cinnamomi festucas adferri à grandibus quibusdam alitibus, ad nidos è luto constructos, in præruptis montium, & homini inaccessis. Contra quas hoc Arabes excogitauerunt: Boum & aliorum iumentorum membra minutatim concisa in ea loca portant, & vbi iuxta nidos posuere, procul abscedunt. Ad hæc frustra delapsæ volucres ad nidos suos carnem comportant, cui sustinendæ impares, nidi ad terram discissi labuntur. Tunc Arabes ad eos colligendos accedunt. Ita Herodotus lib. 3.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **C**Innamomi siue cinnamulgi volucris Indicæ nidus sublimior, lignis materiatus aroma-

ticus nimio comportaræ carnis pondere grauatus
 subuertitur, quòd tigna illius non satis firmiter in-
 uicem cohæreant, vnde iis sub carnis onere dissi-
 dentibus, fœtus suos & aromata multo labore con-
 quifita, tum ad nidi structuram, tum ad prolis
 annonam infeliciter amittit. Euchariftia inæstima-
 bilis prorsus pretij, creatis omnibus facile præ-
 ponderat, quòd Christum in quo totius inhabitat
 plenitudo Diuinitatis, in quo sunt omnes thesau-
 ri sapientiæ & scientiæ Dei, in quo omnes tum
 gratiæ, tum gloriæ opes ac diuitiæ latitant, inclu-
 dat. Nemo proinde carnem adorandam, tot opi-
 bus & gazis refertam in interiorem pectoris ni-
 dum inferat, nisi se ferendo tanti Sacramenti
 ponderi senserit idoneum, nisi nidi structuram
 tignis inuicem bene cohærentibus ita stabilem no-
 uerit, vt tantæ maiestatis pondere subruï non pos-
 sit: siquidem vt eleganter ait Bernardus ser. 2. in
 dedicat. *Primo loco studeat unusquisque ne dissideat ipse
 à semetipso, quoniam omne regnum in seipsum diuisum
 desolabitur, & domus supra domum cadet, nec intra-
 bit Christus ubi fuerint parietes inclinati, & maceria
 depulsa. Nonne enim corporis sui domum integram ani-
 ma vult habere, & exire illam necesse est, si fuerint à
 se inuicem membra dispersa? Videat ergo & ipsa si de-
 siderat habitare Christum per fidem in corde suo, 1. in
 seipsâ: sollicitè caueat, ne à se inuicem membra eius
 dissideant, 1. ratio, voluntas, atque memoria. Sit ergo
 absque errore ratio, vt bene congruat voluntati, talem
 enim voluntas amat: sit & voluntas sine iniquitate, quo-
 niam ratio talem approbat, sit etiam memoria sine sor-
 de, vt nullum in eâ peccatum maneat, quod non purâ
 confessione deleatur. Bonum proinde parat habitaculum
 Deo, cuius nec ratio decepta, nec voluntas peruersa,*

nec memoria fuerit inquinata. Tres igitur, domus interioris ad capiendam Dei absconditi maiestatem destinatae, parietes sunt, ratio sine errore, voluntas sine iniquitate, memoria sine peccati forde: tigna vero iis innixa Christianae virtutes, quas inuicem cohærere difficile est, nisi charitate constringantur, aut diu subsistere stabiles, nisi in humilitate fundentur; harum quippe virtutum tam indiscreta connexio est, vt qui in vnâ earum constituitur, simul in vtraque fundetur: sicut enim pars charitatis est humilitas, ita pars humilitatis est charitas.

2. Ruinae proinde proxima est illa animae domus, nec sustinendo Sacramenti ponderi idonea, cuius tigna nec charitate connexa sunt, nec humilitate stabilita. Siquidem ex S. Hieronymo ep. 14. ad Celantiam: *Hæc est præcipua conseruatricæ & quasi custos quadam virtutum omnium.* Hinc Chrysostr. hom. 35. in Genes. docens quam arte in pectoris sinu, stabile Christo domicilium exstruere possimus, ita loquitur, *bonis operibus nostris humilitatem quasi fundamentum substruamus, vt securè virtutes superextruere valeamus. Virtus enim non est, nisi coniunctam habeat humilitatem. Qui hoc fundamentum reuolè iecerit, poterit in quantam voluerit altitudinem structuram excitare. Hæc est inexpugnabilis turris, hæc omne continet adificium, non sinens ipsum vel à ventorum violentiâ, vel ab imbrium impetu, vel à spirituum uideijci; sed omnibus insidijs inaccessum facit & inuictum, quasi ex adamante constructum esset.* Quid ad rem nostram accommodatius? quantumuis enim aromaticis virtutum lignis interioris nidi structura coalescat, nisi tamen solidâ humilitatis basi stabilietur; Euchariæ pondus nunquam sustinere pote-

rit; quòd cæteræ virtutes nutent, nisi humilitate fulciantur, quantumlibet earum actus excelsi videantur. *Miranda quippe actio cum elatione, non eleuat, sed grauat*, inquit Gregor. M. hom. 7. in Euang. Vnde hoc nisi quia ex Cypriano de Natiuit. Christi, *fundamentum sanctitatis semper fuit humilitas, nec in cælo stare potuit superba sublimitas*. Quia vero plerique Cinnamulgum auem æmulabundi, sublimem quidem in corde suo ex variis virtutum aromatis Domino nidum exstruunt, nec tamen profundâ humilitate fulciunt; hinc accidit vt dum adorandam in illum carnem inferunt, totam structuram tanti Sacramenti ponderi imparem diruant. Contrâ vero qui tigna virtutum & charitate connectunt, & humilitate stabiliunt, solidam domum ædificant: quoniam teste Ambrosio ep. 84. *in verâ humilitate nihil diuisum, nihilque non solidum est, & ideo omnes participes suos vnum facit, quia inequalitatem ipsa non recipit*.

3. Intolerabile Dominicæ carnis pondus suis dispendiis expertus est Iudas proditor, dum illam ausu nefario in pectoris nidum nec charitate compactum, nec humilitate firmatum comportans, tanto impar oneri, *crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius*, totaque structura penitus diruta & dissipata. Nimirum vt eleganter ait Cyprianus de Cœnâ Domini, *Vbi sacrum cibum mens perfida tetigit, & sceleratum os panis sanctificatus intravit, parricidialis animus vim tanti Sacramenti non sustinens, quasi palea de arêa exsufflatus est*. Similiter illa paruula, cuius idem Pater lib. de lapsis meminit; sacrificiis idolorum polluta, sese ferendo Sacramenti ponderi postmodum imparem sensit: vix enim illi Diaconus os instinctu diuinæ

maiestatis obturanti de Sacramento calicis infudit, cum secutus est singultus & vomitus: *In corpore atque ore violato Eucharistia permanere non potuit. Sanctificatus in Domini sanguine potus, de pollutis visceribus erupit. Tanta est potestas Domini, tanta Maiestas.* Adeo vera est illa celebris Tertulliani sententia lib. de patientiâ c. 1. *Bonorum quorundam, sicuti & malorum intolerabilis magnitudo est; ut ad capiendam & præstandam ea sola grata diuina inspirationis operetur. Nam quod maximè bonum, id maximè penes Deum, nec aliud id quàm qui possidet, dispensat, ut cuique dignatur.* Ita fanè beatis mentibus intolerabilis foret diuinæ visionis magnitudo, nisi lumine gloriæ roborarentur; intolerabilis viatorum intellectui tot sublimium mysteriorum credulitas, nisi habitu fidei fulciretur, intolerabile demum humano cordi Eucharistiæ pondus, nisi & charitate & humilitate solidetur: qui diuinam carnem, instar Cinnamulgi, in nidum instabilem comportauerit, dissolutâ illius structurâ, *Grandis sua perdet pondere præda.*

EMBLEMA XLV.

DACNIS EPVLANTIVM

CAPITI ILLIGATA, NE QVID IN MENSA
INDECENS AGANT, PVNGENDO PROHIBET.

Pungo, epulum ne forte profanent.

*L'empesche ceux qui sont a table
D'y rien faire de reprochable.*

45

Paruula sopitos prohibet dormire bibentes
Dacnis, & ad calices excitat, atque dapes.
Hanc conuiuia solet capitis religare corolla,
Possit ut exhaustis inuigilare scyphis.

A P O D O S I S.

Numinis occulti grandis timor impedit, aris

Ne quid in angustiis irreuerenter agas.

Hunc animæ vincire decet, ne pressa sopore

Inter adorandas dormiat illa dapes.

Neue semel craterē madens mysteria temnat,

Interius pungat mixtus amore timor.

Solus is ungendus diuini balsamo amoris,

Qui maiestatis pungitur antè metu.

Hic quod ames, metuasque, epulo reperitur in uno,

Est metuenda Dei gloria, amandus homo.

Altior, & ultior inest; Deus ultior iure timendus,

Altior amandus homo: si vis, utrumque time.

FONS EMBLEMATIS.

Dacnides sunt auium genus, quas Ægyptij inter potandum cum coronis deuincire solent, quæ vellicando, morficandoque & cantitando assidue non patiuntur dormire potantes, aut quid indecens in mensâ agere. Ita Pompeius Festus.

I N T E R P R E T A T I O.

Quod epulantes Ægyptij olim agere consueuerunt, ne diurnâ potatione sopiti, in mensa rhonchos ederent, Dacnides nimirum auiculas capitum corollis religando, quarum crebris punctationibus & modulibus à somno excitarentur; idem fere Christianis omnibus ad magnificentium Eucharistiæ conuiuium diuinitus inuitatis exequi necesse est, ut Dei videlicet timorem altius cordibus imprimant, cuius repetitis identidem punctationibus, à cælestis mensæ profanatione præpediantur. Menti suæ timoris diuini Dacnidem al-

ligauerat S. Martinus , quem nullus vnquam ad altaris mensam accedentem aspexit , nisi corde palpitante , vultu pallido , tremulis manibus & labiis , genibus sese inuicem collidentibus , totius denique tremore corporis , præsentis Numinis metum contestantem. Reuera D. P. Aug. exponens illud Psal. 21. *Vota mea reddam in conspectu timentium eum* , ibidemque per Christi vota , Eucharistiam intelligens , quam semper habuit in votis , & ardenti desiderio desiderauit ; satis innuit Dominum non nisi coram conuiuis præ nimio tantorum mysteriorum horrore contremiscentibus sua huiusmodi vota velle reddere , his verbis : *Sacramenta Corporis & Sanguinis mei reddam coram timentibus eum*. Enimverò quis ad incomprehensibilem Incarnati Verbi in Sacramento delitescens gloriam , non ingenti metu intus exteriusque concuteretur , præsertim vbi vilitatem suam cum tantâ maiestatis excellentiâ componit ? Quis adeo tremendum mysterium , quod nec Archangeli , propter emicantem inde splendorem , & crebra gloriæ fulgetra , liberè audent intueri , intrepide contectaret , nisi se aut Dei præsentis immemorem , aut suæ fortis oblitum immoderatus gereret ? Eapropter S. Chrysost. hom. 61. ad pop. versans illud Isaia 26. *A facie tuâ , Domine , concepimus & quasi parturiuimus spiritum* , à communicaturis exigit , vt præuio tanti Sacramenti timore , quasi quodam casto semine , spiritum i. arcanæ Diuinitatis amorem concipiunt , ac postmodum cum fiduciâ ad altaris mensam accedant : *Qui compunctionis dat spiritum* , inquit , *corda nostra compungat , & in profundo semina ponat , ut ab ipso timore concipiat , & pariat spiritum salutis , & cum fiduciâ accedat*. Iure

quidem; quoniam Eucharistia nil aliud esse videtur quam fornax amoris, tota illa amor est, tota charitas; vt ergo timor Charitati, ita & Eucharistiæ locum præparat. Itane verò timor amorem parit? audi Augustinum tract. 9. in Epist. Ioan. *Si nullus timor, non est qua intret charitas. Sicut videmus per setam introduci linum, quando aliquid suitur, seta prius intrat, sed nisi exeat, non succedit linum: sic timor primò occupat mentem, non autem ibi remanet timor, quia ideo intrauit, vt introduceret charitatem.* Nempe, vt ipsemet dixerat tract. præcedente, *timor non est in charitate, sed in qua charitate? non in inchoatâ, in qua ergo? perfecta, inquit, charitas foras mittit timorem.* Præcedat itaque in cordibus nostris timor arcanae maiestatis, vt succedat eiusdem amor, & intret Deus charitas.

2. Hinc Psaltes regius conuiuas Eucharisticos his admonet verbis: *Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Nulli siquidem in hoc epulo nuptiali exultare licet, nisi prius timuerit, imo nec exultare postquam timuerit, simpliciter licet, sed exultare cum tremore: quoniam tremenda semper mysteria iugem quoque tremorem incutiunt. Audiendus Chrysof. hom. 1. in c. 6. Isaia: *Quomodo igitur licet exultare cum timore, neque simpliciter cum timore, sed etiam cum tremore, qui est timoris vehementia, & immodica cuiusdam anxietatis signum? quomodo igitur, inquit, hoc fiet? ipsa tibi Seraphim dicunt reipsa tale in mysterium implentia. Nam ineffabili gloriâ Conditoris fruuntur, incomprehensibilem eius pulchritudinem contemplantia. Sed quid præterea vidisti, ô Propheta? quid circa illum spectasti? Et Seraphim, inquit, stabant in circuitu eius. Quid faciebant? quid dicebant? qua fiduciâ fruebantur? fiduciâ quidem;*

quidem, inquit, nullâ; verum stuporis & timoris erant plena, ipsâ etiam specie metum ineffabilem declarantia: duabus enim alis velabant faciem. Si ergo immortales illi spiritus quantumvis gloriæ lumine collustrati, oculis alas obtendebant, vt emicantem ex Dei folio splendorem vtunque temperarent; nec sine stupore quodam ac tremore stabant, quo plenam illam horroris venerationem indicarent, quâ celsiorem cælestium arcanorum indagacionem refugiunt: quâ fieri posset, vt intrepidè Dei mensâ accumberemus, aut sine tremore tremenda fumeremus fercula, quibus Incarnati Verbi Diuinitas, & Humanitas, immò & tota latitat Trinitas: præcipuè cum eodem teste Chrysof. hom. de Euchar. in Encarniis: dum in nostris altaribus *Agnus Dei immolatur*, *Seraphim astent sex alis faciem tegetia*, præ nimiam tanti Sacramenti reuerentiâ, cui nunc maiorem, quam olim ipsimet Deo super solium sedenti, videntur exhibere. Etenim Isaia c. 6. propter Dei reuerentiam, duabus duntaxat alis faciem velabant: at coram sanctissimo Sacramento, non duabus solum, sed præ venerationis excessu, sex alis faciem tegunt, inquit Chrysofomus: Cur autem, nisi quia in illo tria profundissima fidei clauduntur mysteria, Trinitatis videlicet, Incarnationis, & Transsubstantiationis? vt proinde binas ob reuerentiam singuli cuiusque mysterij, conuenientibus oculis alas obtendant.

3. Concludo igitur cum eodem Doctore l. 3. de Sacerdotio. *Hoc ergo mysterium omnium maxime horrendum, & verendumque, quis tandem qui insanus minimè sit, quique è potestate mentis non exierit, fastidire ac despicere poterit? Insanus enim ille sit, necesse est, qui sine tremore tremendis adstat mysterijs, in qui-*

bus illa eadem adest maiestas, cuius ad nutum, inquit Iob. c. 16. Columnæ cæli contremiscunt & paueat. 1. interprete Gregor. M. l. 17. mor. c. 15. *Ipsæ virtutes cœlestium, quæ Deum sine cessatione conspiciunt, in ipsâ contemplatione contremiscunt.* Præsentis itaque numinis timor, quasi Dacnis identidem pungens ac vellicans, cordibus nostris alligandus est, quoties altaris mensæ accumbimus, ne quid adorabili Sacramento cogitemus aut operemur indignum; ne inter cœlestes epulas stertamus inhonestè. At, inquit idem Chrysof. hom. 8. in ep. ad Philipp. *quomodo comparabitur iste timor? si cogitauerimus Deum ubique præsentem esse, omnia audire, omnia videre, non solum quæ opere fiunt, & quæ dicuntur, sed & quæ in corde sunt omnia, & quæ in profundo sunt animi: index enim est cogitationum & consiliorum cordis. Dic mihi, si tibi semper proximè principem standum esset, non cum timore astares? quando comedis, cogita præsentem esse Deum, adest enim.* Quisquis igitur regis regum accumbit epulis, præsentem ipsius maiestatem fidei oculo contempletur, vt filiali eiusdem timore perculsus, nihil indecens, nihil indecorum aut tremendis indignum sacris admitat; vt timor ille cordi impressus intus inclamet. *Pungo, epulum ne forte profanet.*

EMBLEMA XLVI.
 AQVILA SINE FLEXIO-
 NIBVS RECTA IN PRÆDAM
 INVOLANS:

Rectâ cor nobile fertur in escam.

*Un cœur généreux sans détour,
 Fond sur l'objet de son amour.*

46

Circuitus, quos Circus amat, Iouis armiger odit:
 Rectâ summa petit, rectâ & in ima ruit.
 Insidias fraudesque animus generosus abhorret;
 Flectere non poterit vel malesuada fames.

Y ij

A P O D O S I S.

*Circuitu, sanctamq̄e dolo circumuenit escam,
 Qui sacra mundano motus honore facit.
 Irruit in prædam rectâ, quem zelus honoris,
 Christe, tui, & purus numinis urget amor.
 Circuit infamis, Circi de more, sacerdos;
 Recta sed excelsas mens imitatur aues.
 Præparet illustres animas intentio recta:
 Quippe Synaxis obest, mens ubi recta deest.*

FONS EMBLEMATIS.

Aquila sola auium directo volatu, sursum aut deorsum fertur, cæteræ flexionibus vtuntur Ita Ælianus,

I N T E R P R E T A T I O.

QVonam aptiori Hieroglyphico rectam illam intentionem, quâ fidelis anima in adorandæ carnis prædam inuolat, exprimere possem, quam imperialis aquilæ, quæ non vt Circus, aliæue rapaces volucres, flexionibus prædam circumuenit, sed rectâ, siue iursum, siue deorsum in eam irruit, nihil generosâ indole moliens indignum? Et quidem ista rectæ intentionis sinceritas Eucharistiæ præmittenda, pane olim azymo adumbrata fuit, cuius vsus in Palchalis agni comestione Hebræis erat præceptus, iuxta mentem S. Eligij hom. 14. *Azyma dicimus absque fermento. Fermentum verò malitiam designat & dolum. Absque fermento autem agnum comedimus, si sacram Eucharistiam, sine malitiâ & simulatione, in simplicitate bonæ vite percipimus. Quam doctrinam haussisse videtur ex Cypriano ser. de Cœna Domini, vbi sic loquitur:*

Non oportet esse fermentarios novi testamenti ministros puras sincerisque mentes sanctum quarit conuiuium : in veru crucis boni odoris assatio omnem excoquat carnalium sensuum cruditatem , & induret solidetque mentis affectus : nec in Ecclesie sancte sacrificio ulla sit macula , sed pura simplicitas & innocentia vite. Nimirum hoc est epulari in azymis synceritatis & veritatis , vt ait Apostolus , rectâ sinceraque intentione carnem Dominicam edere ; recta autem intentione comedimus , si nihil aliud quàm Dei gloriam , Ecclesie triumphantis honorem , militantis augmentum , animarum salutem , demum charitatis , & virtutum omnium incrementum præ oculis habeamus ; si in nostræ seruitutis , & supremi Dei in nos dominiij protestationem , & in Dominicæ Passionis memoriam incruentum sacrificium offeramus. Tunc enim simplex erit nostræ intentionis oculus , ac proinde totum siue sacrificij , siue sacræ communionis corpus omnino lucidum erit. Immodè & adorabile Christi corpus , quod sinistra intentione illud accipientibus tenebrosum est , simplici oculo contuentibus lucidius ac gloriosius apparebit ; iuxta illud verbum Domini Math. 6. 22. Si oculus tuus fuerit simplex , totum corpus tuum lucidum erit ; si autem oculus tuus nequam fuerit , totum corpus tuum tenebrosum erit.

2. Quod enim hîc per oculum intentio designetur , docet passim S. P. Aug. præsertim l. 3. contra Iulian. c. 4. vt probet non officiis , sed finibus distingui virtutes , & l. de sermone Domini in monte c. 21. vbi sic scribit : *Intentio est quâ facimus quicquid facimus , quæ si munda fuerit & recta , & illud aspiciens quod aspiciendum est , omnia opera nostra , quæ secundum eam operamur , necesse est bona sint. Cui sub-*

scribens S. Gregor. l. 28. mor. c. 13. *Quid per oculos,* inquit; *exprimitur, nisi opus suum praeueniens cordis intentio? quae priusquam se in actione exerceat, hoc iam quod appetit contemplatur. Et quid appellatione corporis designatur, nisi unaquaque actio, quae intentionem suam quasi intuentem oculos sequitur? Lucerna itaque corporis est oculus, quia per bonae intentionis radium merita illustrantur actionis. Etsi oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: quia si rectè intendimus, per simplicitatem cogitationis bonum opus efficitur, etiam si minus bonum esse videatur. Etsi oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit: quia cum peruersâ intentione quid vel rectum agitur, etsi splendore coram hominibus cernitur, apud examen tamen interni iudicis obscuratur.* Longiusculè, sed ad rem appositè; quamuis enim in conspectu mortalium nihil illustrius, ac augustius videatur tremendo Missæ sacrificio; si tamen peruersâ intentione, siue lucri sordidi, siue gloriæ cupiditate, à ministris offeratur; innato sibi splendore destitutum prorsus obscuratur; & adorabile Christi corpus quod rectis sincerisque mentibus sole meridiano clarius affulget, indignis sacerdotibus, non rectà, instar aquilarum, in illud irruentibus, sed miluorum more circumuenientibus, horribiles offundit tenebras; adeo ut quod ex se planè lucidum est, defectu rectæ intentionis appareat tenebrosum.

3. Væ igitur illis Sacerdotibus & Episcopis, qui dignitatis splendore gloriantes, pompaticè ad humilitatis Dominicæ Sacramentum, & diuinarum exinanitionum centrum accedunt; qui characteris sui dignitati totum tribuunt, sanctitati nihil; qui coram humili Domino fastu turgidi, furto sacrilego gloriam eidem surripiunt, ut sibi arrogent; qui

suis in functionibus splendidis admodum & illustribus laudem humanam, non Dei gloriam intuentur. *Quandoquidem* ut ait S. Aug. expendens illud Psal. 118. *Auerte oculos meos ne videant vanitatem, & ipsa ab hominibus laus homini iusto quantacunque prouenerit, non ibi debet esse eius finis boni; sed etiam ipsa referenda est ad gloriam Dei, propter quem bona faciunt verè boni, quoniam nec à seipsis, sed ab illo fiunt boni.* Et infra. *Porro si vanum est propter hominum laudes bona facere; quanto vanius propter adipiscendam pecuniam, vel augendam.* Quod postremum quibusdam sacerdotibus competit, qui nisi stipendium temporale sperarent; numquam sacra mysteria celebrarent; mouentur enim potissimum non diuinæ gloriæ, sed pecuniæ studio. Quo fit ut mihi semper admirabile visum fuerit animam prauâ intentione accedentem tanti Sacramenti pondus sustinere potuisse, utpote instabilem, nec solidâ sinceræ intentionis basi firmatam. Siquidem ut cum Gregorio loquar lib, 28. mor. cap. 13. in illud Iob. *Super quo bases illius solidate sunt: Bases uniuscuiusque animæ sunt intentiones sue: nam sicut fabrica columnis, columna autem basibus innituntur; ita vita nostra in virtutibus, virtutes verò in intimâ intentione subsistunt.* Et quia scriptum est: *fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Iesus, tunc bases in fundameneo sunt, cum intentiones nostræ in Christo roborantur. Incassum verò alta super se bases edificia erigunt, si non ipsæ in fundamento solidate consistunt.* Quidni igitur stupendum videatur, animas instabiles, nullâ rectæ intentionis basi firmatas adorandæ Humanitatis prædam ingentem sustinere posse, & secreti Numinis fer-

re maiestatem, iis omnibus intolerabilem quæ
 in stabili fundamento minimè solidantur. Sacer-
 dos itaque non vt Circus flexionibus Eucha-
 risticam prædam circumueniat, sed rectâ in
 eam instar nobilis & Imperialis Aquilæ, ir-
 ruat: Etenim *rectâ cor nobile fertur in escam,*

QVADRVPEDES.

EMBLEMA XLVII.

LEO FVRENS, OPERTO

SAGI INIECTV CAPITE,IMMOBILIS FIT,
ET VLTRO VINCVLA SVBIT.

Leij quantum mutatus amictu!

*Il semble changer de nature,
Sous cette foible couverture.*

47

Quid monstri video? Libyes Leo gloria & horror,
Vincula submisso vertice sponte subit.
Horribiles ceruice toros non excutit, oris
Non aperit rictum, dente nec ungue furit.

Ille prius venantum acies perrumpere doctus,
 Et fremitu reliquas exanimare feras:
 Quàm cito natiuos, velatâ fronte, furoros
 Exiit, ut vilis iussa sequatur heri.
 Ardentes oculorum orbis vix pastor amictu
 Texit; & ecce fera colla superba ligat.
 Veste superiecta, quantum mutatur ab illo,
 Qui modo ab humana strage redibat ouans,
 Nempe oculis vis maior inest; tege, torpidus hæret:
 Quem non mille domant spicula, vela domans.

A P O D O S I S.

Filius ipse Dei quas strages edidit olim!
 Quot mari, & athereo perdidit igne reos!
 Angelicas quot chiliades in tartara, ab astris
 Impulit, hoc ne satis noscitur ungue leo?
 Verùm ubi factus homo parvis se texit amictu,
 Pristinus extincto languit igne furor.
 Qui nullâ prius arte capi, poteratue teneri,
 Nunc venit in nostras, mitis ut agna, manus.
 Hæret in altari suppressa immobilis irâ,
 O quas illecebra, sæuitiaque vices!
 Sic animos mutat Sacramentalis amictus:
 Ille Deum potuit flectere, quidni hominem?
 Non leo iam sacris tegitur speciebus, at agnus:
 Si leo sis, species accipe, & agnus eris.

F O N S E M B L E M A T I S.

CApere Leones ardui erat quondam operis,
 foueisque maximè. Principatu Claudij casus
 rationem docuit; pudendam pene talis feræ no-
 mine, pastoris Gætuli sago contra ingruentis im-
 petum obiecto. Quod spectaculum in arenam pro-
 tinus translatum est, vix credibili modo torpes-

sente tantâ illâ feritate, quamuis leui iniectu oper-
to capite, ita vt deuinciatur non repugnans, vider-
licet omnis vis constat in oculis. Ita Plinius lib. 8.
c. 16.

INTERPRETATIO.

I. **L**EO Dei filius, de quo Isaias c. 5. 29. *Rugitus
Leius ut Leonis, rugiet ut catuli Leonum, &
frendet, & tenebit predam, & amplexabitur, & non
erit qui eruat.* Leoni autem ad iracundiam magna
incst procliuitas; cui, teste Basilio hom. 9. in hex.
tanta vocis eliciendæ natura præstitit instrumenta,
vt animalium complura longè ipso celeriora, solo
sæpe rugitu capiantur. Quis verò leonis nostri fu-
rores, quis ab eo editas in veteri testamento stra-
ges,

Quis funera fando

Explicit, aut possit lacrymis æquare dolores?

Ex vngue leonem. Primùm quidem innumeras
angelorum myriades, ob vnicum superbix cri-
men, ab Empyrei vertice in inferni centrum de-
trusit, nullâ habita ratione, aut natiuæ pulchritu-
dinis, aut subtilitatis ingenij, aut excellentis gra-
tiæ qua fulgebant, aut gloriæ sibimet, ex tot immor-
talium spirituum felicitate, laudibus, & obsequiis
redundaturæ, aut malorum, casum & ruinam ip-
sorum totâ æternitate subsequutorum, puta lap-
sus humani generis, & scelerum omnium quæ in
mundum inuecturos certissimè præciebat: quin
potius in flagranti delicto deprehensos, irreuoca-
bili sententiâ damnatos, in flammea compegit er-
gastula, nequidem vnico, ad peccati pœnitentiam
instanti concessio. Appositè Bernardus ser. 1. de Ad-
uentu: *Si superbientibus angelis Deus non pepercit,*

quantò minus tibi putredo & vermis? Nihil ille fecit, nihil operatus est, tantùm cogitauit superbiam, & in momento, in ictu oculi, irreparabiliter precipitatus est. O stragem inauditam! ô inflexibilem iracundiam! ô terribilem leonis rugitum! *Leo rugiet, quis non pauebit?* ait Amos. Ex vngue leonem.

2. Secundo protoparentes nostros cum omnibus posteris regno cœlesti exclusit, Paradiso expulit, innocentia prærogatiuis spoliavit, totumque fere genus humanum, vnus ob noxam, dæmonum tyrannidi pluribus sæculis permisit; immo & generali cataclysmo submersit, ruptisque cœli catarractis ad interneccionem vsque deleuit. Quis vnquam Gætuliæ leo tali lanienâ greges obuios dissipauit? nec ex clade mitior factus iterum furit & grassatur, vt ei congruat quod de leone memorat Plinius: *Placidus aliquando ac clemens, quod rarum est; crebrior enim iracundia eius.* Quippe recenti hominum cæde spumantes rictus oblitus, flammam iterum efflat, ac sulphureis ignibus infamem Pentapolim præposteræ libidinis ardore semiustam incendit, euertit, consumit; idque in momento, negatâ qualibet ad pœnitudinem morâ. Quid hic memorem Pharaonis exercitum Erythræi maris fluctibus obrutum, Hebræos aut incendiis absumptos, aut hiatu terræ absorptos? quid centum & octoginta quinque Assyriorum millia vnus Angeli gladio perempta, plagas multiplices Ægypti, aliaque id genus diuinæ seueritatis exempla?

*Non mihi si lingua centum sint, oraque centum,
Omnia pœnarum percurrere nomina possem.*

Nimirum vt ait Sapiens Prou. 20. 2. *Sicut rugitus leonis, ita & ira regis.* Immo & leone seuerior, vt ita loquar Dei filius. Quippe si Aristoteli credi-

mus l. 9. de hist. animal. cap. 44. Leo percussorem quidem agnoscit, & ex obseruatò inuadit; attamen si quis non percusserit, sed infestet, hunc si ceperit, non vnguibus lacerat, sed quatit solum, atque vbi ita terruit, dimittit. At Dei filius ob admissum à solo Dauide facinus, septuaginta populi millia tri-duo sustulit. *Quis istud*, inquit eleganter Seneca, *delectari sono catenarum, quocumque ventum est, multum sanguinis effundere, aspectu suo terrere, & fugare? que alia vita esset, si leones regnarent;* meritò itaque Dei filius tot cladibus in veteti testamento delectatus, leoni ferarum ferocissimo comparatur.

3. Verum, quod omnem excedit admirationem, Leo noster vix sese Sacramentalium amictu specierum obtexit, operto prius nostræ carnis sago, suæ diuinitatis capite; cum verso in gemitum rugitu, mutata in clementiam iracundiâ in altaribus substitit immotus, adeo vt accidentium vinculis deuinciatur non repugnans. Nempe vt bellè cecinit Ouidius l. 3. Trist.

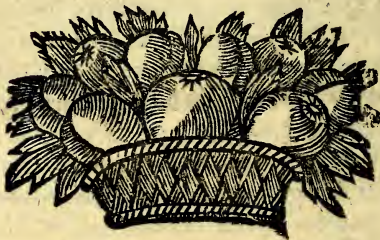
*Quò quisquis est maior, magis est placabilis iræ,
Et faciles motus mens generosa capit.*

Quis vero Dei filio velis obuoluto Eucharisticis aut maior, aut generosior? in arâ non amplius vindictam spirat, sed vitam; non suppliciis delectatur, sed blanditiis; non furoris librat fulmina, sed amoris vibrat iacula; non formidine leonina percellit, sed agnina mansuetudine pellicit. Quis hanc Leonis in agnum metamorphosim non admiratur? ô repentinam vlticis iustitiæ, & illicis clementiæ vicissitudinem! Ille idem qui tot angelos & homines fulmineo veluti caudæ ictu prostrauerat, vix sacramentalibus velis obuolutus est; cum se à quibusuis sacerdotibus non tangi solum, sed

etiam manducari sinit, ad eorum nutum mouetur, nunc in sacratio recluditur, nunc per compita defertur, agno mitior: tanta est Sacramentalis amictus potentia: tanta, Iesu mitissime, in Sacramento, tui cordis lenitas & clementia. Hæc illa est que non solum manducare cum peccatoribus tibi persuasit, sed etiam à peccatoribus manducari voluit: vt proinde tibi cum poeta dicere possim:

*Hæc Dea pro templis, & thure calentibus aris,
Te fruitur, posuitque suas hoc pectore sedes.
Hæc docet vt pœnis hominum, vel sanguine pasci.
Turpe ferumque putes, vt ferrum Ma te cruentum
Sic cum pace premas, vt non infensus alendis
Materiem præstes odiis, vt fontibus vltro
Ignouisse velis, deponas ocynus iram
Quam moueas, precibus numquam implacabilis obstes;
Obuia prosternas, prostrataque more leonum
Despicias*

Leui quantum mutatus amictu.

EMBLEMA XLVIII.

PANTHERA TORVVM

CAPVT FERIS OPERIENS , ODORIFE-
RAM PELLE M DETEGENS.

Latet quâ pellit, patet quâ pellicit.

*Elle descouvre ses apas ,
Et cache ce qu'on n'ayme pas .*

48

VT Panthera feras pellis demulcet odore,
Sic capite horrifico terret, & ore fugat.
Iradæ inhians quid agat? densis se vepribus abdit,
Eximia ostentat terga, caputque tegit.

*Natiuum interea pellis transpirat odorem,
 Cuius ad afflatum plurima Dorcas hiat,
 sentit ubi captu faciles, inopina latebris
 Profilit, hisce famem docta lenare dolis.
 Alliciens sentitur odor, latet horrida forma:
 Qua trahit illa patet; qua fugat illa latet.*

A P O D O S I S.

*Christus in altari virtutum balsama sudat,
 Fragantisque animas carnis odore trahit.
 Terribilis sedenim Deitas, corpusque beatum
 Plus terroris habent, illecebraque minus.
 Subtiles mirare dolos, technasque Theandri:
 Id quod amas aperit, quodque times operit.
 Ad calicem sitibundus hias, panemque famefcens
 Appetit; ecce tibi prestat utrumque libens.
 Si terret Deitas, non vinum terret & esca:
 Illa sacramento delitet, hæcque patent.
 Pane satur, vinoque madens Deitate frueris;
 Immo latentis eris potus, & esca Dei.*

F O N S E M B L E M A T I S.

ADmirabilem quamdam, & nobis occultam
 odoris suauitatem olet Pardalis, siue Pan-
 thera: quam bene olendi præstantiam diuino mu-
 nere donatam, cum sibi propriam plane tenet,
 tum verò cætera animalia hanc eius vim præclare
 sentiunt. Hæc autem hoc modo venationem capit:
 quum horum quæ ad victum opus sunt, eget, sese
 vel in loca fruticibus densis confita, vel foliis ve-
 stita ita occultat, vt inuentu difficilis tantum res-
 pirit: tum hinnuli, Dorcades, Capræ Syluestres,
 atque alia huiusmodi animalia quadam suaui-
 odoris illecebrâ attrahuntur, & proximè accedunt.

Illa

Illa tum quàm mox de latebrâ exiliens ad prædam se rumpit, atque eam comprehendit. Ita Ælian. l. 5. de Anim. c. 40. Cui consentit Solinus c. 21. his verbis: Tradunt odore Pantherarum, & contemplatione armenta mirè affici, atque vbi eas persentiscunt properatò concunire, nec terreri nisi solâ oris toruitate. Quam ob causam Pantheræ absconditis capitibus, quæ corporis reliqua sunt spectanda præbent, vt pecuarios greges stupidos in obtutu populentur, securâ vastatione. Idem docent Aristoteles, Plinius, & Plutarchus apud Gesnerum in Pantherâ c. 3.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **P**anthera mirabili pellis fragrantia feras illiciens, Dei Filius est, quem Eusebius Cæsariensis l. 5. de præpar. Euang. c. 1. pulchrè vocat, *Fragrantiam Patris*, cuius odoriferæ carnis adeo potens, ac suavis sit afflatus, vt illustres animæ certatim sequentes clamitent: *Trabe nos post te, curremus in odorem unguentorum tuorum.* Verum, vt Panthera toruum caput fruticibus densis inumbrat, ne feris, terrorem incuriat; maculosam verò pellem iis spectandam præbet, cuius in obtutu stupidas facilius capiat; ita Dei Filius, ne nos incomprehensibili maiestate terreret, caput suum, hoc est, Diuinitatem vtrò nostræ humanitatis amictu operuit, carnemque suam nostrarum infirmitatum maculis conspersam, quò nobis vt similior, ita amabilior fieret, aperuit, triginta trium annorum spatio, vt animas in ipsius contemplatione defixas ad se raperet, & desiderabili prædâ potiretur. Neque verò mihi dubium est Dominicam carnem virginali formatam sanguine suauissimum circum-

quaque odorem expirasse, vt de virtutum fragran-
 tiâ fileam, quo peccatrices animas quasi toti-
 dem feras alliceret, puta Magdalenam, Ma-
 thæum, Zachæum, compluresque publicanos,
 quibuscum libentissimè conuescebatur. Currebant
 alacriter in odorem vnguentorum eius, quoniam
 terribilis latebat diuinitas, & amabilis patebat
 humanitas, ineffabilis clementiæ balsamo delibu-
 ta, cuius odorem longè lateque diffudit, dum il-
 lud exinaniuit. Quando autem illud vnguentum
 exinaniuit, nisi cum formam Dei sub formâ serui
 occultans, semetipsum exinaniuit? audiendus
 Origenes hom. i. ex quatuor in Cant. *Nisi exina-
 niisset vnguentum, hoc est plenitudinem diuini spiritus,
 & humiliasset se vsque ad formam serui, capere eum
 nullus in illâ Diuinitatis plenitudine potuisset, nisi sola
 fortassis sponsa, pro eo quod videtur indicare, quia vn-
 guentum istud exinanitum non sibi, sed adolescentulis
 dilectionis dederit causam: sic enim dicit: vnguentum
 exinanitum nomen tuum, propterea adolescentulæ dilexe-
 runt te: ac si diceret; adolescentula quidem propterea
 dilexerunt te, quia exinanisti te de formâ Dei, & fa-
 ctum est vnguentum exinanitum nomen tuum.* Nisi ergo
 semetipsum exinaniisset, nominis sui non effudisset
 vnguentum, cuius in odorem currunt adolescen-
 tulæ, & vt eum nullus in illâ Diuinitatis pleni-
 tudine capere potuisset, ita nec ipse nos caperet, ac
 virtutum fragrantia pellicere posset: quin potius
 apertæ maiestatis horrore perculsos longius à se
 gloriæ fulgetris abegisset, cum Hebræis vociferan-
 tes: *Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.*
 Verum vbi Panthera nostra Diuinitatis suæ caput
 operuit, quo terrebat, & odoriferam carnis suæ
 pellem aperuit, quâ pelliciebat, innumeros sibi

comparavit tum opertæ Deitatis adoratores, tum apertæ humanitatis admiratores, & quod amplius est, theandricarum actionum fecit imitatores.

2. Id quidem primum ingeniosus ipsius amor excogitavit, dum adhuc in carne mortali nobiscum conuersaretur, quo desideratâ animarum prædâ facilius frueretur. Verum triumphatâ iam morte rediuius & immortalis, cum probè sciret carnis suæ gloriâ mortalium oculis intolerabilem nonnihil deinceps terroris nobis incussuram, ne expetitâ prædâ frustraretur, eandem vtrò suâ cum diuinitate, anabilibus panis & vini symbolis occultat, ne quid in ipso appareret, quod accedentes vel tantillum exterreret; Pantheram imitatus, quæ, vt supra vidimus, non solum caput, sed & reliqua corporis densis fruticibus ita occultat, vt inuentu difficilis tantum respiret mirabilem illam odoris suauitatem, qua pellectæ Dorcades fidentius accedant, & capiantur. Quidni enim in Sacramento censeatur inuentu difficilis, quem tot hæcenus hæretici diu conquistum inuenire non potuerunt, quia sine fide, qua solâ inueniri potest, eundem quæsierunt? quidni ibidem miram expitet vtriusque naturæ delitescentis fragrantiam, cum tot ad eum fideles animæ conuolent suauissimi nominis odore pellectæ? Liceat hîc mihi cum Origine loco supra cit. à minori ad maius sic arguere: *Si solum nomen eius, quia unguentum factum est exinanitum, tantum operis egerit, & ita suscitavit adolescentulas, vt primò traherent eum ad se, & habentes eum apud secaperent unguentorum eius odorem, & statim currerent post eum: si hæc, inquam, omnia solo nomine eius effecta sunt; quid putas faciet ipsa eius substantia? quid ex illâ adolescentula ista virtutis, quid vigoris acci-*

pient, si quo pacto potuerint aliquando ad ipsam eius incomprehensibilem atque ineffabilem substantiam peruenire? Ego puto quod si ad hoc aliquando peruenerint, iam non ambulent, neque currant; sed vinculis quibusdam charitatis eius adstricta adhaereant ei, ne ultra mobilitatis alicuius ullus in eis resideat locus, sed sint cum eo unus spiritus, & compleatur in eis illud quod scriptum est: sicut tu Pater in me, & ego in te unum sumus, & ita isti in nobis unum sint. Ita est, si sola nominis Iesu fragrantia tot fideles animas attraxit, ut in dilecti amplexum non currerent modo, sed volarent: quid agent in sacra Communione, cum non solo nominis odore recreantur, sed & eius carne satiantur, eius cruore inebriantur, totâ denique diuinâ, & humanâ ipsius substantiâ saginantur? si tenuis Pantheræ nostræ halitus, adolescentulas quasi vagas Dorcades, ut in unguentorum odorem currerent, animauit; qualem nunc iis vigorem inspirabit ipsemet sponsus tota Patris fragrantia, ipsamet hypostasis Verbi, ipsa Diuinitas, ipsamet Trinitas Sacramento delitescens? hæc enim quamuis non mediocriter exterrere, si in propriæ gloriæ maiestatis apparerent; quia tamen sub panis & vini speciebus latent, quibus nobis tum famelicis, tum sitibundis nihil optabilius; tantum nobis nunc amorem inspirant, quantum olim Hebræis inter mugientia tonitrua, & gloriæ fulgura terrorem incusserant. Nimirum in monte Sina patebat solum quod pellebat, latebat autem quod pelliciebat: è contrario verò nunc in sacramento Dominus latet quâ pellicit, patet quâ pellicit.

EMBLEMA XLIX.
 CAPRA CVLTRVM
 QVO MACTARETVR, SACERDOTI
 PORRIGENS.

Quo caderet, dedit hostia cultrum.

*L'hostie a par vn nouveau sort,
 Fourny l'instrument de sa mort.*

49

Licta capra Acrea Iunonis sistitur ara;
 sed popa cultello, quo feriatur, eget.
 Ipsa moræ impatiens, terram pede vltima scalpit,
 Vnde sibi gladium, quo cadat icta, trahit.

X iij

*Attonitis harent animis cum plebe ministri,
Instrumenta sua quòd dedit apta necis.
Quæ reperit cultrum, cuius procumberet ictu;
Nunquid eam merito se iugulasse putet?*

A P O D O S I S.

*Consummatâ, epulo Paschali, lege, Opisque,
Se proprio Iesus immolat ore Patri.
Non pede, sed linguâ cultrum eruit, unde cruorem
Separet à sanctâ carne, libensque cadat.
Diuini cultro eloquij se mactat ad aram:
Idem est unius victima, mysta sacri.
More sacerdotum, fumantem vase cruorem
Excipit, & sociis porrigit unde bibant.
Victima quæ proprii verbi mucrone scatur,
Nonne est in plagas ingeniosa suas?
Victima quæ humani cultro mactatur amoris,
Nonne in delicias occidit illa meas?*

F O N S E M B L E M A T I S.

Iunoni Acræ (à Promontorio sic appellatæ)
Corinthij sacra facturi erant, victimarium cul-
trum popæ nullum habebant. Cum ecce tibi ca-
pra, (hæc enim erat Iunoni destinata victima) pe-
dibus terram exscalpens, in suam perniciem cul-
trum eruit. Ita Zenobius centuriâ primâ adagio-
rum adag. 27. hinc natum adagium *capra sibi ipse
gladium*, in eos qui ipsi reperiunt quo pereant.

I N T E R P R E T A T I O.

i. **Q**uod capra in holocaustum destinata sacer-
doti inermi cultrum; suam in perniciem,
porrexerit, casu id euenit: quod Christus Dominus
tremendi altaris sacrificij sacerdos simul & vi-

Etima, cultrum spiritalem, eruerit quo primùm à se, deinde verò à nouæ legis sacerdotibus mystico & inuisibili modo mactaretur, id ex industriâ, & institutione diuinâ planè contigit. Meritò quidem: quis enim adorabilem illam hostiam omni vtriusque Ecclesiæ cultu dignissimam, non dicam immolare, sed vel atrectare auderet, nisi victimarium cultrum & gladium, quo feriretur, vltro ipsamet sacrificanti subministraret? quis ille gladius tantę virtutis & efficacię, vt talem hostiam, initio quidem adhuc mortalem, postmodo verò immortalem ingulare possit, & cruoris à corpore separatione cruentum crucis repræsentrare sacrificium? vtiq; sermo consecrationis: *Viuus est enim sermo Dei, & efficax*, inquit Apostolus Hebr. c. 4. *& penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens usque ad diuisionem anime ac spiritus compagum quoque ac medullarum.* Quam solida autem, & subtilis gladij huius acies, quæ Dominici corporis venas & arterias omnes penetrans, ita sanguinem à reliquâ carne seiungat, vt nisi naturalis partium connexio fulgurę cuspidi obesset, hostię corpus exangue & exanime in altari collocaretur! rectè siquidem de Christi semetipsum in vltimâ cœnâ sacrificantis sermone intelligitur illud Ecclesiastę 8. *Sermo illius potestate plenus est.* & ipse verba consecrationis proferens, quibus panem & vinum in corpus & sanguinem suum transmurauit, illud Isai. 55. dicere potuit: *Verbum quod egredietur de ore meo, non reuertetur ad me vacuum, sed faciet quodcumque volui.* Quid porro Eucharistiam instituens voluit? quid desiderio desiderauit, nisi prius in mensâ modo incruento mactari, quàm cruento in cruce immolaretur? quam mysticam immola-

tionem efficaciter peregit Verbum consecrationis quouis gladio penetrabilius ex eius ore egrediens, nec vacuum ad ipsum rediit, quod viam iugulans victimam, & sanguinem à carne diuidens, incruentum sacrificium absoluit.

2. Sanè si in antiquæ legis sacrificiis, tunc verè censebantur immolari victimæ, quum sacerdos in earum iugulum cultrum adigens, sanguinem vniuersum, in quo est anima, eliciebat: quidni Dominus in vltimâ cœnâ semetipsum Deo Patri in odorem suauitatis immolasse existimetur, quum ancipiti verbi consecratorij gladio viam hostiam feriens, totum cruorem seorsim à corpore posuit? quandoquidem hac mysticâ victimæ mactatione, futurum crucis sacrificium ad viuum expresset, supremumque Dei dominium, suamque vt homo seruitutem protestatus sit. Quod hisce luculentis verbis docet S. Gregorius Nyss. orat. I. de Christi resurr. *Cum corpus suum discipulis congregatis edendum, & sanguinem bibendum præbuit, tunc apertè declarauit Agni sacrificium iam esse perfectum.* Rationem subiungit: *quia victimæ corpus non est idoneum, si animatum sit. Quare cum corpus edendum, & sanguinem bibendum dedit, iam victima arcano & inuisibili modo erat immolata.* Nimirum Christi corpus non erat idonea veri sacrificij consummati victima, nisi vi verborum seorsim posito sanguine, fieret exangue, ac proinde exanime, mysticâ quadam morte hostiæ cultri spiritualis ictum subsécutâ. Præclarè S. Ambros. in Ps. 39. *Vidimus principem sacerdotem ad nos venientem; vidimus & adiunimus offerentem pro nobis sanguinem suum.* Vtique in momento consecrationis, cum hæc verba protulit; *His est calix sanguinis mei, noui & æterni testa-*

menti, qui pro vobis, & pro multis effundetur. Vnde subdit idem Doctor: *Tunc ipse offertur in terris, quando corpus eius offertur; & tunc ipse offerre manifestatur in nobis, quando sermo eius sanctificat sacrificium quod offerimus.* Hoc est quando sermonis consecratorij gladius viuam hostiam mysticè diuidens, incruentum sacrificium omnino consummat.

3. Neque verò solum adorabilis illa victima, cultrum illum spiritalem, quo iugularetur, sibi met vt sacerdoti porrexit; verum & quotidie eundem cultrum, nouæ legis sacerdotibus, quo iuge fiat sacrificium administrat. Propterea quippe, vt obseruauit Ambros. l. 4. de Sacram. dum sese ad immolandum, hoc est ad corporis ac sanguinis Domini consecrationem accingunt, non amplius suis, sed sermonibus vtuntur Christi, id est gladio spirituali, quem illis hostia mactanda sponte porrigit. Hinc Cypr. De cœna Domini. *Ex quo dictum est, ait, à Domino, hoc facite in meam commemorationem; Hoc est Corpus meum; & Hic est Sanguis meus: quotiescunque his verbis, & hac fide actum est; panis iste ad totius hominis vitam salutemque proficit, simul medicamentum & holocaustum existens.* Si holocaustum, ergo vi verborum consummatum sacrificium totum cedens ad Dei gloriam. Eam ob causam Gregor. M. 4. dialog. c. 58. tempus quo verbi consecratorij gladius à sacerdote stringitur, emphaticè *immolationis horam* appellat. Et S. Chrysost. hom. de prodicione Iudæ, asserit, hæc verba Domini: *Hoc est Corpus meum, Vsque ad consummationem mundi, firmitatem prestare sacrificio, quod illorum virtute iugiter in nostris altaribus hostia mactetur: ad quam immolationem potestas & character sacerdotij nostri præ-*

sertim ordinatur , vt patet ex verbis quibus sacer-
dotes inaugurantur ; ac proinde cùm Christus
inruenti victima sacrificij , sibi vt primario sa-
cerdoti , & nobis vt eius ministris consecratorij
verbi gladium quo mysticè iuguletur , porrexerit,
sequitur veram esse nostri emblematis epigraphem:
Quo caderet dedit hostia cultrum.

EMBLEMA L.
 AGNVS SVpra SCROBEM
 LIGNO PENDVLVS LETHALE
 LEONIBVS ILLICIVM.

De scuitie dulcedo triumphat.

*La douceur ioincte a l'innocence ,
 Triomphe de la violence .*

50

Stipite suspensus foueâ en tener agnus ab aliâ
 Eminent , esca vagis pernicioſa feris.
 Ne subodorentur fraudes , breuis undique surgit
 Murus ; at hunc rictu tranſi hianſe leo.

Mox improvise conclusus carcere scrobs

Frendet, & agninae carnis amore perit.

Hostiles furias sic mansuetudo triumphat;

Deque ferâ immâni paruulus agnus ouat.

A P O D O S I S.

Quid scrobs alta? humilis Deitas; quid stipite pendens

Agnus? sacra caro penduli imago Dei,

Agni avidus leo, scrobe perit Deitatis opertæ;

Prædonemque capit præda tenella suum.

Dæmonis ut furias, hominis sic perdomat Agnus

Quem violenta nimis reddidit ira feram.

Si leo sis, placidis animum balatibus Agnus

Leniet; Agni inhians carnibus, agnus eris.

FONS EMBLEMATIS.

Leonum venationem in Africâ sic ex Oppiano refert Gillius, apud Gesnerum in Leone lit. E. ubi leonis ex speluncâ ad aquam proficiscentis tritam viam Libyci venatores obseruarunt; iuxta illam rotundam scrobem & amplam faciunt, in cuius medio columnam ligneam excitant, de quâ Agnum lactentem suspendunt, fossamque maceriâ cingunt, ne cum appropinquat fera, dolosum barathrum videat. Agnus sublime fixus famelicum Leonis cor balatu incitat. Accedens igitur, nec diutius circa maceriam versari sustinens statim transilit, & inopinatâ foueâ excipitur, qua iam inclusus in omnes se partes versat, ad escam magis, quam ut euadat, & sursum versus impetum facit. Haftenus Gillius.

I N T E R P R E T A T I O.

Leo prædæ inhians, Dæmon; scrobs profunda, Dei in Eucharistiæ mysterio incompre-

hensibilis humilitas, & exinanitio; rotunda scrobis maceria, hostia circularis; columna lignea, crucis Dominicæ, quæ in hoc Sacramento recolitur, memoria; Agnus ab eâ pendens, Christus, siue sacro-sancta ipsius humanitas quondam cruci pro nobis affixa; Leo foueâ captus, Dæmonis superbia Christi humilitate contrita, siue hominis vindictam spirantis rabies, Agni Eucharistici lenitate mitigata. Paulò fusiùs ista explanemus. Eleganter & apposite S. P. Aug. ser. 164. de temp. ita differit: *Christus leo dictus est, qui agnus occisus est; leo propter fortitudinem, agnus propter innocentiam: leo quia inuictus, agnus quia mansuetus. Et ipse agnus occisus morte suâ vicit leonem, qui querit quem deuoret; dicitur enim & diabolus leo, sed feritate, non virtute.* Christus igitur verus agnus, non solum morte illâ qua semel in Caluariâ cecidit, verùm & mortè mysticâ qua quotidie sacris in mysteriis occidit, de leone triumphauit. Quis ille leo, nisi diabolus, cui leonis andoles, astutia, crudelitas, mirè conueniunt, Leo validus pectore & priorè corporis parte, posterioribus membris degenerat, ex Macrobio: talis & dæmon, cuius anteriores partes, ea meritò sæcula dixeris, quæ ab hominis lapsu, ad ipsius reparationem per Christum effluerunt, quibus tyrannicâ fauitiè cunctis fere nationibus toto orbe dominabatur; quas partes anteriores etsi præualidas, ab Agno nostro contritas Hieron. in c. 9. Isai. v. 4. his asserit verbis: *Tu Domine iugum oneris eius, i. diaboli, qui prius exultabat in mundo, qui cunctis gentibus imperabat, qui grauißimo seruitutis iugo colla omnium deprimebat, & virgam qua percutiebat vniuersos, & peccata sibi quasi quoddam tributum reddere compellebat, detraxisti. Po-*

sterioribus verò partibus quantum degeneret, & iis sæculis quæ à Domini Passione fluxere, quam infirmus sit, satis ipsemet aperit hac querelâ apud Athanasium in vita S. Antonij : *En nullum iam habeo locum, nullam possideo ciuitatem, iam mihi nulla sunt arma; per omnes ciuitates, cunctasque prouincias Christi personat nomen, solitudines quoque monachorum stipantur choris; ipsi se quasi tueantur, & sine causâ me non lacerent.* Leo peruigil, & impiger raro, & patentibus oculis dormire fertur, nec vnquam caret cibo, quod ad illius inquisitionem minime segnis sit. Nunquid & aduersarius noster diabolus in animarum venatione peruigil, tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret? Leo cadauera non degustat; sed quod viuum comprehenderit, edit. Neque dæmon cadauerosis peccatoribus libenter pascitur, lautiores cibos appetit, animas fide viuas, spe stabiles, charitate sanctificatas. Leo armatis venatoribus terribilis, infantis obuij simplicitate terretur. Dæmon superbis valde formidabilis, mites & humiles reueretur; nempe *Myrmicoleon est, 1. leo & formica, inquit Greg. M. l. 5. mor. c. 17. quia sicut contra consentientes fortis est, ita contra resistentes debilis: si enim eius suggestionibus assensus præbeatur, quasi leo tolerari nequaquam potest; si autem resistitur, quasi formica atteritur.* Alijs ergo leo est, & alijs formica; quia crudelitatem eius carnales mentes vix tolerant, spirituales verò infirmitatem illius pede virtutis caleant.

2. Leonem istum tot sæculis impune grassantem ac miserum mortalium gregem sæuissimè laniantem hac arte cepit Dei filius: in incarnatione scrobem altissimam excitauit, dum formam serui accipiens semetipsum exinaniuit; quam in Eucharisti-

stia mysterio profundius excauauit, dum non solum Diuinitatem humanitate operuit, sed ipsam etiam humanitatem panisorbiculo conclusit. In hac profundâ inscrutabilis exinanitionis suæ scrobe, columnam ligneam cui balantem agnum alligaret, exstruxit, dum in Sacramento suipsius agni veri & immaculati è cruce pendentis memoriam recoli voluit; vt dum leo famelicus innocenti agno inhians assumptam humanitatem lacerare gestit, latentis Diuinitatis hamo caperetur, & eius superbia Diuinæ exinanitionis foueâ absorberetur. Vtrumque docet August. primum quidem lib. cur Deus homo c. 6. aut quisquis illius author sit: *Subtiliter subtilem inimicum Deus voluit expugnare, & quasi sub escâ humanitatis hamum celauit Diuinitatis; quatenus ille qui omnem carnem subegerat, talem inueniret, quæ sibi prorsus nihil deberet, quam dum illicitè contingeret, meritiò eam, quam quoddammodo licitè possidebat, amitteret; vt qui homines deluserat, per hominem Deum delusus & ipse fieret; & sicut incautum hominem sibi callidè subiecerat, ita per hominem diuinitus cautum non callidè, sed sapienter subijceretur.* Secundum verò, scilicet leonis superbiam Agni humilitate fuisse contritam, his asserit verbis l. 2. de pecc. orig. c. 40. *Mediator angelis fortior, infirmus propter homines factus est: sic superbia captiuatoris, Redemptoris humilitate destruitur; vt qui super filios hominum angelicâ fortitudine gloriatur, à Filio Dei susceptâ humanâ infirmitate vincatur. Qualis erit Agni Eucharistici potestas, quando dæmonis potestatem atterit ipsius infirmitas, qualis erit eius maiestas, quando tyranni superbiam opprimit ipsius humilitas?*

3. Agnus igitur noster sacrarum specierum nexibus altari reuinctus, inferni principatus expo-

liauit, vt ait Apostolus, vbi se in Sacramento principatu abdicauit, & non solum Diuinitatis maiestate, verùm & humanitatis claritate in speciem exspoliauit; leonis virtutem ad nihilum redegit, vbi semetipsum exaniens in hostiæ triticeæ puncto collegit. Certè de eo numinis exinanitione exinanito Ezech. 28. 19. dicitur: *Nihili factus es, & non eris in perpetuum.* Quoniam vt ait Greg. 14. mor. c. 11. *Ex quo bene esse perdidit, ad non esse tetendit, & qui omnia esse, diuinam æqualitatem affectando, ambiuit, eo ipso nihil factus est, quò Christus qui erat omnia in Eucharistiâ propter nos exinanitus est.* Agnus mitis & humilis, iracundi superbique hostis verè feralis illecebra; ipsius inscrutabilis exinanitio, profunda fouea feræ capiendæ per idonea, qua circumclusa rugiat quidem, neminem vero mordeat nisi volentem. Quis non miretur ab agno Sacramentalibus symbolis irretito leonem talem ac tantum irretiri? quis non stupeat dum dæmonem in energumens venerabilis hostiæ fulgore territum Agni nostri vestigia lambentem intuetur; maximè verò vbi Energumeni pectus diuinus triumphator intrauit. Siquidem, vt cum Cassiano loquar collat. 7. c. 30. *Sacrosancta communio vexatis à demone data, non ad demonis escam, sed potius ad purgationem & tutelam corporis & anima peruenire credenda est: que ab homine percepta, eum qui in membris eius insidet spiritum, seu in ipsis latitare conatur, velut exurens fugat incendio.* Sic Agni lenitas leonis feritatem perdomat, & de sauitie dulcedo triumphat.

EMBLEMA LI.
 DASYPVVS EX ARBORIS
 CACVMINE FERAS AD OCCVLTÆ
 PRÆDÆ ESVM INVITANS.

*Ab arbore pendens,
 Ad latitans invito epulum.*

*De l'arbre, ou ie me suis perché,
 I'invite a mon banquet caché.*

51

Exelsâ Dasyppus pendens ex arbore, aperto
 Ad latitans epulum conuocat ore feras.
 Quem primum, cruciante fame, laniaueric agnum
 seruat; & arbutis cespitibusque regit.

A a

*Conuiuas vult ille, quibus communicet escam:
Ni comites habeat, non bene præda sapit.*

A P O D O S I S.

*Christus in extremis Agnum prece mactat ad aram,
Nec sine consilio, pane recente tegit.
Prædam immortalem nactus conscendit in altam
Arborem, & optatæ brachia amica crucis.
Inde suos validis fratres clamoribus vrgens
Impulit agninâ carne leuare famem.
Ni crucis, illustris prædo, sublime cacumen
Scanderet, ad prædam nullus hiaret homo.
Quicquid inest carni dulcedinis, è cruce manat;
Sanguinei calicis profluit inde sapor.
Nil magis astantes epulis accumbere cogit,
Quàm sapor escarum; de cruce at ille venit.
Diuinæ meminisse necis nil suauius; atqui
E cruce nex, igitur de cruce delicia.
Vt sapiat caro sacra, cruce conscende, necemque
Mente reuolue, tuas condiet illa dapes.*

FONS EMBLEMATIS.

O Cotochlus siue Dasypus pinuum Vertagi est magnitudine, vlulatu exili, facie leoninâ, incredibili pernicitate; venatur ceruos, oues, agnos, & alia eiusdem molis animalia; occisorum cadauera herbis, fœno, cespitibus tegit, deinde conscendens ptopinquas arbores vlulat. Tunc feræ circumiacentes arcano naturæ documento conscix inuitationis ad epulum ocyus aduolant, prædâ ex signo inuentâ satiantur. Postremus ipse Ocotochlus descendit, vt innocuè pascantur conuiuæ: Nam si ille prior vesceretur, corruptis veneno suo reliquiis, cæteræ perirent feræ,

quotquot deinde gustarent. Ita prouisum est vnius fera charitate, multis aut inualidis, aut tardioribus ceruo. Ita Nierembergius l. 1. hist. c. 20. & l. 9. c. 1.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **C**onsideranti mihi Indicum istud animal, innatâ sibi charitate, feris imbecillioribus secretum de propriâ venatione fruticibus operatâ præparans epulum, moxque in excelsam ascendens arborem, vt eas repetitis vlulatibus conuocatas latentis prædæ participes efficiat, statim venit in mentem Dominus Iesus ab incruentâ sui ipsius immolatione, quâ sese agnum immaculatum Sacramentalibus operuerat symbolis, in crucis arborem transfiliens, vt ex eâ pendulus nationes omnes; à quatuor orbis partibus, ad arcanum Eucharistiæ conuiuium clamore valido conuocaret. Quippe nisi crucis cacumen redemptionis opus consummaturus ascendisset, nullus ad Agni Eucharistici esum hiaret; cum altaris mylterium, vtpôte cruenti Caluariæ sacrificij expressiuum, vim omnem & efficaciam, gratiam & suauitatem suam ab eodem mutuetur: vt proinde carnis agniæ sapor, & ineffabiles Sacramenti deliciæ, è cruce meritò promanare censeantur. Hinc Aug. l. 3. de doctr. Christi. c. 16. expendens hæc verba Domini: *Nisi manducaueritis carnem filij hominis &c.* ait: *Figurata est locutio precipiens Passioni Domini communicandum, & suauiter ac utiliter recondendum in memoriâ, quod pro nobis caro eius crucifixa & vulnerata sit.* Satis inuens carnem eius, nisi foret crucifixa, non suauiter nec utiliter à nobis edendam in Eucharistiâ, quoniam ibidem editur ab Ecclesia, vt mortis ip-

sius celebretur memoria. Nimirum voluit saluator fideles suos Eucharistico pani, dulce crucis suæ lignum immiscere, vt miro ipsius sapore condiatur; quasi communicaturis dicat: Venite, mittle lignum in panem meum, non taxum à quo toxicum, quo magis amarescat, sed dulce crucis lignum, quo magis dulcescat, & suauius sapiat; vt meæ mortis memores, caelestibus deliciis è cruce nectareo cruore madida diffluentibus affluatis.

2. Eapropter sacerdotes diuinum hunc panem consecraturi crucis signum adhibent, vt obseruauerunt SS. Patres, præcipuè verò Aug. tum ser. 181. de temp. *Signo crucis consecratur corpus Dominicum.* tum tract. 118. in Ioan. *Quid est, quod omnes nouerunt, signum Christi, nisi crux Christi? quod signum nisi adhibeatur siue frontibus credentium, siue ipsi aqua qua regenerantur, siue oleo quo chrismate unguuntur, siue sacrificio quo aluntur, nihil eorum rite perficitur.* Vt vel hac exteriori ceremoniâ, crucis memoriam sacrosancto pani permiscendam esse admoneamur, quò suauissimo illius sapore condiatur. Ita ne verò crux tot tantisque deliciis diffluit, vt Eucharistiæ suauitatem maximam adaugere possit? omnino. Quid enim Iesù illius amabili sponso suauius? qui vltro sponsæ suæ suscipiens amaritudines, proprias illi suauitates & delicias communicauit, vt ex cruce carnis suæ comestionem nobis commendaret, & ad Agni illius esum, quem pridie quàm crucis arborem ascenderet, nostrum in partum mastauerat, & sacris speciebus, instar Ocotochli, operuerat, potentius inuitaret. Quo quidem in argumento, suo more triumphat Aug. exponens titulum Psalms 33. ita ad rem nostram opportunè disserens: *Christus in corpore & sanguine*

suo voluit esse salutem nostram. Vnde autem commendavit corpus & sanguinem suum ? de humilitate sua. Nisi enim esset humilis, nec manducaretur, nec biberetur. Respice altitudinem ipsius : In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Ecce cibus sempiternus : sed manducant Angeli, manducant superna virtutes, manducant celestes spiritus, & manducant & saginantur, & integrum manet quod eos satiat & letificat. Quis autem homo posset ad illum cibum ? unde cor tam idoneum illi cibo ? oportebat ergo ut mensa illa lactesceret, & ad paruulos perveniret. Vnde autem fit cibus lac ? unde cibus in lac convertitur, nisi per carnem traiciatur ? Nam mater hoc fecit. Quod manducat mater, hoc manducat infans; sed quia minus idoneus est infans qui pane vescatur, ipsum panem mater incarnat, & per humilitatem mammilla, & lactis succum de ipso pane pascit infantem. Quomodo ergo de ipso pane pavit nos sapientia Dei ? quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Videte ergo humilitatem : quia panem angelorum manducavit homo, idest Verbum illud quo pascuntur angeli sempiternum, quod est aequale Patri manducavit homo; quia cum in formâ Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo. Saginantur illo Angeli. Sed semetipsum exinanivit, ut manducaret panem Angelorum homo, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo; humiliavit se factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis : (attende ad verba sequentia) ut iam de cruce commendaretur nobis caro & sanguis Domini.

3. De cruce igitur corpus suum commendavit, dum crucis amaritiam in dulcedinem mutans, mirum admixtâ illius memoriâ, pani Eucharistico saporem indidit; ac proinde cum nihil ita com-

mendet epulum, quàm excellens sapor epularum, nihilque conuiuas potentius ad epulandum prouocet, quam suauitas ferculorum: cùm è cruce omnes huius admirabilis conuiuij defluant illecebræ; Non immeritò Dominus instar Ocotochli agni maçtatione gestientis, confestim in excelsam crucis arborem ascendit; vt nos cælestis prædæ sub Sacramento delitescentis faceret participes, & de cruce carnem suam nobis commendauit, vt ad illius esum inuitaret quos crucis suæ videbat haud immemores: quasi nostris auribus inclamaret: *Ab arbore pendens ad latitans inuito epulum.*

EMBLEMA LII.
LEOPARDVS VENATICVS,
 AB HERO FACIEM AVERTENTE,
 QVVM FVRIT, FRVSTO CARNIS
 MITIGATVS.

Vultum operit, tum mitigat escâ.

*Leopas ne peut flechir sa rage,
 S'il ne luy cache son visage.*

52.

Venatus Leopardus amans, ut odora canum vis,
 Quem cicurem Domini fecit amica manus:
 Irruic in prædam laxatâ iussus habenâ,
 Quasque capit cursu, deuorat ore foras.

Aa iiii

*Verum ubi feruenti turgescit sanguine prada,
 Tunc natura ferox, qua fuit ante, redit.
 Respuit obsequium, dedignaturque catenam,
 Effrenis feritas vix bene noscit herum,
 Fille sed auerso vultu mox carne furentem
 Mulcet, & illicio cogit ad officium.*

A P O D O S I S.

*Vultum oprit Iesus Sacramentalibus umbris,
 Carni ut illecebris effera corda domet.
 Illicio cicratus homo se sponte catenâ
 Intecat, & mitis iussa capeſſit heri.
 Indociles nimas facies diuina fugaret;
 In sacra terrificum frangeret umbra iubar.
 Escam gigitur cœlestem aperit, faciemque tremendam
 cculit, ut capiant absque metu quod amant.*

FONS EMBLEMATIS.

ACcepi, inquit Gesnerus, à quodam oculato teste, in aulâ regis Galliarum, Leopardos uorum generum ali, magnitudine tantum differentes, maiores vituli corpulentiam esse, humiliores, oblongiores: alteros minores ad canis molem accedere: & vnum ex minoribus aliquando ad spectaculum regi exhibendum à bestiario, aut venatore equo insidente à tergo super stragulo aut piluino vehi alligatum catenâ, & lepore obiecto admitti, quem ille saltibus aliquot bene magnis assequutus iugulet. Venator leopardum recepturus accedit auersus, & frustum carnis retro inter crura protensum porrigit, ne si faciem obuerneret, ab eo inuaderetur, & rursus loco alligatum demulcet, ac reducit ad equum; ille in sedem suam facile resilit. Sic ille in Pantherâ lit. E, p. 831.

INTERPRETATIO.

I. **Q**ua Venator arte ferocientem leopardum mitigare consuevit, vt faciem auertens, carnem illi porrigat in illiciũ, cuius esu furoris impetus euanescat. Eãdem mihi videtur vsus Dei filius, vt efferatas hominum mentes mansueface- ret, & ad veri Numinis cultum, & obsequium suauiter reuocaret. Nimirum in augusti solij celsi- tudine paternæ fulgore gloriæ circumfusus, to- nans, fulminans, apertis cæli catarrhactis orbem terrarum submergens, nationes sulphureis imbri- bus obruens, æternos cruciatus minitans, terribi- lis quidem plurimum, parũ amabilis, terrorem potius quàm amorem miseris ac mericulis mor- talibus inspirabat; vnde si tunc diuinam faciem iusto furore scintillantem, & gloriæ fulgetris co- ruscantem reuelaret, haud dubiè intolerabili iu- bare perstricti, tantæ maiestatis accessum refuge- rent, nisi carnis assumptæ nebulâ radios refrin- gens, illos eiusdem carnis illecebrâ pelliceret ac leniret. Hinc S. P. Aug. expendens illa Christi ver- ba Ioan. 8. *ego sum lux mundi.* eleganter ait: *Factum est propter nos sub sole lumen, quod fecit solem. Noli contemnere nubem carnis: nube tegitur, non ut obscu- retur, sed ut temperetur.* Carnis igitur nube terrifi- cam Diuinitatis faciem obtexit, & quasi auersâ facie propriæ carnis illicium obtulit, ne deinceps illius accessum auersaremur, sed potius quasi de- feris cicures, in apertæ humanitatis sinum confu- geremus. *Suscepit itaque hominem,* ait idem Pater, epist. 120. ad Honoratum c. 3. *quem videre homines poterant, ut sanati per fidem postea viderent, quod tunc videre non poterant.* Quid autem videre non pote-

rant, nisi Verbum, nisi micantem Dei vultum: quòd imbecilles eorum oculi ad tantam claritatem conuierent. Verum ubi carnis nubem interposuit, & claritatem temperauit, tunc & latentis Verbi radios per hanc nubem transmissos exceperunt oculo fidei temperatâ claritate sanato. Audi eundem Aug. tract. 1. in ep. Ioan. *Vt res qua solo corde videri potest, videretur & oculis, ut corda sanaret: solo enim corde videtur Verbum, caro autem & oculis corporalibus videtur. Erat unde videremus carnem, sed non erat unde videremus Verbum: factum est Verbum caro quam videre possemus, ut sanaretur in nobis, unde Verbum videremus.*

2. Verum quoniam vt ait Hieron. l. 1. commentar. in Matth. c. 9. *Fulgor & maiestas Diuinitatis occulta etiam in humanâ facie relucebat.* Ne peccatores admissorum criminû conscios eo fulgore perterreret, vltro cum illis sæpe numero in mensâ discubuit, vt assuescerent secum conuesci, ne cum ad magnificentum, & regali apparatu instructum Eucharistiæ conuiuium postmodo eos inuitaret, sese a regis & diuinis epulis præ timore subducerent. Quem quidem timorem vt omnino ab eorum animis abstergeret, domitâ iam morte rediuiuus, gloriosam etiam carnem, quam mortalem mortalibus adhuc ipse mortalis spectandam præbuerat, iam immortalem occultauit, & Sacramentalibus velis inuoluit, eamque sic inuolutam in escam porrexit, vt maiori cum fiduciâ caperent, & capiendo caperentur. Labet igitur hic cum Ecclesiâ exclamare: O quàm suavis es Domine spiritus tuus! qui vt dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suauissimo de cælo præstito esurientes repleas bonis; qui non solum Diuinitatis maiestatem, sed & glo-

riosæ humanitatis claritatem operis, ne quid Eucharisticis insit epulis quod mortales absterreat, sed potius ad esum vel inuitos inuitet. Quis vel Leopardo ferocior ad tantæ lenitatis & bonitatis aspectum non mansuesceret? quis aginæ carnis illicio non cicuraretur? Appositè S. Aug. tract. 75. in Ioan. de Christo ita disserit: *Videbat eum planè mundus carneis oculis in carne conspicuum; non autem videbat quod in carne Verbum latebat. Videbat hominem, non videbat Deum, videbat indumentum, non videbat indutum: sed post resurrectionem suam, etiam ipsam carnem suam, quam non solum videndam, verum etiam tractandam demonstravit suis, noluit demonstrare non suis.* Immò nec suis illam nunc demonstrat, qui eandem Sacramentalium amictu specierum inumbrat, ne ab illius esu peccatores deterreat.

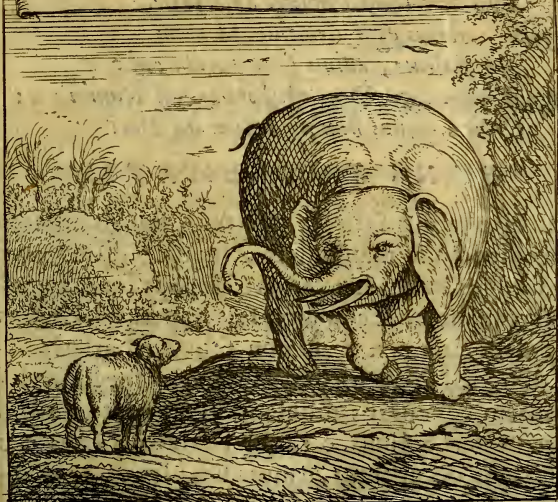
3. Præclarè S. Bern. ser. i. in Epiph. *Quanto minorem se fecit Christus in humanitate, tanto maiorem exhibuit in bonitate; & quantò pro me vilior, tantò mihi charior. quantò secretior, tanto amabilior, quippe qui vt formidinem excuteret. & amorem accenderet, totam vtriusque naturæ gloriam occultauit. Nempe suis latebris ambitionis horrorem nostris cordibus imprimere gestit; quo latere studeamus, dum latentem Deum in Sacramento adoramus; vel si patere necesse sit, in ipsâ dignitatum luce latebras amemus: quasi nos his eiusdem S. Bernardi verbis alloquatur ser. i. super Missus est: *Erubescere superbire, cinis. Deus se humiliat, & tu te exaltas? Deus se hominibus subdit, & tu dominari gestiens hominibus, tuo te preponis auctori? quoties hominibus præesse desideras, toties Deum tuum præire contendis? Nec enim hîc delitescit Deus homo, nisi vt nos**

suo instruat exemplo, nec sibi ab inani gloriâ
timet, sed nobis. Humiles ad Deum humilem
accedamus, ambitionem simul & feruilem ti-
morem illius latebræ à nostris mentibus abi-
gant; diuinæ carnis illecebræ fiduciam augeant,
feritatem mitigent; siquidem. *Vultum operis, tum
mitigat escâ.*

EMBLEMA LIII.
 ELEPHAS FURIBUNDVS
 AD AGNI CONSPECTVM,
 MANŒESCENS.

Pudet, hoc præsente, furoris.

*Il est honteux de son courroux,
 A l'aspect d'un objet si doux.*

53

Insanos Elephas voluens in corde furores,
 seu vindicta agitet, seu furiosa Venas:
 Barrit hians immane, feritque proboscide costas,
 Fulmineâque rotat ligna reuulsa manu.

*Nunc laceros venantum artus iaculatur in auras ,
 Nunc morsu infringit spicula fixa cuti.
 Quis domet immanes flammæ pectoris iras ?
 Obuia bacchantem miuigat agna feram.*

A P O D O S I S.

*Ergone brutales ouis obuia comprimet æstus ,
 Nec rabiem humanam flectet amore Deus ?
 Vltrices immo furias sacer edomat Agnus ,
 Lenis ut iratum temperat aura mare.
 Si furis , accedas agni clementis ad aram :
 Hoc præfente , animi saua procella cadet.
 Agnus homo , & Deus est : homini vel Numinis ira
 Cessit ; quidni hominis cederet ira Deo ?*

F O N S E M B L E M A T I S.

SI Elephantus feritate effertur , statim ad agni conspectum mansuescit , inquit Gillius ; cui subscribit Cœlius his verbis : Elephas furens ariete viso quiescit , ac conflacescit impetus. Ælianus verò l. de anim. i. c. 38. non solum ad arietis occursum , sed & ad formosæ mulieris aspectum elephantem concitatos animi motus frangere scribit. Porro refert Solinus. c. 28. Elephantes si confertis pecoribus occurrerent , itinera sibi blandâ & placidâ manu facere , ne quod obuium animal interirant. Miram siquidem exhibent erga oues & debiliâ animalia mansuetudiuem , vt ne furore præcipites in ea sæuiant.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **E**lephas furens , Christianus vindictæ inhians ; Agnus innatâ lenitate furorem mitigans , mitissimus Iesus , *occisus agnus à lupis , &*

*faciens agnos de lupis, vt loquitur Augustinus. Si-
quidem & Agnus, & ovis, & aries, ob ineffabilem
mansuetudinem appellatur: Agnus immaculatus
pretioso sanguine mundum emaculans; ovis nu-
trix agnorum, parens Agnetum; vt patet ex Græ-
co nominis Iesu anagrammate: In *σ̄ς* enim idem
est ac *οὐ ἢ οἶς* id est tu es ovis, & habetur expressè
Isai. 53. 7. *Sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi
agnus coram tondente se obmutescet.* Aries denique
dux gregis Apostolici, solo intuitu vltices homi-
num furias temperans. Ita Ambrosius exponens
illud Gen. 22. 13. *Leuauit Abraham oculos suos, vi-
ditque post tergum arietem inter vepres herentem corni-
bus. Arietem, inquit, vidit quasi præstantem vique
cetero gregi; & erat ille suspensus cornibus: vt aduer-
tere liceret hostiam illam non esse terrenam, & quòd car-
nem suam virtute superiore a terris leuaret; iuxta illud
quod scriptum est, cuius principatus super humerum eius.
Quis enim eâ re alius præfiguratus est, nisi is de quo
scriptum est, exaltauit cornu populi sui? Cornu nostrum
Christus est, qui præstitit omnibus, sicut legimus: specio-
sus formâ præ filijs hominum; solus & exaltatus a terris,
quemadmodum ipse nos docet dicens: Ego non sum de hoc
mundo, ego de supernis sum. Hunc vidit Abraham in
illo sacrificio, huius passionem prospexit, & ideo ipse
Dominus de eo dixit: Abraham vidit diem meum, vi-
dit & gauisus est. Quam etiam ob causam vocauit A-
braham nomen loci illius: Dominus videt, & dicitur
hodie, Dominus in monte apparuit. Hoc autem est quod
apparuerit Dominus Abrahæ reuelans futuram sui pas-
sionem corporis qua mundum redemit; demonstrans etiam
genus passionis, cum suspensum ostendit arietem, &
per virgultum illud crucis patibulum. Et in hoc ligno
præstantissimus ductor gregis exaltatum, omnia traxit ad**

se, ut ab omnibus cognosceretur. Hactenus Ambrosius. Reuera dum Abrahamum inspirato cælitus diuinæ zelo gloriæ Vnigeniti sui cædem spirantem & bene furentem intueor, verùm ab hac cæde arietis vepreto hærentis, hoc est Christi in ariete figurati conspectu prohibitum, elephantem furibundum arietis occursum mitigatum mihi videre videor. Si vero crucis ille vepreto pendulus, ferocientem animum lenire potuit; multò magis id poterit Sacramentalibus vinculis ad aeternam reuinctus, quòd in Eucharistiâ præstantiora mansuetudinis exempla exhibeat, quam in Caluariâ: vnde nihil mirum si ad illius occursum ferina corda mansuescant; vt olim ad Crucifixi conspectum hostilis Ioannis Galberti furor euanuit.

2. Agnum verò nostrum in Sacramento illustriora mansuetudinis argumenta præstare facile demonstro. Nonne ille mitior, qui altero minante, non minatur? at semel & iterum passionis suæ tempore comminatus est; Iudæ quidem proditori æternum exitium: Matth. 26. 24. *Va homini illi per quem filius hominis tradetur.* Filiabus Ierusalem vrbis excidium, Luc. 23. 29. *Ecce venient dies in quibus dicent, beate steriles, & ventres qui non genuerunt, tunc incipient dicere montibus, cadite super nos.* Demum principibus Sacerdotum extremi iudicij terrores comminatus est, Matth. 26. 64. *Amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cali.* At vero siue dum Eucharistiam promisit, Ioan. 6. siue dum illam instituit, nullas minas intentasse legimus: fatius existimans nullum vel indignis comminari supplicium, vbi tam insigne nobis conferebat beneficium. Deinde nonne ille mitior qui patiendo non reluctatur, quam

quam qui vim sibi met illatam vi repellit, hostem-
que prosternit? Christus autem in horto Gethse-
mani irruentem hostium cateruam fulmineo verbi
gladio prostravit, Ioan. 18. 6. *Ut ergo dixit eis, ego
sum, abierunt retrorsum & ceciderunt in terram.* At in
mensâ Eucharisticâ perfidum Iudam sacratissimo
corpori vim inferentem mactatâ lenior hostiâ su-
stinuit, quin & sacrilegos quotidie violentas sibi
manus afferentes inultus patitur, nec in flagranti
etiam delicto deprehensus erumpente è sacris my-
steriis igne consumit. Rursus nonne ille mitior,
qui ab hostibus crudeliter exagitatus ne minimam
quidem querelam edit, quam qui conqueritur, &
iis sævitiam & feritatem exprobrat? Christus au-
tem passionis tempore de alapâ sibi inflictâ gra-
uiter conquestus est: *Si malè, ait, locutus sum, testi-
monium perhibe de malo; si autem bene, cur me caedis?*
Quin & tortoribus in se irruentibus exprobrauit:
Matth. 26. 55. *In illâ horâ dixit Iesus turbis: tanquam
ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehende-
re me.* In Sacramento vero quantumvis impuri
attrectetur manibus, pedibus lutulentis protera-
tur, canibus laniandus proiciatur, non queri-
tur; non exprobrat, sed ipsis etiam hostibus stu-
pendam exhibet lenitatem, verè tunc agnus qui
coram se tondente obmutescit. Quam deinde
mansuetudinem imitati sunt martyres de quibus
canit Ecclesia:

*Caduntur gladiis more bidentium,
Non murmur resonat, non querimonia;
Sed corde tacito mens bene conscia
Conseruat patientiam.*

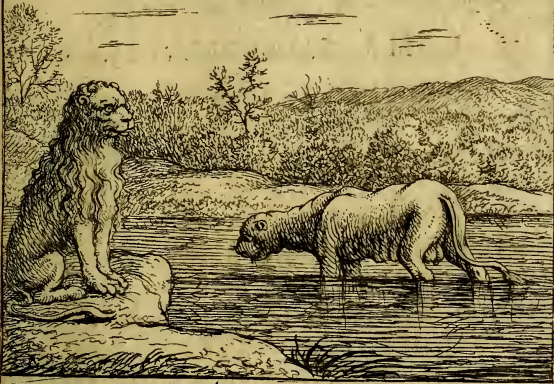
3. Quis igitur vel Elephantem furore percito fe-
rocior, ad huius mitissimi & innocentis agni con-

spectum non illico mansuescet? ergone agni solo
 intuitu cicurabitur ferus elephas, & agninâ carne
 fatur homo implacabilis ardebit? *Quam satisfactio-*
nem afferemus, inquit opportunè Chrysoft. hom. 51.
 in Matth. *cùm tali pabulo nutriti peccemus, cùm agnum*
comedentes in lupos conuertamur, cùm saturati ouinis
carnibus, ut leones rapiamus? presertim cùm hoc Sa-
cramentum non arapinâ solum, verùm & ab omni suspi-
cione inimicitiarum mundum semper seruare iubeamur,
pacis enim Sacramentum est. Pudeat nos ad huius
 agni occursum adhuc in proximos læuire, nec ag-
 ninam induere mansuetudinem; Pudeat, hoc presen-
 te furoris.

EMBLEMA LIV.
LEÆNA ADVLTERII ODO-
REM FONTE PRIVS ABLVENS, QVAM AD
CONIVGEM ACCEDAT.

*Sceleris ne prodar odore,
Abluor.*

*Je laue l'horreur de mon vice,
De peur d'en souffrir le supplice.*

54

NE laet atroces infamis adultera pœnas,
Eluit admissum fonte leana scelus:
Sordibus ablutis crepidanti audacia crescit,
Nec timet amplexu liberiore frui.

Bb ij

*Quas pœnas miseranda daret , nisi flumine viuo
Pardini coitus dilueretur odor.*

A P O D O S I S.

*Sponsa Redemptoris pretioso lota cruore
Sape solet sancti fallere iura thori.
Mox exosa nefas lacrymarum flumine sordes
Abluit , ut sponsi pura cubile petat.
Ara cubile Dei est , iuuat illic oscula mille
Figere , & amplexu blanditiisque frui.
Nec tamen ad thalamos nisi crimine pura rediret :
Cum veneris maculis ire , perire foret.
Felis lacryma! queis culpa abstergitur horror ,
Sponsa decore nitet , sponsus amore calet.*

F O N S E M B L E M A T I S.

ODore, Pardi coitum sentit in Leãnâ adulterâ Leo, totâque vi confurgit in pœnam: idcirco aut culpa flumine abluatur, aut longius comitatur. Ita Plinius l. 8. c. 16. rationem cur cum pardo coeat adfert Albertus M. his verbis: Leãnâ dicunt feruere ad coitum, & leonem non admodum posse coire propter nimium temperamenti calorem, ideo leãnâ admittere pardum, & hoc odore percipere leonem. Sed illa priusquam ad leonem redeat, se lauat aquis, vt adulterij odor obliteretur. Idem docet Philostratus l. 2. de Vita Apollonij.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **L**EANA, fidelis anima, leonis de tribu Iuda sponsa charissima, cui fidem in baptismo spondit, & irreuocabilis connubij fœdere sese obstrinxit. Verùm hîc cum Tertulliano l. de anima

c. 41. exclamare lubet: *O beatum conuiuium*, si non *admiserit adulterium* ! Quippe iuratae fidei sapius immemor, ab amabili sponso sese auertit, vt illi citis creaturae fruatur amplexibus, & mortalis peccati conscia, nuptialem thalamum infami polluit adulterio. Quâ in re se leonâ falaciorem exhibet, & impudentiorem: illa siquidem ab aspectu leonis se subducit, vt pardo copuletur; nec enim innatum pudorem exuit, vt vidente coniuge audeat adulterari: ipsa vero sub ipsius sponsi oculis fidem violat: quod omnia ipsius scelera nuda & aperta sint oculis eius: *Nec enim est*, vt ait Aug. in sententiis Sent. 235. *quo fugiatur à Deo nisi ad ipsum: qui vult euadere offensum, fugiat ad placatum.* Quasunque igitur inuestiget latebras vt sua furta occultet, sponso vidente fornicatur, seque dæmoni prostituit impudens meretrix, nec amantis metuit vlttricem iustitiam, nec erubescit ad eius præsentiam. Quæ verò nec erubescere nouit, nec metuere, illa primas, vniuersæ tenet impudentiæ, ait Menander. Nec solum impudens, sed & desperata censetur; quod teste Gregorio in Psal. 1. pœnit. *Illud verum sit aperta desperationis indicium, si verecundia non sequitur peccatum.* Hinc cum adultera synagoga à vero Deo recedens, exutâ omni verecundiâ, frontem meretricis induisset, sic loquitur Ierem. 2. 25. *Desperavi, nequaquam faciam; adamaui quippe alienos, & post eos ambulabo.* Enimvero vt vxoris infamia redundat in maritum, cuius thalamus nefandâ libidine contaminatur; sic animæ perfidiâ, adorabilis sponsi immortalis humanitas, non polluitur modò, sed & quodammodo constupratur; quem merito pudeat hanc in sponsam elegisse, hanc suæ charitatis

induisse purpurâ, gratiarum ornasse monilibus, & sui cruoris venustasse purpurisso, quæ tantorum munerum immemor sese dæmoni prostituat leuis voluptatulæ gratiâ. sanè Tertullianus Apologetici c. 15. audacter asseruit gentilium lasciuiam in eorum numina refundi: *Cetera, inquit, lasciuia ingenia, etiam voluptatibus vestris, per deorum dedecus operantur.* Moxque recensitis turpitudinibus variis, quibus numinum suorum festa celebrabant, subiungit: *Nonne Diuinitas constupratur?* Verùm id de falsâ Diuinitate dixit Tertull. quam ethnici suis stupris constuprabant. Quantò sceleratior anima Christiana, quæ diuinæ facta consors naturæ in baptisate, sponsi carne toties in sacra synaxi faginata; & cruore inebriata, rupto nihilominus fœdere coniugali, pactum inicit cum morte, mœchatur cum dæmone ipsius miserabilis concubina? Nonne Christi Diuinitas talibus spurcitiis violatur, & humanitas constupratur? Nonne diuina facies de meretricis impudentiâ pudore suffunditur.

2. Læna adulterini coitus odorem limpidi fontis latice abluit, antequam ad coniugem accedat. Utinam anima quæ fornicantem lænam secuta est, sequeretur & pœnitentem, siue adulterij sordes eluentem, & vberi lacrymarum fonte admissi facinoris odorem abstergeret. Ea enim est pœnitentiæ vis, ea lacrymarum efficacia, vt peccata diluant, vtpote quæ preces oculares sint, & veniam plorando implorent. Ad hunc fontem his eam verbis sponfus, inuitat Ieremiæ 3. *Vulgo dicitur, si dimiserit vir uxorem suam, & recedens ab eo duxerit virum alterum, nunquid reuertetur ad eam ultra? Nunquid non polluta & contaminata erit mulier illa? tu autem*

*fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me, dicit Dominus, & ego suscipiam te. Quid his verbis suauius? quid hoc inuitatu amantius? Nempe in lege veteri mulier à viro repudiata nec ab ipso reuocari, nec illa sponte ad ipsum redire poterat, sine vtriusque, immo & totius terræ dedecore, iuxta legem Deuteron. c. 24. §. Christus vero quamuis sponsam non prius deseruerit. quàm ab ipsâ desereretur, magis tamen de illius salute, quàm de proprio decore sollicitus, quantumuis ingratham & infidelem ad pristinos reuocat amplexus, quin & lateris hiulcam dilatat cicatricem, vt cordis sinu reducem suscipiat, & manante sanguine fordidam emundet: his illam verbis ad Eucharistiæ nuptialem thalamum allectans: *Tu fornicata es cum amatoribus multis, verumtamen reuertere ad me, & ego suscipiam te.* Cuius vel adamanthinum pectus his non emolliretur illecebris? vt igitur maiori cum fiduciâ sponsi proruat in amplexus, pœnitentiæ lauacro maculas abluat, amori suo gemebunda dicat cum Augustino Pœnitente, lib. 2. Conf. c. 1. *Amore amoris tui facio istud, recolens vias meas nequissimas in amaritudine animæ meæ; vt tu dulcescas mihi dulcedo non fallax, dulcedo felix & segura, & colligens me à dispersione, in quâ frustatim discissa sum, dum ab vno te auersa, in multa euanui.* Videat quia malum & amarum est reliquisse Dominum, & fontem aquæ viuæ, vt cisternam dissipatam multo sibi labore foderet; alacriter dehinc properet ad fontes saluatoris, nihil metuens ne dilectus adulterij odorem percipiat, totâque vi confurgat in pœnam, quandoquidem amarissimæ contritionis nitro, & lacrymis abluta, suauem deinceps pœnitentiæ fragrantiam exhalat.*

3. Reuertentem ab illicito pardi coitu Iernam, fonte tamen prius ablutam, tantò libentius maritus excipit, quanto diutius cupitis caruit amplexibus: sic & animam pœnitentem eò Christus alacrius ad nuptiale Eucharistiæ conuiuium admittit, & amplectitur amantius, quò illius fugam & absentiam tulit iniquius; reducem amicè consolatur, iisque Augustini vocibus, lib. de substantia dilectionis c. 3. to. 4. blanditur, hiulcas eidem cicatrices ostendens: *Suge o apicula, sugere & bibe dulcoris inenarrabilem suauitatem; immergere & replere; quia ille deficere nescit, si tu non incipias fastidire. Adhære ergo, & inhære, sume & fruire; si sempiternus gustus fuerit, sempiterna quoque beatitudo erit.* Quis, amabo, lacrymarum nitro lauari detrectet, vt iis postmodum sponsi fruatur blanditiis? quis abnuat pœnitentiæ transire torrentem, vt demum in Eucharistâ diuinæ torrente voluptatis inebrietur? quis Christi refugiat occursum qui scelera nostra nouis vlciscitur beneficiis? *Quàm leni, & dulcissimo spiritu imbutus est spiritus illius,* ait P. Damianus ser. 29. *qui nouit spiritu lenitatis peccatores instruere, suspendere vindictam & affectuosis officijs inuiserare sibi peccatorem, donec vita reddatur.* Hæc seridò cogita peccatrix anima, abluere sordes lauacro pœnitentiæ; vt deinde immergaris Eucharistiæ fonte, dic cum Iernâ pœnitente; *Sceleris ne prodar odore, abluor.*

EMBLEMA LV.

MONOCEROS MITES-
CENS VIRGINIS VELO
OBVOLVTVS.

Feritas cadit obruta velo.

*Il quitte toute sa fierté
Sous ce voyle de pureté.*

55

Monoceros pugnax ; & inexpugnabilis armis ,
Terribilis populis , terribilisque feris ;
Virginis amplexu sensim mansuescit , & ultro
Cornu inclinato vincla iugumque subit .

*Virgineas non ille manus , non vela recusat ,
 Dulce reuinciri virgine , dulce capi.
 Tota superiecto rabies vanescit amictu :
 Nempe feram cicurat virginittatis amor.
 Quem vis nulla capit , capit illibata puella ;
 Quem non missa domant spicula , vela domant.*

A P O D O S I S.

*Monoceros , summi Patris inuictissima proles ,
 Cuius e' immensum robur , & ira grauis.
 Numinis accensi quis ineuitabile cornu
 Perferat , horribiles effugiatue minas ?
 Virginei sedenim floris plectus odore ,
 Virginis in gremio vincula sponte gerit.
 Hæret in altari tenui irreti'us amictu ,
 Quemque furor nequyt vincere , vincit amor.
 Illius exemplo ; furijs vlticibus ardens ,
 Vela Sacramenti suscipe , mitis eris.
 Virgo latens Deitas , est Eucharistia virgo ;
 Mitigat immanes umbra vtriusque feras.*

FONS EMBLEMATIS.

Monoceros robore suo inexpugnabilis & indomita fera est , bicubitali cornu armata , morflu graui , & calcibus crudeliter pugnat , viua non venit in hominum potestatem , & interimi quidem potest , capi non potest. Cum gregalibus suis dimicat certamine ad mortem vsque ingrauescente ; desertissimas incolit regiones , hostis est leonis ; quare leo conspectâ hac ferâ ad arborem aliquam se recipit , & irruentem in se declinat : illa cornu arbori infixohæret , & à leone occiditur. Nunc quâ ratione tantâ feritas mansuescat sic explicat Tzetzes 5. 7. *Iuuenem aliquem robustum ve-*

riatores puella instar vestitum, & aromatibus aspersum statuunt è regione loci, in quo Monoceros fuerit; ita ut odoris suauitas aure flatu ad belluam deriuari possit; ipsi interea occultantur. Mox fera odore illecta ad inuenem accedit, ille amplis muliebribus manicis totis refertis aromatibus eam obuelat, & ligat. Tum venatores accurrunt, & cornu quod venenis resistit, resecto, feram aufugere patiuntur. Hactenus Tzetzes; cui subscribit Albertus docens Vnicornem adeo puellas virgines venerari, vt ipsis visis mansuefaciat, & aliquando iuxta eas in somnum lapsus ligetur, & capiatur.

INTERPRETATIO.

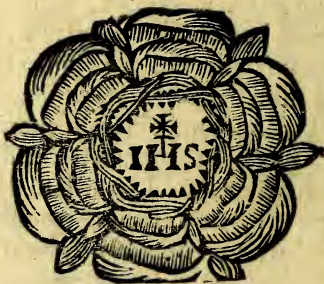
1. **M**ONOCEROS cū suis gregalibus pugnā ad mortem vsque ingrauescente dimicans, ceteris verò animantibus, (si leonem excipias) sese supra modum mitem & placidum exhibens, Dei filium ad viuum exprimit, erga perduelles angelos seuerissimum, erga lapsos homines humanissimum. Quidni etenim angeli illius gregales dicantur? cum puri sint spiritus & immortales, non fetus ac Patris vnigenitus. Quidni homines alieni ab ipso censeantur, vtpote ratione carnis eidem ab similes? iam aduerte nostri Monocerotis aduersus gregales suos incredibilem feritatem. Immortales illi spiritus viuidæ sui conditoris imagines, tot naturæ eximiis dotibus, tot gratiæ opibus illustres, infano natiuæ pulchritudinis amore capti, Dei filium humanitate nostrâ vestiendum aspernati, quâsi teneri Monocerotes aduersus inexpugnabilem Monocerota totius gregis ducem ambitionis erectis cornibus insurrexerunt. Quid ille à suis gregalibus atrociter impetitus? furit illico, totâ-

que vi in vltionem confurgit , eosque ineuitabili iustitiæ cornu transfixos in tartara deturbat æternis cruciatibus addictos. En ingrauescentem ad mortem vsque , & mortem æternam mystici Monocerotis aduersus gregales suos pugnam. Non attendit egregiam angelicæ naturæ pulchritudinem, ingenii solertiam, primordialis gratiæ splendorem, bona innumera ex culpæ condonatione secutura, puta gloriam sui nominis ex perpetuis eorum laudibus non mediocriter augendam; pro nihilo duxit damna ex eorum damnatione fluxura , diuini cultus exterminium , suorum euerfionem altarium , erectionem idolorum, generis humani lapsum , aliaque id genus mala grauissima; sed vlticis iustitiæ cornu ventilatos , in inferorum ergastulâ compegit. Sic cum suis gregalibus , purus spiritus cum puris spiritibus , ad mortem vsque pugnavit. O stupendam in angelos filij Dei seueritatem! Sed ô miram & ineffabilem erga sibi alienos homines benignitatem! Quid enim magis à Deo immortalis & inuisibili spiritu alienum, quàm homo mortalis atque carnalis? quæ porro maior benignitas, quam filiis iræ, gehennæ reis, mortis æternæ victimis; ignis inferni pabulis, non solum pœnitendi spatium concedere , quod angelis negavit, verùm & illos ad pœnitentiam suauiter allicere, pœnitentes humaniter excipere, exceptos charitatis stolâ induere, indutos gloriâ coronare? Scio decuisse in secundo peccato, filij Dei exerceri misericordiam, post exercitam in primo vlticem iustitiam; tum quia angelus in propriâ personâ sponte suâ, nullo suadente deliquerat; homo vero Dæmonis impulsu, eiusque posterum in ipsius personâ duntaxat ceciderant; tum quia omnis ho-

minum multitudo perierat, non angelorum. Nihilominus poterat perduelles homines æternis addicere cruciatibus in perditionis massâ derelictos: ac proinde. *Misericordia Domini quia non sumus consumpti.*

2. At vnde ista Monocerotis nostri, erga alienos homines, inexpectata lenitas? ex umbrâ Virginis, ex virgineo assumptæ humanitatis amictu, ex Sacramentalibus velis. Virgo quidem illum in excelsis Empyreï montibus quasi foliugum, virtutum suarum fragrantiam suam in sinum attraxit, & ipsa Spiritu sancto prius obumbrata, virgineæ carnis amictu dehinc illum inumbravit, ut umbræ istius refrigerio diuini furoris æstus temperaretur. Vel potius ipsamet humanitas assumenda Virgo fuit Gratiarum omnium vnguentis delibuta, quæ virtutum aromatibus vnicornem allexit, & suo complexu mitigauit, & dum hominem fecit, humaniorem reddidit. Quippe si humanum dicimus qui hominem hospitio suscipit, nunquid ille censendus omnium humanissimus, qui non solum hominem hospitio suscepit, sed & proprio supposito sustinuit: quod enim hæc singularis humanitas, in filij Dei destinata cõnubium, omnium charismatû odoribus perfusa fuerit, ut dignum fieret diuinæ hypostaseos sanctuarium, hoc Tertulliani discursu l. de resurrectione carnis c. 6. facile demonstratur: *Non es diligentior Deo; uti tu quidem scythicas, & Indicas gemmas, & rubentis maris grana candentia, non plumbo, non ære, non ferro, ne argento quoque oblaquees, sed electissimo, & insuper operosissimo descrobes auro; vnguentis pretiosissimis quibusque vasculorum prius congruentiam cures; proinde perspecta ferruginis gladijs vaginarum adæques dignitatem: Deus vero anime sue umbram, Spiritus sui auram, oris sui operam vilissimo alicui capu-*

lo commiserit, & indignè collocando vtiq̃e damnauerit?
 Quod enim ille de rationali animâ, id æquiori iure de Verbi sacratissimâ hypostasi dicimus, cui suscipiendæ congruum Deus præparauerit tabernaculum, humanitatem, inquam, omnium gratiarum aromatibus perfusam, quorum fragrantia in ipsius gremium alliceretur, vt ibidem velis operta ligaretur; velis vtiq̃e Sacramentalibus, quibus nihil ad speciem fragilius & debilius, nihil ad ligandum omnipotentem reapse potentius; quandoquidem iis constrictus in altari immobilis hæreat exutâ pristinâ feritate, indutâ ineffabili lenitate, ibidemque sopiris sensibus, nostras vltro veniat in manus. Nimum. *Feritas cadit obruta velo.*

EMBLEMA LVI.
 CERVVS ANGVIBVS
 PASTVS ; NON ANTE BIBENS,
 QVAM LACRYMATVS SIT.

*Bibendo perirem,
 Ni prius illachrymer.*

*Il faut en beuvant que ie meure,
 Si premierement ie ne pleure.*

56

Cervus ubi attractos admotis naribus angues
 Glutit, accendunt hausta venena sitim.
 Propterea fontes aestivo sole requirit,
 Frigida ut ardorem pectoris unda levet.

*Vipereâ ne carnae satur rumpatur ab haustu ,
 Tantalus in medio sustinet amne sitim.
 Interea erumpunt lacryma , quas intus atdor ,
 Eliquat , in lapides cogit & vnda nouos.
 Nec prius attingit latices , quam lacryma virus
 Dissipet : in lacrymis tota medela latet.*

A P O D O S I S.

*Haud licet altaris latices haurire salubres
 Cui scelerum viru mens moribunda tumet :
 Diuino calice abstineat , ne cordis ad arcem
 Peruehat arcanam potio iniqua luem.
 Diffuat in lacrymas vehemens quas feruor amoris
 Elicit , & fletu diluat antè scelus.
 Culpa ciens lacrymas non tota est conscia , viru
 Gemma oritur , fœdi filia pulchra patris.
 Gutta fluens oculis velut Indicus vnio fiet
 Vt medicina reo , sic pretiosa Deo.
 Post lacrymas è fonte potest haurire salutem :
 Qui non flet moritur , ne moriari , fleas.*

FONS EMBLEMATIS.

BElzaar est antidotum contra venena epotum efficacissimum, & prorsus diuinum: siquidem medicus probatissimus Auenzoar lib. i. testatur se hoc vno medicatum esse quemdam , qui perniciosissimum venenum sumpserat. Cæterum huius medicamenti origo huiusmodi est. Cereus postquam cum serpentibus congressus fuerit , & eas deuorauit , siti correptus præsertim in regionibus Orientem versus , vbi prægrandes reperiri constat, mox stagnum , aut flumen aliquod quærit, in quod sese immergat; iuxta illud regij Prophetæ: *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum , ita deside-*
rat

rat anima mea ad te Deus. Inde tamen naturâ ita docente, velut Tantalus, in mediis sitiens fluctibus non bibit, nam statim concideret mortuus, si quid aquæ degustaret. Erumpunt autem interim lacrymæ ex oculis, quæ paulatim crassescunt, coeuntur, & coagulantur, atque in castaneæ magnitudinem excrescunt, quas postquam ex aquis euasit ceruus, deciduas homines obseruant & colligunt. Hoc illud est Belzaar tantæ apud illos qui possident æstimationis, vt cuius veneno vel medium vnguem apponant. Hactenus Agricola apud Gesnerum in ceruo c. 3. pag. 333. qui coniicit hunc lapidem appellari a dictionibus Hebræis, Baal quæ dominum, & Zehari quæ venenum significat, quasi Dominus Venenorum.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **N**ON immeritò S. Chrysof. hom. 61. ad pop. Antioch. Eucharistiæ fontem magno illi fonti comparat, qui quatuor diuisus in alueos, vniuersam paradisi planiciem fœcundis fluctibus irrigabat: *ascendebat, inquit, ex Paradiso fons fluuios emittens sensibiles; ex hac mensâ fons ascendit spirita- les emittens fluuios.* Siquidem inter reliquos Saluatoris fontes præcipuus, aquâ perenni disfluit, quâ sordidæ mentes abluuntur, aridæ rigan- tur, steriles fœcundantur; quam nec Ecclesia vbique terrarum diffusa reperitis vsque ad sæculi consummationem haustibus exhaurire possit. Fon- tis huius crater diuino liquore exuberans & re- dundans; Dominicum pectus; latex profluens, pretiosissimus eiusdem cruor, quem in no- strorum ablutionem criminum copiosè profudit. In huiusce fontani crateris orâ sitibundus sedit

olim ille discipulus qui supra pectus Domini in Cœnâ recubuit, quique, vt cum Gregorio Nyss. loquar hom. 1. in Cant. *Velut quandam spongiam corpus suum apposuit fonti vitæ, & ex ineffabili quadam traditione repletus Christi mysteriis, nos implet bonis quæ ei à fonte sunt indita.* Huius verò fontis laticem diuinum esse sanguinem nouerat S. Ambros. dum l. de hisqui initiantur mysteriis c. 9. Christianum cum Hebræis comparans, ita differuit: *Illis aqua de petra fluxit, tibi Sanguis è Christo. Illos ad horam satiauit aqua; te sanguis diluit in æternum. Iudaus bibit & sitit; tu cum biberis, sitire non poteris.* Proinde quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita ad hunc fontem anhelat pœnitens anima, fontem vtique vitæ, fontem gratiæ, fontem futuræ gloriæ, cuius nectareis fluctibus vterque militantis & triumphantis Ecclesiæ Paradisus irrigatur, cuius aqua saliens in vitam æternam ita bibentes implet, vt non sitiant in æternum, quoniam iis propinat bonum, quod satiat in æternum.

2. *Ceruus serpentes necat, inquit Aug. in Psal. 41. & post serpentium interemptionem maiori sui inardescit: peremptis serpentibus ad fontes acius currit. Serpentes vitia tua sunt, consume serpentes iniquitatis, tunc amplius desiderabis fontem veritatis. Si mauis facere iniquitatem, quàm aliquod commodum temporale contemnere, morderi magis elegis à serpente, quàm perimere serpentem. Cum ergo adhuc faueas vitio tuo, cupiditati tuo, auaritia tua, serpenti tuo; quando in te inuenio tale desiderium quo curras ad fontem aquarum? Quando concupiscis fontem sapientiæ, cum adhuc labores in veneno malitiæ? interfice in te quicquid contrarium est veritati. Et cum te videris tanquam vacare à*

cupiditatibus peruersis ; noli remanere quasi non sit quod desideres ; desideria ad fontes aquarum : habet Deus unde te reficiat , & impleat ad se venientem , & sitientem post interemptionem serpentum , tanquam velocem ceruum . Præclare id quidem , & ad rem quam versamus apposite . Nihilominus vt ceruus serpentinis moribus saucius , & hausto veneno turgidus , etsi impigrè curtat ad fontes , usque etiam sese immergat altius , vt aquæ frigore collectus calor interior acrius aduersus hostile virus dimicet , potu tamen prudenter abstinet , sitimque diu sustinet , donec hausti veneni vis , erumpentibus lacrymis foras emittatur : ira peccator suam in perniciem Eucharistici fontis degustaret latices , nisi vberibus poenitentiae lacrymis , admissi sceleris venenum prius expelleret . Vitales lacrymæ , quæ mortem instantem abigunt , virus dissipant , vitam reparant , salutem pariunt , & dilectionis ardore sursum , vaporis instar , attractæ , iudici se sistunt , exorant inexorabilem , flectunt inflexibilem , & absque supplicationis pudore mutâ quadam eloquentiâ , veniam extorquent ! Potentes lacrymæ , quæ peccatricem animam rebaptisant , relapsam erigunt , captiuam iterum redimunt , sordidam abluunt , aridam irrigant ; quæ & vitia submergunt , & ardores concupiscentiæ temperant , & gehennæ incendium prorsus extinguunt ! Felices demum & diuites lacrymæ , quæ ceruinis longè pretiosiores , non in Belzaar , sed in margaritas inestimabiles crescunt , quibus diadema Redemptoris illuminetur ; quæ denique , vt vtar verbis Ambrosij l. 10. in Luc. Lauant delictum , quod voce pudor est confiteri , & venia consulunt , & verecundia ; veniam non postulant , & merentur .

3. Videre vis ceruum serpentinis vitiorum mor-
 fibus lacerum, vipereoque luxuriæ viru turgidum,
 inter medios Eucharistici fontis latices miserè si-
 tientem? lege Venerab. Petrum Cluniacensem l. 1.
 de mirac. c. 2. *In Theutonicis partibus, inquit, Pres-
 byter quidam impudicus Sacramenta redemptionis no-
 stra Missam frequentius celebrando temerans, iram pa-
 riter & misetirordiam Domini erga se mirabiliter sensit.
 Nam Missam celebrans, cum iam se ad Sacramenta
 sumenda pararet, repente caro Christi cum sanguine,
 tam immundum ultra non ferens habitaculum, ab ipsius
 iam pene tenentis manibus euaniuit. Admirans ille &
 obstupescens, ab altari citissimè finitâ Missa recessit. Cùm-
 que indignationem Domini tam euidentis signi ostensio-
 ne circa se commotam agnosceret, semel tamen & ite-
 rum idem attentare veritus non est: sed cum omnibus
 iam ut antè peractis sollicitior, quæ apposita erant ocu-
 lis obseruaret, & manibus contrectaret, osque ad su-
 mendum aptaret, subito oculis, manibus ac ori tertio
 inuisibiliter sublata disparuerunt. Iam vide, si lubet, siti-
 bundum ceruum vberimè lacrymantem priuf-
 quam diuini fontis liquorem hauriat & bibat. Per-
 git idem author: Quo miraculo exterritus, multo tempo-
 re in ieiuniis, vigiliis, verberibus, cruciatibus & acerbâ
 corporis & cordis contritione emenso, scelus suum Episco-
 po confessus, ut iterum pœnitentiâ lacrymisque insisteret
 ab eodem admonitus est, quo purgator & securior re-
 diret ad altare. Acquieuit ille, & ad propositum pœni-
 tentiâ reuersus, spiritu contribulato, lacrymisque indefi-
 cientibus iram Domini in misericordiam conuerti coge-
 bat. Quid multa? expiatus & ablutus lauacro lacryma-
 rum, de consilio Episcopi accessit ad altare, totumque se
 lacrymis & contritione cordis immolans Deo, usque ad
 perceptionem Sacramentorum uniuersa rite peragens per-*

uenit. Et ecce nouo & inaudito miraculo, trium ante dictarum Missarum panes, qui indignè sumere uolenti sublatis fuerant, cœlitus allati sunt, eoque iam diuino iudicio ad hæc sumenda digno factò, ante eum super altare positi apparuerunt; cumque etiam oculos in Calicem admouisset, conspexit pene usque ad summitatem sanguine repletum, & illarum Missarum detrimenta ad istius prouenisse augmenta. Et ita de ueniâ certior factus Deo placato gratias agens, qui unum apposuerat, quatuor panes, immo unum Christi corpus & sanguinem cum multa exultatione percepit. Hactenus Petrus Cluniac. Reuera sacerdos ille qui suam in perniciem, ante lacrymas, fontis Eucharistici latices attigerat, ubi uberrimis lacrymis scelerum virus è visceribus expulit, suam postmodo sitim, exuberantis calicis haustu, summo cum gaudio sedauit; ac proinde meritò dicere potuit, *Bibendo perirem, ni prius illacrymer.*

EMBLEMA LVII.
 FORMICÆ INDICÆ
 AVRO CONGESTO MINIME
 UTENTES.

Non uti, nunquid abuti est?

*Le garder, et n'en pas user,
 C'est proprement en abuser.*

57

Indica congesto formica senescit in auro,
 Insatiata suas indiget inter opes.
 Auri dira fames etiamnum animalia vexat;
 Non avidas implet diues arena feras.

*At propriis opibus non uti , nunquid abuti est ?
 Parta labore graui surripit Indus eques.
 Aurum igitur seruare nocet , quia nullius vsus:
 Pendere in dolor est , accumulare labor.*

A P O D O S I S.

*Impius ingentem thesaurum in vase sacerdos
 Possidet , at summas interit inter opes.
 Negligit infelix gazis caelestibus uti ;
 Non pretioso uti corpore , nonne nocet ?
 Quid prodest reliquis seruare fidelibus escam,
 Si cor inexpletum corquet acerba fames ?
 Indica censetur formica minister auarus ;
 Aurum habet in sacrâ pyxide , semper inops.*

FONS EMBLEMATIS.

Formicæ Indicæ animalia sunt Aegyptij lupi magnitudine, & felium colore, sed cornuta, aurum ex terræ cauernis eruentia, in regione Septentrionalium Indorum, qui Dardæ vocantur, erutumque summâ curâ asseruantia. Accolæ æstiuos feruores maximè obseruauit, illisque præ æstu in cuniculis latitantibus, aurum surripiunt. Sæpe tamen odore admonitæ formicæ è cauernis prouolant, crebroque lacerant, quamuis præuelocibus camelis fugientes. Tanta pernicitas, feritasque est cum amore auri. Ita Plinius lib. II. c. 31. subscribit Theophrastus his verbis: Indorum Grypes, & Æthiopum formicæ, quanquam sint formâ dissimiles, eadem tamen agere student. Nam aurum utrobique custodire perhibentur, & terram auri feracem adamare.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **C**Vm innumeri ac mirabiles planè sint sacre communionis fructus, puta intima cum

Christo vnio, & vt ita loquar, mira quædam com-
 mixtio, ac veluti transformatio, prauorum animi
 motuum sedatio, libidinosi ardoris extinctio,
 spiritalium sordium ablutio, infirmitatum me-
 dela, tentationum victoria, vberioris gratiæ im-
 petratio, charitatis virtutumque cæterarum aug-
 mentatio, felix vitæ nostræ consummatio, aliique
 similes quos ex Eucharistiâ vtpote perenni dono-
 rum omnium scaturigine profluere docent sancti
 Patres: nullus inficiari potest, rariorem illius
 vsum damnabilem esse abusum, veteris Ecclesiæ
 consuetudini summopere repugnantem. Primi si-
 quidem Christiani ab Apostolis edocti quantus in
 hoc Sacramento thesaurus delitesceret, quotidie
 in fractione panis, siue, vt habet Syrus interpretes,
 in fractione Eucharistiæ perseuerabant, vt Act. c.
 2. legimus. Quem morem! Apostolicum satis insi-
 nuat S. Ignatius martyr, dnm Ephesios ad crebriore-
 rem huius Sacramenti susceptionem iis hortatur
 verbis: *Date operam vt crebrius congregemini, ad Eu-
 charistiam & gloriam Dei.* Immo & Anacletus sum-
 mus pontifex ita fieri præcepit de consecr. dist. 2.
*Peractâ consecratione omnes communicent, qui noluerint
 Ecclesiasticis carere luminibus. Sic enim & Apostoli
 statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia.* Quem
 quotidianæ communionis vsum in Ecclesiâ Roma-
 na vsque ad Hieronymi tempora viguisse ipsemet
 scribit ep. 50. Scio, inquit, *Romæ hanc esse consuetu-
 dinem, vt fideles semper Christi corpus accipiant.* Quod
 idem de Affricanâ Ecclesiâ testatur Cyprianus ex-
 ponens hanc orationis Dominicæ petitionem: *Pa-
 nem nostrum quotidianum da nobis hodie. Hunc panem,
 ait, dari nobis quotidie postulamus, ne qui in Christo
 sumus, & Eucharistiam quotidie ad cibum salutis acci-*

*pimus, intercedente aliquo grauiore delicto, dum ab-
stenti & non communicantes à caelesti pane prohibemur,
a Christi corpore separemur.*

2. Reuera tam salutaribus mysteriis non vti,
esse propriè abuti multis euinci potest rationibus.
Primum enim nunquid ille pharmaco abuti cen-
setur, quod cum in pixide reconditum habeat,
aduersus virulentas plagas efficacissimum, nihi-
lominus inflictâ sibi vulnera eodem vngere negli-
git? omnino. Vt enim cum Augustino loquar ser.
28. de verbis Domini: *Qui vulnus habet, medici-
nam requirit. Vulnus est quia sub peccato sumus, me-
dicina est caeleste & venerabile sacramentum. Ager er-
go Christianus Eucharistiâ quam Pharmacum im-
mortalitatis vocat S. Ignatius ep. ad Ephesios, abu-
titur, dum illius vnctione suis vulneribus minimè
medetur. Deinde nunquid ille pauper suâ culpâ
fame interit, cui cum quotidie panis optimus of-
feratur, illum tamen tandiu comedere sustinet,
donec ingraueſcente fame moriatur? omnino: at-
qui quotidie primigenius gratiæ & charitatis hu-
mor externo venialium peccatorum calore sensim
imminuitur, cuius dispendia nisi frequenti Panis
super substantialis esu resarciantur, nos interire
necessum est: quotidie nobis famelicis à Christo
porrigitur: igitur qui eo non vtitur, prorsus abuti-
tur concessio sibi munimine, inediaque meritò con-
sumitur. Sic ratiocinatur loco cit. Aug. *ille panis
anima nostra substantiam fulcit: quodidians est; ac-
cipe ergo quotidie, quod quotidie tibi proſit.* Rursus
nunquid ille thesauro abuti existimatur, quem
cum in arcâ reconditum seruet, vnde sibi victum
pariter & vestitum facili negotio comparet, illius
tamen vsu abstinet, & præ nimio gelu nudus in-*

terit? omnino. Atqui omnes cælestis ærarij gazas in vno Sacramento possidemus, ibidem Christus fratribus suis, & victum suggerit & indumentum sui titulo maioratus; proinde si non vtitur, si fame & nuditate morimur, nunquid paratissimo thesauri subsidio prorsus abutimur?

3. Quapropter iure inter alios damnandus est ille sacerdos, qui cum Domini corpus quouis auro pretiosius & fulgidius in sacrâ pyxide asseruet, eo ipse nec vtitur crebrius, nec fideles eodem vti patitur: quippe formicæ Indicæ per similes, aurum non in proprios vsus congregat, & inestimabilis thesauri custos infelix voluntariâ consumitur egestate. In hunc damnabilem abusum vehementius inuehitur Chrysostromus frequentis communionis zelator præcipuus, pluribus in locis, vt hom. 61. ad pop. *O consuetudinem! exclamat, ô presumptionem! sacrificium frustra quotidianum; incassum assistimus altari, nullus qui communicetur. Hæc non vt temere communicemini, dico, sed vt vos dignos reddatis. Non es hostiâ dignus, vel communionem? igitur nec oratione.* Et hom. 5. in Epist. ad Timoth. eos redarguit, qui reuerentiæ prætextu à communionem abstinere consultius ducerent; his verbis: *Hoc est quod vniuersa perturbat; quia non mundiâ animi, sed intervallo temporis longiore constare meritum putas, summamque arbitraris reuerentiam ac religionem esse, si non sæpius cælestem illam adeas mensam. Ignoras quoniam indignè accedere, etiamsi semel tantum fiat, te supplicio tradit? dignè verò etiamsi sæpe accedas, salutem inde conquiris. Non est audacia sæpius accedere ad Domini. cam mensam, sed indignè accedere, etiamsi semel tantum quissiam toto vitæ tempore accedat.* Hanc eximij sui magistri doctrinam altè animo imbiberat Cas-

fianus, qui collatione 23. cum retulisset quosdam in monasteriis rarius ex reuerentiâ communicare, obiectioni ex Magistri principiis sic satisficit: *Multò iustius est, ut cum hac cordis humilitate, qua credimus & fatemur illa sacrosancta mysteria nunquam pro merito nos posse contingere, singulis ea dominicis diebus, ob remedium nostrarum egritudinum presumamus, quàm ut vanâ persuasione cordis elati, vel post annum dignos eorum participio nos esse credamus.* Concludo igitur cum S. P. Augustino loco supra memorato: *Sic viue, ut quotidie merearis accipere. Qui non meretur quotidie accipere, non meretur post annum accipere.* Crebro igitur Dominicæ carnis auro in sacrâ pyxide seruato Christianus vtatur, ne rarius vtens, Indicæ formicæ more, illo abuti censeatur; siquidem illo *Non uti, nunquid abuti est?*

EMBLEMA LVIII.
CAMELVS HVMI VLTRO
PROCVMBENS, VT HERVM SESSOREM
ADMITTAT.

Dignum Domino submissio reddit.

*Son grand respect le fait paroistre
 Digne de recevoir son maistre.*

58

Inclinatus humi sessorem sponte camelus
 Suscipit, & flexo poplite poscit onus.
 Non admittet herum nisi pronus adoret, amanti
 Nil graue; fert alacris nobile pondus amor.

A P O D O S I S.

Corpori adorando Domini se sponse sacerdos
 Subiicit, atque oneri flectit utrumque genu.
 Quidni amet Angelicis humeris optabile pondus?
 Quidni & adoret eum, quem poli adorat apex?
 Ante Deum rectus corde est, qui corpore curvus:
 si bene curueris, tunc mage rectus eris.
 Rectus corde capis Dominum, si pronus adsres
 Corpore; consurgis, dum venerando cadis.

F O N S E M B L E M A T I S.

Mirum est quod de camelo refert Gesnerus, ex
 variis authoribus, libro de quadrupedibus
 pag. 160. Inclinat se in terram, inquit, ac vltro
 procumbit, vt sefforem admittat, vel onus reci-
 piat, mox denuo surgit. Est enim omnino facile
 ac morigerum animal, quod in tantâ corporis
 mole mireris.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **P**Ræclarè D. Aug. in Psal. 98. expendens vers.
 5. Adorate scabellum pedum eius; quoniam san-
 ctum est. Quid habemus adorare, inquit, scabellum pe-
 dum eius. Sed videte, fratres, quid nos iubeat adorare.
 Alio loco scriptura dicit: cælum mihi sedes est, terra
 autem scabellum pedum meorum. Ergo terram nos iubee
 adorare? Fluctuans conuerto me ad Christum, quia ip-
 sum quero hîc, & inuenio quomodo sine impietate ado-
 retur terra scabellum pedum eius. Suscepit enim de terrâ
 terram, quia caro de terra est, & de carne Maria car-
 nem accepit; & quia in ipsâ carne hîc ambulauit, &
 ipsam carnem nobis manducandam ad salutem dedit,
 nemo autem illam carnem manducat, nisi prius adora-

uerit, inuentum est quemadmodum adoretur tale scabel-
 lum Domini, & non solum non peccemus adorando,
 sed peccemus non adorando. Et merito ita censuit rea-
 lis in Sacramento Christi Præsentia præcipuus af-
 fertor Augustinus: quis enim eum peccare affir-
 met, qui supremæ veri Dei & hominis maiestati
 sub sacris speciebus delitescenti supremum latria
 cultum exhibet, quem summis iuris apicibus
 eidem deferre tenetur? quis illum sceleris ali-
 cuius reum æstimet, qui in Eucharistia veneratio-
 ne beatos imitetur spiritus, quos utpote in suâ
 felicitatē æternos, & in æternitate felices, & in
 gratiâ stabiles, proindeque prorsus impeccabiles
 constat errare non posse? atqui Deum sacris sym-
 bolis inuolutum angelorum chori venerantur.
 Audi Chrysoft. l. 6. de sacerdotio: *Per id tempus &*
Angeli sacerdoti assident, & celestium potestatum uni-
uersus ordo clamores excitat, & locus altari vicinus,
in illius honorem qui immolatur, angelorum choris ple-
nus est; id quod credere abundè licet, vel ex tanto illo
sacrificio quod tunc peragitur, Ego verò & commemo-
rantem quemdam audiui, cum diceret senem quemdam
virum admirabilem, ac cui reuelationum mysteria mul-
ta diuinitus fuissent detecta, sibi narrasse, se tali olim
visione dignum habitum à Deo fuisse; ac per illud qui-
dam tempus de repente angelorum multitudinem conspo-
xisse (quatenus aspectus humanus ferre poterat) sub-
gentibus vestibus indutorum altare ipsum circumdantium,
denique sic capite inclinatorum, ut si quis milites præ-
sente rege stantes videat. Dominum igitur in altari
immortales illi spiritus inclinato capite, iunctis
manibus, flexis genibus; immo & præ reueren-
tiâ facièm suam alis obtegentes adorant, & eos
æmulabundus homo similem cultum exhibens pec-

caret? abfit, immo vero, ex Augustino, non adorando peccaret.

2. Rursus quis nisi vel infidelis, vel insanus, tres Magos sapientissimos principes deliquisse censeat, dum præter stellæ speciem quæ corporeum incitavit obtutum, fulgentiori veritatis radio colostrati, in carne Verbum, in infantiâ sapientiam, in infirmitate virtutem, & in hominis veritate Dominum maiestatis adorarunt; & procidentes ad pueruli vagientis pedes, eidem consentanea fidei summunera, Deo videlicet incensum, regi aurum, homini morituro myrrham obtulerunt? atqui quem puppulum lacrymantem vilibus pannis inuolutum in stabulo positus diadematis sceptrisque venerati sunt, eundem nunc virum perfectum, inenarrabili gloriâ circumdatum, non in stabulo, sed in templo, non in præsepi, sed in altari, non inter animantes, sed inter angelorum acies, adoramus; ac proinde tantum abest vt peccemus adorando, quin potius grauissime delinqueremus non adorando. Audiendus iterum Chrysost. hom. 24. in 1. ad Corinth. *Tu non in præsepi, sed in altari, non mulierem qua in vlnis teneat, sed sacerdotem presentem, & spiritum per abunde super proposito diffusum sacrificio vides; nec vt Magi, corpus intueris, sed eius potentiam, & omnem agnoscis administrationem, & nihil eorum qua per ipsum facta sunt ignoras, & diligenter initiatus es in omnibus.* Quidni ergo eidem Domino quem fidei oculo in Sacramento presentem intueris supremum patriæ cultum cordis & corporis prostratione deferas? Sanè longè maiorem venerationem suadent magnifica templi structura, quàm ruinosi stabuli maceria, ornamenta aurea, quàm

foenum & palea; sacerdos splendidè ornatus, quàm bos & asinus; altaris nitor, quàm præsepis foetor; pretiosi calices, quàm cunæ pueriles.

3. Propterea grauitè & sententiosè Tridentina Synodus Sess. 13. c. 5. *Nullus, inquit, dubitandi locus relinquitur, quin omnes Christi fideles, promore in Catholicâ Ecclesiâ semper recepto, latria cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo sacramento in ueneratione exhibeant: Neque enim ideo minus est adorandum, quod fuerit à Christo D. ut sumatur institutum; nam illum eundem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum, dicit, Et adorent eum omnes Angeli Dei, quem Magi procidentes adorauerunt; quem denique in Galilaâ ab Apostolis adoratum fuisse scriptura restatur.* Iure quidem, quoniam, ut ait Theodoretus dialogo 2. de his mysteriis differens, & creduntur, & adorantur; quod ea sint, quæ creduntur. Creditur firmâ fide ab omnibus fidelibus realis Diuinæ maiestatis in hoc Sacramento præsentia, & fidei lumine voluntas ad cultum eidem exhibendum inclinatur: creduntur ibi plurima latriæ cultu dignissima, tota nimirum Saluatoris humanitas & Diuinitas, hypostasis Verbi, ac proinde tota Trinitas; meritò igitur adorantur, quod ea verè sint quæ creduntur. Nec mirum si ab hæreticis Sacramentariis non adorantur hæc mysteria, quandoquidem qualiâ sunt non creduntur: mirum verò valde foret, si à Catholicis non adorarentur, quando ab iis qualia sunt, inconcussâ fide creduntur. Caue ergo, Christiane, ne Dominum quem Angeli, quem Magi, quem Apostoli humiliter adorauerunt, excipias, nisi prius

prius adores : *Nemo enim carnem eius manducat , nisi prius adorauerit* ex Augustino : *adora , & manduca* , clamat Chrysoft. hom. 3. in ep. ad Ephes. *Accede pronus , adorationis in modum , & venerationis* , inquit Cyrillus Hierosol. catechesi 5. *Dignum Domino submissio reddet.*

EMBLEMA LIX.
ALCE IN PASCENDO
RETROGREDIENS, NE SEIPSAM
LÆDAT.

*Malo, ne pastio lædat,
 Retrogredi.*

*Je recule de ce que j'aime,
 Crainte de m'offencer moy mesme.*

59

NE fera grande labrum lædat, quod prominet ori,
 Retrogrado gressu gramina læta secat.

APODOSIS.

*Mens humilis refugit Diuina accumbere mensa,
 Nec tremulis audet tangere sacra labris.*

*Quò magis indignam tanto se credit honore,
 sanguine potari, carne meretur ali.
 Nempe retrò cedens accedit, & optima carpit
 Pascua; digna magis, quò sibi digna minus.
 Progreditur gradiendo retrò, dum pascitur: optas
 Progredi in hoc pastu? discito retrogredi.*

FONS EMBLEMATIS.

Solinus Polyhistoris c. 23. sic scribit: Sunt & Alces mulis comparandæ, adeo propenso labro super ore, ut nisi recedentes in posteriora vestigia pasci non queant. Plinius idem docet de Machli, quam multi cum Alce confundunt: labrum, inquit, ei superius prægrande, ob id retrogreditur in pascendo, ne in priora tendens inueluatur. Meminit etiam Aristoteles boum opisthonomorum, id est retropascentium l. 2. de partibus animal. c. 16. Vbi autem reperiantur non refert. Ceterum Herodotus author est in Lybia boues opisthonomos esse, id exprimentibus cornibus quæ adnuunt, proclinanturque in ima, & oculos obumbrant.

INTERPRETATIO.

I. **E**T si frequenti sacræ communionis vsu nihil melius vtiliusue Christianis a Deo præpotente concessum fuerit; si præcisè Sacramenti virtus summè salutaris attendatur; & ideo ut supra in 57. Emblematis interpretatione vidimus, sancti Patres nos ad quotidianam panis utique quotidiani comestionem adhortentur, ut qui quotidie concupiscentiæ calore consumimur, quotidie pariter huius caelestis alimenti subsidio reparemur: Nihilominus si hominis ad Sacramentum acce-

dentis expendatur dispositio, præstat nonnunquam a sacrâ mensâ recedere, & instar Alces retro pascentis, in hac diuinâ pastione retrogredi, ne magis periculosa sit, quam salubris. Hæc est doctrina S. Th. 3. p. q. 80. a. 10. *Si aliquis, inquit, se quotidie ad hoc paratum inueniat, laudabile est, quod quotidie sumat. Vnde August. ser. 28. de Verbis Domini cum dixisset: Accipe quotidie, ut quotidie tibi proficit, subiungit; Sic viue, ut quotidie merearis accipere. Sed quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta huius deuotionis occurrunt, propter corporis indispositionem, vel animæ, non est utile omnibus hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere, sed quotiescunque se ad illud homo inuenierit preparatum.* Reuera cum ex S. Bonau. fascicularii c. 7. tria præexigat digna huius Sacramenti susceptio, scilicet corporis munditiam, conscientiæ puritatem, & feruidam cordis deuotionem; ex hoc triplici capite potest Christianus ab altaris mensâ recedere, & in pascendo retrogredi, quod vel corporis immunditiâ, vel conscientiæ maculâ, vel deuotionis carentiâ quasi labro prægrandi os ad pastum hians obstruatur. De corporis quidem immunditiâ ita scribit S. Hieronymus in Apologiâ ad Pammachium: *Ipsorum conscientiam conuenio qui eodem die post coitum communicant. Probet se unusquisque, & sic ad corpus Christi accedat: non quod dilate communionis unus dies, aut biduum sanctiorem efficiat Christianum, ut quod hodie non merui, cras vel perendie merear: sed quod dum doleo me non communicasse corpori Christi, abstineam me paulisper ab uxoris amplexu, ut amori coniugis, amorem Christi præferam.* Nimirum virginalis Christi caro, tantam angelicæ puritatis spirat fragrantiam, ut illibatus eius flos, etiam

innocentis voluptatis afflatu videatur offendi. Et hinc fluxit laudabile Carthusianorum institutum, qui vel inuoluntariâ immunditiæ polluti, eo die non dico sacrum facere, aut eidem ministrare præsumunt, sed nec inferiorem altaris gradum audent attingere.

2. De conscientia puritate communioni præmittendâ ita censet Chrysoſt. hom. 17. in ep. ad Hebr. *Quos magis acceptabimus? eosne qui semel, an eos qui sæpius, an illos qui rarò accipiunt? Neque illos qui semel, neque qui sæpius, neque qui rarò, sed eos qui cum mundâ conscientia, qui cum mundo corde, cum vitâ irreprehensibili, isti semper accedant. Qui verò tales non sunt, neque semel. Quid ita? quia iudicium sibi accipiunt, & damnationem & supplicium.* Cui subscribens Theophyl. in illud I. Corinth. 11. 28. *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, ait: Iudica igitur & explora conscientiam tuam, & sic accede; non quando fuerint ferie, sed quando purum te ipsum, ac dignum inueneris.* Quisquis igitur conscientiam aliquo crimine contaminatam senserit, ab Eucharisticis recedat pabulis, ne prominente criminis labro præpeditus, velut Alce in priora tendens inuoluatur, & cruentetur. Neque vero solum grauiorum scelerum conscientia Sacramenti huius vsum præpedit, sed & veniales culpæ quæ ex malitiâ voluntatis in dies accumulantur, ex quibus animæ torpor oritur & tepiditas; *Indignè enim manducat & bibit, inquit Anselmus in eundem Apostoli locum, qui vel aliquod graue peccatum, vel multa leuia commisit, & non confitetur ea priusquam ad communionem accedat.* Vnde in eius mente, vt digna sit, & animæ summopere proficua communio, etiam venialium culparum, maximè ex

malitiâ admissarum confessio præmittenda est: aliàs satius est ab altaris mensâ secedere, quàm accedere, ne nimis progrediendo, retrogrediamur.

3. De feruente deuotione, quam tertio loco supra memoratus doctor Seraphicus exegit, sic illam prærequirit Chrysostomus hom. 83. in Matth. vt isto feruore destitutos ad sacram synaxim accedere prohibeat his verbis? *Nemo igitur nauseans accedat, nemo remissus, sed excitati, incensi ac feruentes omnes accedant.* & infra. *Non videtis quantâ infantem animi alacritate mamillas arripiunt, quanto impetu papillis infigunt labia? non minore cupiditate nos quoque ad hanc mensam, & ad huius calicis spiritalem accedamus papillam: immò verò maiore desiderio, quasi lactentes pueri, gratiam Christi sugamus.* Nihilominus etiamsi quis minorem in se quàm par esset deuotionis feruorem sentiat, non debet diutius à sacrâ synaxi abstinere, ne tepor in frigus transeat, dum longius ab igneâ charitatis fornace abscedit; immò tantò citius ignem illum spiritalem debet requirere, quantò acrius, frigus sensim inualescere persentit. Est & alia ratio quæ plurimos in his cælestibus pascuis retrogradi cogit, videlicet timor immodicus, ex tremendâ Dei absconditi maiestate procedens, maximè vbi ab illius consideratione in nostram vilitatem fit reflexio: plena siquidem sancti cuiusdam horroris veneratio eos ab altaris accessu auocat, vt spiritali duntaxat, cõmunionem Christum excipiat, quem orali sumere non audent; pium Centurionem æmulabundi qui dixit: *Domine non sum dignus vt intres sub testam meum,* & illi quidem sic retrogrediendo, sicut alces, pascuntur, tantò magis Sacramenti fructibus digni, quantò magis sibi videntur indigni; & recedendo accedunt, & in

diuinis pascuis retrogrediendo progrediuntur. Alcē sic retrogrediendo pastam exhibeo B. Bonauenturam qui ab Iarcani numinis maiestate, timore reuerentiali perculsus, propriæque vilitatis conscius, dum pluribus diebus à Sacramentali communione sese temperaret: illud Petri sæpenumero proferens: *Exi à me Domine, quia homo peccator sum*; quodam die tremendo inferuiens sacrificio, cum sacram hostiam sacerdos diuideret, meruit illius particulâ in ipsius os inuolante miraculosè saginari; tunc enim vt Alce, retrogrediendo pastus est, quia filiali timore erga venerabile Sacramentum affectus, non solâ spiritali, sed & orali communione coram Deo repertus est dignus. Deinceps tamen congruentius duxit in hisce immortalibus pascuis amore progredi, quàm timore retrogredi. Vnde & Fascicularij c. 7. cum hanc quæstionem sibi proposuisset: *Quæris, quo te affectu magis debeas excolere, timoris scilicet, & reuerentia; an amoris & desiderij? an debeas, vt multi, cum importunâ desiderij festinantiâ anhelare; an vt nonnulli reuerentia & timoris magnitudine, magnitudinem Sacramenti attendens, & propriam infirmitatem considerans, magis debeas affectu retrahi, & elongari?* cum vtrumque tutum esse respondisset, vt scilicet ex reuerentiâ timentes spem & desiderium non relinquamus, & vt ex spe & fiduciâ non amittamus reuerentiam, sic tandem quæstionem resoluit; *Simpliciter loquendo dubium non est, quin melior sit affectus amoris, quàm timoris. Sed quod est simpliciter melius, in casu est sepe peius, & pluribus periculosius.* Ac proinde sapius ratione periculi, *lunat, ne pastio ladat, retrogredi.*

EMBLEMA LX.
 VENATOR ORBATAM
 CATVLIS TIGRIDEM, VITREÆ FORMÆ
 IMAGINE, DELVDENS.

Rem surripiens miseræ obijcit umbram.

*Ce fourbe insigne luy suppoze
 La figure, au lieu de la choze.*

60

Orbata catulis tigridi, sauumque frementi
 Latro nouâ vitreos obijcit arte globos.
 Prolem auffert, vanâ dum ludit imagine matrem;
 Illa sed impatiens frangit inane vitrum.

*Tunc aperit fractura dolos, solam inuenit umbram,
Prolem ubi germanam delituisse rata est.*

A P O D O S I S.

*Sic verum Domini corpus rapit hæresis, atque
Nudo animas pascit pane, meroque mero.
Grande Sacramentum commutat inanibus umbris,
Fallacique offert vana elementa manu.
At solidum dum corpus hiat mens credula, inani
Delusa effigit languet, obitque fame.
Nonne pudet, Zuingli, pro corpore corporis umbram,
Proque cruore Dei substituisse merum?
Dignum equidem munus moribundo Numine, frustum
Si dederit panis, quod foret esca canis.*

FONS EMBLEMATIS.

Tigris inter omnes feras fœtus suos vehementer amat, & aduersus venatores pugnando, quæuis tela, & mortem quoque contemnit. Quippe ad suum reuerfa latibulum, catulos sibi surreptos miserabili plangit vlulatu; & vestigia prædonum odore vestigans, incredibili velocitate persequitur. Venatores igitur, vt vtar verbis Alberti Magni, sphæras vitreas formam catulorum referentes, insequentibus matribus obiiciunt, quas illæ intuentes, imagine quam ipsæ reddunt decipiuntur, vt subesse catulos putent, idque eò magis, quod sphæra moueatur, ceu viuum animal in se continens. Sed cum tigris sphæram confringit pedibus, vt catulo potiatur, delusam se videns, pergit insequi, illi alias subinde sphæras obiiciunt, deluduntque; donec ad ciuitates vel naues euadant. Mater verò orba in littora mœsta vlulat, quandoque etiam præ doloris magnitudine mo-

ritur. Consentit S. Ambrosius l. 6. hexaem. c. 4.
& Claudianus de tigride canit:

Vitrea tardatur imagine forma.

Quod fufius expreffit Petrus Angelius Bargæus l.
3. Cynægetic. his verſibus:

*Speculo perſape illuditur, vt ſe
Inſpexit, natoſque illie decepta putauit
Eſſe ſuos caueis, & iniquo carcere clauſos.*

Cæterum Ioannes Baptiſta Caſtaldus Marchio
Mortaræ uſus eſt pro ſymbolo, tigride ſeſe in ſpe-
culo multarum facierum intuente, & vanarum
formarum imagine deluſâ, vt refert Typotius to.
3. Symbolorum pag. 169.

INTERPRETATIO.

1. **C**Rudelis & fraudulenta Sacramentariorum
Chæreſis, vbi dominatur, ſæuit vt leæna; vbi
famulatur, ſerpit vt vipera, ſed aſtutiâ nocentior,
quàm ſæuitiâ, quòd illâ animam, hac vero cor-
pus occidat. Aduerſus ſæuientem leænam opus
eſt patientiâ, aduerſus ſerpentem viperam vigi-
lantiâ, dum ſæuit, cogit Catholicos Chriſtum in
Sacramento negare; dum ſerpit, eundem nega-
re docet, metuenda magis dum fallit quàm
cùm ſæuit, nunc ingerit violentias, nunc inſidias.
Sæuientis leænx fremitus à longè auditur, & ideo
facile cauetur; ſerpentis, occultiſque lapſibus fur-
repentis viperæ morſus minus præuidetur, ac proin-
de minus præcauetur. Iis fere verbis ſui tempo-
ris hæreſes depingit, & crudelem æſtutamque il-
larum indolem exprimit hæreticorum malleus Au-
guſt. enarrat. in Plal: 39. Et verò quid crudelius
quàm innocentibus vitam adimere, viatoribus ne-
ceſſarium viaticum auferre, ac famelicis ſitibun-
dis panem panem potumque denegare, demum

legitimis filiis paternam hæreditatem eripere; at Eucharistia vita est animarum, viaticum in Domino morientium, annona famelicorum, potus sitientium, hæreditas filiorum, quibus ab hæresi sæuissimâ fraudantur. Summa igitur huius hæreseos sæuitia, nec minor astutia: quippe ne fideles surreptum sibi Seruatoris corpus & sanguinem, cum lacrymis & gemitibus, ab iniquissimâ raptrice reposcerent, eos fallaci Domini corporis imagine deludit, eadem fere versutiâ, quâ venator orbata catulis tigridi solet illudere, & vitrearum obiectu formarum insequentem retardare. Primum igitur Caluinum huius hæreseos antesignanum, præcipuumque si non authorem, saltem fautorem, Christum è Sacramento tollentem suffurantemque videamus: Sic ille in consensione de re sacramentariâ in fine differit: *Tollenda est qualibet localis presentia imaginario; nam cum signa hic in mundo sint, oculis cernantur, palpentur manibus; Christus quatenus homo est, non alibi quam in cælo querendus est.* Et infra. *Quia tamen corpus Christi finitum est, & cælo ut loco continetur; necesse est à nobis tanto locorum interuallo distare, quanto cælum abest à terrâ.* Vnde l. 4. institutionis c. 17. §. 21. colligit, hæc verba *hoc est Corpus meum*, figuratè intelligi, huncque sensum reddere: hic panis est figura corporis mei. Nemo, ut opinor, non videt apertissimum furtum, quod fur ipse in flagranti delicto deprehensus palam confitetur. Etenim si non alibi, quam in cælo corpus Domini querendum est, sequitur nullatenus in Sacramento reperiri. En barbara huius hæretici sæuities mortalibus vitam, famelicis cibum, legitimis filiis paternam hæreditatè testamento firmatam execrabili furto surripientis,

2. Iam fraudem eius & astutiam intueamur: sic enim Dominicum corpus suffuratur, vt nihil minus egisse videatur, dum incautos fideles vacuâ illius imagine deludit. Hinc l. 4. instit. c. 17. §. 10. furtum suum ita occultare nititur: *Non aliter anima nostra carne & sanguine Christi pascuntur, quam panis & vinum corporalem vitam tuentur & sustinent; & nisi quis fallacem vocare Deum volet à quo nempe tam expressè dicitur HOC EST CORPUS MEVM inane ab ipso symbolum proponi dicere nunquam audeat. Quare accepto corporis symbolo, non minus corpus etiam ipsum nobis dari ceriò confidamus.* Idemque docet commentar. in c. 26. Mathæi, & in c. 11. prioris ad Corinth. tandemque eodem cap. 17. instit. §. 11. post multa de sanctissimo Sacramento disputata iis verbis concludit: *Dico igitur in cœnæ mysterio, per symbola panis & vini Christum verè nobis exhiberi, adeoque corpus & sanguinem eius, vt primum in vnum corpus cum ipso coalescamus, deinde participes eius substantie facti in bonorum omnium communicatione virtutem quoque sentiamus.* Et quidem cum ipsi posset opponi, nos nō posse corporis Christi realiter vniri, vt pote quod à nobis tanto distet interuallo; quanto cœlum abest à terrâ; Respondet eodem c. instit. §. 10. *Etsi incredibile videatur in tantâ locorum distantiâ penetrare ad nos Christi carnem, vt nobis sit in cibum; meminerimus quantum supra sensus omnes nostros emicat arcana Spiritus sancti virtus, & quàm stultum sit eius immensitatem nostro modo velle metiri. Quod ergo mens nostra non comprehendit, concipiat fides, spiritum verè vnire qua loco disiuncta sunt.* Quis hunc hominem ita differentem audiens non sibi persuaderet, illum Domini corpus è Sacramento nunquam sustulisse; cùm nihilominus tot

magnificis verbis realem Christi præsentiam in specie contestantibus, nil nisi inanem illius umbram asserat, vt patet ex prioribus ipsius testimoniis quæ velut oracula Calvinistæ sequuntur, & maximè ex eodem cap. 17. l. 4. instit. §. 5. & 31. vbi non aliam Domini corporis manducationem agnoscit, quam fidei, aitque non opus esse, ad hoc vt edatur, vt per seipsum sit præsens, & ad nos è cælo descendat, sed sufficere vt per fidem nos sibi præsentem faciat in cælo. *Interim verò hanc non aliam esse quam fidei manducationem fatemur, vt nulla alia fingi potest. & §. 31. Christus præsens illis non videtur nisi ad nos descendat; quasi verò si ad se nos eucharistiaque per fidem, non a que potiamur eis præsentia.*

3. Itaque eò tandem hæresis Calviniana deuoluitur, vt realem Domini corporis præsentiam auferens, euanidam duntaxat illius imaginem nobis obiiciat, & ita fraudulenter illudat. O crudelitatem astutam, & crudelem astutiam! suffuratur callidè adorabile Domini corpus, sed vt execrabile furtum occultet, inanem illis figuram substituit, ne fideles exigant quod vix sibi sentiunt ablatum. Quis igitur instar tigridis suis orbatæ catulis, non doleat, crebrisque gemitibus requirat, quod à fraudulentâ raptrice sibi præceptum deplorat? Quis cum Magdalená non iis clamoribus Sacramentarios prædones insequatur: *Tulerunt Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum?* Michas Iud. c. 18. cum idola sua sibi surrepta magno eiulatu conquereretur, *respexerunt qui Deos eius abstulerant, & dixerunt; quid tibi vis? cur clamas? qui respondit: Deos meos quos mihi feci tulistis, & Sacerdotem, & omnia que habeo, & dicitis, Quid tibi est?* Cur non æquiori iure conqueratur Christianus, quòd hære-

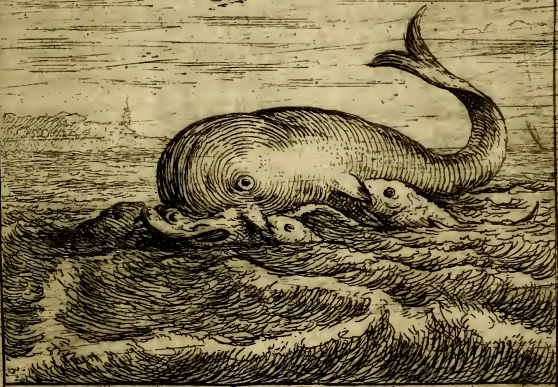
tici sibi Dominum verum Deum & hominem, & incruentum corporis ipsius sacrificium, & Sacerdotes, & templa, & altaria, & sacras ceremonias, vno verbo religionem ipsam, quæ sine præmissis subsistere nequit, abstulerint? Tigris fractis sphaeris vitreis, quas suorum catulorum raptores obijciunt, quibusque sobolem delitescere putauerat, se delusam serò nimis agnoscit, & præ dolore sapiùs interit; sic plerique in extremis æternæ beatitudinis dispendio sese ab hæreticis deceptos, & inani diuini corporis vmbra delusos experiuntur; quo fit vt miserè pereuntes immortalis vitæ moriantur, & interminabili viuant morti & gehennæ. O anima fidelis, hæretici fuge fraudulentas insidias, qui tibi pro Domini carne, panis frustulum idoneum canis alimentum, pro Christi sanguine vini guttam, substituit, Nouique testamenti damnabili corruptelâ, *rem surripiens misera obijcit vmbra*

PISCES.
EMBLEMA LXI.

DELPHINVS A TROCTIS
NON INVITATIS CONVIVIS LACERATVS.

Heu quales alio conuiuas!

*Quel excès d'amour de nourrir
Ces ingrats qui me font mourir!*

61

Delphini placido regnantis in aequore troctæ
Mite iugum excutiunt, corpus & ore petunt.
Obrutus ille magis numero, quam robore victus
Subsilit, angit enim saucia membra dolor.

Hi contrà insurgunt, morsuque tenaciter urgent:

Quisque sibi è lacero corpore frustra rapit.

Rege cruentato recipit se turba rebellis,

Postquam extincta sitis sanguine, carne fames.

APODOSIS.

Christus amat mites, at monstra simillima troctis

Odit, & ad morsus subsiliendo gemis.

Indolet innocuum lacerari corpus ab illis,

Quos ultrò propriâ pascere carne cupit.

Heu quales alo conuiuas! exclamat; amoris

Fercula, inaudito quisque furore rapit.

Quem tibi sponte cibum saluator amabilis offert

Suscipe; amore capi vult, quod amore dedit.

Crimine si lanies corpus, laniaberis intus:

Ni conuiua Dei sis, laniatio eius eris.

FONS EMBLEMATIS.

TRoctæ pisces (quos cum amiis Rondeletij cūfundit Gesnerus, quarumque iconem adfert vbi de amia) dentes habent frequentes & continentes, quibus quicquid inciderit confringere possunt. Hamo capti soli ex piscibus non se ab hamo retrahunt, sed impellunt sese in ferrum, chordam consumere cupientes. Piscatores contra machinantur longas ansas: illi verò quoniam quodammodo valent saltu, ansas sæpè transiliuat, ac lineâ qua aguntur concisâ, ad piscium domicilia reuertuntur. Illi sui generis grege coacto delphinus inuadunt, maximè si quem segregatum circumuenire possint. Planè enim sciunt delphinum suis morsibus verberari a sperrimè solere. Itaque troctæ ei accerrimè instant, delphinus contra resilit, & subsilit, & indicat quantum ex dolore torqueatur; idcirco

idcirco tenaciter vrgent, simulque ad saltum Delphini tolluntur; hic eos repellere conatur; illi verò nihil remittentes viuum lacerant. Postea verò quam pro se quisque aliquam partem mordicus abripuerit, discedit. Delphinus verò libenter enatat, *Quum conuiuas, ut ita dicam, non inuitatos, cum suo dolore exceptit.* Ita *Ælianus* l. 1. de animal. c. 5.

INTERPRETATIO.

1. **V**T Delphin hominum amantissimus, verèque φιλανθρωπώτατος egregium est humanissimi Redemptoris hieroglyphicum, cuius, ut ait Apostolus, *Apparuit benignitas & humanitas, & græcè φιλανθρωπία.* Ita per troctas carniuoros sacrilegi diuinæ ipsius carnis laniones diagraphicè figurantur. De Amia siue trocta scribit *Rondeletius* eam esse gregalem, & ire cum sui similibus, rostro acuto, ventre crasso, ductis à dorso ad ventrem lineis obliquis nigricantem, oculis paruis auri æmulis: dentes habere ferratos acutissimos in os recuruos, ventriculum fere ad podicem vsque demissum, fellis vesicam toti intestino attextam; carne vesci, aquis dulcibus delectari, celeriter augeri, eius incrementum singulis diebus intelligi, mollem & pinguem esse, delectabiliter degere, ad inferendam aliis piscibus iniuriam aptissimè armatam. Quis autem in hac Amiæ siue troctæ descriptione, non videat iniultos huius sæculi tributorum exactores natiuis depictos coloribus? An non illi gregales, qui, ut noua in dies vectigalia excogitent, gregatim conueniunt, ut pariter gregatim corrasæ pecuniæ pondere in tartara ferantur? An non ventre crasso, qui prouin-

ciarum adipe faginati, populi substantiam absumunt? An non obliquis lineis nigricantes, qui à recto diuinorum tramite mandatorum in obliquos iniustitiæ deflectunt amfractus? An non iis oculi auri æmuli, quibus, vt ita loquar, aurum Deus est, quique suam in auri copia beatitudinem collocant? An non iis dentes ferrati acutissimi, & in os recurui, qui pauperes deuorant, qui proprios in vsus regia tributa conuertunt? Hoc enim est dentes habere in os recuruos. An non iis ventriculus ad podicem vsque demissus, qui epulantur quotidie splendide *quorum Deus venter est*, quos ventris obcdientia finxit, qui cibos indigestos egerunt, vt recentes ingerant? Annon iis fellic vesica toti intestino attexta, quibus insunt fellicea, vel potiùs ferrea in spoliatos inopes viscera? An non illi carniuori qui diebus ab Ecclesiâ prohibitis carnes comedunt, qui plebis substantiâ faciuntur? Quò enim abiit tot macilentorum agriculturalum adeps, quibus præter cutem & ossa nihil superest, nisi in pingues eorum aqualiculos? An non aquis dulcibus delectantur, qui corrasas opes illicitis voluptatibus insumunt! An non & celeriter augentur, & eorum incrementum singulis diebus sensu percipitur, qui ab extremâ pauperie, ad amplissimas diuitias, paucis annis perueniunt, stupente, totque impunita furta deplorante populo? An non denique velut troctæ, ad inferendam omnibus iniuriam paratissimi sunt, qui non solum subditis, sed & principibus iniurij quorum thesauros suffurantur, & pretiosorem eorum gazam, populi nimirum amorem & obseruantiam auferunt?

2. Atque vtinam immanes Troctæ solum pau-

peres viua alioquin Domini membra deuorarent, & eorum substantiâ farti, cruoreque ebrij, in adorabile Christi corpus non defœurent. Verùm, proh dolor! illorum crudelitas in regum regem redundat, quos lacrymantibus oculis, paschali tempore, Corpus Dominicum sacrilegè dilaniantes quotannis intuemur. Nimitum vbi fœuissimè in oues debacchati sunt, nil superest, nisi vt pastorem discerpant, & troctarum instar Dominum Delphino humaniorem inhumaniter imperant. Sanè regni cœlestis delphinem, paternæ gloriæ hæredem sacrilegi quasi agmine facto morsibus lacerant, dum renitentem, & præ dolore subsilentem impuris visceribus absorbent: sed quàm inuitus Delphin noster crudelia eorum pectora subit, tam libens consumptis speciebus, quibus quasi catenis captiuus detinebatur, indè se proripit quoad substantiam, vnde iamdudum recesserat per gratiam; nec minùs sui corporis reos execratur, & punit, quàm tortores deicidas qui suam humanitatem atroci laniena deformarunt. *Nam, inquit Chrysoft. ho. 45. in Ioan. Si qui regiam purpuram coinquinant, hand secus quàm si scindant puniantur; quid mirùm, si qui immundâ conscientia Christi corpus accipiunt, idem supplicium subeant, quod qui eum clavis cruci affixerunt.* Rursumque ho. 3. in Ep. ad Ephes. *Si quis pedes regis canibus obiiciat, & in compedes iniiciat, an non erit obnoxius extremo supplicio? Tu toum corpus obiicis feris immanibus, & non horres? Ita est: feris laniandura Christi corpus obiicitur, quoties ab indignis deuoratur; immò delphin noster humanissimus mallet à troctis carniuoris lacerari, quàm à sacrilegis violari. Nec enim scelus est, si casu lapsam in mare sacratissimam hostiam trocta deglutiatur; sum.*

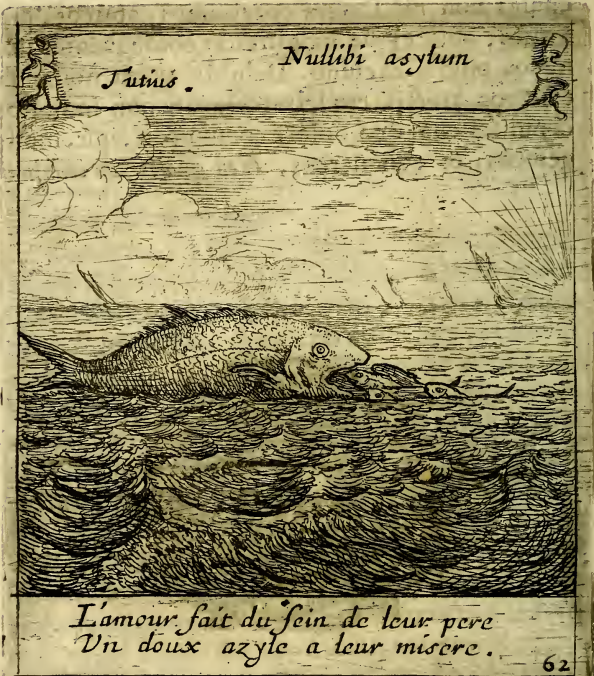
num verò scelus est si sacrilegus eandem excipiat. Quapropter meritò Cyprianus l. de lapsis, in Sacramenti profanatores his verbis inuehitur: *Mortiferos idolorum cibos adhuc penè ructantes, exhalantibus etiam nunc scelus suum faucibus, & contagia funesta redolentibus. Domini corpus inuadunt. Quando occurrat scriptura diuina, & clamet, & dicat: Omnis mundus manducabit carnem, & anima quacumque manducauerit ex carne sacrificij salutaris quod est Domini: & immunditia ipsius super ipsum est, peribit anima illa de populo suo. . . . Spretis his omnibus atque contemptis, vis infertur corpori eius & sanguini, & plus modo in Dominum manibus atque ore delinquant, quàm cum Dominum negauerunt.*

3. Cæterum ad rem Eucharisticam pondero postrema Aeliani verba: *Delphinus verò libenter enatat, quum conuiuas non inuitatos cum suo dolore excepit.* Inter Eucharistici epuli conuiuas alij censentur inuitati, alij non item, non secus ac in vltimâ cœnâ, ex Apostolis Iudas non inuitatus, cæteri omnes inuitati. Inuitatos existimo, qui nuptiali charitatis stolâ splendidi regalibus epulis accumbunt, non inuitatos censeo, qui pannosâ veste sordidi summi regis oculos offendunt, quos omnes, in vno Christus increpat Matth. 22. 11. *Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?* Quasi diceret: *er si omnes meum ad conuiuium vocauerim, id tamen egi eâ lege, vt exutis scelerum pannis, prius nuptialem stolam induerent, quàm cœnaculum ingredi præsumerent: nempe nuptiali togâ nudati, inuitati sunt, & non inuitati: inuitati quidem, quia cum reliquis ad regales nuptias vocati, ad quas antequam accederent, nuptialem, vt Dei auxilio poterant, habitum sibi compararent: non inuitati*

verò, quia scelerum pannis fordidi, nuptialis stola neglectu, regiis epulis censentur indigni: Reuera Christus ad epulum inuitans Cant. 5. i. clamitat: *Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi.* Vel vt legunt Septuaginta, proximi, & fratres, & ita explicant particulam hebræam *Dodim* quæ propriè amores significat. Ac proinde ad nuptiales epulas non nisi fratres charissimos, amicos, proximos, amoresque suos inuitat, consequenter inimicos omnes excludit. Delphin igitur noster sacrilegos troctis crudeliores quasi non inuitatos, conuiuas cum suo dolore conuiuio excipit, multa gemens, & conquerens, *Heu quales, alo coniuui!*

EMBLEMA LXII.
 GLAUCVS TREPIDOS
 FOETVS ORE HIANTE, ORTA
 TEMPESTATE, RECIPIENS.

Mirus amor Glaucci in sobolem, si ferueat aquor,
 Atque procellosus turbo, notusue furat:
 Mox trepidos fetus pater excipit oris asylo;
 Perfugium in placido pectore praestat amor.

*Æquore placato, reuomit quos ante vorarat,
 Non satis est Glaucò parturuisse semel.
 Dum sobolemore capit, quis concepisse negabit?
 Dum reuomit, rursùm quis peperisse neget?*

A P O D O S I S.

*Tot miseris Iesus animis referauit asyla,
 Carne quot in lacerâ vulnera sponse tulit,
 Quinque cicatricum sinibus iactata recepat
 Pignora, concepit pectore, eoque parit.
 Hic Thoma quassata fides solidatur, in istis
 Tuta foraminibus mens tremefacta latet.
 Nil tentator obest protectis cordis asylo:
 Turbine concussus vulnera hiulca petat,
 Scandere non opus est cœlos, ut possit ab illis
 Protegi, in altari cui tot asyla patent.*

FONS EMBLEMATIS.

Glaucus piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge diligentissimè cauet, ne insidiis impetantur, neue perniciis vlla iis inferatur. Itaque donec lati ac sine timore natant, tandiu illos custodire non intermittit, nunc à tergo cum eis natans, nunc verò non à tergo, sed adnatat modò ad vnum eorum latus, modò ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hiantè excipit paruulum, deinde timore præterito, quem deuorauerat reuomit, qualem acceperat. *Ælianus l. i. de Animal. c. 16.*

I N T E R P R E T A T I O.

i. **A**mabilis Iesus de discipulorum salute supra modum sollicitus, imminente passionis suæ tempestate, cum teneros fœtus ingenti ter-

rore percellendos præuideret, eosdem hiante, vt ita loquar, pectore, & amantissimi cordis sinu recepit, vt vbi illos conceperat, charitatis ardore, ibidem eximeret à timore: quosque pepererat oris eloquio, eosdem cordis tueretur refugio. Nec sollicito ipsius amori satis fuit, meticulosam sobolem proprij corporis vmbone protexisse, cruoris nectare roborasse, nisi illam insuper Archangelicâ vallaret custodiâ. Quippe in horto Gethsemani, iactus lapidis interuallo, à dilectissimis fœtibus violenter auulsus, quòd iis intimè vi sacræ communionis adhæsisset, quasi concarnatus & conuisceratus; cùm factus in agoniâ prolixius oraret, & diuinam illis protectionem à Patre postularet, apparentem sibi cælitus Archangelum ad eorum tutelam illico destinauit, de cuius fortitudine, vigilantia, & sedulitate confisus, cum prius iis mœstus dixisset: *Vigilate & orate, vt non iniretis in tentationem*; misso deinde angelo, vultu hilariori subiunxit: *dormite iam & requiescite*. Vtique Archangelicâ custodiâ securiores. Ita sentit Hilarius l. 10. de Trinit. *Misso enim, inquit, ad Apostolorum tuitionem Angelo, & per eum confortato Domino, ne pro iis tristis esset, iam sine tristitia metu existens, ait: dormite iam & requiescite*. Deinde domitâ iam morte rediuiuus, hiulca gloriosi corporis illis ostendit vulnera, satis superque innuens tot iis refugiorum patere ciuitates, quot in membris suis hiarent cicatrices; quibus potissimum vacillantem in fide Thomam adhuc de passionis procellâ trepidum excepit, ne incredulitatis turbine correptus interiret. Quis istam Glaucci nostri mystici, in protegendis trepidis fœtibus non admiretur sollicitudinem, quibus tot asyla aduersus hostiles incursum

aperuit, quot in gloriosâ carne plagarum foramina seruauit?

2. *Abyssus abyssum inuocat* canit regius Psaltes: Thomas, id est abyssus inscrutabilem hiulci Christi lateris abyssum inuocauit: abyssus dubietatis intrauit abyssum firmitatis, vt hinc firmam & indubiam hauriret confessionem arcanæ Diuinitatis; vix enim lanceæ fixuram attigit, cum in hanc fidei professionem erupit: *Dominus meus & Deus meus.* Videbat, ait Aug. tract. 121. in Ioan. *tangebatur hominem, & consuebatur Deum quem non videbat, neque tangebatur; sed per hoc quod videbat atque tangebatur: illud iam remotâ dubitatione credebat.* Vides vt iste pisciculus in fide trepidus, vbi paternum os, vbi Domini lateris asyllum subiit, omnem omnino metum, dubiumque animo excusserit, & Diuini vulneris contactu, suæ vulnus incredulitatis curauerit. Sed operæpretium est audire Chrysologum ser. 18. vbi Dominum rediuuum discipulos his alloquentem verbis inducit: *Tactus digiti vestri intrent vestigia clauorum, manus vestre alta vulneris exquirant, aperite manuum foramina, sulcate latus, aperite vulnera; quia negare non possum discipulis ad fidem, quod inimicis in pœnam seuientibus non negavi: palpite, & vsque ad ossa inquisitores ardui peruenite; vt vel ossa carnis astruant veritatem, & me esse ipsum vel vulnera seruata testentur.* Vbi pondero primum hæc verba: *Negare non possum discipulis, quod inimicis non negavi.* Ea enim est optimi Redemptoris charitas, vt non solum trepidis in fide discipulis patere voluerit suorum ora vulnerum, verum etiam inimicis eadem aperiat in refugium. Vnde non est cur scelerum horrore territi, aut instantis iudicij timore concussi de salute desperent, quibus tot asyla patent

quot vulnera: solummodo doleant de præteritis, caueant de futuris, dehinc patulas ingrediantur cicatrices, experientur refugij ciuitates. Expendo etiam vltima Chryfologi verba, & *me esse ipsum vel vulnera seruata testentur*. Quid ais, vir disertissime? aliusne foret Christus, si vel in calis, vel in aris, gloriosis non insigniretur vulneribus? num adhuc posset tum ex frontis maiestate, tum ex diuini vultus lineamentis, tum ex incomprehensibili carnis gloriâ, vt verus Christus agnosci? non, inquis, nisi singularia Redemptoris habeat lineamenta, hoc est vulnera: Ex iis enim euidentius dignoscitur quomodo nondum passus à iam passo differat, quasi quinque latis cicatricibus, velut totidem decumanis characteribus nomen IESVS exaretur, quibus deinceps ab ipsius sanguine redemptis facilius agnoscatur redemptor rediuiuus. Potuisset Dæmon assumptâ Saluatoris specie, nos mendacibus deludere lineamentis; at vulnera illa ementiri non potest, quibus triumphatus est. Sic S. Martinus seductoris fraudes facile detexit, dum in assumpto corpore, sue redemptionis characteres non deprehendit.

3. Quoties igitur grauis tentationis tempestas ingruit, quoties alicuius aduersitatis procellâ concutimur, confestim trepidorum piscium more, in amantissimi parentis os, in hiulci lateris cicatricem, quam in Sacramento de industriâ seruauit, vt noster ibi Saluator agnosceretur, nos recipiamus; non illam claudet, vt nos excludat. Num præstat in huiusce cicatricis asylo timorem animis excutere, quàm in tremendo iudicij die cum Christicidis ad illius aspectum contremiscere? Nonne satius est nunc amoris radiis ex hac

cicatrice profiientibus suauiffimè recreari, quàm
 tunc erumpentibus vindictæ fulgetris exanimari?
 *Sicut enim, inquit August. l. 2. de Symb. c. 8. vulnera
 demonstrauit Thome non credenti, nisi tangeret & videret;*
 *ita etiam inimicis vulnera demonstraturus est; ut
 convincens eos veritas dicat: ecce hominem quem cruci-
 fixistis, videtis vulnera quæ inflixistis, agnoscitis latus
 quod pupugistis; quoniam per vos, & propter vos aper-
 tum est, nec tamen intrare voluistis. Itaque ne nobis
 idem vltionum Dominus impropere, alacriter in
 hiulca vulnera per nos, & propter nos aperta, ex-
 tremi iudicij metu perculsi confugiamus, non opus
 est cœlos scandere, vt illic ab ingruentibus tenta-
 tionibus eximamur, patent nobis in altaribus tot
 refugia, quot in Dei absconditi carne hiant vul-
 nera: illuc nos recipiamus, & securi conquesce-
 mus; quia nullibi asylum tutius.*

EMBLEMA LXIII.
POLYPVS FAMELICVS
PROPRIA MEMBRA COMEDENS.

Proprio se corpore pascit.

*Par un prodige de nature,
Il est luy mesme sa pasture.*

63

Promptum epulum Polypo natura benigna paravit,
Ne mora ieiuno pernicioſa foret.
Vrg Set ubi veſana fames, ſtomachoque voraci
Prada deſt, proprio corpore corpus alit.

*Damna renascendi vis admiranda refarcit,
Restituitque artus quos gula dira rapit.*

A P O D O S I S.

*Excellens epulum postremâ nocte Redemptor
De propriâ sibi met carne, cruore, parat.
Ille epulans, epulumque simul, potusque cibusque;
Seque bibit potus, se cibatur ipse cibus.
Non poterat, superûm regalis mensa parare
Fercula digna, Deus queis aleretur homo.
Ipse sibi promissus condusque hæc fercula promit,
Apta famescentem vel satiare Deum.
Si Deus esuriat, Deitas foret esca: Deus-vir
Esurit, hinc proprio corpore gaudet ali.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Polypus cùm aliis cibus pascitur, tum verò sua ipse membra conficit: nam si præda eum deficiat, brachia sua deuorat, ac ventre sic saturato, inopiam venationis leuat; deinde renascitur ei quod deest. Hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante ipsi naturâ. Ita *Ælianus* lib. 1. de animal. c. 27. Cui subscribit *Plutarchus* l. de solertiâ animal. his verbis: Polypus sub brumam, seipsum vorans, corrodensque desidat.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **S**ub brumam famescit polypus, famis impatiens corpus suum comedit, mox renascitur quod absumptum est, & augetur. Tria hæc ad rem Eucharisticam expendamus, & in Christo Domino viuaciter expressa non solum intueamur, sed etiam admiremur. Primum quidem sub atrocissi-

mæ passionis brumam vehementer esurit, qui diuturnioris inediæ intolerans, extremam edendi cupiditatem his verbis Luc. 22. testatus est: *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar.* At vnde istud tam vehemens huius edendi paschatis desiderium? An agninam carnem appetebat? aut in agno paschali nouas sibi fingebat delicias, vt ardentiori illius edendi teneretur desiderio? at illum multoties, legis ad apicem obseruator, etiam cum discipulis comederat. Aliud igitur excellentius, suauius, & diuinius pascha concupiscit, quod tantum agno typico præcellat, quantum corpus vmbrae, lux nocti, veritas figura; semetipsum agnum verum & viuam suo cruore mundi sordes abluentem, in Sacramentali mensâ mactare, & cum discipulis manducare desiderat, non naturâ sed gratiâ, promptum de suo corpore epulum ipsi famelico comparante. An forte non impletum est tam feruens, tam iustum, & rationale viri desideriorum desiderium? absit vt Deus moribundus voti compos non fieret, qui mortales vororum compotes efficit; flagrans proinde desiderium sui corporis esu compleuit. Audi Terrull. l. 4. contra Marcion. c. 40. *E tot festis Iudaorum Pascha diem elegit: in hoc enim Sacramentum pronuntiat Moyses, Pascha est Domini. Ideo & effectum suum ostendit: Concupiscentiâ concupiui pascha edere vobiscum antequam patiar. O legis destructorem, qui concupierat etiam pascha seruare! Nimirum veruecina illum Iudaiâ delectaret? An ipse erat, qui tanquam ovis ad victimam adduci habens, & tanquam ovis coram tondente, sic os non aperturus, figuram sanguinis sui salutaris implere concupiscebat. Et infra, Professus itaque se concupiscentiâ concupiisse edere pascha vt suum (indignum*

enim ut quid alienum concupisceret Deus) acceptum panem & distributum discipulis , corpus suum illum fecit. Nimirum hoc est illud pascha quod ardentem edere desiderabat , corpus suum , ne quid indignum admitteret , si quid non suum concupisceret. Non illum Palestinæ veruecina , sed propriæ humanitatis delectabat agnina. Deus breui moriturus epulum sibi congruum , fercula Deo digna , ac proinde non aliena , sed propria , planeque diuina vehementius appetebat , idonea vel famescentem Deum satiare , qualia nec cœlestis mensa promere potuisset. Sicut enim si Deum esurire contingeret , non nisi propriâ saturaretur essentiâ ; ita Deus homo famescens , non agninâ , sed propriâ , adeoque diuinâ saginari appetebat. Huc vsque Polypum nostrum mysticum famescentem vidimus , nunc corpus suum edentem admiremur.

2. Nemo Catholicus inficiabitur Christum Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech , in pane vinoque , omnibus absolutum numeris obtulisse sacrificium , ad quod non sola victimæ sufficit oblatio , sed insuper exigitur illius immolatio & destructio. Sic enim Gen. 22. videmus Abraham sese ad vnigeniti mactationem accingentem , altare extruxisse , de super ligna composuisse , filium alligasse , super struem lignorum in altari collocasse , gladium accepisse , manum extendisse vt immolaret , quia tamen ei sola victimæ mactatio ac destructio defuit , idcirco nec propriè sacrificauit. Vnde statim additur: *Leuauit Abraham oculos suos , viditque post tergum arietem inter vepres harentem cornibus , quem assumens obtulit holocaustum pro filio , quem Deus immolare iusserat ; ac proinde solâ victimæ consumptione verum sacrificium con-*

summat. Equidem si sacrificij finem attendas, videlicet supremi Dei in nos dominij, nostræque seruitutis, statim inferes, rem supremo Domino oblatâ ita in cultum illius debere cedere, vt in nullo deinceps vsum cedere possit; quod solâ victimæ consumptione contingit. Proinde cum in Eucharistico sacrificio ritu Melchisedecis instituto, corpus & sanguis Domini, quatenus panis & vini symbolis inuoluuntur, habeant rationem victimæ, sequitur sub eâ ratione à summo Sacerdote debuisse destrui, ac proinde manducari, ne mutilum foret tam illustre & augustum nouæ legis sacrificium. Hinc Partes Concilij Toletani 12. vti refertur c. relatum de consecr. dist. 2. definientes Sacerdotem celebrantem teneri communicare, hanc sui decreti rationem proferunt: *Quale est sacrificium illud, cuius nec ipse sacrificans particeps esse cognoscatur?* Satis inuenientes nobiliori sui parte fore mutilum, nisi ab ipso sacrificante victima consumeretur. Christus igitur in Eucharisticâ cœnâ semetipsum ritu incruento immolans, victimæ consumptione sacrificium impleuit, ac proinde proprium corpus comedit, ipse conuiua & conuiuium, ipse comedens, & qui comeditur, vt loquitur Hieronymus ep. 150. ad Hedibiam. Enim vero summopere congruebat, vt qui discipulos ad humanę carnis esum, humanique sanguinis potum inuitabat, primus ipse comederet & biberet, vt sic horrorem omnem adimeret, quem esus huiusmodi, potusque eorum animis incutere potuisset. quippe primâ fronte videtur horribilius carnem humanam edere, quàm perimere, & sanguinem humanum bibere, quam fundere, quod his verbis eleganter expressit Chrysof. ho. 83. in Math. *Ipse quoque bibit ex eo, ne auditis illis verbis dicerent:*

quid

quid? ergo sanguinem bibimus, & carnem comedimus? & perturbarentur. Ne igitur hoc accideret, primus ipse hos fecit, ut tranquillo animo ad communicationem mysteriorum induceret. Idem voluit, ni fallor, Author ser. in cœnâ Domini, dum Christum pincernam appellat: *Nobis, inquit, pro quibus sanguis Christi oblatu est, ipse Christus pincerna porrexit hoc poculum, & docuit ut non tantum exterius hoc sanguine liniremur, sed & interiori asperione omnipotentis animæ muniretur.* Pincerna enim prægustator est, cuius est de calice regio prælibare tantillū, priusquam eundem regi porrigat, ne virus illi admisceat, quem scit ante alios ex officio sibi prægustandum. Proinde cum Ecclesiæ suæ proceres, & populorum principes, regali Eucharistiæ exciperet conuiuio, propinandum iis crucioris sui calicem pincernæ more prælibauit, ut alacrius & securius haurirent, quem ab ipso prægustatum viderent. Adde prorsus inurbanum videri præsidem epuli, cæteris edentibus & bibentibus, ab esu potuque temperare; eximia autem Christi sanctitas vrbantati minimè renuntiauerat, ac proinde, ne quid indecorum admitteret, simul cum Apostolis & corpus suum comedit, & sanguinem bibit, ne quod suadebat eloquio, dissuaderet exemplo. Christus igitur polypo similis, vtpote qui famis impatiens, ut flagrantissimum paschalis epuli restingueret desiderium, suo se corpore saginauerit.

3. Quanam verò ratione consumptum Domini corpus, singulari gratiæ prodigio, non solum renascatur, sed insuper augeatur, quod tertium in polypode superius obseruaueram, ex Angelico doctore breuiter accipe Sic ille opusculo 58. c. 14. disserit: *Tertium mirabile signum in perceptione Domini corporis est, quod dum manducatur à fidelibus, tunc*

augmentatur. Probatnr, quia dum manducatur, non ipsum ut alius cibus in manducantem conuertitur, sed è conuerso verè manducans in illud spiritaliter conuertitur, & mutatur. Nam manducantem se Dominus sui corporis mystici membrum facit, & sibi eum incorporans cum suo corpore, quod de Virgine sumpsit, quodammodo unum efficit. I. Cor. 12. Vnum corpus multisumus, qui de uno pane participamus. Rursus, Vos estis corpus Christi, & membra de membro. Augustinus: Commendauit Christus in hoc Sacramento corpus suum, quod & fecit nos ipsos, nam & nos ipsi facti sumus corpus eius. Caro etiam nostra carni eius unita & incorporata, unum cum illo efficitur, Osee ultimo: conuertentur sedentes in umbrâ eius, vident tritico, I. Dominici corporis Sacramento; quod Sacramentum dicitur umbra Christi, quia se dat ipsis non in suâ luce, sed in velamine, quod sic comedentes conuertentur, quia in corpus Christi mutabuntur. Et sic patet, dum multi fidelium comedunt Corpus Christi, & in illud ipsi mutantur, & membra eius efficiuntur, quod corpus Christi, dum manducatur, augmentatur. Habes itaque in polypo eximiû Christi symbolum, qui Eucharistici paschalis edendi desiderio æstuans proprio se corpore panit.

EMBLEMA LXIV.

SQVILLA LVPVM MA-
RINVM, DVM VORATVR,
CORNV PERIMENS.

Non altrix hostis, at vltrix.

*Ie ne nouris pas, mais ie venge
L'outrage du loup qui me mange.*

64

Ingentes animos exili in corpore versat
Intercepta truci Squilla marino Lupo.
Primus ei hostilem labor est euadere victum,
Saltibus & crebris accelerare fugam.

Ff ij

*Spes ubi nulla datur, subiens crudele palatum,
Serratâ capitis, viscera rumpit, acu.
Vlterix prada suo sic de pradone triumphat;
Non perit, hoste prius quæ pereunte perit.*

A P O D O S I S.

CArne Redemptoris conclusâ limite puncti
Quid minus? in minimis vis quoque summa latet.
*Iustitiæ vlticis non euitabile acumen
Exerit infensis exitiale Lupis.
Rumpit inhumani crudelia viscera Iudæ,
Sacrilegamque animam vindice figit acu.
Non altrix solet esse lupi, sed criminis vltrix;
Si lupus, abstineas, cuspidè ne pereas.
Hic cibus electis virtus, virusque scelestis:
Si non altor adest, protinus vltor obest.*

F O N S E M B L E M A T I S.

LVpus piscis à Squillis superatur, quanquam piscium vt ita loquar, maxima vorago est. Igitur Squillæ marinæ, quum se à lupis piscibus interceptas sentiunt, fastigium quod eminet à capite, quodque simile est acutissimo triremis rostro, atque in summâ parte, secturas habet, modo ferulæ vncinatæ, hoc, inquam, animosæ bestiolæ cum incuruarint, summâ leuitate saluunt, & tanquam saltatorium versant orbem. Lupus ore maximè hiantè, atque imminente linguâ quæ est pelle tenerâ & molli, squillam ex lassitudine viribus defectam comprehendit, atque prandium fore arbitratur. Squilla primum in gutturi laxitate saltat, post aculeos in miserum venatorem defigit. Huic interiora exulcerantur, tumescenciaque plurimum sanguinis mittunt; Denique suffocatione

lupum interficit. Ælianus l. 1. de Animal. c. 30.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **S**quilla minima ferrato capitis aculeo immanis lupi viscera dilanians, adorandæ Christi humanitatis typus est, quæ minimis coercita speciebus, vlticis iustitiæ cuspide, sacrilegi lupo crudelioris vitalia dirumpit. Quod quidem proditori Iudæ contigit, qui Domini carnem à vulgari cibo minimè discernens, vbi eam cum sociis de Magistri manu, ore scelerato suscepit, illico fatalem diuinæ vltionis sensit aculeum, cuius repetitis ictibus lancinatus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius. Idem accidit huic miseræ mulieri, cuius meminit Cyprianus lib. de lapsis, quæ idolorum polluta sacrificiis, cum præsumpsisset Sacramentum ore & pectore sacrilego suscipere, ipsa sui carnifex doloribus ventris & viscerum cruciata defecit, & vt elegantibus vtar Cypriani verbis, *non cibum, sed gladium sibi sumens, & velut quadam venena lethalia, inter fauces & pectus sanguinem admittens, angustæ & anima exæstante concludi postmodum cœpit, & pressuram non iam persecutionis, sed delicti sui passa, palpitations & tremens concidit. Impunitum diu non fuit, nec occultum dissimulata conscientia crimen, quæ fefellerat hominem, Deum sensit ultorem.* Nimirum lupinâ voracitate mysticam diuinæ carnis squillam absorbuerat, cuius secreto lacerata aculeo, lamentabili exitu perit. Adeo vera est formidabilis illa Pauli sententia: *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non diiudicans corpus Domini.* Quid est iudicium bibit? quod bibitur, facile & breuissimo tempore ab ore in stomachum traicitur, citius adhuc, & eodem fere admissi sacrilegij momento

diuini furoris cuspidem sentit impius, & sæuientis intus iudicis præsentiam non sustinens, suiipsius tortor est, & sacrilegij vindex. Sic teste Cypriano ser. de corna Domini *ubi Iuda proditoris sceleratam os panis sanctificatus intravit, parricidialis animus uiranti Sacramenti non sustinens præceps oncurrit ad desperationem & laqueum.* videlicet simul cum Sacramento iudicium suum, capitalemque sententiam exceperat, & totum iustitiæ seuerioris apparatus, mille conscientiæ testes, intolerandam syndareseos quæstionem, Christum iudicem, sathanam tortorem; siquidem post buccellam introiuit in eum sathanas, utique iudicem sequutus, & lethalem sententiam executurus. Iudicium ergo suum bibit sacrilegus, vinum damnatorum haurit, fel draconum, merum Gomorrhæ, denique sulphureos ardētis stagni latices prælibat: *Ignis & sulphur pars calicis eius.*

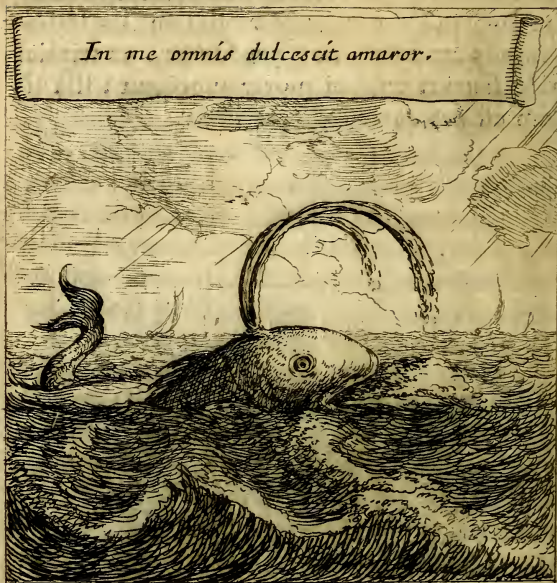
2. Squilla voracis lupi faucibus conclusa ferratum cornu exerit pluribus aculeis insigne: trifidus est Dominicæ carnis aculeus, quo sacrilegis triplicem plagam simul infligit, immò & triplicem mortem infert. Tres lethiferas huius aculei cuspides 1. Corinth. 11. his verbis describit Apostolus: primam quâ mors corporis infertur: *Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi,* 1. in pœnam indignæ communionis immaturâ & subitanâ morte rapiuntur. Secundam quâ mors infertur animæ, *Quicumque manducauerit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini* id est atrocissimi sceleris animæ exitialis. Tertiam denique qua mors infertur æterna: *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit:* Hoc est iudicij rigorem, sententiam irreuocabilem, & illius sequelas, gehennam cruciatumque

interminabilem, ac mortem proinde prægustat æternam. O nimis formidabilem squillæ nostræ mysticæ trifulcum aculeum, tantòque periculosiorem, quantò secretiorem! ô planè triplici titulo mortalem illius ictum! quisquis lupinam in se voracitatem & rabiem agnoscit, hunc cibum deglutire caueat, ne secreto transfixus aculeo suffocetur: carnem Domini vt pijs vitalem, ita lethalem impijs attingere non præsumat, ne triplici cuspede faucibus triplici morte moriatur: Illa siquidem est *non alrix hostis, at vltrix.*

EMBLEMA LXV.
 FASTEN CVIVS IN
 ORE AQUA MARINA DVL-
 CESCIT.

In me omnis dulcescit amaror.

*Chez moy, par vn secret estrange,
 L'amertume en douceur se change.*

65

Fastinis ore ferunt latices dulcescere salso:
 Os aqua amara subit, dulcis ab ore fluit.
 Nescia dulcedo maris à salsedine vinci,
 Conficit ex ipsâ nectar amaritie.

A P O D O S I S.

*Obrutus ærumnis, & amaro vortice raptus,
 Ocyus ad Domini vulnera hiulca fuge.
 Huc gemitus, lacrymasque tuas, & amara fluenta
 Coniice, dulcescent mitis in ore Dei.
 Nectaris in stillas mordax transibit acetum,
 Salque fluens oculis lacteus imber erit.
 Ambrosia oceanus verè est pretiosa synaxis,
 Cui confusa perit cordis amarities.*

FONS EMBLEMATIS.

F Asten piscis est, cuius in ore maritima aqua, salsaque mox fit dulcis. Ita Vincentius Bello-uacensis l. 18. c. 54.

I N T E R P R E T A T I O.

Q Uid aliud est vita præfens, quàm mare salsum, & ætiosum, cuius amaribus fluctibus plerique mortales obruuntur? Salubris admodum huius maris falsedo, verèque sapientibus sapida, qua fit vt brevis & fallax caueatur huius sæculi dulcedo, quam perpetua alterius vitæ sequitur amaritudo. Rectè siquidem dixit August. in psal. 124. *Dulcedo huius sæculi ad tempus fauces indulcat, sed in magnam postea amaritudinem conuertetur.* Quapropter Deus electorum saluti inuigilans, eorum voluptatibus amaritatem permiscet, vt fugacis mundi pertæsi ad stabiles & æternas cœli delicias aspirent, & falsis concupiscentiæ fluctibus abrepti, diuinæ torrente voluptatis ardentius inebriari desiderent. Vt enim acutè ratiocinatur Chrysof. ho. 6. ad pop. Antioch. *Si cum sint tot tristitia, tot pericula, & cura, tam libenter præfenti immo-*

ramur vitæ; si nihil horum esset, & omnis ærumna expers esset vita nostra, quando unquam futura desideraremus? Dubio procul si præsentis vitæ delectationibus nullæ diuinitus admiscerentur amaritudines, nullus ad æternas hiaret dulcedines; quandoquidem vel multâ falsedine temperatæ, ita plerisque insipientibus videantur sapidæ, vt præ illis cœlestes deliciæ prorsus appareant insipidæ. Hinc August. ser. III. de tempore exclamat *O infelicitas generis humani! amarus est mundus & diligitur; putas si dulcis esset, qualiter amaretur? turbatur mundus, & amatur mundus: quid si tranquillus esset mundus? Flores eius quomodo colligeres, qui à spinis non reuocas manum?* Sipienti proinde consilio Deus electos suos amaris ærumnarum vndis inuolui finit, vt gustatâ sæculi huius falsedine, ad immortales gloriæ delicias anhelent.

2. Attamen ne tot inter ærumnarum procellas, tot lacrymarum fluctus, amarissimo gurgite prorsus absorberentur, Eucharistiæ Sacramentum instituit, in quo spiritalis dulcedo velut in suo fonte degutatur; & suauissimam vnigeniti Saluatoris nostri humanitatem, quasi mysticum fastinem obtulit, cuius in ore, cuius in hiulcis cicatricibus omnis lacrymarum falsedo, omnis ærumnarum amaror dulcesceret; cuius tanta sit, tamque ineffabilis dulcedo, vt amarissimis mœroris fletuum ac gemituum fluctibus in eam exonertis, nectareus eius sapor non dico mutari, sed nequidem remitti possit. Audiendus Cyprianus ser. de cœnâ Domini: *Panis iste Angelorum omne delectamentum habens, virtute mirificâ, omnibus qui dignè & deuotè sumunt, secundum suum desiderium sapit, & amplius quàm manna illud eremi implet, & satiat eden-*

*ium appetitus , & omnium carnalium saporum irrita-
 menta , & omnium exuperat dulcedinum voluptates.
 Vide quomodo his qui Christi commemorant passionem,
 intra sacra officia , quasi per quosdam canales , de inte-
 rioribus fontibus egrediantur torrentes , & super omnes
 delicias lacrymis nectareis anima delectetur , quantam
 suauitatem anima inquirenti ubi sit Deus suus , suspiria
 contemplationis eliciant. Non illos imbres procellosa tem-
 pestates deponunt, ros matutinus est de caelestibus stillans,
 & quasi unctio spiritus mentem deliniens. Quid oppor-
 tunius? Quis non miretur ingenitam diuinæ hu-
 manitatis suauitatem, qua fit vt anima propemo-
 dum ærumnis & miseris obruta , super omnes de-
 licias, lacrymis nectareis delectetur , quasi mæro-
 ris amarities in ambrosiam transierit; contrà ve-
 rò omnis carnalium delectationum sapor , in acu-
 tæ mordacitatis acetum conuersus fuerit. Vnde
 hæc tam subitanea falsedinis in dulcedinem mu-
 tatio, nisi ex ineffabili mensæ Eucharisticæ sua-
 uitate? Id quidem probè nouerat Augustinus, vn-
 de c. 9. Manualis his Dominum verbis alloquitur:
*Inter querelas nimiosque ploratus, ac profunda mæroris
 suspiria, assumis mœstam & anxiam mentem super alta
 iuga montium, usque ad areolas aromatum, & collocas
 me in loco pascuæ, secus riuulos aquarum dulcium, ubi
 preparas in conspectu meo mensam multiplicis appara-
 tus, quæ fatigatum spiritum repauset, & cor triste leti-
 ficet, quibus tandem refocillatus deliciis, miseriarum
 oblitus mearum, super altitudinem cœli de te in te verâ
 pace quiescam. Vbi per locum pascuæ sine dubio al-
 tare intelligit, & per multiplicis apparatus men-
 sam, Eucharistiam sacramque communionem, vi
 cuius omnes carnales deliciæ sensim amarescunt, &
 omnes ærumnarum amaritudines illicò dulcescunt.**

3. Propterea Soliloq. c. 22. ipsemet, aut quiuis huius libri author sic Deum alloquitur: *Omnia mihi peto ut amarescant, ut tu solus Domine dulcis appareas animæ meæ; qui es dulcedo inestimabilis, per quam cuncta amara dulcorantur. Tua enim dulcedo Stephano lapides dulcorauit; tua dulcedo craticulam Laurentio dulcem fecit. & infra. Hanc ut gustauit Petrus, omnium inferiorum oblitus clamauit quasi ebrius, dicens: Domine bonum est nos hîc esse. Vnam stillam dulcedinis iste gustauit, & omnem aliam dulcedinem fastidiuit. Quid putas dixisset, si magnam illam & multiplicem diuinitatis tuæ dulcedinem gustasset, quam abscondisti timentibus te? Quanam illa dulcedo nobis in Sacramento absconditâ? illa utique felicitas qua fruuntur beati in cælo, iis aperta est, nobis operta; utrobique ab ore Christi profluit hæc ineffabilis dulcedo, mellis ac lactis Symbolis Cant. 4. expressa: *Mel & lac sub linguâ tuâ* cum hoc duntaxat discrimine, quod in cælo super linguam Saluatoris apertè stillat, at in Sacramento sub eiusdem linguâ delitescit, ut huic coniuncta huius vitæ amaritudo dulcescat. Sic exponit D. Thomas opusc. 58. *Hæc dulcedo spiritualis est quedam prægustatio gaudij cœlestis, valens contra tria mala que sunt in mundo, ubi est falsa dulcedo in delectabilibus utendis, magna amaritudo in aduersis sustinendis, tristis imago in bonis faciendis.* Ac proinde in mystici fastinis ore omnis amaritudo melle & lacte dulcior est. O quisquis amaro lacrymarum torrente abriperis, ad suauissimum Eucharistiæ fontem confuge, fletus tuos in os mystici nostri fastinis conice, dulcescent, mihi crede in istâ totius dulcedinis scaturigine, & conuersis in ambrosios latices lacrymis, su-*

per omnes mundi delicias delectaberis. Rectè
liquidem dixit S. August. ser. de S. Magdalena:
Qui ad conuiuium venerit Creatoris, habebit in deli-
ciis suis, quidquid continet creatura. In hoc con-
uiuio tua falsedo vertetur in dulcedinem, quoniam
in hoc omnis dulcescit amaror.

EMBLEMA LXVI.
PISCIS METENSIS PIS-
CATORI MAXIMUM TREMO-
REM INCVTIENS.

Non amat absque tremore capi .

*De penser sans frayeur le prendre ,
C'est estrangement se mesprendre .*

66

Piscis inops squamis , nec formidabilis ullis
Viribus haud capitur ni trepidante manu .
Piscatoris enim vix hamum dente prehendit ;
Quum subito horribili membra tremore quatit .

APODOSIS.

Cœlesti quid amabilius, vel mitius Agno?

Vnde igitur sanctis ima per ossa tremor?

Maiestas immensa Dei, Triadosque latentis

Gloria mortales exanimare potest.

Pabula patris amant, ad spicula iudicis horrent;

Cor tremulum reddit mixtus amore timor.

FONS EMBLEMATIS.

IN fluuio Meta, & aliis Venecuelæ piscis est inops
 squamis anguillæ formâ; hic cum mordet ha-
 mum, arcanâ qualitate trepidare piscatorem fa-
 cit, vt arundinem sustinere nequeat: idem aliis
 accidit, si velint illam sustenta. Si piscator in
 equo sit, eidem animali tremor; dimissâ arundi-
 dine, omnes tuti & fani. Nihilominus piscis in-
 noxius est stomacho, gratus palato. Nieremberg.
 l. II. c. 23.

INTERPRETATIO.

I. **N**On recenter excogitata, sed ex veterum
 Ecclesiæ Patrum fontibus petita est Salua-
 toris cum pisce comparatio. Tertullianus enim l. de
 bapt. c. 1. Christumpisci, Christianos pisciculis in
 aquâ nascentibus assimilat his verbis: *Sed nos pisci-
 culi; secundum Ixθv̄ nostrum Iesum Christum in aquâ nas-
 cimur.* Quem secutus Optatus Afer l. 3. aduersus
 Parmenianum, de Christo sic loquitur: *Hic est pis-
 cis qui in baptisate per inuocationem fontalibus undis
 inseritur, vt que aqua fuerat, à pisce etiam piscina
 vocetur. Cuius piscis nomen secundum appellationem
 vream in vno nomine per singulas literas turbam san-
 ctorum nominum continet Ixθv̄s, quod est Latine Iesus*

Christus Dei filius Saluator. Eadem ferè scribit S. P. Aug. l. 18. de ciuit. c. 23. sed rationem istius parallelli adiungit, quòd in huius vitæ mortalis oceano viuus, id est, à quolibet peccato immunis natus sit: *Horum*, inquit, *Græcorum quinque verborum que sunt*, *Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ υἱὸς σωτὴρ*, quod est *Latinè Iesus Christus Dei filius Saluator*, si primas literas iungas, erit *ἰχθῦς*, id est, *piscis*, in quo nomine mysticè intelligitur *Christus*, eo quòd in huius mortalitatis abyssò, velut in aquarum profunditate viuus, hoc est, sine peccato esse potuerit. Quam verò ista piscis similitudo cum Eucharistiæ Sacramento connexionem habeat, satis idem Augustinus insinuauit tract. 123. in Ioan. quum de prandio illo differens quod Dominus rediuuius septem discipulis fecit porrigens iis panem, vt opinor, à se consecratum, & piscem assum., ait: *Piscis assus, Christus est passus; ipse est & panis viuus qui de coelo descendit: huic incorporatur Ecclesia ad participandam beatitudinem*, vtique virtute sacrae communionis corporis Domini, quod sub specie panis, de manu Magistri, discipuli simul cum pisce asso susceperunt. huc alludit Prosper de prædict. p. 2. c. 39. vbi prandio illo Discipulis in littore maris instructo differens, ait: *Satiens ex seipso in littore Discipulos, & toti se offerens mundo ἰχθῦς* nec enim eos fatiare in littore seipso potuit, nisi Panem quem iis porrexit cum pisce, corpus suum antea fecisset. Propterea subdit: *Namque Latinè piscem sacris literis maiores nostri hoc interpretati sunt ex sibyllinis versibus colligentes quod est, Iesus Christus Dei filius Saluator, piscis in suâ passione decoctus, cuius interioribus remediis quotidie illuminamur & pascimur.* Respicit ad piscem quo pastus est Tobias iunior, & cuius felle illuminatus est

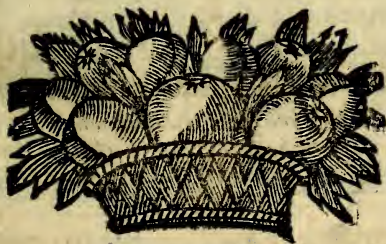
Tobias senior; quas virtutes in pisce nostro Eucharistico deprehendere facile est, cum interioribus illius remediis fideles pascantur & illuminentur.

2. Christus igitur in Sacramento piscis viuus, at capienti se, non secus ac Piscatori Piscis Mentis, arcanâ maiestate summum tremorem incutit. Quis enim fidei oculo Sacramentalibus velis inuolutam intuens gloriosam ipsius humanitatem, & in humanitate diuinitatem, & totam in diuinitate Trinitatem quam adorant Dominationes, tremunt Potestates, cuius ad aspectum columnæ cœli pauent & contremiscunt, non ingenti timore concutiatur? Quis ad tremendam Eucharistiam intrepidus accedat, quam Dionysius Areopagita l. de Ecclesiâ. hierar. c. 3. vocat *omnium Sacramentorum consummationem, diuinissimum & Sacrosanctum Sacramentum, Sacrosancta & augustissima mysteria*? Quis non exhorrescat ad illius Sacramenti conspectum, quod S. Chrysostr. l. 3. de Sacerdotio emphaticè nominat, *mysterium omnium maximè horrendum, verendumque*? Quis subditus de læsâ regis maiestate sibi conscius, de veniâ sui criminis incertus & dubius, sine tremore mensæ regali præsumeret accumbere? Atqui læsæ Dei maiestatis rei sumus omnes, vtpote scelerum admissorum probè conscij, de veniâ & indulgentiâ dubij, nullus enim scit vtrum odio vel amore dignus sit: qua fronte igitur omni metu deposito non regiæ sed diuinæ mensæ accumbemus? Siquidem S. Martialis epist. ad Burdigal. c. 3. Eucharistiam appellat, *Communionem Dei viui, mensam diuinam*. Quid ergo ipsæ supernæ potestates, ipsi cœlites, ante Dei Thronum non sine quodam tremore stant admiran-

tes incomprehensibilem eius gloriam, & ita supremæ eius maiestati adhærent, vt etiam possibilem, spectatâ suæ naturæ conditione, separationem reformident, & vt vtar verbis Gregor. l. 17. mor. c. 15. *Ipsæ virtutes caelestium, quæ Deum sine cessatione conspiciunt, in ipsâ contemplatione contremiscunt:* Homo verò puluis & cinis, putredo & vermis, vas stercoreum, esca vermium, peccatis oneratus, mole carnis infirmæ aggrauatus, carnalibus desiderijs incensus, multis erroribus implicatus, mille periculis expositus, ad omnia vitia pronus, ante Dei absconditi terrificam maiestatem totis artibus non inhorresceret? Maximè vbi fulmineam audit Apostoli sententiam 1. Cor. 11. *Quicumque manducauerit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini. & rursus. Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat.* Cùm nihil sit ad terrorem incutiendum aptius & potentius ipsâ iudicis præsentia, & extremi iudicij memoriâ.

3. Proderit verò plurimum ad hunc salutiferum timorem concipiendum, eorum quæ in adorabili Sacramento delitescunt, alta & profunda consideratio. Nimirum mens erigenda est supra cælestes exercitus, Angelorum chorus, Archangelorum præsulatus, gloriam Dominationum, sedes Thronorum, Virtutes, Principatus, Potestates, vt iis infinite supereminentem diuinitatem Christi intueamur, simplicem, immutabilem, æternam, inscrutabile perfectionum pelagus, potentiam eius ineffabilem, sapientiam admirabilem, magnitudinem incircumscripam, gloriam superemicantem, bonitatem desiderabilem, lucem inaccessibilem, sanctitatem immensam, pulchritudinem in-

enarrabilem, iustitiam formidabilem; hæc enim incomprehensibilis Diuinitatis in Christo inhabitantis maiestas, augusta mysteria suscipientibus ingentem apta est terrorem iucutere, dummodo fidei oculo præsens apprehendatur. Deinde verò si ab istâ sublimi secretâ Diuinitatis contemplatione, mentis aciem in gloriosam Domini humanitatem intendamus, quatuor gloriæ dotibus illustrem, splendidis radiantem cicatricibus, ac meridiano sole micantiorum, qualis in extremi iudicij die pro tribunali, sedebit super nubes fulgureas, incredibili maiestate circumcincta, nationes omnes irreuocabili sententiâ iudicatura, confestim inexorabilis iudicis aspectu stupefacti summo terrore percellemur. Vult autem noster *ἰχθῦς* vt hæc ipsa seridò consideremus, antequam ipsum capiamus, vult nos tum Diuinitatis, tum humanitatis suæ præsentia plenum venerationis horrorem erga sanctissimum Sacramentum concipere, ac proinde *non amat absque tremore capi.*

EMBLEMA LXVII.
 TIBURO SVFFIXÆ
 CARNIS DESIDERIO E COENO
 SVRSVM SALIENS.

Suffixa Tiburo pellectus carnis odore,
 E fundo oceani tollit ad astra caput.
 Alius assurgit, quanto sublimior esca est:
 De cœno in cœlum, carnis amore, salit.

A P O D O S I S.

*Sorde voluptatum, turpique libidine mersos
 Carnis odore sua Christus ad astra rapit.
 Esca quidem præcelsa, Patris quam dextera summi
 Porrigit, & cœli possidet altus apex.
 Inclinandam fuit, nimium quia distita terris;
 Inclinauit, ut hac perfruereris, amor.
 Sedibus athereis humiles descendit in aras,
 Fortior ut nares impleat eius odor.
 Tantillum è cœno mersum caput erige in aram,
 Immortalis ubi pendet in ora cibus.
 Hunc rape, de cœno poterit te reddere cœlo:
 Limo extraxit odor, sed dabit astra sapor.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Tiburonum admirandorum, inquit Acoſta;
 fatietas nos nunquam capere potuit. Specta-
 culum quoddam iucundum viſuri per otium,
 quartam occiſæ Gruis partem ſupra lacum pro-
 ximum in mare affluentem, ſuffixam appende-
 bamus: quo facto, dicto citius, odoris vi illectus
 tiburo aliquis adnatauit. Ergo, ut ex diurnitate
 ſpectaculi gratia maior eſſet, curatum erat ut eſca
 altius attolleretur. Nihilominus tandem tiburo
 vno momento illicò prædam naçtus erat, in ſu-
 blime tantâ facilitate ſeſe ſurrigens, ut prope ad-
 uolitaſſe videretur.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **P** Vlchrè Auguſt. in Pf. 64. *Mare*, inquit,
in figurâ dicitur ſæculum hoc, falſedine amarum,
procellis turbulentum, ubi homines cupiditatibus peruer-
ſis & prauis facti ſunt velut piſces ſe inuicem deuoran-

tes. Attendite mare malum, mare amarum, fluctibus sauum; attendite qualibus hominibus plenum sit. Quis optat hereditatem nisi morte alterius? quis optat lucrum, nisi damno alterius? quam multi aliorum defectione cupiunt sublimari! quam multi ut emant, optant alios vendere res suas! quomodo se inuicem opprimunt, & qui possunt deuorant! & cum deuorauerit vnus piscis maior minorem, deuoratur à maiori. O piscis male, prædam vis de paruo, præda efficeris magno. In huius ergo sæculi procelloso æquore homines veluti pisces vagantur; alij, vt Vranoscopi, summa tenentes iugiter in cælum figunt intuitum; alij, vt Tiburones, oræ maritimæ cæno profundius immersi eiectis ad littus cadaueribus vescuntur, & hi luxuriæ deditos ad viuum exprimunt, qui voluptatum carnalium limo sese volutantes cælestia prorsus aspernantur. Porrò quàm arduum & difficile sit luxuriæ luto submersum animum erigere satis indicant SS. Patres, dum istud opus vt singularis gratiæ prodigium admirantur. Hinc Lactantius l. 6. institut. c. 23. ait: *Mens inquinata contagione impudici corporis non potest, nisi & longo tempore, & multis bonis operibus, & colluione qua inhæserit, purgari.* Rationem adfert sanctus Ambrosius in c. 4. Luc. his verbis: *Etonim quasi clavis suffigitur anima corporeis voluptatibus, & cum semel adhæserit cupiditatibus demersa terrenis, difficile in altum potest, unde descendit, sine Dei fauore, reuolare. Actuum enim suorum vincta laqueis, & secularium deliciarum illecebris obnoxia iam tenetur.* Videlicet ipso momento temporis quo ad carnalis voluptatis extremum peruenitur, penè omnis acies mentis obtunditur, omnis rationis lux extinguitur, & anima tota quasi fit carna-

lis, & spiritalium rerum incapax, maximè spiritalis Domini carnis esu indigna. Vnde inter eos qui ad cœnam Eucharisticam vocati fuerant; cum alij sese comiter & vrbane excusassent, solus impudicus ad impossibilitatem recurrens, ait: *Non possum venire*, quòd homo carnalium illecebrarum cœno immersus, ad agenda diuina sit prorsus ineptus. Sicut enim constanti castimonix studio, caro nostra fere fit spiritalis & angelica, ac proinde Dominicæ simillissima; ita caro luxuriè polluta tota fit brutalis, ac diuina communionem prorsus indigna, vtpote spiritali.

2. Enimuerò Tiburo cœno profundius immersus, assatæ carnis nidore sursum effertur, adeo vt illi cœlum pro cœno det carnis amor, ita Christianus nusquam è volutabro libidinis emerget, nisi dominicæ carnis fragrantiam pertrahatur. Ea propter Christus populum quem in vastâ solitudine paucis panibus exaturauerat, à terrenis ad cœlestia transferens, statim de suæ carnis omnino cœlestis esu sermonem intulit, Ioan. 6. protestans eam esse panem de cœlo descendentem, vt carnalibus deliciis inhianti cœlestium amorem inspiraret; quod ad animos è cœno in cœlum euehendos, nullum, suæ carnis alimoniâ, potentius occurreret illicium. Quod eleganter edisserit Clemens Alexand. 2. pædag. c. 1. *Res est ergo præclara, inquit, & maximè expetenda, id quod verum est, suspicientes supernum alimentum persequi, & eius quod verè est, inexplebili ex spectaculo impleri firmâ, stabili, & pura voluptate fruente. Hanc autem charitatem oportere nos suscipere ostendit cibus Christi. Est enim valde à ratione alienum, & inutile, & nequa-*

quam humanum, pecudum more pinguefactum morti nutrir. Nimirum qui terrenis voluptatibus suillo more faginantur, morti nutriuntur miserabiles aternæ mortis hostiæ: at qui spiritali Domini carne pinguefiunt, vitæ nutriuntur immortalis, vtpote pharmaco immortalitatis præmuniti. Finge itaque tibi sacrum altare, quasi scopulum, vel rupem, vndique procelloso sæculi verberatam æquore, in quo tiburonum instar impudici homines sese venereis sordibus inferciunt; in hac rupe carnem suam omnino cælestem extulit Saluator, vt mortales cæno conuolutos fursum eueheret, quatenus illius non spectaculo duntaxat, sed inexplibili desiderio, immò etiam esu ita satiarentur, vt impostherum ad terrena nausearent.

3. Quod quidem exemplo suo comprobauit peccatrix illa mulier, luxu spurcitiisque famosa, quæ importuna Pharisei conuiuio, opportuna cælestis medici beneficio, sese ad Domini pedes abiecit, vt sacratissimæ carnis contactu à luxuriæ sordibus emundaretur, cui nouerat castificam inesse virtutem, & suauæ aduersus libidinis ardorem refrigerium. Hinc *stans retro secus pedes Domini lacrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius.* Nec repulit illam purissimus alioquin Dominus, quòd intelligeret in suæ carnis contactu veram morbi, quo laborabat, latere medicinam, nec ardorem concupiscentiæ, quo medullitus absumpta fuerat, aliter, quam virginali sui corporis vmbra posse temperari. Audiendus Chrysost. ho. 61. in Ioan. *sed ab illâ cur se tangi permisit? ut eius mundaret malitiam, & cle-*

mentiam ostenderet, ut intelligas nullum morbum eius vincere bonitatem. Diuinam carnem pia pœnitens, quam nondum ore mandere & pectore recondere licebat, repetitis prælibabat osculis, admotis exugebat labiis, auidâ linguâ lambebat, & ut ad Eucharisticum iam tunc sese disponeret epulum, quo Dominicæ carnis esu in virginem erat transmūtanda, pœnitentiæ conuiuium alterius præambulum opportunè præmittebat. *Venit, inquit, S. Chrysol. ser. 93. pietatis illa, non voluptatis exhibitura conuiuium: denique & pœnitentiæ ponit mensam, fercula compunctionis apponit, panem doloris infert, potum lacrymis temperat in mensurâ, & ad delicias Deitatis totas, totam pulsat cordis sui & corporis symphoniam, organi planctus dat clamorem, cytharam per suspiria longa modulatur, gemitus aptat in fistulam, & dum pectus ipsam conscientiam arguens saepe percutit, facit placitura Deo cymbala personare; dumque taliter aptat diuinis oculis cibos, totas misericordie copias reportat.* Sanè dum miseram hanc peccatricem ad Domini sublimi thoro discumbentis pedes assurgentem intueor, ut virginæ contactu carnis emaculetur, mihi videre videor tiburonem præ carnis suffixæ desiderio fursum fallentem. O quisquis peccantem sequutus es, imitare pœnitentem, ad Domini carnem Augustis in aris elatam, è cœno libidinis assurge, si solus illius tactus Magdalenam ad totum sanctitatis euexit verticem, quid in te non operabitur illius esus? Dubio procul de peccatore pœnitentem, de terreno cœlestem, de pecuino angelicum, de lutulento pisce; nitidum efficiet volucrum: quippe *cœlumen pro cœno dat carnis amor.*

EMBLEMA LXVIII.
ECHENEIS NAVEM
VENTIS IMPULSAM SISTENS.

Potens exili in corpore frænum .

*La vertu de mon petit corps
Resiste aux plus rudes efforts .*

68

EN Remora abreptum ventorum turbine nauem
Sistit, in æquoreis anchora firma vadis.
Frustra obluetetur Boreas stridentibus alis,
Plenisque impellat turgida vela genis.

*Quam non mille queant nauta, nec mille rudentes,
Parua potest fixam concha tenere ratem.*

A P O D O S I S.

*Admiranda laet diuino in corpore virtus,
Et cohibere animas, & religare potens.
Quot miseros iuuenes vitiorum turbine raptos.
Fixit, & in tumidis stare coegit aquis!
Quot vindicta auidos fraternâ à cade retraxit,
Mirificus vite liberioris obex!
Plurima quam nauis fortuna impulsa secundo
Flamine, naufragium flebile passa foret!
Caruis adoranda nisi concha tenaciter hærens,
Currentem in scopulos vi remorata foret.
Hac utinam remorâ, carnis fracto impete figar!
Mens bene fixa, poli regna beata petet.
Qui posuit medio vitiorum in tramite sisti,
Per virtutis iter cursitat, immo volat.*

FONS EMBLEMATIS.

Quid violentius mari, inquit Plinius l. 32. c. 1. ventisue & turbinibus & procellis? Quo maiore hominum ingenio in vllâ sui parte adiuta est natura, quàm velis remisque. Addatur his & reciproci æstus inenarrabilis vis, versumque totum mare in flumen; tamen omnia hæc pariterque eodem impellentia, vnus ac paruus admodum pisciculus, Echeneis appellatus in se tenet. Ruant venti licet, & sæuiant procclæ, imperat furori, viresque tantas compescit, & cogit stare nauigia, quod non vincula vlla, non anchoræ irreuocabili pondere iactæ. Infrænat impetus, & domat mundi rabiem, nullo suo labore, non retinendo, aut alio modo quam adhærendo. Hæc tantilla est satis con-

tra tot impetus, vt vetet ire nauigia. Sed armatae classes imponunt sibi turrium propugnacula, vt in mari quoque pugnetur velut è muris. Heu vanitas humana! cum rostra illa ære ferroque ad ictus armata, semipedalis inhibere possit, ac tenere deuincta pisciculus. Fertur Actiaco marte tenuisse prætoriam nauem Antonij: tenuit & nostrâ memoriâ Caij principis ab Astura Antium remigantis, vt res est etiam auspicalis pisciculus: Siquidem tum in Urbem reuersus ille Imperator suis telis confossus est. Qui tunc posteaque videre, eum limaci magnæ similem esse dicunt. *Idem l. 9. c. 25. scribit & amores & lites remorari, partusque continere ad puerperium. huius pisciculi meminit Ouidius:*

*Parua Echeneis adest, mirum! morapuppibus ingens.
De ea eleganter Cassiodorus l. 1. Variarum: Meatus nauium Echeneidis morsus inter undas liquidas alligauit; aut Indici maris conchæ simili potentiâ labris suis nauium dorfa fixerunt, quarum quietus tactus plus dicitur retinere, quam exagitata possint elementa compellere. Stat pigra ratis tumentibus altè velis, & cursum non habet, cui ventus arridet: sine anchoris figitur, sine rudentibus alligatur.*

INTERPRETATIO.

- R**Emoram, quam vidisse rarissimè contigit, immensæ in exili corpore virtutis, ventis & ætuofo mati potentiolem palàm omnium oculis exhibeo; Eucharistiam, inquam, limaci persimilem, quod Christus mysticus $\iota\chi\theta\delta\varsigma$, quasi limax, duplici Sacramentalium specierum testâ conclusus, ibidem delitescat. An non verè remora Christi corpus, quòd nauem secundis flati-

bus impulsam stare coëgit medio in æquore, & firmiter quam quiuis rudentes, aut anchorarum pondera fixit & alligauit? At audi quid de sancto Birino Dorcestriensi Episcopo, circa annum Domini 625. ab Honorio Papa in Britanniam ad prædicandum Euangelium misso referat Surius: *Cum, inquit, haberet pallam sibi ab Honorio datam, super quam Deo immaculatam hostiam offerebat, in eaque pallâ corpus Dominicum inuolutum suspensum ad collum secum semper deferre, & in sacrificio Missæ super altare sanctum reponere soleret: ad litus Britannici maris nauem conscensurus rem diuinam fecit, sibi suisque viaticum parans. Urgente autem nauigandi opportunitate, ad nauem festinans conscendit. In alto tandem cum nauigaret, sacratissimum viaticum se ad litus reliquisse reminiscitur: Hinc uinâ fide munitus in mare descendit, & ad litus perueniens quod reliquerat recepit; ad nauem deinde reuertitur, eamque diuino iussu immobilem reperiens, iterum conscendit, nullâ penitus aqua guttâ in eius uestibus inuentâ. Ita Surius die 3. Decembris. Quid autem nauem illam medio in mari detinuit immobilem nisi Eucharistica Echeneis, ad quam arcanâ uirtute fundandam figendamque, nequidem opus fuit instar remoræ eidem adhærere. Huic literalis expositioni moralem adnecto.*

2. Quiuis Christianus nauis est in huius sæculi procelloso mari uelificans, inter tentationum procellas, inter Dæmonum turbines, ad cælestis patriæ portum aspirans. Verum sapius ita violentis tempestatibus longius à portu in syrtes, & saxa latentia, flante uehementius Inferni aquilone, impellitur, ut naufragium patiat, & fortunarum omnium iacturam faciat, nisi

Deus absconditus vti remora currentem in viti-
 tiorum scopulos arcanâ sui corporis vi reti-
 neat, & in medio cursu irreuocabili suæ carnis
 pondere figat. Si flante prosperæ fortunæ ze-
 phyro, nimio fastu vela tumeant, illa confestim
 comprimet Numinis in Sacramento exinaniti in-
 comprehensibilis humilitas, neue superbiæ sco-
 pulo allidatur, obstabit. Si concupiscentiæ tur-
 bine ad illicitas voluptates abripiatur; virgi-
 næ carnis adhæsione, melius quàm echeneide
 carnis furentis cohibebitur impetus. Si fremen-
 te vindictæ noto in cædes & homicidia præ-
 ceptis feratur, agninæ carnis attractu quâ nihil
 suauius, nihil mitius, furor omnis & vltionis
 cupiditas concidet. Si ventus vrens auaritiæ
 ad furta rapinasque propellat, immobilem te-
 nebit Iesuanæ liberalitatis & munificentæ re-
 cordatio, qui cùm diues esset propter nos ex-
 haustis omnibus thesauris egenus factus est, vt
 nos eius inopiâ locupletaremur. Denique nul-
 lius viri turbine, nullius tentationis procella
 ita violenter impelli concurtue potest, quin in
 Sacramento potentissimam nanciscatur Eche-
 neidem, cuius vi secretâ, mediis in fluctibus im-
 mota persistat. *Sedat enim, inquit Cyrillus Alex.*
l. 4. in Ioan. c. 17. quum in nobis maneat Christus,
sciuentem membrorum nostrorum legem, pietatem cor-
roborat, perturbationes animi extinguit, nec in qui-
bus sumus peccatis considerat, sed agrotos curat, collisos
redintegrat.

3. Equidem si vel sola perceptæ sacrae com-
 munionis recordatio potentissimum sit omnium
 cupiditatum frænum, vt asserit sanctus Chryso-
 st. ho. 61. ad pop. Antioch. his verbis: *Cum nos ab*

irā corripī viderimus, vel ab alio vitio, cogitemus quibus facti sumus digni, & sic irrationabilium nobis motuum correctio talis cogitatio. Quot mirabiles in nobis effectus operabitur ipsa realis Domini corporis cum nostro unio, ipsa sacrosanctæ humanitaris adhæsiō, & intimus arcana Diuinitatis nostras in animas illapsus? O quot Christianos ad laqueum festinantes, ac de salute desperantes Eucharistica Echeneis remorata est! quot iuuenes ætatis ardore in omnia flagitia ruentes cohibuit, & in religioso statu stabiles & inconcussos reddidit! nimirum teste Bernardo ser. de baptismo in cœna Domini habito: *Duo illud Sacramentum operatur in nobis, ut videlicet & sensum minuat in minimis, & in grauioribus peccatis tollat omnino consensum.* Mox ut Eucharisticæ Echeneidi turbulentorum appetituum tranquillitatem attribuat, subiungit. *Si quis vestrum non tam sepe modo, non tam acerbos sentit iracundie motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterorum huiusmodi, gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo.* Possem id innumeris confirmare exemplis, sed vnicum proferam in quo magis Echeneidis munere functa visa est Eucharistia. Ibat Elisabethæ Lusitanæ reginæ deuotus asseclâ, inscius licet, ad mortem inuitabilem, à rege zelotypo, fornaci in pabulum iniquâ sententiâ destinatus; in viâ signum eleuationis sanctissimi Sacramenti percipit, templum ingreditur, Missam audit, aliasque sequentes. Interim alter calumniator asseclâ paratum innoxio comiti supplicium luit, viuusque in ardentem fornacem coniicitur. Quid deuotum il-

lum iuuenem in certissimum exitium curren-
tem detinuit nisi Eucharistica Echeneis? Et quid
passionum motibus abreptas mentes in Dei gra-
tia stabiles efficit, & in virtutum studio ad mor-
tem vsque perseuerantes, nisi breui formulâ la-
tens Domini corpus? Nempe inest *potens exili in
corpore frantum.*

EMBLEMA LXIX.
 RAIA NAVFRAGVM A
 AMARINIS CANIBVS SERVANS,
 ET AD LITTVS DEFERENS.

Dux, et custos in agone fidelis.

*Je tiens fidelle compagnie
 A ceux qui sont a l'agonie.*

69

Expugnata noti rabie, & victrice procella
 Navis ubi rapido vortice sorpta perit.
 Nautarum pars magna feris involuitur undis,
 Pars tenet illisa fragmina hiulca ratis.

Hh

*Neue quid afflictis desit, cumuloque malorum,
 Equorei arrodunt pallida membra canes.
 In tanto sedenim positus discrimine vita,
 Fert inopinatum Raia fidelis opem.
 Illa canes abigit spinosa verbere cauda,
 Fessaque subiecto corpore membra leuat.
 Vitalis pietas homicidis ardet in undis,
 Subque pio sudat pondere piscis amor.
 Non oneri metuit, geminat dilectio vires;
 Ut fidâ miseros in statione locet.*

A P O D O S I S.

*Quum graue lethali corpus languore fatiscit,
 Sorberique Erebo mens agitata timet.
 Naufragio, accurrens Dominus virtute Synaxis,
 Eximit, & stygij comprimit ora canis.
 Crescit enim pietas in mortis agone, viæque
 Dux, animam proprio corpore ad astra vehit.
 Nemo triumphauit, cum victor ab hoste rediret,
 Pompâ adeo celebri, curriculoue pari.
 Est hominis vectura Deus securus onansque
 Ad Patriæ portum tendo, vehente Deo.*

FONS EMBLEMATIS.

O Laus magnus in suâ tabulâ Septentrionali,
 paulò vltra Daniæ fines, in oceano Gothico
 Raiam depingit, quæ hominem naufragum na-
 tantem, & præ canicularum marinarum crebris
 moribus de suâ salute periclitantem naturali
 quodam affectu tuetur, & dorso supposito vehit ad
 littus. Quin & innatâ erga homines pietate, nau-
 fragorum cadauera à piscibus illæsa caudæ ver-
 bere deffendit: Quippe illis tanquam illatæ vin-
 dex iniuriæ superueniens, prædoneſque suis a-

culeis abigens, magno conatu fluctuantes adiuuat, ut incolumes enatent. Si verò naufragus mari absorbeatur, tandiu ibidem expectat, donec elapso aliquot dierum interuallo, à mari sese naturaliter purgante sursum feratur, ut eundem impellat ad oram maris inhumandum. Quod & testatur Scaliger de subtilitate aduersus Cardanum. Tabulam verò ex Olao desumptam exhibet Gesnerus l. 4. de Aquatilibus, vbi tractat de variis Raiarum speciebus, corollario primo.

INTERPRETATIO.

1. **V**Bi primum in Olai tabellam incidit oculus, statim mihi venit in mentem memorabile, planeque cedro dignum Eucharistiæ miraculum, ab Ambrosio lib. de obitu fratris sui Satyri circa medium, his verbis descriptum: *Quid igitur obseruantiam eius circa Dei cultum predicem? Qui priusquam perfectioribus esset initiatus mysteriis (erat enim Catechumenus) in naufragio constitutus, cum ea qua ueheretur nauis scopuloso illisa uado, & urgentibus hinc atque inde fluctibus solueretur, non mortem metuens, sed ne uacuis mysterij exiret è vitâ, quos initiatos esse cognouerat, ab his diuinum illud fidelium Sacramentum poposcit, non ut curiosos oculos inferret arcanis, sed ut fidei sue consequeretur auxilium. Etenim ligari fecit in orario, & orarium inuoluit collo, atque ita se deiecit in mare, non requirens de nauis compage resolutâ tabulam, qui supernatans iuuaretur, quoniam fidei solius arma quaesierat. Itaque his se tectum atque munitum satis credens, alia auxilia non desiderauit. simul fortitudinem eius spectare licet, qui fa-*

*tifcente remigio , non quasi naufragus tabulam sum-
pserit , sed quasi fortis ex seipso adminiculum sue
virtutis assumpserit. Nec deseruit spes , nec fefellit
opinio. Denique primus seruatus ex undis , & in
portum terrena stationis euectus , præfulem suum cui
se crediderat recognouit , statimque ubi etiam cate-
ros seruulos suos vel ipse liberauit , vel liberatos com-
perit , negligens facultatum , nec amissa desiderans ,
Dei Ecclesiam requisituit , vt ageret gratias liberatus ,
& mysteria eterna cognosceret. Nam qui tantum cœlestis
mysterij inuoluti in orario præsidium fuisset expertus ,
quantum arbitrabatur si ore sumeret , & toto pe-
ctoris hauriret arcano ? quàm maius putabat fustum
in viscera , quod tantum sibi tectum orario profuis-
set ?*

2. Ego quidem dum fidelem hunc Catechu-
menum solius Eucharistiæ munitum clypeo ,
contra procellas luctantem , & Dominico cor-
pori , velut extremæ post naufragium tabulæ
superuectum , ad littus illius præsidio feliciter
enatantem intueor , videre mihi videor Chri-
stianum in extremis agentem , fatifcente cor-
poris nauigio inter tentationum turbines , ad
cœlestis patriæ portum multo labore tenden-
tem , adorabilis viatici tabulæ firmiter inni-
xum , ne tali destitutus subsidio tartari gurgite
sorbearur ; cui tantò periculosius soleat esse nau-
fragium , quantò in diurnæ sanitatis malaciâ
minus præuisum est , vtpote subitanæ fere mor-
tis inductum inopinatâ tempestate. Siqui-
dem vt eleganter ait Tertullianus l. de ani-
ma c. 52. *Vis est & illa nauigis , cum longè
à Caphareis saxis , nullis depugnata turbinibus ,
nullis quassata decumanis , adulante flatu , labente cur-*

su, latante comitatu, intestino repente percussu cum totâ securitate desidunt: non secus naufragia sunt vita, etiam tranquilla mortis euentus. Nihil refert integram abire corporis nauem, an dissipatam, dum anima nauigatio euertatur. Enimverò quis nesciat instanti morte grauiores tunc insurgere tentationum procellas, vt instituta animæ ad cœlestem patriam nauigatio præpediatur? Tunc enim vt in Apoc. 12. 12. scribitur, *descendit Diabolus habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.* Et turbulentis suggestionum flatibus animam submergere conatur. Tunc igitur violentiores turbines, sæuiores procellæ, turgidiores fluctus frequentiora inducunt naufragia, adeo vt in hoc procelloso æquore velificans anima de portu assequendo propemodum desperaret, nisi dissolutâ corporis ægri compage, immortalis Christi corporis solidam arriperet tabulam, cuius præsidio ad optatam stationem appellat. Tunc vel intestino tumultuantium passionum percussu ita concutitur, vt rationis gubernaculum fere deserat, vel subortâ quatuor primarum qualitatum intemperie, quasi quatuor ventorum principum seditione, dissolutis membrorum tabulis, horribili mortis, Iudicij, gehennæque metu, quasi decumano fluctu obruitur, non mediocri suæ salutis periculo, adeo vt tunc temporis non longius ab æterna morte distare videatur, quam nauæ sulcantes oceanum, quos quatuor duntaxat digitis (quæ tabularum spissitudo est.) à morte distare sapienter olim censuit Anacharsis, apud Laërtium l. 1. c. 9. vt proinde cum eodem Anacharsis solum naues tutæ dici possint, quæ in sic-

cum protractæ ; iam in tranquillâ statione collocatæ sunt ; ij solum securi nauigantes qui ad cœlestis Solymæ portum feliciter appulerunt, vbi nullis deinceps tempestatibus, nullis naufragij periculis obnoxij sint.

3. Eapropter Augustinus haud nescius quàm periculosa sit animæ Christianæ tot inter tentationum procellas, ad cælum nauigatio ; his fratres in huius sæculi mari velificantes hortatur verbis lib. de Cantico nouo c. 2. *Ascendamus nauim fidei simul & crucem, nec desit anchora spes nostræ salutis. Extendamus funes diuersas virtutes, vela charitatis colligamus, inuocemus ventum prosperum verbum Dei, exhauriamus sentinam à peccatis, per elemosynam mundetur conscientia nostrâ ; non impediatur huius nostri cursus nauigij. Operemur manibus ut possumus : manibus suis sentinam exhauriebat qui dicebat : Manibus meis coram eo nocte, & non sum deceptus. Non negligamus nostra peccata : minuta sunt, sed multa. Fluctus vnus validus irruens obruit nauem, minaturque naufragium ; humor autem per rimas influens, & in sentinam veniens, nisi subinde siccetur, hoc idem facit. Ergo exhauriatur sentina, non negligatur misericordia ; quia elemosyna à morte liberat, & ipsa purgat peccata. Adsit nostra tutela Christi gratia, celeuma nostrum (cantum nautarum quo se mutuò ad laborandum excitant) cantemus Alleluia, ut leti ac securi ingrediamur sempiternam ac felicissimam patriam. Non metuat anima mare hoc magnum, sæculum scilicet, cuius fluctus ac turbines sentimus inimicas sæculi potestates. In Deo sperantes multi calcauerunt, multi super aquas ambulantes securi ad patriam peruenerunt.*

Sed exurgit ventus validus, magna tempestas sua cuiusque cupiditas; titubat fides in mari; clamet in te Petrus: Domine, pereo; dabit manum mergenti, nec sinet perire ille, qui propter nos super aquas dignatus est ambulare. Sic ille nauclerus eximius suos remiges ad fulciendam cœlestis patriæ navigationem animabat. Miror quod nautarum viaticum prætermiserit, nec in naufragij periculo constitutis, Dominici corporis tabulam porrexerit, qua superuecti feliciter enatarent. Fortunatus ille nauita, qui fatifcente sui corporis nauigio, tabulam hanc firmæ fidei, sinceræque deuotionis manibus apprehendit, cui naufraganti & in extremis agenti, immo & tentationum fluctibus propemodum obruto, Christus uti raia mystica succurrit, canesque stygios ad prædam hiantes, spinarum suarum aculeis, suæque passionis merito longius abigens, naufragum animum ad æternæ patriæ portum sui tabulâ corporis transfuehit, vel potius de sacratissimo corpore nouum illi construit nauigium nullis tempestatibus expugnandum, nullis decumanis obruendum, nullis scopulis illidendum, nullo gurgite deuorandum. Ut enim cum Augustino loquar ser. 2. in Ps. 93. Num ei non preparat portum, qui parauit nauim? Nauim, inquam, sui corporis quâ ad Paradisi portum transfuehatur. Equidem testatur Chrysostomus l. 6. de Sacerdotio, diuino viatico præmunitos, & adorandæ carnis carinâ vectos rectâ in cœlum tendere: Quidam, inquit, mihi narrauit, non ille quidem ab alio edoctus, sed dignus habitus qui & id vidisset ipse, & audisset, quod qui de hac vitâ migraturi sunt, si mysteriorum huiusmodi cum purâ conscientiâ fue-

vint participes, spiritum effaturi, ab Angelis illorum corpora satellitum more stipantibus, propter assumptum illud Sacramentum, hinc rectâ in coelum abducuntur. Nimirum Christo competit istud Nazianzeni oratione 6. ad Greg. Nyssenum: *Amicus fidelis solatii portus, asylum tutissimum, navis contra omnes tempestates munitissima: quippe qui verè sit, Dux & custos in agone fidelis.*

SERPENTES.
EMBLEMA LXX.
DOMINA SERPENTVM
FVRENS, LINTEO CONVOLVTA
MITESCIT.

Furor velamine languet.

*La fureur la plus violente
Est sous ce voile languissante.*

70

Serpentum regina leui vel tacta bacillo,
Efferat præ rabie squamea colla tumet.
Dentibus ut tubulis iacit immedicabile virus,
Astantumque graui corda timore quatit.

*Quis furias iramque premat, caudaque sonantis
 Horribilem strepitum, terribileſque minas.
 En tenui languet nativa ferocia velo,
 Mitior eſt agno, quæ modo tigris erat.
 Se ferri quocunq; ſinet mansueta, vel infans
 Incolumi ſtringet turgida colla manu.*

A P O D O S I S.

*Sic vindicta inhians maiestas læſa Tonantis,
 Quas olim ſtrages, funera quanta dedit!
 Æthereis mortale genus ſepeliuit in undis,
 Obruit infamem ſulphure Pentapolim.
 Indomitam Ægyptum repetito verberare ſtrauit,
 Merſit Erythraeis caſtra inimica vadis.
 Sorbuit Hebraeos vaſto telluris hiatu,
 Calitus immiſſo puniit igne reos.
 Vix venia locus ullus erat, regnabat in orbe
 Vltio ſuppliciiſ, ſtrage, cruore furens.
 Quis tandem irarum ſinis? quæ meta furori?
 Æternum-ne Dei vindicis ira fremet?
 Ecce Sacramenti tenui velamine tectus
 Mitior agniculo pectora noſtra ſubit.
 Linteo adumbratus terrori mutat amorem,
 Vbera vulneribus, blanditiãſque minis.
 Quem lacrymæ & gemitus, quem non holocauſta, piaque
 Non flexere preces, flectere vela valent.*

FONS EMBLEMATIS.

Domina Serpentum viperæ genus, apud Mexicanos, quatuor pedes & amplius longa, binos habet ſupernâ maxillâ dentes caninos incuruos, quibus lethale venenum iaculatur; quot annos nata eſt, tot accedunt caudæ perſtreptentia ſonalia vertebrarum inſtar connexa; quum læſa iraf-

citur, sonalibus caudæ suæ concussis vehementer perstrepit, erigitque collum non sine astantium, metu, venenumque iaculatur caninorum dentium tubulis, caui enim sunt. Linteo tamen conuoluta, quantum velis, tenui raroque, ita tepescit illa feritas, vt vel à puero deferri quolibet, citra formidinem, aut vllam noxam, possit. Ita Nerembergus lib. 12. natur. hist. c. 1.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **B**reuiissima differentia duorum testamentorum timor & amor, inquit August. l. contra Adimantum c. 17. breuiissima pariter incarnandi Dei filij ab incarnato differentia seueritas & benignitas. Quis enim incarnando Dei filio seuerior? quis ad indulgentiam inflexibilior? quis ad iram procliuior? quis ad vltionem feruidior? quis in exigendis pœnis acrior?

*Quis clades veteris legis? quis funera fando
Explicet, aut possit lacrymis equare dolores?*

Hunc sauientem, tonantem, coruscantem, fulminantem, æternos mortalibus interminantem cruciatus attende: Deuteron. 32. *Ignis succensus est in furore meo, & ardebit vsque ad Inferni nouissima; deuorabitque terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet. Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis. Consumentur fame, & deuorabunt eos aues morsu amarissimo. Foris vastabit eos gladius, & intus pavor, iuuenem simul ac virginem, lactentem cum homine sene. Si acvero vt fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea: reddam vltionem hostibus meis, & his qui oderunt me retribuam. inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes. Nonne tot interminantem supplicia*

audiens, tibi videris intruere serpentium Dominantem attollentem iras & squamea colla tumentem, concuffis caudæ finuofæ fonalibus horrificè perstrepen-tem, in altantes immedicabile virus eiaculantem? Iam admirare eiusdem noſtræ carnis linteo conuoluti repentinam manſuetudinem, ſuaues blanditias, ineffabilem clementiam, eloquij dulcedinem: *Venite ad me omnes, clamitat Matth. 11. 28. qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris: iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue.* Ecce iam ſuspendit verbera, protendit vbera, non furoris, ſed cruoris calicem propinat, non iræ venenum quo vos inficiat, ſed ſanguinis vinum infundit quo nos reficiat, terrores illecebris, minas blanditiis permutat, non amplius vlticis iuſtitiaë iaculo peccatores pungit, ſed elementiaë balsamo inungit: quod ſi perucaces aſperiori verbo pungere cogitur, non prius ore pungit, quam ipſe corde compungatur: vnde non tam eos pungere, quàm vngere, non tam ſauciare, quàm ſanare, non tam corrigere, quàm cor regere, non tam corripere, quam cor rapere videtur, quia deperit, quos ferit; & aduerſus pericula munit, quos punit, & affectuoſis viſceribus miſericordiaë complectitur, quos pléctit.

2. Vnde iſta, precor, inſperata lenitas? vnde iſta ſubitanea iudicis in patrem, vindicis in paſtorem, leonis in agnum mutatio? vtrique ex carnis aſſumptæ linteo, ex velamine diuinitatis (ſic carnem eius vocat Athanaſius ſer. 3. contra Arianos, alique paſſim Patres) quo vbi primum ab innocente Virgine & Spiritu ſancto conuolutus eſt, non ſolum homo, ſed hominum humaniſſimus effectus, vagire

cepit in cunis omnibus amabilis, nemini deinceps
 terribilis, & abiectis fulminibus, quæ ligatis in-
 fantili fasciâ manibus deinceps librare non pote-
 rat, lacrymis & suspiriis hostes lenire maluit, quam
 punire. Hanc stupendam vltionum Domini, in mi-
 serationum patrem metamorphosim, eleganti stylo
 sic describit Bernardus ser. 1. de Epiph. expendens
 illud Apostoli ad Tit. 3. *Apparuit benignitas, & hu-
 manitas Saluatoris nostri Dei.* Cuius verba etsi lon-
 giora, quia tamen ad rem quam versamur appositâ
 libens hic profero. *Priusquam appareret humanitas,
 latebat benignitas; siquidem & prius erat; nam & miseri-
 cordia Domini ab aeterno. Sed unde tanta agnosci poterat?
 promittebatur, sed non sentiebatur; unde & à multis non
 credebatur.... Ecce pax non promissa, sed missa; non di-
 lata, sed data; non prophetata, sed presentata. Ecce
 quasi saccum plenum misericordiâ suâ Deus pater misit
 in terram; saccum, inquam, in passione concidendum, ut
 effundatur quod in eo latet pretium nostrum. Saccum uti-
 que etsi paruum, sed plenum: paruulus siquidem datus
 est nobis, sed in quo habitat omnis plenitudo Diuinita-
 tis. Postquam enim venit plenitudo temporis, venit &
 plenitudo Diuinitatis. Venit in carne, ut vel sic car-
 nalibus exhiberetur, & apparenite humanitate benigni-
 tas agnosceretur. Vbi enim Dei innorescit humanita-
 s, iam benignitas latere non potest. In quo enim ma-
 gis commendare poterat benignitatem suam, quam sus-
 cipiendo carnem meam? meam, inquam, non car-
 nem Adam, id est, non qualem habuit ante culpam.
 Quid tantopere declaret eius misericordiam quàm, quod
 meam suscepit miseriam? Nisi ergo patuisset huma-
 nitas, latuisset benignitas; tunc verò reuelata est,
 illius humanitas, cum velata est nostræ carnis lin-
 teamine Diuinitas; nec potuit latere deinceps di-*

uina charitas, vbi sub assumptâ carne delituit ma-
iestas. Suscepimus eius misericordiam, vbi nostram
suscepit ipse miseriam, tanto nobis amabilior,
quantò pro nobis humilior; tãto ad veniam pronior
& promptior, quanto ad vindiçtam ineptior: quis
enim ab infante sibi timeat, cuius manus ad ample-
ctendum potius, quàm ad plectendum idoneæ.

3. Si carnis assumptæ velum, ferocientem filij
Dei animum, & indolem adeo mitigauit, longe ma-
iorem ei lenitatem & clementiam Sacramentalis
amictus effudit. Nec enim dubium est excellentio-
ris patientiæ & mansuetudinis exempla ab ipso in
Sacramento exhiberi, quàm vnquam vel passionis
tempore præstiterit. Ibi enim ex parte patientis
maior elucet mansuetudo, vbi ex parte conuitiantis
maior apparet ingratitude: quod libentius ab iis
patiamur iniuriam, quos nullis beneficiis obstrin-
ximus, immo quos asperioribus obiurgationibus in
nos concitauimus, quàm ab illis quos munerum
pondere & numero obrutos singulari beneuolentia
prosequuti fuimus. Christus autem tempore passio-
nis à Pharisæis exagitatus est, quorum furorem
crebris reprehensionibus prouocarat, quorum pra-
uos mores acriter redarguerat, quos sapius hypo-
critis, & Diaboli filios & homicidas vocauerat; at
in Sacramento patitur à Christianis, & plerumque
à Sacerdotibus, quos sanguine redemit, & in bap-
tismo mundauit, quos suâ toties carne faginavit,
suo calice inebriauit, quos vi characteris Sacerdo-
talis supra choros Angelorum euexit, quos innu-
meris sibi beneficiis in æternum deuinxit, ac pro-
inde, tantò præstantior in ipso radiat mansuetudo,
quantò grauior in hostibus proditur ingratitude.
Adde quòd quisquis æquo animo indigna & atro-

cissima patitur inultus, illustrius lenitatis exemplum exhibet, quam qui eo ipso momento quo patitur, armatas videt in ultionem creaturas; Christus autem è patibulo, pugnantem vidit contra insensatos orbem terrarum, & coniurata in tortorum perniciem astra & elementa, quorum auxilio sese videbatur vlcisci. At in Sacramento quot opprobria, quot sacrilegia patitur, & quidem inultus? quis enim impios corpus adorabile laniantes arceat? quis vim Domino inferentes reprimit? quàm rari nunc sunt Sacerdotes, diuinæ vindicæ offensæ. qui cum inuincibili Chrystostomo dicant, homil. de non contemnendâ Ecclesiâ & mysteriis: *Animâ deficiam potius, quàm sanguinem Domini præter dignitatem porrigam, & meum ipsius sanguinem profundam, priusquam sanguinem tam tremendum secus quàm conuenit porrigam. Melius enim priuari vitâ propter Deum, quam propter vitam Deo ipso.* Quoniam igitur patitur inultus, insigniori clementiâ videtur conspicuus. At vnde maior ista lenitas? vnde pristini furoris extinctio? anisi ex Sacramentalium linteo specierum. Nempe *furor velamine languet.*

EMBLEMA LXXI.
 VIPERÆ BALSAMO
 VESCENTES PLANE
 INNOXIÆ.

*Cibi dulcedine sensim
 Virus abit.*

*Leur délicieux aliment
 Change tout leur temperament.*

71

Hic ubi balsameos sudant arbuta liquores,
 Fragransque inciso cortice manat odor.
 Mollia viperei fixere cubilia fœtus,
 Quos odor & fruticis gratior umbra trahit.

Mandi

*Mandit odoratos serpens innoxia flores ,
 Et lacrymas plantæ diuitis ore legit.
 Mitescit lethale cibi dulcedine virus ,
 Quod natura dedit , mitior esca rapit.
 Hinc Arabes nec dente petit , nisi forte prematur ;
 Quasque facit plagas , balsami odore linit.*

A P O D O S I S .

*Balsamens sudor liquido pretiosior auro est ,
 Vincit at has sacri gutta cruoris opes.
 Balsamens tu , hriste , frutex , fluit unde liquoris
 Copia , qui scelerum virus odore fugat.
 Vipera vir vindictæ avidus , sitiensque cruoris ,
 Cui mortali odio mens homicida tumet.
 Balsama si gustet Domini manantia plagis ,
 Molliet ambrosæus viscera dura liquor.
 Balsameone furens pastu mansuesceret anguis ;
 Nec de carne Dei mitior esset homo ?
 Absit ; ut ipsa caro molli fit mollior escâ .
 Leni pasta Deo , mens quoque lenis erit.*

FONS EMBLEMATIS.

IN Arabiâ talia quædam Viperis scio euenire, quæ circa balsamos degunt. Magnitudine balsamus myrti arbustum æquat, folia producit amaraco herbæ similia. Vipera itaque in Arabiâ absque certo numero, siue plures, siue pauciores sub qualibet arbore stationem habent, vescuntur succo balsami suauissimo, adhæc gaudent aliàs umbrâ plantarum. Arabes itaque collecturi pro temporis ratione succum balsami, ligneolarum regularum complosione bestias fugant, occidere enim nefas putant, quod balsamis esse consecratas existiment. Si deinceps eueniat ut à viperis

quis mordeatur, vulnus tantum est, vt à ferro videatur inflictum, sed à metu veneni liberi sunt: quo enim vescuntur viperæ vnguento maximè odorato, ita venenum temperatur, vt ex lethifero mitius fiat. Ita Pausanias in Bæoticis pag. mihi 372. Mirum sanè viperæ virus ita balsami succo mitigari, vt sit innoxium; quippe inter cæterorum serpentum venena, viperinum adeo hominibus exitiale est, vt scribat idem Pausanias quemdam hominem fugientem impetum viperæ, conscensâ quidem arbore eius morsum euitasse, verum hanc ferius insequutam, venenum ad arborem exhalasse, confestimque hominem interemisse. Similiter narrat Cornelius à Lapide in c. 28. Actuum Apost. se vidisse Romæ quemdam è suâ Societate, qui viperam feriens, ab eâ sibilante ita afflatus est, vt multos annos stupore, & quasi morbo incurabili laborarit, adeo pestilens est huius anguis anhelitus. Proinde mirabilem inesse balsamino dulcedinem necessum est, qua virus istud temperari queat.

INTERPRETATIO.

I. **Q**uod de propriâ voluntate dixit Bernardus, ser. de duplici baptismo, pag. 376. *caueamus à propria voluntate tanqua à viperâ pessima & nequissimâ, & que sola deinceps damnare possit animas nostras.* Et lib. de interiori domo c. 39. de prauis cogitationibus: *Sicut vipera à filiis suis in viro positus lacerata perimitur: ita nos cogitationes nostre intra nos nutritæ occidunt:* Idem æquiori iure de vindictâ profero, illam esse venenatam, & pestiferam viperam, quæ viscera

illorum, qui eam in sinu & deliciis habent, crudeliter arrodant. Rectè siquidem ait August. ser. 11. de S. Stephano: *Ira stimulans ad vindictam scorpius est (& vipera) si te interius flammis excitauerit; magnum aliquid putas, si te de inimico tuo vindicas: Sed si te vindicare vis de inimico tuo, ad ipsam iram tuam te conuerte, quia ipsa est inimica tua quæ occidit animam tuam, quæque instar viperini fætus, sinum in quo concepta est, occisâ parente perumpit. Viperinum virus lethale vulnus infligit, vbi cruori humano permixtum est, vt obseruauit Pierius l. 14. c. 22. asserens venenum illud quo Scythæ sagittas suas inficiunt irremediabili vulnere, viperinâ sanie humano sanguini confusâ confici; nec dubium est vltatrici animæ plagam mortalem infligi, vbi virus vltionis hostili cruore permiscet. Nihil porro ad istud præsentis noxæ toxicum potentius occurrit Eucharisticâ balsamo, cuius tanta sit suauitas, vt fragranti succo delibutas animas, alioqui vindictæ acriter inhiantes, quasi furore percitas vipersas mirum in modum demitiget, ne deinceps vlli noceant, aut acceptam iniuriam hostili cæde vindicare appetant.*

2. Et verò quid hac diuinâ balsamo suauius? Si corticem, hoc est, materiem attendas, quid illâ dulcius? panis hordeaceus quia durior abiiicitur, triticeus quia mollior assumitur, acerbis immitis vix succus reprobatur, suauis vinum aquâ dulci temperatum eligitur, ne quid vel externis symbolis acerbis admisceatur. si formam expendas, totam mellisiam & ambrosiâ suauiore comperies, vtpote ipsissimis mitissimi Iesu verbis contextam, cuius in labiis

omnes gratiæ fessitant, cuius ab ore nectare dulcior fuit oratio. Si Sacramentalem balsamum penitus introspicias, quid non ibi suauitate plenissimum? Ibi delitescit Iesus totius scaturigo dulcedinis, cuius cruor oleo balsameo suauior & pretiosior; ibi agnus ille innocens sine murmure ductus ad victimam, & in mediâ lanienâ mutus & immotus, non aliter tortorum sæuitiem vltus quam muneribus, & impetratoriis veniæ precibus. Audi balatum morientis: *Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.* Luc. 23. 34. suaves eius querelas accipe Ps. 40. *Aduersum me susurrabant omnes inimici mei, aduersum me cogitabant mala mihi. Etenim homo pacis mee in quo speravi, magnificauit super me supplantationem. Quam demum de suis hostibus vltionem exiget? subnectit: Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis.* Quid hic à Patre postulat? num suæ reïurrectionis gloriam accelerari desiderat, vt hostium internecone rediuius triumphator illatas iniurias vlciscatur? absit hoc à mitis agni suauissimâ indole; melius sentit Didymus apud Barbarum Achileiensem in catenâ: *Resuscita me, inquit, vt retribuam eis retributionem qua illis ornamento, & vtilitati futura sit.* Nempe hanc vnicam clemens Dominus de tortoribus deicidis exiget vltionem, vt quemadmodum omnibus corporis neruis, omnibus animæ viribus in ipsius pœnas & cruciatus incubuere, sic ipse inauditâ talionis lege totis gloriosæ animæ viribus, totis rediuiui corporis artubus & neruis in eorum salutem vicissim incumbat. *Resuscita me, & retribuam eis.* Quid retribues, Iesu bone? *retributionem qua illis ornamento & vtilitati futura sit.*

Et exerunt mihi crucis patibulum, instruam iis altaris epulum; illi me spinis, ergo rosas redimiam; illi me lacerâ purpurâ, ego gloriæ stolâ vestiam; illi me felle & aceto, ego cruoris nectare potabo; illi me saturarunt opprobriis, ego carnis rediuiuæ sagineo deliciis; totâ mente, toto corpore in me sæuierunt, tu Pater resuscita me, vt pariter totâ mente, totoque corpore faueam, & effusiori beneficentiâ cumulem. Vox sanguinis mei, multùm à voce sanguinis Abel diuina non vindictam implorat, sed veniam; hic fratricidam accusabat, iste deicidas excusat: hic clamabat, vlciscere; iste clamat, ignosce, & veniæ rationem adnectit: *Non enim sciunt, quid faciunt.* Illi quidem sanguinem meum sitiunt, & crucis torculari de botro humanitatis violenter exprimunt, forte quod olim sanguinem ipsum in æternæ vitæ potum pollicitus sim, dicens: *sanguis meus verè est potus.* At nesciunt quid faciunt, iam enim illis vltro in Eucharistico calice, ex amore propinaui quem vi & prælo crucis liquorem extorquent; at videntur excusabiles quod illum me sponte iam in vltimâ cœnâ propinasse nesciant; proinde Pater ignosce illis, non enim sciunt quid faciunt. O nouum vltionis genus, omnino diuinum! iniuriam vindicare ferinum est; condonare humanum; malle illam non agnoscere, quam ignoscere, Christianum; remunerare; diuinum. Si iêsè Agnus Eucharisticus vlciscitur, supplicia beneficiis, verbera muneribus, plagas epulis, opprobria compensat honoribus. Quod vindictæ virus vel viperino exitialis diuinæ huius balsami succo suauissimo, non illico mitigetur?

3. Porrò ineffabilem hanc erga suos tortores & inimicos clementiam, quam die passionis Redemptor exhibuit, non aliunde quàm ex Eucharisticâ profluxisse balsamio facile concedet, qui meminerit Dominum sæpius antea iustam ex aduersariis exegisse ultionem, siue cum paternæ zelo gloriæ succensus templi profanatores flagello cæcidit, siue cum Pharisæorum hypocrisim, aliasque vitia durius redarguit, verbis iram quandam redolentibus. Vnde igitur incredibilis ista passionis tempore patientia, & talis quam nullus nisi Deus exhiberet? unde hæc insolita tot inter cruciatus & ignominias mansuetudo? unde istud inusitatum tot inter calumnias & blasphemias silentium, quas antea verbis asperioribus refellere soleret? Vtique ex Eucharisticâ balsamo, cuius suauis succo ita temperatus est prior ille animi feruor, zeliueque vehementia elanguit, vt atrocianienâ deformatus, nequidem ad querelam os aperiret. Miram igitur balsameo sui cruoris calici inesse oportuit dulcedinem, qua non solum numinis tot sæculis mortalibus infensi mitesceret ultio, verùm & ita Christi dulcesceret animus, vt tot inter tormenta, & tormentis atrociora conuitia, nequidem in minimam querelam erumperet. Sicut enim ex D. Thoma 3. p. q. 81. a. 1. ex Eucharistico calice nouam alacritatem, & inter supplicia delectationem hausit; ita inusitatam suos erga carnifices lenitatem deprompsit. Ad huius igitur balsami radices cubilia figant viperæ, animæ, inquam, ad ultionem procliuës, fluentemque illius succum degustent, quo mortalis odij toxicum mitigetur. Fierine posset vt bal-

fameo pastu mansuescerent viperæ Arabes, & alimenti dulcedinem combiberent, animæ verò balsameo Domini cruore ebriæ adhuc inimicorum sanguinem sitirent, nec immortalis alimonix suos transmutantis alumnos suauissimas qualitates induerent? pudor est fortassis alimento assimilari? imo verò summus in hac honor est assimilatione. *Quæ enim gloria est, inquit Cypr. l. de bono patientiæ, similem Deo fieri? qualis & quanta felicitas, habere in virtutibus quod diuinis laudibus possit æquari?* Quale decus homini, ideam & exemplar fieri diuinæ benignitatis, adeo vt non tam diuinam in se lenitatem exprimat, quam suam ipse Deo proponat imitandam, eidem dicens: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus?* Altiusne potest hominis ambitio confurgere, quàm vt non solum Deum in inimicorum dilectione æquare videatur, sed insuper quodammodo superare? Nec enim Deus propriè diligit inimicos, quod ea sit ipsius dilectionis efficacia, vt in amicos conuertat, quos adamat. At non ea est humanæ dilectionis virtus, fertur in inimicum, quem diligendo nequeat reddere amicū, vt proinde quoad hoc diuinæ dilectioni præcellere videatur. A deò verum est, quod ait Seneca lib. de ira c. vltimo: *Nec quidquam magnum est, nisi quod simul est placidum, eoque maius, quo placidius.* Itaque ne viperis Arabibus videamur sæuiiores, quarum virus balsameo pastu mitigatur, odium erga fratres conceptum, quasi lethale toxicum Eucharisticæ balsami succo temperemus: quanquam nobis naturalis insit ad vltionem propensio, & cor nostrum acerbioris simultatis venenò turgeat, paulatim balsameo Christi cruore mitescemus: quippe *cibi dulcedine sensim virus abit.*

EMBLEMA LXXII.
 AMPHISBÆNA VNO
 ORE FVNDENS VIRVS, ALTE-
 RO PRÆSENS ANTIDOTVM.

Amphisbæna biceps vno vomit ore venenum,
 Excellentem alio suggerit antidotum.
 Vna potest plagas infligere, iisque mederi,
 Indubitata salus profluit, unde lues.

A P O D O S I S.

*sic humana caro geminum caput erigit, illinc
stat miserens Iesus, hinc miserandus Adam.*

*Virus Adæ vitiata caro transfundit in omnes,
Antidotum Iesu porrigit alma caro.*

*Amphisbæna biceps vno nos ore momordit,
Ast alio nobis ore ministrat opem.*

*Carnis adoranda toties assume medelam,
Carnis Adæ quoties excedet ossa lues.*

*Sponte perire vales, pereas si carne deinceps,
Si Caro fiat virus, carne fit antidotus.*

FONS EMBLEMATIS.

A Mphisbæna à Gallis, *Double marcheur*, dicta, quod nunc in hanc, nunc in illam partem repat, anteriorem scilicet, & posteriorem, biceps est. Fertur de quibusdam Amphisbænis vno ore fundere virus, altero antidotum. Ita Nierembergius lib. 12. Natur. histor. c. 10. de eâ sic Lucanus l. 9.

Et grauis in geminum surgens caput amphisbæna.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **A** Mphisbæna in vno eodemque corpore geminum caput erigens, quorum altero toxicum, altero spiret antidotum, carnem humanam mihi videtur adumbrare, illam utique gemino capite conspicuam, Adamo nimirum, & Christo, quorum priore luem efflet, posteriore medicinam: siquidem in Adamo, quia peccato vitiata est, vere caro peccati est, concupiscentiæ virus in omnes homines diffundens; In Christo verò quamuis de naturâ carnis peccati propaga-

ra, quia tamen absque libidinis ardore concepta, non caro peccati, sed duntaxat similis carni peccati est, ac proinde prioris veneni spirat antidotum, & remedium. *Deus enim*, inquit August. l. 83. quæstionum q. 66. *filium suum misit in similitudinem carnis peccati. Non enim caro peccati erat, que non de carnali delectatione nata erat, sed tamen inerat similitudo carnis peccati, quia mortalis caro erat. Mortem autem non meruit Adam, nisi peccando. Solus ergo ille*, ait l. 2. de peccat. meritis c. 24. *etiam homo factus manens Deus, peccatum nullum habuit unquam, nec sumpsit carnem peccati, quamuis de naturâ carnis peccati. Quod enim carnis inde suscepit, id profecto ad mundandum suscepit, aut suscipiendo mundauit. At verò ne quis, ex eo quod carnem mortalem assumpsit, virus mortis isto capite efflare suspicaretur, idem Doctor l. 10. de Genesi ad lit. c. 18. docet Dei filium de naturâ carnis peccati, similitudinem carnis peccati, hoc est, carnem mortalem accepisse non quod contagioni prævaricationis: sed quod exoluende indebita morti, & ostendende promissa resurrectioni sufficeret; quorum unum nobis ad non timendum, alterum ad sperandum valeret. Carnem igitur ideo mortalem accepit, vt moriendo mortem nostram destrueret, & resurgendo carni nostram germen beatæ resurrectionis infereret; ac proinde caro ex eo capite, veneni mortalis, quod in Adamo omnibus mortalibus inspirauit, remediū & antidotū profundit, & idcirco iure Amphibænæ bicipiti cõparatur.*

2. Apostolus autem 1. Cor. 15. 47. vtriusque capitis discrimen his verbis expressit: *Primus homo de terrâ terrenus, secundus homo de cælo cælestis. Cælestis enim Christus dicitur, non quòd caro eius cælesti constaret materiâ, vt impiè Valentinus, & Apollinarius cum Gnosticis asseruere, sed quòd*

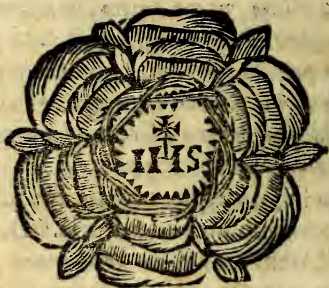
cœlesti Verbi diuini hypostasi copulata nil terrenum saperet, sed cœlestia opera iugiter eliceret; cùm contrà caro primi hominis planè terrestris sit, quod terrenis affectibus obnoxia caduca præferat æternis. Tum quod caro Christi sui participatione cœlestes homines efficiat, & terrenis corporibus gloriosæ resurrectionis germen inferat, quo in cælum aliquando transferentur, primi verò hominis caro mortis iis causa sit, quâ de terra formati in terram pariter, ac cinerem reuertuntur. Tum quod vt ait Hieronymus in hunc locum Apostoli *Christus non humanæ fragilitatis ritum, sed diuinæ maiestatis nutu & conceptus est, & enixus*; Ac proinde caro ipsius è virginali vtero efflorescens cœlestem anhelet fragrantiam, & puritatè angelicam redoleat; cū è contrario caro primi hominis peccato corrupta libidinis mephitim exhalet, & ad carnales illecebras animam cœlestem, & diuinæ auræ particulam inclinet. Audiendus Fulgentius l. de fide ad Petrum c. 2. de Christi carne sic eleganter differens: *Sic eum verum hominem crede, vt eius carnem non cœlestis, non aërea, non aquea, non alterius cuiusquam putes esse natura, sed eius cuius est hominum caro, id est, quam ipse homini primo de terrâ plasmauit, & ceteris hominibus plasmat, quos per propagationem ex hominibus creat. Sed licet caro Christi, & omnium vnus eiusdemque nature sit: hæc tamen quam Deus Verbum ex Maria Virgine sibi vnire dignatus est, sine peccato concepta & nata est; vtpote secundum quam Deus æternus & iustus conceptus & natus est, & Dominus gloria crucifixus. Quibus autem verbis explicabitur carnis illius excellentia singularis, cuius diuina ex ipsâ sui conceptione persona, cuius origo natiuitatis insolita? Quemadmodum igitur duo Amphibianæ capita, quamuis opposita spirent, non desinunt*

vnus esse naturæ: ita caro Christi & Adæ, imò ipsimet vnâ eandemque naturam humanam participant, etsi Adæ caro venenum afflet, caro verò Christi remedium. Vt enim Adæ caro corrupta nos ad mortem & corruptionem impellit, ita, inquit Cyrillus Alex. l. 3. in Ioan. c. 37. *Vniuat corpus Christi, & ad incorruptionem suâ participatione reducit. Non enim alterius cuiusdam, sed ipsius vite corpus est, virtutem incarnati Verbi retinens, & plenum potestate illius, quo vniuersa viuunt & sunt.*

3. Equidem Adæ caro viâ feminali propagata nobis omnium malorum origo est, ratione duarum cum animâ vnionum, quarum altera naturalis & omnino necessaria in vtero materno perficitur, dum corpus animatur; altera moralis & libera contingit, cum anima prauis carnis motibus libenter obedit. Vi prioris vnionis prius damnamur, quam nascimur, quoniam infusâ in corpus libidine conceptum animâ, nascimur filij Adæ, eiusdê inobedientiæ rei, quam in ipso & cum ipso cômisiimus, quando ille vnus erat nos omnes, & nos omnes eramus ille vnus: vnde fit vt à Deo primùm, originali peccato separemur, & in nobis ipsis funestam diuisionem patiamur dum caro spiritui reluctatur. Vi posterioris vnionis moralis & liberæ, ad quæuis vitia proni reddimur, & opera carnis exequimur, quæ Paulus ad Gal. 5. enumerat. Iusto quippe Dei iudicio contigit vt anima perduellis quæ legitimi principis detrectauit imperium, ancillæ carnis patiatu iugum tyrannicum. Hinc oritur discordantibus aduersus se inuicem quotidiano congressio, dum Spiritus Diuina appetit, & caro terrena concupiscit; hinc & cum fratribus rixæ & contentiones, dum eosdem honores, eadem commoda non sine æmu-

latione sectantur. Prima igitur carnis cum anima connexio, malorum origo est, secunda utpote voluntaria cumulus scelerum, ut proinde nullus ambigat lethiterum virus ex hoc capite mortalibus inspirari. Verum hæc omnia carnis Adamicæ damna cum fœnore refarcit caro Christi, duplici pariter ipsius nobiscum vnione, alterâ Sacramentali quæ fit per realem ipsius, cum nostro, corporis vnionem, alterâ spiritali, quæ fit per charitatem, ad ut si caro Adæ nos constituat filios iræ, filios gehennæ, Caro Christi nos efficiat Dei filios eius gloriæ hæredes, eius naturæ consortes; nos intimè Deo copulet, mentem Deo, carnem menti subiiciat, bellum intestinum extinguat, charitate nos cum fratribus vniat, denique corpori & animæ vitam pariat immortalem. Quippe, ut cum Chrysostomo loquar ho. 24. in 1. ad Corinth. *Cum prior carnis natura è terrâ formata, à peccato mortalis effecta, & à vitâ deserta esset, aliam, ut ita dicam, massam & fermentum induxit, hoc est, carnem suam, naturâ quidem eandem, sed à peccato liberam, & vita plenam, quam omnibus tribuit ut participes fierent, ut eâ nutriti, & priore abiectâ que mortua erat, per hanc massam in vitam immortalem commisceremur.* Vides ut eiusdem naturæ caro in vno capite mortis toxicum afflet, in altero pharmacum immortalitatis. De carne Adæ scriptum est Gen. c. 6. *Non permanebit spiritus meus cum bomine, quia caro est.* De carne Christi Ioan. 6. *Qui manducat meam carnem, in me manet, & ego in eo: quod prioris esu carnales; posterioris, efficiamur spiritalis.* Adæ caro Spiritum extrinxit; Christi caro Spiritum excitauit. Adæ carni dum infunditur anima, moritur; Christi carni dum vnitur, exoritur. per carnem Adæ nascitur iræ filia; per

carnem Christi renascitur filia gratiæ. De carne Adæ dicitur Matth. 16. *Beatus es Simon Bar-jona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi*: De carne Christi nunc dici potest: beatus es quia caro reuelauit; quod Christiano verè sit diuinarum fons reuelationum. De carne Adæ pronunciat Apostolus 1. Corinth. 6. *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt*; de carne & sanguine Christi: caro & sanguis regnum Dei iam possident, nobisque possidendum dabunt. Adæ caro fuit homini virus; Christi caro virtus est & antidotus; ac proinde eadem Amphibana vno capite spirat toxicum mortis, altero pharmacum immortalitatis. *Ab eadem virus & antidotus.*

EMBLEMA LXXIII.
BASILISCI CORPVS,
TEMPLVM AB ARANEIS, ET
MVSCIS EXIMENS.

*Præsentia corporis aram
Expiat.*

*Ce corps, de sa seule présence,
Préservé l'autel d'indécence,*

73

VNde fit ut toto secedat aranea templo;
Et procul à sacris territa musca volet?
Num Basiliscæ præsentia corporis aram
Turpibus insectis purificare potest?

ORPHEVS EVCHARISTICVS
A P O D O S I S.

*Ergo venenatis immunem animantibus aram
Conseruare anguis corpus inane potest.
Sacilegum furis illasam altare tueri,
Nec presens Deitas, nec caro vana queat?
Importuna animi distractio, quid nisi musca?
Nec presente tamen Numine pulsa fugit.
Quid mortale scelus, nisi turpis aranea? at illam
Nec fugat ex aris inuiolata caro.
Luxuriam infames violant altare ministri,
Templa profanantur conspiciente Deo.
Si non sacra mouent, moueat presentia Christi,
Cuius imago olim pendulus anguis erat.
Pallet, inhorrescit, trepidat reus ante tribunal
Iudicis: accumulatas crimina, teste Deo?
Si quod in orbe scelus venia caret, illud opinor,
Quod reus ante sui iudicis ora patrat.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Refert Solynus in suo polyhistore, Pergamenses magnam pecuniam summam pro Basilisci cadauere numerasse, quod de summa Apollinis templi patte suspenderunt; ne vel aues, vel aranea, aliaque insecta eò appropinquare possent, quasi eadem extincti foret, quæ viui virtus, de quo scribit Lucanus lib. 9.

*Sibilaque effundens cunctis terrentia pestes
Ante venena nocens, late sibi submouet omne
Vulgus, & in vacuam regnat basiliscus arenam.*

Verba ipsissima Solini ea sunt: vis tamen ne defuncto quidem deest. Denique Basilisci reliquias amplo festertio Pergameni compararunt, & vt ædem Apollinis manu insignem nec aranæ intexe-

rent, nec alites inuolarent; cadauer eius reticulo aureo suspensum ibidem locarunt.

INTERPRETATIO.

1. **P**vlchrè S. P. August. expendens illud Ps. 64. *Sanctum est templum tuum, mirabile in iustitia tuâ* sic enim legit: *Ista sunt, inquit, bona domus Dei. Non dicit; templum tuum sanctum, mirabile in columnis, mirabile in marmoribus, mirabile in tectis auratis, sed mirabile in iustitiâ.* Duo itaque templo Dei competunt, & quod sanctum sit, & quod in iustitiâ mirabile sit. Quid est esse sanctum? Respondet idem Pater l. 2. de sermone Domini in monte c. 31. *Sanctum est, quod violare, atque corrumpere nefas est, cuius utique sceleris conatus & voluntas tenetur rea; quamuis illud sanctum naturâ inuiolabile atque incorruptibile maneat.* Sanctum est ergo templum, quod illud violare nefas sit; sed si hæc sanctitas conuenit cuilibet Dei templo, maximè illi vbi sanctus sanctorum delitescit in tabernaculo; vbi à Christianis adoratur, quia creditur in Sacramento; vbi semel in cruce sancitum Deum inter & homines à summo Sacerdote fœdus, quotidie renouatur, & resancitur in Missæ mysterio: *Non enim dubium est à sanciendo sanctitatem nominari,* inquit idem Doctor l. de fide & symbolo c. 9. ac proinde templum nostrum verè sanctum appellatur, vbi immortalis agni sanguine nouum testamentum quotidie in ipsâ immolationis horâ sancitur. Nec minori titulo templum dicitur *mirabile in iustitiâ.* Qua iustitiâ? Sacerdotum utique in templo ministrantium, qui summi Sacerdotis secundum ordinem Melchidech nequeunt veri censeris ministri, nisi iustitiæ stolâ sint induti. Si quidem teste eodem August. l. 2. contra Petilian, c.

30. *Vt sit quisque verus Sacerdos, oportet ut non solo Sacramento, sed iustitiâ quoque induatur, sicut scriptum est: Sacerdotes tui induantur iustitiâ.* Sed longè mirabilius templum iustitiâ Christi veri Sacerdotum principis, qui summum elicuit opus iustitiæ, dum semetipsum hostiam pro peccatis offerens, ad summos iuris apices satisfecit vlticri Dei iustitiæ; cuius quidem operis iustitiæ noua fit in altari commemoratio, quoties eiusdem victimæ à Sacerdotibus incruenta perficitur immolatio. Vnde quoties sacratissimam hostiam Sacerdos eleuat, & exponit fidelibus adorandam; toties Christum in crucem pro salute hominum exaltatum repræsentat, vt meminerint illius sententiæ Dominicæ: *Sicut exaltauit Moyses serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis* Ioan. 3.

2. Et hinc oritur in astantium cordibus ingens timor, & reuerentia, qua quæuis ab altari repellitur indecentia; quoniam tunc maximè recolitur memoria feuerissimæ illius iustitiæ quam Deus Pater in filium exercuit in Caluariâ, dum propter scelus populi sui vni genito suo non pepercit, sed eum in crucem, sicut olim Moyses serpentem, exaltauit. Reuera sicut serpens æneus à Moysè erectus serpentis habebat effigiem, non virus; ita Christus peccatoris in cruce assumpsit formam, non malitiam, vt illius iè ligno penduli conspectu ab ignitorum anguium, id est, Dæmonum morsibus sanaremur, vt inter alios Patres afferit Tertull. l. de idololatria c. 5. his verbis: *Effigies aeni serpentis suspensi, figuram designauit dominica crucis, qua à serpentibus, id est, ab angelis Diaboli nos erat liberatura, dum per semetipsum diabolum, id est, serpentem interfectum suspendit.* Equidem si Basilisci corpus exanime de summâ templi parte sus-

pensum, araneas, muscas aliaque id genus insecta longius ab altari abigit & eliminat, vt olim experti sunt Pergamenses; quis ambigat mystici nostri serpentis viuum & immortale corpus in aram exaltatum; impudicarum cogitationum araneas, importunarum distractionum muscas, & actus quoslibet templi sanctitati repugnantes arcanâ posse virtute dissipare? non ignoro quod scribit August. in Ps. 85. *Orationes impediri vanis cogitationibus, ita vt vix stet cor ad Deum suum; & vult se tenere vt stet, & quodammodo fugit à se, nec inuenit cancellos quibus se includat, aut obices quosdam quibus retineat auolationes suas, & vagos quosdam motus.* Verum & scio nihil esse ad illas cordis auolationes cohibendas, & abigendas distractionum muscas potentius profundâ præsentia Christi meditatione. Si enim, inquit Basiliius q. 21. in regulis breuioribus, *principem aliquis aut præsidem intuens, aut cum eo loquens, oculos ab eo dimouere non solet, quâ non tandem credibilius est intentam mentem habiturum illum qui Deo preces adhibeat?* Sanè quisquis fidei oculo Christum in Eucharistiâ præsentem, eumque inexorabilem futurum culparum suarum vindicem intuetur, non per fuitiles cogitationes diuagatur, sed dispersas huc illuc animæ facultates recolligit, vt nihil intellectus cogitet quàm diuina, nil voluntas desideret quàm Dei absconditi gloriam, nihil memoria voluat quàm ipsius beneficia.

3. Eapropter S. Bernardus ser. de quatuor modis orandi, vt impudicarum cogitationum araneas abigat, & cordis auolationes quasi muscas cohibeat, præ cæteris Domini in suo tabernaculo residentis præsentiam inculcat: *Quid aliud cogitare debet frater intrans ad orationem, quam propheticum illud: ingrediar*

in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei: omnino siquidem oportet nos orationis tempore curiam intrare caelestem, illam utique curiam in qua rex regum stellato sedet solio, circumdante innumerabili & ineffabili beatorum spirituum exercitu Vnde & ipse qui viderat, quia maiorem numerum non inuenit, millia, ait, millium ministrabant ei. & decies centena millia assistebant ei. Quantâ ergo cum reuerentiâ, quanto timore, quantâ illuc humilitate accedere debet à palude suâ procedens, & repens ranuncula vilis? quàm tremebundus, quàm simplex, quàm denique humilis & sollicitus, & toto intentus animo maiestati gloria, in præsentia Angelorum, in concilio iustorum, & congregatione assistere poterit miser homuncio? Neque verò necesse est mente cælos transcendere, Empyreï triumphalem aulam penetrare, vt ibidem Trinitatem in gloria solio sedentem contempletur, & ex istâ dehinc contemplatione ad expellendas ineptas cogitationes excitetur: quandoquidem in templo, in altari, in sanctissimo Sacramento, totam hanc Triados maiestatem præsentissimam habeat. Quippe vt vtar verbis Chrystomi ho. 24. in 1. ad Corinth. Dum in hac vita sumus, vt terra nobis cælum sit, facit hoc mysterium. Ascende igitur ad celi portas, & diligenter attende, immo non cæli; sed cæli cælorum, & tum quod dicimus intueberis. Etenim quod summo honore dignum est, id tibi in terra ostendam. Nam quemadmodum in regiis non parietes, non tectum aureum, sed regium corpus in throno sedens, omnium præstantissimum est; ita quoque in cælis regium corpus, quod nunc in terrâ tibi videndum proponitur: Neque enim Angelos, neque Archangelos, non cælos, non cælos cælorum, sed ipsum horum omnium Dominum tibi ostendo. Procul ergo ab isto corpore regio in aras exaltato turpes aranæ scelerum, pro-

cul muscæ distractionum, procul ineptarum insecta cogitationum, pto cul à sacris sacrilegium. *Quæ enim segnitia est, inquit Cyprianus l. de orat. Dom. alienari, & capi ineptis cogitationibus, & profanis, cum Dominum deprecari, quasi sit aliud quod magis debeas cogitare, quam quod cum Deo loquaris. Basilisci cadaver templum infectis expurgat, Dominici presentia corporis aram expiat.*

EMBLEMA LXXIV.
 CROCODILVS CATV-
 LVM EX PRIORIS PRÆDÆ
 STUDIO EXPLORANS.

*Probat ardor edendi
 Legitimum.*

*L'ardeur de manger qui l'anime
 Tesmoigne qu'il est legitime.*

74

Non licet exiles crocodilo educere fœtus,
 Ni prius eliciant nobilitatis opus.
 Qui primum exclusus vehementius appetit escam,
 Sanguine magnanimo creditur ille satius.

*Degener est fœtus, præda quem nulla cupido
 Excitat, hinc patrio saucius ungue cadit.
 Viuit at ingenuus generosa gloria stirpis -
 Matris amore, immò dignus honore patris.*

A P O D O S I S.

*Legitimos probat alma parens Ecclesia fœtus,
 Quos auidè sponsi carni inhiare videt.
 Respuit ut spurios, quibus, ex torpedine cordis,
 Nulla cupido Dei carne, cruore frui.
 Indolis est index planè regalis & alta
 Præda ardens studium, nil mouet escanothum.
 Nec patris ergo Dei, matrisue mereris amorem,
 Cœlestem ad prædam ni vehementer hies.
 Diuinâ facile est tibi nobilitate micare;
 Si bene edendo Dei, filius esse potes.*

FONS EMBLEMATIS.

CRocodili cum ex sese pepererunt, hoc experimento legitimum à spurio internoscunt; ut si quid catulus simul atque exclusus est rapuerit, in reliquum tempus in crocodilini generis numero locoque à parentibus ducatur; sin ignauia eum ipsum tardauerit ad comprehendendam alicunde aliam prædam, ut lumbricum, aliamue bestiolam, eum parens tanquam à se degenerantem, nihilque ad se pertinentem lacerat. Atque ut ad solis radios aquilæ suorum ingenuitatem experiuntur, sic celeri alacritate prædam capiendi crocodili suos probant; utriusque scilicet non temerario affectu, sed ratione suos amantes. Ita Ælianus l. 9. de Animal. c. 3.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **P**Luribus titulis filij hominum in Dei filios adoptantur; primo quidem titulo pacis cum

fratribus seruatae, iuxta illud Matth. 5. *Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur.* 2. ratione dilectionis inimicorum, iuxta illud ibidem: *Diligite inimicos vestros, &c. ut sitis filij Patris vestri, qui in caelis est.* 3. ratione gratiae sanctificantis quâ fiunt naturæ Diuinæ conforres, ac proinde filij, iuxta illud 2. Petri, 1. *Ut efficiamini diuina conforres natura.* Quartò ratione receptionis Christi vnigeniti Patris, quod maximè fit in Eucharistiâ quæ filiorum panis est; iuxta illud Ioan. 1. *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Denique vt plures alios titulos prætermittam, ratione reciprocae dilectionis: iuxta illud, *in hoc cognoscent omnes quòd Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.* Si Discipuli, ergo fratres Christi, hoc enim nomine discipulos appellat; si fratres, igitur eiusdem patris filij. Nimirum quia de filio Dei fecit Deus filium hominis, ipsiusmet gratiâ, facere voluit Dei filios ex hominum filiis; vt iam ille, per quem illos adoptarat, non esset vnigenitus, sed potius in multis fratribus primogenitus, qui deinceps vi suæ adoptionis fierent patris hæredes, & filij vtpote fratris sui promogeniti cohæredes; quos ille habere non extimuit, quoniam ipsa hæreditas possidentium numero non minuitur, sed augetur; cum ab immortalibus filiis suis cohæredibus ita possideantur hæreditatis bona, vt sint & omnium singula, & omnia singulorum. Audiendus August. 1.2. de ciuit. c. 15. *Quicumque Spiritu Dei aguntur, isunt filij Dei: non naturâ, sed gratiâ. Vnicus enim naturâ filius Dei, propter nos misericordiâ factus est filius hominis; vt nos naturâ filij hominis, filij Dei per illum gratiâ fieremus. Manens quippe ille immutabilis, naturam nostram in qua nos susceperet suscepit à nobis, & tenax Diuinitatis suæ, nostra infir-*

mitatis particeps factus est , ut nos in melius commutati , quod peccatores & mortales sumus, eius immortalitatis & iustitiæ participatione amittamus ; & quod in natura nostra bonum fecit , impleti summo bono , eius nature bonitate seruemus.

2. Iam verò omnes istos diuinæ adoptionis titulos , dignâ Eucharistiæ perceptione comparari, nemo Catholicus ignorat. Nunquid enim primum Spiritu Dei ibi fideles aguntur, vt legitimi Dei filij, qui virtute sacræ Communionis fiunt corpus Christi, ac proinde ipsius spiritu animati, iuxta illud Augustini tract. 26. in Ioan. *Qui corpus Christi sumere volunt , fiant corpus Christi, si volunt viuere. de Spiritu Christi* 2. Nunquid in sacrâ synaxi fiunt pacifici, ac proinde filij Dei, qui Sacramentum pacis, & Christum ipsum, qui est pax nostra, dignè suscipiunt? quo pacis beneficio frustrantur hæretici, & schismatici ab unitate corporis Christi separati vt illegitimi filij: quia vt ait August. l. 21. de ciuit. c. 22. *Non sunt in eo vinculo pacis, quod in illo exprimitur sacramento.* 3. nunquid Eucharistiæ virtute fiunt inimicorum dilectiui, ac proinde filij, qui Dominicæ benignitatis, ac clementiæ memores, quam erga fauiores inimicos admirabilem in hoc mysterio exhibet, malunt iniurias non agnoscere, quam ignoscere, nec volunt vindicari se, quia Dominum quem excipiunt, probè sciunt nondum vindicatum esse? siquidem illorum auribus inclamantem audiunt August. ser. 1. de temp. *Qui se scit vel unum hominem odio habere, nescio si ad altare Domini securus possit accedere, cum præcipuè B. Ioannes Euang. terribiliter clamet, & dicat: qui fratrem suum odit, homicida est.* 4. Nunquid in hac

mensâ fiunt naturæ diuinæ consortes, ac proinde filij; quandoquidem, vt cum S. Leone loquar fer. 14. de passione: *Non aliud agit participatio corporis, & sanguinis Christi, quam vt in id quod summimus transeamus?* Enimverò quid expressius auctoritate S. Cyrilli Hierosol. Catech. 4. mystag. *Sic Christophori erimus, hoc est, Christum ferentes, cum eius corpus & sanguinem in membra nostra receperimus, atque ita, vt beatus Petrus dicit, diuina naturæ consortes efficiemur.* 5. Si Deus iis qui filium suum susceperunt, dedit potestatem filios Dei fieri; quibus magis ea potestas conuenit, quam iis, qui Sacramento delitescentem quotidie cordis & peccatoris hospitio recipiunt? & vt vtar verbis Cypr. de nat. Christi: *Qui Sacramentali gustu viuificis mysteriis inherentes, vna caro & vnus spiritus sunt, dicente Apostolo, qui adheret Domino, vnus spiritus est. Sic hi ad quos sermo fit, dicuntur Dei, & filij Excelsi omnes, & hereditatis, & eternitatis participes.* Quid clarius? ecce enim vi Sacramentalis vnionis, Spiritui Domini adhærentes, eodem animantur & aguntur Spiritu, pacem & vnitatem cum fratribus obseruant, inimicos illius exemplo diligunt, diuinæ fiunt consortes naturæ, Dei & filij Excelsi, ac proinde hereditatis participes. Quis ergo deinceps ambigat nos dignâ Sacramenti participatione, in Dei filios adoptari, & in fratres ac cohæredes Christi, ac consequenter ex illius desiderio, legitimos à spuris filios facile posse discerni?

3. Equidem vt crocodilus legitimum catulum à notho, prioris prædæ vehementi cupidine, internoscit; eodem fere experimento Christus in Evangelio nobiles discipulos ab ignavis & degeneri-

bus discreuit: quippe Ioan. c. 6. vt eos exploraret, corporis sui prædam vtrifque proposuit, dicens *Caro mea verè est cibus, &c.* Verum degeneres filij, ignobiles discipuli, septuaginta ferme, prædam dedignantibus recesserunt, dicentes: *durus est hic sermo quis eum potest audire?* noluerunt prædam popositam apprehendere, aut sensum verborum Christi comprehendere, & idcirco vt spurij reiecti sunt. *Carnaliter illud cogitauerunt*, inquit August. in Ps. 98. *& putauerunt, quod præcisurus esset Dominus particulas quasdam de corpore suo, & daturus illis, & dixerunt: durus est hic sermo. Ipsi erant duri, non sermo. Etenim si duri non essent, sed mites, dicerent sibi, non sine causâ dicite hoc, nisi quia ibi est aliquod Sacramentum latens: manerent cum eo tenes, non duri, & discerent ab illo, quod illis discedentibus, qui remanserunt didicerunt. Nam cum remansissent cum illo discipuli duodecim, instruxit eos, & ait: spiritus est qui viuificat, &c.* Qui ergo Dominicæ carnis prædam firmâ viuâque fide apprehenderunt, qui Magistri sermonem spiritualiter intellexerunt, ad primas Ecclesiæ dignitates, vt filij nobiles & legitimi sublimati sunt; cæteri vt degeneres abdicati, quia ad prædam nauseantes, diuinâ se nobilitate probauerunt indignos. Pulchrè igitur August. in Ps. 121. sic Christianum alloquitur: *Noli dicere, filius Dei sum, si degeneras. Si, inquit, filij Abrabæ estis, opera Abrabæ facite. Inde illos negauit filios, quia opera non faciebant.* Filios igitur non agnoscit Christus, nisi quos suæ virtutis viderit imitatores, & eadem auiditate carnis suæ prædæ inhiantes, quâ eidem ipsimet inhiauit. *Desiderio, inquit, desiderui hoc pascha manducare*

vobiscum. Si pari illius edendi flagremus desiderio, paternæ nobilitatis indubitum specimen edemus. *Contemptum solum non vult iste cibus sicut neque manna fastidium*, ait August. ep 118. ad Ianuar. *Nemo, igitur nauseans accedat, nemo remissus, sed excitati, incensi, ac feruentes omnes*, clamat Chrysoft. ho. 83. in Matth. meritò quidem, quoniam *probat ardor edendi legitimos.*

EMBLEMA LXXV.
 CHAMÆLEO ANGVEM
 DEMISSA IN CAPVT·EIVS
 GVTTVLA ENECANS.

Guttulâ . Vnâ opprimit hostem

*D'une seule goutte qu'il verse
 Son ennemy mort il renuerse.*

75

Hostiles colubros pendente chamaleo filo,
 Cuius in extremo est lucida gutta, necat.
 Quempiam apricanssem frondente sub arbore nactus,
 scandit, & inuisum sauciat inde caput.

*Mirum! de minimâ monstrum crudele perire
stillula: at in minimis vis quoque magna latet.*

A P O D O S I S.

*Tartareus crucis ante pedem tunc astitit anguis,
Cum penderet in hoc stipite nostra salus.*

*E cruce distillans pretiosi gutta cruoris,
Hoc scelus attrixit quod caput hostis erat.*

*Vna trucidando si stillula sufficit angui,
E cratere fluens quid cruor omnis aget?*

*Quot biberis guttas, tot huic potes addere plagas:
Pendula verborum stamine gutta necat.*

*Cur hostem timeas, calicis qui vincitur haustu?
Sponte peris, si nec fata, bibendo, fugis.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Venenatorum serpentum hostem esse acerrimum chamaleonem aiunt. Is ex illis vnum quempiam specularus in umbrâ captantem auras, aut in radiis apricantem, in eam scandit arborem quæ illi imminet: vnde ex ore filum demittit araneorum more, in cuius fili extremo guttula sit margaritæ splendore; eâ tactum in vertice serpente mori. Illud etiam admirabilius, si ad perpendiculum nequeat filium demittere, quòd minus ad amussim respondeat ramus in quo est, inferiori loco vbi cubat serpens; ita filum corrigere pedibus anterioribus, atque eius tractum temperare, vt ad lineam quasi catheton descendat. Ita Scaliger de subtilitate ad Cardanum.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **V**T per chamæleonem cœli rore victitantem, anguesque veneniferos naturali odio pro-

Sequentem, non incongruè Christus adumbratur, ita serpentis hieroglyphico Dæmon aptissimè figuratur. Hinc vt obseruauit Augult. l.14. de ciuit. c. 11. inter cæteras animantes *colubrum, animal scilicet lubricum, & tortuosis anfractibus mobile, & operi suo congruum, per quem loqueretur elegit, eoque per angelicam præsentiam, præstantioremque naturam spiritali nequitiâ sibi subiecto, & tanquam instrumento abutens, fallaciam sermocinatus est fœmina.* Huic porro pluribus astutiæ spiris, & sinuosis suggestionum voluminibus complicato serpenti, nihil fatalius & exitialius pretioso Domini sanguine; quo facilius opprimitur, quàm coluber stillatâ in ipsius caput, Chamæleonis ore, guttulâ splendidâ. Equidem hunc liquoré maximè perniciosum esse necesse est, cuius non dico stillulam, sed nec vmbrailem figurâ ferre possit aduersarius: quis enim vnquam vidit toxicum a deo præsentis noxæ, vt vmbra solâ mortales inficeret? at diuini sanguinis vires sic exhorrescit Diabolus, vt ad solam illius vmbrailem timore concutiatur. Audiendus Chrysof. ho. 26. in c. 11. ad Hebr. *Timuit illum sanguinem (Agni paschalis) Angelus; sciebat enim cuius esset typus. horruit, dominicam mortem intelligens, quæ per agni sanguinem viuacius, quam per agnum ipsum repræsentatur: propterea non tetigit postes. Dixit Moyses, tingite, & vixerunt, & securi fuerunt: vos autem ipsius agni habentes sanguinem, non confiditis.* Quod autem hic vastator Angelus primogenitorum Ægypti interfecto, malus fuerit, affirmant Rupertus, Lyranus, & Abulensis, & euincunt ex c. 12. Exod. 23. vbi dicitur: *non sinit Dominus percussorem ingredi domos vestras, & ledere.* Ergo Dei populum cum Ægyptiorum primogenitis promiscuè percutere moliebatur, quod &

libenter egisset, nisi Deus obstitisset, quod de Angelo bono sentire prorsus improbabile est. Quem igitur terrorem verus agni immortalis & gloriosi cruor nostris stillans è calicibus Dæmonibus nunc incutiet, quam exitiales plagas auernalibus colubris infliget; quando vel umbratilis illius typus ita principem eorum exterruit, vt nec postes Hebræorum, quorum cædem spirabat, auderet attingere?

2. Prætereà nullus hunc sanguinem inferni serpenti lethiferum esse diffitebitur, cuius gutta alterius sanguinis fluuio permixta, ita saporem immutet, ita illius virtutem adaugeat; vt deinceps non minus toto illo sanguinis fluuio crucietur inimicus, quam ipsissimo Domini sanguine: atqui Dominicus sanguis confessoribus martyrium subiturus in sacrâ mensâ propinatus, & cum ipsorum sanguine confusus, tantam aduersus stygios angues contulit virtutem, vt illius è laniatis visceribus difflui fulgorem sustinere non possent, quasi admixti Domini sanguinis gloriâ & fulgetris excæcarentur. Ita docet Chrysostr. hom. de sanctis martyribus: *Sapè numero, inquit, sub auroram solem orientem vidistis, & quasi croceos radios emittentem; talia sanctorum erant corpora, dum veluti quidam crocei radij viui sanguinis undique illis diffluerent, eorumque corpus multò quam cælum sol ipse splendidius illustrarent. Vidit hunc sanguinem, horruitque diabolus: recordatus quippe est alterius sanguinis dominici, qui propter illum sanguinem hinc effluxit: ex quo enim Domini latus apertum est, sexcenta deinde latera effossa contueris.* Cur verò ad martyrum sanguinis aspectum, illico cruoris dominici recordatus est inimicus, nisi quia non prius suum sanguinem effundere solerent martyres, quam ex Eucharistico calice gloriosum Christi cruorè haussissent,

fissent, vnde mirabilis in suum sanguinem fulgor deriuabatur. quo serpentis pupilla pestringeretur? Sic enim asserit Cypr. ep. 54. *Quomo docemus, inquit, aut prouocamus eos in confessione nominis sanguinem suum fundere, si eis militaturis Christi sanguinem denegamus?* Feruebat igitur & fulgebat martyr sanguis è vulneribus effluens, quia feruido fulgidoque Christi cruore temperatus; nec eum sic temperatum aspiciere poterat Diabolus, quin Domini sanguinis, quo triumphatus est, reminisceretur. Id etiam satis insinuat Chrysologus ser. 154. vbi sic de Protomartyre disserit: *Stephanus purpuratum duxit exercitum, qui pro Domini sui adhuc calente sanguine sanguinem suum auidus bellator effudit.* Cur enim inuincibilis leuita tam alacriter suum effudit sanguinem, nisi quia eodem die Dominicum hauserat, quem ex officio, Diaconi fidelibus solent porrigere, prius auidus calicis Eucharistici potator, quam auidus bellator, prius intus Domini cruore rursatus, quam extus proprio purpuratus.

3. Quòd si sanguis martyrurum Dominico permixtus adeò stygium serpentem excruciat, quid de puro defæcatoque & nulli alteri confuso cruore sentire par est? nisi quod illius stillula quæ sufficit ad omne scelus abluendum, sufficiat pariter ad eius caput conterendum. Caput enim serpentis peccatum est, quod adorando cruore deletum est. De quo August. l. 3. de verbis Domini: *Fusus est sanguis Redemptoris, & deleta est cautio debitoris: ipse est sanguis qui pro multis effusus est in remissionem peccatorum.* Ut igitur Chamaleo quempiam colubrum in arboris umbrâ specularis, confestim in arborem ascendit: vt inde stillatâ guttulâ commodius hostile caput inficiat, & perimat; ita Christus infernalem

anguem & nobis & ipsi insidiantem intuens, arborem crucis conscendit, vt effuso sanguine lethalem plagam infligeret. Quod & quotidie rursus exequitur, dum in incruentas aras exaltatus exitialem diabolis sanguinem è sacro cratere distillat, cuius gutta sufficiat ad caput illius conterendum. Quod est caput eius? discite ab August. in Psal. 48. *Caput illius est initium mala suggestionis; quando incipit mala suggerere, tunc repelle, antequam surgat delectatio, & sequatur consensus; itaque vitabis caput eius.* At quid potentius diuino sanguine ad impediendum suggestioni consensum? Nempe *vna opprimit hostem guttula.*

EMBLEMA LXXVI.
 LACERTVS COECV-
 TIENS A SOLE ORIENTE
 ILLVMINATVS

Ambio . Ocularj ardoribus eius

*Le recouure de nouveaux yeux ,
 Dans ses rayons delicieux.*

76

Longa senectutis perpeffus damna lacertus ,
 Caligante oculo vix alimenta videt .
 Doctus at instinctu natura , solis adorat
 Lumen , & hac tenebras diffipat arte suas .
 Ll ij

*Cæcus an ille miser, cui Sol dignatur amicâ
Collyrium excellens suppedicate face?*

A P O D O S I S.

*Obtuso fidei visu peccator in arâ
Pronus, ad æterni lumina solis hiet.
Gratia inexhaustâ depromet origine lucem
Mentis, & æthereas ebibet ore faces.
Ambiat his rabiis oculari cæcus, ut umbras
Numinis occulti lux pretiosa fuget.
Illustres tenebræ, quæ pelli hoc sole merentur,
Quo procul, in tenebris aula superna foret!
Fatales tenebræ, quas nec sol ille repellit,
Quo perit umbra soli, quo nitet aula poli.*

FONS EMBLEMATIS.

QUum lacerti in senectâ oculi excœcantur intrat in foramen parietis contra Orientem, & ad ortum solis intendens illuminatur. Ita Isidorus relatus à Gesnero in lacerto. Hoc si verum est, inquit Albertus M. obtenebrationis oculorum causa fuerit frigiditas constringens humorem oculi, quem calor lucis solaris dissoluit, & attenuat, & sic visum restituit. Audiendus S. Epiphanius: Lacerta solaris, ait in Sampfæis hæreticis, vbi per tempus hebetem visum habuit, per conuersionem ad solem oculos rursus leuat, dum in latibulo ad Orientem conuerso seipsam apprimit, & ieiuna se ad Orientem conuertit. Certè Plinius l. 8. c. 27. scribit serpentem hybernâ latebrâ visu obscurato, marathro herbæ sese affricantem oculos inungete, ac refouere. Anguibus enim diuturniori latebrâ solet visus obscurari, vt plerique etiam excæcentur.

INTERPRETATIO.

I. **Q**uod agit instinctu naturæ lacertus cæcutiens, vt hybernâ, verno tempore, prodiens latebrâ, primum aliquandiu ieiunet, mox apricans sese nascentis solis radiis exponat, quorum ardore dissoluatur oculorum humor diutino gelu constriktus; idem fere caliganti animæ ad visum interiorum recuperandum, faciendum censeo, vt primum ieiuniis scelera sua, ex quibus nata est cæcitas, expiet; deinde solis Eucharistici iubar auidâ mente suscipiat & adoret. Omnis homo cæcus nascitur, quia culpæ originalis tenebris inuolutus concipitur; quibus si funestiores actualis peccati tenebræ succedant, quis eum duplici cæcitate percussum inficietur? eapropter vt cum Augustino loquar in Pl. 56. *Veritas carne contacta venit ad nos, & sanauit per carnem suam oculum interiorem cordis nostri, vt eam postea facie ad faciem videre possimus.* Si per carnem suam interiorem cordis sanauit oculû, igitur cæcutientes animas ad solis Eucharistici, in quo gloriosa caro sole splendidius rutilat, hiare radios conuenit; vt ex iis cœleste sibi collyrium componant. Quod enim sacra ipsius caro secretam, illuminandi vim habeat, cæci nati illuminatione satis expressit, dum luto de terrâ, saliuâque factis caligantes oculos inuixit, terra siquidem carnem, saliuâ Verbi hypostasim adumbrabat, vt obseruauit August. l. 50. hom. 43. *Totus mundus, ait, cæcus est, ideo venit Dominus illuminator, quia Diabolus fuerat excacator: omnes cecos nasci fecit, qui primum hominem decepit. Currant ergo ad illuminatorem, currant, credant, accipiant lutum de saliuâ factum. Saliuâ quasi Verbum est, terra caro est.* Cui accinens S. Chryfologus ser. 176. ait: *Dominico*

spato vacuas oculorum replet lacunas, diuino ore luciferam dat salinam; vt sancti roris gutta baptisaret oculos peccatoris; vt aperiat venia, quos clauserat culpa. Itaque gloriosa ipsius humanitas verè est cæcorum illuminatrix, quamuis non illuminet, nisi prius à Verbo, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, illuminetur. Vnde ipsa lumen illuminatum est; Verbum verò lumen illuminans, omnis fons luminis, sine quo quæuis creatura tenebrescit.

2. Porrò vtrumque lumen tam illuminans Verbi, quam illuminatum carnis complectitur sol Eucharisticus, quod in eo resplendeat hinc illuminans diuinitas; hinc illuminata humanitas, de quo idem ac Augustinus de Deo ser. 256. de tēpore, pronuntio: *Deus est lumen, nos sine illo tenebræ; si ab eo recesseris, in tuis tenebris remanebis: si accesseris, non de tuo lucebis.* Fuiſtis enim, ait *Apostolus*, aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. *Si ergo lux in Domino, ergo tenebra sine Domino. Accedite ad eum, & illuminamini.* Si naturâ tenebræ simus, Christi gratiâ lux erimus: si cæci nascamur, solis Eucharistici afflatu collustrabimur, si cæcutientes accedamus, videntes recedemus. Sed accedamus cum verâ fide, vt flammeis eius radiis accendamus charitate; quisquis enim ad illum non vt fanetur, sed vt illum scrutetur accedit, non illuminatur, sed excæcatur; non inardescit, sed infrigescit. Si quidem teste Cypriano de Cœna Domini: *Veritas ab erroneis hominibus comprehendi non potuit, & cum in solem vellet figere oculos, vim luminis non ferens, cæcata est non illuminata humana præsumptio, & aspectu eius lippitudo inhaesit. Vident hæc Sacramenta pauperes spiritu.* Hinc est quod illi Discipuli qui, vt refertur Ioan. 6. Domino corporis & fan-

guinis sui mysteria prædicante scandalizati recesserunt, istius solis intuitu excæcati sunt, quòd curiosius illum scrutari maluerint, quàm ab eo sanari. Apostoli verò quia tantum lumen mirari maluerunt, quàm rimari, ab eodem illuminari meruerunt, & illius intelligentiã percipere. Nec enim illud intelligere meruissent, nisi prius mente docili credidissent; quod fides debeat præcedere intellectum, ut sit intellectus fidei præmium. Cæci quodammodo erant, quia mysterium à Domino prædicatum non intelligebant; sed illuminari meruerunt, quia simpliciter crediderunt, & fides iis aperuit intellectũ, quam aliis infidelitas clausit. Sic etiam illi duo discipuli euntes in Emaüs quodammodo cæcutiebant, quandoquidem tenebantur eorum oculi, ne Dominum agnoscerent; quia tamen ipsius verbis crediderunt, in fractione panis Eucharistici, diuini solis afflatu illuminati sunt. De quibus ita differit August. tract. 2. in epist. Ioan. *Discipuli ergo eum non agnouerunt, nisi in fractione panis. Et verè qui non sibi iudicium manducat & bibit, in fractione panis Christum agnoscit. Meritò carnem ipsam cum commendaret, panem fregit, & meritò in fractione panis aperti sunt oculi discipulorum, & agnouerunt eum. Vtique solis Eucharistici lumine collustrati, quo destituti cæcutiebant.*

3. Enimverò quis Christum nunc inenarrabili gloriã in Sacramento coronatum, iustitiæ solem esse ambigat, cum vel cruci affixus, spinis redimitus, sputis opertus, denique crudeli lanienâ deformatus, nihilominus ab Athanasio soli comparetur. Causam enim inquirens prodigiøsæ illius eclipsis, quæ Domino in extremis agente contigit, non aliam profert; nisi quod æterno gratiæ sole surgente, minus materialis solis iubar cedere debuit maio-

ri. Sic enim loquitur expendens hæc verba: *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Solis instar Dominus exoritur illustrans uniuscuiusque animum. Quocirca in salutiferâ passione non apparuit sol, indicans finem prioris creature, & principium alterius quæ diluculum in Salvatore consecuta est, unde Zachar. 6. dicitur: Ecce vir oriens. Quod si Christus inter lethiferas conuulsiones solis instar effulsit in Caluariâ, & innumerabiles cæcos erumpentibus ex hiulco corpore radiis illuminauit; quæ gloriæ fulgetra, quas amoris faces vibrabit in Eucharistiâ, quam Honorius tertius cap. sanè cum olim; de celebratione Missarum emphaticè vocat, *Candorem lucis æternæ*. Itaque quoties interior mihi mentis oculus caligat, quoties refrigescere incipit charitas ad hunc solem non minus feruidum, quam splendidum, illuminandus & inflammandus accedo, ac instar lacerti cæcipientis *osculari ardoribus eius ambio*.*

INSECTA.

EMBLEMA LXXVII.

BOMBYX SVO IN OPE-
RE DELITESCENS.

*Opus explicat artem,
Implicat artificem.*

*L'art se decouvre dans l'ouvrage,
L'artizan s'y plaist dans l'ombrage. 77*

Humani feruore sinus exclusus in auras
Prodit ubi bombyx, paruaque membra mouet.
Transit in erucam sensim, morisque tenellâ
Fronde satur, ligno pendulus urget opus.

*Materiem sed vincit opus, pars extrema villis
 Aspera, sericeas intima claudit opes.
 Mirus nendi opifex telam conformat in ouum,
 Vnde sibi thalamum construit, & tumultum.
 Delitet eximius pretioso in vellere textor,
 Artem prodit opus, condit at artificem.*

A P O D O S I S.

*Ad mortem properans Iesus, Bombycis ad instar,
 Exiguo immensas cortice clausit opes.
 Vela sacramenti ceu stantia fila tetendit,
 Abstulit & fulcrum, quò magis mira forent.
 Telam orditur amor, quam consummaret amoris
 Victimam, sub tenui tegmine tota latens.
 Ars diuina patet sacris miranda futuris,
 Authoremque suum nobile celat opus.
 Hòc opus est mirabilius, quò detegit artem,
 Atque suum velis integit artificem.*

FONS EMBLEMATIS.

Vermes sericei opifex in cœnaculo amplo, super mensis terfis & mundis arborum fronde constratis collocantur, alunturque renouatis quotidie foliis ac recentibus. Qua in re videndum est, vt quàm mundissima sit sedes, quoniam eleganti nitidoque domicilio potissimum hoc animal gaudet. Transactis aliquot diebus, cum iam frondis & pabuli satietas est, appositis ramalibus genistæ præsertim, quibus ob scabritiem filum tenacius adhærescit, per ea repentes, è pabuloque discedentes, nere incipiunt, ac velut in folio quodâ ac sepulchro se recondere. Filum verò ex eorum corpore prodit, vt in araneis. Exterior pars eius structuræ, villis sericeis luteis congestis semper hirsuta est, perinde

ac si circumdata foret lanâ hispidâ, interior spissatur, & durefcit ad corticis modum, complanaturque ouatâ figurâ, ad animalis intus iacentis, & papilionem vt pariat, sese componentis capacitatem & formam. Si corticem cultello discindas, erucam compressam pellucidâ membranâ contectam effigie quadam puelluli in vtero concepti aspicias. Lanificium cùm est absolutum, nec quicquam prætereà velleris speratur; artifices ouatos illos folliculos ad apricum solem & æstuosum expandunt; vt eius feruore pereat eruca intus delitescens, vel in furno torrent: sic enim lana tenuior delicatiorque carpitur; crassescens & lautioribus texturis inutilis, si expectatur quoad pennatus vermis exeso conditorio prorumpat. Post quadragesimum diem quam eruca se abdidit, & in bombylium mutata est, subnascens papilio nimirum cornutus vermis, & quatuor alis pennatus, tum succum exhaurit qui mollitiem velleri præbet, tum exeso folliculo vt exitum sibi quærat, velleris extrinsecus incumbentis filum proscindit. Papiliones necydalos vocat Aristoteles, veluti rediuiuos, morte liberatos, ac vitæ restitutos. Vbi prouolarunt necydali, & per aliquot dies huc illuc lusitantes, cæloque reddito fruentes sunt euagati, eorum tum quisque alteri se applicat, mas, vt arbitror, fœminæ, quo complexu aliquandiu cohærentes, oua edunt nigra rotunda, minuta, quæ in prouentum & fœtum anni proximi seruantur. Hoc semine reddito, à partu mox contabescunt, ac pereunt. Atque hæc est prorsus admirabilis, ac paucis explorata Bombycum procreatio. Hactenus Dalechampius annotatione in c. 23. lib. II. Plinij.

INTERPRETATIO.

2. **Q**uis in Bombyce peregrinum non deprehendat Christi tum nascentis, tum patientis, tum resurgentis, potissimum verò sub Eucharisticis speciebus delitescens hieroglyphicum? Vermiculus subnascens adeo minutus ut conspectum fugiat, illum exprimit qui de se dixit: *Ego sum vermis & non homo*, quippe conceptionis instanti ita tenuis apparuit, ut de eo Magister l. 3. sentent. dist. 3. scribat: *Membrorum illius Dominici corporis distinctio in ipso momento conceptionis, & unionis Dei & hominis, adeo tenuis erat & parua, ut humano visui vix posset subiici*. Bombyx humani tepore sinus excluditur: Christus Virginei sinus calore castifico conceptus nascitur. Vermiculo recenter edito, folia & herbae subiiciuntur; Nato Domino fœnum in praesepe substernitur. Bombyx paulatim grandescit, donec sericeus euadat opifex: sensim creuit Iesulus, donec Paternâ voce declararetur Dei filius. Bombyx eleganti nitidoque gaudet domicilio: Christus mundum corpus, nitidam animam exigit. Bombyx cum iam cibi, quem in amplo cœnaculo super mensâ tersâ, mundâque sumpsit, satietas est, illico ramale, vnde se suspendat, ascendit, moxque se sepulchro recondit: Christus in grandi stratoque cœnaculo, proprio corpore pastus, super Eucharisticâ mensâ, ramale crucis ascendit, deinde nouo tumultu reconditus est. Post quadagesimum diem è sericeo cortice candidus erumpit papilio quatuor alis pennatus: post quadraginta horas è tumultu prodiit Christus rediuuius, gloria candore splendidus, quatuor niueis impassibilitatis, agilitatis, subtilitatis & claritatis alis conspicuus, quibus Empyrei

apicem quadragesimò die inuolauit. Sed prestat audire Basilium hom. 8. in hexaem. *Quid dicitis vos, queso, qui diuo Paulo non creditis, de eâ mutatione, quam in resurrectione fore dicit, qui plerasque videtis aëris animantes formas permutare; qualia de verme quoque illo Indico cornua protendenti gemina narrari solent. Hinc in erucam vertitur primum, fit deinde temporis progressu id quod bombyx appellatur: at neque hac in formâ persistit, sed illis præmollibus corniculorum bracteolis sese sensim prolatantibus in alarum speciem, ita demum fit volucris.*

2. Verum tribus potissimum immoror à Dalechamptio supra memoratis. Primū est quòd in amplo cœnaculo super mēsâ tersâ nutriatur bombyx, quòd nitido gaudeat domicilio; quo nihil aptius ad magnificum institutionis Eucharistiæ apparatus exprimendum. Iussit quippe Dominus Luc. 22. 12. duobus discipulis, vt in grandi stratoque cœnaculo, super mensâ mundissimâ pascha sibi præpararent, regalem non figuræ, sed veritati præexigens apparatus, quod eleganti nitidoque delectetur habitaculo. Ad cuius munditiem Christianum his hortatur verbis Laur. Iustinianus de triūphali Christi agone c. 1. *Sectare virtutes, concupisce cœlestia vasa orationis, landis exolue sacrificium, vt spirituale cœnaculum fias, de ipso omnem elimina sordem, cunctasque maculas absterge, vt stratum sit. Vtrinque conueniunt, ambo sibi inuicem famulantur puritas & charitas; ubi enim mentis est puritas, ibi frequens exultatio est, deuotionis gustus, fraternitatis dilectio, animi tranquillitas, sanctarum cogitationum aggregatio: & perpetua charitatis dulcis inhaesio. Vbi verò dominatur charitatis incendium, ibi vitiorum rubigo consumpta est, ibi castitatis pollet dilectio, innocentia rutilat candor, supernorum cantica celebrantur, latitæ riuus & puritatis fons emanare non desinit. Ista nempe sunt orna-*

menta mentis, *hac est spiritalis cœnaculi acceptabilis preparatio*. Secundum est quod si quis cultello sericeū corticem discindat, bombycem pellucidâ membrânâ contectum, effigie quadam puelluli in vtero concepti conspiciet. Quod aptissimè quadrat in Dominum sub accidentium cortice delitescentem. Etenim si viux fidei gladio hunc corticem aperias, Christum ibidem quiescētem intueberis, qui sapius præcipuis Sacramenti cultoribus sese sub infantis pulcherrimi specie videndum præbuit. Sic apud Paschasium l. de corpore Christi c. 14. pio cuidam Sacerdoti, Christus se in speciosissimi pueruli formâ tractandum & amplectendum præbuit, moxque se eius conspectui subduxit, & priorem hostiæ formam resumpsit. Quamuis enim talis ac tantus in Sacramento sit, qualis & quantus in cœlo, in istis tamen apparitionibus infantilem formam virili præelegit, utpote suauiore, amabiliore, & puerilis innocentia, candoris, simplicitatis, mansuetudinis aptiorem præconem.

3. Postremum est in ipso Bombycis opere, patere quidem artem, at ipsum latere artificem; vnde eruta est huiusemblematis epigraphe. Mirabilis Eucharistici operis structura diuinam satis industriâ declarat, sed Dominū illius authorem occultat; qua in re cætera diuinitatis opera transcendit. Quippe, secundum Apostolum: *Inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque virtus eius & Diuinitas*. Vt enim si quis vidisset Archimedis sphæram, opus esse rationis dixisset, etsi non vidisset artificem; ita quisquis huius vniuersi contempletur ordinem, etiamsi Deum non intueatur, agnoscit nihilominus supremam intelligentiam illius esse opificem. Sic olim Apellis tabellæ facile ab alie-

nis, ex gratiâ quadam singulari, in qua vnâ neminem sibi parem haberet, dignoscebantur. Verùm vnicum Eucharistiæ opus id habet omnino singulare, quod ita Sacramentalibus vmbreis suum inuoluat artificem, vt nullatenus agnosci possit à nobis nisi per fidem, cui proinde mirificè conuenit hæc Augustini sententia tract. 28. in Ioan. *Si non intelligis, crede: intellectus enim merces est fidei. Ergo noli quærere intelligere, vt credas, sed crede, vt intelligas.* Opus Eucharistiæ omni ex parte admirandum, incomparabile summi opificis specimen, vtpote contractam totius Empyreï gloriam, ac maiestatem, verum Deum & hominem, quatuor Naturæ, gratiæ, gloriæ, & vnionis hypostaticæ gradus, virtutes & gratias, & excellentiora fidei mysteria complectens; sudatissimum diuini amoris opus, miraculorum planè maximum, cui Dominus moribundus totâ mente, totâ incubuit industriâ. Quid enim in eo non præstans, & angelorum admiratione dignissimum? panis annihilatio, Christi reproductio, corporis quanti ad modum rei spiritalis positio, & eiusdem in pluribus altaribus replicatio, accidentium sine fulcro existentia, nonne mirabilia sunt, & totidem diuinæ sapientiæ, potestatisque specimina? sed nisi fidei oculo corticem penetres, nunquam illius authorem deprehendes: quid enim quoad externam speciem vilius? Nimirum sub humili specierum cortice latere voluit eximius opifex, vt insignes viros edoceret sua magis tegere, quàm prodere opera, latebram potius ambire, quàm gloriam, vt sic illius exemplo, suis in operibus operarij delitescant. Crescit enim valor operis ex latebrâ opificis, tantòque Deo est pretiosius, quanto suo authori videtur vilius. Appositè Bernardus ser. 2. de Epipha-

niâ: *Christus cum seipsum abscondebat, nunquid inanem gloriam metuebat? Quid timeret ab inani gloriâ, qui est gloria Patris? utique timebat, sed non sibi. Nobis timebat ab illâ, quibus nouerat esse tinendum, nobis cauebat, nos instruebat. Cui subscribens Gregor. M. l. 19. mor. c. 18. Seruis suis, inquit, exemplum dedit, ut ipsi quidem virtutes suas occultare desiderent, & tamen ut alij eorum exemplo proficiant, prodantur inuiti, & bona ad proximos suos exempla transmittant. Osculentur ergo studio: necessitate publicentur, & eorum occultatio sit custodia propria, eorumque publicatio sit utilitas aliena. Sic pateat igitur bonum opus coram hominibus, ut si fieri possit lateat operarius; sic de manifesto opere Deus exaltetur, ut de occulto authore homo humilietur. Sic in bono opere diuina reluceat industria, ut nihil humana sibi tribuat superbia: ut de eo veraciter asseri possit: *opus explicat artem, implicat artificem.**

EMBLEMA LXXVIII.
LEONTOPHONON
POLENTA INCRVSTATVM,
LEONEM INTERIMENS.

Sub pane latens euiscerat hostem.

*Couvert d'une crous^{se} de pain
Il fait creuer cet inhumain.*

78

CArne Leontophoni rumpuntur seu Leonu^m
Viscera; quanta, animans paruula, monstra necat.
Hinc subodorata latitans in carne venenum
Immanes laniant membra inimica fera.
Mm

*Sparsa tamen Maurus leget, incrustatque farinâ ;
Vnde leonina stirpi inopina lues.*

A P O D O S I S.

Iure Leontophonon Dominum sub pane latentem

Dixeris : Inferni quem fera monstra timent.

Clausus in exili buccellâ viscera Iudæ

Rumpit, Auernales exanimatque feras.

Carne perit Sathanas, hominem qui carne peremit :

Carne triumphatus, carne triumphat homo.

Tartarei quid adhuc furias vereare Leonis ?

Quando Leontophonon, quo laniatur, habes.

FONS EMBLEMATIS.

Leonophonon accipimus vocari animal paruum, nec alibi nascens, quam ubi leo gignitur; quo gustato, tanta illa vis, ac cæteris quadrupedum imperitans ilico expiret. Ergo corpus eius adustum aspergunt alij carnibus, polentæ modo, insidiantes feræ, necantque etiam cinere : tam contraria est pestis. Haud immeritò igitur odit leo, visumque frangit, & citra morsum exanimat. Ille contra vrinam spargit prudens, hanc quoque leoni extialem. Ita Plinius l. 8. c. 38. eademque scribit Solinus c. 30. Aristoteles verò in mirandis narrationibus refert in Syriâ esse animalculum, quod leontophonon vocatur, quod leonem in cibo sumptum enecet. Sumit autem leo non sponte, sed fugit hoc animal : at Venatores captum à se, tostumque albæ polentæ instar, alteri cuiusdam animali inspergunt, vnde feram, si quæ gustauerit, perire aiunt continuò.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **E**Ruditè Greg. Nazianzenus orat 39. in sancta lumina : *Quoniam*, inquit, *Demon vitij parens*

& effector, ideo se inuictò quodam robore præditum esse
 existimabat, quia nos Diuinitatis spe obiectâ, tanquam
 illecebrâ quâdam, in fraudem induxerat: eâ de causâ ipse
 quoque prætextu carnis inescatur, ut dum quasi in Adamum
 impetum facit, in Deum incurrat, atque ita nouus Ada-
 mus pristina saluti, atque incolumitati veterem asserat,
 sententiaque aduersus carnem pronuntiata rescindatur, mor-
 te nimirum à carne oppressâ, atque extinctâ. Hinc Tar-
 tareus leo Christi non minus quàm leontophoni
 carnem sibi lethiferam exitialemque persentiens,
 & latitans in eâ venenum subodoratus, illam im-
 placabili persequitur odio, atque vt leontophonon
 leo pedum nisibus laniat, sic per Sacramentarios
 sacratissimam hostiam, citra morsum, vel vnguibus
 discerpit, vel pedibus proculcauit, vel canibus la-
 cerandam obiecit; vt olim fecere Donatistæ, & re-
 centius Calvinistæ, qui referente Rossæo lib. de iu-
 stâ Reipub. authoritate, in Ecclesiam diœcesis Car-
 notensis, vbi Sacerdos incruentum offerebat sacri-
 ficium, irrupentes, proculcatâ pedibus hostiâ, ef-
 fusoque in terram pretioso sanguine, calice loco
 matulæ abutentes, & Sacerdotem ad vrinam biben-
 dam adigentes, mox eundem simul cum crucifixi
 imagine fune colligatum multis sclopetorum glan-
 dibus transfixerunt. An non hæc execranda non si-
 ne horrore legens sacrilegia, tibi videre videris ra-
 bidos leones leontophonon vnguibus, citra mor-
 sum, discerpentes? An non hæretici Inferni leonis
 vngues dici possunt, quibus exitiale sibi Sacramen-
 tum inauditâ rabie laceravit? meritò igitur Smi-
 delinus Lutheranus ait: *Spiritus Calvinisticus men-
 dax est, homicida, ater, pessimus, fugitiuus, lubri-
 cus, diabolicus, falsus, furiosus, verbosus, crassus, cæcus.
 Calvinismus, Arianismus, Mahumetismus fratres sunt;*

tres calige eiusdem panni, camarina in quam multa hereses confluerunt, ultima Sathana ira. Quò enim vltterius pertingere posset ira Sathanæ, quàm vt hæc inaudita sacrilegia perpetraret? Smidelino subscribit Lutherus l. 1. contra Goldastum c. 12. Calvinista, ait, sunt fanatici, progenies viperina, animicida, impij, blasphemij, deceptores, sanguinarij, infernales molossi, Turca à Sathana missi & obsessi, Mahumetari baptisati, perdiabolati, transdiabolati, superdiabolati. Nihil addo quia omnibus numeris Sacramentariorum iconem absoluit. Nec mihi succenseant si eos stygij leonis vngues appellem; quandoquidem eiusdè Draconis squamæ ab ipsis Lutheranis nominentur. His enim verbis Augustanæ confessionis historiam terminant: Deo soli gloria, Diabolo & squamis ipsius Sacramentariis Zuinglianis, & Calvinianis perpetua confusio & ignominia.

2. Cæterum implacabilis illa leonis inferni rabies, & odium quod in adorabilem hostiam per impios exequitur, satis indicat leontophonon in eius perniciem natum sub eadem delitescere, cuius carne, quasi præsentis noxæ veneno, non secus ac perfidus Iudas disrumpatur, cuius odore longius abigatur. Quod olim Deus promiserat Leuit. 26. 5. *Comeditis panem vestrum in saturitate*, id est, Lyrano interprete, *panem Eucharistia, qui dat hîc plenitudinem gratia, & postea satietatem gloria.* Sed quid ex Eucharistici panis esu consequetur? *Auferã malas bestias, & gladius non transibit terminos vestros*, id est, ait Lyranus, *aufferam Demonum furias, quorum per Christum restricta est potestas, & Demonum virtus non praualebit super vos.* Nempe minimâ venerabilis hostiæ particulâ, veluti leontophoni cinere, laniatur immanis leo, ac sæuissimè cruciatur, quòd superbiâ turgidus, Salua-

toris in Sacramento exinaniti non sustineat humilitatem; quantumque carnem nostram impuram, ut escam suo palato congruentem olim appetiit, tantum virginalem Domini carnem nunc execratur & abhorret; nouit enim suum in eâ latere exitium, & suarum suggestionum remedium, ut qui carne prius triumphauerat, modò carne triumphetur. Tertulianus l. ad martyres c. 1. eorum victorias exaggerat, quòd diabolus in propriâ domo, hoc est, in carcere gentilium Dæmonum & malefactorum domicilio conculcarent. *Domus, inquit, Diaboli est & carcer, in quâ familiam suam continet. Sed vos ideo in carcerem peruenistis, ut illum etiam in domo suâ conculcetis: iam enim foris congressi conculcaueratis.* Verùm eò gloriosior Christi & diabolo triumphus, quòd nunc illum in propriâ domo conculcet; quænam propria domus illius, nisi Adæ caro, quâ velut carcere miseris animas captiuas tyrannicè detinebat? at ubi à Verbo assumpta est caro, de propriâ domo eiectus est, & in ipsamet carne conculcatus, quâ posteros Adæ subiugarat. Enimuerò cur crudelis bellua à viuâ & immortalis triumphantis Domini carne non abhorreret, cum sic arida sanctorum ossa, & cineres exhorrescat, ut indè dirissimè torqueatur. Audi Chrysostr. ho. 26. in 2. ad Corinth. *Sanctorum ossa demones sistunt & torquent, cum nullus videatur, nullus immineat Dæmonis lateribus: audiuntur tamen clamores, dilacerationes, flagella, tormenta, Demone non ferente admirandam illam virtutem; & qui corpora gestarunt, incorporeas superant potestates. Puluis, ossa, cineres invisibiles illas affligunt naturas.* Itane verò torqueretur sancti alicuius cinere, nec glorioso sancti sanctorum corpore cruciaretur?

3. Propterea D. Thomas expendens illud Ioan.

13. 30. *cum accepisset buccellam*, dæmonem ait non permisisse Iudæ proditori, vt acceptam buccellam stomacho susciperet, ne confestim ipse eodem loco cedere vi Sacramenti cogeretur, tanta est inter vtrumque antipathia. *Diabolus, inquit, qui iam intrauerat in cor Iudæ, timens ne si panem comederet, cum cedere oporteret, non valentem in eodem loco cum Iesu consistere, non permisit Iudam panem comedere: quæ enim conuentio Christi ad Belial?* Multa quidem in huiusce antipathix confirmationem huc adduci possent exempla. Vnicum profero à Pico Mirandul. lib. de strigibus relatam, de nonnullo simplici Sacerdote, qui viaticum corporis Christi collo suspensum, ad ægrum deferens, & cuiusdam obuij fraude, in conuentum strigum ilico deductus, in quo regina pro folio sedens, à præsentibus humi sese prosternentibus adorabatur: cum eam Deiparam esse putaret, accessit post reliquos adoraturus, & arculam sanctissimi Sacramenti collo detractam, in illius gremio deposuit. Quo facto omnis illa mirabilis spectaculi pompa confestim euanuit. Nimirum sicut gustata leontophoni carne, *tãta illa vis leonis, inquit Plinius, ac cæteris quadrupedum imperitans ilico expirat*: Ita leo stygius tot magis, & strigibus imperitans, ad adorabilis hostiæ contactum protinus auffugit, erupit, expirauit. Nec indignum obseruatu censeo leontophonum nõ solum ex se leonẽ interimere, verum & eandem vim habere alteri cuipiam animali inspersum, adeo vt si feram ipsius carne pastam leo deuoret, repentinã morte corruat. Vt inde Christianus intelligat, dæmonem non tantum à nostris sacrariis, virtute corporis Christi ibidem præsentis arceri, verum insuper à quolibet diuinã carne saginato profligari: nihil enim magis extimet, quàm homi-

nem Sacramento reſectum , adeo vt non minus ab eius accellu , quàm leo à leontophoni morſu abhorreat. Immò verò audacter aſſero Chriſti carnem magis excruciare dæmonem noſtro pectore reconditam , quàm in altaris folio reſidentem , quòd incredibilis illius virtus ipſo potiſſimum uſu comprobetur. Rugire igitur poterit , & fidelem Chriſtophorum à longè ſollicitare , mordere nuſquam audebit , ne latitante myſtici leontophoni carne diſrumpatur , qui *ſub pane latens euilcerat hoſtem.*

EMBLEMA LXXIX.
 PYRAVSTAIN CYPRIIS
 FURNACIBVS NATA, FLAM-
 MIS VIGITANS.

Dat illa cibum, quæ præbuit ortum.

*La mesme qui mûnspira l'ame
 M'entretient de sa pure flame.*

79

Suggerit igni genis fornax alimenta Pyraustis;
 Præbuit his ortum, præbet & illa cibum.

A P O D O S I S.

*Cum diuina caro fornax sit amoris; in eius
 Nascitur ardenti multa pyrausta sinu.
 Feruentes animas, totidem tibi finge pyraustas,
 Quas immortali gignit, alitque foco.
 Fornacis Deus ignis edax incendia nutrit,
 Hic reperis cunas, atque pyrausta dapes.
 Ni flammatus amor te fecerit ante pyraustam;
 Fornacis rapidis immoriere rogis.*

FONS EMBLEMATIS.

Scribit Aristoteles, l. 5. de anim. c. 19. fornaces
 Ærarias Cypriæ insulæ, vbi Chalcites lapis cre-
 matur, bestiolas pennatas paulò muscis grandiori-
 bus maiores incolere, medio igne securas; adeo qui
 omnia consumit, nonnulla viuificat; namque exules
 rogis pereunt. Inimicum naturæ elementum, minu-
 tis naturis fauet. Est quod impune flammis violet.
 Cui subscribit Seneca, l. 5. nat. quæst. qu. 36. Plinius
 l. 11. c. 36. ait vocari pyrales, à quibusdam pyraustas,
 & quandiu sunt in igne viuere: cum euaserunt
 longiore paulò volatu, emori. Verum Nierember-
 gius l. 4. c. 18. docet Pyraustas in igne quidem gi-
 gni, non tamen ex igne; quoniam fornacum æra-
 riarum impurus ignis est, turbulentus vapore &
 halitu, quos fumus inuoluit, & quos emittunt me-
 tallæ, & adusti lapides. Itaque ex aqueâ aut terreâ
 substantiâ ista animalia erumpunt, in medio ignis.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **D.** P. Augustinus l. 21. de ciuit. c. 2. Ex pyrau-
 stis in igne nascentibus, nec nisi in igne vi-
 uentibus, probat viua reproborum corpora in æter-

norum ignium durare posse tormentis , ait enim
*esse animalia profecto corruptibilia, quia mortalia, qua tamen in mediis ignibus uiuant : nonnullum etiam genus vermium in aquarum calidarum scaturigine reperiri, quarum feruorem nemo impune contrectat : illos autem non solum sine ullâ sui latione , ibi esse , sed extrâ esse non posse. Quippe natura , inquit infrâ , conuenientibus vegetantur illis , non cruciantur elementis. Quasi non incredibile sit vegetari , quàm cruciari talibus rebus. Mirabile est enim dolere in ignibus , & tamen uiuere ; sed mirabilius uiuere in ignibus , nec dolere. Si autem hoc creditur , cur non & illud ? Quidni mihi liceat ex iisdem animantibus ignigenis argumentum eruere, quo probem electorum animas in ardenti Iesuanæ humanitatis fornace conceptas, non nisi in eadem posse uiuere , aut aliunde quàm diuini amoris igne posse nutriri ; adeo ut longius ab Eucharisticâ fornace auolantes emoriantur ? quandoquidem illis huiusmodi mortem Christus interminetur Ioan. 6. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis , non habebitis vitam in uobis. Vitam verò æternam , si eâdem in fornace permaneant , polliceatur : Qui manducat meam carnem , habet vitam æternam.* Est sanè charitatis fornax Eucharistia , vndique flammam amoris eructans , quibus piæ mentes incalescunt & accenduntur : Nec id mirum , cum in eâ delitescat Diuinitas , quæ *ignis consumens* Deuteron. 4. 24. & dicitur, & est. At si quis ad eam accesserit animam carnalium voluptatum fœno plenam deferens , ilico voracibus incendiis absumetur ; qui verò , aut charitate auream , aut castitate argenteam , aut patientiâ adamantinam detulerit , cœlestem inde splendorem mutuabitur , & æmulam futuræ gloriæ claritatem depromet. *An nescitis*, inquit appositè Chry-*

foet. ho. de sancto Philogonio, quia hac mensa plena est igne spirituali; & quemadmodum fontes aqua vim exundant, ita hac flammam quandam arcanam? Ne igitur accesseris stipulam afferens, non ligna, non foenum, ne augeas incendium, exuratque animam ad communionem accedentem: sed accedens affer lapides pretiosos, aurum argentumque, quò puriorem reddat materiam, multoque cum lucro discedas, & si quid mali est, abigas omnino. Nimirum, ut ait Apostolus 1. Cor. 3. Si quis superedificat supra fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, foenum, stipulam; uniuscuiusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit, quia in igne reuelabitur, & uniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit. Si cuius opus manserit, quod superedificauit, mercedem accipiet; si cuius opus arserit, detrimentum patietur.

2. Itaque fornax Eucharistica, quæ Pyraustas fouet & nutrit, paleas deuorat & absumit. Quid parit pyraustas, nisi Christi charitas? Quid facit paleas, nisi mundi vanitas? si Christiana charitas te pyraustam fecerit, securus ad fornacem accede, illius igne purgaberis, illuminaberis, accenderis, nutrietur. Si mundana vanitas te paleam fecerit, eodem igne deuoraberis, & nigresces. De hoc enim igne spiritali idem fere sentio, ac de materiali Augustinus l. 2. 1. de ciuit. c. 4. Quo, inquit, quæque adusta nigrescunt, cum ipse sit lucidus, & penè omnia quæ ambit & lambit colore pulcherrimo decolorat, atque ex prunâ fulgidâ carbonem teterrimum reddit. E contrario lapides igne candente percocti, & ipsi sunt candidi. Sili- gnum igitur aut palea fueris, igne Sacramentali quamuis candido & splendido nigresces; si virtutum soliditate lapis extiteris, eodem igne candesces, qui pro materiæ diuersitate diuersos & op-

positos sortitur effectus. Vt enim ignis fornacis Babylonice, tres admirabiles pueros, quos flammis crepitantibus coronabat, seruauit illæsos, Chaldaeos ipsi pabula ministrantes, quamuis foris starent exussit & absumpsit: & vt cum Chrysoſtomo loquar hom. de tribus pueris: *Furatur paſtus alienos incendium, nam conſumpſit quos prope inuenit, quia ieiunat in ſuis; cuſtodiam ſuam uehementer horreſcens, ne iam faciat vel ipſo fumo ſanctis quos tuetur iniuriam, foris tantum ducit urere*: Ita plane flamma fornacis Eucharisticae feruentes animas quaſi totidem pyrauitas, & ſeruat inuiolabiles, & nutrit fameſcentes, & radiis coronat; ſacrilegos verò ipſam irritantes, quamuis foris circumſtent, deuorat & conſumit. Meritò igitur Author libri de ſalutaribus documentis apud Auguſt. to. 4. ſic inferit c. 43. *Deus noſter ignis conſumens eſt, qui conſumpturus eſt aduerſarios. Accedamus ad Deum antequam conſumamur ab illo; poſtulantem vri cor noſtrum, & renes noſtros. Et iterum: quoniam probaſti nos Deus, & igne nos examinaſti, ſicut examinatur argentum. Apertiſſimè enim patet, quia ſi hîc ab illo non vrimur, illîc velut aduerſarij conſumemur.*

3. Sanctus Epiphanius l. de vitâ Prophetarum c. 5. ſcribit quod quum Heliam eniteretur parens eius, eiufmodi Sobac patri viſio apparuit. Viri niueum quemdam præ ſe ferentes habitum puſionem ſalutabant, matrisque vberibus in ignem alluebant, quin & flammam ignis, cibi loco, ministrabant. Vnde nihil mirum ſi flammâ paſtus ab Angelis, totus igneus euaserit, & vt ait Eccleſiaſticus c. 48. *Surrexerit quaſi ignis, & verbum eius quaſi facula ardebat, ſi ter ignem de cælo deiecerit, & receptus fuerit in turbine ignis in curru equorum igneorum.* Quid enim aliud

quàm faculas eructaret, flammâ pascus? quid eumeret nisi quod prius deglutierat? quid aliud quàm ignem vir igneus efflaret? Porro Euchariſtia ignis eſt deuorans, quo quiſquis alitur, non ſecus ac Helias totus igniuomus euadit, vndique diuini faces amoris eructans. Et ne dubites nos in ſacrâ ſynaxi flammâ paſci, ac igne cœleſti ſaginari, audi S. Ephrem l. de naturâ Dei non ſcrutandâ: *Hoc ſanè excedit omnem admirationem, omnem mentem, omnemque ſermonem quod fecit nobis, vnigenitus filius Chriſtus ſaluator noſter, ignem & ſpiritum manducandum, ac bibendum præſtitit nobis corpus ſcilicet & ſanguinem ſuum.* Quidni enim corpus, quidni ſanguis ille cenſeatur ignis, cum innumeris gloriæ rutilent ac corruſcent fulgetris, ac ſempiternos Empyreï ardores redoſcant, eoſque Eucharisticis conuiuis inſpirent. Proinde mirari deſino ſi plerique à ſacrâ Communionem recedentes flammâ ore & naribus efflare viſi ſint, cum amoris fornacem pectore geſtarent, quin etiam B. Ida Louaniensis, vt in eius vita legitur, cap. 19. ita charitatis igne æſtuabat hoc igne ſpiritali paſta, vt non ſolum ad eius præſentiam, ſed vel ad ſolam illius memoriam totis artibus arderet. Siquidem aliquando conſpiciens Virginem ſacra complicantem corporalia, tanto ſeruore correpta eſt, vt omnia eius membra ardere viderentur. Iure igitur Chryſoſtomus hom. 61. ad pop. non ignarus nos igne paſci dum ſacra myſteria percipimus, hortatur vt *tanquam leones ignem ſpirantes ab hac mensâ recedamus.* Æquum eſt enim vt corde & ore flammam eructet, qui flammiuomo Chriſti

corpore saginatur. Felices igitur animæ, quæ in
ardenti Dominicæ humanitatis natæ fornace,
eiusdem igne spiritali fouentur, & nutriuntur,
quibusque veluti pyraustis in igne nascentibus
& igne vescentibus, fornax *dat illa cibum, quæ præ-*
buit ortum.

EMBLEMA LXXX.
 VERMIS CANDIDVS
 IN NIVE NASCENS, EIVSDEM
 ESU SENSIM PURPURASCENS.

Cibi me sensim impurpurat albor.

*Insensiblement ce mets blanc
 Me donne une couleur de sang.*

80

Candida vermiculo nix incunabula præbet,
 Concolor hinc matri redditur, atque cibo.
 Attamen hîc sensim rutilo se murice vestit,
 Fulget & in mediâ purpura vicia niue.

A P O D O S I S.

*Nix diuina caro est niueis speciebus operta,
 Languet ubi casto stricta libido gelu.
 In niueis animus cunis candore refulgens
 Nascitur, & nitida se niue carnis alit.
 Paulatim nix purpureum parit illa colorem;
 Quique niuescebat carne, cruore rubet.
 Principio qui virgo fuit, fit postmodo martyr:
 Mens intacta nixet, membra cruenta rubent.
 De niue virginea carnis noua purpura surgit,
 Vnde triumphanti fit toga digna Deo.*

F O N S E M B L E M A T I S.

QVarunt physiologi, an nix possit viuientia generare? Affirmant Aristoteles, Strabo, Plinius, Agricola, Olaus & Scaliger posse gigni vermiculos in niue; quod in eâ multum sit aëris, & spiritus, qui postea concalesctus illos generet. Ad hæc humidum cum calore aliquo est, iuxta Aristotelem, quare nix titulo humiditatis non omnino friget. Gelu autem omnino infœcundum puto. Has bestiolas niueas, vermes appellat. Appollonides, oripas, siue montanas teredines Theophanes. Sunt candidi hi vermiculi, & in vetustiore niue rutili: Nam & ipsa nix senio purpuratur. Tanti alboris canities rubor est. Ita Nierembergius l. 4. 21.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **Q**Vod hîc Eucharistiam, & virginalem Christi carnem niueis opertam symbolis, niui comparem, nullus vt autumo damnabit, quandoquidem inter vtramque parallelum instituere non ardui negotij sit. *Nix*, inquit Augustinus ser. de trans-

de transfiguratione, & candorem nimium habet, & calorem omnino non recipit: sic electi cum pervenerint ad claritatem Dei, obtinebunt munditiæ candorem, & nihil sentient aliquando de criminis corruptione calorem: Sic ille: ego verò aio; sic caro Christi candorem nimium habet, utpote quæ millies sole splendidior, & ineffabili gloriæ claritate, quasi niueâ stolâ vestita, innocentix candore cæteris beatis præfulgeat: Et calorem omnino non habet, quippe quæ sancti spiritus obumbratione, quæ castificum frigus aduexit, & libidinis ardorem extrinxit, in utero virginali formata fuerit, Nix est nubes friabili densitate congelata, ut ajunt Conimbricenses, unde Plinius l. 2. c. 60. eam ex imbris humore mollius coacto gigni asserit. Christus imber fuit cordis humani solum sterile cœlesti irrigatione fœcundâs, cuius caro in Sacramentalium specierum nube mollius coacta in niuem transit, cuius esu, & innatâ castitatis frigiditate fideles albescent, uti frigidarum regionum incolæ, in quibus nix perennat, niuei sunt coloris. Generatur nix potissimum hyeme, vel initio veris, & in montes frequenter decedit: Niuea Christi caro veris initio, videlicet die 25. Martij in sinu Virginis genita est, & hyeme 25. Decembris decedit, at nube Sacramentali mollius coacta in montem Sion Eucharistiæ institutione celebrem, & deinceps in altaria labitur. Nix toto anno montes illos obsidet, qui longius à terrâ distiti cœlo viciniore existunt: nix Eucharistica iugiter & singulis anni diebus iis mentibus insidet, quarum conuersatio in cælis est, quæquæ à terrenis sordibus secretæ, quæ sursum sunt sapiunt, non quæ super terram. Niues in alto mari non cadere scribit Plinius l. 2. c. 103. in fine: Nix Eucharistica raro, aut nunquam

in impios decidit, quorum cor velut mare feruens quiescere non potest, quique turbulentis vitiorum fluctibus, procul à terra viuentium, alto mundi æquore iactantur. *Multitudo niuis*, inquit Theophrastus initio lib. 2. de causis plantarum, *magnopere prodest, ut paulatim colliquescens subeat solum, nec uniuersus humor influxu unico ruens dilabatur. Ita enim & terra fermentari optimè potest, calore circumoccluso, atque coërcito, quod seminibus vehementer conducit: fibræ enim subnixæ firmatæque compressu frigoris, simul ac mitescere tempus inceperit, celeriter atque uniuersa erumpunt*: Electi mortalis vitæ tempore herbescenti frumenti segeti non absimiles, non mediocriter Eucharisticæ niuis beneficio pinguescunt, & augentur: duplici de causâ, tum quod euanescentem charitatis calorem comprimant, & intus agant in bonorum operum radices; tum quod diutius, quàm momentanea sancti Spiritus inspiratio, perseverans, cœlesti gratiarum humore sensim distillante, teneras virtutum plantas quasi vberè nutrit, vnde celeriter in auream tritici messem dominicis inferendam horreis excrecant. Tandem ut parallelum finiam, niui plurimum inest aëris, & spiritus, hinc candor eius eximius: carni Dominicæ tota incubat Spiritus sancti plenitudo, vnde præcipuus eius splendor & virtus oritur: *Spiritus enim est qui viuificat, caro non prodest quicquam*. Sine spiritu, quo spiritales euadunt, quotquot Eucharisticâ niue cooperiuntur,

2. Porro in hac niue piæ mentes, quasi niuei vermes oriuntur, & eâdem vescuntur; matri & alimonix suæ concolores, hoc est, & angelicâ puritate, & innocentix candore conspicuæ, utpote innocentis agni lotæ sanguine, qui candorem po-

tius, quàm ruborem affundat. Siquidem vt fœminæ post partum sanguis in lac immutatur, vt infantem quem sanguine concepit, deinceps lacte nutriat; ita postquam adoranda Saluatoris humanitas, animas in cruce sacro cruore peperit, idem cruor in lac transiit, quo deinceps ad immortalitatem alerentur. *Oportebat enim*, inquit August. in Psal. 33. *Vt lactesceret, & ad paruulos perueniret.* Hinc Petrus regeneratos hoc lac concupiscere hortatur, ep. 2. c. 1. *Quasi modò geniti infantes rationale sine dolo lac concupiscite*; Cuius lactis ea sit virtus, vt suprâ niuem dealbet, quos intingit. Quamobrem August. sermone de martyribus, expendens illud Apoc. 7. *Lauerunt stolas suas in sanguine agni*, ait: *Sanguis agni lauat, non maculat: habet quidem ruborem, sed non potest maculare candorem.* Quare non potest maculare candorem, nisi quia sensim amittit ruborem, & in lac transiens niueum induit candorem. De animabus isto lacte lotis dixit Propheta regius psal. 67. *Niue dealbabuntur in Selmon*, hoc est, candescunt vt Selmon mons Ephraim perpetuis albescens niuibus, quamvis alioquin de se cauernosus, horridus, & umbrifus, vnde & ei nomen ab umbrâ; quod non caret mysterio; quod sic edisserit D. Th. opusc. 58. c. 24. *Selmon mons Dei est, & interpretatur umbra, & sicut dicit Glossa corpus Christi significat; quia sicut umbra fit de lumine & corpore, ita in corpore Christi est lumen Diuinitatis, & caro humanitatis. In hoc monte umbrifoso super niuem dealbabuntur fideles, quia virtute corporis Christi incomparabiliter à maculâ peccatorum emundantur.* Adeo vt si peccata fuerint vt coccinum, id est, diuini sanguinis coccino respersa, quasi nix dealbentur, à candore lucis æter-

næ, sic enim Eucharistiam supra vocabat Honorius tertius.

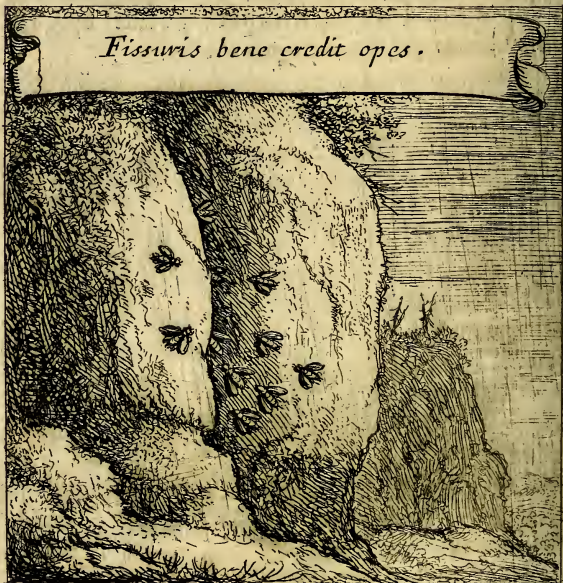
3. Cæterum vt ipsa nix vetustate rubescit, teste Plinio l. 11. c. 25. quod partes aëreæ, vnde candor oriebatur, in niue sensim extabescant; quin & in Armeniâ vltro rubentes niues decidere scribit Eustathius in commentar. super λ Iliados, ob efflatos è minio, quo regio illa scater, exhalationes, quæ aëris prævalentes partibus, natiui soli colorem niuibus inspetgunt: ita nascentes in eâ vermiculi, qui principio candent, paulatim in vetustiore niue, cuius canities rubor est, purpurantur. Quid ad rem Eucharisticam magis appositum? quippe caro Domini quæ seorsim à sanguine, vi verborum sub panis specie ponitur, tota niuea videtur; vtpote nullo cruoris rubore inspersa; verum quia natiua partium in viuo corpore connexio crudorem abesse non sinit, continuò carnis diuinæ nix, illius admixtione purpurascit. Vnde nil mirum si quæ prius genuerat virgines castitatis candore conspicuos, sensim pariat martyres proprio sanguine purpuratos. Hinc vetus Ecclesiæ mos fuit, vt castissimis fidelibus fidem coram tyranno professuris Eucharistia porrigeretur; vt qui prius illius esu canduerant liliati virgines, sensim eâdem rosei martyres rufarentur. Audiendus Cyprianus ep. 54. *Nunc fortibus & viuentibus communicatio à nobis danda est, vt quos excitamus & hortamur ad prælium, non inermes & nudos relinquamus, sed protectione sanguinis & corporis Christi muniamus. Et cum ad hoc fiat Eucharistia, vt possit accipientibus esse tutela, quos tuos contra aduersarium volumus, munimento dominica saturitatis armemus, &c.* Sic beata

Agnes de diuinæ carnis niue lactea, sensim facta est de cruoris eius murice rosea : vnde & dicebat: *Mel & lac ex eius ore suscepti, & sanguis eius ornavit genas meas. Iam corpus eius corpori meo sociatum est, quod cum amaucro casta sum, cum tetigero munda sum, cum accepero virgo sum.* Primùm virgo niuea, deinde martyr purpurea, quæ proinde meritò huius Emblematis vsurpare potuit epigrammæ: *Cibi me sensim impurpurat albor.*

EMBLEMA LXXXI.
 APIS PALESTINÆ IN
 RVPIS FISSVRIS
 MELLIFICANS.

Fissuris bene credit opes.

*A ces fentes elle confie
 L'unique soustien de sa vie.*

81

Sæpe Palestina per florida rura vagantes
 Fissa sinu angusto petra receptat apes.
 Illa vices aluearis obit, sibi credita seruat
 Mella, nec hospitibus pabula lecta rapit.

A P O D O S I S.

*Scissa petra est Iesus; fissuram cordis huius
 Turgida virtutum floribus intret apis.
 Hic stipes secura fauos, non condita plagis
 Mella, nec ingestas auferret hostis opes.
 Tutus ab insidiis Sathanae est meritorius actus,
 Quem sacra diuini corporis antra tegunt.
 Mel sanctorum operum, de vulnere hianse saporem
 Promit, ut inde famem temperet alma Trias.*

F O N S E M B L E M A T I S.

IN Palestinâ & regionibus calidioribus, tanta Apum copia esse solet, ut cum aluearibus capi non possint, in sylvas auolent, & aut in arborum truncis, aut in rupium fissuris mellificent. Ita Nie-rembergius lib. de miraculosis naturis terræ sanctæ c. 101.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **M**Ira planè Saluatoris cum ape similitudo, adeo ut ex Plinianis sententiis vtriusque parallelum contexere minimè sit operosum. *Apum coitus visus est nunquam*, ait Plinius l. II. c. 16. *plures existimauere oportere confici floribus compositis aptè atque utiliter.* Cui subscribit Ambros. 5. hexam. c. 21. dum eas è foliis, & herbis ore suo prolem legere asserit: Christus sine coitu, solo sancti Spiritus incubitu, in florido Mariæ sinu, de virginali sanguine, & Virginearum virtutum floribus aptè compositis conceptus est, iuxta illud Bernardi ho. 1. de Aduentu, *virginitate placuit, concepit humilitate.* Vnde Virgo è flosculo humilitatis, diuinam prolem ore suo legisse visa est, dum Angeli verbis consentiens,

in hanc vocem erupit; *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Ex Plinio quod exclusum est, primum videtur vermiculus candidus iacens transversus, adherensque; *Christus in utero Virginis quasi niveus vermiculus prodit, ei sic adherens, ut ab ipso Tertull. lib. de carne Christi c. 20. matri sua concarnatus & conuisceratus dicatur; quin & in præsepio iacuit quasi tenerimus ligni vermiculus.* Hinc Gaudentius edisserens illud psal. 21. Ego autem sum vermis, & non homo; ait tract. 19. in Ioan. *Vermi seipsum iam tunc per prophetam se comparare dignatus est, & hoc quidem non sine ingentis ratione mysterij: constat enim sine coitu generantis, future apes vermem nasci, quem velut apem virginem permansurum, Virgo mater dedit.* Ex Plinio l. 11. c. 5. *Inter insecta omnia principatus apibus, & iure præcipua admiratio, solis ex eo genere hominum causâ genitis Quod, ut ait Ambros. loco cit. Fructus eius ab omnibus desideretur, & indiscretâ sui gratiâ, regibus pariter ac mediocribus equali suauitate dulcescat, nec solum voluptati, sed etiam saluti sit: Christus hominum causâ natus est, quippe qui ex Symbolo Niceno, propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cælis; cuius fructus, nempe mel Eucharisticum, non mediocribus duntaxat, sed etiam regibus delicias præbet, & internis vitiorum vlcerebus medetur.* Apes ab arborum lacrymis opus suum ordiuntur ex Aristotele 9. hist. anim. c. 40. & Plinio l. 11. c. 6. quibus accinit Virgilius 4. Georg.

*Narcissi lacrymam, & lentum de cortice gluten
Prima fauis ponunt fundamenta.*

Sic & Christus in præsepio vagiens, à lacrymis & gemitibus, labores suos auspiciatus est. Ex Plinio

c. 19. *Apibus inimica est Echo resultanti sono, qui pauidas alterno pulsas ictu.* Nato Domino hostilis quoque fuit Echo illa, qua in Magorum aduentu Ierofolyma personuit, & quam audiens Herodes turbatus est: vnde subitanea pueruli in Ægyptum fuga, tot alternis pulsati ictibus, quor fatellitum gladiis in innocentes adactis. Cætera prosequi non libet.

2. Si tanta nascentis Domini cum ape similitudo, non minor ipsius in Eucharistiâ latentis cum eadem affinitas. Apis succum conficit dulcissimum, ac saluberrimum: *Sine ille sit cæli sudor, sine quadam syderum salina,* inquit Plinius c. 12. sed aculeum habet, quo eundem à furibus tueatur. Christus mel Eucharisticum planè cæleste, ad Angelorum hominumque delicias confecit, sed aculeum exeruit, quo fures sacrilegos arceret, ore Apostoli, seuerissimum iis iudicium interminans. Quanquam, vt verum fatear, apum regi videatur in hoc amoris Sacramento similiior, qui ex Plinio c. 16. & 17. nitore multum à vulgo differt, cuique forma præstantior, pennæ breuiores, ingressus celsior, & in fronte macula quodam diademate candicans, quique propriâ maiestate satis armato, natura quidem, sicut cæteris, aculeum dederit, sed eius vsus illi tantum negauerit. Christus enim in Eucharistiâ, corporis animæque gloriâ Angelos & homines longè supereminet, cui Diuinitatis forma præcellentior, cui pennæ breuiores, quòd è sacris speciebus, dum incorrupta permanent, auolare nequeat, cui in fronte diuinæ Verbi hypostaseos diadema candicat, cui demum natiuâ maiestate ruto, insit quidem vlticis iustitiæ, terribilis aculeus, raro tamen in impios exerendus, quòd

iustitiæ præpollens clementia iram eius inermem esse voluerit, vt de Apum rege censet Seneca l. 1. de clementia c. 19. *Vt non solum magnitudine corporis præstet, & specie, inquit Ambrosius loco cit. sed (quod in rege præcipuum est) & morum mansuetudine : Nam etsi habet aculeum, tamen eo non vitur ad vindicandum.* Ideò Bernardus ser. 2. de Aduentu eundem api comparans ita scribit: *Apis habet mellis dulcedinem, habet & aculei punctiorem. Attamen ad nos veniens, solum mel attulit, & non aculeum, misericordiam, & non iudicium. Nam filius hominis non venit vt iudicet, sed vt saluet.* Atque vtinam par Christianis inesset erga Dominum, quæ apum circa regem obedientia, fidelitas & reuerentia, de quibus ita Plinius l. 1. c. 17. *Mira plebei circa eum obedientia. Cùm procedit vnà est totum examen, circaque eum conglobatur, cingit, protegit; circa eum satellites quidam lidtoresque assidui, custodes authoritatis. Cùm processere, se queque proximam illi esse cupit, & in officio conspici gaudet, fessum humeris subleuant, validius fatigatum ex toto portant; ubicunque ille consedit, ibi cunctarum castra sunt.* Nonne ista legens tibi videris triumphalem Dei absconditi pompam intueri, dum quotannis magnifico per vrbium compita aulæis & floribus strata defertur apparatu, Sacerdotum humeris, quasi ex nimio erga homines amore fatigatus; conglobatâ circa illum fidelium turbâ, & Angelis arcanæ maiestatis custodibus iusti furoris aculeo munitis, ne quis impune suo principi vim inferat. *Apibus, inquit Ambros. in commune omnibus labor, communis cibus, communis operatio, communis vsus & fructus est, communis volatus.* Nonne Christo nobis-

cum omnia communia, communis mensa, communis cibus & potus, communis meritorum valor, communis gloria: vnde cum D. Thoma canit Ecclesia:

Se nascens dedit socium,

Conuescens in edulium,

Se moriens in pretium,

Se regnans dat in premium.

3. Cæterum vt apes securius in rupis fissura, quam in vimineo alueari mellificat, quod ibidem fauos sciat à furibus immunes; ita Christus in foraminibus petrae, hoc est, in carnis suae cicatricibus, quasi apes theandricorum operum floribus onusta, suauissimi cruoris mel reposuit, ad suorum annonam. Quæritur an apes mel conficiant? an è cælo defluum tantum in aluearia exportent? negat Aristot. 5. de animal. c. 22. mel conficere; affirmant alij à Seneca ep. 84. relati, illas ingenitâ sibi proprietate collectum è floribus rorem in saporem illum immutare, prius ventriculis concoctum. Ros quidem mellis conficiendo peridoneus Domini cruor, attamen mellis Eucharistici tunc solummodo saporem mihi; tunc habuisse videtur, cum Domini stomacho in vltimâ cœna multo charitatis ardore concoctus est, vt eum non ex vulneribus duntaxat, sed ex intimis etiam visceribus exugeremus; quod iis expressit verbis Cyprian. de Cœnâ Domini: *Ipsam Domini sanguinem sugimus, & intra ipsa Redemptoris nostri vulnera figimus linguam*, utique vt ex mysticæ petrae fissuris, mel eius pectoris calore digestum eruamus. Christum igitur imitetur fidelis anima, & quasi apes solers con-

fectos de virtutum floribus bonorum operum fa-
uos sacrosanctæ humanitatis fissuris credat, certa
quod nec mundus, neque diabolus quasi lacer-
tuli apum laboribus infensi, mel hisce forami-
nibus reconditum vsquam suffurari poterunt.
Hic tunc labore, hinc victitet, hinc meritorum
fœtus congerat, & mellifluas iis *fissuris bene cre-
dat apes.*

EMBLEMA LXXXII.
 ARANEVS LACERTVLI
 OS FILO OBLIGANS, PRIVS-
 QVAM ILLVM MACTET.

Prius ora ligo, tum macto.

*Auant que mon venin le touche
 J'ay soing de luy fermer la bouche.*

82

Ante lacertorum constringis Araneus ora,
 Quam morsu inspiret virus, eosque necet.

Talibus insidiis animas circumuenit hostis;

Carne Dei vesci dum vetat, ora ligat.

Faucibus obstructis, lethali sauciat ictu:

Sæuior est plagâ qualibet ista fames.

Mentis vita sita est diuinæ carnis in esu;

Carnem adimens, vitam subtrahit, ergo necat.

FONS EMBLEMATIS.

ARaneus paruos lacertos aggressus, circumdat os, & filis obducit, donec cohibeat; mox adhærens morsum defigit; inquit Aristoteles, ex quo Plinius l. ii. c. 24. Venantur, ait, & lacertarum catulos aranei, hos primum telâ inuoluentes, tunc demum labra vtraque morsu apprehendentes. Amphitheatri spectaculo cum contigit, sunt ex eo & auguria.

I N T E R P R E T A T I O.

i. **Q**uemadmodum Christus probè intelligens admirabiles Eucharistiæ fructus, passim nos ad eius participationem inuitat, & quandam in hoc alioqui tremendo mysterio audaciam inspirans, os præ timore obstructum aperit, tum ad carnem suam edendam, tum ad sanguinem bibendum clamitans: *Venite comedite panem, & bibite vinum quod miscui vobis.* Immò & inuitarui præceptum adnectens, ait: *Hoc facite in meam commemorationem.* Nihil ardentius concupiscens, quàm nobiscum vniri, & commisceri: sic è contrario Diabolus haud ignarus nihil esse sibi hoc Sacramento funestius, & exitialius, nihil hominibus, quorum gloriæ inuidet, ad salutem vtilius; nihil non molitur, vt eos à sacrâ sy-

naxi auocet , & intorto de repetitis criminibus
 stamine velut araneus hiantia famelicorum lacer-
 tularum ora obstruat, vnde lethalis sequatur ine-
 dia , & planè damnabilis panis supersubstantia-
 lis, ac dominici calicis abstinentia. Hunc aduer-
 sarij dolum , has insidias Cyrillus Alex. l. 3. in
 Ioan. c. 37. his aperit verbis , ne fideles hostili
 fraude diu ieiuni macie conficiantur & intereant:
*Sciant baptisati homines , & diuina gratia participes
 facti , si rarius in Ecclesiam proficiantur , & longo
 temporum spatio , propter simulatam religionem , my-
 sticè communicare Christo recusent , ab eternâ se vitâ
 procul depellere. sed varia sunt diaboli , multiplices-
 que ad decipiendum insidia: Nam primum ad viuend-
 um turpiter inducit , deinde cum malis onerati fue-
 rint , tunc abhorrere à Christi gloriâ persuadet , qua
 possent à turpitudine voluptatis , quasi ab ebrietate reuo-
 cari. Quid ad rem nostram accommodatius? ibi
 enim per gloriam Christi; dubio procul Eucharis-
 tiam intelligit , quam ante ipsum S. Ignatius
 epist. 14. gloriam Dei nominauerat. Hæc igitur
 asturia est infernalis aranei, vt primum fideles
 ad flagitia quæuis inducat, quibus filum exitiale
 deducens ; eorum ora sensim ita obligat , & ob-
 ducit ; vt ad immortales Eucharisticæ mensæ
 epulas hiare non possint. Huiusmodi sibi filum
 ab inimico contextum agnoscit August. l. 8. conf.
 c. 5. *Velle meum tenebat inimicus ; & inde mihi cate-
 nam fecerat , & constrinxerat me. Quippe ex volun-
 tate peruersâ facta est libido ; & dum seruitur libidini,
 facta est consuetudo ; & dum consuetudini non resistitur,
 facta est necessitas , quibus quasi ansulis quibusdam sibi-
 met innexis (inde catenam appellauit) tenebat me ob-
 strictum dura seruitus.**

2. Cur autem Christianis insidians aduersarius, ex peccandi libidine, consuetudine, moralique necessitate, filum exitiale deducat, plures ei rationes suppetunt. Prima quidem, quoniam nos à sacris mysteriis auertens, & ora, ne quid ex iis degustemus, obstruens, vires eius inualescunt, quæ ipsorum participatione labefactantur; acuuntur ignita illius iacula, quæ Dominici corporis vmbone obtunduntur; suumque in animas nostras hac arte retorquet supplicium. Nouit enim veram esse hanc Ignatii ep. 14. sententiam: *Date itaque operam, ut sapius congregemini ad gloriam Dei: quando enim sapius in idem loci conuenitis, labefactantur vires Sathana, & ignita illius ad peccata iacula irrita resiliunt: nostra enim concordia & consensus fidei, exitium illius, & satellitum eius supplicium est.* Secunda verò, quoniam nos periculose faucios originalis concupiscentiæ iaculo probe sciens, diuinæ carnis dictamnum subtrahit, quatenus hærens lateri fatalis arundo vitam nobis citius auferat. Meminit enim Eucharistiam ex eodem Ignatio esse *pharmacum immortalitatis, mortis antidotum, medicamentum purgans vitia, & omnia pellens mala.* Et ex sancto Martiali ep. ad Burdigal. c. 3. *hoc solo remedio vitam nobis prestandam, & mortem effugandam.* Tertia vt toties mortis ictum nobis inferat, quoties nos à sacrâ Communionem retrahit. Quis enim ambigit, inquit Sanctus Basilius ad Cæsariam patritiam, *quin frequens vitæ participatio nihil aliud sit, quàm pluribus modis viuere?* Ac proinde ex opposito, *quin frequens vitæ neglectus sit pluribus modis emori, ac interire?* sanè, vt vita salusque

que animæ in crebrâ Sacramenti perceptione sita est, sic pestis eius, & interitus in diurnâ illius abstinentiâ, si Chrysostomo credimus, hom. 24. in I. ad Corinth. *Vt frigida ad Eucharistiam accessio periculosa est, ita nulla mysticæ illius cœnæ participatio pestis est, & interitus. Ipsa namque mensa anima nostræ vis est, nervi mentis, fiducia vinculum, spes, salus, lux, & vita nostra.*

3. Sunt & aliæ rationes quibus permouetur Infernalis araneus, ad obstruenda fidelium ora, ne miros Eucharistiæ fructus, illius vsu, percipiant, quas mihi suggerit Hugo Cardinalis in c. 6. Ioan. Prima est, vt sic eos ab vnitæte corporis Christi, id est, Ecclesiæ separet; quoniam ex Apostolo I. Cor. 10. vnum corpus multi sumus, qui de vno pane & vno calice participamus. Quod his verbis expressit Cyprianus ser. 6. de orat. dom. *Ne dum abstenti, & non communicantes à cœlesti pane prohibemur, à Christi corpore separemur.* Secunda, vt ita nos diuini, ac regalis epuli contemptores efficiat, iisque homicidis similes, qui Matth. 22. summi regis seruos ad epulum inuitantes *contumeliosis affectos occiderunt.* Parum est homicidis comparari, quos tanti contemptus Sacramenti verè deicidas efficit, vtpote grauissimi sceleris conscios. Tertia, vt nos inhospitales, & erga Dominum humanissimum peregrinâ Sacramentalium Symbolorum veste indutum, prorsus inhumanos efficiat, dum illum stantem ad ostium & pulsantem, inauditâ barbarie sui pectoris hospitio suscipere detrectant; quibus proinde Christus, in iudicij die, idem omnino quod

reliquis damnatis dicturus est : *Hospes eram, & non collegistis me.* Nouit enim aduersarius Dominum iis qui illum receperunt dedisse potestatem filios Dei fieri ; contra verò filios fore diaboli , quotquot illum in Eucharistiâ peregrinum , pectoris hospitio recipere negligunt. Quarta , vt tremendi contemptu mysterij , in quo nouum & æternum testamentum quotidie renouatur , dum sanguis noui & æterni testamenti è calice funditur , conuincantur eiusdem infractores testamenti , iisdem obnoxij supplicij , ac si filium Dei conculcassent , & sanguinem testamenti polluissent. Postrema denique vt à fonte plenitudinis gratiarum longius diffiti , quasi scirpi humore destituti confestim inarescant , iuxta illud Iobi 4. *Nunquid virere potest scirpus absque humore ?* Iis ergo de causis callidus inferni araneus Christianorum veluti famefcentium lacertulorum ora constringit , ne vitalibus inhient epulis , eosque fatali necessarij panis abstinentiâ perimit. Dicit etiam potest os nostrum obstruere , hoc est , feruens Eucharistiæ desiderium , quod est os famefcentis animæ , ne dilatatum vberi gratia repleatur ; iuxta Domini promissum Psal. 80. *Dilata os tuum , & implebo illud.* Quod ad rem nostram flectit Richardus Victor. l. i. de Spiritu sancto : *Si ad illam internam , inquit , & supernam dulcedinem inhias , si ad veram suauitatem suspiras , audi quid tibi diuinitus precipitur , & attende quid simul tibi promittitur : dilata os tuum , & implebo illud. Certe si terrena oblectamenta esuris , si terrenas voluptates sitis , melius tibi est*

os contrahere , quam dilatare , desiderium tuum restringere , quam extendere , cum nusquam locorum inuenias , unde illud satiare valeas. Quidnam est illud os interioris hominis , nisi desiderium cordis? Os ergo cordis obstruit inimicus , dum feruens Eucharistia desiderium extinguit. Vnde sequitur, vt homo præ inediâ moriatur. *Prins oraligat , tum maclat.*

EMBLEMA LXXXIII.
 FORMICA TRITICVM
 QVÆRENS, IN TATI INSIDIAN-
 TIS OS LAPSA INTERIT.

Frumento inhians cadit hostis in ora.

*L'ennemy s'auale au moment
 Qu'elle recherche le froment.*

83

Frumento formica inhians prædonis in ora
 Labitur, & st uctis interit insidiis.
 Quid iuuat ingenti granum vitale labore
 Colligere; hostili si perit illa dolo?

A P O D O S I S.

Dum malè frumentum sacris homo carpit in aris,

Dæmonis in fauces præda inopina ruit.

Quippe dolis, altaris iter prædator iniquus

Obsidet, ut viuens inferat esca necens.

Conuenit electis animabus triticum, Auerni

Gutturè sorptus obit, qui reus illud edit.

Sæua est mors animæ vitiorum inducta veneno;

Æst immortalis est sæuior orta cibo.

F O N S E M B L E M A T I S.

Tatus, Indis Aiotochelus, solertis ingenij monstrum, plurimùm delectatur formicis; inuenit modum quo sine labore, immò cum quiete suâ illas venetur, ut in os concurrat præda. Cubat supinus in formicarum grana conuehentium semitis, caudâ super ventrem vsque ad os protensâ, quæ crustata & rigens est; venter tamen longiusculus, & tenuissimis vestibibus pilis, incommodam viam formicis præstat. Quare per caudam procedentes, rectâ incidunt in insidias, & cibum hosti vltro ministrant. Ita Nierembergicus lib. I. hist. nat. c. 18.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **D**Vm formicas, messis tempore, per arua concursantes, cum obuiis quasi colloquentes, grana tritici sua in horreola ad annonam conuehentes, per otium mihi conspiciere licuit, illico venit in mentem frequens olim Christianorum circa diuina altaris mysteria concursus, ut frumentum electorum, & granum illud frumenti, quod in terrâ semel mortuum multum fru-

ctum attulit, non solum pectore recondere, sed etiam in proprias domos, ad multorum mensium annonam, maximè persecutionis tempore, comportarent, vt testatur Basilius ad Cæsaream Patritiam his verbis: *Omnes qui in eremo monasticam vitam degunt, ubi non est sacerdos, communionem domi habentes accipiunt. In Alexandria verò atque Ægypto, unusquisque etiam ex his qui ex populo sunt, vt plurimum habet Communionem domi suæ, & cum vult per seipsum assumit.* Verùm vt formicis collecta semina conuehentibus in viâ supinus Tatus exitiales struit insidias; quo fit vt dum triticum mirâ in opere sedulitate quæritant, in ipsius os prolapsæ pereant improuiso interitu: ita plerisque fideles altaris frumento temerè inhiantes pari fraude circumuenit diabolus, & eodem tempore, quo vitale triticum in pectorum horrea comportant, immani gutturis hiatu crudeliter absorbet. Quod primum quidem execrabili Iudæ contigit, qui temerè frumentum carpens Eucharisticum meruit à Sathana deuorari; de quo Ioan. c. 13. ait: *Et post buccellam introiuit in eum Sathanas.* Vtique in factilegæ Communionis vltionem. Quod enim cum reliquis Apostolis Eucharistiam sumpsit docet inter alios Patres August. tract. 62. in Ioan. & in Psal. 10. ait: *Christus traditorem suum tantâ patientiâ pertulit, vt ei primam Eucharistiam confectam manibus suis, & ore suo commendatam, sicut ceteris Apostolis traderet.* Cui subscribunt tum Chrysof. hom. in Matth. initio tomi 2. *Cum proditor ineffabilibus mysteriis communicasset, idem permansit, & dininâ mensâ suscepturus in melius commutari noluit; quia tali animo mysteriis susceptis, nec timore, nec beneficio, nec honore melior factus est: Tum S. Leo*

ser. 7. de pass. *Nec ab hoc mysterio traditore submoto, ut nullâ iniuriâ exasperatus offenderetur, qui in voluntariâ erat impietate perstiturus. Ipse enim sibi fuit materia ruina, & causa perfidia, sequens diabolum ducem, & nolens Christum habere rectorem.*

3. Constat igitur ex Lucæ narratione Iudam cum reliquis Eucharistiam suscepisse, & quidem antequam buccellam intinctam de manu Domini reciperet, postquam introiuit in eum Sathanas. Nec operosum est Lucam & Ioannem ad concordiam redigere, dum ille c. 22. antequam proditor mensæ accumberet, ait in eum intrasse fatanam; hic verò post buccellam: primùm enim ad Iudam accessit aduersarius, quasi obsidens vt ei proditionem inspiraret; postea verò sacrilegæ communionis reum plenissimè possedit, vt illo deinceps veluti re suâ ad libitum abuteretur. Quidni enim eum inuaderet, qui Domini corpus indignè inuaserat? quidni eum occuparet, quem detestanda communio diabolum fecerat, cum Eccles. 13. omne animal diligat sibi simile? quidni illum deglutiret, qui non diiudicans corpus Domini, iudicium sibi deglutierat? Nemo repente fit summus, nec Iudas repente de Apostolo factus est diabolus, & diaboli cibus. Multis quidem piaculis sese antea obstrinxerat, pecuniam in vsum familiæ Apostolicæ suffuratus fuerat, cum Sacerdotum principibus de Magistri traditione pepigerat, neque propterea plenè diabolus deicidam animum occupauerat: verum vbi tot tantisque criminibus indignam Communionem adiunxit, vbi tam enorme sacrilegium quasi coronidem omnis impietatis imposuit, tunc eum diabolus plenè

possedit. Quod haud dubiè voluit Tertull. l. de anima c. II. *Iudam quoque, ait, aliquando cum electis deputatum, usque ad loculorum officium, etsi iam fraudatorem, traditorem tandem, nondum tamen diabolus intrauit.* Donec videlicet proculcato Domini corpore malitiam consummasset. Nimirum callidus hostis velut imperator qui urbem munitissimam oppugnat, primùm quidem aggere castrensi circumuallat, tum mœnia machinis tormentisque bellicis diruit, mox per laceri muri hiatum irruptionem tentat, tandemque per calcata ciuium cadauera victor arcem occupat; ita miserum proditorem suis dudum suggestionibus concusserat, & admissorum antea criminum pilis, cordis arcu labem, & ruinam intulerat; ast ubi per sacrilegam communionem legitima ruina facta est qua iustitueretur oppugnatio, confestim triumphator intus irrupit. Quod elegantibus verbis expressit Chrysoft. hom. 82. in Matth. *Non subuò; neque sub vno momento; sed sensim, diligenter facto periculo hominem ingreditur: sensim enim ad eum accedens & pulsans, postquam apertum sibi esse habitaculum cognouerat, totus deinceps hinc spirauit, & planè ipsum superauit.* Quandònam verò Iudas pulsanti domum interiorè aperuit, nisi quum ad excipiendum Domini corpus impurum os referauit? vnde & Tatus infernalis etiam os suum tunc aperuit, vt male onustam cœlesti tritico formicam deuoraret.

3. Cæterum quod olim execrando proditori contigit, vt post bucellam à Sathana penitus occuparetur; idem omnino plerisque accidit, vbi sacra mysteria polluerunt, quos & ipsis Ener-

gumenis peiores censet Chrysoft. hom. 60. ad pop. *Dicam aliquid terribilius*, inquit, *non tam graues energumenos intus esse, quàm istos, ut ait Paulus, ut Christum conculcent, & sanguinem testamenti communem existiment, & gratiam Spiritus afficiant contumelia.* Demonium enim patiente peior est, qui postquam peccauit, accedit. At quorsum energumeno censetur peior, nisi quia perfidi Iudæ imitatur impietatem, eiusdemque deicidij reus, eundem meretur cruciatum, idem omninò supplicium? rectè siquidem dixit Beda relatus à D. Thoma in catena ad c. 22. Luc. *Va homini illi qui ad mensam Domini indignè accedens, ad exemplum Iudæ, filium hominis tradit, non quidem Iudæis, sed peccatoribus membris suis.* Itaque ne quis Eucharistico frumento, formica instar inhians, in hostis insidiantis os incidat, & ab ipso sorbeat; prius probet seipsum, & sic de pane illo edat: quam probationem necessariam ita declarat Tridentina Synodus sess. 13. c. 7. *Vt nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumuis sibi contritus videatur, absque præmissâ Sacramentali confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat; quod à Christianis omnibus, etiam ab ijs Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hac sancta Synodus, perpetuò seruandum esse decreuit, modo non desit illis copia confessoris.* Omnis enim sceleris alicuius sibi conscius, nisi sic prius se probauerit & pœnitentiæ lauacro sordes animæ abluerit, iudicium intra viscera recondit, non diiudicans corpus Domini, non alimentum, sed tormentum; non vinum, sed venenum accipit, & cœlesti vitalique frumento inhians, cadit hostis in ora.

ZOOPHYTA.
 EMBLEMA LXXXIV.
 PURPURA VNO ICTU
 CÆSA FVLGIDIOR QVAM
 DIV PASSA.

Pretiosa magis mactata repente.

*Cette qui meurt du premier coup
 Surpasse l'autre de beaucoup.*

84

CÆsa repentino qua Purpura corruiſt ictu,
 Sanguine ut affundit imperiale iubar:
 Sic minus illa micat longi qua ſabe doloris
 Languit, & fulgor quò rutilabat, abit.

A P O D O S I S.

Christus uti murex pretioso sanguine surgens,
 Non semel humano casus amore cadit.
 Primum in monte Sion diuisus cuspide verbi
 Corruit, & rutilo vasa cruore replet.
 Tormentis mox fractus obit Caluaria in alto
 Culmine, tristem animam passio longa rapit.
 purior hic sanguis, quo pocula sacra refulgent;
 Ille minus purus, quo crucis ara madet.
 Vnico enim primus fluxit rutilantior ictu,
 Nec dolor expressit, sed violentus amor.
 Vsque ad delicias à Numine nunquid amamur?
 Bis perit, ut fiat purpura vna cruor.
 Quid dico bis? quotidie cadit ictus amoris
 Cuspide, ut exornet fulgidiore togâ.

FONS EMBLEMATIS.

CRuoris Purpuræ præcipua dignatio lanis tin-
 gendis, si præsertim vno ictu lapidis cædatur;
 alioquin dolorem aliquandiu sustinens amittit co-
 lorem. Nierembergius l. de miraculosis terræ pro-
 missæ naturis. c. 93.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **V**T purpuræ siue muricis caro, apud Roma-
 nos, in mensarum deliciis, & fulgidus
 cruor nigrantis rosæ colore sublucens, tingendis
 Principum vestibis summopere fuit expetitus; vn-
 de huiusmodi conchylia sic de purpurato epulone
 apud Martialem l. 13 conqueruntur.

Sanguine de nostro tinctas, ingrate, lacernas

Induis, & non est hoc satis, esca sumus.

Ita Dominus Iesus, & alimenti, & ornamenti vim

obtinens, tum carne suauissimâ conuiuas suos ad immortalem vitam exaturat, & sanguine pretiosissimo ad inæstimabilem gloriam exornat; quòd nihil carne ipsius sit dulcius ad saporem, nihil venustius ad decorem. Dilectus noster candidus, & rubicundus, qui rosas inter Martyrum, & Virginum lilia pascitur, vt sponsæ sui sanguinis murice miram affundit venustatem, sic eiusdem fulgore propriam illuminat humanitatem; nec aliunde, sed de suo pulchrescit. Pulcher quidem in circumcisionis mysterio, pulcher in horto, pulcher in prætorio, pulchrior in patibulo, vtpote inibi sui cruoris ornatus cocchino: sed in sanctissimo planè Sacramento pulcherrimus, quod ibidem diluitori, viuaciorique purpurâ sit indutus. Enimuerò sicut nullus olim triumphum agebat nisi purpuratus, ita nec Christus imperator noster vsquam triumphauit, nisi proprio se cruore prius impurpurarit. Primum quidem de tribus regibus gentium primitiis, suos ad pedes aduolutis, in stabulo Bethlehem, triumphauit gloriosius, quàm rex Ægypti Sefostris, captiuorum regum quadrigis vectus; verùm adhuc recenti cruentæ circumcisionis vulnere tunc erat purpuratus. Triumphauit in Eucharistiâ de mundi potestatibus, cùm ab Eligio hom. 8. de Euchar. vocetur. *Sacramentum quo subiugatus est mundus;* verum & propriij sanguinis haustu largiori, tunc erat impurpuratus. Triumphauit in horto de militibus, quum fulmineâ voce percussos humi prostrauit: at nunquid ille tunc sanguineo cruore madidus, & proinde purpuratus? triumphauit demum in cruce verè triumphali, vbi *exponens principatus & potestates traduxit confidenter,*

palàm triumphans illos in semetipso : At nullibi magis, quam ibi purpuratus. Demum in cælum ascendens magnificè triumphauit sed: & tunc purpuratus apparuit: nisi enim purpurâ vestiretur, minimè Angelorum exercitus apud Isaiam c. 63. sciscitaretur: *Quis est iste qui venit de Edom tintis vestibus de Bosra?* & iterum. *Quare ergo rubrum est vestimentum tuum sicut calcantium in torculari?* Quem locum edisserens Tertull. lib. 4. contra Marcion. c. 40. innuit triumphatorem nostrum non de hostili, sed de proprio sanguine fuisse purpuratum. *Spiritus*, inquit, *propheticus veluti iam contemplabundus Dominum ad Passionem venientem, carne scilicet vestitum, ut in càm passum, cruentum habitum carnis in vestimentorum rubore designat, conculcata & expresse vi passionis tanquam de foro torcularis; quia exinde quasi cruentati homines, de vini rubore descendant. Iuxta illud, lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vuae pallium suum: Stolam & amictum carnem demonstrans, & vinum sanguinem.*

2. At nunquid etiam regali Eucharistiæ epulo triumphator noster accubuit purpuratus? nunquid Sacramentalis ferculi Salomoni nostro destinati ascensus omnino purpureus, vel vt Septuaginta legunt, eleuatio eius purpura? quis id negat? Cum Sacramentum istud instituens, calicem quem discipulis porrigebat prior ipse biberit, & proprii cruoris murice os, linguam, pectus & viscera imbuerit, & in sanguine vuae stolam suam lauerit, iuxta prophetiam Iacob de Messia, in filij Iudæ persona loquentis Gen. 49. *Lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vuae pallium suum.* Stola interior vestis est, pallium exterior; stola interiores humanitatis à verbo assumptæ partes, quæ Eucharistico vino

imbutæ fuerunt, denotat, pallium exteriores, quæ pluribus plagis purpurascunt. Stolam igitur suam in vltimâ cœna rex noster impurpurauit, dum hausto calice palatum, fauces & pectus diuinum sui sanguinis imbuuit murice, & vix sanguine rubefecit: Vt enim cum Cypriano loquar l. 2. ep. 3. ad Cæcili-um: *Quo modo ad potandum vinum veniri non potest, nisi botrus calcetur ante, & prematur; sic nec nos sanguinem Christi possemus bibere, nisi Christus calcatus prius fuisset, & pressus; & calicem prior biberet, quem credentibus propinaret.* Porro in vltimâ cœnâ vinum Eucharisticum cum discipulis bibit; ergo mysticus botrus iam calcatus fuerat, & pressus nondum quidem torculari crucis, sed torculari charitatis, quo expressus est vix sanguis, in quo stolam suam lauit, hoc est interiora impurpurauit. *Rectè enim, ait Gaudentius tract. 2. Vini specie sanguis eius exprimitur: quia cum ipse in Euangelio dicat: Ego sum vitis vera, satis declarat sanguinem suum esse omne vinum, quod in figurâ passionis eius offertur. Vnde sanctissimus Patriarcha Iacob de Christo prophetauerat dicens: lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vix pallium suum.* Quam doctrinam Brixien- sis Episcopus, ex Tertulliano delumpfit l. 4. contra Marcionem, vbi sic disserit: *Multò manifestius Genesis in benedictione Iuda, ex cuius tribu, carnis census Christi processurus, iam tunc Christum in Iuda delineabat: lauabit, inquit in vino stolam suam, & in sanguine vix amictum suum: stolam & amictum carnem demonstrans, & vinum sanguinem.* Ne quis verò de Domini cruore in Caluar-ia fuso vinum istud acciperet, non autem de eo quem in Eucharisticâ cœna prior hausit, addit Septimius: *Ita & nunc sanguinem suum in vino consecrauit, qui tunc vinum in sanguine figurauit.* Igitur in vix torcu-

lari amoris expressæ sanguine, stolam suam lauit, hoc est, interiora pretioso sanguinis murice intinxit. Pallium verò, hoc est, exteriora corporis eiusdè vuæ torculari doloris expressæ sanguine purpurauit. Audi Bernardum tract. de passione c.4. *Non defuit purpura vestis irrisoria: chlamydem enim coccineam circumdederunt ei; quamuis ipse vestem corporis sui, sanguinis sui pretiosissimi effusione multò nobilius purpurauit: purpura enim non plus quàm bis tingitur; ipse verò purpuram corporis sui. non solum bis, sed etiam teriò, sanguineo torrente pertinxit. Ecce sponsus tuus, ô sponsa, rubricatur in sudore, in flagellatione, in crucifixione. In Eucharistiâ igitur triumphator noster rubricatus est interius, in Caluariâ autem exterius, illic stolam, hîc pallium vuæ sanguine lauit, vnde totus exiret purpuratus.*

3. Verùm Eucharistiæ purpura longè floridior & viuacior, quod in eâ, quàm in Caluariâ sanguis effluerit purior & fulgidior. Cur ita? quoniam murex noster mysticus vnico amoris ictu cæsus est in epulo, ac proinde viuacior & fulgentior manauit purpura, quæ in patibulo fluxit turbida & languida quod diurnos ibi dolores sustinisset. Quamuis enim idem omnino cruor extiterit qui calicem imbuit, & crucem; calicis tamen defæcator fuit, quam crucis, quod hunc violentus dolor, illum spontaneus amor expresserit; hic à purpurâ diu passâ, ille à viuidâ profluxerit. Nimirum in Sacramentali epulo repentino amoris quasi purpurarij tinctoris ictu mactata procubuit, at in fatali patibulo repetitis acerbissimi doloris ictibus occubuit. In Eucharistiâ solo consecratorij verbi gladio cæsa est, in Caluariâ clavis pluribus, post diurnos cruciatus attrita est. Purpuræ cruor pretiosus tingendis lanis ex-

petitus manat, non ex reliquo corpore, sed ex gutture: inest enim mediis faucibus vena candida, quâ exsectâ gladio fulgidus ille liquor effluit. Christi sanguis qui in cruce solum de ipsius corpore fluxit, in cœnâ de ipsiusmet ore manauit: nisi enim verba consecrationis calicis ore protulisset, calix minime pretioso liquore spumasset, cuius natiuum fulgorem non mediocriter flammea, quâ tunc eius cor æstuabat, charitas adauxit. Hinc cant. 4. dicitur: *Sicut vitæ coccinea labia tua.* Quem locum edisserens Gillebertus ser. 24. in cant. ait: *Concepta in corde charitas quasi ignis flammigerans coccineo colore labia inficit, per quæ erumpit. Calor de excelsis missus in corde, germanum labiis præstat colorem. Quid enim aliud sibi vult quod coccinea dicuntur, nisi quod in hoc flamma demonstrantur, eo quod coccus igneo rubet colore. Bene coccinea labia, quæ hunc ignem non solum in terram, sed & in cælum mittunt, denique & ipsum Dominum cœli succendunt. Charitas vitæ est, charitas coccus est.* Quoniâ igitur diuinus cruor in Eucharisticâ cœnâ è Christi faucibus erupit, non ex manibus, aut pedibus vt in Caluariâ; nec ex humanitate diu passâ, pallidâ iam & languidâ; sed ex eadem multo amore feruidâ, multo spiritu viuidâ promanauit, vnico charitatis quasi Sacerdotis immolantis ictu, proptereâ magis tingendis & ornandis animabus nunc expetitur, vtpote purpura floridior & ardentior quæ *pretiosa magis mactata repente.*

EMBLEMA

EMBLEMA LXXXV.
 PINNA TESTA CON-
 CLUSA, PISCES PROTENSA
 CARUNCULA ILLICIENS:

Patet illicium, sed delitet illex :

*L'attrayant ne se monstre pas,
 Mais fait monstre de ses apas.*

85

Pinna mari placido, concha se pandit hiatus,
 Byssinaque extremis retia tendit aquis.
 Callida piscatrix latitat, caro prominet extra,
 Dulce quidem incantis piscibus illicium.

P p

*Quos vigil ut vidit mordere audacius escam
 Pinnophylax, præda tempus adesse monet.
 Is pinna comes & custos, & sedulus index,
 Cui bona captura portio iure venit.
 Pinna quidem pisces irretit, & attrahit escâ:
 Vt prædetur, eget Pinnophylacis ope.*

A P O D O S I S.

*Escam aperit, seseque operit Seruator, hiantum
 Ora cicatricum pandit, vi intus eas.
 Carnis amatorem dulcedine carnis inescat;
 Quid fugis insidias, quas Deus ipse struit?
 Umbra Sacramenti est tibi rete; caruncula, Christi
 Corpus; hians Pinnae conchula, plaga patens.
 Nec tamen hîc solus nos irretire valeret,
 Huic nisi mysta suam iungere vellet opem.
 Vt monitis animas in tensa Synaxeos urges
 Retia, sic præda parte petitus ouat.
 Non pudeat te carne capi, laqueisque teneri,
 Sponte quibus Deitas illaqueata manet.*

FONS EMBLEMATIS.

Pinna animal marinum, de genere concharum est, pandit se hiatu testarum, & carunculam extra conchas prominentem ex sese prætendit, tanquam escam circumnatantibus piscibus. Cum cancro comparandi cibi societatem facit, eamque ob rem cancer, cum piscem quempiam adnatate videt, illam leuiter morfu admonet. Tum pinna magis ac magis suas conchas patefacit, intraque eas piscis adnantis caput recipit, comprimitque, & piscem ita captum in cibo consumit. Ita *Ælianus* l. 3. de anim. c. 29. Pinnam verò sic describit *Rondeletius*: Duabus grandibus patula

est conchis, in arenâ affixa viuit, testa foris est aspera, colore fusco, intus nitidi & argentei splendoris, ab inferiore & strictiori parte, in amplam latitudinem extenditur; illic arctissimè clauduntur testæ, hîc facile diducuntur, intus multum est carnis: cuius omnes partes ex bysso alligantur: est autem byssus hic mollissima lana & delicatissima, quam expandit per modum retis piscatorij, in quam vbi incautos pisciculos, & conchylia dolosè attraxerit, iis vescitur. Pinnæ iconem habes apud Gesnerum de Aquatilibus pag. 731. Pinnophylacis verò apud eundem pag. 159. pinna verò gallicè *Nacre* dicitur.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **P**inna peregrinum mihi videtur Eucharistiæ symbolum; nascitur iis potissimum in locis, vbi salis oceani fluctibus dulcis fluuiorum aqua commiscetur, vt scribit Gesnerus in corollario de pinna lit. F. eo loco, eoque tempore Eucharistia nata est, quo Christus fons aquæ salientis in vitam æternam, ac proinde dulcissimæ, amarissimæ passionis fluctibus sese permiscuit. Pinna duabus conchis clausa delitescit; Eucharistiæ geminis panis & vini speciebus. Pinna arenæ firmiter affixa viuit; Eucharistia aræ affixa viuet & vigebit ad consummationem vsque sæculi. Pinnæ testa foris aspera, & colore fusco, intus est nitidi & argentei splendoris; Eucharistia vilis extrinsecus & obscura, intus autem tota gloriæ fulgore radiat; vnde quisquis sacramentales species fidei oculo penetrat, humanitatem gloriæ dotibus conspicuam, Verbum Patris æterni splendorem, demùm ipsammet diuinitatem immenso

iubare redimitam illico deprehendit. Pinna ab inferiori strictiorique parte, in amplam latitudinem extenditur; Eucharistiæ altera pars inferior & angustior, videlicet panis & vini symbola; altera superior & latior, nempe gloriosa Christi humanitas. Pinnae pro testarum capacitate plurimum inest carnis; Eucharisticae conchæ, pro specierum quantitate, multum inest diuinæ carnis, cum sub exili hostiæ particulâ tota delitescat. Pinnae caro dulcis, mollis & candida maximè sapit, si maceretur aceto, inquit Gesnerus; talis & Christi caro: quidni enim mollis agni mitissimi caro? quidni candida, quæ verbo, quod candor est lucis æternæ, copulatur? sed eò fidelibus suavius sapit, quò sapius praviæ contritionis aceto maceratur. Pinnae caro, referente eodem Gesnero, valet aduersus dorycni venenum, quod strychni genus est, & drachmæ pondere datur, vt quis sibi placeat, & sese pulcherrimum existimet: duplicatum verò pondus maiorem insaniam creat, spectris vanis animo obuersantibus; triplicatum perpetuas gignit furias, immò & mortem adfert: quo quidem ad viuum exprimitur amor sui, qui Babylonem extruxit, vsque ad contemptum Dei. Vbi enim virus istud cor nostrum occupauit, nostra suspicimus & admiramur, vitia virtutes censemus; exinde fastu turgidi perpetuis ambitionis furiis agitamur. Nullum autem aduersus hoc venenum efficacius antidotum, carne Domini sacris in mysteriis ad nostram eruditionem exinaniti. Quid enim ad deprimendam hominis ambitionem potentius, numinis abiectione?

2. Pinna sese pandens in littore , & orbum luminibus corpus intus minutis piscibus offerens, eosdem circum natantes byssinis retibus sensim implicat, & protensâ carunculâ suauiter allicit, vt audacius assultantes arripiat, & in propriam substantiam conuertat. Idem omnino præstitit Dei Filius: siquidem assumptam carnem, & humanitatem incredibili pulchritudine vel barbaris amabilem, nostris, dum vixit, exhibuit aspectibus, vt peccatrices animas in cœnoso sæculi huius æquore natantes illiceret, & illecebrarum laqueis irretiret. Sic diuinitatis occultæ splendore, qui in ipsâ etiam facie relucebat, Matthæum attraxit; sic Magdalenam cœno libidinis immerfam mirâ vultus pulchritudine, quæ nihil nisi diuinum anhelabat, allexit, vt osculis sugentibus castificam carnem prægustaret, & feruentis ore desiderij sacram Eucharistiam, vel ante ipsius institutionem, prælibaret. De quâ sic eleganter differit S. Paulinus epist. 4. *Quia vocanda ex gentibus imaginem Ecclesie præferbat, omnia in semetipsâ mysterij, salutaris insignia gessit. Vnctâ est chrismate sui muneris, pœnitentia lacrymas habuit in lauacrum, viscera charitatis in sacrificium, & ipsum vinum vinificantemque panem manibus & ore sumpsit: sanguinem quoque calicis, antequam fieret calix sanguinis, osculis sugentibus prælibauit. Beata quæ Christum in carne gustauit, & in ipso corpore, Christi corpus accepit! An non piam hanc pœnitentem dominicis affixam pedibus, & sacratissimam ipsius carnem auidis osculis lambentem & sugentem intuens, tibi videre videris pisciculum è pinnae testâ pendulum, carunculæ mordentem illicium, & byssinis retibus implicatum? Nimirum vbi Magdalena speciosum formâ præ*

filiis hominum vidit, sibimet periit, vt deinceps illi soli viueret, qui peccatricem animam deperibat. *Verè efficax est*, ait Gillebertus ser. 20. in Cant. *& violenta visio tua, bone Iesu, qua intuentium in se rapit affectus. Vis accipere quàm sit efficax? cùm exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipsum, Quid verò, cùm humiliatus fueris ad terram? nonne omnium ad te trahes animos?* Sanè non adeò potenter animas rapit Saluatoris in cœlum exaltatio, ac ipsius in terram demissio. Verum nulli pinna nostra mystica efficacius carnis suæ prætendit illicium, quam in Sacramento altaris, vbi peccatores innumeros, quasi totidem carni inhiantes pisciculos irretit, irretitos absumit, & immenso charitatis ardore in sese conuertit; adeò vt alimentum feliciter transeat in alitum, nocens in innocentem, Christianus in Christum, verbo dicam, homo in Deum, qui homo factus est, vt homines Deos faceret Deus homo. Etenim animæ conuersio cibus eius est, de quo dixit Ioan. 4. *Ego habeo cibum manducare, quem vos nescitis. Quem cibum edisserens: subiunxit: Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui inisit me. Quæ porrò voluntas Patris est, nisi sanctificatio nostra, quæ Pœnitentiæ lauacro inchoata, Eucharistiæ Sacramento consummatur?*

3. Verum vt Pinna nunquam prædarur sine comite pinnophylacè, qui cancer dapis affectator ab aliis nominatur, quique pisciculos audacius accedentes specularus, pinnam morfu leui admonet, vt sese comprimat, & prædam cum eadem partitur: Ita nec Christus in Sacramento venatur animas, sine Sacerdote,

qui eas absolute Sacramentali prius emaculatas in Eucharistica reia piis exhortationibus impellat, sequutus hac in re mentem Trident. Synodi sess. 22. c. 6. optantis fideles in singulis missis, in quibus sese pandit pinna mystica, eiuldem cassibus irretiri, & carne saginari. *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes, non solum spiritali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistia perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificij fructus uberius proueniret.* Sedulus expetitæ venationis index, ac peruigil pinnophylax Sanctus Ignatius, Ephesios his ad sacram synaxim verbis excitans: *Date operam ut crebrius congregemini ad Eucharistiam, & gloriam Dei.* Sedulus etiam pinnophylax Sacerdos ille, qui iuxta veteris Ecclesiæ morem, vti refert Dionysius l. de Eccles. hier. c. 3. p. 2. sumptâ prius Eucharistiâ, ad populum præsentem conuersus clamabat: *Venite, fratres, ad Communionem.* Item Sanctus Basilius sic ad Cæsariam Patritiam scribens: *Communicare per singulos dies, & participare de sacro corpore, & sanguine Christi pulchrum est, & valde utile.* Idcirco & prædæ partem, hoc est, frequentis Eucharistiæ vsus fructum & meritum iure suo sibi vindicat Sacerdos, cuius ministerio & hortatu fideles quasi pisciculi in pinnae latents, siue Dei absconditi casses suauiter pertrahuntur. Neque verò feliciter succederet huiusmodi venatio, nisi specierum testis inclusa delitesceret. Quis enim gloriosam ipsius carnem inaccessiblei luce circumfusam attingere præsumeret, nisi sese Symbolis oculuisset? Panis quidem &

vini species ostendit, quibus delectantur homines,
& alliciuntur; at ne terreat, diuinitatem simul,
& humanitatem abscondit: *Patet illicium, sed de-*
litet illex.

EMBLEMA LXXXVI.
OSTREI INDICI SAN-
GVIS TRANSIENS IN
GEMMAS,

Quot guttæ, tot gemmæ.

*Mon sang est d'un si rare prix,
Que ses gouttes sont des rubis.*

86

Ostrea fixa stylo pretioso sanguine manans;
Eam & opes gutta cruenta parit.

A P O D O S I S.

*Tot gemmas peperit, quot guttas corpore fudit.
 Saucius innumeris Christus acuminibus.
 Exceptus cratero liquor fulgore pyropos
 Vincit, & extremo quicquid in orbe micat.
 Gratia habes gemmas diuini sanguinis haustu;
 Gloria inextinctum gutta dat una iubar.
 Ille mori nimiam præ paupertate me ecur,
 Qui nec opes; calices euacuando; velit.*

FONS EMBLEMATIS.

O Streum quoddam Indicum stylo traiectum
 fanem emittit, quæ excepta laterculo con-
 crescit in margaritam, vti refert Philostratus in
 vitâ Apollonij lib. 2. cap. vltimo.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **Q**uot guttæ diuini sanguinis, tot gemmæ
 pretij inæstimabilis; quot stillæ calicis Eu-
 charistici, tot pyropi & carbunculi flammeo Ie-
 suanæ charitatis fulgore conspicui. Quid enim
 eo sanguine pretiosius, cuius gutta, propter hy-
 postaticam ipsius cum verbo connexionem, &
 abluendis totius mundi criminibus, & exoluendo
 redemptionis humanæ pretio, si Clementi sexto
 summo Pontifici, & Angelico Doctori credimus,
 plusquã sufficiat? Pretiosa certè sacris in codicibus
 pleraque legimus: pretiosum Dei sermonem 1. Reg.
 3. *Sermo Domini erat pretiosus.* Pretiosam, in Dau-
 dis oculis, Saülis animam, eiusdem lib. c. 26. 21.
Eo quòd pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis.
 Pretiosorem cunctis opibus & gemmis sapien-
 tiam, Prouerb. 3. *Beatus homo qui inuenit sapien-*

tiam: pretiosior est cunctis opibus; Vnguenta pretiosa Eccles. 7. Pretiosam in conspectu Domini sanctorum mortem psal. 115. Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Inter quæ pretiosa, mors ipsa sanctorum facile præcellit. Quippe pretiosus sermo Domini, ad pretiosam mortem, ut medium ad finem collineat; ut igitur quicquid in mediis elucet amabilius, à finis ordine deriuatur, ita quicquid diuino sermoni pretiosum inest, à pretiosiori bonæ mortis fine promanare videtur. Pretiosa quidem hominis anima, utpote & indelebili Trinitatis caractere signata, & immortalitate super Angelis, & Christi sanguine veluti regali murice impurpurata: sed ei sanctam pretiosamque mortem adime, quid, amabo, supererit, aut natiuæ venustatis, aut superni splendoris, aut gratiæ cælestis, aut gloriosæ immortalitatis? Immo verò laruis Erebi deformior, diuinique mox furoris victima, flammæ inextinguibilis cedit in pabulum. At fortasse viris sapientibus sapientiæ sanctorum morte videbitur pretiosior? Vos omnes quotquot nunc in Inferis ardetis Philosophi iudices hîc interpello, sapientiamne bonâ morte pretiosiore ducitis? nisi vobis residuam naturalis iudicij scintillulam tenebrosi carceris horror extinxerit, vel gehennâ hanc veritatis confessionem extorquente, felicem mortem instanti & inflammanti sapientiæ præcellere vna voce clamabitis. Puderet me sanctorum mortem cum gemmis vnguentisque pretiosis componere: quot enim reges gemmis rutili, quot pontifices in suâ inauguratione balsamo delibuti, illius fragrantiam scelerum fœtore corrumpere? non ita quos semel pretiosæ mortis vnguen-

tum inunxerit, cuius odor suauissimus triumphalem cœli curiam implet, & perfundit. Itaque mors sanctorum inter pretiosa superius enumerata censetur pretiosissima. At vnde suum illud incomparabile pretium, nisi à pretiosiori Christi sanguine mutuatur? de quo S. Petrus 1. ep. 1. ait: *Non corruptilibus auro & argento redempti estis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi.* Huius sanguinis incomparabile pretium, pretiosam reddidit mortem sanctorum. Audi Augustinum tract. 92. in Ioan. *Sanguine Christi comparati estis, agnoscatis pretium vestrum: ille quippe emit, qui pretiosum sanguinem fudit. Pretiosus sanguis est illius sine peccato: fecit tamen ipse suorum sanguinem pretiosum, pro quibus dedit sanguinis pretium. Nam si suorum sanguinem non faceret pretiosum, non diceretur: pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius.* Cum igitur de pretioso Christi sanguine suum mors sanctorum trahat pretium, relinquitur iuxta Aristotelis effatum propter quod unumquodque tale, & illud magis diuini cruoris guttas quibuslibet rebus pretiosis esse pretiosiores.

2. Neque verò summum infinitumque huiusce sanguinis pretium ignorat Ecclesia; vnde sub grauibus pœnis cauet, ne quid illius è sacro calice in altare defluat, quod periculosior sit vnius guttulæ iactura, quam omnium Indiæ gemmarum. Hinc Pius Aquileiensis Pontifex pœnam statuit in Sacerdotem, cuius negligentia de sanguine Domini aliquid stillauerit. *Pœnitentiam, inquit, agat quadraginta diebus, si in terram aliquid deciderit: si super altare, tribus diebus: si super linteum superius, quatuor: si in infe-*

rius defluxerit, nouem diebus : si usque ad quartum, viginti diebus : ubicumque ceciderit, si recipi potest, lambatur : sin aliter, aut lauetur, aut radatur : quicquid lotum aut rasum est, comburatur, & cinis in sacrarium mittatur. Et Tertullianus l. de Corona militis c. 3. quantum gemmis orientis Eucharistici calicis guttas præferret satis his innuit verbis : *Calicis aut panis etiam nostri aliquid decuti in terram anxie patimur* Meritò quidem, cum sub minimâ calicis guttulâ, panisque particulâ pretiosiores cælorum gazæ delitescant. Altè etiam de Eucharistiâ sentiebat Tharsicius Acolythus, qui ab Ethnicis maluit lapidibus grandinari, quàm inæstimabilem tanti Sacramenti iis proderè margaritam ; de quo sic scribit Romanum Martyrologium die decimâ quintâ Augusti : *Roma S. Tharsicy acolythi, quem pagani cum inuenissent corporis Christi Sacramenta portantem, cœperunt disquirere quid gereret : at ille indignum iudicans porcis proderè margaritas, tandiu ab illis mactatus est fustibus, donec exhalaret spiritum ; & reuoluto eius corpore sacrilegi discussores, nihil Sacramentorum Christi in manibus, aut in vestibus eius inuenerunt.* Igitur æquus rerum ponderator Tharsicius Sacramenta corporis & sanguinis Domini margaritas æstimauit, quas ne porcis obiiceret, & sacrilegis discussoribus proderet, maluit è faucio corpore lapidibusque grandinato, sanguinis guttas in totidem vniones conuertendas profundere, quibus regis martyrum ornaret purpuram, & coronam imperialem illuminaret.

3. Enimuerò vt ostreum Indicum non diffluit in margaritas, nisi prius stylo traiciatur : ita nec nobis ex Eucharistico calice diuini cruo-

ris vniones colligere liceret, nisi Christus spinis, clavis & lanceâ transfigeretur. Quippe huiusmodi margaritæ non Erythræi maris conchis, sed hiulcis Sacrosanctæ humanitatis agnoscuntur vulneribus; nec mireris sanguinis guttas conuerti in vniones niueo candore splendidos, cum potius deberent transire in carbunculos igneo fulgore rutilos, flammæque imitantes pyropos: quoniam diuinus cruor ita rubet, vt simul etiam candicet, & vt martyres impurpurat, ita virgines exalbat. Rationem profert Sanctus Bernardus ser. i. paschæ; *quia exiuit cum eo, & in eo etiam aqua dealbens, & testimonium perhibet ipse qui vidit. Aut ceriè cadent in sanguine agni nouelli, sanguine lacteo, candido & rubicundo; sicut habes in Cantico canticorum: Dilectus meus, ait sponsa, candidus & rubicundus, electus ex millibus.* Itaque Domini sanguinis guttæ facile in niueos transeunt vniones, quod ita sint ex cruore rubæ, vt ex aquâ permixtâ sint candidæ. Vnde & consecrando vino calicis aqua permiscetur, vt vtriusque profluuium ex hiulco Christi latere promanasse significetur; ne quis etiam dubitet Eucharistico calici parem inesse animas exalbando virtutem, & illius guttas totidem esse margaritas. Sanè Christi Domini cor conchæ margariferæ comparat Doctor idem mellifluus tract. de passione c. 3. quòd lanceâ vulneratum tot gemmas pepererit, quot sanguinis guttas effudit. *Bona margarita cor tuum, bone Iesu, quam fosso agro tui corporis inueniemus. Quis hanc margaritam abiiciat? Quin potius dabo omnia, omnes cogitationes & affectus mentis commutabo, & comparabo illam mihi.*

Nouerit planè diuini cruoris guttas totidem esse margaritas beata Agnes, quæ de immortalis sponso differens, aiebat : *Dexteram meam & collum meum cinxit lapidibus pretiosis, tradidit auribus meis inestimabiles margaritas, & circumdedit me uernantibus atque coruscantibus gemmis.* Vis ergo, fidelis anima Christi sponsa, iisdem gemmis exornari, Dominicum calicem ebibe : huius enim *quot gutta, tot gemma.*

EMBLEMA LXXXVII.
CONCHA MARGARI-
TIFERA FVRIS MANVM

AMPVTANS.

Furi
Gemmam operit, vindictam aperit.

Te cache au larron mes delices,
Et luy decouure ses supplices.

87

D*Egit in oceani fundo ditissima concha,*
Nec tamen hostiles effugit illa manus.
At digitos testarum acie praescindere nouit,
Ultra suas lasi sanguine furis opes.

APO-

A P O D O S I S .

*Concha Sacramenti turgescit diuite gemmâ ,
 Nec patitur spurcas inuiolata manus .
 Thesauro non cuique licet latitante potiri ,
 Respuit infamem gemma pudica sinum .
 Diuitias aperit iustis , operitque scelestis ;
 Innocuos ditat , sacrilegosque necat .
 Illatam sibi vim sentit , vi vimque repellit :
 Vim facis ? at vires experiere Dei .*

F O N S E M B L E M A T I S .

CONcha margaritifera cum manum videt, comprimunt sese, operitque opes suas, gnara propter illas se peti: manumque si præueniat, acie suâ abscindit, nullâ iustiore pœnâ, & aliis munita suppliciis. Ita Plinius l. 9. c. 35. subscribit Athenæus l. 3. Qui venantur margaritas, inquit, in periculo versantur, si in hiantes conchas manum rectâ immiserint: tunc enim comprimunt, ac sæpe digitos præcidunt, aliquando nonnullis statim morientibus. Qui verò à latere manum subiecerint, facile conchas à faxis auellunt. Quin & Hispani, ait Cardanus, referunt præcisas quandoque manus à margaritifera ostreis, & ob id edictum pietate plenum à Cæsare emanasse.

I N T E R P R E T A T I O .

I. **Q**uid aliud est Eucharistia, quam concha margaritifera, quæ geminis Sacramentalium specierum testis, inæstimabile Iesuanæ humanitatis margaritum includit, ad fidelium animarum ornatum & alimentum. Verum vt con-

cha piscatoris manus præsentens , suas opes testarum compressione confestim occulit, hostilesque digitos præacuta labrorum margine præscindit , non aliis iustioribus munita suppliciis, quibus infamem hominum puniat auaritiam: Ita concha Eucharistica sacrilegos arcano vnioni inhiantes fauciat , obscænis eorum manibus nonnunquam in sceleris vltionem præcisit. In cuius rei typum lib. 1. Reg. c. 5. legimus , duas Dægonis palmas , ad arcæ Domini , quæ Eucharistiam adumbrabat, præsentiam abscissas fuisse. Quid enim per huius idoli manus nisi idololatriæ operatio designatur , si Hugoni Victor. l. 5. alleg. c. 8. & S. Gregorio in eundem locum, credimus: quæ quidem Dæmonis palmæ virtute sanctissimi Sacramenti præcisæ sunt , dum homines idolis offerre sacrificia destiterunt, & deinceps in eorum adoratione manus suas osculari detrectarunt. Quod luculenter docuit Cyrillus Hierosol. catechesi 4. mystag. his Christum verbis alloquens: *Ante tuum aduentum, Domine, Demones hominibus pollutam mensam parabant: sed postquam aduenisti, parasti in conspectu meo mensam mysticam & spiritalem, aduersariam ei quæ parabatur à demonibus; cum hac communionem cum illis, ista cum Deo habeat.* Reuera præcipua, ad idolis immolandum, illecebra fuit olim solemne illud epulum, cui accumbentes Ethnici victimarum comedebant adipem, & vinum libaminum largius hauriebant, iuxta illud Mosis in suo cantico: *De quorum victimis comedebant adipem, & bibebant vinum libaminum:* quas profanas epulas substituto cœlesti Eucharistiæ conuiuio Saluator penitus aboleuit, vbi & incruentæ victimæ comedimus

adipem, & diuini cruoris haurimus calicem vino libaminum suauiore. Radix insuper idololatriæ exitit innata homini, ad opus manuum suarum adorandum, procliuitas; quam vt radicitus euelleret Dominus Eucharistiam instituens, Sacerdotibus opus suum, hoc est, ipsius corpus ab ipsis confectum adorare permisit, humanæ veluti propensione suauiter acquiescens; & suæ immemor maiestatis, ad infelicis figmenti sese composuit arbitrium, quasi homini diceret: pronus es ad opus manuum tuarum adorandum, agendum, per me licet: corpus meum consecrationis sermone confice, & opus istud tuum cole, nec timeas illud adorando delinquere, immo delictum foret non adorare. Tibi etiam contingat quod ethnicis imprecatur meus propheta: *similes illis fiant qui faciunt ea.* Corpore meo, operi tuo similis esto; nec enim vlla deformitas, sed potius deiformitas ex istâ resultabit similitudine. Hanc, ni fallor, à Deo postulabat gratiam misera gentilitas Cant. 1. 6. *Indica mihi vbi pascas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.* Quippe veri numinis sodales non alij, quàm Dij gentium, quos ne deinceps adoret, orat sibi indicari vbinam cubet & pascat verus Deus, videlicet altare incruentum, vbi tanquam sponsus animarum recumbit, easque proprio pascit corpore, in meridie suæ erga nos flagrantissimæ charitatis.

2. Itaque cum idolorum adorationes palmæ sint Dagonis, & manus dæmonis, ex S. Gregorio: fortè quod olim simulachra colerentur manu versus ea porrectâ, eâque statim reuerenter ad osculum relatâ, ita vt palma ad Deum conuersa, ea-

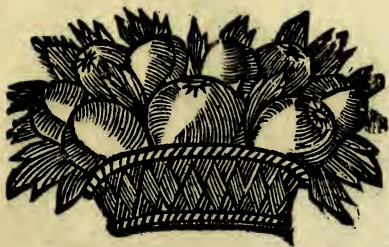
dem ad os reuenteretur ; vt testatur Apuleius l. 4. de asino aureo : *Multi admiratione stupidi, & admouentes oribus suis dexteram, priori digito in erectum pollicem, vt ipsam prorsus Deam Venerem religiosi adorationibus venerabantur, sequitur concham Eucharisticam, dum sacrilegam numinum adorationem sustulit, manus quodammodo dæmonis amputasse. Verùm proh, dolor! nonnulli etiam Sacerdotes sublatam Eucharistiæ virtute idololatriam restituunt, dum sese fornicatione, quæ ex Apostolo Ephes. 5. idolorum seruitus est, polluunt, & versus impudicam Venerem manus porrigentes, easdem postmodum adorandi exosculantur. Num manus istæ præcedendæ, quæ sacro delibutæ oleo, quo tremenda, vt par est, tractarent mysteria, impudicis tactibus violantur? Num in istos Sacerdotes meritò potest torqueri istud è Tertulliani pharetrâ spiculum l. de idolol. c. 7. quod vibrat in idolorum artifices : *Totâ die ad hanc partem zelus fidei perorabit, ingemens Christianum ab idolis in Ecclesiam venire, de aduersariâ officinâ, in domum Dei, attollere ad Deum patrem manus matres idolorum, his manibus adorare, quæ foris aduersus Deum adorantur, eas manus admouere corpori Domini, quæ Dæmoniis corpora conferunt. Et infra : Proh scelus! semel Iudæi Christo manus intulerunt; isti quotidie corpus eius laceffunt. O manus præcedenda! viderine iam an per similitudinem dictum sit: si te manus tua scandalizat, amputa eam. Quæ magis amputanda, quàm in quibus Domini corpus scandalizatur? Hæc enim ministris altaris sacrilegis mirificè congruunt, qui ab aduersariâ Veneris officinâ in domum Dei veniunt, ab harâ ad aram; qui**

his manibus adorant, quæ foris aduersus Deum adorantur, quandoquidem easdem manus quibus sacratissimam hostiam populo exhibent adorandam, scortis exosculandas porrigant. Quidni igitur manus iis præcidendæ vti perfidis à Christo ad Dæmonem transfugis? vt Quintum Fabium Maximum olim fecisse scribit Valerius Max. lib. 2. c. 7. qui militum, qui è Romanis præsidiis ad hostes transfugerant, captique erant manus abscidit, vt trunca brachia gestantes defectionis metum reliquis iniicerent. Quidni vbi sceleris admissi pœnitent, cum militibus à Iuliano Apostata deceptis ad Christum clamitent. *Manus amputa, quas sceleratè porreximus*, vt habetur apud Nazianzenum orat. 3. hæc enim manuum præcisio visa est Ethnicis iusta defectionis & sacrilegij pœna. Quid igitur mirum si concha Eucharistica simile de impiis furibus supplicium sumat. Vidi enim militem qui cum sacram pyxidem è templi sacrario auferre nisus esset, sequenti die explosâ catapultâ, disruptæ fistulæ fragmento dextrâ manu truncatus est. Noui & quemdam Sacerdotem, cui catapultæ fragmine sacri digiti abscissi fuere, quibus contractui simoniaco pridie subscripserat, & sacram hostiam indignè contrectarat. Sed & eandem manuum abscissionem, mortisque pœnam sacrilegis iura decernunt, quam Parisiis anno 1645. quidam ciuis Carnotensis, ob iniectas in Eucharistiam manus, iustissimè luit. Nimirum ij omnes quasi fures diuinæ carnis vnioni pretiosissimo inhiantes, à Conchâ nostrâ, manuum præcisione plecti meruerunt.

3. Dicet aliquis, si Sacramentalis margaritæ

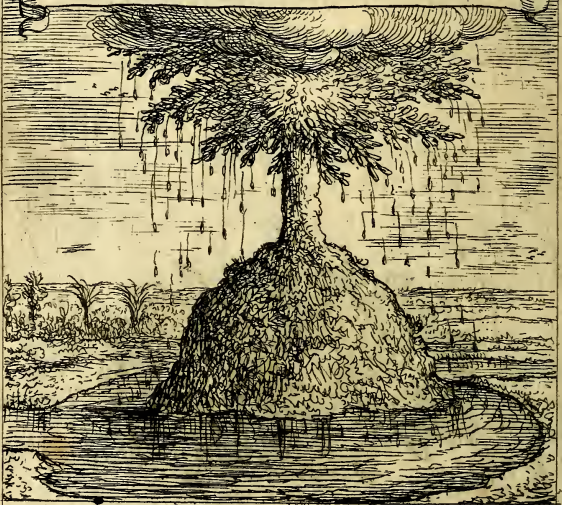
venatio adeo periculosa sit , præstat ab eâ deinceps abstinere. Verùm periculosa non est nisi amantibus periculum : sicut enim , referente superioris Athenæo , ij soli periclitantur , qui in hiantes conchas margaritiferas rectâ manum immiserint , tunc enim comprimunt sese , ac digitos præcidunt : qui verò à latere manum subiecerint , facile conchas à faxis auellunt , & vnionibus potiuntur : ita ij solum in æternæ damnationis versantur periculo , qui lethalis sibi culpæ conscij , rectâ , hoc est , nullâ contritione & confessione præmissâ , concham Eucharisticam arripiunt. Verùm longe absunt à salutis discrimine , qui à latere manum subiiciunt , hoc est , qui præmissâ exomologesi ad latus Domini diuinæ fontem misericordiæ confugiunt , securi siquidem Dominici corporis inæstimabile venantur margaritum. Quapropter Cyprianus epistolis 10. 11. & 15. & lib. de lapsis grauitè conqueritur nonnullos contra Domini præceptum & legem , ante peractam ab iis pœnitentiam , ad communionem admitti , Cui consentit Clerus Romanus in eleganti ad hunc Africæ Primatem epistolâ , inter Cypriani epistolas trigessimâ primâ , vbi monet hoc non esse cogitatum nuper consilium , vt exomologesim & pœnitentiam præmittant , sed antequam esse seueritatem , antiquam fidem , antiquam disciplinam , & euangelici vigoris tenorem illibatum. Quin & Fabianus Papa Philippum Christianorum Imperatorum primogenitum , ad sacram communionem admittere renuit , donec humili confessione peccata expiasset , vt referunt Eusebius l. 6. c. 27. & Nicephorus l. 5. c. 25. quo seueritatis exemplo liquet quàm strictè primis Ecclesiæ temporibus seruata fuerit ea lex præmit-

tendæ exomologesis, cum nequidem Imperator ab illâ exemptus fuerit, etsi alioquin metuendum esset, ne si cum eo seuerius ageretur fidem recenter susceptam abiiceret. Proinde peccator caueat, ne rectâ manum sacrilegam in Eucharisticam concham immittat; sed potius eam à latere subiiciat, subiiciendo culpas suas clauibus Ecclesiæ, quæ conchæ nostræ testas ei facile referabunt, vt interiori margarito potiatur, quod vltro dignè suscipienti porrigit; at verò *furi gemmam operit, vindictam aperit.*

ARBORES.
 EMBLEMA LXXXVIII.
 ARBOR SANCTA INSV-
 LÆ FERREÆ, PERENNI NE-
 BV LÆ RORE DIFFLVENS.

Sub nube latens fluo rore perenni.

*Te verse l'eau pour leur Breuage,
 A la faueur de ce nuage.*

88

Arbor adest celebris, lignorum gloria, de qua
 Torrida cœlestes insula promit aquas.
 Eminent excelsi plantata cacumine montis,
 Eternumque virens tollit ad astra caput.

*Nubis obumbratur denso velamine vertex,
 Deciduoque comas iugiter imbre rigat.
 Indigenis hæc una sat est ad quoslibet usus,
 Ceu manaret apex fonte perennis aqua.
 Nubi debet aquas, etem nisi nube lateret,
 Arida cœlesti rore careret humus.*

A P O D O S I S.

*Nube Sacramenti latitans arentia Iesus
 Corda superfuso sanguinis imbre rigat.
 Non flores, fructusve illos Ecclesia ferret,
 Rorida ni nubes sacra fluenta daret.
 Nec latices daret ille suos, nisi nube lateret,
 Ergo Sacramenti gratia nube fluit.
 Christus ut irroret, latitat sub nube; rigari
 Rore merere, sub hac si bene nube lateas.*

FONS EMBLEMATIS.

ADmirandum quoddam naturæ arcanum in
 ferri insula è Canariis, quas Fortunatas
 nonnulli appellant, obseruatum est, cuius om-
 nes qui de eâ insula scripsere recentiores men-
 tionem faciunt: nempe hic arborem esse, quæ
 aquam potui idoneam subministrat, non modo
 totius illius insulæ incolis, sed ipsorum etiam
 pecoribus & armentis necessariam: quandoqui-
 dem alioqui careant & fluminibus & lacubus, &
 fontibus & puteis, vnde aquam potui aptam
 haurire possint. Est autem ea arbor ab Hispanis
 sancta, ab indigenis Garoë dicta, duabus à mari
 leucis versus septentrionem diffusa, in excelsi
 montis vertice, cuius trunci ambitus est duo-
 decim pedum, diameter quatuor, altitudo qua-
 draginta, ramorum circuitus centum viginti. Ra-

mi deorsum proni perennibus virentes foliis; paulò iuglandis maioribus propemodum terram lambunt. Cincta est muro ad fontis normam structo, vt aquam ex illâ stillantem excipiat. Singulis enim diebus binis horis ante lucem tegitur arbor densâ quadam nebulâ, donec exortus sol suo calore nebulam discutiat, & dissoluat: toto autem illo tempore, quo nebula arborem inumbrat, & obtegit, exsudat illa, atque ex trunco ramis & foliis multam aquam præbet in lacunam illam circum arborem factam guttatim stillantem, quæ valde ab excellentiâ & bonitate commendatur. Occupatâ porrò ab Hispanis primum eâ insulâ, valde mirabantur se neque flumina, neque fontes, neque puteos inuenire: Interrogati autem incolæ vnde aquam peterent, respondebant se pluuialem in quadam vasa colligere ad vsum necessariam, prius tamen admirandâ illâ arbore arundinibus & aliâ materiâ contacta, vt facilius Hispanos eiicerent non reperientes aquam dulcem in totâ illâ insulâ. Sed fraus detecta fuit à muliere, cum qua Hispanus quidam consuetudinem habuit. Is rem vt erat statim tribuno suo aperit: ille ridere, & fabulam censere. Nihilominus arborem detegere iubens, non fabulam, sed rem veram esse experitur. Sed primates incolæ intelligentes à muliere proditum aquæ arcanum, clam illam tollendam curarunt. Ouiedus rem esse certam affirmat, idemque testantur Linschotus, & Ferdinandus de Figueroa. Quidam hanc insulam pluuiariam Plinij esse censent, in qua scribit l. 6. c. 32. nullam esse aquam, nisi ex imbris. ita Hieronymus Benzonus in fine lib. tertij hi-

istoriæ noui orbis , in descriptione Canariarum.

INTERPRETATIO.

1. **Q**uid insula ferrea , sterilis , inaquosa , & solis ardoribus torrida , nisi mundus ? quid in eâ arbor sancta , in montis apice , diuinæ prouidentia manu plantata , nisi Sacrosancta Christi humanitas , excelssimâ Verbi diuini suffulta hypostasi ? quid densa nebula arboris verticem operiens , nisi niuea Sacramentalium nubecula Symbolorum ? quid imber exorto sole iugiter è roridâ nube defluens , nisi cœlestium pluuia gratiarum , ex Eucharisticâ nube iustitiæ solis radiis , & charitatis æltu resolutâ decidens ? Mundus quidem inaquosæ huic comparatur insulæ : istud ab Augustino accipe ser. 8. de natiuit. Ioan. Bapt. *Vacua Dei timore pectora , & Spiritu sacro arentia , deserto squallentis eremi comparantur. Desertus enim erat hic mundus , ante Christi aduentum , & ab omni culturâ Dei , fidei , & timoris alienus , peccatorum spinis obsitus squallebat tanquam ager incultus , & nullum penitus fructum , nullam bonorum operum fecunditatem obtulerat.* Quam quidem comparisonem fusius idem Doctor prosequitur in Psal. 62. his verbis : *Saculum istud est desertum. Parum est terra deserta , ubi nullus hominum habitat , insuper & sine viâ , & sine aquâ. Utinam vel viam haberet istud desertum ; utinam illuc homo incurrens , vel nosset quâ exiret. Non videt hominem ad solatium , non videt viam qua exeat desertum. Ergo ibi diuertit , sed utinam esset vel aqua , unde reficeretur , qui inde non potest exire.* In hac vastâ mundi solitudine , in hoc sterili sæculo , quasi in aridâ fer-

ri insulâ Deus misericors sanctam Vnigenitâ humanitatem velut imbriferam conseuit arborem, in præcelso diuinæ ipsius hypostaseos cacumine, vt aridum cordis humani solum supernis gratiarum imbribus irrigaret. *Malum desertum*, subdit loco cit. Augustinus, *horribile & timendum; & tamen Deus misertus est nobis, & fecit nobis viam in deserto D. N. Iesum Christum, & fecit nobis consolationem mittendo ad nos prædicatores Verbi sui, & dedit nobis aquam in deserto, implens Spiritu sancto prædicatores suos, vt fieret in eis fons aquæ salientis in vitam æternam.* Felix arbor Saluatoris humanitas, quæ sitientibus potum, æstuantibus refrigerium, & solatium præstat; cuius in vmbra nullus libidinis ardorem, aut gehennæ patietur incendium.

2. Pulchrè & eleganter Plinius in præmio l. 23. de arboribus ait, *primum hominum cibum fuisse inde, & sic inductos cælum spectare, pascique & nunc ex se posse.* Quod iure merentiori arbori nostræ Eucharistiæ congruit, vnde præcipuus hominum non solum cibus, sed & potus: quæque cum tota cœlestis sit, & vsque ad Æmpyreï fastigium ramos attollens, animas in terram pronas, & cœlestium inanes ad cœli conspectum & cœlestis gloriæ desiderium inducit. Vnde & in eam quadrat, quod ibidem de se arbor pronuntiat: *Plurimum homini voluptatis ex me est. Ego succum vini, liquorem olei gigno; Ego palmas & poma, totque varietates: neque, vt tellus, omnia per labores, aranda tauris, terenda aris, deinde saxis, vt quando quantouc opere cibi fiant. At ex me parata omnia, nec curuo adornanda aratro, nec curâ laboranda, sed*

se se porrigentia vltro : & si pigeat attingere , etiam cadentia. Quis enim edi erat quantum voluptatis aut vtilitatis ex hac arbore mysticâ percipiamus ? cum suauissimos nobis fructus vltro porrigat de se , si pigeat attingere , nostrum in sinum cadentes. Quibus enim nunc non licet digitis Eucharistiam atrectare , illi cadentem vltro de manu Sacerdotis excipiunt , nullo labore , summâ cum voluptate. Verum nisi Sacramentalium nube specierum obtegeretur , non inde iugis gratiarum imber in arida mortalium pectora diffunderetur. Quippe sublatâ illa qua nostris attemperatur aspectibus , nebulâ , tot innatâ sibi gloriæ coruscaret fulgetris , vt nullus non dico attingere manibus , aut ex eâ cibum potumue depromere , sed nequidem appropinquare præsumeret. Proinde torrida accidentium nubes miraculosam operiens arborem , facit vt vberior donorum cœlestium pluuia in arescentes animas defluat , qua sitibundæ potantur , torridæ refrigerantur , incultæ fœcundantur : hinc Drogo Hostiensis de Sacramento Dominicæ passionis , Deum absconditum alloquens , ita differit appositè : *Que est nubes que præcedit veros Israëlitas , nisi verissimum & sanctissimum corpus tuum , quod in altari sumimus ; in quo velatur nobis altitudo Dei , immensitas maiestatis tuæ : cuius & calorem & splendorem mortalis infirmitas sustinere non posset , nisi mediatrix nubes interposita , & ardorem temperaret desuper , & tutam subtus te viam demonstraret ?*

3. Igitur Sacramentalis nubeculæ beneficio iugis gratiarum imber , in aridum Ecclesiæ solum defluit , ex arbore sanctâ , vnde irrigata

& fœcundata fit quasi hortus irriguus, & paradifus voluptatis, fi D. Thomæ fidem adhibeamus, qui in opusculo de Sacramento altaris, quærens quænam fit spiritalis suauitas gratiæ, quæ de diuini sanguinis vsu exoritur? respondet: *Quod facit animam tanquam Paradifum Dei. i. Petri, i. in aspersione sanguinis Iesu Christi, gratia vobis & pax multiplicetur, gratia virtutum fertilitas, pax, dulcedo cordis, atque serenitas, huius suauitatis gratia per irrigationem sanguinis Christi comparatur Paradiso Dei. De suauitate huius gratiæ Eccles. 40. Gratia sicut Paradifus in benedictionibus, id est, sicut hortus Dei in variis deliciis & fructibus, Ierem. 31. erit anima mea, sicut hortus irriguus.* Proinde quisquis sitit & æstuat, ad hanc arborem imbriferam accedat, & mox refrigerabitur, quippe rore castifico libidinis ardorem temperat, & terrenarum voluptatum sitim extinguens, æternarum desiderium accendit. Nouerat hanc Eucharistiæ vim S. Ambrosius, hinc Christum sub sacris speciebus delitescentem alloquens ait in 1. oratione ad Missam: *Cœlesti rore benedictionis tuæ extingue in corpore meo totum fomitem ardentem libidinis, vt maneat in me tenor totius castitatis animæ & corporis. Mortifica in me carnis stimulos, & omnes libidinis commotiones, & da mihi veram & continuam castitatem* Nimirum ros ex hac mysticâ arbore exrillatus in corda hominum, pudicum ac virginalē secum frigus aduehit, & Sacramentalis nebula nos obumbrans à concupiscentiæ tuetur ardoribus: quasi Christus sub eâ latitans nos & ad vmbriæ refrigerium, & ad roris haustum his inuitaret verbis: *Sub nube latens fluo rore perenni.*

EMBLEMA LXXXIX.
 VITIS VLMVM COLLA-
 PSAM AMPLEXV FOVENS,
 ET VVIS CORONANS.

*Cadentis amicae.
 Perstat in amplexu.*

*L'amour, qui les lie est si fort,
 Qu'il dure mesme apres la mort. 89*

Clauculis etate grauem pro viribus vlmum
 Fulcit, & amplexu vitis amica fouet.
 Palmitibus stringit moribundam, vuisque coronat,
 Mortis in extremâ sorte fidelis amans.

A P O D O S I S.

Talis adest efflanti animam seruator amico,
Labentemque humeris tollit ad astra suis.
Semianimem calicis generoso roborat haustu,
Suppositoque pium corpore gestat onus.
Inuiolata fides, & amor post fata superstes
Exhibet aeternæ pignus amicitiae
Ecquid amicitiam mundi miserabilis ambis,
Qui tibi in extremis ferre recuset opem?
Deserit ille suos in mortis agone clientes,
Quò fulcro fragili deficiente cadant.
Proiice te in Christum, non sese fidus amicus
Subtrahet, ibit ouans desuper astra comes.
Labenti innixum labi non stare necesse est:
Innixus mundo labili in ima ruës.
Christus at in mediâ labentem morte tenebit:
Stans etenim stantes, quos tenet, ille facit.

FONS EMBLEMATIS.

Vites Italicae vt plurimum vlmis maritantur:
 vt hoc fulcro firmatâ earum imbecillitate,
 fructus proferant vberiores, vnaque suauiore,
 ait Iuuenal. sat. 8.

Stratus enim palmet, viduas desiderat vlmos,
Vnaque plena mero fecundâ pendet ab ulmo.

Vt canit Petronius Arbitr. quod ad mores transtulit
 Plutarchus lib. de adulatoribus vitandis: Vites,
 inquit, effusis palmitibus proxima quæque arbusta
 clauiculis suis complexæ lætiores fiunt: sic plures
 per amicitiam sibi adiungere felicissimum est. Au-
 diendus Ambrosius l. 3. hexam. c. 12. *Nihil gratius*
florentis odore vitis: siquidem de flore earum succus ex-
pressus poculi genus conficit, quod & voluptati sit &
saluti.

saluti. Deinde quis non miretur ex acino vineo, vitem vsque in arboris summum cacumen prorumpere, quam velut quodam amplexu, fouet, & quibusdam brachiis ligat, & circumdat lacertis, pampinis vestit, fertis vuarum coronat? quæ ad imitationem vitæ nostræ primum viuam de figit radicem; deinde quia natura flexibilis & caduca est, clauiculis quasi manibus quibusdam, quicquid apprehenderit, stringit, hisque se erigit, & attollit.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **V**T vitis flexilibus palmitibus, ac clauiculis vlmum stantem amplexa, & ita se sursum erigens, Saluatorem in crucem exaltatum; ita eadem vlmum collapsæ quasi compatiens, & irrupta adhærens copulâ, eundem Dominum Christiano in extremis agenti opitulanti, & sacri corporis viatico sustententem aptissimè repræsentat. *Gratior, inquit Bernard. tract. de pass. Domini c. 7. solet esse foliorum vitis umbra, cum ipsa leuata super quamdam struem lignorum huc & illuc distenditur: videamus si vera vitis nostra aliquando eleuata fuerit & distenta, & si qua tunc ad nostram protectionem dulcium verborum folia emisserit. Quod eleuata fuerit testatur de se, dicens: Ego si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipsum. Hæc exaltatio de cruce dicta est. Et vide quam aptè lignorum strues, super quam vites eleuari solent, crucem signet: cancellantur enim, hoc est, ex transuerso componuntur, & sic super hæc vitis eleuata distenditur convenientius. Cancellantur ligna Crucis, eleuantur; in illam distenditur brachiis, & toto corpore vitis nostra. In tantum enim in Cruce distentus fuit, vt dinumerari potuissent omnia membra eius. En vitis nostra super stantem Crucis arborem erecta, vt nos suorum umbrâ*

ramorum à libidinis ardore prötegeret. Nunc eam inclinatam, & cum fideli moribundo collapsam, eumque pijs manibus quasi quibusdam clauiculis strictissimè complectentem admiremur. Notum est, quantum Dominus adhuc mortalis humanæ naturæ in Adamo lapsæ compassus fuerit, quàmque indissolubili charitatis nexu eidem adhæserit. Quod eleganter edisserit Doctor mellifluus lib.cit.c.5. *Totum corpus ipsius vitis, inquit, aliis arboribus & arbutis deformius inuenitur, & quasi penitus inutile videtur & abiectum, nec ipso aspectu amabile. Talis erat Christus per affectum compassionis, deinde per defectum passionis. Et quia verè susceperat affectiones nostras, videamus quomodo affici solent homines circa eos quos amant. Quis nesciat hominem circa amicum suum periclitantem sæpe tanto affectu, & dolore moueri, vt corporis sui detrimentum incurrat? Si hoc prestat homo homini, quantum Deum hominem Iesum putas homini prestitisse? si tu pro vno homine per compassionem periculum corporale incurris, quid putas Dominum Iesum pro omnibus hominibus tolerasse? omnes enim sui erant, & omnes mortaliter infirmi erant. Si Paulus cum infirmantibus infirmabatur, quid benignus Iesus, cum esset conseruus & frater, cum conseruis & fratribus? Quid Dominus & pater pro creaturâ & filiis? Ardebat Paulus quasi esset radio solis accensus; quantum ipsum solem putas exarsisse? si vsque ad tantam infirmitatem per affectum compassionis accessit, qui scintillam charitatis habuit; quid sentiendum putas de ipsâ charitate, de cuius plenitudine omnes acceperunt? Nec aliquo modo dubitandum, quin infirmitatem & exterminationem corporis incomparabilem sustinuerit, qui etiam venerat crucem sustinere, & præ cæteris tantò magis fuerit confectus, quantò maior in eo fuit compassionis affectus. En quantum vitis nostra, hu-*

manæ naturæ quasi vltimo vetustate collapsæ compassa fuerit.

2. Nec minor nunc eiusdem Domini licet immortalis, erga moribundos fratres compassionis affectus, quâuis enim auocet gloria, qua nunc sub Sacramêto fruitur, attamen reuocat natura: non enim ita est impassibilis vt sit impassibilis. Verus ille amicus est electus ex millibus, amicitiam ad extremū vsque diē seruans inuiolabilem, nusquā deserēs nisi prius ipse deferatur, nobis proinde tantò debet esset pretiosior, quantò verus inter homines amicus rarior: cum quotquot hæctenus effluxere sæcula, vix vnam aut alteram sinceræ amicitix iconem absoluerè potuerint. Siquidem vt Zeuxis quarentibus cur tardius lōgoque tempore pingeret respondit, se longo tempore pingere, id est, æternitati; sic perpetuam amicitiam conflare non licet, nisi longâ vitæ consuetudine. Hinc Eccles. 6. dicitur: *Amico fideli nulla est comparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius. Et rursus: amicus fidelis, medicamentum vitæ & immortalitatis.* Quis porrò mortalium alteri mortali queat esse medicamentum immortalitatis? sanè id Deo abscondito singulariter conuenit, cum S. Ignatius Eucharistiam vocet in ep. ad Ephes. *Pharmacum immortalitatis, moris antidotum, vitam in Deo concilians per Iesum Christum, medicamentum purgans vitia, & omnia pellens mala.* Ille primum cum homine eximium amicorum par composuit, vbi par esse cœpit; amor Deum inuenit, hominem fecit; amor imparè reperit, parem reddidit: quòd ea sit sinceræ vis amicitix aut pares inuenire, aut facere. Nunquid enim nobis æquari voluit, qui frater noster esse & dici non erubuit? Nulla verò strictior quàm

inter fratres amicitia , quòd deceat illos quos eiusdem vteri continuerunt angustia , nusquam sibi in quibuslibet ærumnarum deesse angustis. *Est amicus socius mensæ*, inquit Sapiens Eccles. 6. & *non permanebit in die necessitatis*. Christus autem etsi socius mensæ Eucharisticæ , non desinit in die necessitatis permanere socius epularum , socius ærumnarum , & ideo fidelis amicus in die angustia , quia prius extitit socius mensæ ; fidelior in aduersis , quàm in prosperis ; cui sufficiat cum Lazari sororibus dicere : *Ecce quem amas infirmatur*. *Non enim amat & deserit* , ait August. tract. 49. in Ioan. de quo Prouerb. 17. scribitur : *Omni tempore diligit , qui amicus est , & frater in angustis comprobatur*. Quid est omni tempore ? in vitâ , & morte , post mortem , in æternum , quibus in angustis fraternus probatur affectus , nisi in morris angustis ?

3. Sententiosè Isocrates apud Maximum ser. de amore fraterno , ait : *Non decet fratres , vt lances in staterâ , altero humiliato , alterum extolli*. Christus autem & Christianus fratres sunt ; altero igitur mortalis ægritudinis pondere humiliato , alterum extolli minimè decet ; imò potius , vt i vitis vltimo maritata , ipsa labente collabatur , ita Christum Christiano in mortis lectulo decumbenti compati conuenit , & quasi iacenti coniacere. Enimverò omnia fidelis amici munia tunc exequitur , visitat infirmum , tristem consolatur , iter ad patriam meditantem sacri corporis viatico munit , cum demone luctaturum extremâ roborat vnctione , nec deest amico , cum omnia desunt : nouit enim suauiozem esse in aduersis amici præsentiam , qui mœrorem animi ærumnasque par-

tiendo faciat leuiores. Quæ porrò maior vsquam necessitas, quàm in homine moribundo; quippe qui sit à medicis deploratus, mortis instantis, iudicij imminentis, gehennæ iudicium subsequen-
tis horrore perculsus, Dæmonis tunc maximè sæuientis suggestionibus agitatus, omnibus fere sensibus destitutus; cui memoria admissorum recordatione scelerum, imaginatio spurcis phantasmatibus obrurbatur, cuique mox cum tota æternitate siue miserâ, siue beatâ vnico decertandum est instanti? Equidem tunc maximè cum Dauide potest in has miserabiles voces erumpere: *Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum. Amici mei, & proximi mei aduersum me appropinquauerunt, & steterunt, & qui inquirebant mala mihi locuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur.* Sic autem derelicto, omnique ope & solamine destituto adest amicus incomparabilis, iacentem erigit, mœstum sui cruoris haustu recreat, famescentem carne sagineat, tota denique tum humanitate, tum diuinitate communit. Nec inuiolabilis eius amicitia supremâ die limitatur, verùm & post mortem animam in purgatoriis ignibus æstuantem sui corporis vmbra refrigerat. Quinetiam veteres vt amorem eius post fata superstitem designarent, fidelium cadaueribus Eucharistiam quasi futuræ germen resurrectionis alligabant. Quæ consuetudo postmodum abrogata est à multis Conciliis, Carthaginensi 3. c. 6. *Placuit vt corporibus defunctorum Eucharistia non detur: dictum est enim à Domino; accipite & edite: cadauera autem nec accipere possunt, nec edere.* Antissiodorensi Can. 12. *Non licet mor-*

tuis nec Eucharistiam, nec osculum tradi. Et Concilio quinifexto Can. 83. Nemo cadaveribus mortuorum Eucharistiam impertiatur. Ex hac tamen veteris Ecclesiæ praxi liquet perpetuam esse Seruatoris in Sacramento erga nos amicitiam, cum olim frigida fidelium corpora suo foueret amplexu. Nimirum vt vitis ramis & clauiculis cadentem vltimum sustinere nititur: sic vitis nostra mystica *cadentis amici perstat in amplexu.*

EMBLEMA XC.
 BALSAMVS VITRO
 INCIDENDA, NON FERRO,
 NE MORIATVR.

*Liquori
 Durities inimica meo.*

*Ma douce, et Soëfue liqueur
 Abhorre la moindre rigueur.*

90

Balsamus incidi vitro splendente peroptat,
 Duritie ferri lesa repente perit.
 Elicit eximium vitri scissura liquorem;
 Nulla sed è glady vulnere gutta fluit.
 Rr iij

A P O D O S I S.

Carnis aromaticæ scissuris balsama Iesus

Scillat, eas cuspis ferrea perdit opes.

Cordis durities suavi est inimica liquori,

Quem vitrens promit virginittatis amor.

Mundities animæ crystallo purior ipsâ

Attrahit in castum diues aroma sinum.

Balsameo quicumque cupis sudore perungi,

Abice duritiem, suscipe munditiem.

F O N S E M B L E M A T I S.

OMnibus odoribus præfertur balsamum, vni terræ Iudææ concessum. Malleolis feri dicitur, properat nasci intra tertium annum fructum ferens. Folium proximum rutæ, perpetuâ comâ. Saviere in eandem Iudæi, sicut in vitam quoque suam. Contra defendere Romani, & dimicatum pro frutice est. Semen eius vino proximum gustu, colore rufum. Ramus crassior, quàm myrto. Inciditur vitro, lapide, osseisue cultellis. ferrolædi vitalia odit. Emoritur protinus, eadem amputari superuacua patiens. Incidentis manus libratur artificii temperamento, ne quid ultra corticem violet. Succus è plagâ manat, quem opobalsamum vocant, suauitatis eximix, sed tenui gutta. Plinius l. 12. c. 25.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **M**agna balsamum inter, ac sanctissimum Sacramentum similitudo perfacile reddit vtriusque parallelum. Omnibus odoribus præfertur balsamum, ait Plinius: Vnde Serrarius l. 2. in Iosue q. 4. in c. 2. putat ita nuncupari quasi

Baal-Schemen, id est, Princeps unguentum, quod inter cetera principes partes obtineat. Reliquis Sacramentis præcellit Eucharistia, utpote eorundem admirabile complementum, cuius fragrantia militans ouansque perfunditur Ecclesia. Ideo D. Th. opusc. 58. c. 4. de Eucharistia accipit illud Eccles. 49. *Memoria Iosie in compositionem odoris facta opus pigmentarij. Memoria Iosie*, inquit, est memoriale Saluatoris, vel sacrificium altaris: hoc factum est opere pigmentarij, scilicet ex operibus Diuinitatis, & Humanitatis sue, ut suauissimo honestatis & pietatis odore, ad se trahat fideles Ecclesia, Cant. I. *Oleum effusum nomen tuum. Hinc omnes qui verè credunt, ob spem gratia & deuotionis, ad hoc sacrificium videntur & adorandum ad Ecclesiam frequenter & reuenter accurrunt.* In balsamo, præcipua gratia lacrymæ, ait Plinius, secunda semini, tertia cortici: In Sacramento præcipua gratia diuino sanguini, cui generis humani redemptionem scriptura singulariter attribuit; secunda semini, id est, admirandis Eucharistiæ fructibus; tertia cortici, id est, panis & vini Symbolis Ex Theophrasto l. 4. de plantis c. 6. lacryma balsamo manat, tum in caudice, tum in apice, quum æstus maximè angit. E superiori Christi parte nempe Diuinitate fluxit vnionis hypostaticæ balsaminum, quo in summum Sacerdotem, & Regem inunctus est. Sed & inferiori parte, videlicet humanitate, sanguineis diffluit lacrymis, cum nimia charitatis æstus angeret, ut amoris ardor dedignatus angustias pectoris, per poros hiantesque plagas foras erumperet. Balsamus aquis gaudet, ex Solino c. 38. gaudet & lacrymis Eucharistia: quid enim auidius sitiat quàm pœnitentiæ latices, quibus

affatim irrigata vberiore gratiæ succum extillat? hæc amarissimi fletus vnda dominico sanguini vtiliter admiscetur; & fortassis, vt notat Arcudius, Græci Sacerdotes, ideo consecrato calici feruidam aquam immiscent, vt innuant feruentes contritionis igne lacrymas pretioso cruori permiscendas esse.

2. Balsami lacryma febres cum horrore venientes perunctis leuiiores facit, ex Plinio: febres animæ non solum leuiiores facit, sed etiam omnino dissipat Eucharistiæ balsaminum, illam potissimum quæ de mortis omnium terribilium terribilissimi horrore contrahitur. Multiplici siquidem horrore anima ex fatiscente corpore mox exitura percellitur, siue instantis iudicij metu, siue ex æterni cruciatus formidine, siue ex scelerum recordatione quæ commissa nouit, remissa nescit; hinc oritur periculosa febris tremor. Nihil verò aduersus eam Eucharistico balsamo potentius: quid enim tantopere iudicij timeat rigorem, quæ secum habet ipsum iudicem? Cur metuat gehennam, quæ possidet in ipsius accepto pignore gloriam? Quid vereatur mortem æternam, quæ Christi carne saginata, eodem attestante, habet vitam æternam? quid adeo trepidet pro peccatis, quæ madet sanguine fuso pro peccatis? Balsami lacryma rigores soluit: rigidum, & implacabilem animum ad clementiam flectit Eucharistia. Quis enim vel vindictæ cupidissimus agni cruoris balsamo illitus, non illico mitigetur?

3. Demum aliis prætermisissis, Balsamus vitro, lapide, osseisue cultellis inciditur; ferro lædi vitalia odit, emoritur protinus; vt supra ex Pli-

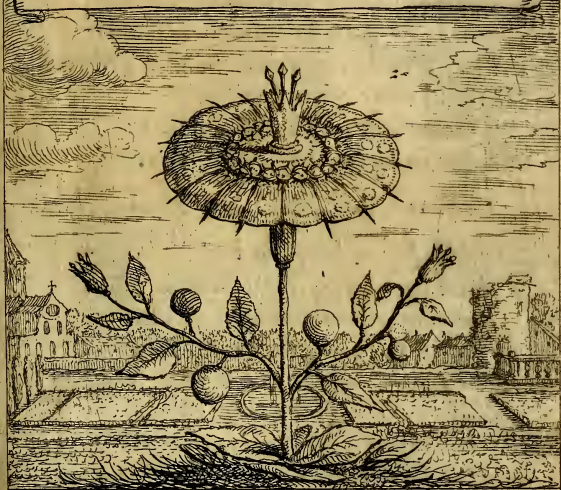
nio retulimus. Christus quidem primum lapideo cultro circumcisus balsamei sanguinis guttas è plagâ manantes Ecclesiæ sponsæ obtulit, in artham vberioris balsamini, quod inciso lanceâ clauisque innocentis humanitatis cortice, feruenti charitatis meridie profusus erat. Exhinc pridie quàm pateretur, splendido sui erga nos amoris incisus vitro, calicem Eucharisticum balsameo liquore spumantem discipulis propinauit hauriendum: nec enim ambigi potest, quin in vltimâ cœnâ maectatus amoris cultello pretiosum cruorem fuderit, cum ex S. Luca, vt in calice contentus effusus fuerit. Denique mystica nostra balsamus ferreis vnguibus incisa copiosius quidem fragrantis cruoris opobalsamum effudit, verum protinus ferri impatiens, læsisque vitalibus emarcuit. An non ferrei vngues, scorpiones illi, quibus tenerum corpus à cohorte in Pilati prætorio laniatum est? An non ferrei vngues clauis illi, quibus artus innocui sæuissimè transfixi fuere? sudat adhuc in tremendo altari rediuuua nostra balsamus, & ex amoris incisuris inæstimabiles cruoris guttas extillat, verum ibi ferro lædi vitalia odit, & ferrei cordis duritiem vtpote suauissimo liquori inimicam execratur. *Quid ergo cor durum?* inquit Bernardus l. i. de Consideratione c. 2. *Ipsum est quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec precibus mouetur, minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum ad beneficia est, ad consilia infidum, ad iudicia sanum, inuerecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad diuina, præteritorum obliuiscens, presentia negligens, futura non providens. Ipsum est cui*

præteritorum , præter solas iniurias , nihil omnino non præterit , præsentium nihil non perit , futurorum nulla , nisi forte ad ulciscendum , prospectio seu præparatio est. Et ut breui cuncta horribilis mali mala complectar , ipsum est quod nec Deum timet , nec hominem reueretur. Nihil verò hac ferreâ cordis humani duritiæ Eucharisticæ balsamo hostilius ; Liquori duritiæ inimica meo.

FLORES.
EMBLEMA XCI.
GRANADILLA INDICA
DOMINICÆ PASSIONIS
INSIGNIBVS CONSPICVA.

Viuifica sum viua express^o mortis.

*Je suis la viue expression
D'une vitale passion .*

91

Hinc procul illecebris nati discedite flores;
Ite leues Floræ luxuriantis opes.
Hinc procul impuro Veneris rosa tincta cruore,
Quique trucidatum spes hiacynthe ducem.

Delicia Granadilla mea, mea sola voluptas,
Præ Paradisais floribus una places.
Quippe mei plagas Domini, extremumque laborem
Subiicis ante oculos, flus pretiose, meos.
Instrumenta necis, fixique insignia præfers
Numinis, & rubris vulnera picta notis.
Tortilis assurgit medio de flore corona,
Clauorumque trium, summa nigredo tenet.
At calices fundumque color violaceus ornat,
Magnificis regum congruus exequiis.
Quinque cicatrices diuinæ carnis adumbrat
Purpura, & intingens paruula fila rubor.
Nec sine re, firmum languentia membra pedamen
Sustinet, erecta tristis imago necis.
Tota Dei patientis ibi est funesta supellex:
Pictaque in exiguo passio flore nitet.

A P O D O S I S.

Vinificæ mortis flos Eucharisticus icon
Vulnera huius Dei, suppliciumque refert.
Mystica diuinum renouat granadilla dolorem :
Iste sed est multo mixtus amore dolor.
Quem dolor in ligno quondam mactauit, eundem
Quotidie verbi cuspide mactat amor.
Lancea seiunxit pretiosum à carne cruorem:
Lingua sacerdotum par quoque præstat opus.
Ductibus eximius mors hinc expressa theandri :
Hinc pia mens floris gestit odore trahi.
Cordis humum diuinus amor sic excolat, ut flos
Pullulet in casto tempus in omne sinu.
Et calices flos iste suos sic explicet, ut cor
Suaue salutifera fragret odore necis.
Angulus est cordi triplex, unum insere clauum
Cuilibet, & spinis sit redimitus apex.

*Crux medium teneat, centroque medullitus hærens
Passio; sic fieri cor granadilla potest.*

FONS EMBLEMATIS.

FLorum omnium facile princeps Granadilla, Caluarix fœtus, flos passionis, omni Christi patientis supellectile conspicuus, & gloriosis, crucis, columnæ, spinæ coronæ, quinque vulnorum, trium clauorum, & ipsius lanceæ clarus insignibus accuratè describitur à Rouillio in historiâ plantarum peregrinarum. At præ cæteris florem hunc admirandum gallicis versibus verè floridis elegantissimè delineauit, & eius iconem dedit Cerizerius l. 4. consolationis Theologiæ, poësi primâ, quem consule.

INTERPRETATIO.

i. **N**on mediocris floris & mortis est affinitas, vnde floris hieroglyphico hominis adûbratur mortalitas, qui quasi flos egreditur & conteritur, & instar herbæ solstitialis repente exortus, repentinò occidit. Eapropter Ambrosius l. 3. hexam. c. 7. expendens illud Isaïæ c. 40. *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri; exsiccatum est fœnum, & cecidit flos,* ita differit: *Viret gloria hominis in carne quasi fœnum, & que putatur esse sublimis, exigua quasi herba est; germinat vite viriditatem in specie, non in fructu soliditatem hilarioris vite, quasi flos prætendens incunditatem, breuiori spatio occasura, sicut herba fœni, quod priusquam euellatur arefcit. Que enim firmitudo in carne? que salubritas potest esse diuturna? hodie videas adolescentem validum pubescentis ætatis virtute florentem, gratia specie, suavi colore; crastinâ die tibi facie & ore nutatus occurrit.* Flos igitur idoneum mortis futuræ

symbolum, vnde nihil mirum si granadillæ mortis suæ notas Dei filius impresserit, cui adhuc mortali sicut nihil vnquam occurrit mortis suæ cogitatione iucundius, vnde & inter Thaboris glorias de eadem cum Moyse & Elia, summa cum voluptate differēbat: ita nunc eidem immortalī, nihil magis, quā passionis recordatio arridet. Idcirco illustria eiusdem monumenta tum in ordine naturæ, tum in ordine gratiæ reliquit, ne nostris excideret animis doloris eius & amoris excessus. In ordine naturæ, omnem passionis historiam viuis coloribus eximiisque ductibus in granadillâ depinxit, vt quoties illius pulchritudinem admiramur, toties mortis eius recordaremur. Nihil enim Domino fuit antiquius, quā vt istud infinitæ suæ dilectionis specimen, ab hominum, quos in finem dilexit, obliuione vindicaret.

2. Verū in ordinē gratiæ longè pulchrius suæ passionis monumentum Eucharistico flori impressit. Fuit olim in more positum, vt in vita S. Ioannis eleemosynarij legitur, vt eo die, quō quis ad imperij fastigium euectus, scepro, diademate, purpurâ, cæterisque imperialis maiestatis insignibus induebatur, eidem à nonnullo sculptore vel architecto quinque varij coloris lapides proponerentur, vt ex illis vnum seligeret, vnde sibi vellet extrui mausolæum: quatenus audito tumuli nomine, mortis futuræ memoria, animi fastum temperaret. Magnificum vltimæ cœnæ apparatus cogitanti mihi, diuinus amor quasi solers architectus regi regum Christo inter paschales epulas, multiplicem mihi videtur obtulisse materiem, vnde suę iam iam imminētis passionis monimētum erigi mallet, Christusque quoniam inter epulandū huiusmodi data est optio panem

panem & vinum in suæ mortis memoriale selegisse, adeoque Eucharistiam suæ passionis expressiuam instituisse. Et verò nullam viuaciorem mortis suæ imaginem nostris oculis subiicere poterat; cum in hoc Sacramento, vi verborum posito seorsim à carne sanguine, iugiter à Sacerdotibus immoletur, incruentâ utique immolatione, quâ primum in vltimâ cœnâ amoris sacrificantis ictu procubuit. Quòd enim tunc quodam mortis genere occubuerit, ex ipsius verbis Matth. 12. euinci potest: *Sicut fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus; sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus, & tribus noctibus.* Hinc enim liquet Dominum tribus noctibus vitâ functum in terræ corde futurum. At quomodo tres noctes, immò & trium noctium partes inuenire poteris, nisi eundem priusquam in cruce morte sensibili periret, in Sacramento morte mysticâ obiisse fatearis? constat enim ab horâ nonâ qua sanctissimam efflauit animam, vsque ad primam Sabbati, qua resurrexit, duas solummodo noctes effluxisse, ac proinde nisi nox institutione sancti Sacramenti celebris iis duabus addatur, ternarium noctium numerum haberi non posse. Igitur pridie quàm in cruce moreretur, iam mysticâ morte verbi consecratorij gladio immolatus occubuerat. Hæc est eximia Gregorij Nyss. doctrina orat. 1. de resurr. *Si reipsa præfinitum horum dierum numerum planè vis perspicere, (neque enim illi parum deest, si post horam nonam parasceues tempus consideres, qua quidem horâ Dominus Patris manibus spiritum commendauit) paulisper attende, & fortasse quod quæris inuenies. Qui enim potestate suâ cuncta disponit, non ex proditione sibi impendentem necessitatem, non Iudaorum quasi prædonum impetum, non iniquam Pilati sententiam expe-*

Etat, ut eorum malitia sit communis hominum salutis principium, & causa; sed consilio suo anteuertit, & arcano sacrificij genere, quod ab hominibus cerni non poterat, seipsum pro nobis hostiam offert, & victimam immolat, Sacerdos simul existens, & agnus Dei, qui mundi peccatum tollit. Quando id præstitit? cum corpus suum discipulis congregatis, edendum, & sanguinem bibendum præbuit, tunc aperte declarauit Agni sacrificium iam esse perfectum. Nam victima corpus non est ad edendum idoneum, si animalum sit: quare cum corpus edendum, & sanguinem bibendum discipulis exhibuit, iam arcanam & non aspectabili ratione corpus erat immolatum, ut ipsius mysterium peragentis potestati collibuerat, & anima in illis erat, in quibus eadem ipsa potestas illam deposuit, simulque cum diuinâ virtute, que cum illa erat coniuncta, in eâ regione cordis versata est.

3. Quæ autem aptior cruentæ Christi immolationis expressio, quàm eiusdem incruenta nostris in aris immolatio? Eucharistia ergo Granadille non absimilis, cuius singulæ partes passionem Domini repræsentant. Siue enim consecrationem spectes, qua sanguis seorsim à corpore ponitur; seu Sacerdotis communionem, qua consumitur hostia, siue Missæ ceremonias, nihil occurret quod non passionem spiret, quod non Caluariam redolet. Siquidem in hoc admirabili Paradisi flore non tortilem quidem coronam aspicias, sed intextum è spinarum punctationibus quasi totidem carbunculis gloriæ diadema, quo Iesuani capitis illuminatur cæsaries; ibi non tres clauis, sed illustres clauorum fixuræ etiamnum hiantes ad animarum azylum; ibi denique natiuis expressa coloribus tota Dei moriétis historia, iuxta illud Apostoli: *Quotiescumque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntia-*

bitis, donec veniat: id est, interpretatur Theophylactus, eo affectu debetis esse imbuti, cum sumitis Eucharistiam, perinde quasi in illâ ipsâ Christi essetis vesperâ, adeoque cœnâ, eidemque accumberetis thoro, & ab ipso Christo acciperetis sacrum illud. Illa enim ipsa est cœna, & illam ipsam mortem annuntiamus, id est, demonstramus usque ad secundum eius aduentum. Facebant igitur carnalium rosæ voluptatum, quibus impij sese coronare properant antequam marcescant, sola nobis fragret immarcescibilis Eucharistiæ granadilla, horti Ecclesiastici decus, & florum ocellus, eâ cor nostrum coronemus, ne nostris vnquam animis excidat Dominicæ passionis memoria: Cum ipsa vivifica sit viua expressio mortis.

PLANTÆ.
 EMBLEMA XCII.
 RORARIA IVGI RORE.
 SVB ARDENTI SOLE
 M A D E N S .

Mihi ros, supero ex ardore, perennis.

*L'ardeur ou ie suis expozée,
 Me remplit tousjours de rozée.*

92

Roris amans, vitreisque nitens roraria guttis,
 Perpetui roris nomen & omen habet.
 Sic ubi languentes radiis ardentibus herbas
 Afflat, & aestivo lumine torret agros.

In foliis rorella cauis argentea roris

Grana tenet nitido splendidiora vitro.

Planta humilis, sed rore tamen famosa perenni:

Mirum ex æthereâ posse madere face.

A P O D O S I S.

Rore madent humiles anima, quas vulnere manans

Iugis adorandi corporis humor alit.

Quò magis interius sol Eucharisticus ardet,

Flammatoque magis lumine corda calent:

Hoc magis æthereo florent perfusa liquore;

Cælestesque fouet feruidus æstus aquas.

Gratia abundantanti quicumque madescere rore

Percupis, hunc solem suspice, rore flues.

Nec stupeas, si rore sinum sol igneus implet:

Roridâ enim nebulâ delitet, unde pluit.

F O N S E M B L E M A T I S.

Roraria paruula quidem planta, sed elegans, veteribus forsan incognita, sed aduersus pleurosque morbos efficax, potissimum verò contra tabem & phtisim salutaris, formâ capillaribus herbis affini, nascens arenosis ac riguis locis, hac in re meretur admirationem, quod ardentibus meridiani solis exposita radiis, sua tamen folia instar pusilli cochlearis concava rosido semper humore madida conseruat; adeo vt tenera foliorum lanugo diuersis roris guttulis instar vnionum pellucidis semper humectetur. Vnde roraria dicta est à recentioribus, à nonnullis rorella, à Dodenæo historiæ stirpium, pemptadis 3. l. 5. c. 17. vocatur ros solis, à rore quo sub ardentissimo solis æstu madet, quam & ibidem sic describit: parua & humilis hæc herba est, foliolâ habet in tenuibus pediculis pauca, exi-

gua, rotunda, aliquantulum concaua, vnà cum cauliculis hirsuta, ac rubentia, ardentissimis temporibus, subque feruidissimo solis æstu, ipsà meridie, ac post, rore humoreque madentia. Cauliculi inter hæc surgunt quadrantales, aut minores, in quibus flosculi candiduli, tenuissimæ ac capillaceæ radiculae sunt. Nascitur locis desertis apricis, sed riguis: colligitur cum Cæli constitutio serenissima fuerit.

INTERPRETATIO.

I. **Q**uid aptius per rorariam, humilem quidem, sed elegantem plantam, iugi rore madidam, ac niueo flore conspicuam, quàm B. Virginem intelligam, quæ sub ardenti iustitiæ solis aspectu, cœlestem Verbi diuini rorem humili sinu suscepit, & illibatum Paradisi florem virginali radice protulit? Illa quidem instar rorariæ perhumilis, quæ Dei filium, quem Prophetæ sitibundi quasi rorem mellifluum his olim vocibus expetebant: *Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustum*, potentiori humilitatis, quàm integritatis illecebrâ suum in gremium attraxit. Nouerat enim editiora loca rore carere, quo humiliora madent; tum quòd vapor ex quo ros gignitur non nisi è locis cauis & humidis exhaletur, tum maximè quod venti sublimiora loca perflantes vaporem dissipent, eiusdemque in rorem concretionem impediunt. Si igitur, ait Bernardus ser. i. super Missus est, *Maria humilis non fuisset, super eam Spiritus sanctus non requieuisset: si super eam non requieuisset, nec impragnasset; quomodo enim de ipso semetipso conciperet? patet itaque quia ut de spiritu sancto conciperet, sicut ipsa perhibet, respexit Deus humilitatem ancilla sue potius, quàm virginatem: & si placuit ex virgini*

tate, tamen ex humilitate concepit. Unde constat quia etiam ut placeret virginitas, humilitas proculdubio fecit. Ideo igitur ambrosius Verbi diuini ros è cœlo in Mariæ sinum decidit, quia præ omnibus sese humilem exhibuit: sicut enim roraria roscido nullatenus humore madefieret, nisi paruula folia cochlearis instar concaua, quibus ros adhærescit, explicaret; ita nec cœlesti rore Virgo innocens humectaretur, nisi prius humiliaretur, eâ quidem humilitate quæ fœcundam integritatem, ad diuinam efferret maternitatem. Vt autem rorella inter plantas humillima candidulis floribus turgēt, ita Virgo perhumilis niueum incarnati Dei florem protulit, Iesum, inquam, nomine & omine Nazarenum. Audi Bern. ser. 2. de aduentu: *Virgo Dei genitrix virga est, flos filius eius. Flos itaque filius Virginis, flos candidus, flos in quem prospicere desiderant Angeli, flos ad cuius odorem reuiuiscunt mortui, & sicut ipse testatur, flos campi, & non horti: campus enim sine omni humano floret adminiculo; sic omnino Virginis aluus floruit; sic inuiolata Maria viscera tanquam pascua æterni viroris florem protulere, cuius pulchritudo non videat corruptionem, cuius gloria in perpetuum non marcescat.* Itaque rorellæ planè similis candidum florem concepit, vbi feruentibus æternis solis afflata radiis, concauo humilitatis sinu, Dei filium quasi rorem excepit, cuius arcana generatio, & occultus in terram virginalem illapsus; & quidem noctu, quo maximè tempore ros defluit: *Cum enim quietum silentium contineret omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet; omnipotens sermo tuus de cœlo in terram profiliuit, Sap. 18. 14.* Et vide si non vtrumque solem videlicet & rorem connectat Ecclesia; dum in vigilia Nat. ita canit: *Orietur sicut sol*

Saluator mundi, & descendet in uterum Virginis sicut imber super gramen. En rorella sub ardenti sole rore madida.

2. Quidni & huic plantæ fidelem animam affimilem, quæ solis Eucharistici irradiata fulgoribus, iugi gratiarum imbre, & margaritifero diuini cruoris rore perfunditur? Ros suauem & vitalem halitum animantibus aspirat, vt noxium calorem mitiget: idem præstat ros è sacro calice defluus, teste Chrysof. ho. 46. in Ioan. *Si quis astuat, ad hunc fontem se conferat, & recreabitur: astus mitigat non solares, sed quos ignita sagitta imprimunt.* Ros terram irrigando fœcundat, & herbescentem segetum viriditatem euocat ac nutrit: Nil etiam diuino cruore fœcundius, ab eo enim omnis Ecclesiæ fertilitas, cum omnia sanctorum merita inæstimabili illius merito fulciantur. Ros orientis solis afflatu concrefcens transit in manna, aduersus plerosque morbos efficax: pretiosi liquor calicis charitatis ardore condensatus, nobis aduersus ægritudines animæ remedium suggerit. *Calix benedictione solemnifacratu,* verba sunt Cypr. de cœna Dom. *ad totius hominis vitam salutemque proficit, simul medicamentum & holocaustum ad sanandas infirmitates, & purgandas iniquitates existens.* Ros non nisi nocte serenâ gignitur, cum cœlum tranquillum est; eo enim aut ventis, aut violentis imbribus infestato, vapor sursum euocari nequit, nec in rorem concrefcere: Nisi tranquilla sit anima eâ quiete perfruens quæ mitibus ac humilibus corde promittitur, nunquam rore cœlesti perfunderetur. Duplicem in scripturis rorem subtiliter distinxit Gillebertus ser. 42. in Cant. expendens illud Cant. *Caput meum plenum est rore, & cincinnati mei guttis noctium.* Rorem videlicet noctis, cuius guttæ

gelidæ sint & tenebrofæ, & rorem lucis, cuius guttæ splendidæ sint & feruidæ, iuxta illud Iſaiæ 26. *Ros tuus, ros lucis.* Ros Eucharisticus gelidis & tenebroſis mentibus ros noctis eſt; iis verò quas & gratiæ ſplendor, & iuſtitix ſol illuſtrat, ros lucis à Chriſto velut à lumine exaltato defluens. Hinc Auguſt. enucleans hunc verſum Pf. 132. *Sicut ros Hermon qui deſcendit in montem Sion*, ubi præmiſit Hermon Hæbræis idem eſſe ac lumen exaltatum; ſubdit diuini cruoris rorem non aliunde, quàm ab illo lumine exaltato in aram crucis promanare. *Hermon*, inquit, *interpretari dicitur lumen exaltatum.* A Chriſto ergo ros; nam nullum lumen exaltatum, niſi Chriſtus. *Quomodo exaltatum eſt? Primò in cruce, poſtea in cælo.* Ergo lumen exaltatum Chriſtus; inde eſt ros Hermon, optate rorem iſtum, compluimini inde. Quem verò alium quam lucis rorem, ab iſto lumine rorido noſtras in aras exaltato expectare libeat, cuius illitu mentis cæcitas, mortis vmbra, errorumque tenebræ diſſipentur? Appoſitè Laurentius Iuſtinianus in faſticulo amoris c. 1. *Apernit*, inquit, *in cœnaculo poſita, atque in ſuorum Dei ſapientia conuentu Diſcipulorum conſtituta os ſuum, indeque dilectionis præcepta, tanquam Diuinitatis luminaria, & amoris emiſit iacula, quatenus vniverſam illuſtraret Eccleſiam, eamque ſaluberrimo tranſfigeret vulnere charitatis.* Nimirum ros è Sacramento defluens, ita eſt de iuſtitix ſolis ſplendore lucidus, vt de eiufdem ardore ſit feruidus, vnde mentem ſimul illuminat & accendit.

3. At vnde rorariæ foliis ros iugiter adhæret, niſi quia riguis & imis naſcitur locis, ex quibus vapor ardore ſolis euocatus in rorem facile concreſcit? vis ergo cœleſtium imbre gratiarum irrigari, & diuino cruore iugiter irrorari, eſto planta humilis

secus fontem Saluatoris, secus decursus aquarum
 in vitam æternam salientium. Non enim defluet
 ros salutaris, non descendet irrorans Dominus,
 nisi prius per synceram humilitatem descendas.
 Audi August. in ps. 33. v. 19. *Altus est Deus, humilis
 est Christianus: si vult ut altus Deus vicinetur illi, ille
 humilis sit. Magna mysteria, fratres, Deus super omnia est:
 erigis te, & non illum tangis, humilias te, & ipse ad te des-
 cendit.* Superbis enim resistit, humilibus autem dat
 gratiam. Itaque si rorariæ instar coram Eucharisti-
 co sole deprimar, si concauo humilitatis sinu ro-
 rantes ipsius radios excipiam, tunc affluet, *mibi
 ros supero ex ardore perennis.*

FRUCTVS.

EMBLEMA XCIII.

PEPONIVEVMAGNVM

INTRA CORTICEM INCLVSVM

HIATV PRODENS.

Caro latitans inuitat ad esum.

*La chair que couure mon escoree
Leur est vne puissante amorce.*

93

Candidus erumpens agnellus hiante peponis
Cortice, Tartaria regibus esca datur.
Vellere splendenti vestit, quos carne saginat;
Vnus & ad vestes sufficit, atque dapes.

*Cortice sub niueo specierum candidus Agnus
Delitet, Agnetis martyr is vnus amor.
Non nisi regales animas hac nobilis esca
Addecet, angelicis difflua deliciis.
Vindicta cupidos molli nec vellere vestis,
Carne nec infames integer agnus alit.
si cupis his nutriri epulis, rex esto, rebelles
Cordis & affectus relligione doma.
Nⁱ prius integritas niueum te fecerit agnum,
Non agni nitidâ carne mereris ali.*

FONS EMBLEMATIS.

BEatus Odoricus in itinere quo perrexit ad magnam Cham Tartarorum, referente Rhamusio: rem, ait, admirabilem scribo, non à me visam, sed ab hominibus verè fide dignis auditam, afferentibus in quodam regno esse aliquos montes nomine Capescos, vbi nascuntur permagni pepones, qui maturescentes aperiantur; & intra eos reperitur animal, ad instar agni pusilli, quod habet peponem & carnem simul. *Et rursus in alio loco*: quodam die, *inquit*, vidi belluam ad magnitudinem agni albam ad instar niuis, cuius lana æmula gossypij facile à cute vellebatur. Circunstantes interpellati dicebant, datam à magno Cham cuidam Baroni pro carne optimâ humano victui inter alias omnes, ad regum delicias. Subdiderunt montem esse Capesci nomine, in quo pepones nascuntur magni, qui maturescentes hiant, & huiusmodi bestiam exerunt.

I N T E R P R E T A T I O.

- I**Nter eximia Eucharistiæ Symbola, vix fortassis occurret, elegantius eo, quem tabula repræ-

sentat, pepone singulari, cuius hiatu niueus agnus erumpit: constat enim Christum in scripturis passim agni nomine designari, cuius ea vox ex Ierem. 11. 19. *Et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam*, cuius cãdido vellere vestimur, carnibus alimur, cruore inebriamur; quem S. Andreas omnipotenti Deo immolabat quotidie, *cuius carnem postquam omnis populus credentium manducauerit, ipse qui sacrificatus est integer perseuerat & uiuus*. Nec mysterio vacat perpetuum illud duorum agnorum holocaustum, quorum alter mane, alter uespere, ex Dei præcepto Numer. 28. offerrebat, cæteris omnibus Mosaicæ legis præcelluisse sacrificiis: id enim non aliunde ortum habuit, quàm quod iuge nouæ legis holocaustum, agnum, inquam, Eucharisticum uiuacius adumbraret. Huic enim sempiterno duorum agnorum holocausto reliquæ omnes, siue ex auibus, siue ex pecoribus victimæ, quasi appendices adiungebantur; quo nobis insinuaretur omnia impropria bonorum operum sacrificia, & omnes eleemosynarum, ieiuniorum, ac orationum hostias, ab agno Eucharistico quasi principe victimâ vim præcipuam, valoremque mutuari. Eapropter in veteri testamêto gratior Deo semper extitit ex agno, quàm ex quauis aliâ animante hostia, ut patet in Iusto Abel ouium primogenita uidelicet agnos immolante, in Abraham agnum masculum loco filij iugulante, in Hebræis agnum paschalem in Ægypto Dei iussu mactantibus, eiusque cruore superliminaria domorum illinentibus: quod huiusmodi mite, simplex, castum & innocens animal, agni Eucharistici puritatem, mansuetudinem, innocentiam, cæterasque virtutes ad uiuum repræsentaret, cuius nunc sanguine domus interioris superliminare linimus, dum in sacrâ

synaxi passionis eius recordamur, vt exponit Gregor. M. ho. 22. in Euangelia, his verbis: *Quis sit sanguis agni non iam audiendo sed bibendo didicimus, qui sanguis super utrumque postem ponitur, quando non solum ore corporis, sed etiam ore cordis hauritur: Nam qui sic Redemptoris sui sanguinem accipit, vt imitari passionem illius nondum velit, in vno tantum poste sanguinem posuit. Quid verò est illum ponere in superliminaribus domorum? mens nostra domus est, cuius domus superliminare est ipsa intentio, qua praeminet actioni: qui igitur intentionem cogitationis suae ad imitationem Dominicae Passionis dirigit, in superliminari domus agni sanguinem ponit.*

2. Christus igitur sub accidentium cortice velut agnus delitescit, quem eo nomine ter in Missâ veneratur Ecclesia, ex Sergij Pontificis instituto anno 701. decantans: *Agnus Dei qui tollis peccata mundi miserere nobis.* Iure quidem Agnus Dei, tum quod soli Deo offeratur, tum quod ita sit homo, vt Dei sit filius: filij autem agni vulgo nuncupantur, vt obseruauit Clemens Alex l. 1. Pædag. c. 5. *Quoniam inquit, scriptura pueros & infantes agnos vocat, Deum qui est Verbum, qui propter nos homo factus est, qui nobis in omnibus assimilari volebat, vocauit agnum Dei, filium Dei, infantem Patris, vtique quatenus hominem.* Quò respexit S. Paulini musa dum pueros à baptismo recentes, & vt loquitur, niueos corpore, mente, habitu, agnos appellauit, vt pote Dei agnostos, iuxta morem veteris Ecclesiæ:

*Circumstansque rudes festis altaribus agnos
Cura, salutiferis imbuit ora cibus.*

Vt autem ex agni Emblematici lanâ gossypij æmulâ vestes regiae confici solent; sic ex agni Eucharistici vellere, animæ nuditas operitur: quippe qui, vt cum Hieronymo loquar, *non solum sanguine suo nos re-*

demit, sed & lanis operuit, ut argentes infidelitate, sua veste calefaceret, ut audiremus Apostolum nobis loquentem: quotquot in Christo baptisati estis, Christum induistis. Sic ille in c. 53. Isaia, quam doctrinam videtur hausisse ex Gregor. Nazianz. oratione in sanctum pascha, vbi sic differit: Agnus sumitur ob innocentiam nempe, & veteris nuditatis indumentum: talis etenim hostia propter nos oblata incorruptibilitatis est & vocatur indumentum. Porro sicut agni nostri caro, præ omnibus regia mensæ ferculis sapida, solis præbet delicias regibus, iis, inquam, qui domitis cupiditatibus, triumphatisque vitiis sibimet gloriose & feliciter imperant; ita vellus eiusdem aureo Iasonis vellere pretiosius, non nisi regales animas induit & exornat, quæ diuinæ consortes naturæ, Deoque ipso saginata, nil nisi diuinum spirant, nil nisi præcelsum & illustre moliuntur.

3. Tandem vt agnellus Symbolicus peponis hiatu proditur, quem aliàs sub eius cortice delitescere nemo suspicaretur; ita fidei lumine penetrato sacrarum cortice specierum, Agnus Dei intus latitans fidelibus aperitur, qui sacrilegis & infidelibus operitur. Hiabat plane cortex Sacramentalis, suoque latentem agnum hiatu prodebat Pio Petri Damiani parenti, qui cum factus monachus Abbati suo sacrum facienti singulari deuotione ministraret, *quadam die, vti refert Damianus l. 6. ep. 24. perlecto Euangelio, cum cœlestes ille victimas immolaturus esset, agnum iuxta altare vidit assistere, quem cum voluisset repente corripere, tremefactus expauit, manumque in eum extendere non presumpsit. Cumque ad id peruentum esset, vt corpus Dominicum frangeretur, prefatum agnum super mensam altaris vidit quem cum defixis obtutibus denuò miraretur, repente disparuit. Quod dum Venera-*

*bilis Abbas ex relatione illius qui hoc viderat, agnouisset, occultandum esse precepit. Cum igitur sub Sacramenti cortice viuus & verus agnus lateat, cuius vellere induimur, cuius carne pascimur, cuius sanguine potamur: quotquot refrigerante iam charitate algemus, quotquot ex diuturniori inediâ famescimus, quotquot interni peccati fomitis æstusitimus, ad hunc Agnum niue candidiorem, amabilem Agnetum sponsum ardentem hiemus, ipsius lanâ vestiendi, ipsius carne saginandi, ipsius cruore inebriandi. Nostra quidem nuditas, fames, & sitis, caris superque nos ad illum ore ac pectore suscipiendum mouent & excitant: sed etiamsi huiusmodi deesset inuitatus, suauiter nos, ac fortiter sub Sacramenti cortice *caro latitans inuitat ad esum,**

ASTRA.
 EMBLEMA XCIV.
 STELLA NEBVLOSA
 CANCRI, EX QVINQVE STEL-
 LV LIS CONFLATA.

Quinque latent hac sidera nube.

*Ce nuage qui paroist blanc
 Porte cinq astres dans son flanc.*

94

Puribus ex stellis, queis constellatio Cancrī
 splendicat, una magis, qua nebulosa, placet.
 Quinque subobsuro constantes lumine stellas
 Continet arcano nubila stella sinu.

T t

A P O D O S I S.

*Inclusum nebulis sacramentalibus astrum
 Fulget in altari, quinque minora ferens.
 Quinque cicatrices totidem nebulosa videntur
 Astra, quibus Domini splendet hiulca caro.
 Sub specierum umbrâ magis aestuat ignis amoris:
 Erumpunt mediis sidera vulneribus.
 Vulneribus mihi, Christe, tuis ut sidera donas;
 Sic inflige tuis vulnera sideribus.
 Quæ mihi fulgureis infliges vulnera stellis,
 Vulnera amoris erunt; vulnera amoris amo.*

FONS EMBLEMATIS.

IN vnicâ stellâ nebulosâ cancri, spectantur per tubum opticum quini stellarum tumuli, ex nubilo constantes lumine, aliquot intermicantibus stellis; inter quas & circumcirca candidum affusum lumen, albæ instar nubis. Ita Nierembergius l. 2. hist. Natur. c. 15.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **P**Vlchrè Sapiens c.7. sapientiam increatam, incarnatamque describens, ait: *Emanatio quædam est claritatis omnipotentis Dei sincera: & ideo nihil inquinatum in eam incurrit. Candor est enim lucis æternæ, & speculum sine maculâ Dei maiestatis.* Quippe Christus in Sacramento delitescens planè sincera est diuinæ claritatis emanatio, nihil tenebrosum, nihil inquinatum admittens, & verè candor lucis æternæ etiamnum quoad humanitatem, quæ ibidem niueo incomparabilis gloriæ splendore redimita, tum militantem, tum triumphantem illuminat Ecclesiam, soli suppar, qui vt cum S. Dionysio

loquar c. 4. de diuinis nominibus, *totus lucens & splendidus semper, omnibus etiam quæ eius lucem capere possunt collucet, habetque lumen per omnia diffusum, sursum & deorsum; ac si quid est quod ei non participet, id eius luminis tenuitati aut paruitati non est tribuendum, sed iis quæ quia apta non sunt ad capiendum lumen, ad illud capiendum non explicantur. Itaque illius radius immensâ splendoris magnitudine penetrat, ad vitam excitat, alit, auget, absoluit, purgat, renouat, colligit, conuertitque ad se omnia.* Quibus verbis nihil ad rem Eucharisticam accomodatius. Christus enim in Sacramenti nebulâ sursum in cœlis, deorsum in templis gloriæ quidem lumen comprehensoribus, gratiæ verò radios viatoribus diffundit, utpote ad capiendam eius lucem idoneis: quòd si qui sint qui diffusum vndique lumen non excipiant, id non luminis tenuitati, sed prauæ eorum dispositioni tribuendum; quòd lethalis culpæ, vel infidelitatis catenâ constricti, ad splendorem eius capiendum non explicentur. Quos enim suæ claritatis capaces inuenerit, illos ad vitam immortalem excitat, gratiam, quæ animæ vita est, adaugendo, illos alit vitali suæ carnis, & sanguinis influxu, illos à peccatis plerisque sæpius absoluit, illos purgat & renouat affusâ spiritus nouitate, & ampliori gratiâ illos colligit, & per terrena dispersos ad vnum & totius vnitatis centrum, vi factæ Communionis, reducit; illos denique non solum ad se, verùm & in se conuertit.

2. At vnde ista immensa diuinæ carnis claritudo, & admirabilis sideris nostri splendor? nisi ab eius occasu, à quo præclariores glorias fœneratur? Vnde non nisi vergente passionis occasu, in Ecclesiæ cœlo Sacramentali inuolutum nebulâ ortum est, ut mortalibus innueret se præcipuos ab instâti mortis oc-

casu mutuari fulgores : nisi enim prius in cruce occubuisse, non iam immensam ex hiulcis cicatricibus, quasi totidem stellarum intermicantium tumulis, circumquaque spargeret claritatem. Cui proinde mirè conuenit quod de sole Zeno Veronensis ser. de resurr. differit : *Sol quotidie nascitur, eademque die qua nascitur, moritur; nec tamen instantis finis sorte terretur suos ut repigret cursus, ut horas ac momenta producat, ut saltem paulò diutius diei sui demoretur in vitâ; sed fidelis semper, semper intrepidus, ad sepulchrum noctis cognata contendit, sciens in ipsâ se habere quod uiuit. Denique adimitur ei ortus, si ei auferatur occasus.* Quid pulchrius? quippe sidus nostrum eadem die, hoc est, intra 24. horarum spatium, qua in Eucharistiâ oritur, in Caluariâ moritur; nec tamen instantis finis sorte terretur, quin imò alacrius ad mortem immortalis gloriæ obstetricem contendit, haud nescium se in ipsâ habiturum quòd beate uiueret, quòd ex quinque cicatricum stellis gloriæ radios vibraret: adeo ut ei prorsus ademptus foret ortus, si talis ei fuisset ablatas occasus. Siquidem ab huiusmodi occasu ortus est beatæ immortalitatis splendor, quo nunc sub specierum nebulâ, sole micantius effulget, & in sacri corporis vulneribus cæperunt radiare quinque sydera, ex quibus stella nebulosa coalescit. Nimirû diuinus noster triumphator plagarû cicatrices in rediuiuo corpore feruare uoluit, ut indelebiles victoriarum suarû notas, & augustos vberioris gloriæ suæ characteres; *Quasi, inquit August. ep. 48. ad Deo gratias q. 1. si quisquam vir fortis pro patriâ dimicans, multa aduersa vulnera exciperet, & peritissimo medico qui hac ita curare valeret, ut & cicatrices nulle apparerent, ipse potius diceret, sic se velle curari, ut magis essent in corpore suo vestigia vulnerum,*

tanquam tituli gloriarum.

3. Vulgò docent Astrologi sidera non folius lucis & motus interuentu, fed per alias etiam occultas vires aliarum qualitatum effectrices, quas influentias vocant, in mundum sublunarem influere: adeo vt non folam lucem motu circumuectam, ad omnia effecta quę ipsis afcribuntur fufficere exiftiment; fed infuper fpeciales cœleftium corporum exigant afflatus: quibus fubfcribunt D. Th. quodl. 6 art. 19. & D. Bonauent. in 2. dift. 14. q. penult. Nebulofa quidem Dominicę humanitatis ftella, micantibus quinque cicatricum ftellulis, in ipfos cœlites accidentalis glorię influit augmentum, & nouis in dies illuftrationibus, piifque affectionibus fideles animas illuminat & accendit: verum infuper per arcanam virtutem martyribus militaturis inuictam fortitudinem infpirat, dum ad facrorum vulnerum afpectum, inflicta fibi vulnera incredibili tolerant alacritate. Quod eleganter edifferit Bern. Ser. 61. in Cant. *Vult benignus dux deuoti militis vultum & oculos in fua fuf tolli vulnera, vt illius ex hoc animum erigat, & exemplo fui reddat ad tolerandum fortio rem. Enimuerò non fentiet fua, cum illius vulnera intuebitur. Stat martyr tripudians & triumphans, toto licet lacero corpore, & rimante latera ferro, non modo fortiter, fed & alacriter facrum è carne fuâ circumfpicit ebullire cruorem. Vbi ergo tunc anima martyris? nempe in tuto, nempe in petra, nempe in vifceribus Iefu, vulneribus nimirum patentibus ad introeundum. Si in fuis effet vifceribus, fcrutans ea ferrum profecto fentiret, dolorem non ferret, fuccumberet, & negaret. Nunc autem in petrâ habitans, quid mirum fi in modum petra duruerit? Ergo ex Chrifti vulneribus martyris fortitudo, inde planè potens ad bibendum calicem Domini, & calix hic inebrians quàm praclarus eft!*

preclarus inquam atque incundus, non minus imperatori spectanti, quàm militi triumphanti. Vide quantam martyri fortitudinem stellæ nostræ nebulosæ sacrarum cicatricum stellulis intexmixtæ conspectus influat, vt non sentiat sua, dum sui imperatoris gloriosa vulnera contuetur Idcirco Dominus per nieam accidentium nebulam quinque plagarum stellulas ostendit, vt earum influxu & intuitu martyrij candidatus animetur, nec refugiat calicem mortis, dominico prius calice inebriatus: Immodò potius ducis exemplo triumphales plagas ambiat, quibus caro rediuiua stellis micantius in cœlo fulgebit. Non enim, inquit August. l. 22. de ciuit. c. 20. deformitas in eis, sed dignitas erit, & quadam quamuis in corpore, non corporis, sed virtutis pulchritudo fulgebit. Vis ergo diuini fideris Sacramentali nebulâ inuoluti afflatu inter aduersa roborari? quinque cicatricum stellulas intuerè, nubem, fidei acie penetra: quinque latent hac sidera nube.

METEORA.

EMBLEMA XCV.

FVL MEN INTRA NV;

BEM SVIS SE PRODENS

FVLGETRIS.

Quid lateat sat fulgetra prodit.

*L'esclair foudroyant nous reuele,
Ce qu'en son sein elle recele.*

95

Sic ubi visceribus terra expiratus in auras
Halitus intrauit nubis inane latus :
Carceris argentes crebro velus ariete muros
Concutit, ardorem frigidus auget obex.

T t iijj

*Terrifico reboans mugitu concaua nubes,
 Fulminea prolis pondere pressa gemit.
 Fit via vi, prodit soboles, ruptoque parentis
 Ventre, reluctantes dissipat igne notos.
 seque cauâ fornace rotans flagrantibus alis
 Auolat, & campis, qua data porta, furit.
 Ignea declarant arcanum fulgura fulmen,
 Proditur & proprio lumine flamma latens.*

A P O D O S I S.

*Fulmen inardescit sacramentalibus umbris;
 Nube coarctatum fulgetra crebra vibrat,
 Nubibus è sacris erumpens gloria carnis,
 Angelicas acies luce micante beat.
 Nubibus è sacris erumpens fulgur amoris,
 Vrit adorandâ corda pudica face.
 Nubibus è sacris erumpens flamma furoris
 Destinât eternis impia corda rogis.
 Sacrilegos terrore quatit, recreatque fideles,
 Fulget iis, illis fulgurat atque tonat.
 Angustâ nunc nube latens euadet hiulco
 Ventre minax, summi tempore iudicij.
 Proque tribunali residens, in nube coruscâ,
 Vltor inextincto puniet igne reos.
 Non furor illius fatali fulmine perdet,
 Quos modo vitali fulmine aduret amor.*

FONS EMBLEMATIS.

Fulmen est exhalatio ignita, quæ sæpius intra nubem in lapidem concrefcit, qui tanquam bombardæ globus truditur. Incenditur verò talis exhalatio, quæ admodum sicca esse debet, vel per motum, vel per antiperistaltim, & quia accensa rarefit, magnoque conatu exitum è nube frigidâ &

densâ ac diu reluctanti quærit, dum eam tandem rumpit, horrendum edit tonitruum. Porrò fulmen intra nubem latitans siue sit subtile & penetrans, siue crassius & ad modum cunei terebrans, antequam è nube magno impetu excutiatur, crebris solet sese prodere fulgetris, siue præmissis fulgure. Fulmen autem à fulgure differt, quia spiritus fulguris & rarior ac minus compactus, sparsim & per interualla incenditur; fulminis verò vno ictu ac totus confertim. Deinde quia maiori vi ad fulmen opus est, quàm ad fulgur: vnde vult Seneca fulgur nihil aliud esse, quàm flammam futuram fulmen, si plus virium habuisset. Hæc carptim ex Conimbricensibus tract. 2. in lib. meteor. c. 5. vide plura c. 4. vbi de fulgure disputant.

I N T E R P R E T A T I O .

1. **F**ulmen Verbum Patris, cuius coruscationes illuxerunt orbi terræ, cuius Euangelium quasi *vox tonitruum in rotâ*: vt ait Psaltes Ps. 76. 19. quod de cælo diuinitus intonans mundum rotæ designatum hieroglyphico concusserit. Scribit Pierius l. 30. c. 27. Clearchum Heracleæ tyrannum eò deuenisse dementiæ, vt & fulmen ferret, & filium tonitruum appellaret. At Pater æternus verè altitonans, verbum suum quasi fulmem fœcundæ memoriæ sinu concepit, quod iuxta Isaiaæ votum c. 64. 1. cælos dirumpens, in hæc ima descendit, motu quodam irregulari, quo solent ruere fulmina. Sicut enim illa ideo feruntur obliquè, quod hinc natura ignis sursum euocet, hinc verò vis qua impelluntur è nube deorsum premat: vnde neutrâ vi alteri cedente, necesse est vt mediâ ferantur viâ, donec fracto ignis sursum nitentis conatu, in infimâ labantur; vnde

etiam oritur vt montes & editiora loca primùm feriant, quòd eis obliquè ruentibus primùm obuiam fiant: ita planè Verbum Patris è cœlis obliquo, vt sic loquar, motu descendit: quod hinc sursum illud euocaret ignea erga Angelos charitas, illinc deorsum deprimeret vehemens erga homines pietas: vnde contigit vt Mariam Virginem quasi montem excelssimum afflaret, immò & integra illius viscera penetraret. Olympias Alexandri mater priori nocte qua se viro adiunxit, existimauit facto tonitru, in vterum sibi fulmen illabi, ex cuius ictu magnum excitatum est incendium; verum id somnium inane extitit: At B. Virgo Dei filium quasi fulmen è cœlo lapsum, immensum diuini amoris vbique excitaturum incendium, verissimè castis suscepit visceribus, sine vllâ virginalis vteri scissurâ, qui subtilissimâ fulmineæ prolis flammâ penetratus est, non terebratus. Hoc fulmen intra Mariani sinus angustias conceptum, nunc inter Sacramentalium nubem specierum magis ac magis inardescit: quippe sicut exhalatio aduersus vrgentia gelidæ nubis latera vnito robore obluctans, & ex pugnâ inualescês ignescit; ita Christus pridie quàm pateretur, hostili Iudaicæ inuidiæ frigore circumobfessus, sese intra angustam accidentium nubem recepit, quasi sparsas vires recolligens; vnde factus validior in flammam infinitæ charitatis, qua suos in finem dilexit, & amoris fulgetras exarsit, quibus fidelium corda ad consummationem vsque sæculi collustrabit & accendet.

2. Seneca l. 2. natur. quæstionum c. 40. tria facit fulminum genera; primùm quod terebrat, alterum quod dissipat, postremum quod vrit, quæ quidem in se collecta complecti videtur Eucharisticum ful-

men. Primum terebrans admodum subtile, flammæ tenuitate, obuia quæque facile penetrat: ita Deus absconditus suauiter in cœlestes animas illapsus, præcordia purissimo dilectionis igne permeat & peruat. Secundum fulmen dissipans ex coacto sulphuris halitu concretum rumpit id omne, in quod impingit, & vt aiunt Conimbricenses loci cit. *Per id foramen quo ingressum est regreditur*: Non absimile fulmen Eucharisticum, siquidem impia rumpit pectora, ac per os sacrilegum, quo ingressum est, illicò regreditur. Appositum ex Cypriano l. de lapsis exemplum accipe: *Puella paruula qua panem mero mixtum de idolorum immolatione gustauerat, ubi de manu diaconi paululum sanguinis Domini accepit, illicò sequutus est singultus & vomitus. In corpore atque ore violato Eucharistia permanere non potuit, sanctificatus in Domini sanguine potus de pollutis visceribus erupit. Tanta est potestas Domini, tanta maiestas.* Quid autem aliud est Sacramentum ex ore violato erumpere, quàm fulmen dissipans per idem foramen, quo introiuit, confestim exire? Postremum tandem fulmen magis igneum est, quàm flammeum; vnde & magnas ignium notas percussis inurit, quas tribus modis imprimit: vel enim vrit tantum, vel accendit tantum, vel etiam comburit. Quippe potest aliquid vri, non tamen comburi: & comburi aliquid potest, non tamen accendi: Nihil tamen accendi potest, quod non vratur, licet fieri possit vt accensum non comburatur. Vrit Eucharisticum fulmen incipientes, accendit progredientes, comburit perfectos. Primus igitur infusæ dilectionis gradus vstio, secundus accensio, tertius combustio. Vrit incipientes inchoatæ charitatis ardore; progredientes accendit vberioris gratiæ flammâ. Sic Xauerium vehemen-

tius accendit, vt fulguris instar tot Indiæ regna per-
uolaret, & eo quo flagrabat incendio succenderet :
Hinc interioris flammæ præcordia depopulantis
impatiens clamabat : *Satis est Domine, satis est. Sic*
B. Monicam accendit, vt à sacrâ mensâ surgens nil
nisi cœlestia spiraret, & amore nimio languida di-
ceret : Volemus in cœlum. Denique perfectissimos
comburit : tantum enim in cordis altari dilectionis
incendium excitat, vt victimam simul & aram om-
nino consumat. Sic Virgo Deipara filij corpore iu-
giter pasci solita, voraci mystici fulminis flammâ
penitus combusta, præ nimio erga Deum amore cre-
ditur extincta. Sic Apostolus clamitans : *Vino ego*
iam non ego, vivit verà in me Christus.

3. Cæterum fulmen nostrum, Sacramentali nube
coarctatum, tribus potissimum sese prodere solet
fulgetris ; primo gloriæ, altero gratiæ, tertio ge-
hennæ. Primum è gloriosâ Christi erumpens huma-
nitate, quoslibet beatorum spirituum ordines af-
flat, & ad tanti venerationem mysterij inducit. Au-
di Chrysost. ho. 83. in Matth. *Ea re nos alimur, quam*
Angeli videntes tremunt, nec absque pauore, propter ful-
gorem qui inde resilit aspicere possunt. Meritò quidem,
quis enim fulmen suis se prodens fulgetris intrep-
idus intueatur ? Secundum gratiæ fulgetrum fideles
animas in tanti contemplatione Sacramenti defi-
xas pleno venerationis horrore percellit. Ab hoc
fulgetro charitatis ardores, & scientiarum lumina
tum Angelicus, tum Seraphicus Doctores deprom-
pferunt. Ab hoc B. Ioannes Saguntinus Eremitani no-
stri Ordinis iubar, & Salamanticæ patronus, cœle-
stium arcanorum notitiam singulis diebus haurie-
bat. Postremum gehennæ fulgetrum sacrilegos vl-
trici flammâ deuorat & absumit, de quibus Cypria-

nus l. de lapsis: *Nec hic esse sine pœnâ possunt, quamvis necdum dies venerit pœna. Plectuntur interim quidam, quo ceteri corrigantur. Exempla sunt omnium tormenta paucorum. E multis vnum seligam. Cùm quadam mulier arcam suam in quâ Domini sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente deterrita est, ne auderet attingere. At, amabo, quid aliud exitit ignis iste fulgureus ex arcâ profiliens, quàm vindictæ fulgetrum? Similiter nefarius ille lictor, qui Olympij Exarchæ iussu, S. Martinum Papam Missam celebrantem occidere nisus, emicante sanctissimæ hostiæ fulgure confestim excœcatus est. Appositè Chrysost. ho. 24. in Acta Apost. sic in eos qui consecrationis horâ garriebant inuehitur: *Non esset mirum, si fulmen emitteretur, non solum in eos, sed etiam in nos: digna enim fulmine sunt hæc. Quando hi qui horrendâ horâ rident abstinebunt à risu? quando abstinebunt à nugis, qui in tempore benedictionis garrunt, nec Deum timent. Denique sententia illa iudicialis; *Ite maledicti in ignem aeternum, quæ sacrilegos omnes obruet, Eucharistici fulminis fulgetrum erit. Proinde in Samentali nube quid lateat sat fulgetra produnt.***

MONTES.
EMBLEMA XCVI.
ÆTNA NIVOSO VOR-
TICE FLAMMAS IUGITER
ERVCTANS.

Qualis niueo sub tegmine fornax!

*Quelle fournaize deuorante
 Soubz vne blancheur attrayante!*

96

ÆTna suo secreta fouens incendia damno
 sulphur inexhaustum feruido ab ore vomit,
 Quod mirere magis, glacies hiberna cacumen
 occupat, in medijs inuiolata rogis.

*Iuratumque hyemi seruant incendia fœdus ,
 Flammaque cognatas lambit amica niues.
 Pacificos hostes in eodem culmine cernas ,
 Sulphuris hinc imbres , hinc volitare niues.
 Viuis inextinctis niueo sub tegmine fornax
 Ignibus ; ardentem nix alit alta focum.*

A P O D O S I S .

*Sub niueo Deus orbe latens incendia nutrit ,
 Sidereasque vomit cordis in ima faces.
 Quo magis exterius premitur , maior aestuat intus ,
 Hostia & in puncto clausa volat amor.
 Quos mihi feruores flammatus anhelitus afflat !
 Nempe teperet amor , ni latitaret amans.*

F O N S E M B L E M A T I S .

Claudianus l. i. de raptu Proserpinæ , Ætnam montem de scribens, inter alia hæc ad rem nostram opportuna & accommodata habet :

*Sed quamuis nimio feruens exuberet aestu,
 Scit niuibus seruare fidem , pariterque fauillis
 Durescit glacies tanti securo vaporis ,
 Arcano defensa gelu , fumoque fidei
 Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.*

I N T E R P R E T A T I O .

i. **P**Ræclarè D. Dionysius l. de cœlesti hierac. c. 15. Sancti Theologi , inquit , superessentialem , & quæ formari nequit essentiam in igne sæpenumerò describunt , tanquam qui multas quodammodo visibiles (si dictu fas est) diuine proprietatis imagines præ se ferat. Nec enim mediocris inter ignem & Deum absconditum intercedit affinitas , vt idcirco sæpius ignis nomine SS. Patres Eucharistiam expresserint. Hinc in S. Ia-

cobi liturgiâ Sacerdos ita populum alloquitur: *Domine nos benedicat, & dignos nos faciat, qui puris forcipibus accipiamus igneum carbonem, & imponamus in ora fidelium, ad purgationem & renouationem animarum ipsorum, & corporum. Amen.* Cui Damascenus accinit l. 4. orthodox. fidei c. 14. *Accedamus desiderio ardenti, manus in crucis modum formantes Crucifixi corpus suscipiamus, & apponentes oculos & labia & frontem, diuinum carbonem concipiamus, ut ignis in nobis desiderij eo ex carbone comburat peccata nostra, & illuminet corda nostra, & participatione diuini ignis igniamur, & deficemur. Carbonem vidit Isaias; carbo autem simplex non est, sed unitus igni: sic panis communionis simplex non est, sed unitus Diuinitati.* Itaque sacra Christi humanitas vi hypostaticæ cum verbo, quod ignis consumens est, vnionis, tota ignescit & inflammatur: adeo vt altaris nostri diuinus ignis æquiori titulo illustra illa mereatur epitheta, quæ Vestæ igni Romani veteres attribuere: quippe peruigil est, semper durans, æternus, sempiternus, inextinctus, immortalis, perpetuò ardens, & vsque ad sæculi consummationem nostris in aris perseueraturus, ad designandam non tam imperij, quàm Ecclesiæ Romanæ perennitatem. De quo iure possit affirmari, quod de vulgari igne scribit Plinius l. 2. Nat. hist. c. 107. *Se ipse parit, & minimis crescit scintillis,* cum Christus quotidie seipsum in sacris mysterijs generet, sanctissimum corpus suum, quod de diuinitate ignitum est, creando, vt ait Cypr. ser. de cœnâ Dom. post medium.

2. Memorat Arist. l. 2. de cœlo c. 13. tex. 73. Pythagoræos ignem in terræ centro constituisse, eumque totius mundi focum appellasse. Quod etiam testatur Plutarchus 3. de placitis philosophorum c. 11.

Eucharistia totius mundi focus iure merentiori dici potest, in Ecclesiæ cetro, hoc est, in incruento altari diuinitus constituta, quo quidem foco destituta frigeret, & innumeri fideles paulatim euanescente deuotionis ardore, præ nimio superuenientis culpæ gelu tandem interirent. Ad hunc perennem focum incalescunt satis alioquin ex se ardentes Seraphini, nouumque charitatis videntur concipere feruorem, quoties ad hanc flammiumam æterni amoris fornacem propius aecedunt. Inardescunt & algidi fideles, & profilientibus inde scintillis vehementer accensi verè dicere possunt, quod olim poëta Ethnicus:

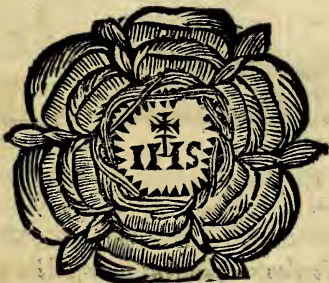
Est Deus in nobis, agitante calefcimus illo.

Vnde si mirum videatur nonnullis philosophis igne in cœli lunaris concauo constituentibus, quæ fieri possit, vt immensa illa ignis moles, & vis Vulcania, profunditatis 120578. milliarium cætera elementa non absumat, cum ipsius voracitati proxima quæque cedere soleant: multò videtur mirabilius quod immensa charitatis fornax iugiter in altari ardeat, nec tamen astantium corda voracibus flammis consumat. Ardebant olim Ancyrani ciues, quibus inter manus S. Martyris & Pontificis sui Clementis sacram hostiam eleuantis, globum igniuomum circumquaque fulgetra iaculantem intueri licuit. Ardebat & Catharina Senensis quæ flammiumam fornacem in altari, tremendæ loco victimæ, non semel aspexit. Quidni & intimis medullis inardescant fideles quoties globum illum igneum in mille faculas dissilientem pectoribus excipiunt; quoties in hanc amoris fornacem, vt idonea cœlestis ignis alimenta coniiciuntur? reuera vt varia metalla si quis in accensam fornacem iniiciat, videbit illico

illius calore congregari homogenea, & heterogenea disgregari; ita propemodum eadē fornacis Eucharisticæ effecta licet admirari: homogenea siquidem, hoc est, fideles eiusdem secum diuinæ naturæ confortes, viuaque eiusdem mystici corporis membra congregat & vnit, cum sit pacis Sacramentum, & charitatis fraternæ vinculum; ad quam expressius designandam, *Christus corpus & sanguinem suum in eis rebus commendauit quæ ad unum aliquid rediguntur: ex multis namque granis vnus panis efficitur, & ex multis racemis vinum confluit*, vt loquitur August. tract. 26. in Ioan. & tractatu sequente explicat quænam sint illa homogenea, quæ fornax nostra congregat: *Manemus autem in illo, cum sumus membra eius; vt autem simus membra eius vnitas compaginat, vt compaginet vnitas, quid facit nisi charitas? Quomodo verò disgreget heterogenea, mortua nimirū membra à viuis secernens, rursus his verbis edisserit: Hæc dicuntur vt amemus vnitatem, & timeamus separationem. Nihil enim sic debet formidare Christianus, quàm separari à corpore Christi: si enim separatur à corpore Christi, non est membrum eius; si non est membrum eius, non vegetatur spiritu eius. Vtrumque ignis Eucharistici effectum his verbis eleganter complexus est S. Dionysius l. de Eccles. hierar. c. 3. Vnicum illud ac simplex, arcanumque Iesu Verbum diuinissimum, per assumptionem humanitatis nostræ, in compositionem simul & aspectum, sine ullâ sui immutatione, pro suâ bonitate benignitateque processit, nostrique secum viuificam communionem benignè excogitauit, ea quæ in nobis humilia sunt, diuinissimis suis vniens excellentiis, vt & nos ipsi tanquam membra corpori, per eiusdem immaculate ac diuinæ vitæ identitatem congruamus; ne corruptibilibus necati passionibus, diuinis istis sanissimisque mem-*

bris incongrui, vitæque incapaces existamus.

3. Ne multa, quemadmodum in Æterna perpetuis famoso incendiis, inextinguibilis ardet fornax, sub illæsis cacuminis niuibus, ita sub intactâ triticearum niue specierum flagrat immensa charitatis fornax Seraphicorum ardorem inexhausta scaturigo. Siquidem ibi flammata Christi præcordia tanto feruore exæstuant, ut nisi per hiulcarum foramina cicatricum exundanti intus incendio via pateret, necesse foret sacri corporis latera dirumpi. In hac amoris fornace facile est nos in Christum transformari, & deificari; ut deinceps illius vitæ viuamus cui intimè copulamur. Sicut enim ferum in fornacem iniectum ita ignis qualitates poris imbibit, ut ipso igne, etiamnum acrius urat: sic & nos ita diuinæ fornacis igne penetrabimur, ut non solum Christophori, verum & dii, ut ita loquar, efficiamur. *Qualis niueo sub tegmine fornax!*

FONTES.
EMBLEMA XCVII.
PHIALA IORDANIS
INSCRUTABILIS PROFUN-
DITATIS.

Hæc phiala inscrutabilis.

*Cette coupe m'est admirable
Par sa profondeur infondable.*

97

D At Iordanis aquis fons inscrutabilis ortum,
Cui phiala nomen forma rotunda dedit.
Nusquam deprimitur, nec restagnante redundans
Vortice, se labiis continet ipse suis.

*Quanta per arcanos huc influit unda meatus,
Tanta per occultas effluit inde vias.*

A P O D O S I S.

*Iure calix Domini est phiala inscrutabilis, intus
Ore sub angusto grandis abyssus inest.*

*Iugiter hinc manat cœlestis gratia: quippe
Iugis in hanc supero defluit axe latex.*

*Quid sitiens mundi cisternam quaris hiulcam?
Est sedanda sitis fonte perennis aque.*

*Nulla exhauritur fons inscrutabilis haustu;
Cisterna arefcet, iugiter ille fluet.*

F O N S E M B L E M A T I S.

PHiala dicitur fons ex quo Iordanis fluuius, vt Iosephus & Hegefippus testantur, ducit originem; qui quidem litus est in regione Trachonitide, non longè à viâ qua à Cæsareâ Philippi, seu Paneade, inter Orientem & Austrû, in Trachonitidè ascenditur; à qua ciuitate ad 120. stadiû siue quindecim mille passibus distat. Propriè quidem à rotunditate phiala dicitur, rotæ speciem præferens. Est autem fons hic imper scrutabilis profunditatis, ac semper intra labra sua cohibet vndam, perpetuâ aquâ plenus, nec vnquam deficiens, nec vnquam exuberans; sed quâ tum aquæ scaturigine iniicitur, tantum per abditos subterraneos meatus in Dan, siue Paneadem fontem Iordanis eiicit, atque transmittit. Multo tempore ignoratum fuit hoc esse Iordanis principium, quod tandè à Tetrarcha quodam Trachonitidis Philippo hac arte deprehensum est: Is namque missis in phialam paleis, inuenit eas apud Panium in fontem Dan redditas, vnde antea fluuius Iordanis nasci credebatur. Ita Nierem-

bergius lib. de miracul. Naturis terræ promissæ
cap. I.

INTERPRETATIO.

I. **N**on abs re Tertull. de resur. carnis c. 16. carnem Domini terræ promissionis assimilat, his verbis: *Ipsam terram sanctam Iudaicum propriè solum reputant, carnem potius Domini interpretandam, quæ exinde in omnibus Christum indutis, sancta sit terra, verè sancta per incolatum Spiritus sancti, verè lacte & melle manans per suauitatem Spei ipsius, verè Iudæa per Dei familiaritatem.* Nec enim ideo solum huic terræ comparatur, quòd sancta sit, aut lacte ac melle manet, aut Deo sit familiaris & affinis; sed quod in eâ sit phiala Iordanis inscrutabilis, diuinus, inquam, cruor Eucharistico cratere conclusus, cuius vndâ fidelium corda subterlabente, iugiter Ecclesiæ paradus irrigatur, iuxta mentem Alberti M. dist. 3. tract. I. c. 7. ita scribentis: *Fons delectationis est corpus Christi, & riuus deriuati à fonte sunt quæ singulis viribus & potentiis, & membris deriguntur: & ad quæcumquæ non venit hoc nutrimentum pietatis, hæc arescunt, & marcescunt.* Iste est fons de quo dicitur Gen. 2. fons ascendebat de terrâ, hoc est, de terreno corpore Domini in Sacramento, irrigans vniuersam superficiem Paradisi. Paradus enim locus deliciarum est in nutrimentis Ecclesiæ, in quem locus iste fons delectationis influit, & omnia irrigat interiora anima & corporis ad quæ deriuatur. Nec mirum si corpus Domini pretioso manans sanguine cum Paradiso fonte conferatur, cum in eo omnis plenitudo Diuinitatis inhabitet, & ipsum Verbum Patris, verè fons sapientiæ in excelsis, cuius latices ad-

mirans S. Bernardus exclamat in fine ser. de passione: *O eternum, substantiale & inaccessible, clarum & dulce profluvium fontis absconditi ab oculis omnium mortalium, cuius unda sine ortu, cuius profundum sine fundo, cuius altum sine termino, cuius amplitudo incircumscrutabilis, cuius puritas imperturbabilis! Eructavit te cor Dei altissimi de suâ impenetrabili abyſſo, & de plenitudine tuâ nos omnes accepimus. Tu enim largissimè fons omnis boni, septemplicis gratia pretiosum flumen de thesauris tuis emittis, cuius suavi dulcore huius nostri maris, id est, nostræ infirmitatis salsuginem mitigare dignaris. Flumen olei lætitiæ, flumen vini meracissimi, torrens voluptatis qua gloriosam civitatem Hierusalem qua sursum est, iugiter potas, & lætitudinè ebrietate facis astuare, cuiusque desiderabilibus guttis refocillari sitibunde fauces exulis populi tui iugiter à te expectant, Domine.*

2. Porrò si Christus fons huiusmodi sit, cuius profundum sine fundo, cuius altum sine termino, cuius amplitudo incircumscrutabilis; idem audacter asseruero de calice diuini sanguinis, verè phialâ inscrutabilis profunditatis, cuius liquor immensè diffunditur, cuius pretium infinite extenditur, cuius incomprehensibilis altitudo credenda sit, non discutienda, cuius arcanas virtutes mirari liceat, non rimari. Cùm enim ad pleraque Dei opera, scrutabunda mentis nostræ cogitatio peruenire nequeat, multo minus inscrutabilia poterit Eucharistiæ mysteria penetrare, aut Dominici sanguinis fundum perscrutari, ne ab immensâ abyſſo sorbeat, Hinc S. Ephrem lib. de naturâ Dei minimè scrutandâ, temerariam tanti Sacramenti scrutationem prohibet, & Christianum sic alloquitur: *Quid scrutaris inscrutabilia? Si ita curiosus erimaris, non iam fidelis vocaberis, sed curiosus. Esto fide-*

lis, atque innocens, participa immaculato corpori Domini tui, fide plenissimâ certus quod Agnum ipsum integrum comedis. Ignis immortalis sunt mysteria Christi, noli temerè ea perscrutari, ne in ipsorum perscrutatione comburaris. Dicam ego ad propositum: phiala diuini sanguinis inscrutabilis est, non secus ac phiala Iordanis; noli temerè eam perscrutari, ne in ipsius perscrutatione submergaris. Sicut enim fertur Aristoteles in scrutando multiplici Eurippi accessu & recessu periisse, cum hac voce: O abyssè cum te capere nequeam, tu me cape; ita in huius inscrutabilis phialæ curiosâ inuestigatione, mens humana fidei bolide destituta naufragatur. Quorsum enim curiosius explores quàm fieri possit, vt in admirabili hac phialâ, totus Christi cruor qui nunc in venis & arteriis gloriosi ipsius corporis fluit, sub minimâ vini contineatur guttulâ, & sub eadem non solum integrum corpus, & immortalis anima, sed & persona Verbi, totaque delitescat Diuinitas, immo & tota Trinitas? inscrutabilia sunt ista, & planè inuestigabilis huius phialæ profunditas, altitudo eius caret termino, profunditas fundo. Fide percipe, inquit Chrysol. ser. 141. quia ne minima quidem operum Dei assequi poteris sine fide, dicente scripturâ, omnia opera eius in fide, psal. 32. sed tu hîc totum vis de ratione constare, vbi totum consistit ex fide. Quod tamen non sine ratione subsistit, sed ratione Dei non tuâ, homo. Quid tam rationabile, nisi vt Deus quicquid voluerit possit? qui quod vult non potest, Deus non est.

3. Nemo igitur mortalium præsumat sine fidei bolide inscrutabilem explorare phialam, nemo audeat huic horrendo scrutinio sese propriis intricare conatibus, & importunus scrutator tremenda illius pertentare mysteria: at vltro & hu-

militer concedat Deum aliquid potuisse facere, quod se fateatur inuestigare nō posse, quandoquidem in huiusmodi pauendis arcanis, tota ratio facti sit ipsa facientis omnipotentia. Quamuis enim fidei lumine possit nonnullas huius mysterij veritates vtcunque penetrare, caueat tamen ne se comprehendisse existimet, aut fundum inuestigabilis crateris explorasse. *Nemo enim*, ait S. Leo fer. 9. de Nat. Dom. *ad cognitionem veritatis magis propinquat, quàm qui intelligit in rebus diuinis, etiamsi multum proficiat, semper sibi superesse quod querat. Nam qui se ad id in quod tendit, peruenisse presumat, non quæsitâ reperit, sed in inquisitione deficit.* Quemadmodum ergo scrutator phialæ Iordanis inani labore consumitur, quòd ipsa sit inscrutabilis; sic & qui scrutator est altitudinis Eucharisticæ, ab inscrutabili cœlestium arcanorum absorbebitur voragine, non secus ac innumerabiles Sacramentarij, qui temerariè diuini calicis profunditatem explorantes lamentabili naufragio perierunt. Et vnde istud naufragium, nisi quia scrutari voluerunt inscrutabilia, & prius intelligere, quàm credere? quare infidelitas intellectum clausit, quem fides aperuisset. Absit igitur vt diuini calicis profunditatem scrutari præsumam, cùm sit *phiala inscrutabilis.*

FLV VII.
 EMBLEMA XCVIII.
 ALPHÆVS SVBTER
 MARE FONTEM ARETHV-
 SÆ CONVENIENS.

Latet, vt melius iungatur amanti.

*Il se cache, en la seule attente
 De s'unir mieux a son amante.*

98

Amplexus Alphæe tuos Arethusa recusat s
 Quid vis in refuga Nâidis ire sinum?
 Nonne vides ab amante maris te vorlice amaro
 Diuidi? an hunc obicem vi superare putas?

*Fortè per occultos succensus amore meatus
 Ibis, amabilibus clamque fruere aquis?
 Perge, dolos intermedium non sentiet equor:
 si palam nequeas, clam frui amante licet.*

A P O D O S I S.

*Christe lates, niueoque libens inuolueris orbe;
 Carne latente tuus se mage prodit amor.
 Sic anima diuinus amans vniris amanti,
 Complexuque potes commodiore frui.
 Nemo cicatricum radios, & fulgetra ferret,
 Non vibrata tuis lumina luminibus.
 Clam tete insinuas in pectus amabile: fodit
 Hos tibi cuniculos ingeniosus amor.
 Si latitas, magis hac vehemens amor arte patefcit:
 Nec patuisset amor, ni latuisset amans.*

F O N S E M B L E M A T I S.

Alphæi & Arethusæ amores nemo nescit, qui vel quintum librum Metamorph. Ouidij, vel caput 21. lib. 8. mythologiæ Natalis Comitibus legerit. Alphæus enim venationi deditus incidit in Arethusæ venantis amorem, quam cum nimis vrgeret, ope Dianæ delata est in Ortygiam insulam, iuxta Syracusas; ibique in sui nominis fontem conuersa, sicut & Alphæus in sui nominis fluuium ob nimiam desiderij vehementiam; qui vel ipsum fontem magno licet maris Adriatici diuisum spatio subter mare delapsus conuenit, è Græciâ Syracusas vsque decurrens, & Arethusæ alueo impermixtas vndas immiscet. Scio Strabonem l. 6. Geographiæ multis aduersus Timæum Philosophum, & Pindarum verbis contendere, fieri non posse, vt Alphæus per cuniculos aquas suas subter mare in fontem

Arethusæ inuehat, quod os habeat palam in mare irrumpens, nec vlllo telluris hiatu absorbeatur. verum & oppositum euincunt ea oraculi Delphicæ carmina:

*Trinacriam supra medio iacet insula ponto,
Ortygiam dicunt, ubi cana fluenta refundit
Alphæus, Sicula hinc Arethusæ & iungitur vnda.*

Et quòd constet peculiarem cursus huius fluminis esse naturam, vt modò sub terram sese occulter, modo è cauernis foras prodeat, idque sæpius, donec Adriaticum mare subterlapsus, in Ortygiâ insulâ fonti Arethusæ immisceatur, teste Nicanore l. 3. de fluminibus. Ex quo mirabili fontis & fluuij confluxu, orta est de amoribus Alphæi & Arethusæ fabula. Alphæus enim fluuius cum primum è Phylacæ Symbolisque emanauit, sese in agrum Tegeatarum abscondit, postea in Alæum erumpens cum aquâ Eurotæ communi alueo per spatium viginti stadiorum defertur; tum rursus in cuniculum quemdam ingressi delabuntur sub terram, donec erumpat Eurotas in agrum Laconicum. At Alphæus in fines Megalopolitanorum, inde verò Olympiam præterlabens prorumpit in Nauale Elæorum supra Cyllenem, mareque intrat Adriaticum. Fieri verò potest vt pars Alphæi, per cuniculos illos quibus absconditur, subter mare Arethusam conueniat. Breuiter Solinus c. 11. de Arethusa & Alphæo verum est hæc, quod conuenerunt fons, & amnis.

INTERPRETATIO.

1. **C**hristus Dominus antonomasticè sponsus triplici titulo nuncupatur, quod & humanæ naturæ in nuptiali virginalis vteri thalamo, quasi sponsæ charissimæ copulatus sit, & Ecclesiæ gentium

quasi coniugi, relictâ matre Synagogâ, adhæserit, & cuilibet animæ fideli amore coniugali in sacrâ synaxi societur. De prioribus huius incomparabilis sponsi nuptiis sic breuiter S. August. in Ps 18. *In virginali utero, inquit, Deus natura humana, tanquam sponsus sponsa copulatus est.* De secundis nuptiis fusè passim idem Doctor disserit, maximè l. de verâ innocentia c. 327. vbi exponens qua ratione legem matrimonialem Genes. c. 2. latam obseruauerit, ait: *Reliquit Christus Patrem, quia cum in formâ Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo, sed semetipsum exinanivit formam serui accipiens: hoc est enim, reliquit Patrem, non quia deseruit & recessit à Patre, sed quia non in eâ formâ apparuit, qua aequalis est Patri. Reliquit autem & matrem relinquendo Synagogam Iudeorum, de qua secundum carnem natus est, inherendo Ecclesie, quam ex omnibus gentibus congregauit.* Vbinam verò huius castissimi matrimonij consummatio facta est, nisi in cruce, quum præ nimio amore languidus, & præ vehementi dolore moribundus, in hanc vocem erupit: *Consummatum est?* hinc August. eiusdem lib. c. sequenti subnectit: *Dormit Adam, ut fiat Eua: moritur Christus, ut fiat Ecclesia. Dormienti Adam fit Eua de latere: mortuo Christo, lanceâ percutitur latus, ut profluant Sacramenta, quibus formetur Ecclesia.* De posterioribus eiusdem sponsi cum animâ fideli nuptiis iterum ita disserit idem Pater fer. 6. de verbis Domini: *Concupiuit sponsus vester animam quam fecit: quoniam ut pulchram faceret, foedam adamauit: pro infideli & foedâ sanguinem fudit, fidelem ac pulchram reddidit, dona sua in te amauit. Quid enim sponso tuo contulisti? quid in dotem in priore patre, & priore populo accepisti? Nonne luxuriam & pannos peccatorum? abiecit pannos tuos, discidit cilicium tuum, miser-*

tus est ut ornaret , ornavit ut amaret.

2. Priores nuptias celebravit Dei filius in utero Virginis, ex eodem August. tract. 1. in epist. Ioan. *In utero virginali , velut in sponsi thalamo coniuncti sunt duo sponsus & sponsa ; sponsus Verbum , caro sponsa.* Secundas in thalamo crucis, iuxta eundem l. de Symbolo ad catechum. c. 6. *Ascendat sponsus noster thalami sui lectum , id est , crucem , dormiat moriendo , aperiaturlatus eius, & Ecclesia prodeat Virgo ; ut quomodo Eva facta est ex latere Adæ dormientis , ita etiam Ecclesia formetur ex latere Christi in cruce pendentis.* Posteriores quotidie celebrat in Sacramento altaris, verè nuptiali thalamo animæ fidelis, quam his idcirco verbis compellat idem August. to. 9. tract. de quarta feria c. 6. *Tu anima Christiana , que ascensura es ex sacratissimo fonte , rubore atque decore perfusa , nimis speciosa , & nimis candida , serua decorem tuum ; agnosce quid fueris , & quid eris , vide ne deseras mensam sponsi tui. Ut pulchra permaneas , carnem eius quotidie manducabis ; ut vitam aeternam habeas , sanguinem eius potabis. Vide ne deseras hanc mensam.* Nempe fidelem animam saluari lauacro emaculatam hortatur, ut in nuptiali Eucharistiæ thalamo quotidie sponsi corpori, casto copuletur amplexu, nec floridum illum lectulum deferat, vbi cœlestibus inter amantis oscula potiri possit deliciis. In prioribus nuptiis virginis Dei Patris virgo filius virginem duxit, videlicet humanitatem Spiritus sancti obumbratione virginaliter formatam, de virginali Mariæ sanguine materia- tam, nullâ peccati labe, nullâ libidine violatam. *Quod enim inquit August. l. 2. de pecc. meritis c. 24. carnis suscepit , id profecto suscipiendo mundavit. Ideo Virginem matrem non lege carnis peccati , id est , non concupiscentiæ carnalis motu concipientem quam elegerat,*

creauit, de qua crearetur elegit. In posterioribus nuptiis, de meretricibus virgines fecit, vt virgo cum virginibus nuberet. Quòd enim Ecclesia gentium meretrix, extiterit antequàm Christo nuberet, docet idem August. ser. 119. de tempore: *Magna est sponso & singularis dignatio, meretricem Ecclesiam inuenit, virginem fecit. Quia meretrix fuit non debet negare, ne obliuiscatur misericordiam liberantis. Quomodo non erat meretrix, quando post idola & daemona fornicabatur? Et venit, & virginem fecit. In fide virgo est; in carne paucas habet virgines sanctimoniales; in fide omnes virgines debet habere & fœminas, & viros. Nam vultis nosse quàm virgo sit? Apostolum Paulum audite amicum sponsi, audite Zelantem sponso non sibi: Aptauit vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Virgo ergo est Ecclesia, virgo est, virgo sit; caueat seductorem, ne inueniat corruptorem. Diciturus es forte, si virgo est, quomodo parit filios? Aut si non parit filios, quomodo dedimus nomina nostra, vt de eius visceribus nasceremur? Respondeo, & virgo est, & parit, Mariam imitatur qua Dominum peperit. Quòd si meretrix extitit Ecclesia, ergo & animæ ex quibus ipsa eoalescit, quod in Adamo præuaricante se se Dæmoni prostituerint, & à Deo legitimo sponso recedentes fornicatæ sint. Sed quas meretrices inuenit, per baptismum virgines fecit, easque deinceps proprio corpore & sanguine dotauit, vt spon-
sis virginibus virgo sponsus in æternum adhereret.*

3. Porrò in his diuinis & regalibus nuptiis latebras ambiuit Dei filius, vt suis facilius & strictius copularetur amantibus, atque vt de prioribus raceam, in quibus Diuinitatem suam humanitatis assumptæ velamine contexit, ne mortalium oculos intolerabili gloriæ fulgore perstringeret: constat in posterioribus ita Diuinitatem & humanitatem suam

Sacrauentalibus operuisse Symbolis, vt vtriusque tremenda maiestas planè delitescat. Iure quidem: quis enim vel solius humanitatis, gloriosique corporis ineffabile iubar, inconniuenti palpebrâ sustineret, nisi intermediâ specierum nebulâ radiorum obtunderetur acies? quis regum regem maximum vili pectoris tugurio securus exciperet, nisi exutâ gloriæ fulgurante purpura, nostræ pannos indueret egestatis, & in altaris Sacramento, vbi diuitias omnes sui erga nos amoris effudit, stupendæ trophæum erigeret humilitatis? sanè nisi sub accidentium velo delitesceret incredibilis sponsi claritas, nunquam ipsius erga sponsam tantopere patesceret charitas, nec tam arcta inter amantes intercederet affinitas. Latet igitur de industriâ, vt sponsæ tantum suis latebris inspiret amorem, quantum olim suis fulgetris incusserat horrorem. Siquidem Exodi 19. & 20. cum in apicem montis Sinai magnifico descendisset apparatu, terribilis buccinæ sonitus, horrificus vocum fragor, & erumpens quasi ex succensâ fornace flammeus vortex multâ permixtus caligine, tanto filios Israël pauore concussit, vt crebris præsentis numinis perstricti fulguribus, procul à montis fumantis radicibus recederent, clamitantes: *Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur*: quòd ad tantos fulgores imbecillis eorum pupilla conniueret. Nec dubium est, quin maiori nunc percelleremur formidine, si nostris in sacrariis maiestatis suæ pompam omnem explicaret; vnde vt fidelem animam vti sponsam dilectissimam suos alliceret in amplexus, & conjugalem fiduciam eidem inspiraret, radiantem vultum in Sacramento operuit, iubar abscondit latebras affectauit, haud nescius amorem & maiestatem

ieftatem vix in vnâ fede diu commorari poffe;
 quidni igitur amet, eum, qui ne plus formidaretur,
 quàm amaretur, innatæ sibi gloriæ insignia exuit?
 Quidni præamantem sponfum redamet? quando-
 quidem teste Auguftino l. de catechizandis rudi-
 bus c. 4. *Nulla maior est ad amorem inuitatio, quàm
 præuenire amantem, & nimis durus est animus, qui se
 dilectionem nolebat impendere, nolit rependere.* Amet
 ergo amabilem sponfum, qui sub speciebus Eu-
 charifticis latet vt melius iungatur amanti.

GEMMÆ.
 EMBLEMA XCIX.
 GLOBVS GEMMEVS IN
 VARIOS LAPIDES PRETIO-
 SOS DISSILIENS.

Hoc nihil Orbis habet pretiosius orbe.

*Le monde n'a rien dans son rond
 Plus beau que ce globe fécond.*

99

Gemmeus ecce globus, solis pulcherrima proles,
 E gemitu erumpit parturientis humi.
 Sub terra latebris quum iam maturuit, ultro
 subsiliens matris prodit hianse sinu.

*Grandine gemmarum pretiosum soluitur ouum,
 Eximiâsque operit quas præmit intus opes.
 Ad gemitum gemmis inhians celer aduolat Indus,
 Et radiosa legens frustula, diues abit.*

A P O D O S I S.

*Sub sacris latitat globus excellentior umbris,
 Quo nihil immensus rarius orbis habet.
 Quanta coarctatur gemmarum copia stricto
 Limite! quale iubar, quantaque gaza poli!
 Virtutum grauidus gemmis, quot frustula spargit,
 Chrysolithos totidem, sardonichasque vomit.
 Delitet in nitidi fragmento quolibet orbis,
 Tota Trias, totus Christus, & alma caro.
 Nonne Trias adamas adamabilis omnia supra?
 Non splendens Iesus, unio, onyxque caro?
 Accurras quicumque cupis ditescere, gemmas
 Virtutum omnigenas conferet iste globus.
 Nec, nisi dissiliat poterit ditare; dolore
 Cor tibi dissiliat, dissilietque globus.*

FONS EMBLEMATIS.

TErrestres quosdam globos (quos coccos vocant) terra parit in occidentali Indiâ; ego dixerim illos oua solis: creantur sub terra, ad statum tempus maturescunt; tunc edito ingenti strepitu disrumpitur terrâ, & globus subsiliens, spargens in ipsâ fractione varias gemmas, quibus infectus delitebat, amethystos, topazios, & alios laoides crySTALLINOS. Notus iam Indis gemitus ille parturientis humi, statim quærunt; quâ sonus venerat, grandinem pretiosam. Ita Nierembergicus lib. 16. Natur. c. 1.

I N T E R P R E T A T I O.

1. **G**lobus gemmeus adorabilis Iesus orbiculari conclusus hostiâ , cuius gloriosi corporis quot partes , tot censentur adamantes ; cuius pretiosi sanguinis quot guttæ , tot gemmæ ; cuius beatæ humanitatis quot radij , totidem chrysoliti. Globus iste ab æquis rerum ponderatoribus supra omnes ætriusque Indiæ diuitias æstimatur , quoniam non est digna ponderatio auri & argenti in comparatione illius ; ab iniquis verò & infidelibus vulgo despicitur ; nec pro merito suspicitur , quoniam non fidei , sed carnis oculo conspicitur , cum nihilominus solâ fide pretium eius agnoscat. Omnis gloria eius ab intus , vnde à piis fidelibus , pro dignitate ponderatur , quod illius dignitas fidei lumine penetretur. Ita verò inæstimabilibus gemmis insertus est intus , vt quolibet illius frustulo omnes vnâ diuitiæ delitescant. Verè siquidem cecinit Doctor Angelicus in Eucharistica prosâ :

*Fracto demum Sacramento ,
Ne vacilles , sed memento
Tantum esse sub fragmento ,
Quantum toto tegitur.*

2. Quis autem gemmas , quibus grauidus est , explicet ? nūquid triangularis adamas , sanctissima Trinitas ? nūquid incomparabilis margarita Diuinitas , cuius pretiosa frustula , gloriosa sint attributa ? Nunquid beata Saluatoris anima gloriæ lumine perfusa , & beatificæ charitatis ardore succensa , carbunculus est flammeum iubar anhelans ? an non eius venerandum caput & corpus tot rutilat sardonibus , quot spinarum , verberum , clauorumque cicatricibus ? An non diuini cruoris stillula , toti-

dem non maris Erythræi, sed Empyreï gemmularum?
 neque tamen gemmeus Eucharistiæ globus omnes
 promiscuè locupletat, quia nemo illius fructione
 ditescit, nisi cum dissilit; iis autem solummodo
 dissilit, quibus corda verè dolore contrita, præ ni-
 mio charitatis æstu dissiliunt. Illo verò in pretiosa
 dissiliente frustula, nullus est qui non brevi euadat
 opulentus, nisi forsan in iis colligendis nimium ex-
 titerit lentus: cuius enim amor prorsus est violen-
 tus, illico de sparsarum collectione gemmarum effi-
 citur opulentus. Nonne de illius frustulo, hoc est
 de sacratissimæ hostiæ fragmento, supra modum di-
 tatus est Seraphicus Doctor, innumerabiles in eo
 margaritas adeptus? Proinde minimè deinceps
 opus est Indias peruagari, aut terrarum orbem cir-
 cuire ad varias vtriusque solis opes comparandas,
 quandoquidem vnicus Eucharistiæ globus cuilibet
 obuius excellentiores cœli gazas angusto sinu cœr-
 ceat. *Hoc nil orbis habet pretiosius orbe.*

AROMATA.
EMBLEMA CENTESIMVM.
STACTE MYRRHÆ
CORTICE SPONTE FLVENS,
PRETIOSIOR.

Præcellit quæ sponte fluit.

*Celle qui sort sans violence
Sur l'autre emporte l'excellence.*

100

MYrrha perexiguus hirsuta arbuscula spinis,
Corticis incisi vulnere sudat opes.
Inter aromaticos Stacte pretiosa liquores
Non violenta adamat vulnere, sponte fluit.

*Suauius hac lacrymâ condita cadauera spirant ;
Vel minimas sordes purus abhorret odor.*

A P O D O S I S.

*Myrrha Redemptoris corpus ; spontanea stacte est
Diuini calicis fusus amore liquor.*

*Dulcius emanans sanguis sine vulnere fragrat ;
Aptior hæc nostris gutta medela malis.*

*Quas furor hostilis lacrymas expressit hiulco
Cortice , non tanti duco , nec inde linor.*

*Horrorem incutiunt virgæ , crux , lancea , clauis ;
Quo spumant calices gratior ille cruor.*

*Ecquid inhorrescis crebros ad sanguinis haustus ,
Quem tibi manantem sponte propinat amor ?*

F O N S E M B L E M A T I S.

IN Arabiæ saltibus myrrha prouenit, cuius radices, vt vitium, rastris proficiunt, ablaqueationibus gaudent, nudatæ pinguiore fluunt lacrymâ: sponte manans pretiosior ex eâ sudor est, elicitus corticis vulnere vilior iudicatur. Cortex in vertiginem flexus, & spinis hispidus, folium oliuæ simile. Ita Solinus c. 36. sequutus magistrum Plinium l. 12. c. 15. de myrrhæ arbusculis ita differentem: Inciduntur bis & ipsæ, iisdemque temporibus (id est sicut thuriferæ arbores, quæ æstate & hyeme inciduntur ad autumnum, verisque vindemiam) sed à radice vsque ad ramos, qui valent. Sudant autem sponte, priusquam incidantur, stacten dictam, cui nulla præfertur.

I N T E R P R E T A T I O.

I. **V**T Stacte, quam myrrha sponte suâ, priusquam incidatur, exodat, huic præfertur la-

crymæ, quam violenta corticis sciffura elicit: Ita plane cruor Dominicus qui sponte suâ, feruenti diuinæ charitatis æstu, in Eucharisticum calicem effluxit, suauior ab Ecclesiâ iudicatur, eo, quem verberum, spinarum, clauorumque cuspidès, ex inciso myrrhæ nostræ mysticæ cortice violenter elicuere. Prior cruoris effusio in epulo, deliciis affluit, quia spontanea; posterior in patibulo horrescit supplicii, quia violenta. Sponte in Eucharisticâ cœnâ sanguinis sui stacten sudauit, Diuini amoris austro aromaticum propriæ humanitatis hortum perflante, suauit tepidoque flabello: violenter in Caluarix lanienâ turbidum è scissuris aroma profudit, sæuiente Iudaici furoris Aquilone. Porro vt amoris auster, furoris aquilone iucundior; ita profus spontanea Eucharistix stacte, violento Caluarix aromate videtur Ecclesiæ gratior, suauior, & fragrantior. Hinc amabilis sponsa Cant. 4. 16. optat. hostilis furoris Aquilonem surgere & abire longius; diuini verò amoris austrum hortum suum iugiter perflare, vt sponte fluat diuini sanguinis aroma: *Surge Aquilo, & veni Auster, perfla hortum meum, & fluent aromata.* Violentæ igitur cruoris effusionis Author furor Iudaicus, spontanæ amor Christi infinitus, quo suos in finem dilexit: in hoc enim vehementiam sui erga nos amoris ostendit, quòd antequam clavis corpus eius incideretur; sponte suâ cruorem effudit. Audi Chrysostrum ho. 24. in 1. ad Corinth. *Non tantum sanguinem effudit, sed nos eius participes effecit. Quid hoc admirabilius? dic queso? quid amabilius? hoc & amantes faciunt, cum amatos intuentur alienorum cupiditate allectos; propriis elargitis suadent, vt ab illis abstineant: sed amantes quidem in pecuniis, vestibus, possessionibus hanc ostendunt cupiditatem, in*

proprio sanguine nemo unquam. Christus autem & in hoc curam & vehementem in nos dilectionem ostendit. Inenarrabilis enim amoris argumentum exhibuit, dum nulla vi, sed sponte cruoris stacten exudans, eandem nobis ad bibendum propinavit.

2. At, inquis, nonne eadem myrrhæ arbuscula in monte Sion, & Golgotha plantata? nonne idem Iesus in epulo, & in patibulo? nonne utrobique idem aromaticus liquor? idem omnino cruor? quî fit igitur, ut sponte fluens sit suavior & pretiosior? Reuera quamuis idem planè sit sanguis, quo sacri spumant calices, & quo Golgothici rubent silices, eiusdemque valoris & pretij, nimirû infiniti, ab eadem Verbi personâ necessario fluxu deriuati, gratiorem tamen fragrantiam exhalat sponte stillatus in Eucharistiâ, quam violenter elicitus in Caluariâ. Quippe liquor iste alioquin purissimus & suaueolens, quandam, ut ita loquar, graueolentiam ex funestis passionis Dominicæ circumstantiis, ex Iudæorum liuore, gentium furore, Sacerdotum blasphemis conuitiisque, quasi quibusdam admixtis facibus contraxerat, adeo ut luto permixtus, equorumque ac carnificum pedibus proculcatus non mediocrem haurire cupientibus horrorem ingeneraret. At verò qui sponte, nullo prius inflictio vulnere, de venis arteriisque Domini manauit, longè purior, ac defæcator, ac proinde suavior ac fragrantior extitit, quòd folius amoris iaculo fuerit elicitus, non de lacero, faucio, & semianimi corpore, sed viuido, & vegeto, & paradisaum suffitum exhalante. Siquidem Christi cruor in Eucharisticâ cœnâ quasi botrus Cypri in vineis Engaddi, non torculari crucis expressus, non vindemiatoris pede protritrus, sed præ nimia musti copiâ sponte dis-

ruptus, pretiosum calicem, quo deinceps animæ fideles inebriarentur, impleuit, cuius potus in posterum non horrore foret, sed honori; iuxta illud Eccles. 24. 23. *Ego quasi vitis fructificavi suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris & honestatis.* Hoc est, interprete D. Thoma opusc. 58: *vinum honoris ortum de flore vitis est sanguis Christi pretiosus, natus de virginitate. Multum itaque commendat sanguinis Christi pretiositatem & nobilitatem, quod à nullâ, ut alius sanguis, corruptione, sed à virginali flore sumpsit exordium.*

3. Equidem ut humanum sanguinem in propriâ specie de vulnere recenti manantem exfugere barbarum profus & inhumanum est: quod prima fronte videatur horribilius sanguinem auidis labris haurire, quàm fundere: Ita sanguinem Domini verè diuinum & humanum sub alienâ vini specie bibere non solum humanum est, sed etiam diuinum. Nemo sine horrore dominicum cruorem è latis profundisque manuum, pedumque vulneribus fluentem bibere posset, quem nunc summâ cum voluptate è pretioso calice distillatum bibit. Vnde hoc, nisi quia violenter in cruce promanat, sponte autem ex Eucharistico calice distillat nullis facibus turbidus, sed limpidus, proindeque magis ad potum idoneus? Fuerit igitur violenter effusus humanæ redemptionis pretium, at non nisi sponte stillatus potuit Ecclesiæ sitientis esse poculum. Appositè B. Laurentius Iustinianus ser. de Euchar. *semel pro te datum est pretium, sed quotidie consecratur poculum, tibi que apponitur, ut bibas. Bibas, inquam, ut inebrieris, non vino in quo est luxuria, sed amore, sed exultatione, sed iubilo. Inebriat profecto calix iste sanguis Domini, ex toto corde diligentem alienat à se, & copulat Christo quem sumit. Ipsum Dominum audi per Prophetam dicentem: Et calix*

meus inebrians quàm præclarus est. Fœcundum namque scientiâ, fœcundum virtutibus, moribus redimitum & sanctitate conspicuum reddit cum dilectione bibentem. Certè B. Magdalena crucifixos dilectissimi magistri pedes amanter osculans, nunquam de lambendo illius calido fumantique sanguine cogitauit: quippe nouerat tunc illum dari in pretium, non ad potum. Eundem verò postmodum ab Apostolis sibi propinatum ingenti cum delectatione auidissimè bibit, utpote limpidiorem, fragrantio rem, suauio rem. Quis enim ineffabiles explicet delicias quibus fideles animæ nectareo calice madidæ perfunduntur, quibus bibere sit viuere, mori verò à potu abstinere? Hinc B. Maria Oegniacensis, ut refert Iacobus de Vitriaco, *nonnunquam cum sitim vitalis sanguinis Domini diutius ferre non posset, post Missarum solemniam, petebat sibi copiam fieri, vel nudi calicis in altari diu conspiciendi.* Nimirum ut illius aspectu sitientis, desiderantis, anhelantis ardor utcunque temperaretur. Cœlestis enim epuli nectar, & beatæ immortalitatis ambrosiam redolet calix Eucharisticus, & supra omnia regum pocula sapit vel minima aromatiçi liquoris guttula, utpote non vi, sed sponte, solius amoris vulnere, qua stacte, de myrrhæ nostræ cortice deflue: *præcellit qua sponte fluit.*

FINIS CENTVRIÆ

prima Emblematum.

Si quid in hoc primo Orphei Eucharistici volumine humana deliquit infirmitas, S. Matris Ecclesiæ Romanæ correctioni lubens subiicio. Si quid laude dignum Deus absconditus suggestit, eidem ultro confecro.

Soli Deo honor & gloria.

COPIE DV PRIVILEGE

du Roy.

LOVYS par la Grace de Dieu Roy de France, & de Navarre, A nos Amez & Feaux Confeillers les Gens tenans nos Cours de Parlemens, Maistres des Requestes ordinaires de nostre Hostel, Baillifs, Senechaux, Preuosts, leus Lieutenants, & à tous nos Iusticiers, & Officiers qu'il appartiendra, SALVT. Nostre bien-aymé Frere **AVGVSTIN CHESNEAY**, Professeur en Theologie, Religieux Augustin de la Communauté de Bourges, Prouince S. Guillaume, Visiteur & Prieur des Augustins reformez de Poictiers de la mesme Prouince & Communauté, Nous a fait remonstrer qu'il a composé vn Liure latin intitulé *Orphem Eucharisticus, siue Deus absconditus Humanitatis illecebris illustriores mundi partes ad se pertrahens, vltroneas arcana maiestatis adoratrices*. Diuisé en plusieurs Tomes, chacun contenant cent Emblemes historiques, en tailles douces, expliquées en vers & profes latines, à la gloire du Tressaint Sacrement de l'Autel, duquel ouurage les tailles douces peuuent estre separez. Mais craignant qu'apres le trauail de plusieurs années, & grands frais employez, tant pour les desseins nouueaux, & graueure desdites tailles douces, que l'impression du Liure, quelques vns ne voulussent entreprendre de faire imprimer ledit Liure, & coppier lesdites tailles douces, pour les vendre avec ledit Liure, ou separement, ou mesme par intelligence qu'ils auroient avec les estrangers, leur faire imprimer ledit Liure, & coppier lesdites

tailles douces, pour en faire en suite le debit dans nostre Royaume, ce qui tourneroit au grand preiudice de l'exposant, s'il n'y estoit pourueu de nos lettres necessaires, humblement requerant icelles. A ces causes desirant bien fauorablement traiter ledit exposant, luy auons permis & octroyé, permettons & octroyons, de grace speciale, par ces presentes, de faire imprimer lesdits ouurages en plusieurs Tomes, & grauer lesdites tailles douces, par tels Imprimeurs, Libraires, & Graueurs que bon luy semblera, en tels Volumes, caracteres, & tant de fois que bon luy semblera, comme aussi de traduire, ou faire traduire en langue Françoise lesdits ouurages, durant le temps & espace de dix ans à commencer du iour que chacun Volume sera acheué d'imprimer. Deffendons à tous Imprimeurs, Libraires, & Graueurs, & autres personnes de quelque qualite qu'ils soient, d'imprimer, grauer ou faire imprimer & grauer vendre & distribuer d'autre impressiõ & graueure, que de celle de l'Impr. & Graueur, auxquels ledit exposant aura transporté ledit Priuilege. Cõme aussi de debiter lesdits ouurages, & tailles douces imprimées ou copies par les estrangers, par toutes les terres & seigneuries de nostre obeyssance, sans le consentement dudit exposant, ou de ceux ayant charge de luy, sur peine de confiscation des Exemplaires, & de trois mil liures d'amende, le tiers à nous, vn tiers aux pauures enfermez, & l'autre tiers audit exposant, & de tous despens dõmages, & interests enuers luy, à la charge d'en mettre trois exemplaires, à sçauoir deux en nostre Bibliotheque à present gardée au Cõuent des Cordeliers, en nostre ville de Paris, & le troisieme en celle de nostre cher & feal le sieur Se-

guier, Chancelier de France, auant que les exposés en vente, à peine de nullité des presentes. Si vous mandons que tout le contenu en ces presentes vous fassiez souffrir, vser & jouir pleinement & paisiblement ledit exposant, & ceux qui auront pouuoir de luy, sans souffrir qu'il leur soit fait; ou donné aucun trouble, ou empeschemēt, Mandons au premier nostre Huissier ou Sergent sur ce requis de faire pour l'executiō desdites presentes tous actes, saisies, & exploits necessaires, sans demander autre permission, nonobstant oppositions, ou appellations quelconques, clameur de Haro, Charte Normande, & autres lettres à ce contraires. Voulons qu'en mettant au commencement ou à la fin vne coppie des presentes, ou extraict d'icelles, elles soient tenuës pour deuëment signifiées. Car tel est nostre plaisir. Donnè à Paris le vingt-huictiesme jour d'Aoust, l'an de Grace mille six cent cinquante six, & de nostre regne le quatorziesme, signé par le Roy en son Conseil Ceberet, & scellé du grand Sceau de cire jaune à simple queuë.

Ledit R. P. Chesneau a traicté dudit Priuilege avec Florentin Lambert Marchand Libraire à Paris, comme il apert par acte passé pardeuant Notaires le 30. Aoust 1656.

Registré sur le Liure de la Communauté le 20. Fevrier 1657. conformément à l'Arrest du Parlement du dix-neufiesme Avril 1653. à condition que le present Priuilege sera transporté à un Marchand Libraire ou Maistre Imprimeur.

BALLARD Scindic.

APPROBATIO LECTORVM
in sacra Theologia ex Ordine S. P. Augustini.

NOs infra scripti sacrae Theologiae Lectores
Communitatis Bituricensis Ord. Erem. Sancti
P. Augustini, fidem facimus, Nos de mandato Re-
uerendi admodum P. Theophili Daguindeau, eius-
dem Communitatis, & Ordinis Prouincialis, li-
brum perlegisse, cui titulus est *Orpheus Eucharisticus,*
&c. à R. P. Augustino Chesneau, Priore Pictauien-
si, ac Prouinciæ nostræ Visitatore compositum, in
quo nihil quod fidei orthodoxæ, aut bonis moribus
aduersatur reperimus; ac proinde prælo mandari
posse in bonum publicum censemus, in quorum fi-
dem subsignauimus, datum Pictauij die prima No-
uembris anni 1656.

F. SIMÉON LE PAGE
Lector sacrae Theologiae.

F. A. PROVST Eremita Augusti-
nianus & Lector in sacra Theologia.

APPROBATIO R. ADMODVM
P. Prouincialis eiusdem Ordinis.

NOs Frater Theophilus Daguindeau, Augu-
stinensium Prouinciæ sancti Guillelmi, aliàs
Communitatis Bituricensis Prior Prouincialis, visa
attestatione Patrum Theologorum, quibus exa-
men commisimus Libri, cui Titulus, *Orpheus Eu-*

charisticus, &c. editi à R. P. Augustino Chesneau,
Conuentus nostri Pictauiensis Priore, & Prouinciæ
nostræ Visitatore, libenter annuimus vt prodeat in
lucem, & typis mandetur : datum in Conuentu no-
stro Barroducto die 14. Februarij 1657.

F. THEOPHILVS DAGVINDEAV
Prouincialis.

APPROBATIO DOCTORVM
in sacra Theologia ex alma Facultate Parisiensi.

NOs infraſcripti ſacræ Theologiæ in Facultate
Parisiensi Doctores, vidimus & legimus li-
brum, cui Titulus eſt, *Orpheus Eucharisticus ſive Deus*
Abſconditus, &c. Tomus primus. Authore P. Augustino
Chesneau Viſtreensi, Communitatis Bituricensis
Ordinis Eremitarũ ſancti Augustini ſacræ Theolo-
giæ Lectore, quem luce digniſſimum iudicauimus,
vt qui eruditione & pietate plenus, & ad venerandũ,
colendumque Sanctæ Eucharistiæ Sacramentum
Lectoribus vtilis. In cuius rei fidem ſubſcripſimus,
die 1. Martij 1657.

L. BAIL.

I. DYMETS Doct. Sorbon.

SERIES EMBLEMATVM

EMBLEMA PROOEMIALE.

- I**ustinianus Imper. contractam in mensa totius nature ma-
iestatem, in sanctæ Sophiæ templo, Christo consecrans
pag. 5.
*Prefatio Generalis totius operis, de ratione instituti, & idea
operis.* 42.
*Selecta quadam sanctorum Patrum de testimonio creaturarum
testimonia.* 55.
I. *Emblema totius Operis idæa, Orpheus illustriores natura
partes lyra modulis pelliciens.* 61.

Humana sacra.

- II.** *Embl. Agnus spicis triticeis, fructiferisque palmitibus
ad aram, à diuino amore reuinctus.* 77.
III. *Ecclesia Genuensis agnum paschalem Smaragdina gerens
in paropside.* 84.
IV. *Adami & Eue nuditas arietis pelle ab ipso Creatore
operta.* 90.
V. *Leena S. Macario Catulorum illuminatori Agni pellem
offerens.* 94.
VI. *Ioseph fratribus suis triticum simul, & illius pretium
largiens.* 98.
VII. *Theodosius Diaconus post mortem Constanti Imperatori
fratricidæ calicem in somnis propinans.* 102.
VIII. *Theodorus Papa Monothelitarum damnationi, Domi-
nici calicis liquore, subscribens.* 107.
IX. *Bethleem Adonis idolo ab Adriano Imperatore p-o-
fanata.* 111.
X. *Spongia fellea crucifixi, in Eucharistico calice, non sine
mysterio reseruata.* 116.
XI. *Sanctus Lucianus martyr, in proprij pectoris ara sacrifi-
cans, mox ipse immolandus.* 122.
XII. *Velum virginale sanctæ Agathæ, Ætnam cohibens in-
cendium.* 128.

- XIII. *S. Henricus Imperator, globum aureum imperij insigne, de manu summi Pontificis suscipiens.* 133.
 XIV. *Antiochus Rex, datis hostiis Iudeos ad deditiorem adigens.* 139.

Humana profana.

- XV. *Thespiensis Athleta, ante pugnam amori sacrificans.* 145.
 XVI. *Sceletus Ægyptiorum mensis inferri solitus.* 151.
 XVII. *Vir Macedo olim prius à pricipida quam coniuua.* 156.
 XVIII. *Agnus Tanagraorum urbis excubitor, & custos creditus.* 162.
 XIX. *Exercitus olim oue candidâ lustrari solitus.* 169.
 XX. *Sponsus ipso nuptiarum die velamine obnuptus.* 176.

Aues.

- XXI. *Phœnix rediuiuus pristini corporis reliquias ore conglobans.* 182.
 XXII. *Apus indica, in sinuoso mariti dorso, oua sua pariens, fouens, & excludens.* 187.
 XXIII. *Aquila Mursulitas, unico carnis frustulo gemmis gaudio, locupletans.* 193.
 XXIV. *Astur patrem senio confectum selectis alens carnibus.* 200.
 XXV. *Accipiter, esu columbae vino pota, ad pradam animandus.* 208.
 XXVI. *Falco eandem auem iterum capiens fit audacior.* 215.
 XXVII. *Tinnunculi corpus occultum columbas sedem mutare prohibens.* 220.
 XXVIII. *Alcion nidulo clausa hyeme elementa tranquilans.* 227.
 XXIX. *Pelecanus præ sanguinis effusione nido se mouere impotens.* 237.
 XXX. *Pauxis auis Indica gemmam mirabilem ore proceans.* 246.
 XXXI. *Auis pennipulchra malens emori, quàm pollui.* 252.
 XXXII. *Turdus Chiappa pinnas rostro perforans, glandesque insertas comedens.* 258.
 XXXIII. *Coruus piscator ligato gutture prædâ suâ frui impotens.* 264.
 XXXIV. *Accipiter auis captae corpus lanians, corde ab-*

<i>stinet.</i>	270.
XXXV. <i>Aquila cygnaa, inter Alpinas niues, è nigrâ sen-</i> <i>sim candescens.</i>	274.
XXXVI. <i>Cynchramus coturnices ad optatam regionem</i> <i>reducens.</i>	280.
XXXVII. <i>Cornix pullos suos implumes alere detre-</i> <i>ctans.</i>	287.
XXXVIII. <i>Turtur vidua, præ comparis desiderio,</i> <i>aquam ad potum turbidans.</i>	292.
XXXIX. <i>Columba cruor, è venâ cordi viciniore, ad ocu-</i> <i>lorum medelam efficacior.</i>	298.
XL. <i>Coturnix æstiuu feruoris amans primâ pruinâ disce-</i> <i>dit.</i>	303.
XLI. <i>Aquila senex, petra attritu, clausum os ad cibum</i> <i>aperiens.</i>	308.
XLII. <i>Ciconia adultera fonte ad scelus celandum abru-</i> <i>tens.</i>	315.
XLIII. <i>Ardea pullos non nutriens, nisi suo corpori adha-</i> <i>rentes.</i>	321.
XLIV. <i>Cinnamomus carnis comportatae ponderi imparem</i> <i>nidum subruens.</i>	327.
XLV. <i>Dacnis epulantium capiti illigata, nequid in mensâ</i> <i>indecens agant, pungendo prohibet.</i>	333.
XLVI. <i>Aquila sine flexionibus rectâ in prædam inuo-</i> <i>lans.</i>	339.

Quadrupedes.

XLVII. <i>Leo furens, operto sagi iniectu capite, immobi-</i> <i>lis fit, & ultrò vincula subit.</i>	345.
XLVIII. <i>Panthera toruum caput feris operiens, odorife-</i> <i>ram pellem detegens.</i>	351.
XLIX. <i>Capra cultrum quo mactaretur, Sacerdoti porri-</i> <i>gens.</i>	357.
L. <i>Agnus supra scrobem ligno pendulus, lethale leonibus</i> <i>illicinm.</i>	363.
LI. <i>Dasytus ex arboris cacumine feras ad occulta præda</i> <i>esum inuitans.</i>	369.
LII. <i>Leopardus venaticus, ab hero faciem auertente, quum</i> <i>furit, frusto carnis mitigatus.</i>	375.
LIII. <i>Elephas furibundus, ad agni conspectum mansues-</i> <i>cens.</i>	381.
LIV. <i>Leona adulterij odorem fonte prius abluens, quam</i>	

- ad coniugem accedat.* 387.
 LV. *Monoceros mitescens virginis velo obuolutus.* 393.
 LVI. *Cervus arguibus pastus, non ante bibens, quam lacrymatus sit.* 399.
 LVII. *Formicæ Indicæ auro congesto minimè utentes.* 406.
 LVIII. *Camelus humi ultrò procumbens ut herum sessorem admittat.* 412.
 LIX. *Alce in pascendo retrogrediens, ne seipsum ladat.* 418.
 LX. *Venator orbatam catulis Tigridem, vitrea forma imagine deludens.* 424.

Pisces.

- LXI. *Delphinus à troctis non inuitatis conuiuiis lacertus.* 430.
 LXII. *Glaucus trepidos foetus ore hiante, ortâ tempestate recipiens.* 438.
 LXIII. *Polypus famelicus propria membra comedens.* 444.
 LXIV. *Squilla lupum marinum, dum voratur, cornu perimens.* 451.
 LXV. *Fausten cuius in ore aqua marina dulcescit.* 456.
 LXVI. *Piscis Metensis piscatori maximum tremorem incutiens.* 462.
 LXVII. *Tiburo suffixæ carnis desiderio è cæno sursum saliens.* 468.
 LXVIII. *Echeneis nauem ventis impulsam sistens.* 474.
 LXIX. *Raia naufragum à marinis canibus seruans & ad littus deferens.* 481.

Serpentes.

- LXX. *Domina serpentum furens, linteo conuoluta mitescit.* 489.
 LXXI. *Vipera balsamo vescentes planè innoxia.* 496.
 LXXII. *Amphisbana vno ore fundens virus, altero præbens antidotum.* 504.
 LXXIII. *Basilisci corpus, templum ab araneis & muscis eximens.* 511.
 LXXIV. *Crocodilus catulum ex prioris prædæ studio explorans.* 518.
 LXXV. *Chamæleo anguem demissâ in caput eius gutturâ enecans.* 525.
 LXXVI. *Lacertus cœcutiens à sole oriente illuminatus.* 531.

Insecta.

- LXXVII. *Bombix suo in opere delitescens.* 537.
 LXXVIII. *Leontophonon polentâ iacrustatum leonem interimens.* 545.
 LXXIX. *Pyrausta in Cypriis fornacibus nata, flammis victitans.* 552.
 LXXX. *Vermis candidus in niue nascens, eiusdem esu sensim purpurascens.* 559.
 LXXXI. *Apis Palesthina in rupis fissuris mellificans.* 566.
 LXXXII. *Araneus lacertuli os filo obligans, priusquam illum mactet.* 573.
 LXXXIII. *Formica triticum quærens, in Tati insidiantis os lapsa interit.* 580.

Zoophyta.

- LXXXIV. *Purpura vno ictu cæsa fulgidior quàm diu passa.* 586.
 LXXXV. *Pinna testâ conclusa, pisces protensâ carunculâ illiciens.* 593.
 LXXXVI. *Ostrei indicæ sanguis transiens in gemmas.* 601
 LXXXVII. *Concha margaritifera furis manum amputans.* 608.

Arbores.

- LXXXVIII. *Arbor sancta insula ferrea, perenni nebula rore diffuens.* 616.
 LXXXIX. *Vitis ulmum collapsam amplexu fouens, & uuis coronans,* 623.
 XC. *Balsamus vitro incidenda, non ferro, ne moriatur.* 631.

Flores.

- XCI. *Granadilla Indica Dominica passionis insignibus conspicua.* 637.

Plantæ.

- XCII. *Roraria ingi roresub ardenti sole madens.* 644.

Fructus.

- XCIII. *Pepo niueum agnum intra corticem inclusum hians*
 a iij

eu prodens,

651.

Astra.

X C I V. *Stella nebulosa Cancri, ex quinque stellulis conflata.* 657.

.Meteora.

X C V. *Fulmen intra nubem suis se prodens fulgetris.* 663.

Montes

X C V I. *Ætnanioso vortice flammæ iugiter eructans.* 670.

Fontes.

X C V I I. *Phiala Jordanis inscrutabilis profunditatis.* 676

Fluuij.

X C V I I I. *Alphæus subter mare fontem Arethusa conueniens.* 682.

Gemmæ.

X C X I. *Globus gemmeus in varios lapides pretiosos dissiliens.* 690.

Aromata.

C. *Stactæ myrrhæ cortice sponte fluens, pretiosior.* 694.

INDEX RERVM.

QVÆ hîc subijcitur posterior tabella, de thesauro Dei absconditi, compendio quodam diuitias profert. Quibus vt fruatur candidus Lector, quæ sequuntur notet & aduertat. 1. Hîc non esse obseruandos paginarum numeros, vt in priori Indice, sed Emblematum ordinem sequendum cum suis numeris. 2. Vocabula quædam sic breuiata, vt E. significet Emblemata. M. metrum seu pœsim. F. fontem seu ea quæ in fonte iacent. I. interpretationem; quæ littera, si sola reperitur, designat ea quæ requiris, per totam interpretationem sparsa esse. Item numeros post Stelulam additos pertinere ad interpretationem Emblematis proximè notati. Denique vbi habetur E. per totum, recurrendum esse ad longiorem titulum in præcedenti indice positum, & tunc per totum Emblemata tam proprietates rei quæ inuestigatur, quàm allegoriam & historiam explicari. Idem per proportionem iudicandum de oratione panegyrica designatâ per has literas Pan. & Præfatione per istas Præf. additis numeris conuenientibus.

A.

Accipiter.

Accipiter esu columbæ animandus. E. 25 per totum.
Accipiter corde abstinens. E. 34. per totum.
â iiij

Adamus.

Adami & Euæ nuditas & cæt. E. 4. per totum.
Lamentabilis status Adami & naturæ humanæ post peccatum. E. 24. M. I. numero 1.

Secundus Adam, id est Christus, quàm pius in subleuanda primi miseriâ. ibidem n. 2.

Qua ratione dicitur Christus descendens ab Adamo. ibid.

ADONIDIS. Idolum & lucus. E. 9. M. F.

ADORATIO. vide v. Euchar. dignitas.

ADRIANVS. Vide v. Bethlehem.

Ætna.

Ætnæ incendij descriptio, causæ. E. 12. M. F.

Ætna mons cum niue flammeus. E. 96. per totum.

Agnus.

Pueri Chiristiani sunt agni E. 93. M. I. n. 2.

Agnus Paschalis, vide v. Ecclesia Genuensis.

Agnus reuinctus. E. 2 per totum.

Agnus excubitor E. 18. per totum.

Agnus pendulus. E. 50. per totum.

Agnus Eucharisticus, firmum præsidium aduersus tartareas potestates, Angelum exterminatorem eliminat. E. 18. M. I. & E. 50. M. I.

Animos acuit ad pugnam. E. 19. * 3.

Victoriam confirmat. ib. n. 4.

Christus agno Paschali, & Agno in Pepone incluso comparatus. E. 93 M. I.

AGONIA. Vide v. Amor. Pericula animæ, morte instante, vbi de præparatione ad mortem. E. 69. * 2. 3.

Album.

Animalia Albescentia ob frigus vel niuem. E. 35. M. F.

ALCE retrogrediens, E. 59. per totum.

ALCION Elementa tranquillans. E. 28. per totum.

Alimentum.

Suas imprimit qualitates nutritio. E. 35. per totum.

Differentia alimenti spiritalis à corporali *ibid.* n. 1.

Altare, Vide cor I B S V.

Altare nostrum refert Præsepe Bethleemiticum. E. 9. M. I.

Christus altare viuum. E. 11. M. * n. 2.

C O R hominis viuum altare. *ibid.* n. 3.

Altare nostrum columbarium ac domicilium animarum.
E. 27. M. I.

A L P H Æ V S fluuius, & Arethusa fons. E. 98. per totum.

Amicitia, amor.

Vide v. Christus.

Amicitia Elogia & qualitates. E. 89. * 2.

Amicitia Christi erga homines, syncera, fraterna, & immortalis. *ibid.* M. I. n. 2. & 3.

Perseuerans in Purgatorio. *ibid.* n. 3.

Amor Christi erga infirmos & moribundos. *ibid.* M. I.

Duo amores de corpore Christi morientis dimicant. Pan.
n. 5. & seq.

Amor præcipuus operis Eucharistici artifex. E. 2. M.
F. I. n. 2. 3. 4.

Amoris catenæ. *ibid.* n. 3.

Amoris vindicta. E. 6. M. F. & E. 71. * 2.

Cur dicitur præses armorum. E. 15. M. I. n. 1. & 3.

Amoris Diuini erga homines miracula & Elogia. E. 29.
M. I. n. 2.

Amoris languor. *ibid.* M. I. n. 3.

Ignis dilectionis beatorum dilectioni sanctæ Sionis comparatur. E. 40. * 1.

Cor ampliat. *ibid.* n. 3.

Timor necessarius ad charitatem. E. 45. * 1.

A M P H I S B Æ N A. E. 72. per totum.

Angeli.

Angelorum reuerentia erga SS. Sacramentum. E. 45. n.
2. & 3. & E. 66. * 2.

Verbi diuini seueritas in Angelos rebelles. E. 55. * 1.

Angelus Christum confortans, missus etiam ad tutelam
Apostolorum. E. 62. * 1.

An Angelus percutiens primogenita Ægypti bonus, an
malus? E. 75. * 1.

ANTIOCHI pia industria. E. 14. per totum.
APRI descriptio & venatio. E. 17. F. I. n. 2.

Apis Palestina.

E. 81. per totum.

Apis proprietates & varia Symbola. ibid.

APVS Indica E. 22. per totum.

Aquila.

Murfulitas locupletans. E. 22. per totum.

Aquila cygnæa candescens. E. 35. per totum.

Aquila senex. E. 41. per totum.

Quo pacto dicatur renouata aquilæ iuuentus? ibid. F.

Aquila rectâ inuolans. E. 46. per totum.

ARABICÆ mulieres foras prodituræ faciem velabant.
E. 20. * 2.

ARANEVS os lacertuli obligans, E. 82. per totum.

ARBOR sancta, E. 88. per totum.

ARDEA stellaris, E. 43. per totum.

ASTVRIS pietas, E. 24. per totum.

ATTRITIO quàm utilis ante Communionem. E. 41.
per totum.

B.

Balsamus.

E. 90. per totum.

Euchar. Balsamo comparata. ibid. M. I.

BASILISCVS, E. 73. per totum.

BELZAAR Antidorum pretiosissimum. E. 56. F.

Bethleem.

vide v. altare.

Bethleem profanata. E. 9. per totum.

Domus Panis. ibid. M. I. n. 1. & 3.

Eadem quæ Ephrata, domus furoris. ibid. 3.

Deuotio S. Paulæ ad Bethleem. n. 2.

BOMBIX E. 77. per totum.

S. BONAVENTVRA vide v. Eucharistiæ dispositi o.

C

Cæcus.

Omnis homo cæcus nascitur, vbi de cæco per Christum illuminato. E. 76. * 1.

Calix Eucharisticus.

Vide v. Diaconus, sanguis phiala inscrutabilis. E. 97. M I. n. 2.

Impiis fit calix furoris. E. 7. M I. n. 2.

Amaritie Passionis diluendus. E. 10. M. I. n. 2. & 5.

Illius delicia, ibid. n. 3. & 4. E. 100. M. I.

CALVINVS, Vide v. hæretici.

CAMELVS E. 58 per totum.

CAPRA cultrum porrigens. E. 49. per totum.

Caro.

Caro Christi velamen diuinitatis. E. 70. * 2.

Non est caro peccati etsi mortalis: & eiusdem naturæ cum nostra. 72. M. I. n. 1. & 2.

Caro Christi antidotum carnis peccati. ibid. 1.

Caro & humanitas Christi, fons Iordanis & paradisi, ac terra promissa. E. 97. * 1.

CARTHVSIANORVM laudabilis consuetudo. E. 59. * 1.

Cervus lacrymans. E. 56. per totum.

CHAMÆLEO, E. 75. per totum.

Christus.

Vide v. Amor: cor IESV, Adamus, Filius, Pinna.

Christus Orpheo fœlicior & potentior. E. 1. M. I. n. 1. 2. 3. 4. vide v. lyra.

Christi cum pisce comparatio. E. 66. * 1.

Cum gallina. E. 21. * 1.

Cum Bombyce. E. 77. M. I.

Cum Pelecano. E. 29. M. I.

Christus Ionas mysticus mare tranquillans. E. 28. * 2.

Christi præmatura senectus, & labores. E. 21. M. I.

Christus verus Sacerdos , hostia & altare. E. 11. M. I. n. 1.
& 2.

Cur positus in præsepio. E. 35. * 1.

Christus in Cruce & in ara omnia serenans & concilians.
E. 28. M. I. n. 1. & 2.

Cur dicitur à discipulis auulsus. E. 62. * 1.

Explicatur eius desiderium de edendo Paschate. E. 63. * 1

Christus diuino amori sacrificans vt de hostibus trium-
pharet. E. 15. M. I. n. 2. 3.

Christi lenitas in peccatores. E. 54. * 3. & E. 71. * 23.

Quanta erga homines & vnde. E. 55. M. I. n. 2. & E. 70.
* 2. & E. 71. * 3

Humanitatis Christi à Verbo assumptæ excellentia. E. 55.
* 2.

Christus in Eucharistia.

Vide v. præcedens & v. Amor , Agnus , caro Christi.

Christus nobilissimum amoris mancipium, & obedientiæ
victima. E. 2. per totum.

Magnificentior erga fratres Patriarchâ Iosepho. E. 6. M. I.

Non minus hîc mirabilis quàm in dexterâ Patris. E. 23. * 3,

Christus in Euchar. est Emanatio diuinæ claritatis, quæ
ab occasu suo splendidiore glorias mutuatur. E. 94. * 1. 2.

Christus in Euchar. fulmen varios exhibens effectus pro
varietate subiectorum. E. 95. M. I.

Gratiæ , gloriæ & gehennæ fulgetris se prodit. ibid. n. 3.

Patris fragrantia, mirabili arte animas trahens. E. 48. M. I

Vnguentum exinanitum. ibid. n. 1.

Christus in Cruce & in Euch. Sol illuminans. E. 76. M. I.

Amabilis animæ sponsus. Pan. n. 8. & seq. E. 98. M. I.

Non solum amans, sed etiam amor. E. 29 * 3.

Triplici titulo sponsus. E. 98. I.

Verbi diuini Sacramentalibus velis operi clementia, cum
seueritate ipsius ante Incarnationem comparata. E. 47. M. I.
& E. 70. M. I.

Christi mansuetudo maior in Eucharistia quàm in Passio-
ne, ad similem nos inuitat. E. 70. n. 3. E. 71. M. I. 53. * 1. & 2.

Christus in vltima cœna seipsum communicauit. E. 63. * 2.

Christus excubans ad vigilantiam nos prouocat. E. 18. * 2.

Christus agnus mansuetissimus exterret & fugat Cacodæ-
monas. E. 27. M. I. n. 2. E. 50. M. I.

Animam suo modo fatiat ac stabilem reddit. E. 27. * 2.
& 3.

Christi fidelitas, perfidiae mundi opponitur. E. 36. M. I.

Sapientia Christi maiestatem & carnis gloriam cælans
ad amorem & ad latebras nos prouocans. E. 48. * 1. & 2. E.
52. M. I. E. 77. * 3. E. 98. M. I.

CICONIA adultera. E. 42. per totum.

CINNAMOMVS. E. 44. per totum.

S. CLARA nullum firmitus Eucharistiâ propugnaculum
experta. E. 18. M. I. n. 3.

SS. CLAVORVM globo Imperiali insertorum symbo-
lum. E. 13. per totum.

CLEMENTIÆ Elogia. E. 14. M. I. n. 1. E. 47. M. I.
n. 3. E. 71. * 3.

CLODII Histrionis luxus. E. 23. * 1.

Symbolum Christi. E. 25. * 1.

Columba.

Lucida S. Malachiae apparens. E. 27. * 1.

Columbae cruor. E. 39. per totum.

CONCHA margaritifera. E. 87. per totum.

CONFESSIO vera & imperfecta. E. 41. * 2. & 3.

COMMUNIO Vide v. Euchar. susceptio.

Coniux. Coniuuium.

Magnum habet cum morte commercium. E. 16. M. I. n.
1. & 2.

Solos amicos Christus inuitat, alios pro deicidis habet. E.
61. M. I. n. 2. & 3.

COR IESV.

Altare sacrum & domicilium sponsae fidelis. E. 22. M. I.
Maria Deipara Christum excordauit, quod etiam praestat
anima fidelis. E. 34. M. I.

Qui fideles cordis IESV appellatione digni? E. 43. * 3.

CORNIX pullos implumes non alit. E. 37. per totum.

CORONA cur ferrea insigniti Imperatores? E. 13. * 2.

CORVVS PISCATOR. E. 33. per totum.

COTURNIX. E. 40. per totum.

Creaturae.

Creaturarum amœna descriptio Pan. n. 25.

Sunt pretiosi characteres in mundo tanquam in libro; nec non in isto opere Dei & Christi pulchritudinem exprimentes præf. n. 2. 3. 4. & 5.

Absconditum Deum in Cruce & in Euchar. agnoscunt. ibid n. 5. 6.

CROCODILVS E. 74. per totum.

CruX.

Vide v. clauis.

Altaris sacrificium à Cruce vim omnem & saporem mutuatur. E 51. M. I.

Vtilitas ac necessitas signi Crucis. ibid. n. 1. & 2.

CVPIDO refertur ad amorem honestum; vide v. amor.

CYNCHRAMVS coturnices deducens. E. 36. per totum.

D.

DACNIS. E. 45. per totum.

Dæmon.

Vide v. Agnus. Sanguis.

Hostia sacra quàm sit illi exitialis. E. 78. M. I.

Terretur ad reliquias Sanctotum ibid. n. 2.

Insidiatur communicantibus. E. 83. M. I.

A diuinæ mensæ frequentia reuocat. E. 82. M. I.

DAGONIS manuum præcisarum Symbolum. E. 87. *
I. 2.

DASYPVVS E. 51. per totum.

DELPHINVS à troctis laceratus. E. 61. per totum.

DEVS.

Dei facies codex æternus Beatorum præf. n. 4.

Cor humanum solo Deo clarè viso impletur. E. 25. M. I.
n. 1. & 2.

Beatorum desiderium. ibid. I. n. 2.

Dei prouidentia voluptates sæculi amaritudine permiscens. E. 65. * 1.

Deus ignis consumeas. E. 79. M. I n. 1. 2.

DIACONI quondam ex officio calicem. Euchar. ministrantes E. 7. * 1.

E.

ECHENEIS E. 68. per totum.

ELEPHAS E. 53. per totum.

ELIAS Totus igneus. 79. * 3.

ELOQUENTIA cordis quàm præstans præf. n. 1.

B. ELZEARIUS in vulneribus Christi domicilium clea
git. E. 32. * 2.

ENCAVSTVM quid sit. E. 8. M. F.

Eucharistiæ dignitas.

Vide v. Agnus, Christus in Euchar. Missa, sanguis?

Eucharistiæ illustriora Epitheta & Elogia. Paneg. per to-
tum. E. 66. * 2.

In ea maiestatis & amoris admirabile commercium, Pa-
neg. n. 3

Euchar. lucis Cœna, Paneg. n. 15.

Aurum ignitum & probatum. E. 13. * 1.

Toti mundo præferenda. E. 13. M. I. n. 1.

Thesaurus omnium diuitiarum. E. 23. M. I. & E. 44. * 1.

Gemma seu torcois pretiosissima. E. 30. M. I.

In Euchar. quæ & quanta contineantur. ibid. M. I. n. 3.

E. 66. * 3. E. 45. * 2. E. 77. * 3.

Virginea puritas Euchar. E. 42. M. I. n. 1.

Verbum diuinum, cibus Angelorum, lac paruulorum in
Euchar. E. 51. * 2.

Euchar, fons Paradisi E, 56. * 1.

Corpus Christi in Euchar. adorandum cultu latriæ latè
conuincitur, E. 58. M. I.

Euchar. ferculum Deo homine dignum. E. 63. M. I. n. 1.

Corpus Christi augetur, dum à fidelibus manducatur,
ibid. n. 3.

Euchar. omnium Sacramentorum consummatio. E. 66. * 2.

Gloria Dei & Christi. E. 82. * 1. 2.

Abyssus inscrutabilis. E. 97. M. I.

Euchar. nihil est suauius. E. 71. M. I. n. 2.

Eucharistia globus gemmeus Indicus. E. 99. M. I.

Vnicum Euchar. fragmentum gemma incomparabilis. ibid.

Eucharistia ros Hermon. E. 92. M. I. n. 2. 3.

Eucharistia fornax seu ignis ardens sub niueo tegmine. E.
96. M. I.

Huius ignis proprietates. ibid. n. 1. 2.

Eucharistiæ productio.

Corpus Christi substantialiter reproducitur in Eucharistia. E. 30. * 2.

Euchar. sermone Christi efficacissimo conficitur. ibid. n. 1. & E. 49. M. I.

In productione Euchar. vi eiusdem sermonis fit mystica separatio, verumque sacrificium, ab eoque manat potestas Sacerdotum, eodem. E. 49.

Eucharistiæ susceptio, & dispositio ad illam.

Vide v. lacrymæ. Amor, attritio, conuiuium, peccata in Euchar.

Syncera pœnitentia & confessio, dispositiones necessariæ ad Eucharistiam. E. 41. * 2. & 3.

Quàm exactè olim obseruata lex de præmittenda pœnitentiâ Euchar. E. 87. * 3.

Eucharistica mensa non admittit peccatores maximè publicos, nisi verè pœnitentes. E. 17. M. I. n. 1. & 3.

Post laborem suauior, & post sudores Pœnitentiæ. ibid. n. 1.

Euchar. dignè sumens regnum Dei intra se possidet. E. 13. * 2.

Quantam puritatem & charitatem exigit. E. 3. M. I. E. 31. * 1. E. 77. * 2.

Triplex dispositio necessaria ad Communionem. E. 59. I. per totum.

Euchar. vita & esca cordium, ore & corde purissimo suscipienda. E. 34. * 12.

Qui aliter suscipiunt, corpus Christi laniant, nec corde ipsius fruuntur. ibid. & in M.

Imitatio Christi optima dispositio ad Euchar. E. 35. * 3. E. 37. M. I.

Euchar. mensa virtutum ornatum ac vestitum exigit ibid.

Vide v. vestis.

Charitatis feruor hospitium Christo parat eumque detinet. E. 40. M. I.

Qui non adhæret Christo & corpori eius mystico non libenter pascitur & viuificatur ab eodem. E. 43. M. I.

Quibus modis Christo adhæremus. ibid.

Domus interior quæ & quomodo disponenda. E. 44. M. I. n. 1.

Absque charitate & humilitate impar est ædificium spirituale magnitudini Euchar. ibid. per totum.

Cum reuerentia & tremore accedendum ad Altare. E. 66. M. I. n. 2 & 3 E. 45. M. I.

Recta intentio omninò requisita. E. 46. M. I.

Frequens Euchar. Susceptio.

Vide v. Dæmon.

Euchar. non uti, quodammodo est aburi, E. 57. M. I. n. 2. & 3.

Cur aliquando abstinendum à Communionem, E. 59. M. I. Etiam ob grauiora venialia ibid. n. 2.

Melius accedere cum amore, quàm recedere ex immodico timore. ibid. n. 3.

Exemplum & authoritas S. Bonauenturæ. ibid.

Frequentis Communionis fructus, E. 26. M. I. E. 57. * 1. & 3.

Frequentis Comm. vsus in Primit. Ecclesia, maximè ob persecutiones, E. 83. * 1. E. 26. I.

Peccata in Eucharistiam.

Vide v. seq. Dæmon. Iudas.

Indignâ Communionem mors iterata Christo optabilior, E. 31. M. I.

Pœnæ exactæ ab indignè communicantibus, E. 42 * 3. E. 56. * 5 E. 64. M. I. n. 1. E. 87. M. I.

Indigna Communio triplicem mortem infert, & Iudicem Christum habet, E. 64. M. I. n. 1.

Cordis durties & iniustitia inimicæ Euchar. E. 90. M. I. n. 3. E. 61. * 1. & 2.

Indignè suspicientes sunt inhospitales in Christum & infractores testamenti diuini. ibid.

Peiores Energumenis, E. 83 * 3.

Sacerdôs impurus similis idololatræ, cui manus præscindendæ, E. 87. * 2.

Peccatum velut turba comprimens impedit fructum Comm. E. 33. * 2.

Qui contemnunt & profanant Euchar. Deicidis similes, E.
32. M. I. n. 1. E. 82. * 3.

Mira & Prodigia per Eucharistiam.

Vide v. exercitus S. Clara. Columba & v. præcedens.

Præf. n. 7. E. 68. * 1 & 3. E. 95. * 2. 3.

Puerulus apparens in Euchar. E. 77. * 2.

De Strigibus & Dæmonibus per Euchar. fugatis, E. 78.
* 3.

Euchar. effectus.

Vide v. filius, Agnus. Iyra.

Eucharisticâ victimâ Christus de se ipso triumphat Pan.
10. & seq.

Totum mundum subiugat, ibid. & E. 14. * 3.

Euchar. homines præponit Angelis. Pan. n. 21.

Sedat concupiscentiæ motus, E. 12. M. I. n. 2. E. 68. M.
I. n. 2. & 3.

Carnalium illecebratum nauseam parit, E. 25. * 3.

Bellatrix & annona præliantium, E. 15. * 3.

Venti fructus damnum resarciens, E. 24. * 3.

Conuiuij cœlestis esuriem acuens, E. 25. M. I. E. 67. * 2.

A cœno voluptatum ad cœli desiderium erigens, ibid. n.
2. & 3.

Eucharistica suauitas, prægustatio gaudij cœlestis, vitæ
amaritudines mitigat, E. 65. M. I.

Eucharistia pacatrix omnium rerum, Angelos hominibus
sociat, E. 28. M. I.

Balsamum suauissimum vindictæ auidos demitigans, E.
71. M. I.

Viaticum ad cœlestem Patriam progredientium, E. 89. M.
I. n. 2. & 3. E. 36. M. I. n. 1. 2. & 3. E. 69. M. I. n. 3.

Euchar. Sacram. vnionis, E. 43. * 2.

Per Euchar. Christus omnia amici munia implet, E. 69.
* 3.

Eucharisticum alimentum homines facit diuinos, E. 35.
M. I. n. 1. & 2.

Vis Euchar. sumptæ ab Energumenis, E. 50. * 3.

Euchar. præsentia vanas cogitationes abigit, E. 73. M.
I. n. 2. & 3.

Accedentes cum fide illuminantur, cum præsumptione ma-

gis exequuntur, E. 76. * 2.

Euchar. fornax ardens, aureas animas purgans, alias absumens, E. 79. M. I.

Euchar. nix vetustate rubescens è virginibus martyres efformat, E. 80. M. I.

Præsentissimum antidotum aduersus amorem sui ipsius; E. 85. * 1.

Arbor imbrifera hominum cibus & potus, E. 88. M. I.

Quo ardore & lumine Sancti accensi ad præsentiam Euchar. E. 96. M. I. n. 2. E. 95. * 2. 3.

Ritus ad Euchar. pertinentes.

Euchar. olim seruata in turriculis argenteis, & columbis aureis, postea in altari sub Crucis titulo Pan. n. 13. & E. 27. * 1. E. 25. * 1.

Euchar. contactu nobiliores corporis partes olim munitæ; E. 18. M. I. n. 3.

Euchar. domum delata maximè tempore persecutionis; E. 26. * 2. E. 83. * 1.

Pœnitentibus publicis qua de causa concessa, E. 26. * 3.

Proclamatio Diaconi ante Communionem, E. 37. * 3.

Mos quorundam Euchar. fidelium cadaueribus alligantium, postea reprobatus, E. 89. * 3.

Sacerdotes Græci cur feruidam aquam sacro calici immisceant, E. 90. * 1.

Mos antiquus decantandi **A G N V S D E I**, in Missa, E. 93. * 2.

Exercitus.

Vide v. Ouis.

Euchar. Exercituum Christianorum robur, E. 19. M. I. n. 2. & 4.

Exempla Henrici Imperatoris. Masceſilis, Ramiri, ac Simonis Montisfortij, ibid.

F.

F A L C O repetitâ prædâ audacior, E. 26. per totum.

F A S T E N, E. 65. per totum.

F I D E S necessaria ad mysterium Euchar. F. 93. * 3. E.

Filius.

Variis modis dignitatem filiorum Dei assequimur, sed maximè Eucharistiâ, E. 74. M. I. n. 1. & 2.

Spurii à legitimis per Euchar. distinguuntur, ibid. n. 3.

Christus Dei filius non timuit habere cohæredes, ibid. n. 1.

Formicæ.

Formicæ Indicæ auro non vtentes, E. 57. per totum.

Formicæ in os Tati delapsæ, E. 83. per totum.

FORNICATIO spiritalis, E. 42. * 3.

FVLMBN intra nubem, E. 95. per totum.

Vide v. Christus in Euchar.

Genuensis Ecclesia.

Agnum Paschalem Smaragdinâ gerens in Paropside, E. 3. per totum.

Mysteria huius paropsidis in qua postrema Agni Paschalis manducatio facta est, ibid.

GLAVCVS, E. 62. per totum.

Globus

Aureus imperialis, E. 13. per totum.

Globus gemmeus diffiliens, E. 99. per totum.

GLOTTIDIS proprietates, E. 36. M. F. I. n. 1.

Granadilla Indica.

E. 91. per totum.

Passionis, cordis deuoti, & Euchar. Symbolum, ibid. M. I.

H.

Hæretici.

Sacramentariorum sauitia & astutia, E. 60. M. I.

Quàm ingens sit furtum ab eis commissum, *ibid.* n. 1. & 2
Hæreticorum furor in Euchar, E. 78. I. * 1.
HENRICVS Vide. Exercitus. Globus.
HOSTIA vide v. Euchar. species Sacramentales.
HVMILITAS vide v. Christus in Euchar.

Hypocrisis.

Èd peior, quo sanctiori mysterio abutitur, E. 42. M. I,
Hypocrisis meretrici comparata, *ibid.*

I.

INTENTIO RECTA oculus mentis, & basis omnium
virtutum, E. 46. I.

INVIDIA indigna viro præstanti, præf. n. 12.

IOANNIS EVANGELISTÆ cor, spongia apposita
fonti vitæ æternæ, E. 56. I. n. 1.

IONAS Vide v. Christus.

IORDANIS Unde ortus, 97. F.

Iosephus.

Iosephus, Vide v. Christus in Euchar.

Iosephus magnificus, E. 6. per totum.

Iudas Iscariotes.

Cum cæteris Apostolis Euchar. recepit, E. 83. * 1. & 2.

Cor illius indignè communicantis occupatum à dæmone,
& quare, *ibid.* * 1. & 2.

IUSTINIANI Imperatoris donarium metro & prosâ
exornatum, in Exordio Operis.

L.

Lacertus illuminatus, E. 76. per totum.

Lacrymæ.

Lacrymarum effusio optima dispositio ad Euchar. E. 38.
M. I. & E 56. M. I. n. 2. 3.

Cur lacrymas emittunt animæ fideles n. 3.

Lacrymæ sponsæ pœnitentis preces oculares, E. 54. M. I. n. 23.

Leæna.

Agni pellem afferens, E. 5. per totum.

Leæna adulteræ industria, E. 54. per totum.

LEONIS ira mitigata, E. 47. per totum.

LEONTOPHONON incrustatum, E. 78. per totum.

LEOPARDI venatici symbolum, E. 52. per totum.

LIBERTAS Vide v. Seruitus.

S. LUCIANI pectus ara, E. II. per totum.

LVSTRANDI exercitus mos, E. 19. M. F. I. n. 1.

Luxuria.

LUXVRIA igni sulphureo comparata, E. 12. M. I. n. 1.

LUXVRIOSI non syncerè pœnitentes agnum castum periculose comedunt, E. 17. * 3. Vide v. Superbia.

Luxuriosi conuersio, opus arduum, E. 67. * 1.

Lyra.

Christi humanitas lyra mystica percussa in cruce, E. 1. M. I. n. 2. 3.

Suavi charitatis concentu discordes creaturas etiam angelicas conciliat, ibid. n. 5. & 7.

Artem Eucharisticam edocet, ibid. n. 8.

In Eucharistia iracundiæ motus temperat, ibid.

Appositè exponitur locus Habacuc *Cornua in manibus eius*, ibid. n. 7.

M.

Donum S. MACHARIO factum à leæna, E. 5. per totum.

VIR MACEDO Apricida, E. 17. per totum.

S. Magdalena.

Sacro carnis Christi contactu mundata, E. 67. * 3.

Pœnitentiæ conuiuium exhibens . ibid.
Prælibauit Eucharistiæ ante institutionem , E. 85. * 2.

Maria Deipara.

Vide v. Cor I E S V. Rotaria.

Christum quasi fulmen è cælo descendens exceptit, E. 95. * 1.

Marię Oegniacensis deuotio erga sanctissimum Sacra-
mentum , E. 100. * 3.

S. MARTINI reuerentia erga diuina mysteria , E. 45.
* 1.

M A S C E S I L. Vide v. exercitus.

M E L Vide v. apis.

P I S C I S M E T E N S I S, E. 66. per totum.

Missa.

Missæ sacrificium imago mortis , E. 16. M. I. n. 1.

Cæcas mentes illuminat , E. 5. M. I.

Eucharisticum est ; ibid.

M O N I C A, qualis à sacra mensa surgebat , E. 95. * 2.

M O N O C A R O S mitescens , E. 55. per totum.

Mosis manus contra Amalecitas erigentis allegoria , E.

19. * 4.

Mors.

M O R S Christi vide v. Granadilla.

Quomodo computandi tres dies & noctes quibus Christus
fuit in corde terræ , E. 91. * 2.

Euchar. est monumentum Passionis & mortis Christi ;
ibid. * 2. & 3.

M V N D V S mari comparatus , E. 67. * 1.

Deserto , E. 88. * 1.

Nix.

utrum animalia in niue generentur , E. 80. F.

De causis & quibusdam adiunctis niuis , ibid. & I. n. 1. 3.

Nuptiæ vide v. Christus in Euchar.

Vnde dictæ , E. 20. M. I. n. 1.

Sponsus & sponsa obnupti , E. 20. per totum.

O R A T I O N I S D O M I N I C Æ quarta petitio explica-
tur , E. 36. * 2. 3.

Orpheus.

Vide v. Lyra:

Orpheus creaturas pelliciens, E. 1. per totum.

S. Clemens Alex. Christum cum Orpheo confert ac eidem præferr, præf. n. 6. E. 1. * 1. 2. & 5.

Hic liber Carminum modulis creaturas ad Deum absconditum sistens, inscribitur *Orpheus Euchar.* præf n. 5. 6.

OSTRÆVM INDICVM, E. 86. per totum.

OVIS candida exercitum lustrans, E. 19. per totum.

P.

POENITENTIA Vide v. Euchar. dispositio.

PANTHERA odorifera, E. 43. per totum.

PAVXIS Indica, E. 30. per totum.

Peccator. Peccatum.

VIDE peccata in Euchar.

Anima peccatrix adultera, E. 54. M. I. n. 1. 2.

Eius impudentia, ibid, n. 1.

Humanitatem Christi quodammodo constuprat, ibid.

PELECANVS immobilis, E. 29. per totum.

PENNIPVLCHRÆ avis mundities, E. 31. per totum.

PAPPO includens agnum, E. 93. per totum.

PHIALA Iordanis, E. 97. per totum.

PHOENIX rediuius, E. 21. per totum.

PIETATIS Elogia, E. 24. I. * 2.

Pinna.

E. 85. per totum.

Pinna Symbolum Christi delitescens & allicientis, ibid. M. I.

POLYPVS famelicus, E. 63 per totum.

PROFANA quomodo in sacris vsurpanda præf. n. 8. & 9.

Purpura.

E. 84. per totum.

Christus non triumphat nisi purpuratus. ibid. n. 1.

Ter in Passione purpuratus, ibid. n. 2.

Christus lauans in vino stolam suam, & interiora sua purpurans, ibid.

PYRAVSTA E. per totum. 67.

R.

R A I A pia erga naufragos , E. 69. per totum.

R A M I R V S , Vide v. *Exercitus*.

Roraria.

E. 92. per totum.

Maria Deipara verè Roraria , ibid. * 1.

Item anima fidelis , ibid. M. I. n. 2. 3.

Sacerdos.

Munditia vasorum sacrorum Sacerdotes ad puritatem in-
uirat , E. 3. M. I.

Sacerdos indignus verè conficit Sacramentum. E. 33. M. I. n. 1.

Inter epulas diuinas misera fame perit , ibid. n. 2.

Rarò celebrans avarus auro abutens , E. 57. M. I. n. 3.

Indignos à commun. debet arcere , E. 70. * 3.

Inuitare fideles ad freq. Commun. E. 85. M. * 3.

S A C R I F I C I V M Vide v. *Missa*.

Ratio & finis Sacrificij , E. 63. * 2.

Sanguis Christi & Martyrum.

Vide v. *Calix & purpura*.

Quanti sit pretij , E. 8. M. I. n. 1. E. 86. M. I.

Pretio superat pretiosissima quæque de quibus in scriptura
Sacra , ibid.

Quâ cautelâ semper seruatus , ibid. n. 2.

Sanguis Christi animas dealbat , ibid. n. 3.

Clamat aduersus peccatores , E. 8. * 1.

Vnguentum est pretiosum , E. 29. * 2.

Potentissimum collyrium , E. 39. M. I.

Quàm horrendum damnati pretio sanguinis , E. 8.

De latere Christi prior exiuit aqua quàm sanguis iuxta
quosdam , E. 38. * 2.

Quò magis Christi cordi vicinior. eò efficacior , E. 39. M.
I. n. 2. & 3.

De Eucharistico Calice sponte profluus , ibid. n. 3. E. 100.
M. I.

Sanguis Eucharisticus expressus vnico amoris icu fulgi-
dior , E. 84. M. I. n. 1. 3.

Sanguis Christi quàm exosus diabolo , E. 75. M. I.

Idem præstat Martyrum sanguis sanguini Christi coniun-
ctus , ibid. n. 2.

Christicruor in lac transit , lauans non maculans, E. 80. * 2.
SCELETVS mensis Ægyptiorum illatus , E. 16. per totum.
S E L M O N ; quid mysticè designet , E. 80. * 2.

Serpens.

Serpentum domina mitescens. E. 70. per totum.
Serpentis à Mose exaltati symbolum , E. 73. * 1. & 2.

Seruitus.

Vide v. Christus in Euchar.
Regum splendida seruitus , E. 2. * 1.
S I M O N Montisfortii Comes.

Vide v. Exercitus.

S M A R A G D I vis ac proprietas , E. 3. M. F.
S O D O M A cur igni sulphureo addicta , E. 12. * 1.

Species Euchar.

Mmutua dependentia inter illas & corpus Christi , E.
2. F. -

Cur specierum velo se se occultat Christus , E. 27. M. I.
Hostiæ triticeæ rotunditas quid designet, E. 20. * 2.

Spongia.

Spongia fellea recondita in Calice , E. 10. per totum.

Tincta Ch. sanguine ibid. n. 1. & 2.

S Q V I L L A , E. 64. per totum.

De reuerentia Templi debita ob Christum Iudicem in Eu-
char. E. 73. M. I. n. 2. 3.

S. T H A R S I C I I reuerentia erga Euchar. E. 86. * 2.

T H E S P I E N S I V M Athletarum consuetudo , E. 15. per totum.

T H E O D O R V S Papa , E. 8. per totum.

T H E O D O S I V S Diaconus , E. 7. per totum.

S. T H O M A S Apost. Abyllus dubietatis inuocauit abyf-
sum Christi , E. 62. M. I.

T I B V R O saliens , E. 67. per totum.

T I G R I S delusa à venatore , E. 60. per totum.

T I N N V N C V L V S , E. 27. per totum.

Iniusti *Tributorum* Exactores qui ? E. 61. * 1. 2.

Electi inebriantur *Tritico* , E. 6. * 1.

Triumphus.

Triumphantium habitus , currus , & alia adiuncta Paneg.
n. 11. 12. & seq.

Triumphus Euchar. Pan. 10. & seq.

TROCTÆ delphinum lacerantes quid designent, E. 61.

TVRDVS Chiappæ, E. 32. per totum.

TVRTVR vidua, E. 38. per totum.

Velum

S. AGATHÆ, E. 12. per totum.

Vide v. Species Eucharisticæ.

VERMIS CANDIDVS, E. 80. per totum.

Vestis

Nuptialis ad Communionem necessaria gratis datur, E. 37. * 2.

Humiliter confitenti datur, E. 41. * 3.

VICTIMA Vide v. *Missa, Eucharistia, Christus,*

VINDICTA viperino veneno comparata, E. 71. M. I. n. 1.

Viperæ.

E. 71. per totum.

Viperæ venenum quàm exitiale, ibid. F.

Virginitas.

Trinitas prima virgo, humanitas Christi virgo & Martyr, E. 12. M. I. n. 2.

Virginitas verbum diuinum attraxit, & velis Euchar. obvoluit, E. 55. M. I. n. 2.

Viris

Vinum fouens, E. 89. per totum.

Christus comparatur viti propter passionem & compassionem, ibid. M. I.

Vulnera

Christi cœlestem exhibent alimoniam, & regia fercula, E. 32. M. I. n. 2. & 3.

Quinque sydera radiantia, benignas qualitates influunt, E.

4. M. I. n. 2. & 3.

Afyla & ciuitates refugiorum, E. 12. M. I. E. 62. M. I.

In die iudicij terrorem incutient reptobis, ibid. n. 3.

Ex vulneribus agnoscitur Christus, ibid. n. 2.

F I N I S.

ERRATA TYPOGRAPHICA CORRIGE,
legendo ut sequitur.

Pagina 19. linea 21. lege *siuuius*. pag. 26. lin. 14. Eucharistiam. pag. 39. lin. 17. quam de. pag. 42. lin. 8. S. Laur. lin. 16. Rhetorica pag. 56. lin. 1. quoad acceperant. pag. 61. lin. 6. pelliciens. pag. 62. lin. 1. abruptus. pag. 63. lin. 21. nihil 69. lin. 10. prefatione. pag. 71. lin. 20. quid. pag. 81. lin. 22. Isidorum. pag. 87. lin. vlt. emundet. pag. 91. lin. 9. eumque. pag. 99. lin. 6. prymogenz lin. 12. agunt. pag. 103. lin. 16. profanati 108. lin. 8. vindictam pag. 109. lin. 22. prodeboris. pag. 134. lin. antep. auream. pag. 137. lin. 28. veluti. pag. 140. lin. 18. Ierololymam. 146. lin. 16. est. 1. 8. lin. 8. sacrilegis 161. lin. 20. sine macula. lin. sequentis filius, luxuriosi sumunt. pag. 165. lin. 1. transiecit. pag. 179. lin. 14. ita totam. lin. 27. exanimis pag. 188. lin. 22. gaudet ali. 189. lin. 20. videas. pag. 194. lin. 20. in hunc modum lin. 24. deinceps ab. 196. lin. 16. synaxi. pag. 204. lin. 1. ad mortem properare. pag. 205. lin. 5. quã per peccatum. pag. 209. lin. antepen. aucupio. pag. 213. lin. 3. aureis. pag. 236. lin. 7. huiusmodi. pag. 24. lin. 6. sic. D. pag. 260. lin. 21. populi. pag. 262. lin. 13. edoceret. 275. lin. 19. Nouergia. 285. lin. 2. cibusque 281. lin. 1. quietam. pag. 298. curat sanguinis. pag. 299. lin. vlt. collyrii. pag. 304. lin. 6. igneus alget amor 5. pag. 309. lin. 16. aperire. pag. 316. lin. 20. vnde. pag. 334. lin. 2. angustis. pag. 349. lin. 7. Quid. lin. 21. quisque. pag. 350. lin. 16. quã pag. 352. lin. 8. fragrantis pag. 360. lin. 31. audiuimus. pag. 366. lin. 29. calcant. 368. lin. 5. exinaniens pag. 385. in fine. querimonia. pag. 388. lin. 11. Felices. ibid. culpæ. pag. 401. paulò ante finem. pectus. pag. 402. lin. 28. eligis. pag. 407. lin. 4. perdere. pag. 425. lin. 8. effigie pag. 433. paulò ante finem coloribus. pag. 463. lin. 11. sustentare. lin. pen. græcam. 467. lin. 15. *ichthus* pag. 470. lin. 23. à colluione. pag. 481. int. versu expugnata. pag. 482. lin. 3. vita. pag. 494. lin. 10. lenita em. pag. 495. lin. pen. nisi pag. 502. lin. 9. aliãque. pag. 508. paulò ante finem. quotidiana pag. 522. lin. 14. pectoris. pag. 524. nobilitatis indubitatum. pag. 535. lin. 13. quem alii. pag. 546. lin. 1. legit pag. 549. lin. 15. dediaolo. pag. 569. lin. 23. cuique propria. pag. 613. lin. 16. præcisio. pag. 614. lin. 4. periclitantur. lin. 26. antiquam. 614. in fonte primus versus ad Iuueni, secundus ad Petron. pertinet. pag. 654. paulò ante finem, Emble matici. pag. 691. paulò ante finem, lapides. 699. paulò ante finem, quia stacte. Secundus locus pag. 685. citatus, non omnibus obuius, inuenitur etiam tract. 9. in Euang. Ioan. post medium.

Alios minores defectus, numero paucos, nullo negotio supplebit Lector vq̄ vnus aut alterius litteræ, accentus, virgulæ, diphthongi immutationem, additionem, omissionem vel inuersionem; notabit etiam dictiones vno aut altero loco perperam vnitas aut diuisas.

FINIS.

Laudetur vbique & jugiter, sanctissimum
Altaris Sacramentum.

Weijl 1275 ^{no} 14/da

